

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

NEW YORK TIMES ÇOKSATANI

BİR KİŞİ GECEİ MAŞALI

KATHERINE ARDEN

İKİNCİ KİTAP: KULEDEKİ KIZ

SATIŞ REKORLARI KIRAN BİR KIŞ GECEŞİ MASALI SERİSİNİN
İKİNCİ KİTABI *KULEDEKİ KIZ*, PERİ MASALLARININ
GERÇEĞE DÖNÜŞTÜĞÜ AKILALMAZ BİR MACERAYI
OKURLARLA BULUŞTURUYOR.

Toplumun kendisine biçtiği rollerden daha fazlasını
isteyen Vasya, kaderine razı gelmez ve bu uğurda
kimsenin aklına gelmeyecek bir yalan söyler.
Bu yalan onu ve atı Solovey'i zorlu bir yolculuğa sürükler.

Korkusuz Vasya, kendini Büyük Prens için savaşıırken bulur;
üstelik söylediği yalan, her geçen gün daha da
tehlikeli bir hal almaya başlamıştır. Vasya, çok sevdiği ağabeyi
Saşa ve ablası Olga'yı istemeden de olsa bu yalana ortak etmiştir.

Büyük Prens'in dünyasında ayakta kalmak için mücadele
eden Vasya, Moskova'yı tehdit eden büyük bir
felaketle yüzleşmek zorunda kalır.
Güvendiği kış kralı yanında olacak mıdır?
En önemlisi de Vasya ailesini ve sevdiklerini
kurtarmayı başaracak mıdır?

“Rus topraklarında geçen büyüleyici bir hikâye.”

—Paste

Instagram: /ephesusyayinlari
Twitter: /ephesusyayinlari
Facebook: /ephesusyayinevi
YouTube: ephesus
LinkedIn: ephesus yayinlari

EPHESUS

+++ 0 454

Çeviren: Rumeysa Nur Ercan

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rantey.org>

“Arden’ın lirik betimlemeleri
ve temponun hiç düşmediği
kurgusu, eşsiz bir okuma
deneyimi sunuyor. Tarih,
folklor, büyü ve muhteşem
bir kadın kahramanın
merkezinde gelişen bir
başyapıt.”

—*Booklist*

“Duygusal bir dille kaleme
alınmış fantastik bir kitap...
Bundan daha iyi bir peri
masalı olamazdı.”

—*Publishers Weekly*

“Katherine Arden, serinin
ikinci kitabında da Rus
folklorunu ve tarihini,
yaratığı muhteşem
karakterlerle okurlara
sunmayı başarıyor.”

—*Library Journal*

Austin, Texas doğumlu Katherine Arden, lise eğitiminin bir yılını Fransa'nın Rennes kentinde tamamlamıştır.

Vermont'taki Middlebury Üniversitesi'ne kabul edilmesinin ardından Moskova'da yaşamak ve okumak için kaydını bir yıl ertelemiştir. Middlebury'de Fransız ve Rus edebiyatında uzmanlaşmıştır. Lisansını tamamladıktan sonra Maui, Hawaii'ye taşınan Arden, ödül başvuruları yazmaktan krep yapmaya ve at gezileri düzenlemeye kadar hayal edilebilecek her türlü tuhaf işi yapmıştır. Şimdilerde Vermont'ta yaşadığı söylene de gerçekte nerededir kim bilir...

katherinearden.com

Facebook.com/katherineardenaauthor

@arden_katherine

Instagram.com/arden_katherine

KULEDEKİ KIZ

Orijinal Adı: The Girl in the Tower (The Winternight Trilogy #2)

Yazar: Katherine Arden

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Güneş

Yayına Hazırlayan: Görkem Kankavi

Editör: Görkem Kankavi

Düzeltili: Mehmet Sağır

Kapak Uygulama: Sidem Zelal Edin

Sayfa Tasarım: Sidem Zelal Edin

1. Baskı: Temmuz 2021

ISBN: 978-625-7382-47-2

Yayınevi Sertifika No: 40169

©2017, Katherine Arden

Türkçe Yayın Hakkı: Janklow & Nesbit aracılığıyla

©Mürekkkep Divit Bas. Yay. San. Dış Tic. Ltd. Şti.

Ephesus Yayınları, Mürekkep & Divit Yayın Grubunun tescilli markasıdır.

“Bu kitap ve kitabın kapak tasarımına ilişkin tüm mali hakları kullanma yetkisi 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince Mürekkep Divit Bas. Yay. San. Dış Tic. Ltd. Şti.’ne aittir. Bir başkası tarafından izinsiz kullanılamaz.”

Baskı: Kerem Promosyon ve Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mah. Litros Yolu Sok. No:12 Fatih San. Sitesi no: 138

Zeytinburnu / İstanbul

Tel: 0 (212) 612 01 74

Matbaa Sertifika No: 50399

Yayımlayan

Mürekkkep Divit Bas. Yay. San. Dış Tic. Ltd. Şti.

Gültepe Mahallesi Şahinler Sokak No: 2

Küçükçekmece / İstanbul

Tel: 444 0 454

www.ephesusyayinlari.com / iletisim@ephesusyayinlari.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

KATHERINE ARDEN

BİR KİŞİ GECE Sİ MASALI

KULEDEKİ KIZ

Çeviri: Rumeysa Nur Ercan

Babama ve Beth'e sevgi ve minnetle...

*Göğü sarıp sarmalıyor fırtına pusu.
Fırl fırl dönüyor kar hortumu.
Artık uluyor vahşi bir hayvan gibi
Ardından ağlıyor bir çocuk misali.
Ansızın hışırdatıyor küflü samanları
Hâlâ örterken köhne çatımızı.
Şimdi de geç kalmış bir gezgin gibi
Tıklatıyor penceremizi.*

— A. S. PUŞKİN

GİRİŞ

Gecenin geç saatlerinde genç bir kız, doru bir aygırın sırtına binmiş bir ormanın derinliklerine ilerliyordu. Bu ormanın bir adı yoktu. Moskova'ya hatta her yere uzaktı ve duyulabilen tek ses karın sükûnetinde donmuş ağaçların tıkırtılarıydı.

Buzun, fırtınanın ve donuk gökyüzünün sonsuz derinliğinin tehditler savurduğu bir gecede sihirli olduğu kadar uğursuz olan gece yarısı da yaklaşıyordu. Yine de, bu genç kız atıyla ormanda dörtmala ilerliyordu.

Atın çenesindeki ince tüyler buzlanmış, yan taraflarına da karlar tutunmuştu. Karla kaplanmış perçemleri altındaki bakışları şefkat doluydu ve kulakları neşeyle ileri geri hareket ediyordu.

Ormanın derinliklerine doğru ilerlerken ikilinin geride bıraktığı izler, yağmaya devam eden taze karlar tarafından kısmen örtülüyordu.

At birden durup başını kaldırdı. Önlerinde tıkırdayan ağaçların arasında bir köknar korusu uzanıyordu. Köknarların tüylü dalları birbirine kenetlenmiş, gövdeleri yaşlı adamlar gibi iki büklüm olmuştu.

Kar yağışı hızlanıyor, kar taneleri kızın kirpiklerine ve kukuletasının gri kürküne yapışlıyordu. Rüzgârın sesinden başka ses çıkmıyordu.

Sonra kız, “Onu göremiyorum,” dedi ata.

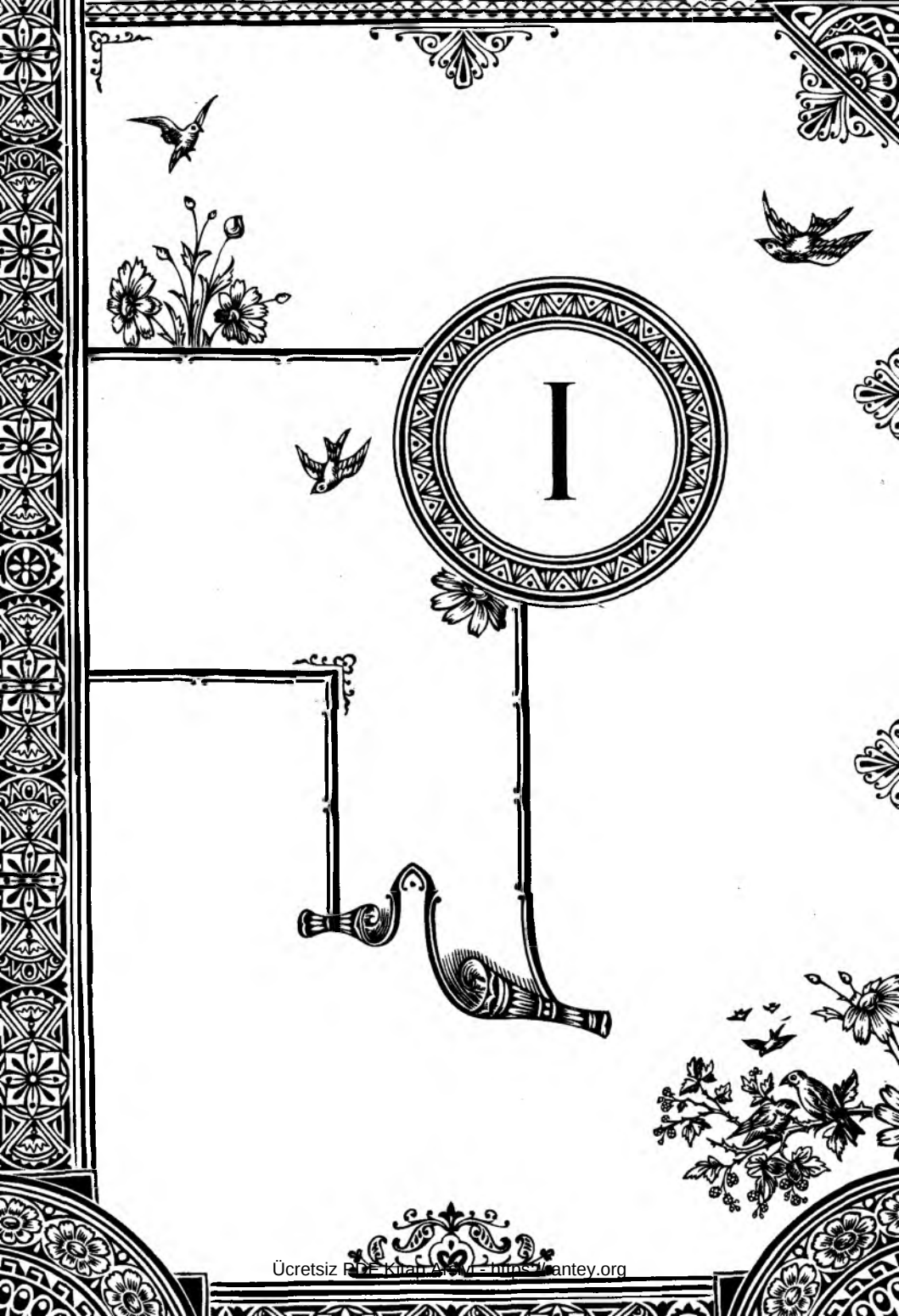
At bir kulağını eğdi ve üzerindeki karları silkeledi.

“Belki de evde değildir,” diye ekledi kız şüpheyle. Köknar ağaçlarının altındaki karanlığı, konuşmayı andıran fısıltılar dolduruyor gibiydi.

Ancak kızın sözleri bir çağrımışçasına, köknarların arasında kızın az önce görmediği bir kapı, bir buz parçasının kırılmasını andıran bir ses çıkararak açıldı. Alevlerin ışıkları el değmemiş karları kan kırmızısına boyadı. Şimdi köknar korusunun içinde bir ev olduğu açıkça görülüyordu. Uzun, kıvrımlı saçaklar, ahşap duvarlarının üstünden sarkıyor ve yağın karların böldüğü ateşin ışığında ev, çalılardan arasına uzanmış, nefes alan bir canlı gibi görünüyordu.

Kapının eşiğinde bir adam silueti belirdi. Atın kulakları öne döndü, kız ise gerildi.

“İçeri gel, Vasya,” dedi adam. “Hava soğuk.”

I.
KAR KIZIN ÖLÜMÜ

Moskova'da¹ kara kış geçeli çok olmamıştı ki on bin ateşin dumanı boğucu gökyüzüyle buluşmak için yükseliyordu. Batıda küçük bir ışık kaldıysa da doğuda toplanan bulutlar, yağmaya başlamamış karla yoğunlaşmış kurşuni şafakta mosmor görünüyordu.

Moskova ve Neglinnaya² adlı iki nehir, Rus ormanının zemininde derin yaralar açarcasına uzanırken Moskova da nehirlerin birleşim yerindeki çamlarla kaplı tepenin zirvesinde uzanıyordu. Bodur beyaz dış duvarları, derme çatma evler ve kiliselerden oluşan keşmekeşini kucaklıyor; sarayının buz tutmuş kuleleri gökyüzüne çaresizce el açıyordu sanki. Gün ışığı yitip giderken kulelerin yüksek pencerelerinde ışıklar yandı.

Görkemli kıyafetler içinde bir kadın, bu pencerelerden birinde durmuş ateşten yansıyan ışığın fırtınalı alacakaranlıkla buluşmasını izliyordu. Arkasındaki diğer iki kadın, fırının³ yanında oturmuş dikiş yapıyordu.

“Bu, Olga'nın bu saatte üçüncü kez pencereye gidişi,” diye fısıldadı kadınlardan biri. Parmaklarındaki yüzükler loş ışıktaki parlıyor; göz ka-

¹Hâlihazırda modern Rusya Federasyonu'nun başkenti olan Moskova on ikinci yüzyılda Prens Yuri Dolgoruki tarafından kurulmuştur. Uzun bir süre Vladimir, Tver, Suzdal ve Kiev gibi şehirlerin gölgesinde kalan Moskova, Moğol istilasının ardından bir dizi yetkin ve girişken Rurik prensinin liderliğinde ön plana çıkmıştır. (Yazar Notu)

²Moskova başlangıçta Moskova ve Neglinnaya nehirleri arasındaki bir tepeye kurulmuştur ve iki nehir doğal birer hendek görevi görmüştür. Neglinnaya şimdi Moskova şehrinin yeraltı nehridir. (y.n.)

³Rus fırını ya da peç on beşinci yüzyılda hem yemek pişirmek hem de ısınmak için yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanan büyük bir yapıydı. Bir baca sistemi ısının eşit yayılmasını sağlardı ve bütün aile kışın sıcak kalabilmek için genellikle fırının üstündeki düz kısımda uyurdu. (y.n.)

maştırcı kokoşnik'i⁴ insanların dikkatini burnundaki çıbanlardan uzaklaştırıyordu.

Etrafta bekleyen kadınlar, tomurcuklar gibi başlarını sallayarak yakına geldiler. Uzun saçları eşarplara sarılmış cariyeler buz gibi soğuk duvarların yanında dikiliyordu.

"Ah, tabii ki, Darinka!" dedi diğer kadın. "Çılgın bir keşiş olan ağabeyini bekliyor. Aleksandr Kardeş, Saray⁵ şehrine gitmek için yola çıkalı ne kadar oldu? Kocam ilk kar yağışından beri onu bekliyor. Şimdi zavallı Olga'nın da gözü yollarda kaldı. Ah, talih yüzüne güler umarım. Aleksandr Kardeş muhtemelen büyük bir kar kütlesinin altında kalmış, hayatını kaybetmiştir." Konuşan kişi Büyük Moskova Prensesi Evdokia Dmitreeva'ydı. Entarisine değerli taşlar dikilmişti; gül goncası dudakları üç çürük dişini gizliyordu. Sesini cırtlak bir şekilde yükseltti. "Cereyanda kalmaktan kendini öldüreceksin, Olya. Aleksandr Kardeş gelecek olsaydı çoktan varırdı."

"Dediğin gibi olsun," diye yanıtladı Olga pencerenin yanından serinkanlı bir şekilde. "Bana sabretmeyi öğretmek için burada olmandan memnunum. Belki kızım da bir prenses gibi davranmayı senden öğrenir."

Evdokia'nın dudakları gerildi. Onun çocuğu yoktu. Olga'nın ise iki tane vardı, Paskalya'dan önce de üçüncüyü dünyaya getirmeyi bekliyordu.

"O da ne?" dedi Darinka birden. "Bir ses duydum. Sen de duydun mu?"

Dışarıda fırtına şiddetleniyordu. "Rüzgâr," dedi Evdokia. "Rüzgâr sadece. Ne şapşalsın, Darinka." Ama ürpermişti. "Olga, biraz daha şarap iste; oda cereyandan buz gibi oldu."

Aslında çalışma odası sıcaktı, küçük bir aralık dışında penceresi yoktu. Hem fırın hem de insan kalabalığıyla ısınıyordu. Ama yine de, "Peki,"

⁴ Bir Rus başlığı. Bölgeye ve döneme göre değişiklik gösteren pek çok farklı kokoşnik modeli vardır. Genelde bu kelimeyle evli kadınların taktığı kapalı başlık kastedilir ama bekâr kızlar da arkası açık başlıklar ya da bazen sadece saçlarını açıkta bırakan saç bandı takar. Kokoşnik soylulara has bir aksesuardır. Orta Çağ'da bir Rus kadının başını örtmek için en sık kullanacağı şey bir eşarp ya da şaldır. (y.n.)

⁵ Altın Orda'nın başkentidir; başlangıçta Ahtuba Nehri'nin kıyısında kurulmuş, daha sonra hafif kuzeyde yeniden konumlandırılmıştır. Pek çok Rus' prensi saygılarını sunmak ve bölgelerini yönetme yetkisi kazanmak amacıyla Han'dan ferman almak için Saray şehrine giderdi. Bir noktada Saray, yarım milyonu aşkın nüfusuyla Orta Çağ'ın en büyük şehirlerinden biri haline gelmişti. (y.n.)

dedi Olga. Hizmetlisine başıyla işaret edince kadın odadan dışarıya, sonra da merdivenlerden inip dondurucu soğuk geceye karıştı.

“Böyle gecelerden nefret ediyorum,” dedi Darinka. Entarisinin eteğinin bir ucunu tutup yukarı kaldırdı ve onunla burnundaki bir yara kabuğunu kaşıdı. Gözleri bir muma, bir gölgeye gidip geldi. “O, böyle gecelerde gelir.”

“O mu?” diye sordu Evdokia dokunaklı bir biçimde. “O kim?”

“O, kim mi?” diye tekrarladı Darinka. “Bilmiyor musun yani?” Darinka bakışlarıyla üstünlük taşıyordu. “O, bir hayalet.”

Fırının yanında kavgaya eden Olga’nın iki çocuğu çığlık atmayı bıraktı. Evdokia burnunu çekti. Pencerenin yanındaki Olga kaşlarını çatı.

“Hayalet falan yok,” dedi Evdokia. Bala yatırılmış bir eriği aldı, ısırıldı ve zarafetle çiğnedi, sonra da parmaklarını yaladı. Ses tonu, *bu* sarayın bir hayaletin ziyaretine layık olmadığını ima ediyordu.

“Onu gördüm!” diye itiraz etti Darinka. “En son burada kaldığımda gördüm onu.”

Kulelerde yaşayıp ölmesi gereken asil kadınlar ziyaretlere pek düşküncü. Kocaları uzaklardayken onlara eşlik edecek birileri olsun diye arada sırada birbirlerinde yatıya kalırlardı. Temiz, düzenli ve ferah bir yer olduğundan, özellikle de Olga sekiz aylık hamile olduğu için dışarı çıkmadığından Olga’nın sarayı en sevdikleri mekândı.

Olga bunu duyunca kaşlarını çatı ama dikkatleri üzerine çekmek isteyen Darinka sözlerine alalecele devam etti. “Gece yarısını geçeli çok olmamıştı. Günler önceydi. Kara kıştan biraz evvel.” Öne eğilince başlığı da düşecekmiş gibi hareket etti. “Uyanıktım... ama beni uyandıran neydi hatırlayamıyorum. Bir ses...”

Olga küçümseyici, kısık bir ses çıkardı. Darinka suratını astı. “Hatırlayamıyorum,” diye tekrarladı. “Uyanıktım ve etraf çok durgundu. Soğuk ayışığı panjurlardan sızıyordu. Köşede bir şeyin sesini duyduğumu sandım. Belki de bir yerleri tırmalayan bir fareydi.” Darinka’nın sesi kısıldı. “Üzerime battaniyeleri çekmiş kıpırdamadan yatıyordum. Ama uykuya dalamadım. Sonra birinin hıçkırarak ağladığını duydum. Gözlerimi açtım ve yanımda uyuyan Nastka’yı sarstım. ‘Nastka,’ dedim ona, ‘Nastka bir lamba yak. Biri ağlıyor.’ Ama Nastka kılını bile kıpırdatmadı.”

Darinka duraksadı. Bütün oda sessizliğe gömülmüştü.

“Sonra,” diye devam etti Darinka, “bir ışık huzmesi gördüm. Uğursuz, ayışığından bile soluk bir ışıltıydı; alevlerden yansıyan göz alıcı ışıkla alakası yoktu. Bu ışıltı gitgide yaklaştı...”

Darinka tekrar duraksadı. “Sonra da onu gördüm,” diye bitirdi sesi gitgide kısılarak.

“Onu mu? Kimi? Nasıl biriydi?” diye haykırdı bir düzine ses.

“Kemik kadar beyazdı,” diye fısıldadı Darinka. “Ağzı içine göçmüştü, gözleri dünyayı yutacak çukurlar gibiydi. Bu dudaksız kız bana dik dik baktı, çılgılık atmak istedim ama yapamadım.”

Dinleyenlerden biri cıyıkladı, diğerleri ise ellerini birbirine kenetlemişti.

“Yeter,” diye çıkıştı Olga, pencerede durduğu yerden Darinka’ya dönmüş ve sözleri odadaki yarı ciddi histeriyi bölmüştü. Kadınlar huzursuz bir şekilde seslerini kestiler. Olga, “Çocuklarımı korkutuyorsun,” diye ekledi.

Bu tam olarak doğru değildi. İlk çocuğu Marya dimdik oturmuştu, gözleri parlıyordu. Ama Olga’nın oğlu Daniil kız kardeşine yapışmış titriyordu.

“Sonra ortadan kayboldu,” diye bitirdi Darinka, kayıtsız görünmeye çalışsa da beceremedi. “Dua edip uykuya geri döndüm.”

Şarap kadehini dudaklarına götürdü. İki çocuk ona bakakalmıştı.

“Güzel hikâye,” dedi Olga, öfkesi keskin ses tonundan belli oluyordu. “Ama bitti artık. Şimdi biz başka masallar anlatalım.”

Fırının yanındaki yerine gidip oturdu. Fırından yansıyan ışık, iki yanından uzanan örgülerinde oyunlar oynuyordu. Dışarıda kar yağışı oldukça hızlanmıştı. Olga tekrar pencereden bakmadıysa da cariyeler panjurları kapatınca omuzları gerildi.

Ateşe daha fazla odun atıldı; oda ısındı ve loş bir ışıkla doldu.

“Sen bir masal anlatır mısın, anne?” diye atıldı Olga’nın kızı Marya. “Büyülü bir hikâye anlatır mısın?”

Odayı boğuk bir onaylama sesi doldurdu. Evdokia ters ters baktı. Olga gülümsedi. Serpuhov⁶ Prensesi olsa da Olga, Moskova'dan çok uzakta, perili bakir doğanın kıyısında büyümüştü. Hayatını tapınak, ekmek fırını ve kule arasında mekik dokuyarak geçiren asil kadınlar, soyluluğa değer verirdi.

Prenses dinleyicileri değerlendirdi. Pencerenin yanında tek başına dururken hissettiği keder artık yüzünden silinmişti. Bekleyen kadınlar iğnelerini bir kenara koyup minderlerinde hevesle kıvrılıp oturdular.

Dışarıda kar fırtınasının sessizliğine karışan rüzgârın ıslığı o anda gü-rültü gibi geliyordu. Aşağıdan gelen bağrışlarla, besi hayvanlarının sona kalanları da dondan korunup sığınmaları için ahırlara sürüldü. Dilenciler kar tutmuş ara sokaklardan hayatta kalabilmek için sabaha kadar dua etmek üzere kiliselerin neflerine sığındılar. Kremlin⁷ duvarındaki adamlar mangallarının yanına toplanıp şapkalarını kulaklarına çektiler. Ama prensesin kulesi sıcaktı ve beklenti ihtiva eden bir sessizlikle doluydu.

Olga, "Dinleyin madem," dedi ortaya.

"Bir prensliğin büyük bir ormanında bulunan küçük bir köyde bir oduncu ile karısı yaşarmış. Adamın adı Mişa, karısınınki Alena'yımış, ikisi de çok üzgünmüş. Çünkü durmadan dua etmelerine, ikonaları öpmelerine ve yalvarıp yakarmalarına rağmen Tanrı onları çocuk sahibi olmaya layık bulmamış ve onlara bir çocuk bahşetmemiş. Zor zamanlarmış ve onlara amansız kış geldiğinde yardımcı olacak hayırlı bir evlatları yokmuş."

Olga bir elini karnına götürdü. Üçüncü çocuğu, içindeki isimsiz yabancı, karnına tekme atmıştı.

⁶ Şimdilerde Moskova'nın yaklaşık yüz kilometre güneyinde bulunan bir şehirdir. Başlangıçta Dmitrii İvanoviç döneminde Moskova'nın güney kesimlerini koruma altına almak için kurulmuştur ve yönetim yetkisi Dmitrii'nin kuzeni Vladimir Andreviç'e (*Kuledeki Kız*'da Olga'nın kocasına) verilmiştir. Serpuhov on dördüncü yüzyılın sonlarına kadar şehir statüsü kazanmamıştır. Bu romanda Olga, Serpuhov Prensesi olsa da Moskova'da yaşamaktadır çünkü o zamanlar Serpuhov'da ağaçlık alanlar, bir kale ve birkaç barakadan başka bir şey yoktu. Ancak kocası, *Kuledeki Kız* boyunca göreceğimiz gibi sık sık evden uzakta, Büyük Prens için bu önemli araziye koruma görevinin başında oluyordu. (y.n.)

⁷ Bir Rus şehrinin merkezinde bulunan güçlendirilmiş bölge. Modern İngilizcede *kremlin* kelimesi yalnızca en meşhur örneği Moskova Kremlin'i ni kastediyor gibi olsa da aslında tarihî Rus şehirlerinin birçoğunda kremlin bulunur. Başlangıçta Moskova'nın tamamı kremlin sınırları içindeydi ancak zamanla şehir, duvarlarının dışına taşdı. (y.n.)

“Şiddetli kar yağışının ardından bir sabah, yakmalık odun toplamak için karı koca ormana gitmiş. Dalları kesip bir kenarda biriktiriyor, karları etrafa yığıp kendilerine yol açıyorlarmış. Alena bir an durup bu kar yağışından solgun bir genç kız yapmaya başlamış.”

“Benim kadar sevimli miymiş?” diye söze girdi Marya.

Evdokia somurttu. “O, bir kar kızıymış, şapşal. Soğuk, sert ve beyaz. Ama,” Evdokia küçük kıza göz ucuyla baktı, “kesinlikle senden daha tatlıymış.”

Marya kızarıp bozardı ve ağzını açtı.

“Ah,” diye alelacele devam etti Olga, “kar kızı beyazmış ve sertmiş gerçekten. Ama aynı zamanda uzun boylu ve zayıfmış. Güzel dudakları, uzun bir örgüsü varmış ve Alena onu sahip olamadığı çocuğuna duyduğu sevgiyle şekillendirmiş.

“Bak, gördün mü, karıcığım?’ demiş Mişa, bu küçük kar kızını inceleyenlerken. ‘Nihayetinde bize bir kız evlat yaptın. İşte bizim Sneguroçka’mız,⁸ kar kızımız.’

“Alena gözleri yaşlarla dolu olduğu halde gülümsemiş.

“İşte o anda buz gibi bir esinti çıplak dalları titretmiş çünkü buz iblisi Morozko oraya gelmiş, çifti ve onların kardan çocuğunu izliyormuş.

“Bazıları Morozko’nun kadına acıdığını söylüyor. Bazıları da kadının gözyaşlarında büyü gücü olduğunu, kocasının göremeyeceği anlarda kar kızının üzerinde ağladığını söylüyor. Her hâlükârda Mişa ve Alena eve dönüş yoluna çıkarken kar kızının yüzüne renk gelmiş, yanakları kızarmış, gözleri koyu ve derin bir hal almış, ardından ansızın karların ortasında anadan üryan canlı bir kız belirip yaşlı çifte gülümsemiş.

“Sizin kızınız olmaya geldim,’ demiş. ‘Beni kabul ederseniz, sizi kendi annem babam gibi sever ve size bakarım.’”

“Yaşlı çift önce gördüklerine inanamıyormuş gibi kıza bakakalmış, sonra da bakışları sevinçle dolmuş. Alena ağlayarak öne atılmış hemen, kızın soğuk elini tutmuş ve onu izba’ya⁹ götürmüştü.

⁸ Kar Kızı, birkaç Rus masalında bahsi geçen bir karakter. (y.n.)

⁹ Tahtadan, genellikle oymalı süslemelerle yapılmış küçük bir köy evi. Çoğulu; *izbi*. (y.n.)

“Günler huzur içinde geçmiş. Sneguroçka yerleri süpürmüş, yemek yapmış ve şarkı söylemiş. Bazen şarkıları çok tuhaf olurmuş ve bu şarkılar, anne babasını huzursuz edermiş. Ama kız çok nazik ve becerikliymiş. Gülümsediğinde güneş açarmış âdeta. Mişa ve Alena bu kadar şanslı olmalarına inanamıyormuş.

“Ay yükselip düşmüş, derken kara kış gelmiş. Köy kokular ve seslerle kıpır kıpırmış: Kızakların zilleri, yassı altın keklerin kokusu...

“Köy halkı köye gidip gelirken ara sıra Mişa ve Alena’nın izba’sının yanından geçermiş. Kar kızı da odun yığınının arkasına gizlenip onları izlemiş.

“Bir gün el ele yürüyen bir kız ve uzun boylu bir erkek Sneguroçka’nın saklanma yerinin yanından geçmiş. Birbirlerine gülümsüyorlarmış ve kar kızı ikisinin de yüzünde neşeyi andıran bir ateş gördüğü için allak bullak olmuş.

“Sneguroçka sanki üzerinde düşündükçe gördüğü şeyi daha az anlıyormuş ama o anı düşünmeden de edemiyormuş. Daha önce halinden memnun iken şimdi huzursuz hissediyormuş. İzba’dan hızla uzaklaşıp karda izlerini bırakarak ağaçların altına ilerlemiş.

“Sneguroçka’nın ormanda güzel bir müzik duyduğu gün baharın gelmesi yakınmış. Genç bir çoban kaval çalıyormuş.

“Sneguroçka ona büyülenmiş bir şekilde usul usul yaklaşırken çoban bu solgun kızı fark etmiş. Kız gülümsediğinde, genç çobanın sıcak gönlü kızın soğuk kalbine kaymış.

“İki hafta geçmiş ve çoban ona iyiden iyiye âşık olmuş. Karlar yumuşamış; gökyüzü artık berrak, açık mavi renkteymiş. Ama yine de kar kızı huzursuzmuş.

“Onunla ormanda karşılaştığında, ‘Sen kardan yapıldın,’ diye uyarmış buz iblisi Morozko onu. ‘Âşık ve ölümsüz olamazsın.’ Kış geride kalırken buz iblisi de yalnızca ormanın en derin gölgelerinde görülebilecek kadar solmuş. İnsanlar onun çobanpüsküllerini okşayan bir esintiden ibaret olduğunu düşünmüş. ‘Sen kıştan doğdun ve sonsuza dek yaşayacaksın. Ama ateşe el uzatırsan ölürsün.’

“Ama genç çobanın aşkı, kızı biraz isyankâr hale getirmiş. ‘Neden hep soğuk olmak zorundayım?’ diye çıkmış. ‘Kadim ve soğuk bir varlık olan

sensin, ben artık ölümlü bir kızmı; bu hissettiğim yeni şeyi, bu ateşi iyice öğreneceğim.”

“Gölgede kalman daha iyi,’ aldığı tek cevap olmuş.”

“Bahar yaklaşıyormuş. Köy halkı kuytu köşeden yeşillikler toplamak için evlerinden daha sık çıkar olmuş. Çoban da Sneguroçka’nın izba’sına gelip gitmiş. ‘Ormana gel,’ demiş ona.

“Kız, fırının yanındaki gölgelerden ayrılır ve gölgelik yerde dans edermiş. Ama Sneguroçka dans etse de kalbi hâlâ özünde buz gibiymiş.

“Kar ağır ağır erimeye başlamış; kar kızı da gitgide solmuş ve zayıflamış. Ağlaya ağlaya ormanın en karanlık yerine gitmiş. ‘Lütfen,’ demiş. ‘Kadınların ve erkeklerin hissettiği gibi hissedeyim. Yalvarırım bana bunu nasip et.’

“O zaman Bahar’dan iste,’ demiş buz iblisi gönülsüzce. Uzayan günler onu soldurmuş; artık bir sestən çok esintiymiş. Rüzgâr, kar çocuğunun yanağını kederle okşamış.

“Bahar hem kadim ve yaşlı hem de sonsuza dek genç kalacak bir kız gibiymiş. Güçlü uzuvlarını çiçekler sarıp sarmalamış. ‘Dileğini gerçekleştirebilirim,’ demiş Bahar. ‘Ama muhakkak öleceksin.’

“Sneguroçka bir şey söylemeden ağlayarak eve gitmiş. Haftalarca izba’da kalıp gölgelerde saklanmış.

“Ama genç çoban gidip gelip kapısını tıklatmış. ‘Lütfen sevgilim,’ demiş. ‘Bana gel. Seni tüm kalbimle seveceğim.’

“Sneguroçka istese, bir köylünün küçük izba’sında bir kar kızı olarak sonsuza dek yaşayabileceğini biliyormuş. Ama... o müzik... ve sevdiği-nin gözleri aklını çeliyormuş.

“Böylece gülümsemiş ve mavi beyaz kıyafetlere bürünmüş. Dışarıya koşmuş. Güneşin ona dokunduğu yerde lepiska saçlarından su damlaları süzölmeye başlamış.

“Çobanla birlikte huş ormanının sınırına gitmiş.

“Benim için kaval çal,’ demiş kız.

“Su damlaları kızın saçlarının uçlarından kollarına ve ellerine gitgide daha hızlı akmış. Kızın yüzü solgun olsa da kanı da kalbi de sıcacıkmiş. Genç adam kaval çalmış, Sneguroçka ona âşık olmuş ve gözyaşlarına boğulmuş.

“Şarkı sona ermiş. Çoban, kızı kollarına almak için yanına gitmiş. Ama ona uzandığı sırada kızın ayakları erimiş. Kız dengesini yitirip nemli toprağa düşmüş ve ortadan kaybolmuş. Mavi göğün sıcaklığı altında soğuk bir sis kol gezmiş ve genç adam tek başına kalakalmış.

“Kar kızı yok olduğunda bahar örtmüş toprakları ve küçük çiçek tarlaları açmaya başlamış. Ama çoban, ormanın loş ışığında kayıp sevdası için ağlayarak beklemiş.

“Mişa ve Alena da ağlamış. ‘Büyüdü sadece,’ demiş Mişa, karısını teskin etmek için. ‘Kardan doğduğu için sonsuza dek yaşayamazdı ki.’”

*

Olga duraksayıp hikâyesine ara verince kadınlar homurdandılar. Daniil, Olga’nın kollarında uyuyordu artık. Marya dizlerine doğru eğilmişti.

“Bazıları Sneguroçka’nın ruhunun ormanda kaldığını söylüyor,” diye devam etti Olga. “Kar yağdığında tekrar canlanacağını ve uzun gecelerde genç çobanı sevmeye devam edeceğini iddia ediyor.”

Olga tekrar duraksadı.

“Ama bazıları da öldüğünü söylüyor,” dedi üzgün bir biçimde. “Ölümü, aşkının bedeliydi diyorlar.”

Güzel anlatılmış bir hikâyenin sonunda uygun düşeceği üzere ortama sessizliğin çökmesi beklenirdi. Ama bu defa öyle olmadı. Çünkü Olga’nın sesinin kesildiği noktada kızı Maşa çığlık atarak doğruldu.

“Bak!” diye haykırdı. “Anne, bak! O geldi, orada! Baksana!.. Hayır... hayır! Olmaz... Git buradan!” Çocuk yere kapanmıştı, bakışları yaşadığı dehşeti yansıtıyordu.

Olga başını hemen kızının bakakaldığı yöne çevirdi: Koyu gölgelerin sardığı bir köşeydi. Oradan... beyaz bir parıltı gelip geçti. Hayır, sadece ateş ışığının etkisiydi. Bütün oda galeyana gelmişti. Artık uyanmış olan Daniil, annesinin sarafan’ına¹⁰ sımsıkı sarılmıştı.

“Ne oldu?”

¹⁰Pinafore veya jileye benzeyen, uzun kollu bir bluzun üzerine giyilen, askılı bir elbise. Bu elbise aslında yalnızca on beşinci yüzyılın başlarında yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bunu *Ayı ve Bülbul’e* ve bu romana az da olsa dâhil ettim çünkü bu tür bir elbise, peri masallarındaki Rusya imgesini Batılı okurun zihninde daha güçlü bir şekilde uyandırıyor. (y.n.)

“Çocuğu sustur!”

“Size demiştim!” diye zaferle cıyıkladı Darinka. “Size hayaletin gerçek olduğunu söylemiştim!”

“Yeter!” diye çıkıştı Olga.

Onun sesi diğer herkesinkini bastırdı. Haykırışlar ve dırdırlar kesiliverdi. Marya’nın hıçkırıklarla bölünen nefesi sessizliği bölecek kadar yüksekti. “Bence,” dedi Olga soğukkanlı bir şekilde, “geç oldu ve hepimiz yorgunuz. Hanımınızın istirahate çekilmesine yardım etseniz daha iyi olur.” Son sözü Evdokia’nın cariyelerine yönelikti çünkü Büyük Prenses histeriye meyilliydi. “Çocuk kâbus gördü sadece,” diye sertçe ekledi Olga.

“Hayır,” diye kükredi Evdokia, keyfine bakarak. “Hayır, hayaletti! Hepimiz korkmalıyız.”

Olga kendi yaşı belirsiz hizmetlisi, solgun saçlı Varvara’ya keskin bir bakış attı. “Büyük Moskova Prensi’nin güvenle yatağına girdiğinden emin ol,” dedi Olga ona. Varvara da Marya’nın bakakaldığı, gölgelerin kapladığı köşeye gözlerini dikmişti ama prensesin emrine hemen çevik ve sakin bir şekilde itaat etti. Olga onun yüzünün bir an için hüznünlü bir ifadeye bürünmesinin sebebinin ateşten yansıyan ışık olduğunu düşündü.

Darinka anlaşılmaz sözler söylüyordu. Sonra, “*Oydu* işte!” diye ısrar etti. “Çocuk yalan mı söyleyecek? Hayaletti! Şeytanın ta kendisi...”

“Darinka’nın da hava aldığından emin ol ve bir rahiple görüşmesini sağla,” diye ekledi Olga.

Darinka ağlanıp sızlanır halde odadan çıkarıldı. Evdokia da sakin bir şekilde oradan uzaklaştırılınca hengâme dindi.

Olga fırının yanındaki beti benzi atmış çocuklarına döndü.

“Doğru mu, Matyuşka?” diye sordu Daniil burnunu sesli bir şekilde çekerek. “Orada bir hayalet mi var?”

Marya ellerini birbirine kenetlemişti, hiçbir şey söylemedi. Gözleri hâlâ yaşlıydı.

“Bunun bir önemi yok,” dedi Olga sakince. “Sakinleşin çocuklar, korkmayın. Tanrı bizi korur. Haydi, uyku vakti geldi.”

2.

İKİ DİN ADAMI

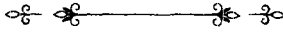
Marya gece iki kez çığlık atarak bakıcısını uyandırdı. İkinci seferinde bakıcısı akılsızlık ederek, yatağından fırlamış çocuğa tokat attı ve çocuk bunun üzerine annesinin terem'inin¹¹ koridorlarına bir atmaca gibi fırlayıp bakıcısı onu durduramadan Olga'nın odasına daldı. Uyuyan cariyelerin arasına girdi ve titreyerek annesine sokuldu.

Olga uyumamıştı. Kızının ayak seslerini duymuş ve yanına yaklaştığında çocuğun titrediğini hissetmişti. Uyanık ve dikkatli Varvara loş ışıkta Olga'yla göz göze geldi ve tek kelime etmeden bakıcıyı kovmaya gitti. Bakıcının hırıltılı ve öfkeli nefesleri koridorun ucundan geliyordu. Olga iç çekti ve sakinleşene kadar Marya'nın saçlarını okşadı. "Anlat bana, Maşa," dedi, çocuğun gözkapakları ağırlaşıırken.

Marya annesine, "Rüyamda bir kadın gördüm," dedi kısık bir sesle. "Gri bir atı vardı. Çok üzgündü. Moskova'ya gelmiş ve bir daha buradan ayrılmamıştı. Bana bir şey söylemeye çalışıyordu ama dinleyemiyordum. Çok korkmuştum!" Marya tekrar ağlamaya başlamıştı. "Sonra uyandım ama oradaydı, tıpkı rüyamdaki gibi. Sadece bu defa bir hayaletti..."

"Sadece rüya görmüşsün," diye mırıldandı Olga. "Rüya sadece."

¹¹Hem Eski Rusya'da soylu kadınların yaşadığı yeri (bir evin üst katlarını, farklı bir kanadını ya da sarayın erkeklere ait kısmına bir koridorla bağlanan apayrı bir binayı) belirtmek hem de Moskova'da genel olarak aristokrat kadınları diğerlerinden ayırma uygulamasını ifade etmek için kullanılan bir kelimedir. Yunancadaki *teremnon* (mesken) kelimesinden türetildiği ve Arapça kökenli harem sözcüğüyle alakası olmadığı düşünülmektedir. Orta Çağ Moskova'sından kalan yazılı kayıtlar olmadığından bu uygulamanın nasıl başladığı belirsizdir. Terem uygulaması on altıncı ve on yedinci yüzyıllarda zirveye çıkmıştır. Nihayetinde Büyük Petro bu uygulamaya bir son vermiş ve kadınları tekrar kamusal alanlara dâhil etmiştir. İşlev olarak terem, soylu Rus kadınların hayatlarını erkeklerden tamamen ayrı bir şekilde geçirdiği, kızların terem'de yetiştirildiği ve evlenene kadar oradan ayrılmadığı anlamına geliyordu. Babası tarafından üç kere dokuz kilit altında tutulan prenses, Rus masallarında yaygın kullanılan bir kinayedir ve muhtemelen çıkış noktası terem uygulamasıdır. (y.n.)

Gün ağaralı çok olmamıştı ki avludan gelen seslerle uyandılar.

Uyku ile uyanıklık arasındaki o ağır sersemlik anında Olga gördüğü rüyayı anımsamaya çalıştı: Rüzgârda çam ağaçlarını, toz toprak içindeki kendi çıplak ayaklarını ve erkek kardeşleriyle güldüklerini görmüştü. Ama dışarıdan gelen gürültü artınca Marya sıçrayarak uyandı. Hemen o anda taşra kızı Olga yine kaybolmuş ve unutulmuştu.

Olga üzerindeki örtüleri açtı. Marya hemen doğruldu. Olga çocuğun yüzüne az da olsa renk geldiğini gördüğü için memnundu, gün ışıyla gecenin kâbusları dağılmıştı. Dvor'dan¹² dalga dalga yükselen sesler arasında bir tanesi ona tanıdık gelmişti. "Saşa!" diye fısıldadı Olga kulaklarına inanmakta güçlük çekerek. "Kalkın!" diye haykırdı cariyelerine. "Avluda bir misafirimiz var. Sıcak şarap hazırlayın ve hamamı ısıtın."

Varvara saçlarında karlar olduğu halde odaya girdi. Gün ağarmadan kalkmış, odun ve su getirmek için dışarı çıkmıştı. "Ağabeyiniz döndü," dedi son derece normal bir şekilde. Varvara'nın yüzü solgun ve süzgündü, Olga da haliyle Marya onları kâbuslarıyla uyandırdıktan sonra onun bir daha uyuyamadığını düşündü.

Varvara'nın aksine Olga onlarca yıl gençleşmiş hissediyordu. "Hiçbir fırtınanın onu canından edemeyeceğini biliyordum," dedi ayağa kalkarken. "Sonuçta o, bir din adamı."

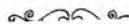
Varvara cevap vermedi, sadece eğilip fırının ateşini yeniden harlamaya koyuldu.

"Bırak şimdi onu," dedi Olga ona. "Mutfaklara git, fırınların cayı cayı yanmasını sağla. Yemekler hazır olsun mutlaka. Ağabeyim acıkmıştır."

Olga'nın cariyeleri prensesi ve çocuklarını alelacele giydirdiler ama Olga tam olarak hazırlanıp şarabını içmeden, Daniil ve Marya da ballı lapalarını yiyemeden, merdivenlerden ayak sesleri geldi.

Marya ayağa fırladı. Olga kaşlarını çattı. Çocuk solgunluğuna ters düşen büyük bir sevinç içindeydi. Belki de geceyi hâlâ tam olarak geride bırakamamıştı. "Saşa Dayı döndü!" diye haykırdı Marya. "Saşa Dayı!"

¹² Avlu ya da meydan.(y.n.)

“Ağabeyimi buraya getirin,” dedi Olga. “Maşa...”

Ardından kapının eşliğinde, kukuletasının yüzünü gölgede bıraktığı karanlık bir figür belirdi.

“Saşa Dayı!” diye haykırdı Marya tekrar.

“Hayır, Maşa, bir din adamına böyle seslenmek doğru değil!” diye haykırdı bakıcısı ama Marya çoktan üç tane iskemle çekmiş, bir şarap kadehi hazırlamış ve dayısına koşmuştu.

“Tanrı seninle olsun, Maşa,” dedi dayısı, kuru olduğu kadar sıcak bir sesle. “Geride dur, çocuğum, kara batmış haldeyim.” Pelerinini ve kukuletasını silkeleyip her yere karlar saçtı, Marya’nın başının üzerinde haç çıkardı ve Marya’yı kucakladı.

“Tanrı seninle olsun, kardeşim,” dedi Olga fırının yanından. Sesi sakin ama yüzündeki ışık, geçirdiği kışın izlerini silmişti. Kendini tutamayıp, “Hayta, senin için çok korktum,” diye ekledi.

“Tanrı seninle olsun, kardeşim,” diye yanıt verdi keşiş. “Korkmama-lısın. Ben Tanrı’nın beni götürdüğü yere giderim.” Ciddi bir tavırla söylemişti bunları ama sonra gülümsedi. “Seni gördüğüme sevindim, Olya.”

Saşa’nın keşiş cübbesinin üzerine kürkten bir pelerin tutturulmuştu ve geriye attığı kukuletası siyah saçlarını, tepesindeki tonsure’yi¹³ ve buz tutmuş siyah sakallarını ortaya çıkarmıştı. O an görse kendi babası bile onu zor tanırdı; o gururlu delikanlı artık adımları bir kurdunkiler gibi sessiz ve yumuşak olan geniş omuzlu bir yetişkindi. Yalnızca annesinden aldığı parlak gözleri, on yıl önce Lesnaya Zemliya’dan¹⁴ ayrıldığı günden beri değişmemişti.

Olga’nın cariyeleri ona göz ucuyla bakıyordu. Moskova terem’lerine bir keşiş, rahip, koca, köle ya da çocuk dışında hiçbir erkek giremezdi.

¹³Dine adanmışlığın sembolü olarak saç kesme veya kafanın tepesini kazıtma ritüelidir. Doğu Ortodoks Kilisesi’nde bu, haç biçiminde dört parça saçın kesilmesi anlamına gelir. Doğu Ortodoks Manastırı’nda ise adanmanın üç seviyesi vardır ve bunlar üç tonsure derecesiyle temsil edilir: Rassophore, Stavrophore ve Great Schema. *Kuledeki Kız*’da Saşa, Rassophore yeminlerini etmiş ama daha ileriye gitmeye tereddüt etmiştir çünkü Stavrophore yeminleri arasında mekân sabitliği de (mesela manastırında kalmak) vardır. (y.n.)

¹⁴Birebir çevirisi: “Orman Diyarı”. Vasya, Saşa ve Olga’nın doğup büyüdüğü köydür; *Ayı ve Bülbül*’de olayların çoğu bu köyde geçmektedir, *Kuledeki Kız*’da da birkaç kez bu köye atıfta bulunmaktadır. (y.n.)

Keşişler ve rahipler de genellikle yaşlı ve kısa boylu olurdu, ciltlerinde uzak diyarların kokularını taşımazlardı ve gözlerinin kurşuni bir rengi olmazdı.

Cariyelerden birinin, gözlerinde romantik ve alık bakışlarla yanındaki cariye, “İşte bu Aleksandr Peresvet Kardeş, Işığ Getiren Adam, bilirsin işte hani var ya...” dediği duyulabiliyordu.

Varvara genç kıza bir tane patlatınca kız dilini ısırıldı. Olga dinleyenlere bir bakış atıp, “Şapele gel, Saşa. Dönüşün için şükredelim,” dedi.

“Bir dakika, Olya,” diye yanıt verdi Saşa. Bir an için duraksadı. “Yaban topraklardan beraberimde bir gezgin getirdim ve o çok hasta. Çalışma odanda yatıyor.”

Olga kaşlarını çattı. “Gezgin mi? Burada mı? Pekâlâ, bir gidip bakalım. Hayır, Maşa. Sen bir şeye tıklmış bir böcek gibi oradan oraya koşturmadan önce lapanı bitir çocuğum.”

Fırının yanındaki kürk halıda uzanan adamın üzerindeki karlar eriyip dört bir yana damlıyordu.

“Kardeşim, bu da kim?” Olga iyice irileştiği için diz çökemedi ama işaret parmağıyla dişlerine vurarak bu zavallı adamcağızı kaygıyla inceledi.

“Bir rahip,” dedi Saşa, sakalından damlayan suları silkelerken. “Adını bilmiyorum. Onunla karşılaştığımda Moskova’ya iki günlük mesafedeydik, yolda boş boş dolaşıyordu, hastaydı ve aklını yitirmiş gibiydi. Bir ateş yakтым, biraz ısınmasını sağladım ve onu beraberimde getirdim. Dün fırtına çıktığında bir kar mağarası kazmam gerekti, aslında bugün de orada kalabilirdik. Ama durumu kötüledi; kollarımda ölecek sandım. Onu dondurucu soğuktan kurtarmak için tekrar yola çıkma riskini almaya değer diye düşündüm.”

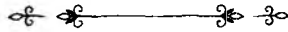
Saşa hasta adamın üzerine nazikçe eğildi ve örtüleri yüzünden çekti. Rahibin gözleri koyu ve ürkütücü bir mavi renkteydi, çatı kirişlerine boş boş bakıyordu. Kemikleri teninin altından çıkıntı yapıyor, yanakları da ateşten yanıyordu.

“Ona yardım edebilir misin, Olya?” diye sordu keşiş. “Manastırda bir hücre ve biraz ekmekten başka bir şey veremeyiz ona.”

“Burada daha iyi olacaktır,” dedi Olga, bir dizi emir vermek için dönerken, “Hayatı Tanrı’nın ellerinde tabii ki, onu kurtaracağıma söz veremem. Çok hasta. Erkekler onu hamama götürsün.” Ağabeyine şöyle bir baktı. “*Sen de gitmelisin.*”

“Ben de onun kadar buz tutmuş gibi mi görünüyorum?” diye sordu keşiş. Gerçekten de yüzündeki kar ve buz eriyip aktığında yanaklarındaki ve şakaklarındaki çukurlar daha da belirginleşmişti. Saçlarındaki son kar kalıntılarını da silkeledi. “Henüz değil, Olya,” dedi ayağa kalkarken. “Dua edelim ve sıcak bir şeyler yiyelim. Ardından Büyük Prens’in¹⁵ yanına gitmeliyim. İlk ona gitmezsem kızar.”

Şapel ile saray arasındaki yola yer döşemeleri yapılmış ve üstü de çatıyla kapatılmıştı, bu yüzden Olga ve cariyeleri de ayine rahat rahat gidebilirlerdi. Şapel tıpkı bir mücevher kutusu gibi oymalarla süslenmişti. Her bir ikonanın yaldızlı bir örtüsü vardı. Mum ışığı, altınları ve incileri parlattıyordu. Saşa’nın berrak sesi her yükseldiğinde alevleri titretiyordu. Olga, Meryem Ana’nın önünde diz çöktü ve kimsenin göremeyeceği bir noktada buruk bir sevinçle gözyaşı döktü.

Sonrasında Olga’nın salonuna, fırının yanındaki iskemlelerine geri döndüler. Çocuklar oradan uzaklaştırılmıştı ve Varvara ayakta bekleyen kadınları göndermişti. Buharı tüten çorbalar gelmişti. Saşa kendisinininkini bitirip daha fazlasını istedi.

Saşa yemeye devam ederken Olga ona, “Ne haberler getirdin?” diye sordu. “Yola devam etmene sebep olan neydi? Bana Tanrı’nın buyruğuyla ilgili bir şeyler geveleyip beni geçiştirme, kardeşim. Sen genelde böyle gecikmezsın.”

Oda boş olsa da Olga kısık sesle konuşuyordu. Kalabalık terem’de özel bir şeyler konuşmak neredeyse imkânsızdı.

¹⁵ Orta Çağ Rusya’sında Moskova, Tver ya da Smolensk gibi büyük prensliklerin (knezliklerin) yöneticisine verilen unvan. Çar (*tsar*) unvanı 1547’de Korkunç İvan hükümdar olana kadar kullanılmadı. *Velikiy Knyaz* sık sık “grandük” olarak da çevrilir. (y.n.)

“Saray şehrine at sürdüm ve geri döndüm,” dedi Saşa kaygısızca. “Böyle şeyler bir günde yapılamaz.”

Olga ona imalı bir bakış attı.

Saşa iç çekti.

Olga cevap vermesini bekledi.

“Kış güney bozkırlarına erken geldi,” dedi pes ederek. “Kazan kentinde atımı kaybettim ve bir hafta yayan gitmek zorunda kaldım. Moskova’ya en az beş gün uzaklıktayken yanan bir köye denk geldim.”

Olga haç çıkardı. “Kaza mı olmuş?”

Saşa başını ağır ağır iki yana salladı. “Eşkıyalar. Tatarlar. Kız çocuklarını güneydeki köle pazarına götürüp satmak için almışlar, geri kalanına da büyük bir katliam yapmışlar. Tüm ölüleri kutsayıp gömmem günlerce sürdü.”

Olga tekrar yavaş yavaş haç çıkardı.

“Daha fazlası elimden gelmediğinde de yolculuğa devam ettim,” diye anlatmayı sürdürdü Saşa. “Ama benzer durumda başka bir köyle daha karşılaştım. Sonra bir başkasıyla daha.” Saşa konuşurken yanakları ve çenesi iyice gerilmişti.

“Tanrı onları huzura kavuştursun,” diye fısıldadı Olga.

“Bu eşkıyalar organize olmuş,” diye devam etti Saşa. “Bir sığınakları olmalı, aksi halde ocak ayında köyleri yağmalayamazlardı. Ayrıca eskisinden daha iyi atları var, bu sayede akın edip çabucak uzaklaşabiliyorlar.” Saşa elleriyle kâsesini kavramış çorbasını çalkalıyordu. “Aradım. Ama yangınlar ve köylülerin anlattıkları dışında izlerine rastlayamadım ve karşıma çıkan her vaka bir öncekinden daha kötüydü.”

Olga bir şey söylemedi. Büyükbabalarının zamanında Altın Orda¹⁶ tek Han’ın altında birleştirilmişti. Tatar eşkıyalarının daima sadık bir tabi

¹⁶On ikinci yüzyılda Batu Han tarafından kurulan bir Moğol hanlığıdır. On dördüncü yüzyılın başlarında İslam’ı benimsemiştir, en iyi dönemindeyken Moskova da dâhil olmak üzere günümüzde Doğu Avrupa olarak bilinen toprakların büyük bir kısmına hükmetmiştir. (y.n.)

devlet olan Moskof'a¹⁷ saldırdıkları duyulmamış bir şeydi. Ama Moskova artık eskisi kadar uysal, sakın ya da sadık değildi, daha da önemlisi Altın Orda'nın birliği bozulmuştu. Artık hanlar gelip gidiyor, taht için birlik iddiasında bulunuyordu. Generaller birbirleriyle kavga ediyordu. Böyle zamanlar daima sahipsiz adamlar doğururdu ve Altın Orda'nın erişebileceği her yerde insanlar acı çekiyordu.

“Gel, kardeşim,” diye ekledi Saşa, Olga'nın bakışlarını yanlış anlamıştı. “Korkma. Moskova eşkıyaların kıramayacağı kadar çetin bir ceviz, babamın Lesnaya Zemliya'daki toprakları da buraya çok uzak. Ama bu eşkıyaların kökünü kazımak gerek. Mümkün olur olmaz tekrar yola çıkacağım.”

Olga sessiz kaldı, kendini toplayıp, “Tekrar mı? Ne zaman?” diye sordu.

“Adam toplayabildiğim zaman.” Olga'nın yüzündeki ifadeyi görünce iç çekti. “Beni affet. Başka zaman kalırım. Ama son haftalarda o kadar çok gözyaşı gördüm ki.”

Ruhu bilenmiş çeliğe dönmüş, bitap düşmüş, iyi yürekli ve tuhaf bir adamdı Saşa.

Olga onun bakışlarına karşılık verdi. “Gerçekten de gitmelisin, kardeşim,” dedi sakın bir şekilde. Dikkatle dinleyen biri, Olga'nın sesindeki buruk tınıyı fark ederdi. “Sen Tanrı'nın seni gönderdiği yere gidersin.”

¹⁷Büyük Moskova Prenslığı'ni ya da Moskova Grandüklüğü'nü ifade eder; Batı'da “Moskof” kelimesi yüzyıllar boyunca Rusya'yı kastetmek için kullanılmıştır. İlk başlarda Moskof, Moskova'dan kuzeye ve doğuya uzanan görece küçük bir alanı kapsıyordu fakat on dördüncü yüzyılın sonlarından on altıncı yüzyılın başlarına kadar ciddi anlamda genişledi; 1505 yılına gelindiğinde neredeyse iki buçuk milyon kilometrekarelik bir alana yayılmıştı. (y.n.)

3.
İVAN KALİTA'NIN
ERKEK TORUNLARI

Büyük Prens'in ziyafet salonu uzun, basık ve loştu. Boyar'lar¹⁸ uzun masalarda yayılarak oturmuşlardı ve Büyük Moskova Prensi Dmitrii İvanoviç salonun en sonunda, üzerindeki samur kürkü ve safran rengi yünlerle göz kamaştırıcı görünüyordu.

Dmitrii son derece nüktedan, geniş göğüslü ve gürbüz, sabırsız ve bencil, kaprisli ve nazık biriydi. Babasına Adil İvan denirdi ve genç prens babasından solgun ten rengi, açık sarı saçlar, yumuşak bir ten ve gri gözler miras kalmıştı.

Saşa uzun salona girdiğinde Büyük Prens ayağa fırladı. "Kuzen!" diye kükredi, değerli taşlarla süslenmiş şapkasının altında yüzü aydınlanmıştı. Hızlıca ileri atıldı ancak makamından dolayı ağırbaşlı olması gerektiğini hatırladı ve adımlarını yavaşlatmadan önce hizmetlisine sertçe çarptı. Ağzını silip haç çıkardı. Serbest elindeki şarap kadehi yaptığı hareketi seketeğe uğrattı. Dmitrii kadehi, alelacele yere bırakıp Saşa'yı iki yanağından öptükten sonra, "Olabilecek en kötü şeyin başına geldiğinden korkmaya başlamıştık," dedi.

"Tanrı senden razı olsun, Dmitrii İvanoviç," dedi Saşa gülümseyerek. Bu ikili daha küçükken Saşa'nın manastırı olan Teslis Lavrası'nda,¹⁹ Dmitrii reşit olana dek birlikte yaşamıştı.

Adamların anlaşılmasız uğultuları dumanlı ziyafet salonunu doldurdu. Dmitrii bir yaban domuzundan arta kalanlarla ilgileniyordu. Alelade kadınlar alelacele salondan çıkarılmıştı fakat Saşa şarabın ve yağlı et artıklarının yanı sıra bu kadınların arkalarında bıraktıkları kokuyu da alabiliyordu.

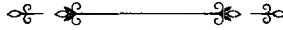
¹⁸ Kiev ya da daha sonra Moskova aristokrasisi üyesidir; kudem olarak bir prensten (knez) sonra gelir. (y.n.)

¹⁹ Aziz Sergey Radonezski tarafından 1337 yılında Moskova'nın yaklaşık yetmiş kilometre kuzeydoğusunda kurulan manastır. (y.n.)

Saşa aynı zamanda boyar'ların gözlerinin onun üzerinde olduğunu ve dönüşünün ne gibi haberlere gebe olduğunu merak ettiklerini hissedebiliyordu.

Bir de insanların neden pis odalara tıklıp içeriye temiz havanın girmesine engel olduklarını hep merak etmişti.

Dmitrii kuzeninin yüzündeki tiksintiyi fark etmiş olacaktı ki birden sesini yükselterek, "Hamam!" diye haykırdı. "Hamamı ısıtın. Kuzenim yorgun ve onunla özel olarak konuşacaklarım var." Saşa'nın kolunu güven vererek tuttu. "Ben de tüm bu yaygaradan yoruludum," dedi ama Saşa bundan kuşkuluydu. Dmitrii, Moskova'nın şamatalı düzeninde serpiliyordu; Lavra onun için fazla küçük ve sessizdi. "Sen!" diye seslendi kâhyasına. "Bu adamların tüm ihtiyaçlarının karşılandığından emin ol."

Uzun zaman önce Moğollar, Rus²⁰ topraklarına hızla yayıldığında, Altın Orda'nın galibiyeti sonrasında ve Vladimir, Suzdal ve Kiev zaferlerinin yanında Moskova derme çatma bir ticaret merkezi haline gelmişti.

Bu, Tatarlar geldiğinde şehri ayakta tutmak için yeterli değildi ama Moskova zeki prenslere sahipti ve fethin dumanı tüten kül yığınları arasında kalan Moskovalılar hemen fatihleriyle müttefik olmaya koyulmuştu.

Kendi hırslarının peşinden gidebilmek için Altın Orda'ya sadakatlerini kullanmışlardı. Hanlar vergi talep ettiğinde Moskovalı prensler ödeme yapabilmek için kendi boyar'larının gırtlığına yapışmış ama bir şekilde gereken bedeli ödemişti. Dolayısıyla hanlar memnun olmuş, Moskova'ya daha fazla toprak katmıştı, üstelik dahası da vardı: Moskova prenslerine Büyük Prens unvanı verildi ve Vladimir'i yönetmeleri için ferman²¹ çıkarıldı. Haliyle Moskof yöneticileri zenginleşti ve küçük dünyaları genişledi.

²⁰ Rus', köken olarak İskandinav halkıdır. MS dokuzuncu yüzyılda Slav ve Fin kabilelerinin savaş çağrısı üzerine Rurik hanedanlığını kurmuşlardır ve bu hanedanlık nihayetinde şimdilerde Ukrayna, Belarus ve Batı Rusya olarak bilinen geniş alanı kapsamıştır. Dokuzuncu yüzyıldan 1584'te IV. İvan'ın vefatına kadar süren bu hanedanlığın yönettiği bölge de orada yaşayan insanlar da zamanla onların adını almıştır. (y.n.)

²¹ Rus tarih yazımında Altın Orda'nın resmî emirlerini ifade etmek için kullanılan bir terim. Rus' yöneticilerin her birinin, yönetim yetkisi kazanabilmesi için Han'dan bir ferman ya da yarlık alması gerekirdi. Çeşitli şehirlerin yönetimi için ferman yarıasına girmek, on üçüncü yüzyıldan itibaren Rus prensleri arasında büyük entrikalara yol açmıştır. (y.n.)

Ama Moskof büyüdükçe Altın Orda küçüldü. Büyük Han'ın²² çocukları arasındaki şiddetli kavgalar tahtı sarstı ve Moskova boyar'ları arasında fısıltılar başladı: *Tatarlar Hıristiyan bile değiller ve bir başkası taht iddiasında bulunmaya gelmeden bir adamı tahtta altı ay bile tutamıyorlar. O zaman neden haraç ödüyoruz? Neden tabiliği sürdürüyoruz ki?*

Gözü pek olduğu kadar gerçekçi biri olan Dmitrii, Saray kentindeki huzursuzluğu gözlemlemiş, Han'ın arşivlerinin beş yıl geride kaldığını fark etmiş ve haraç ödemeyi sessiz sedasız kesmişti. Bunun yerine para biriktirmiş ve putperest diyarındaki durumu gizlice gözetlemesi için bir din adamı olan kuzeni Aleksandr Kardeş'i göndermişti. Saşa da bunun üzerine güvendiği bir arkadaşı olan Rodion Kardeş'i babasının Lesnaya Zemliya'daki evine savaşın gelişi konusunda herkesi uyarması için göndermişti.

Saşa çetin bir kış yolculuğuna katlanıp Saray kentinden kötü haberlerle dönmüştü. Başını hamamın ahşap duvarına dayayıp gözlerini yumdu. Buhar, yaptığı yolculuğun pisliğini ve yorgunluğunu gidermeye başlamıştı.

"Berbat görünüyorsun, kardeşim," dedi Dmitrii neşeyle. Pasta yiyordu. Çok fazla et yemenin ve şarap içmenin sebep olduğu terler teninden süzülüyordu.

Saşa bir gözünü hafifçe araladı. "Şişmanlıyorsun," diye çıkıştı. "Paskalya perhizi için manastıra gidip on dört gün oruç tutmalısın." Dmitrii, Lavra'da küçük bir çocukken oruç günlerinde sık sık gizlice ormana gider ve tavşan öldürüp pişirirdi. Saşa onu görünüşüyle yargılayınca bunu yapmaya devam ediyor olabileceğini düşündü.

Dmitrii kakhaha attı. Taşkın cazibesi, gafil avlayabildiklerini kurnaz bakışlarından uzaklaştırıyordu. Büyük Prens'in babası, çocuk prenslerin erişkin olana dek nadiren yaşayabildiği topraklarda Dmitrii daha on yaşına basmadan hayata gözlerini yummuştu. Dmitrii insanları dikkatle değerlendirmesi ve onlara güvenmemesi gerektiğini erken yaşta öğrenmişti. Ancak Aleksandr Kardeş, prensin erişkinliğine dek Lavra'da birlikte yaşadıkları süreçte Dmitrii'nin evvela öğretmenini, sonra da yakın dostu olmuştu. Bu yüzden Dmitrii sadece sırtarak, "Gece gündüz demeden kar tüm şiddetiyle üzerimize çökerken, yemeyeceğiz de ne yapacağız?" dedi. "Bir kızla da birlikte olamıyorum; Peder Andrei bunu yapmamam gerektiğini söyledi, en azından Evdokia bana bir varis doğurana kadar."

²² Cengiz Han. Altın Orda oluşumundaki torunları Rusya'ya iki yüzyıl boyunca hükmetmiştir. (y.n.)

Prens arkasındaki sıraya yaslandı, kaşlarını çatıp sözlerine devam etti: “Sanki böyle bir şans varmış gibi, kısır kaltak.” Bir an kederli bir şekilde oturduysa da biraz sonra yüzü aydınlandı. “Neyse ki artık buradasın. Senden ümidimizi kesmek üzereydik. Söyle bana, Saray kentinin tahtında kim oturuyor? Generallerin durumu nasıl? Her şeyi anlat.”

Saşa karnını doyurmuş ve yıkanmıştı; artık toprak zemin dışında herhangi bir yerde uyumak istiyordu sadece. Ama gözlerini açıp, “Bu bahar savaş olmamalı, kuzen,” dedi.

Prens, Saşa’ya dik dik baktı. “Olmamalı mı?” Prensın sesi kendinden emin ve sabırsızdı. Yüzündeki ifade, tam da on yılın ve üç kuşatmanın ardından hâlâ tahtta oturuyor olmasının sebebiydi.

“Saray’a da gittim,” dedi Saşa temkinli bir şekilde, “daha ötesine de. Göçebe kampları arasında at sürdüm; bir sürü adamla konuştum. Haya-tımı birçok kez riske attım.” Saşa duraksadı; yine sıcak dumanlar, bembeyaz bozkır göğü ve tuhaf baharatları denediği gün, gözlerinin önüne gelmişti. O parıltılı putperest şehrinin yanında Moskova beceriksiz çocuklar tarafından bir günde çamurdan yapılmış bir kale gibi kalıyordu.

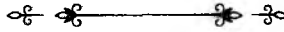
“Hanlar artık yaprak dökümü gibi gelip gidecek, bu doğru,” diye devam etti Saşa. “Biri tahta çıkacak ve amcası, kuzeni ya da kardeşi ayağını kaydırmadan önce altı ay kadar hükmedecek. Büyük Han’ın çok fazla çocuğu var. Ama bence bunun bir önemi yok. Generallerin kendi orduları var ve taht sallantıda olsa da *onların* gücü zeval bulmaz.”

Dmitrii bir an durup düşündü. “Ama bir düşünsene! Zafer zor olabilir ancak beni tüm Rus’ topraklarının²³ efendisi haline getirecek. Kâfirlere daha fazla haraç ödemeyeceğiz. Bu küçük riski almaya, biraz fedakârlık etmeye değmez mi?”

“Evet,” dedi Saşa. “Neticede öyle. Ama daha fazla haberim var. Bu bahar, buraya daha yakın yerlerde sorunların olacak.”

Aleksandr Kardeş, kederli bir şekilde Büyük Moskova Prensi’ne yanan köylerin, eşkıyaların ve ufuktaki yangının hikâyesini anlatarak sözlerine devam etti.

²³ On üç ile on beşinci yüzyıllar arasında Rusya adlı birleşmiş bir yönetim yoktu. Bunun yerine Rus’ halkı birbirinden ayrı ve Moğollara bağlı olan rakip prenslikler (knezlikler) tarafından yönetiliyordu. *Rusya* kelimesinin kullanımı on yedinci yüzyıla kadar yaygınlaşmadı. Dolayısıyla “Rusya” kelimesi veya “Rus” sıfatı Orta Çağ bağlamında kullanıldığında birleşmiş bir yönetime sahip bir milletten ziyade ortak bir kültürün ve dilin hâkim olduğu bir toprak parçasını ifade eder. (y.n.)

Aleksandr Kardeş soylu kuzenine tavsiyelerde bulunurken Olga'nın köleleri, Saşa'nın beraberinde Moskova'ya getirdiği hasta adamı yıkamışlardı. Rahip için temiz kıyafetler giydirmişler ve onu bir itirafçı için hazırlanmış hücreye götürmüşlerdi. Olga ağzına tavşan postu dikilmiş bir cübbeye sarınıp adamı görmek için aşağıya inmişti.

Odanın köşesindeki fırın yeni yakılmıştı. Ateşin ışığı içerideki loşluğu dağıtmaya yetmemişti ama Olga'nın cariyeleri kil kandillerle içeriye doştduğunda gölgeler ürküp geri çekildi.

Adam yatakta değildi. Yerde iki büküm uzanmış, ikonaların önünde dua ediyordu. Uzun saçları etrafa dağılmış, meşale ışığını yansıtıyordu.

Olga'nın arkasındaki kadınlar mırıldandılar ve daha iyi görebilmek için boyunlarını uzattılar. Çıkardıkları patırtı bir azizi rahatsız edebilirdi ama bu adamın kılı kıpırdamıyordu. Ölmüş müydü yoksa? Olga aceleyle öne atıldı ama ona dokunmasına gerek kalmadan rahip doğrulup oturdu, haç çıkardı ve sarsak bir şekilde ayağa kalktı.

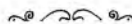
Olga rahibe bakakaldı. Bir sürü pörtlek gözlü yordakçısıyla beraber gelmiş olan Darinka nefesini tuttu ve kıkırdadı. Bu adamın açık haliyle omuzlarına dökülen saçları bir azizin tacı gibi altın sarısıydı, gür kaşlarının gölgelediği gözleriye fırtına mavisiydi. Alt dudağı kırmızıydı; zarif, kemikli yüzünde yumuşak görünen tek yer de orasıydı.

Kadınlar bir şeyler geveledi. Olga nefesini toplayıp öne çıktı. "Selam olsun, peder," dedi.

Rahibin mavi gözleri ateşten parlıyordu; altın sarısı saçları terden matlaşmıştı. "Tanrı seni kutsasın," diye yanıt verdi. Sesi göğsünden geliyor ve mumların ışığını titretiyordu. Bakışları tam olarak Olga'nınkilere karşılık vermiyor, dalgın bir şekilde kadını geçip tavana yakın gölgelere kayıyordu.

"Takvana hayran kaldım, peder," dedi Olga. "Beni de dualarında unutma. Ama artık yatıp dinlenmelisin. Bu soğuklar ölümcül olabilir."

"Ölümüm de yaşamım da Tanrı'nın elinde," diye yanıtladı rahip. "En iyisi..." Sendeledi. Varvara onu düşmeden yakaladı; göründüğünden çok daha güçlü bir kadındı. Kadının yüzünden belli belirsiz bir tikslenme ifadesi gelip geçti.

“Ateşi harlayın,” diye çıkıştı Olga, cariyelerine. “Çorbayı ısıtın. Sıcak şarap ve battaniyeler getirin.”

Varvara homurdanarak rahibi yatağa yatırdı, ardından Olga’ya bir iskemle getirdi. Olga iskemleye otururken kadınlar arkasında toplaşmış, rahibe alık alık bakıyordu. Rahip kıpırdamadan uzanıyordu. Kimdi bu adam ve nereden gelmişti?

“İşte, bal şarabı geldi,” dedi Olga, rahibin göz kapakları titreyince. “Haydi, otur. Biraz bundan iç.”

Rahip doğruldu ve şarabı bir dikişte içti. İçerken de kadehinin üzerinden kadını inceledi. “Teşekkür ederim... Olga Vladimirova,” dedi kadehi bitince.

“Sana adımı kim söyledi, Baryuşka?”²⁴ diye sordu Olga. “Neden ormanda hasta hasta dolaşıyordun, ne oldu sana?”

Rahibin yanağında bir kas seğirdi. “Babanın Lesnaya Zemliya’daki topraklarından geliyorum. Dondurucu soğukta, karanlıkta, uzun mu uzun bir yol yürüdüm...” Sesi kısıldıysa da çok geçmeden kendini topladı. “Sen de ailenin bakışlarını taşıyorsun.”

Lesnaya Zemliya... Olga öne eğildi. “Bana bir haber mi getirdin? Erkek ve kız kardeşlerimden mi? Peki, ya babam? Anlat bana; yazdan beri hiçbir haber alamadım.”

“Baban vefat etti.”

İçeriye ölüm sessizliği çökmüştü, öyle ki sıcak fırındaki odunların çatırtısı çok rahat duyulabiliyordu.

Olga dili tutulmuş gibi oturuyordu. Babası ölmüş müydü? Daha torunlarını bile görmemişti.

Bunun ne önemi var ki? Artık mutluydu; Meryem Ana’nın yanındaydı. Ama... o, çok sevdiği kış topraklarında sonsuza dek uyuyacaktı ve Olga onu bir daha göremeyecekti. “Tanrı onu huzura kavuştursun,” diye fısıldadı, sarsılmıştı.

“Üzgünüm,” dedi rahip.

Olga başını iki yana salladı, boğazı düğümlenmişti.

²⁴ Birebir çevirisi “küçük peder” olan bu ifade, bir Ortodoks din adamına hitap etmenin saygılı bir yolu olarak kullanılırdı. (y.n.)

“Buyur,” dedi rahip beklenmedik bir biçimde. Kadehini kadının eline tutuşturdu. “İçsen iyi olur.”

Olga şarabı yudumladı ve boş kadehi Varvara’ya uzattı. Cübbesinin koluyla gözlerini sildi ve kontrollü bir ses tonuyla, “Nasıl öldü?” diye sormayı başardı.

“Şeytani bir hikâye.”

“Ama dinlemek istiyorum,” dedi Olga.

Kadınlar mırıldanmaya başladı.

“Pekâlâ,” dedi rahip. Sesinde hararetli bir ton belirmeye başlamıştı. “Baban, kız kardeşin yüzünden öldü.”

Dinleyicilerin nefesi hayretle kesilmişti. Olga avurtlarını ısırdı. Sesini yükseltmeden, “Çıkın dışarı,” dedi Olga. “Üst kata çıkın, Darinka, yalvarırım.”

Kadınlar homurdanarak odadan çıktılar. Yalnızca Varvara, aksi yakışık almayacağı için odada kaldı. Gölgelere sindi ve kollarını göğsünde kavuşturup bekledi.

“Vasya mı?” diye sordu Olga, sesi pürüzlüydü. “Kız kardeşim, Vasilisa mı? Ama onun ne alakası olabilir ki?”

“Vasilisa Petrovna, Tanrı ve itaat nedir bilmiyor,” dedi rahip. “Ruhunda bir şeytan yaşıyor. Denedim, onu doğru yola sokmayı çok denedim. Ama başarılı olamadım.”

“Anlamıyorum...” diye başladı Olga ama rahip kendini yastıklara doğru çekerek biraz daha doğruldu; boğazındaki boğumlara ter damlaları birikmişti.

“Aslında orada olmayan şeyleri görüyordu,” diye fısıldadı. “Ormanlarda geziyor, korku nedir bilmiyordu. Köyün neresine giderseniz gidin herkes ondan bahsediyordu. Biraz nazik olanları kızın deli olduğunu söylüyordu. Diğerleriyse onu cadılıkla suçluyordu. Zaten büyüdü ve cadı gibi bir kadın oldu, bir güzellik abidesi olmamasına rağmen erkeklerin bakışlarını üzerine çekti...” Sesi çatladı ama biraz sonra yine kendini topladı. “Baban Piyotr Vladimiroviç alelacele bir evlilik ayarladı, başına daha kötü şeyler gelmeden evlenmesini istedi. Ama o, babasına karşı çıktı ve talibini kaçırdı. Piyotr Vladimiroviç onu bir rahibe manastırına gönder-

mek için de ayarlamalar yaptı. Çünkü artık kızının ruhu için kaygılanmaya başlamıştı.”

Olga kız kardeşinin sevimli yeşil gözleriyle rahibin tarif ettiği gibi bir kadına dönüştüğünü hayal etmeye çalıştı, istediklerini gerçekleştirmeyi başarmışa benziyordu. *Rahibe manastırı mı? Vasya mı?* “Benim tanıdığım küçük kız asla kısıtlanmaya gelmezdi,” dedi.

“Mücadele etti,” diye kabul etti rahip. “Yine ve yeniden *hayır*, dedi. Kış ortasında bir gece isyan gözyaşları dökerek ormana kaçtı. Piyotr Vladimiroviç de üvey annesi Anna İvanovna da kızın peşinden gitti.”

Rahip duraksadı.

“Sonra ne oldu?” diye fısıldadı Olga.

“Vahşi bir hayvan bulmuş onları,” dedi. “Sanırım... bir ayı olduğunu söylemişlerdi.”

“Kışın mı?”

“Vasilisa ayınm mağarasına falan girmiş olmalı. Ah şu kızlar ne aptal.” Rahibin sesi yükseldi. “*Benim* bir bilgim yok; gözümle görmedim. Piyotr kızının hayatını kurtardı. Ama kendisi de zavallı karısı da katledildi. Bir gün sonra hâlâ öfkeden kudurmuş halde olan Vasilisa köyden kaçtı, bir daha da ondan haber alan olmadı. Onun da hayatını kaybettiğini düşünüyoruz, Olga Petrovna. Yani kız kardeşin de baban da...”

Olga ellerini gözlerine bastırdı. “Bir keresinde Vasya’ya gelip benimle yaşayacağına dair söz vermiştim. Duruma el atabilirdim. Bir şeyler yapabilirdim...”

“Kendini kahretme,” dedi rahip. “Baban Tanrı’yla beraber, kız kardeşin de kaderini hak etti.”

Olga başını kaldırdı, ürkmüştü. Rahibin mavi gözleri ifadesizdi ama Olga, rahibin sesindeki zehri tadabildiğini hissetti.

Olga kendini topladı. “Bu haberleri getirmek için tehlikelere göğüs gerdin,” dedi. “Karşılığında... ne istiyorsun? Affet beni, peder. Daha adını bile bilmiyorum.”

“Adım Konstantin Nikonoviç,” dedi rahip. “Hiçbir şey istemiyorum. Manastıra katılacağım ve bu korkunç dünya için dua edeceğim.”

4.

İSKELET KULESİNİN LORDU

Metropolit²⁵ Aleksei, Moskova'daki Başmelek Manastırı'nı²⁶ kurmuştu ve bu manastırın başrahibi Peder Andrei de tıpkı Saşa gibi kutsal Sergei'nin bir müridiydi. Andrei toparlak hatları, yumuşaklığı ve kısa boyuyla bir mantarı andırıyordu. Neşeli ve uçarı bir meleğe benzeyen yüzü vardı, politika konusunda şaşırtıcı derecede dünyevi bir anlayışa sahipti ve üç manastırın da kıskanacağı sofralara ev sahipliği yapardı. "Bu obur, aklını Tanrı'ya veremez," dedi hor görerek. "Ama açlık çeken bir adam da yapamaz bunu."

Büyük Prens kendisini bırakır bırakmaz Saşa doğruca manastıra gitmişti. Konstantin, Olga'nın sarayının sıcaklığında dua ederken Andrei ve Saşa manastırın yemekhanesinde tuzlama balık ve lahana eşliğinde sohbet ediyordu (çünkü bir oruç gününün akşam yemeği vaktiydi). Andrei genç adamın hikâyesini dinleyince düşünceli bir şekilde lokmasını çiğnerken, "Yangınları duyduğuma üzüldüm. Ancak Tanrı'nın işine akıl sır ermez ve zaman zaman böyle haberler gelir," dedi.

Saşa'nın beklediği tepki bu değildi, bu yüzden tek kaşı sorgular bir tavırla havaya kalkmıştı. Soğuktan hafif çatlamış elleri birbirine kenetlendi ve ahşap masaya sessizlik çöktü. Andrei sabırsızca sözlerine devam etti: "Büyük Prensi şehirden çıkarmalısın. Eşkıyaları öldürmeye giderken onu da yanında götür. Ona bir erkek evlat verebilecek güzel bir kızla yatmasını sağla." Yaşlı keşiş son sözünü yüzü bile kızarmadan söylemişti. Kendisini

²⁵ Ortodoks kilisesinde yüksek rütbeli din adamı. Orta Çağ'da Rus' kilisesinin Metropolit'i, Rusya'daki en büyük Ortodoks otoritesiydi ve Bizans Patriği tarafından seçiliyordu. (y.n.)

²⁶Manastırın tam adı Aleksei'nin Başmelek Mikail Manastırı'ydı; daha çok Chudov Manastırı (Rusçada mucize anlamına gelen *chudo* kelimesinden türetilmiştir) olarak biliniyordu. Başmelek Mikail'in Colossae antik kentindeki mucizesine adanmıştır; meleğin burada dilsiz bir kıza konuşma yetisi bahsettiği söylenmektedir. Metropolit Aleksei tarafından 1358'de kurulmuştur. (y.n.)

Tanrı'ya adamadan önce yedi çocuk babası bir boyardı. "Dmitrii huzursuz. Karısı onu yatağında tatmin etmiyor ve umut bağlayacağı çocukları da yok. Böyle devam ederse Dmitrii kendine eğlence ararken bir delilik yapıp Tatarlara ya da bir başkasına savaş açacak. Senin de söylediğin gibi, savaş için doğru zaman değil. Bunun yerine eşkıyaları öldürmeye giderken onu da götür."

"Öyle yapacağım," dedi Saşa, kadehini bitirip kalkarken. "Uyarı için teşekkür ederim."

Aleksandr Kardeş'in hücresi dönüşü için temiz tutulmuştu. Dar kar-yolaya iyi bir ayı postu serilmişti. Hücre kapısının karşı köşesine İsa ile Meryem Ana'nın bir ikonası asılmıştı. Moskova'nın çanları çalar ve karlı kulelerinin üzerine pagan ay yükselirken Saşa uzunca bir müddet dua etti.

Meryem Ana, babamı, erkek ve kız kardeşlerimi unutma. Yaban topraklarda manastırda kalan efendimi ve din kardeşlerimi unutma. Çok güçlü ve sayıca çok olduklarından henüz Tatarlarla savaşmaya başlamadığımız için yalvarırım kızma. Günahlarımı affeyle. Beni affet.

Mum ışığı, Meryem Ana'nın suretinde dans ediyor, oğlu İsa da Saşa'yı o derin, insanüstü gözleriyle izliyor gibiydi.

Saşa ertesi gün din kardeşleriyle birlikte outrenya'ya,²⁷ sabah ayinine gitti. İkonostazın²⁸ önünde yüzü yere dönecek kadar eğildi. İbadet ettikten sonra hemen yarı gömülü, pırlıtlı şehre çıktı.

Dmitrii İvanoviç'in bazı kusurları olabilirdi ancak miskinlik onlardan biri değildi; Saşa elma yanaklı, neşeli Büyük Prens'in çoktan avluya inmiş olduğunu, genç boyar'larının eşliğinde kılıcını salladığını gördü. Prens'in Novgorodlu gözde kılıç ustası, ona kabzası yılan biçiminde yeni bir kılıç yapmıştı. Prens ve keşiş, yani iki kuzen bu kılıcı şüpheli bir hayranlıkla inceledi.

²⁷ Slav dilinde Ortodoks manastırında yapılan sabah ayinini ifade eden kelime. Katolik manastırında yapılan sabah ibadetine karşılık gelir. Son dört gece ibadetinin vakti geleneksel olarak gün doğumunda bitecek şekilde ayarlanır. (y.n.)

²⁸ Doğu Ortodoks kilisesinde spesifik olarak nefi ibadethaneden ayıracak şekilde konumlandırılan, ikonalarla dolu bir duvar. (y.n.)

“Düşmanlarımın yüreğine korku salacağım,” dedi Dmitrii.

“Ta ki kabzasıyla birinin suratına vurana ve kabzası elinde kalana kadar,” diye yanıt verdi Saşa. “Şuradaki ince kısma bir baksana, yani yılanın başının gövdesiyle bulunduğu yere.”

Dmitrii kabzayı yeniden değerlendirdi. “Pekâlâ, benimle beraber dene,” dedi.

“Tanrı seni korusun,” dedi Saşa hemen. “Ama sen bu kılıcın kabzasını birine vurup kırarsan, o kişi ben olmayayım.”

Dmitrii tam dönüp kendisini sinir eden boyar’lardan birini çağıracaktı ki Saşa’nın yeniden yükselen sesi onu yolundan çevirdi. “Bu kadar eğlence yeter,” dedi Saşa sabırsızca. “Gel haydi, fırtına dindi. Yanan köyler var. Benimle yola çıkar mısın?”

Büyük Prens’in kapısının dışından gelen bir çağrı ve peşi sıra kopan yaygara, Dmitrii’ye cevabını verme fırsatı tanımamıştı. İki adam da durup kulak kesildi. “Bir düzine at,” dedi Saşa, prens’e dönüp tek kaşını sorgular bir tavırla kaldırırken. “Kim...”

Bir an sonra Dmitrii’nin kâhyası koşarak geldi. “Büyük bir lord geldi,” dedi nefes nefese. “Sizi görmesi gerektiğini söylüyor. Bir armağan getirmiş.”

Dmitrii’nin kaşları arasında derin çizgiler belirdi. “Büyük bir lord mu? Kim? Boyar’larımın yerini yurdunu, halini vaktini bilirim, hiçbiri de bu seviyede değil... Neyse, kapıda donarak ölmeden alın içeri.”

Kâhya denileni yapmaya gitti; sabah ayazında menteşeler gıcırdadı ve çok güzel bir doru ata binmiş olan yabancı, ardında uşaklarıyla birlikte geldi. Doru at şahlanarak yükselmeye çalıştıysa da binicisi marifetli elleleriyle onu yere indirdi, ardından binicisi taze karların üzerine yumuşak bir iniş yapıp hareketli avluyu gözleriyle taradı.

Büyük Prens, elleri belinde olduğu halde, “Pekâlâ,” dedi. Boyar’ları da idman yapmayı bırakmış, Büyük Prens’in arkasında bir araya toplanmış, gözlerini yeni gelen kişiye dikmişti.

Yabancı, bu insan grubuna şöyle bir baktı ve karşılarına geçmek için karları arşınladı. Büyük Prens’i eğilerek selamladı.

Saşa yeni gelen kişiyi çabucak inceledi. Bir boyar olduğu belliydi. Cüsseli ve iyi giyimliydi, kapkara şaşı gözlerini uzun kirpikleri çevreliyordu. Saçlarının görünen kısmı sonbahar elmaları gibi kızıldı. Saşa onu daha önce görmemişti.

Boyar, “Büyük Moskova ve Vladimir Prensi siz misiniz?” diye sordu Dmitrii’ye.

“Gördüğün gibi,” diye yanıt verdi Dmitrii soğuk bir tavırla. Kızıl saçlı adamın ses tonu neredeyse aşağılayıcıydı. “Sen kimsin?”

Büyük Prens, kuzenine ürkütücü derecede karanlık ve hareketli bir bakış attı. “Ben Kasyan Lutoviç, Gosudar,”²⁹ dedi adam sakın bir şekilde. “Doğu yönünde iki haftalık mesafede toprak sahibiyim.”

Dmitrii etkilenmemişti. “Oradan hiç haraç geldiğini hatırlamıyorum... Topraklarının ismi nedir?”

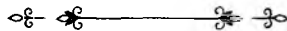
“Başniya Kosteı,”³⁰ dedi kızıl saçlı adam. Karşısındakilerin kaşlarının kalktığını görünce, “Babam nüktedan bir adamdı ve kıtlık çektiğimiz üçüncü kışın sonunda, ben henüz küçük bir çocukken, hanemize bu adı verdi,” diye ekledi. “Her daim ormanımızda yaşadık, kimseden bir şey istemedik,” derken Kasyan’ın geniş omuzlarına yerleşmiş gururunu görebiliyordu Saşa. “Fakat şimdi hediyelerimle geldim, Büyük Prens ve sizden bir ricam olacak çünkü halkım fena halde baskı altında.”

Kasyan konuşmasını başıyla uşaklarını işaret ederek sonlandırdı, o sırada uşakları demir grisi bir yavru kısrak getiriyordu, öyle asil bir hayvandı ki Büyük Prens bile bir süre sessiz kaldı.

“Bir armağan,” dedi Kasyan. “Belki muhafızlarınız adamlarıma misafirperver davranır.”

Büyük Prens kısrakı dikkatle izlerken sadece, “Baskı mı?” dedi.

“Bulamadığımız adamların işi,” dedi Kasyan gergin bir şekilde. “Eşkılar. Köylerimi ateşe veriyorlar, Dmitrii İvanoviç.”

²⁹ “Majesteleri” ve “Hükümdar” ifadelerine benzer bir terim. (y.n.)

³⁰ İskelet Kulesi. (ç. n.)

Prensın salonuna davet edilmişlerdi. Atlara yulaf verilmiş, yabancınn adamları kalacakları yerlere gönderilmişti. Kızıl saçlı Kasyan, Dmitrii'nin alçak, boyalı tavanının altında birasından bir yudum alırken Saşa ile Büyük Prens sabırsız bir nezaketle adamı bekliyordu. Kasyan ağzını silip söz aldı: "Her şey bir önceki mevsimde dolaylı yoldan kulağımıza çalınan fısıltılarla başladı. Mahvolmuş küçük köyler. Hırsızlık. Yangınlar." Kadehini nasırlı elinde şöyle bir döndürdü, gözleri uzaklara dalmıştı. "Aldırmadım. Çaresiz insanlar her zaman vardır ve dedikodular doğaları gereği abartılıdır. Yağan ilk karla beraber tüm bunları kafamdan attım."

Kasyan tekrar içmek için duraksadı. "Ancak görüyorum ki hata yapmışım," diye devam etti. "Şimdi dört bir yanda yanan köylerin haberlerini alıyorum, çaresiz köylüler neredeyse her gün kapıma geliyor, tahıl vermem ya da can güvenliklerini sağlamam için bana yalvarıyor."

Dmitrii ile Saşa birbirine baktı. Boyar'lar ile hizmetliler daha iyi duyabilmek için kulak kabartmıştı. Dmitrii oymalı sandalyesinde öne eğilerek, "Eh," dedi ziyaretçisine, "sen onların lordusun, değil mi? Onlara kendi yardım elini uzattın mı?"

Kasyan'ın dudakları sertçe gerildi. "Kar yağışından beri pek çok kez bu adamları avlamaya çıktık. Hanemde zeki insanlar, iyi köpekler, yetenekli avcılar var."

"O halde neden bana geldiğini anlayamıyorum," dedi Dmitrii, ziyaretçisini incelerken. "Bundan sonra haraç ödemekten de paçayı kurtarmazsın; artık adını öğrendim."

"Bir seçim yapma şansım olsaydı gelmezdim," dedi Kasyan. "Bu eşkıyaların izine rastlayamadık; en ufak bir işaret, bir toynak izi bile bulamadık. Yalnızca alevler, ağıtlar ve yıkımla karşılaştık. Halkım bu eşkıyaların insan değil iblis olduğunu söylemeye başladı. Bu yüzden evde kalmayı yeğlesem de," hayal kırıklığını gizleyemeden devam etti, "Moskova'ya geldim. Zira bu şehirde savaşçılar da var din adamları da. Halkım için yardım istemeliyim."

Saşa'nın gördüğü kadarıyla Dmitrii kendine engel olamamış, adama büyülenmiş gibi bakıyordu. "Hiç mi iz yok?"

“Hem de hiç, Gosudar,” dedi Kasyan. “Belki de bu eşkıyalar insan bile değildir.”

“Üç gün içinde yola çıkıyoruz,” dedi Dmitrii.

5.

**YABAN TOPRAKLARDA
YANGINLAR**

Olga, babasının ve kız kardeşinin ölümüyle ilgili öğrendiklerini Saşa'ya söylememişti. Saşa'nın kendisini bekleyen yeterince tehlikesi vardı ve bununla berrak bir zihinle karşılaşması gerekiyordu. Olga'ya göre özellikle Vasya'nın haberini almak onu kedere boğardı çünkü Vasya'yı çok seviyordu.

Bu yüzden Olga, ayrılık günü geldiğinde Saşa'yı sadece öptü ve ona iyi yolculuklar diledi. Saşa'ya aldığı yeni pelerini ve büyük bir deri tulum dolusu bal şarabı verdi.

Saşa hediyelerini alırken dalgındı. Zihni çoktan yaban topraklara gitmişti: Eşkıyaları, yanan köyleri ve artık bir tebaa olmak istemeyen genç prensi nasıl zapt edeceğini düşünüyordu. "Tanrı seni korusun, kardeşim," dedi Saşa.

"Seni de kardeşim," dedi Olga, sesinin sakın çıkmasını sağlayabilmişti. Vedalara alışkındı. Yazın çamlara değip geçen bir esinti gibi gelip gitmişti kardeşi, kocası Vladimir de ondan farklı değildi. Ama bu kez babasının ve kız kardeşinin bir daha dönmek üzere gittiğini düşününce... Soğukkanlılığını koruma çabasının bir bedeli vardı. *Hep beni arkalarında bırakıp gidiyorlar.* "Yalvarırım dualarında unutma beni."

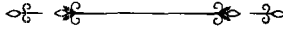
Dmitrii ile adamlarının Moskova'dan ayrıldığı gün kar fırtınası vardı: Bembeyaz karlar ve beyaza çalan güneş, ak kuleleri parlatıyordu. Alaycı bir rüzgâr pelerinlerinin ve kukuletalarının altına sızarak herkesle eğlenirken Dmitrii yolculuk için giyinmiş halde uzun adımlarla avluya çıktı ve atının sırtına kıvrak bir biçimde bindi. "Haydi gel, kuzen!" diye seslendi Saşa'ya. "Aydınlık bir günde kuru karlar yağıyor. Gidelim artık!"

Adamlar çoktan yük beygirlerinin sırtına çıkmış, yularlarını ellerine almıştı. Ata binen bir grup adam da kılıçlarını ve kısa mızraklarını kuşanmış bekliyordu.

Kasyan'ın adamları huzursuz bir biçimde Dmitrii'nin adamlarının arasına karıştı. Saşa bu insanların gülmeyen yüzlerinin ardında gizlenen şeyi merak etti. Kasyan büyük doru kırsığının sırtında sessizce oturuyor, bakışları kalabalık avluda dolaşıyordu.

Büyük Prens'in kapıları gıcırdayarak açıldı ve adamlar atlarını dehledi. Karnı tahıla doymuş hayvanlar hızla öne atıldı. Saşa gri kırsığı Tuman'a³¹ binmişti ve atını zalimce parlayan kışa doğru en son sürdü. Dmitrii'nin kapıları, arkalarından büyük bir gürültüyle kapandı.

Moskova'dan kulaklarına çalınan son ses, ağaçların üzerinde çınlayan çanlardı.

Dayanabilenler için (ki birçoğu dayanamazdı) kış, kuzey Rus' topraklarında seyahat mevsimiydi. Yazın insanlar yaban topraklardaki bozuk ve engebeli yollarda, geyiklerin açtığı patikalarda ilerlerlerdi ki buralar yük vagonlarının giremeyeceği kadar dar ve tekerleklerin gömüleceği kadar çamurlu olurdu. Fakat kışın donup demir gibi sertleşirdi yollar ve kızaklar ağır yükleri kaldırırdı. Donmuş nehirler, ağaçların ya da kütüklerin olmadığı, ilerlemelerini hiçbir şeyin engelleyemeyeceği, öngörülebilir güzergâhlarda kuzeye ve güneye, doğuya ve batıya ilerleyen geniş mi geniş yollar haline gelirdi.

Kışın nehirler çok kalabalıklaşırdı. Nehirlerin her iki kıyısında sudan beslenen köyler uzanırdı, ayrıca Büyük Moskova Prensi'ni ağırlamaya hazır boyarların büyük haneleri de bulunurdu.

Doğu yönünde ilerledikleri ilk günün akşamına doğru Kupavna isimli bir kasabanın, alacakaranlıkta memnuniyet verici ateş ışıklarıyla karşılaşılar. Dmitrii, lordun misafiri olmak istediklerini bildirmeleri için adamlarını gönderdi. Sonra lahana, kiş ve salamura mantarla iyi bir ziyafet çektiler.

³¹ Sis; Saşa'nın gri atının adı. (y.n.)

Ama ertesi sabah o bakımlı topraklardan gece bir sığınak bulma umudu olmadan ayrıldılar. Orman gitgide sıklaştı, geçitler azaldı, yer yer gördükleri küçük köyler dışında hiçbir şey kalmadı. Adamlar gündüz güçlüklerle ata biniyor, karda kamp kuruyor ve gece nöbet tutuyordu.

Onlara kalsa, biniciler ne bir hayvan ne de bir kuş görmüştü ve kesinlikle hiç eşkiya görmemişti ama yedinci gün yanan bir köye denk geldiler.

Dumanın kokusunu ilk alan ve homurdanan Tuman oldu. Saşa onu sağlam elleriyle zapt etti ve başını rüzgâr yönüne çevirdi. “Duman.”

Dmitrii atının dizginlerini çekti. “Kokuyu alıyorum.”

“Orada,” dedi yanlarında duran Kasyan. Eldivenli eliyle işaret etti.

Dmitrii hemen emirler yağdırdı ve adamlar yaklaşp etraflarında toplandı. Bu kadar kalabalıkken sessizce yaklaşmayı umut edemezlerdi. Kuru karlar, atların ayakları altında gıcırıyordu.

Köy, devasa ateşten bir el her yeri zıp geçmiş gibi yanıp kül olmuştu. İlk başta tamamen ölü, bomboş ve soğuk görünüyordu ama tam ortada duran şapeli, alevler neredeyse teğet geçmişti ve çatısındaki delikten hafifçe duman çıkıyordu.

Adamlar kılıçlarını ve yaylarını çekip yaklaştılar. Tuman, binicisine kaygılı bir bakış attı. Bir zamanlar köyün etrafını çeviren çitler şimdi atık yığınlarıydı.

Dmitrii yeni emirler yağdırdı; bazı adamlar durup nöbet tutacak, bazıları da etraftaki ormanlık alanda hayatta kalan birileri var mı diye arama yapacaktı. Sonunda sadece Dmitrii, Saşa, Kasyan ve arkalarından gelen birkaç adam çitlerden geriye kalanları aştılar.

Yerlerde uzanan cesetler, eti kemiğinden sıyrılmış parmakları ve sırttan kafataslarıyla, yanan evler gibi kömür karasıydı. Hayallere ya da duygulara kapılacak bir adam olmasa da Dmitrii İvanoviç’in dudakları bembeyaz olmuştu. Ama Saşa’ya, “Gidip kilisenin kapısını çal,” derken sesi soğukkanlıydı. İçeriden sesler geldiğini duymuşlardı.

Saşa karların üzerine indi, kılıcının kabzasıyla kilisenin kapısını çalıp, “Tanrı sizinle olsun,” dedi.

Cevap gelmedi.

“Ben Aleksandr Kardeş,” diye seslendi Saşa. “Eşkıya da değilim Tatar da. Elimden gelirse size yardım edeceğim.”

Kapının ardındaki sessizliğin yerini bir an sonra fısıltılar aldı. Kapı hızla açıldı. İçerideki kadının yüzü yaralıydı, elinde de bir balta vardı. Kadının yanında yüzü kan ve is lekesi olmuş bir rahip duruyordu. Bu ikili, tonsure’siyle keşiş olduğu su götürmeyen Saşa’yı görünce eğreti silahlarını yere indirdi.

“Tanrı sizi kutsasın,” dedi Saşa, sözleri boğazında düğümlense de. “Bana burada neler olduğunu anlatabilir misiniz?”

“Ne anlamı var ki?” dedi rahip, gözlerinde delice bakışlarla gülerken. “Çok geç kaldınız.”

Sonunda söz alan kadın olmuştu ama o da çok fazla şey anlatamamıştı. Eşkılar atlarının toynaklarıyla karları uçuşturarak tan vakti çıkagelmışti. En az yüz kişilerdi ya da öyle görünüyorlardı. Her yeri sarmışlardı. Neredeyse tüm adamlar ve kadınlar onların kılıcıyla can vermişti, sonra da sıra çocuklara gelmişti. “Kız çocuklarını götürdüler,” dedi kadın. “Hepsini değil... ama birçoğunu. Bir adam kızların yüzüne tek tek baktı ve istediklerini seçti.” Kadının elinde bir çocuğa ait olduğu belli olan küçük, açık renk bir eşarp vardı. Kadının etrafta dolaşan bakışları Saşa’yı buldu. “Yalvarırım onlar için dua edin.”

“Dua edeceğim,” dedi Saşa. “Yapabilirsek bu eşkıyaları da bulacağız.”

Biniciler verebilecekleri kadar gıdayı rahip ve kadınla paylaştılar. Sonra da yarı yanık cesetleri yakmak için bir odun yığınının toplanmasına yardım ettiler. Saşa biraz yağ ve bez alıp hayatta kalanların yanıklarına sürdü, gerçi çoğunluğu daha ziyade şefkatli bir dokunuşa muhtaçtı.

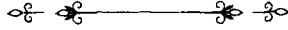
Şafak vakti tekrar yola çıktılar.

Büyük Prens ormanın ardında kaybolurken yanmış köye hoşnutsuz bir bakış attı. “Karşımıza çıkan her cesedi kutsayıp her canlıyı besleyecek olursan bir mevsimi yolda geçirmemiz gerekir, kuzen. Tıpkı bugün bir günümüzü yitirdiğimiz gibi. O insanların hiçbiri tüm tahılları yanıışken bu halde kışı geçiremez ve durmak atlara iyi gelmedi.”

Dmitrii'nin dudakları hâlâ bembeyazdı.

Saşa sessiz kaldı.

İlk karşılaştıkları yanmış köyden üç gün sonra iki köye daha denk geldiler. Birincisinde köylüler bir eşkıyanın atını öldürmeyi başarmıştı ama çapulcular şapeli ateşe vermeden önce büyük bir kıyımla misilleme yapmıştı. İkonostazları dumanı tüten küller ve kıymıklardan ibaretti artık, hayatta kalanlar ise etrafında toplanmış, enkaza bakakalmıştı. “Tanrı bizi terk etti,” dediler Saşa’ya. “Kız çocuklarını aldılar. Adalet istiyoruz.”

Saşa köylüleri kutsadı; köylüler boş bakışlarla karşılık verdiler ve Saşa yanlarından ayrıldı.

İzler çok eskiydi. Belki de ortada iz falan yoktu.

Üçüncü köy terk edilmişti: Adamlar, kadınlar, bebekler ve büyükan-nelerden besi hayvanları ile tavuklara kadar herkes gitmişti, izleri de taze karlara karışmıştı.

Bu son köyün karşısında durmuş besi hayvanlarından ve dumanlar-dan geriye kalan kokuları içine çekerken, “Tatarlar!” dedi Dmitrii tükü-rükler saçarak. “Gerçekten de Tatarlar. Sen de kalkmış hakkım olan sa-vaşa girmeyeceğimi ve bu kâfirlerden Tanrı’nın intikamını almayacağımı mı söylüyorsun, Saşa?”

“Aradığımız adamlar eşkıyalar,” diye çıkıştı Saşa, Tuman’ın sakal kıl-larında oluşan sarkıtları kırıp çıkarırken. “Birkaç kötü adamın yaptıkları yüzünden koca bir toplumdan intikam alamazsın.”

Kasyan bir şey söylemedi. Ertesi gün kendisinin, adamlarıyla birlikte onlardan ayrılmak istediğini bildirdi.

Dmitrii soğuk bir tavırla cevap verdi: “Korkuyor musun, Kasyan Lu-toviç?”

Başka bir adam olsa sinirlenirdi ama Kasyan düşünceli görünüyordu. O zamana kadar adamların hepsinin soğuktan rengi gitmişti, yalnızca burunları ve yanaklarında hafif renk kalmıştı. Lord, keşiş ve muhafızlar arasındaki ayrım silinmişti. Kat kat keçeler ve kürklere bürünmüş halle-riyle huysuz ayları andırıyorlardı. Kasyan bir istisnaydı: Baştan beri so-ğukkanlı ve solgun olsa da gözleri hâlâ çevik ve parlaktı.

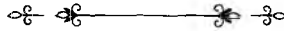
“Korkmuyorum,” dedi Kasyan soğukkanlı bir tavırla. Kızıl saçlı boyar az konuşur, çok dinlerdi, yayı ve mızrağındaki elinin sabitliği Dmitrii’nin gönülsüz saygısını kazanmıştı. “Bu eşkıyalar insandan çok iblis olsa bile korkmuyorum. Ama eve gitmeliyim. Çok uzun zamandır uzak diyarlar dayım.” Bir duraksama oldu. “Daha zinde avcılarla geri döneceğim. Sizden sadece birkaç gün izin istiyorum, Dmitrii İvanoviç,” diye ekledi.

Dmitrii sakalındaki kırağları dalgın dalgın temizlerken düşündü. “Lavra’dan uzak değiliz,” dedi sonunda. “Adamlarım duvarlar ardında iyi bir uyku çeksın. Bizimle orada buluş. Sana bir hafta mühlet verebilirim.”

“Pekâlâ,” dedi Kasyan sakince. “Nehir kıyısından gideceğim; oradaki kasabalara soracağım... Bu hayaletlerin de diğer insanlar gibi beslenmesi gerek sonuçta. Sonra güçlü adamlar toparım ve sizinle manastırda buluşurum.”

Dmitrii bir kez başını sallayarak onayladı. Hafif bir yorgunluk işareti verdi ama aslında o bile duman ile belirsizlikten, uzun ve aman vermez ayazdan yıpranmıştı.

“Pekâlâ,” dedi prens. “Ama sözünü tutmayı unutma.”

Kasyan ile adamları acımasız şafak ayazında yanlarından ayrıldıktan sonra görkemli gün ışığı kamp ateşlerinin etrafını kızıl, altın sarısı ve gri renklere boyamıştı. Yoldaşları atlarına binip uzaklaşırken Saşa, Dmitrii ve diğerleri sessizdi, tuhaf bir terk edilmişlik duygusu hissediyorlardı.

“Gelin,” dedi Büyük Prens kendini toplayıp. “Etrafı iyice gözetleyeceğiz. Lavra’dan çok uzakta değiliz artık.”

Böylece azimle, ancak sinirleri gerilmiş bir halde yola devam ettiler. Yatacakları yerlere siper kazsalar ve ateşlerini kömürle doyursalar da geceler uzundu, günlerse keskin rüzgârlar ve uçuşan karlarla doluydu. Keskin soğukta uzun süre yol almak atların kaburgalarından etlerinin çekilmesine sebep olmuştu. Takip edebilecekleri bir iz yoktu, yalnızca sürekli izlendiklerini hissediyorlardı.

Yola çıkalı iki hafta olmuştu; şafak vakti bir zil sesi duydular.

Kara kış günü yavaş yavaş doğuyordu. Güneş yoğun beyaz bir pusun ardına gizlendiği için gün ışığı belirli renklere bürünüyor; siyahtan ma-

viye ve griye dönüyordu. Doğu göğünde ilk renk emaresi görüldüğünde ağaçların üzerinden bir zil sesi duyuldu.

Birden çok bitkin yüz aydınlanmıştı. Hepsi haç çıkardı. “Lavra olmalı bu,” dedi bir adam diğerine. “Kutsal Sergius’un yeri orası, Tanrı’nın cezası hiçbir eşkıya ya da iblis orada bize bulaşamaz.”

Atların başları önlerine düşmüştü, tek sıra halinde ilerleyen grup her zamankinden daha dikkatli bir şekilde gözetleyerek ormandan geçiyordu. Dile getirmeseler de aynı sezgiyi paylaşıyorlardı: Sığınağa bu kadar yaklaştıkları, atlarının yorgunluktan tökezlediği böyle bir günde bu hayaletler nihayet saldırıya geçebilirdi.

Ama ormanda çıt çıkmıyordu ve çok geçmeden ağaçların arasından etrafı çevrili bir manastıra ev sahipliği eden bir açıklığa çıktılar.

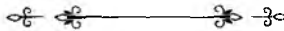
Atları ormandan tam olarak uzaklaşmamışken yeni bir güçlkle karşılaştılar; duvarın üstünde nöbet tutan bir keşiş onlara seslenmişti. Şaşa cevap olarak kukuletasını açıp, “Rodion Kardeş!” diye bağırdı.

Keşişin sert yüzüne bir tebessüm yayıldı. “Aleksandr Kardeş!” diye seslendi ve dönüp etrafa emirler yağdırdı. Aşağıdaki avluda bir yaygara koptu ve kapılar gıcırdarak ağır ağır dışarıya doğru açıldı.

Berrak gözlü, kar beyaz sakallı, yaşlı bir adam bastonuna dayanmış, kapının açıklığında onları bekliyordu. Yorgunluğuna rağmen Şaşa atından çabucak indi, Dmitrii de bir adım arkasından geliyordu. İkili birlikte yürürken botlarının altındaki karlar gıcırdıyordu, sonra eğilip yaşlı adamın elini öptüler.

Şaşa, “Peder,” dedi Rus’ topraklarındaki en kutsal adam olan Sergey Radonezski’ye. “Seni gördüğüme sevindim.”

“Evlatlarım,” dedi peder, bir elini kutsamak için kaldırırken. “Hoş geldiniz. Üstelik tam vaktinde geldiniz zira şeytan ayaklandı.”

Büyüdüğünde Aleksandr Peresvet Kardeş olarak bilinen Şaşa Petroviç adlı delikanlı, Lavra’ya geldiğinde dindarlığıyla, ata binme ve kılıç kullanma becerileriyle gurur duyan on beş yaşında bir çocuktü. Hiçbir şeyden korkmuyor ve pek az şeye saygı duyuyordu ama manastır hayatı

onu şekillendirmişti. Teslis Lavrası kardeşleri kendi elleriyle barakalarını yapar, fırınlarını odunla doldurup yakar, bahçelerini ekip biçer ve yaban topraklarda kendi ekmeklerini pişirirlerdi.

Saşa'nın müritlik yılları hem çabucak hem de huzurlu zamanlarda çok yavaş geçmişti. Dmitrii İvanoviç ise din kardeşlerinin yanında gururlu ve tez canlı, eğitilmiş ve adil bir yetişkin olmuştu.

Dmitrii on altı yaşındayken Büyük Moskova Prensi olmak için oradan ayrılmıştı, nihayet tam anlamıyla bir keşiş olan Saşa da yola koyulmuştu: Gelenekleri olduğu üzere üç yıl boyunca Rus' topraklarını dolaşmış, manastırlar kurmuş ve insanlara yardım etmişti. Yolculuğu gençliğini silip süpürmüştü. Moskof'a dönen adam soğuk bakışlı ve sessizdi, savaşıırken yavaştı ancak savaşmaktan da kaçınmazdı. Üstelik kendisine ismini veren köylüler tarafından çok sevilirdi.

Aleksandr Peresvet. İşığı Getiren Adam.

Saşa gezip dolaştıktan sonra nihai yeminlerini etmek ve yaban topraklarda ormanların, nehirlerin, karların arasında huzurla yaşamak için Lavra'ya geri dönmeyi denemişti. Ama bu yeminlerden biri mekân sabitliği idi ve Saşa henüz sessiz sedasız yaşayamayacağını anlamıştı çünkü Tanrı onu dışarı çağırıyordu. Belki de kanını kaynatan ateşi bunun sebebi. Çünkü dünya büyüktü, sıkıntılarla doluydu ve genç Büyük Prens'in, kuzeninin danışmanlığına ihtiyacı vardı. Bu yüzden Saşa büyüklerin konseyine katılmak, Rus' topraklarında ata binmek, sırasıyla şifa vermek, danışmanlık yapmak ve dua etmek için manastırdan kılıcı ve atıyla tekrar ayrılmıştı.

Ama aklının bir tarafında hep Lavra vardı. Onun yuvası orasıydı. Yazın parlak, kışın mavi gölgelerle çevrili ve sessiz sakin bir yerdi.

Ancak bu kez Aleksandr Kardeş ahşap kapının eşliğinden geçtiğinde yoğun bir gürültüyle karşılaşmıştı. İnsanlar, köpekler, tavuklar ve çocuklar binalar arasındaki karlı alanı doldurmuştu, her yerde ateşler yanıyor ve yaygara kopuyordu. Saşa yürümeyi kesip Sergey'e şaşkın bir bakış attı.

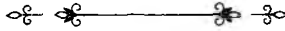
Yaşlı keşiş omuz silkmekle yetindi. Fakat o anda Saşa, keşişin gözlerinin altında oluşan koyu halkaları ve ne kadar kaskatı yürüdüğünü fark etmişti. Saşa ona kolunu uzattığında Sergey tereddüt etmedi.

Sergey'in diğ er tarafında yürüyen Dmitrii, Aleksandr Kardeş'in aklından geçenleri dile getirdi. "Ne kadar kalabalık," dedi.

"Sekiz gün önce kapımızı  aldılar," dedi Sergey. Boşta kalan eliyle sağında ve solunda duran insanları kutsadı; birkaç kişi koşup cübbesinin kenarını öptü. Sergey onlara gülümsedi ama gözleri yorgundu. "İnsanlar eşkıyaların geldiğini söyledi ama eşkıya gibi değıller. Çünkü bu adamlar sadece sert içkiler ve az bir ganimet almışlar ama nedense yine de köyleri yakıp yıkmışlar. Her bir kız çocuğunun yüzüne tek tek bakmışlar ve istediklerini alıp götürmüşler. Sağı kalanlar buraya geldi, henüz ateşe verilmemiş topraklardan ve köylerden bile gelip buraya sığınmak için yalvardılar. Onları reddedemezdim."

"Moskova'dan tahıl getirteceğim," dedi Dmitrii. "Avcılar göndereceğim, böylece herkesin karnını doyurabilirsiniz. Biz de bu eşkıyaları öldürürüz." Eşkıyalar görüp görebildikleri kadarıyla efsanevi yaratıklar olabirlerdi ama Prens bunu dile getirmedi.

Karın ortasında tükenmiş halde duran Tuman'ına bakarken, " nce atlarla ilgilenmeliyiz," dedi Saşa gerçekçi davranarak. "Bir de kendi aramızda bir toplantı yapsak iyi olur."

Manastır yemekhanesi loş ve alçak tavanlıydı, gerçi buzun lanetinin değıdiği tüm yapılar öyle olurdu ama manastırların birçoğunun aksine g r l g r l yanan bir fırını vardı. Sıcaklık yorgun uzuvlarını okşadığında Saşa i  çekmeden edemedi.

Dmitrii de önlerinde duran yemekleri görünce mutsuz mutsuz i  çekti. Sıcak bir fırında kızarmış yağı bir eti tercih ederdi. Ama Sergius perhiz günlerini titizlikle denetlerdi.

" nce duvarları güçlendirmemiz en iyisi," dedi Saşa, lahana  orbasının ikinci kâsesini bir kenara iterken, "yani arama yapmak için dışarı çıkmadan önce."

Dmitrii çorbasını gönülsüzce bitirmiş, ekmek ve vişne kurusu yiyordu. Homurdandı. "Bize burada saldırmazlar. Manastırlar kutsal mek nlerdir."

“Olabilir,” dedi Saşa, Saray kentine yaptığı yolculuk zihninde hâlâ çok tazeydi. “Ama Tatarlar farklı bir tanrıya yapıyor. Her hâlükârda bunlar tanrısız kimseler bence.”

Dmitrii ağzındakileri yuttuktan sonra gerçekçi bir tavırla, “Ne olmuş yani?” dedi. “Bu manastırın güçlü duvarları var. Eşkılar ellerine geçirdiklerini çalarlar, kışın kuşatma yapacak değiller ya.” Ama sonra bakışlarına şüphe düştü. Dmitrii o sıg, cesur kalbinde Lavra’yı seviyordu ve yanıp kül olmuş köylerin kokusu henüz burnundan gitmemişti.

“Yakında hava kararacak,” dedi Büyük Prens. “Şimdi duvara gidelim.”

Lavra’nın duvarları çift kat meşe ağacından, büyük emeklerle yavaş yavaş yapılmıştı. Mancınık olmadan aşılabilecek duvarlar değildi. Ama kapıyı güçlendirebilirlerdi. Dmitrii bunun yapılmasını emretti, ayrıca adamlarını buzları çözdürmeye ve sepet sepet toprak doldurmaya gönderdi, bu hem sıcak kalmalarını sağlardı hem de alevleri söndürmeleri gerekirse çözümleri hazır olurdu.

Gece çöktüğünde, “Eh, elimizden geleni yaptık,” dedi Büyük Prens. “Yarın keşif gruplarını yollarız.”

Ancak beklenen vakit geldiğinde ortada keşif grubu falan yoktu. Tüm gece kar yağmıştı, şafak vakti etraf kurşuni bir renge bürünmüştü, dışarıda tehlikeli bir hava vardı. İlk ışıklar görüldüğünde sırtında devasa, biçimsiz binicisiyle doru bir aygır ormandan dörtmala çıkıp gelmeye başladı.

“Manastır! Kapıyı açın! Bizi içeri alın! Geliyorlar!” diye haykırdı atın binicisi. Pelerini kayıp düştü ve bu biçimsiz şeyin bir binici değil, dört kişi olduğu ortaya çıktı: Üç küçük kız, bir de onlardan biraz daha büyük bir delikanlı vardı.

Rodion Kardeş tekrar duvarın üzerinde nöbetteydi. “Sen kimsin?” diye sordu delikanlıya.

“Boş ver şimdi bunu!” diye haykırdı delikanlı. “Kamplarına sızdım ve bunları kaçırdım,” dedi başıyla kız çocuklarını işaret ederek. “Şimdi öfkeden deliye dönmüş eşkılar peşimde; beni içeri almanız da olur, en azından kızları alın. Yoksa siz din adamı değil misiniz?”

Dmitrii bu konuşmayı duymuştu. Hemen merdivenleri çıkıp duvarın üzerinden baktı. Binicinin genç, körpe bir yüzü, kocaman gözleri vardı ve sakalsızdı. Kesinlikle bir savaşçı değildi. Bir taşra çocuğu gibi kelimeleri kabaca yuvarlayarak konuşuyordu. Küçük kızlar yarı donmuş, korkuyla dolu bir şekilde delikanlıya sımsıkı sarılmıştı.

“Onları içeri alın,” dedi Prens.

Doru aygır kapıdan içeri girer girmez durdu ve keşişler hemen menşeleri gıcırdatarak kapıları kapattı. Binici, kızları aşağıya indirdi ve atın omuzlarından kendisi de kayarak indi. “Çocuklar çok üşüdü,” dedi. “Çok korktular. Hemen hamama... ya da fırına götürölseler iyi olur. Karınları da aç olmalı.”

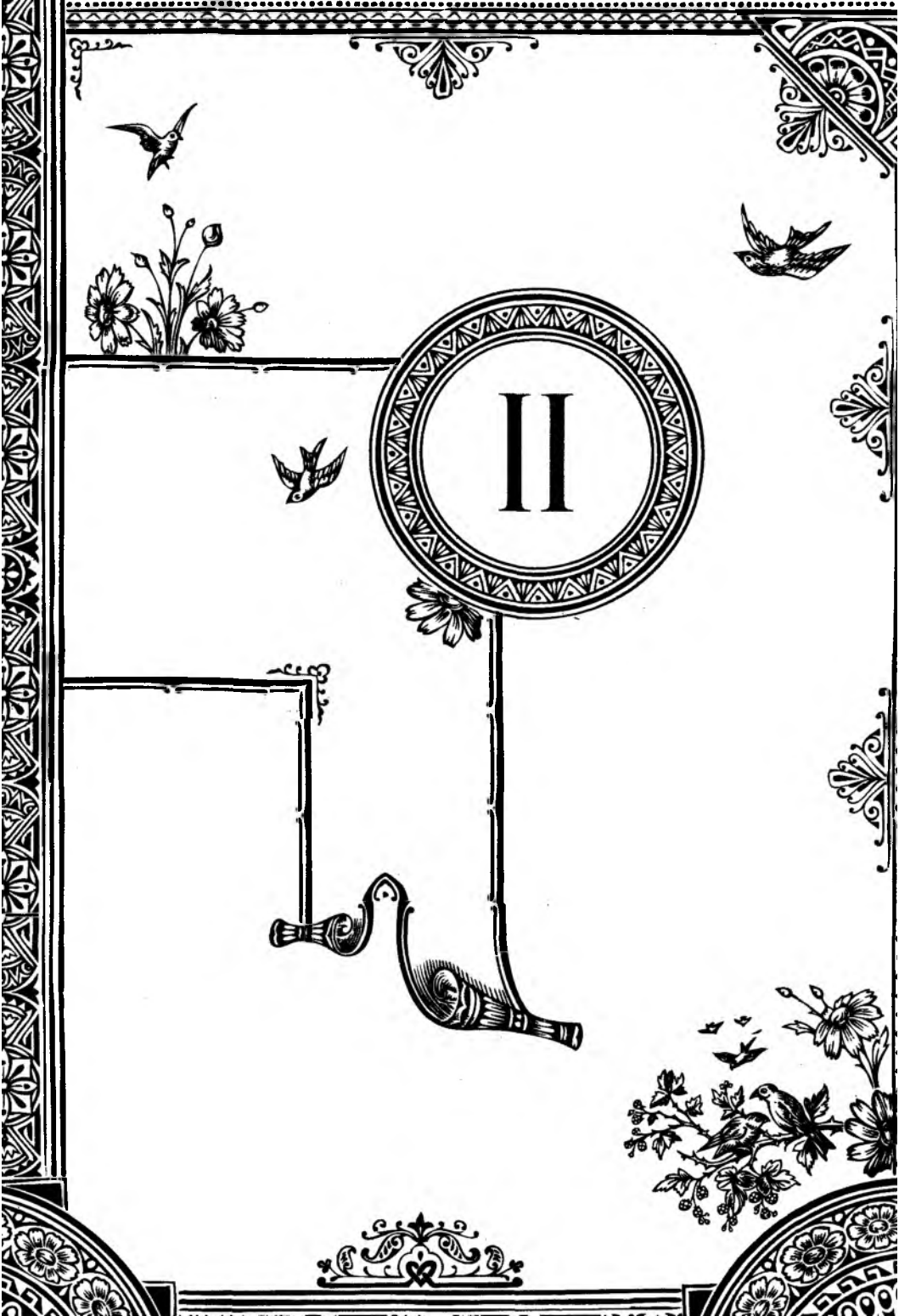
Ama iki köylü kadın onları götürmek için geldiğinde kızlar, kurtarıcılarının pelerinine yapıştılar. Saşa uzun adımlarla öne çıktı. Kopan yaygara onu şapelinden çıkarmış ve duvarın üzerinde son konuşulanları duymuştu. “Bu eşkıyaları *gördün* mü?” diye sordu Saşa. “Neredeler?”

Binici yeşil gözlerini Saşa’ya çevirince donakaldı. Saşa da yürürken bir ağaca toslamış gibi kalakaldı.

Bu yüzü son görüşü sekiz yıl önceydi. Ama kemikleri o zamandan beri irileşmiş olsa da kocaman ağzından Saşa’nın onu tanımaması imkânsızdı.

Bir orman perisiyle karşılaşsa bu kadar şaşırılmazdı. Binici ona ağzı açık bakakalmıştı. Sonra da delikanlının... genç kızın... yüzü aydınlandı. “Saşa!” diye haykırdı genç kız.

Saşa da aynı anda, “Tanrı aşkına, Vasya, burada ne işin var?” dedi.

6.

DÜNYANIN ÖBÜR UCU

Haftalar önce bir genç kız, bir köknar korusunun kıyısında, doru atının sırtında oturuyordu. Kar eğimli bir şekilde yağıyor, kızın kirpiklerine ve atın yelesine tutunuyordu. Köknar korusunun içinde bir ev vardı ve kapısı açıktı.

Kapının aralığında bir adamın silueti bekliyordu. Arkasından vuran ateşin ışığı adamın bakışlarını boş bir hale getiriyor, yüzüne gölge düşürüyordu.

“İçeri gel, Vasya,” dedi adam. “Hava soğuk.” Bu karlı gece dile gelebilseydi, sesi bu adaminkini andırabilirdi.

Genç kız yanıt vermek için ağzını açıtıysa da aygır çoktan ilerlemeye başlamıştı. Köknar korusunun derinliklerine doğru gittikçe ağaçların dalları, kızın atın üzerinde kalamayacağı kadar sıklaşıyordu. Genç kız kaskatı halde yere indi ve yarı donmuş ayaklarına bıçak gibi saplanan acı tökezlemesine sebep oldu. Can havliyle atın yelesine tutunarak düşmekten kurtuldu. “Meryem Ana aşkına,” diye mırıldandı genç kız.

Bir ağacın köküne takılıp sendeledi, eşiğe kadar yalpaladı, bir daha tökezleyip düşecekti ki kapının eşiğindeki adam kızı yakaladı. Yakından bakınca adamın gözleri siyah değil, olabilecek en açık mavi renkteydi: berrak bir günde buz rengi gibi. Bir an duraksadıktan sonra, “Şapşal,” dedi adam, genç kızı kollarında, havada dimdik tutarken. “Hem de üç kat şapşalsın, Vasilisa Petrovna. Yine de içeri gel.” Genç kızı ayaklarının üzerine bıraktı.

Vasilisa... Vasya ağzını açıtıysa da sonradan fikrini değiştirdi ve yeni doğmuş bir tay gibi titreyip tökezleyerek kapının eşiğinden geçti.

Ev âdeta, bir grup köknar ağacı bu gecelik bir yuva oluşturmaya karar vermiş ama bunu pek de iyi becerememiş gibi görünüyordu. Çatı kirişlerinin etrafını bulutları ve tekinsiz ayışığını andıran donuk mavi bir karanlık sarmıştı. Duvarlar yeterince sağlam görünse de dalların gölgeleri yerde ileri geri hareket ediyordu.

Ama kesin olan tek bir şey vardı: Evin uzak ucunda devasa bir Rus fırını duruyordu. Vasya gözleri görmüyormuş gibi fırına doğru tökezleyerek ilerledi, eldivenlerini sıyırıp çıkardı, ellerini ateşe yaklaştırdı ve soğuk parmaklarına vuran sıcaklıkla ürperdi. Fırının yanında duran uzun beyaz kısırak o esnada tuz yalıyordu. Bu kısırak Vasya'yı burnuyla kısaca dürterek selamladı. Vasya gülümseyerek yanağını kısırağın burnuna dayadı.

Vasilisa Petrovna halkının da sürekli dile getirdiği gibi bir güzellik abidesi değildi. Erişkinliğe girdiğinde kadınlar onun *çok uzun boylu* olduğunu söylemişlerdi. "*Fazla uzun boylu,*" demişlerdi. "*Kıvrımlarına gelince, bir erkek bedeninden farkı yok.*"

"*Kurbağa ağızlı,*" diye eklemişti üvey annesi tükürükler saçarak. "*Bir erkek böyle çenesi olan bir kızı alıp ne yapısın? Gözlerine gelince...*"

Doğrusu, üvey annesi Vasya'nın birbirinden uzak, derin, yeşil gözlerine ve güçlü bir güneş ışığı altında kızıl parıltılar saçan uzun siyah saç örgüsüne diyecek laf bulamamıştı.

"Güzellik abidesi değil belki," diye yanıtlamıştı Vasya'nın bakıcısı ama onu çok severdi. "Güzellik abidesi değil, benim kızım... ama insan gözünü ondan alamıyor. Tıpkı büyükannesi gibi." Yaşlı kadın bunu her söylediğinde haç çıkarırdı çünkü Vasya'nın büyükannesi hayata gözlerini yumarken mutsuzdu.

Aygır da Vasya'nın peşinden içeri girmişti, bakışlarında sahiplenici bir hava vardı. Buz kesmiş ormanda saatler geçirmek aygırın ateşini söndürememişti. Hemen fırının yanındaki kıza doğru gitmişti. Onun annesi olan beyaz kısırak, oğluna doğru hafifçe homurdandı.

Vasya gülümseyerek aygırın omuzlarının arasını kaşıdı. Eyer ya da yular takmıyordu. "Cesurca davrandık," diye mırıldandı genç kız. "Bulabileceğimizden emin değildim."

At halinden memnun bir şekilde yelesini salladı.

Atın enerjik halinin devam ettiğine memnun olan Vasya, kemer tokası olarak gizlenmiş çakısını eline alıp atın toynaklarında biriken buzları çıkarmak için eğildi.

Haşin bir kış rüzgârı kapıyı çarpıp açtı.

Vasya sıçrayıp doğruldu; aygır homurdandı. Kapı yine çarparak kapanınca fırtına geride kaldıysa da ağaçların gölgeleri bir şekilde hâlâ evin zeminine vuruyordu.

Evin efendisi bir an için yüzü kapıya dönük halde durduktan sonra arkasına döndü. Saçlarına ilişmiş kar taneleri parlıyordu. Etrafını tupkı dışarıda yağın kar gibi sessiz bir güç çevreliyordu.

Aygırın kulakları geriye yattı.

“Bana anlatacaksın değil mi, Vasya?” dedi adam. “Kış ortasında ormanın derinliklerine koşup üçüncü kez neden hayatını tehlikeye attın?” Adam duman kadar hafif adımlarla ilerleyip fırının yaydığı ışığın altında durdu, artık Vasya onun yüzünü görebiliyordu.

Vasya yutkundü. Evin efendisi bir adam gibi *görünüyordu* ama gözleri ona ihanet ediyordu. Bu adam o ormanda ilk kez yürüdüğünde genç kızlar ona farklı bir dilde sesleniyordu.

Şimdi ondan korkmaya başlarsan bir daha duramazsın, diye düşündü Vasya, sırtını dikleştirdi... Ama dudaklarından herhangi bir cevabın dökülmediğini fark etti. Kederi ve yorgunluğu kelimelerini tüketmişti, yalnızca ayakta durabiliyordu, boğazı görevini yerine getirmiyordu: Var olmayan bir evde istenmeyen misafir gibi hissediyordu.

Buz iblisi kuru bir sesle ekledi: “Yani? Çiçekler işe yaramadı mı? Bu kez de ateş kuşunu mu arıyorsun? Altın yeleli atı mı yoksa?”

“*Sence neden buradayım?*” demeyi başardı Vasya, anlatmak canını yakıyordu. O gece kız ve erkek kardeşine veda etmişti. Babasının donuk toprağın altında kalan mezarı ve kız kardeşinin öfkeli gözyaşları da Vasya’nın peşinden ormana gelmişti. “Evde kalamadım. ‘Cadı kız,’ diye fısıldadı insanlar. Ellerinde olsa beni ateşe verirlerdi. Babam...” Sesi dalgalandı. “Babam da yok ki onları kontrol altında tutsun.”

“Aman ne dokunaklı bir hikâye,” diye yanıt verdi buz iblisi, etkilenmemiştir. “Bundan binlerce kat daha üzücü olaylara şahit oldum ama böyle bir hikâye yüzünden düşe kalka kapıma gelen tek kişi sensin.” Eğilerek genç kıza yaklaştı. Ateşin ışığı, adamın solgun yüzünde yolaşmıyordu. “Artık benimle kalmak mı istiyorsun? Bu mudur? Asla değışmeyen bu ormanda bir kar kıızı mı olacaksın?”

Yarı gülünç, yarı davetkâr ve çoğunlukla da sevgiyle karışık alaycı bir soruydu bu.

Vasya kızarıp bozardı ve geri çekildi. “Asla!” Elleri ısınmaya başlamıştı ama dudakları sert ve beceriksiz hissettiriyordu. “Kökner korusundaki bu evde ne yapayım ben? Gidiyorum. Bu yüzden evden ayrıldım... Uzaklara gidiyorum. Solovey³² beni dünyanın öbür ucuna götürecektir. Yazın sarayları, şehirleri, nehirleri ve güneşin denize vuruşunu görecekğim.” Koyun derisinden kukuletasının bağını çözmüş, hevesten neredeyse kekeleyordu. Ateş, siyah saçlarına kıızı ışıklar saçmıyordu.

Bunu görünce adamın bakışları gölgelendi ama Vasya bunu fark etmedi. Konuşmak bir sel taşkınına sebep olmuştu sanki... Artık kelimelerini seçerken zorlanmıyordu. “Bu dünyada kiliseden, hamamdan ve babamın ormanlarından daha fazlası olduğunu bana gösteren *sendin*. Ben de görmek istiyorum işte.” Vasya’nın keskin bakışları adamın ötesini görüyordu. “Ne var ne yok görmek istiyorum. Lesnaya Zemliya’da benim için hiçbir şey kalmadı.”

Buz iblisi bir adım geri çekilmiş olabilirdi. Kesinlikle ondan yüz çevirmiş ve kırık bir meşe kütüğü gibi sandalyeye çöküvermişti, sonra ateşin yanında oturduğu yerden, “O zaman burada ne işin var?” diye sordu. Gözleriyle tavanın yakınındaki gölgeleri, bir kar yığmına benzeyen devasa yatağı, Rus fırını, duvarda asılı dokuma resimleri ve oymalı masayı işaret etti. “Ben burada saraylar, şehirler ve kesinlikle denize vuran bir güneş görmüyorum.”

Duraksama sırası genç kızdaydı. Yüzüne renk gelmişti. “Bir keresinde bana çeyiz teklif etmiştin ya...” diye başladı söze.

³² Bülbül; Vasya’nın doru aygırının adı. (y.n.)

Gerçekten de bohçalar hâlâ bir köşede kocaman bir yığın halinde duruyordu: kaliteli kumaşlar, etrafa saçılmış haliyle bir hazineyi andıran mücevherler. Adamın bakışları kızinkileri takip etti ve soğuk bir tavırla gülümsedi. “Şiddetle reddettin ve kaçıp gittin diye hatırlıyorum.”

“Çünkü evlenmek istemiyorum,” dedi Vasya. Sözleri daha ağzından çıkarken bile kulağına garip gelmişti. Bir kadın ya evlenirdi ya rahibe olurdu ya da ölürdü. Kadın olmanın *anlamı* buydu. O zaman Vasya neydi? “Ama kiliselerde bir dilim ekmek için el açmak da istemiyorum. Bu yüzden sana sormaya geldim... Giderken şu altınlardan birazını götürebilir miyim?”

Ürkütücü bir sessizlik oldu. Ardından Morozko dirseklerini dizlerine koyarak öne eğildi ve sesinde duyduklarına inanmadığını belli eden bir tınıyla, “Gezip dolaşmak için biraz *altın* istemek üzere kimsenin benim rızam olmadan *asla* gelemediği bu yere geldin, öyle mi?” dedi.

Hayır, diyebilirdi Vasya. *Öyle değil. Tam olarak değil. Evden ayrıldığımda korktum ve seni istedim. Sen benden daha çok şey biliyorsun ve bana karşı hep nazik davrandın.* Ama bunu söyleyecek gücü kendinde bulamadı.

“Pekâlâ,” dedi Morozko arkasına yaslanarak. “Hepsi senin olsun.” Çenesiyle hazine yığınını işaret etti. “Bir prenses gibi giyinip Solovey’in yelesini örecektir altınlarla dünyanın öbür ucuna gidebilirsin.”

Vasya cevap vermeyince Morozko özen ve nezaketle devam etti: “Bunlar için bir yük arabası ister misin? Yoksa Solovey onları ipe dizilmiş boncuklar gibi peşinizden mi sürükleyecek?”

Vasya onuruna tutundu. “Hayır,” dedi. “Kolayca taşınabilecek ve hırsızları peşime takmayacak şeyler istiyorum.”

Morozko’nun solgun, etkilenmemiş bakışları Vasya’nın darmadağın olmuş saçlarından botlarına indi. Vasya onun gözüne nasıl görüldüğünü düşünmemeye çalıştı. Ama solgun ve kirli yüzüyle çukur gözlü bir çocuk gibi görüldüğünden neredeyse emindi. “Peki, ya sonra?” dedi buz iblisi dalgın bir şekilde. “Ceplerini altınla doldurup yarın sabah yola çıkacak ve çabucak donarak ölecek misin? Hayır mı? Belki de birisi seni atın için öldürmeden ya da yeşil gözlerin için sana tecavüz etmeden önce birkaç

gün yaşarsın? Bu dünyayla ilgili hiçbir şey bilmiyorsun ama dünyaya atılıp ölmeye niyetlisin öyle mi?”

“Ne yapacağım ki başka?” diye çıkıştı Vasya. Yorgunluğu ve şaşkınlığı gözlerini doldurmuştu ama gözyaşlarının süzülmesine izin vermedi. “Eve gidersem kendi halkım beni öldürecek. Rahibe mi olayım? Hayır... Buna dayanamam. Yollarda ölür giderim daha iyi.”

“Pek çok insan, ‘Ölürüm daha iyi,’ der, ta ki ölüm vakti gerçekten gelene dek,” diye yanıt verdi Morozko. “Ormandaki bir delikte tek başına ölmek mi istiyorsun? Lesnaya Zemliya’ya geri dön. Halkın olanları unuttur, sana yemin ederim. Eskiden nasıldıysa yine öyle olur. Evine dön ve bırak ağabeyin seni korusun.”

Acısı gitgide yoğunlaşan Vasya birden öfkeyle için için yanmaya başladı. Sandalyesini geri itip tekrar ayağa kalktı. “Köpek değilim ben,” diye çıkıştı. “*Sen* bana eve gitmemi söyleyebilirsin ama ben de gitmemeyi seçebilirim. Hayatım boyunca tek istediğim şeyin asillere yakışır bir çeyiz ve bana zorla çocuk yaptıracak bir adam olduğunu mu düşünüyorsun?”

Morozko ondan az daha uzundu, yine de onun solgun ve sert bakışları karşısında Vasya’nın kendini sabit durmaya zorlaması gerekiyordu. “Çocuk gibi konuşuyorsun. Şu içinde yaşadığın dünyada herhangi biri senin ne *istediğini* umursuyor mu ki? Prensler bile istediklerini elde edemiyor, bekâr kızlar da aynı şekilde. Senin yollarda geçecek bir hayatın olamaz, er ya da geç sonun ölüm olur.”

Vasya dudaklarını ısırdı. “Yani sana göre ben...” diye başladı hararetle ama Vasya’nın sesindeki şiddetli acıyı duyunca aygırın tahammülü kalmamıştı. Başını Vasya’nın omzundan uzattı ve dişleri Morozko’nun yüzünden bir parmak mesafede birbirine çarptı.

“Solovey!” diye haykırdı Vasya. “Sen ne yaptığını...” Onu uzaklaştırmaya çalıştı ama Solovey geri çekilmiyordu.

Onu ısıracam, dedi aygır. Kuyruğunu hızla savuruyor, bir toynağıyla ahşap zemini eşeliyordu.

“Kan yerine vücudundan su çıkarıp seni buzdan bir ata çevirir,” dedi Vasya onu kovalamaya çalışırken. “Saçmalama.”

Aygıra dönüp, “Git başımdan seni koca öküz,” diye kendince tavsiye verdi Morozko.

Solovey bir an için hareketsiz kaldı ama sonra Vasya, “Haydi git,” dedi. Aygır, Vasya’nın gözlerinin içine baktı, gönülsüz bir özür niyetine dil çıkarıp geri döndü.

Gerginlik yatışmıştı. Morozko hafifçe iç çekti. “Evet, öyle konuşmamalıydım.” Sesindeki o sertlik ve keskinlik kısmen geçmişti. Bir kez daha sandalyesine çöktü. Vasya ise yerinden kıpırdamadı. “Ama... köknar korusundaki ev de artık senin için uygun değil yollarda gezmek de. Yanında Solovey olsa bile bir daha bu evi *bulamamalıydın*, şeyden sonra yani...” Vasya’yla göz göze gelince sözlerini yarıda kesti, sonra devam etti. “Senin türün arasında dünya *böyle*. Seni güvenle ağabeyinin yanına bıraktım, Ayı uykuya daldı, rahip de ormana kaçtı. Bununla yetinemez miydin?” Sorusu neredeyse hüznünlüydü.

“Hayır,” dedi Vasya. “Gideceğim. Bu ormanın ötesindeki dünyayı göreceğim ve bedelini hesaba katmayacağım.”

Bir sessizlik oldu. Ardından Morozko istemsizce ve hafifçe güldü. “Aferin, Vasilisa Petrovna. Daha önce beni kendi evimde reddeden olmamıştı.”

Artık vakti gelmiş demek, diye düşündü Vasya ama bunu sesli söylemedi. Vasya’yı Ayı’dan kurtarmak için atının eyer topuzuna atıp kaçırdığından beri Morozko’da bir değişiklik mi olmuştu? Değişen neydi? Gözleri artık daha mı maviydi? Yüzünün kemikleri daha mı belirgindi?

Vasya birden utandığını hissetti. Yeniden sessizlik çöktü. Bu duraksama anında Vasya’nın tüm yorgunluğu gardını düşürmesini bekliyormuşçasına üzerine hücum etmişti sanki. Dengesini sağlayabilmek için masaya sertçe dayandı.

Morozko bunu fark edip ayağa fırladı. “Bu gece burada kal. Sabah, gecedен daha bilgedir.”

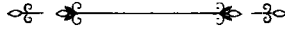
“Uyuyamam.” Onu o an ayakta tutan tek şey masa olsa da sözlerinde ciddiydi. Sesini dehşet dolu bir tınısı usulca sarmıştı. “Ayı beni rüyalarım da bekliyor, Dünya ve babam da öyle. Uyanık kalmayı tercih ederim.”

Vasya, Morozko'nun teninden kış gecesi kokusu alıyordu. "En azından sana bunu sunabilirim," dedi. "Huzurlu bir gece uykusu."

Vasya tereddüt etti çünkü hem yorgun hem de şüpheliydi. Morozko'nun elleri ona bir tür uyku hali verebiliyordu. Ama bu tuhaf, ağır, ölümü andıran bir uykuydu. Morozko'nun bakışlarını üzerinde hissedebiliyordu.

"Hayır," dedi Morozko birden. "Hayır." Sesindeki haşinlik Vasya'yı ürkütmüştü. "Hayır, sana dokunmayacağım. İstedğin gibi uyu. Sabah görüşürüz."

Gidip atına bir şeyler fısıldadı. Vasya toynak sesleri duyana kadar dönüp bakmadı, baktığındaysa Morozko ve beyaz kısağı gitmişti.

Morozko'nun hizmetlileri tam olarak görünmez değildi. Vasya bazen göz ucuyla bir hareketlilik ya da karanlık bir şekil görürdü. Eğer hızlı davranıp dönebilirse meşe kabuğuyla kaplı, kiraz yanaklı ya da mantar grisi ve çatık kaşlı, surete benzer bir şey görürdü. Ama Vasya onları etrafta aradığında asla göremiyordu. İki nefes arasında, göz açıp kapayana kadar hareket ediyorlardı.

Morozko gittikten sonra Vasya yorgunluktan zihni bulanmış halde otururken bu hizmetliler onun için sofrayı kurmuştu. Keklik üzümü meyveleri ve yapraklarıyla dolu muhteşem bir kâse ile zenginleştirilmiş sofrada sert ekmek, lapa ve pörsümüş elmalar vardı. Bal şarabı, bira ve buz gibi soğuk su da servis edilmişti. "Teşekkür ederim," dedi Vasya kendisine kulak kabartan havaya.

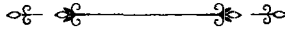
O yorgun haliyle olabildiğince yedi, ekmek kabuklarını da obur So-lovey'e yedirdi. Nihayet kâsesini öteye ittiğinde fırındaki kömürlerin tırmıklanıp çıkarılmış ve onun için bir buhar banyosu hazırlanmış olduğunu gördü.

Vasya nemli kıyafetlerini çıkarıp hemen fırına girdi, diz kemikleri tuğlaya sürtünüyordu. İçine girince midesindeki kırıntılarla diğer yana döndü ve boşluğa bakarak uzandı.

Kışın kıpırdamadan durmak neredeyse imkânsızdı. Ateşin yanında otururken bile insan kömürleri izler, çorba karıştırır ve coşkun ayaza karşı daima savaşır dururdu. Şakiyan sıcakta, buharın yumuşacık nefesinde Vasya'nın soluğu gitgide yavaşladı, ta ki karanlıkta sessizce yatana ve içindeki o soğuk keder düğümü gevşeyip çözülene kadar. Gözleri açık halde sırtüstü yatarken gözyaşları terine karışmak için şakaklarından aşağıya süzülürdü.

Vasya daha fazla dayanamadığında çırılçıplak dışarıya koştu ve haykıarak büyük bir kar kütesine atladı. Tekrar içeri girdiğinde zangır zangır titriyordu, cüretkâr bir biçimde canlıydı ve mevsim değiştiğinden beri olduğundan daha sakindi.

Morozko'nun görünmeyen hizmetlileri onun için uzun, bol ve hafif bir gecelik bırakmıştı. Vasya onu giydi, uçuşan karları andıran örtülerin serili olduğu devasa yatağa girdi ve hemen uykuya daldı.

Vasya korktuğu için rüya görmüştü ve gördükleri hiç hoş değildi.

Rüyasında Ayı'yı, ölen babasını veya boğazı parçalanmış üvey annesini görmemişti. Bunun yerine toz ve kötü bir tütsü kokusu aldığı, ayışığının usulca sızdığı dar ve karanlık bir yerde dolaşırken kaybolmuştu. Uzunca bir süre dolaşmış, kendi elbisesinin eteğine takılıp tökezlemiş ve göremediği bir yerdeki bir kadının ağlama sesini duymuştu sürekli.

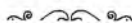
"Neden ağlıyorsun?" diye seslenmişti Vasya. "Neredesin?"

Ağlama sesinden başka cevap alamamıştı. Vasya çok uzakta beyaz bir figür gördüğünü sanmıştı. Aceleyle ona doğru ilerlemişti. "Bekle..."

Beyaz figür büyük bir hızla gelmişti.

Vasya bu figürün kemik beyazı eti, kırıksık çukur gözleri ve aşırı büyük, geniş ve siyah ağzı karşısında irkilmişti. Ağzı açık bakan yaratık boğuk bir sesle bağırarak, "Sen değil! Asla... Git! Defol git! Beni yalnız bırak... Bırak beni..." demişti.

Vasya elleriyle kulaklarını kapatıp nefes nefese kaçarken birden uyanıp kendini köknar korusundaki evde sabah ışığı içeri sızarken bulmuştu. Kış sabahının çam kokan havasında yüzü buz gibi olmuştu ama soğuk,

yataktaki kar rengi örtülerin altına sızamıyordu. Geceleyin gücünü toplamıştı. *Rüya işte*, diye düşündü soluğu hızlanırken. *Sadece bir rüya.*

Bir toynak, ahşabı eşeledi ve büyük, bıyıklı bir burun Vasya'nın burununa dayandı.

Vasya, "Git başımdan," dedi Solovey'e ve battaniyeyi başına çekti. "Git, *hemen*. Senin boyutunda bir canlının bir köpek gibi davranması çok gülünç."

Hiç aldırış etmeyen Solovey başını kaldırıp indirdi. Sıcak nefesini Vasya'nın yüzüne üfledi. *Gün doğdu*, diye bilgilendirdi onu. *Kalksana!* Yelesini salladı, dişlerini örtülere geçirip örtüleri çekiştirdi. Vasya ciyaklayarak yakalamaya çalıştıysa da çok geç kalmıştı ve gülerek doğruldu.

"Şapşal," dedi. Ama ayağa kalkmadı. Örgüsü bozulmuş saçları vücuduna dağılmıştı; zihni berrak, vücudu hafıftı. Kederin, öfkenin ve kötü rüyaların sancısı zihninin gerisinde sessizce bekliyordu. Kâbusları silkeleyip defedebilmiş ve bu taze sabahın güzelliğine, içeri süzülüp ahşap zeminde benekler gibi yatan gün ışığına gülümseyebilmişti.

Asil tavırlarına geri dönen Solovey aylak aylak fırının yanına döndü. Vasya da bakışlarıyla onu izledi. Gülüşünün bir kısmı boğazında düğümlendi. Morozko ile beyaz kısağı şafaktan önceki karanlıkta geri dönmüştü.

Kısarak sessizce duruyor, samanını yiyordu. Morozko gözlerini ateşe dikmişti ve Vasya kalktığında da başını çevirmedi. Vasya onun hayatının uzun, özelliksiz yıllarını düşündü ve kaç geceyi ateşin önünde tek başına oturarak ya da yaban topraklarda gezip dolaşarak geçirdiğini ve bu mekânın çatısının, duvarlarının ve içindeki ateşin varlığının sırf Vasya'yı memnun etmek için olup olmadığını merak etti.

Vasya fırına doğru gitti. Morozko o zaman dönüp baktı ve yüzündeki mesafenin birazı silindi.

Vasya'nın birden yüzü kızardı. Karman çorman saçları ve çıplak ayaklarıyla cadı gibi görünüyordu. Belki de bunu fark etmişti çünkü birden bakışlarını çevirdi Morozko. "Kâbus mu gördün?" diye sordu.

Vasya'nın tüyleri diken diken oldu ve utangaçlığının yerini içerleme aldı. "Hayır," diye cevap verdi gurur yaparak. "Mükemmel bir uyku çektim."

Morozko tek kaşını kaldırdı.

“Tarağın var mı acaba?” diye sordu Vasya dikkatini dağıtmak için.

Morozko kafası karışmış gibi baktı. Vasya onun özellikle de saçları karman çorman olmuş, acıkmış veya kâbus görmüş misafirler ağırlamaya alışık olmadığını düşündü. Ama sonra Morozko bıyık altından gülerек bir elini yere doğru uzattı.

Yerler ahşaptandı. Tabii ki ahşaptı... Koyu renkli ve pürüzsüzdü. Ama Morozko doğrulduğunda elinde bir avuç kar vardı. Kara doğru üfürdüğü anda kar buza dönüştü.

Vasya büyülenmiş bir şekilde eğilip yakından baktı. Morozko’nun uzun ince parmakları, buzu kılmış gibi elleriyle şekillendiriyordu. Morozko’nun yüzünde garip bir ışık, bir şey yaratmanın verdiği neşe vardı. Birkaç dakika sonra elinde elmaslardan oyularak yapılmış gibi görünen bir tarak belirdi. Tarağın sırt kısmı, asil boynuna dökülen uzun yelesiyle bir at biçimindeydi.

Morozko tarağı Vasya’ya uzattı. Hayvanın sırtındaki yoğun tüyler buz kristalleri şeklinde yapılmıştı ve nasırlı parmak uçlarına sürtüyordu.

Bu güzel şeyi parmakları arasında evirip çevirdi. “Kırılır mı?” Elleri arasında taş gibi soğuk ve mükemmeldi.

Morozko arkasına yaslandı. “Hayır.”

Vasya tereddüt ederek birbirine girmiş saçlarıyla uğraşmaya başladı. Tarak saç tutamlarından su gibi kayıyor ve saçlarını pürüzsüzleştiriyordu. Vasya, Morozko’nun onu izliyor olabileceğini düşündü, gerçi ne zaman baksa Morozko’nun bakışlarının ateşe kilitlendiğini görüyordu. Sonunda saçları düzgünce örülüp bir parça deriyle bağlandığında Vasya, “Teşekkür ederim,” dedi ve ellerindeki tarak eriyip suya dönüştü.

Vasya hâlâ suyun aktığı yere bakarken Morozko, “Lafını etmeye değmeyecek kadar küçük bir şeydi. Haydi bir şeyler ye, Vasya.”

Vasya onun hizmetlilerinin geldiğini görmemişti ama şimdi masada tereyağı ve balla altın sarısına çalan lapa ve ahşap bir kâse vardı. Vasya oturdu ve dumanı tüten lapadan büyük bir kâse doldurdu ve önceki gecenin acısını çıkarırcasına iştahla yedi.

Vasya yemeğini yerken, “Nereye gitmeyi düşünüyorsun?” diye sordu Morozko.

Vasya göz kırptı. *Uzaklara*. Bundan daha fazlasını düşünmemiştir.

“Güneye,” dedi usulca. Vasya konuşurken vereceği cevabın anlamını biliyordu. Yüreği hopladı. “Tsargrad³³ kiliselerini görmek ve denizi izlemek istiyorum.”

“Güneye demek,” dedi Morozko, tuhaf bir şekilde nazikçe. “Uzak mesafe. Solovey’e fazla yüklenme. Ölümlü bir attan daha güçlü olsa da henüz genç.”

Vasya ona biraz şaşırarak baktı ama Morozko’nun yüzünde okunabilecek hiçbir ifade yoktu. Vasya atlara döndü. Morozko’nun beyaz kısırağı kendi halinde duruyordu. Solovey samanını çoktan bitirmiş, büyük bir miktar da arpa yemişti, şimdi de gözü Vasya’nın lapasında olduğu halde masaya yanaşıyordu. Vasya ondan önce davranıp lapasını hızlı hızlı yemeye koyuldu.

Morozko’ya bakmadan, “Yolun küçük bir kısmında bana eşlik eder misin?” diye sordu. Sorusunu relaşla sorduysa da ağzından çıkar çıkmaz pişman oldu.

“Seninle beraber ata bineyim, karnını lapayla doldurayım ve geceleyin karları senden uzak tutayım diye mi?” diye sordu, sesinde eğlendiğini belli eden bir ton vardı. “Hayır. Yapacak başka işlerim olmasaydı bile bunu yapmazdım. Dünyaya atıl bakalım, gezgin. Burada geçirdiğin bu yorucu haftanın ardından uzun gecelerin ve zor günlerin nasıl hissettireceğine bak bakalım.”

“Belki de hoşuma gider,” diye çıkıştı Vasya coşkuyla.

“Umarım gitmez, samimi söylüyorum.”

Vasya bu cümleyi bir cevapla onurlandıramazdı. Kâsesine biraz daha lapa doldurup Solovey’in yalayıp yutmasına izin verdi.

“Bu gidişle damızlık kısarak gibi şişmanlatacaksın onu,” diye düşüncesini söyledi Morozko.

³³ “Çarın şehri”, Konstantinopolis. (ç. n.)

Solovey'in kulakları geriye yattı ama lapasını yemekten geri durmadı.

"Biraz kilo alıp gücünü toplaması gerek," diye çıktı Vasya. "Hem zaten yolda yakar hepsini."

Morozko, "Pekâlâ, kararında ısrarcıysan, o halde sana bir hediyem var," dedi.

Vasya onun bakışlarını takip etti. Masanın altında, yerde duran iki şişkin heybe vardı. Vasya onlara uzanmadı. "Neden? Benim şaşaalı çeyizim köşede duruyor, ihtiyaç duyduğum bir şey olursa biraz altınla alabilirim."

"Tabii ki çeyizindeki altınları kullanabilirsin," diye cevap verdi Morozko, soğuk bir tavırla, "yani hakkında hiçbir şey bilmediğin bir şehre gitmeye, daha önce hiç görmediğin şeyler almaya, savaş atının sırtında bir Rus prensesi gibi gezmeye niyetliysen. Beyaz ve kırmızı kürkler giyebilirsin, böylece Rus' topraklarındaki hiçbir hırsız fakirleşmez."

Vasya gururla başını kaldırdı. "Yeşili kırmızıya tercih ederim," dedi soğuk bir tavırla. "Ama belki de haklısındır." Bir elini heybelerin üzerine koydu... ama sonra duraksadı. "Ormanda hayatımı kurtardın," dedi. "Bana bir çeyiz sundun; rahipten kurtulmak için seni çağırdığımda geldin. Şimdi de bu. Karşılığında benden ne istiyorsun, Morozko?"

Morozko bir an tereddütte kalmış gibiydi. "Ara sıra beni düşün," diye cevap verdi. "Kardelenler açtığında ve karlar eridiğinde."

"Bu kadar mı?" diye sordu ve ardından buruk bir sesle, "Nasıl unutabilirim ki?" diye cevap verdi dürüstçe.

"Sandığından daha kolay unutursun. Ayrıca..." Morozko uzandı.

Vasya ürkse de kıpırdamadan durdu ama Morozko eliyle, Vasya'nın köprücük kemiğini okşadığında kanı ona ihanet ederek derisine hücum etti. Boynuna safir taşlı gümüş kolyeyi takmıştı; Morozko bir parmağını zincire taktırıp kolyeyi öne çekti. Bu mücevher Vasya'nın babasının aldığı, ölmeden önce Vasya'ya bakıcısının verdiği bir armağandı. Sahip olduğu her şey arasında Vasya için en değerlisi bu safir kolyeydi.

Morozko mücevherin safir ucunu ikisi arasında tutuyordu. Kolye, Morozko'nun parmaklarına solgun bir buz ışığı yansıtıyordu. "Bana söz

ver,” dedi Morozko. “Bunu daima, şartlar ne olursa olsun boynundan çıkarmayacaksın.” Mücevheri, Vasya’nın boynunda serbest bıraktı.

Eli, Vasya’nın teninde biraz daha oyalanmıştı sanki. Vasya bunu öfkeyle görmezden geldi. Sonuçta Morozko *gerçek* değildi. Yalnız, bilinmez, koyu ahşap ve solgun gökyüzünün karışımı olan bir yaratıktı. Az önce ne söylemişti?

“Neden?” diye sordu Vasya. “Bunu bana bakıcım verdi. Babamın bana aldığı bir armağanmış.”

“Bu şey bir tılsım,” dedi Morozko. Kelimelerini seçerek konuşuyordu sanki. “Koruma sağlayabilir.”

“Neye karşı koruma sağlayabilir?” diye sordu Vasya. “Hem niye umurunda ki?”

“Aksine inansan da bir delikte ölüp kaldığın için seni almaya gelmek istemiyorum,” diye cevap verdi soğuk bir tavırla. Odadan hafif olduğu kadar tüyler ürpertici bir esinti geçti. “Bu isteğimi de mi reddedeceksin?”

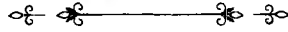
“Hayır,” dedi Vasya. “Zaten takacaktım.” Vasya dudağını ısırdı ve ilk heybenin ağzını açmak için biraz fazla hızlı bir şekilde döndü.

İçinde kıyafetler vardı: Kurt derisinden bir pelerin, deri bir kukuleta, tavşan kürkünden bir şapka, keçe ve kürkten botlar, koyun yünü şeritli pantolon. Diğerinde yiyecekler vardı: Kurutulmuş balık, sert ekmek, bir tulum dolusu bal şarabı, bir bıçak ve su için bir kap. Soğuk bir ülkede çetin bir yolculuk için ihtiyacı olan her şey önündeydi. Vasya bunlara bakarken çeyizindeki altınlar ya da mücevherler için olmadığı kadar çok sevinmişti. Bunlar özgürlüktü; Piyotr’ın soylu kızı Vasilisa Petrovna’nın hiç böyle şeyleri olmamıştı. Bunlar daha kabiliyetli ve yabancı birine aitti. Vasya yüzü aydınlanarak Morozko’ya baktı. Morozko belki de onu düşündüğünden daha iyi anlamıştı.

“Teşekkür ederim,” dedi Vasya. “Ben... çok teşekkür ederim.”

Morozko başını eğdi ama konuşmadı.

Vasya umursamadı. Vasya’nın daha önce hiç görmediği türden, pamukla doldurulmuş bir kumaşı andıran deri bir eyer de vardı. Vasya hevesle fırladı, bir elinde eyerle hemen Solovey’i çağırdı.

Ama ata eyer vurmak o kadar da kolay değildi. Solovey daha önce hiç eyer takmamıştı, eyer yerine geçen bu deri şeyi bile. Pek de hoşuna gitmemişti bu iş.

“Buna *ihtiyacın* var!” diye patladı Vasya sonunda, köknar korusunda uzun bir süre yan yan gidip sonuç alamamaktan yılmıştı. *Cesur ve kendine yeten bir gezginden buraya kadarmış*, diye düşündü. Eyer vurulmaya karşı Solovey’in tavrı başlangıçta nasıldıysa hâlâ aynıydı. Morozko onları kapının eşiğinden izliyordu. Eğlendiğini belli eden bakışları Vasya’nın sırtını deliyordu.

Solovey’e, “Bir hafta boyunca aralıksız her gün yolculuk etmemiz gerekirse ne olacak?” diye sordu Vasya. “İkimizin de vücudu tahriş olup nasırlaşır, ayrıca heybeleri nereye asacağız? Onlarda senin için de tahıl var. Çam iğneleri yiyerek mi hayatta kalmak istiyorsun?”

Solovey homurdandı ve heybelere gizlice baktı.

“İyi,” dedi Vasya sıkıdığı dişleri arasından. “Nereden geldiyse oraya dönebilirsin, ben de *yürürüm* o zaman.” Vasya eve yöneldi.

Solovey atağa geçip önünü kesti.

Vasya ona dik dik baktı ve onu sertçe itti ama bu meşe rengi devasa cüsse üzerinde pek bir etkisi olmadı. Vasya kollarını birbirine kavuşturup surat astı. “Peki madem,” dedi, “senin önerin nedir?”

Solovey bir ona bir de heybelere baktı. Başı öne düştü. *İyi tamam*, dedi gönülsüzce.

Vasya hazırlıkları tamamlarken Morozko’ya bakmamaya dikkat etti.

Vasya aynı sabah sisi dağıtan ve taze karları elmaslar gibi parlatan güneşin altında yola çıkmak üzereydi. Köknar korusu dışındaki dünya, büyük ve biçimsiz, biraz da tehditkâr görünüyordu. Morozko’ya, “Şimdi bir gezgin gibi hissetmiyorum,” diye kısık sesle itiraf etti Vasya. Köknar korusunun dışında duruyorlardı. Solovey düzgünce eyer vurulmuş halde, heves ile rahatsızlık arasında bir ifadeyle bekliyordu, sırtındaki heybelere hiç hoşlanmamıştı.

“Gezginler de çoğu kez öyle hissetmezler,” diye yanıt verdi buz iblisi. Beklenmedik bir şekilde iki elini Vasya’nın kürk kaplı omuzlarına koydu. Göz gözeydiler. “Ormanda kal. En güvenlisi bu. İnsanların yerleşim yerlerinden uzak dur ve yaktığın ateşleri fazla harlama. Biriyle konuşacak olursan erkek olduğunu söyle. Dünya yalnız kızlara iyi davranmaz.”

Vasya başını sallayarak onayladı. Dışarı çıkmaya çalışan kelimeler dudaklarını titretiyordu. Morozko’nun yüzündeki ifadeyi okuyamıyordu.

Morozko iç çekti. “Umarım bu yolculuk sana mutluluk getirir. Git haydi, Vasya.”

Vasya’yı eyere oturttu, şimdi Vasya ona yukarıdan bakıyordu. Morozko birden bir adamdan ziyade gölgelerin bir araya gelip oluşturduğu bir adam silüetine benzemişti. Yüzünde Vasya’nın anlayamadığı bir şeyler vardı.

Vasya tekrar konuşmak için ağzını açtı.

“Git!” dedi Morozko ve Solovey’in kalçasına şaplak attı. At homurdanıp öne atıldı, artık karların üzerinde uzaklaşıyorlardı.

7.
GEZGIN

İşte böylece katil, kurtarıcı, kayıp çocuk Vasilisa Petrovna köknar korusundaki evden uzaklaşmıştı. Yuvası geride kalır ve tüm dünya önünde uzanırken ilk gün bir macera gibi geçmişti. Saatler ilerlerken Vasya'nın ruh hali kaygıdan deli fişekliğe evirilmiş, geriye kalan son kayıp ve kafa karışıklığı kırıntılarını da zihninin gerisine süpürmüştü. Solovey'in istikrarlı ve uzun adımlarının önünde mesafeler neydi ki... Yarım günü geride bırakırken Vasya evinden hiç olmadığı kadar uzaktaydı: Her bir çukur, karaağaç ve kar yığını ona yabancıydı. Vasya at sürmeye devam etmişti, üşüdüğünde ise yürümüştü, Solovey de o esnada sabırsızlıkla yavaş yavaş koşarak ona eşlik etmişti.

Gün böylece sürmüştü, ta ki kış güneşi, yüzünü batıya dönene kadar.

Alacakaranlıkta gövdesinin etrafına kar birikmiş büyük bir alaçamanın yanına geldiler. O zamana kadar alacakaranlık karları maviye dönük bir renge boyamış ve keskin bir ayaz çıkmıştı.

"Burası mı?" dedi Vasya atın sırtından kayarak inerken. Burnu ve parmakları sızlıyordu. Dimdik dururken ne kadar kaskatı kesildiğini ve yorulduğunu fark etti.

At kulaklarını oynattı ve başını kaldırdı. *Güvenli gibi kokuyor.*

Kışın yedi ay sürdüğü bir ülkede taşkınlıkla geçen bir çocukluk, Vasya'ya ormanda nasıl hayatta kalacağını öğretmişti. Ama bu ve bundan sonraki dondurucu soğuk geceleri tek başına geçireceğini düşününce birden kalbi acıdı. Burnunu çekti. *Bu senin seçimindi*, diye hatırlattı kendine. *Artık bir gezginsin.*

Gölgeler uzanan eller gibi ormanı sarıyordu; ılık mavi ile eflatun karışımıydı ve hiçbir şey tam olarak gerçek gelmiyordu. Solovey'in eyerini

çıkartırken, “Burada kalacağız,” dedi Vasya, hissettiğinden daha büyük bir özgüvenle. “Ateş yakacağım ki bir şey gelip bizi yemesin.”

Karları kazıp ağaçtan uzaklaştırarak alaçamın dalları altında bir kar mağarası oluşturdu ve yakacağı ateş için toprak bir alan yarattı. Kış alacakaranlığı kuzey yönünde hızla geceye dönüyordu, Vasya yeterince yakmalık odun kesene kadar tamamen karanlık çökmüştü. Yıldızların süslediği karanlıkta, ay yükselmeden önce bir zamanlar ağabeyinin gösterdiği gibi alaçamın saçaklı dallarından kesip sıcaklığın sığınağına doğru yayılmasını sağlamak için karlara saplayarak bariyer oluşturdu.

Elleriyle çakmak taşını kavrayabildiği günden beri ateş yakıyordu ama bunu yapmak için eldivenlerini çıkarmak zorundaydı ve elleri çok üşümüştü.

Nihayet kıvılcım çıkarabilmiş ve ateş yanmaya başlamıştı. Kazdığı sığınağa sokulduğu zaman dayanabileceği bir soğuklukta olduğunu fark etti. Çam iğneleriyle kaynatığı su onu ısıtmıştı; gereğinden fazla ısıttığı esmer ekmek ve sert peynir açlığını bastırmıştı. Parmaklarını da akşam yemeğini de yakmıştı ama sonunda başarmıştı ve bununla gurur duyuyordu.

Yiyeceğiyle ve ateşin sıcaklığıyla ısındıktan sonra ateşin yumuşattığı toprağa bir çukur kazdı, içini ateşindeki kömürlerle doldurdu, üzerine de büyük çam dallarıyla bir platform oluşturdu. Tavşan kürkünden yatak örtüsüne ve pelerinine sarınıp bu platformun üzerine uzandı ve bir nebze ısınabildiğini hissedince sevindi. Solovey çoktan uyukluyordu, kulakları bir o yana bir bu yana dönerek gece vakti ormanı dinliyordu.

Vasya'nın göz kapakları ağırlaşıyordu; çok yorulmuştu. Uykuya dalması yakındı.

O sırada tepeden bir gülme sesi işitti.

Solovey ürkerek başını kaldırdı.

Vasya kemer tokası olarak gizlenmiş çakısını çekip ayağa fırladı. Karanlıkta parlayan o şeyler... gözler miydi?

Vasya seslenmedi, aptallık edecek değildi ama gözleri sulanana kadar alaçam dalları arasına dik dik baktı. Elindeki çakısı soğuk ve acınası dedecede küçüktü.

Etraf sessizdi. Yoksa Vasya hayal mi görmüştü?

Sonra tekrar kahkahalar duyuldu. Vasya çıt çıkarmadan geri çekildi, ateşte yanan bir odunu eline aldı ve çok yukarı kaldırmadan elinde tuttu.

Pat, diye bir ses duydu. Tekrar... *pat*... Sonra da bir kadın köknar ağacının altına, karların üstüne düştü.

Belki de bu bir kadın değildi. Çünkü bu yaratığın saçları ve gözleri hayalet gibi solgundu, parlak cildi kış mevsiminin gece yarısı rengindeydi. Soluk renkli bir pelerin vardı üzerinde ama başı, kolları ve ayakları çıplaktı. Ateş ışığı onun tuhaf ve sevimli yüzüne kızıl ışıklar saçarak oynayıyordu ve yaratık, soğuktan etkilenmiyor gibi görünüyordu. Çocuk muydu bu? Kadın mıydı? *Çiyert*.³⁴ Bir tür gece ruhu olmalıydı. Vasya hem rahatladı hem de temkini elden bırakmadı.

“Büyükanne?” dedi ihtiyatla. Elinde yanan odunu biraz daha aşağıya indirdi. “Ateşimin etrafında sana da yer var.”

Çiyert doğruldu. Gözleri mesafeli ve yıldızlar kadar solgundu ama aksine ağzı bir çocuğunki kadar gülekti. “Kibar bir gezgin,” dedi neşeyle. “Bunu beklemeliydim. Elindeki odunu bırak, çocuğum; ona ihtiyacın olmayacak. Evet, tabii ki ateşinin yanında otururum, Vasilisa Petrovna.” Sözüünü bitirince ateşin yanındaki karlara oturdu ve Vasya’yı baştan ayağa süzdü. “Gelsene!” dedi. “Seni ziyarete geldim; en azından bana şarap ikram edebilirsin.”

Vasya biraz tereddüt ederek ziyaretçisine bal şarabı tulumunu verdi. Gökten düşmüş gibi gelen bir yaratığı gücendirecek kadar aptal değildi. Ama, “Sen benim adımı biliyorsun, büyükanne,” demeye cüret etti. “Ben seninkini bilmiyorum.”

Gülümseyen ifadesi değişmedi. “Bana Polunoçnitsa³⁵ derler,” dedi içerken.

³⁴ Çiyerti (Tekili: çiyert): İblisler. Bu durumda Rus folklorundaki çeşitli perileri ya da peri halkını kapsayan bir topluluk adı. (y.n.)

³⁵ Birebir çevirisi gece yarısı kadını; Gece Yarısı Leydisi sadece gece yarısı görünen ve çocukların kâbus görmesine neden olan bir iblistir. Folklorla göre bir bataklıkta yaşamaktadır ve ebeveynlerin onu oraya geri göndermek için söyledikleri pek çok büyü söz örneği vardır. Bir de Poludnitsa adlı bir yaratık daha vardır; Gün Ortası Leydisi de öğle vakti otlaklarda dolaşır ve güneş çarpmasına yol açar. (y.n.)

Vasya panikle yerinden sıçradı. Onları izleyen Solovey de kulaklarını dikti. Vasya'nın bakıcısı Dünya, iki iblis kız kardeş olan Gece Yarısı Leydisi ile Gün Ortası Leydisi'nden bahsedirdi ve anlattığı hikâyelerin hiçbirini yalnız gezginler için iyi bitmezdi. "Neden buradasın?" diye sordu Vasya, soluğu hızlanırken.

Gece Yarısı kendi kendine güldü, ateşin yanında karların üzerinde uzanıyordu. "Sakin ol, çocuğum," dedi. "Bir gezgin olacaksın sinirlerin daha sağlam olmalı." Vasya, Gece Yarısı'nın çok sayıda dişi olduğunu fark edip kaygılandı. "Sana bakmaya gönderildim."

"Gönderildin mi?" diye sordu Vasya. Yavaşça ateşin yanındaki yerine tekrar çöktü. "Seni kim gönderdi?"

"İnsan ne kadar çok şey bilirse o kadar çabuk yaşlanır," diye cevap verdi Gece Yarısı neşeyle.

Vasya tereddüt ederek, "Morozko mu?" diye sordu.

Gece Yarısı, Vasya'yı hayal kırıklığına uğratarak homurdandı. "Ona bu kadar itibar etme. Zavallı kış kralı *bana* asla emir veremez." Gözleri kendiliğinden ılık saçıyor gibi görünüyordu.

"Kim o zaman?" diye sordu Vasya.

İblis bir parmağını dudağına götürdü. "Ah, söylemeyeceğime yemin ettim. Hem söylersem işin gizemi kaçır."

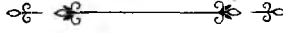
Gece Yarısı doyasıya içmişti ki tulumu Vasya'ya uzatıp ayağa kalktı. Ateş ışığı onun ay beyazı saçlarına kızıl ışıklar saçıyordu. "Eh, seni bir kez gördüm," dedi. "Üç kez göreceğime söz verdim, yani başka bir fırsatımız daha olacak. Uzaklara git, Vasilisa Petrovna."

Vasya hâlâ soru sormaya çalışırken Gece Yarısı korunaklı köknar dalları arasında gözden kayboldu. "Ama ben... bekle..." Çiyert çoktan gitmişti. Vasya soğukta homurdanan, Solovey'den başka bir atın büyük toynaklarıyla çıkardığı tekdüze nal seslerini duyduğuna yemin edebilirdi. Ama hiçbir şey göremedi. Sonra da sessizlik çöktü.

Vasya geriye sıcak közler kalana dek ateşin yanında oturup etrafa kulak kabarttı ama gece sessizliğini bozan başka bir ses çıkmadı. Sonunda kendini bir kez daha uzanıp uykuya dalmaya ikna etti. Kendini de

şaşkınlığa uğratarak hemen uykuya daldı ve bilinçaltının derinliklerine gömüldü. Şafak vakti Solovey başını Vasya'nın sığınağına sokup yüzüne kar püskürtünce uyandı.

Vasya ata gülümsedi, gözlerini ovuşturdu, biraz sıcak su içti, atına eyer vurdu ve birlikte yola çıktılar.

Günler birbirini kovalaya kovalaya bir hafta geride kalmıştı. Yolculuk çetin, hava ise çok soğuktu. Vasya'nın günleri... ya da geceleri ilk günkü kadar tertipli değildi. Yabancı birilerini görmemiş, gece yarısı iblisi de geri dönmemişti ama ağaç dallarıyla kendini yaralamış, parmaklarını ve yemeğini yakmıştı, içinin ürpermesine de izin vermişti çünkü uyuyamayacağı kadar soğuk havada bütün gece ateşin yanında kıvrılıp yatmalıydı. Sonra gerçekten üşüttü, öyle ki iki günü titreyerek ve kendi öksürüğünde boğularak geçirdi.

Ama Solovey'in toynakları altında verst'ler³⁶ hızla geride kalıyordu. Gitgide daha güneye indiler, batıya meylettiler ve Vasya, "Nereye gittiğini bildiğinden *emin* misin?" diye sorduğunda at onu duymazlıktan geldi.

Vasya'nın üşütmesinin üzerinden üç gün geçmişti ki Vasya azimle, başı eğik, burnu hafif kırmızı halde ata binerken ağaçların sonu geldi.

Daha ziyade devasa bir nehir ağaçlık alanları birbirinden ayırmıştı. Ormanlık alanın kıyısına gelip etrafa baktığında büyük bir kar yığınının vuran ışık Vasya'nın şiş gözlerini kamaştırdı. "Burası kızak yolu olmalı," diye fısıldadı üzeri buz tutmuş kar yığınının yayılan ışığa doğru gözlerini kırptıtırırken. "Volga Nehri," diye ekledi, ağabeyinin anlattığı hikâyeleri hatırlayınca. Ağaçları yarıya kadar gömecek derinlikte kar yığınları, kızak izleriyle dolu zeminin kıyısı boyunca eğimli bir şekilde uzanıyordu.

Vasya belli belirsiz zil sesleri duydu, sonra da bir sıra atlı, ağır yüklü kızak virajı döndü. Atların parlak koşum takımlarında ziller asılıydı ve gözlerine kadar sarınıp sarmalanmış hantal yabancılar at sırtında giderek ya da koşarak, ileri geri bağırarak geldi.

³⁶ Rusçada *versta* (İngilizceye, Rusçadaki çoğul haliyle geçmiştir ve genelde yanında bir sayıyla birlikte kullanılır). Yaklaşık bir kilometreye ya da bir milin üçte ikisine denk gelen bir uzunluk birimidir. (y.n.)

Vasya mest olmuş bir şekilde onların geçişini izledi. Adamların yüzleri, Vasya'nın görebildiği kadarıyla kırmızı ve kaba sabaydı, ayrıca uzun gür sakalları vardı. Eldivenli elleri atların yularını kendinden emin bir şekilde tutuyordu. Hayvanların hepsi Solovey'den daha ufak tefekti, kısa boylu ama gürbüzlerdi, eyerleri de kaba sabaydı. Kafilé hızı, zilleri ve yabancıların yüzleriyle Vasya'yı sersemletmişti. Vasya yabancıların son derece nadiren gelip geçtiği ve orada yaşayan herkesi tanıdığı küçük bir köyde doğmuştu.

Sonra Vasya bakışlarını kaldırıp kızakların geldiği yöne doğru baktı. Ağaçların üzerine çok sayıda ateşten çıkan dumanların yayıldığını gördü. Daha önce bu kadar çok ateşi bir arada görmemişti. "Orası Moskova mı?" diye sordu Solovey'e, soluğu sıklaştırdı.

Hayır, dedi at. Moskova daha büyük.

"Nereden biliyorsun?"

At sadece üstünlük emaresi olarak görülebilecek bir tavırla bir kulağını eğdi. Vasya hapsirdi. Ayaklarının altındaki kızak yolunda daha fazla insan belirdi: Bu defa gelenler kızıl şapkalar takmış, botlarında işlemler olan atlılardı. İskeleti çıkmış ağaçların üzerinde devasa büyüklükte dumanlar, bulutlar gibi yayılmıştı. "Daha yakına gidelim," dedi Vasya. Yaban topraklarda geçen bir haftanın ardından renk, hareket, insan yüzü görmeye ve insan sesi duymaya hasret kaldığını hissediyordu.

Ormanda daha güvendesiniz, dedi Solovey ama burun delikleri tereddütle titreşti.

"Dünyayı görmek istiyorum," diye çıkıştı Vasya. "Tüm dünya ormandan ibaret değil ki."

Atın vücudundan bir ürperti geçti.

Vasya tatlı dille ikna etmek için daha kısık sesle konuştu: "Dikkatli olacağız. Bir sorun olursa kaçabilirsin. Seni hiçbir şey yakalayamaz; sen dünyadaki en hızlı atsin. *Görmek* istiyorum sadece."

At kararsız bir şekilde beklemeye devam edince Vasya açık sözlü bir biçimde, "Yoksa korkuyor musun?" diye sordu.

Belki bayağı bir hamleydi ama işe yaramıştı. Solovey başını gururla yukarı kaldırdı, iki sıçramayla buzun üzerine vardı. Toynakları yere vurdukça tuhaf ve küt patırtılar çıkarıyordu.

Kızak yolunda bir saatten uzun süredir ilerliyorlardı ve dumanlar havada kıskırtıcı bir biçimde duruyordu. Vasya cesaret gösterisi yapmış olsa da yabancılar tarafından görülmek onu biraz geriyordu ama çoğunlukla göz ardı edildiğini fark etti. İnsanlar kışın kendilerini ilgilendirmeyen şeylere kafa yoramayacak kadar bir deri bir kemik kalırdı. Bir tüccar yarı gülerек güzel atını satın almayı teklif etti ama Vasya sadece başını iki yana sallayıp Solovey'i yola devam etmesi için dürtükledi.

Nehrin son virajına gelip önlerinde uzanan kasabayı gördüklerinde berrak güneş yukarıda, solgun kış göğünün uzaklarındaydı.

Kasaba pek de büyük değildi. Bir Tatar görse gülerек köy olduğunu söylerdi; bir Moskovalı bile taşra der geçerdi. Ama Vasya'nın daha önce gördüğü her yerden daha büyüktü. Ahşap duvarları Solovey'in omuz yüksekliğinin iki katı uzunluğundaydı, dumanı tüten maviye boyanmış çan kulesi de gururla ayaktaıdı. Vasya'nın kulaklarına derin ve yüksek bir çan sesi geldi, ağır ağır çınlıyordu. "Dur bir dakika," dedi Solovey'e. "Dinlemek istiyorum." Vasya'nın gözleri parlıyordu. Daha önce hiç çan sesi duymamıştı.

"Burası Moskova değil, öyle mi?" diye sordu tekrar. "Emin misin?" Dünyaları yutmuş bir şehre benziyordu; Vasya eskiden olsa bu kadar çok insanın bu kadar küçük bir alanı paylaşabileceğini hayal bile edemezdi.

Hayır, dedi Solovey. Bence insanların gözünde küçük bir yer.

Vasya buna inanamıyordu. Çanlar tekrar duyuldu. Soğuk havada Vasya'nın burnuna ahırların, yanan odunların, kızartılan kuşların kokusu belli belirsiz geliyordu. "İçeri girmek istiyorum," dedi.

At homurdandı. Gördün işte. Tam karşında. Orman daha iyi.

"Daha önce hiç şehir görmedim," diye çıkıştı Vasya. "Bunu görmek istiyorum."

At rahatsız bir şekilde karı eşeledi.

"Çok az dururuz," diye ekledi Vasya süklüm püklüm. "Lütfen."

Bunu yapmasak daha iyi, dedi at ama Vasya onun zayıfladığını görebiliyordu.

Gözleri tekrar dumanların taçlandığı kulelere kaydı. “Belki de sen beni burada beklemelisin. Hırsızlar için yürüyen bir cazibesin.”

Solovey burnundan soludu. *Kesinlikle olmaz.*

“Senin yanındayken yalnız olduğumdan daha fazla tehlike altındayım! Ya biri seni çalabilmek için beni öldürmeye karar verirse?”

At öfkeyle başını sağa sola sallayıp Vasya’nın bileğini ısırdı. Eh, bu yeterli bir cevaptı.

“Ah, peki tamam,” dedi Vasya. Bir dakika daha düşünüp, “Haydi gidelim, bir fikrim var,” dedi.

Yarım saat sonra Çudovo³⁷ kasabasının küçük, uykucu muhafız şefi, iri kemikli genç bir aygıra binmiş ve bir tüccar çocuğu gibi giyinmiş bir oğlanın kendisine doğru geldiğini gördü.

Atın üzerindeipten bir yular dışında bir şey yoktu, uzun uzuvlu güzelliğine karşın buzun üzerinde kendi toynaklarına takılarak beceriksizce ilerliyordu. “Hey, çocuk!” diye seslendi şef. “O atla ne yapıyorsun?”

Çocuk biraz çekinerek, “Bu benim babamın atı,” diye seslendi kaba taşra aksanıyla. “Onu satacağım.”

“Günün bu kadar geç bir saatinde böyle beceriksizce yürüyen bir atı satamazsın,” dedi şef, tam o sırada at tekrar tökezledi ve bu defa neredeyse diz çökecekti. Ama adam bunu söylese de ata şöyle bir bakıp güzel başını, kısa sırtını, uzun ve temiz uzuvlarını dikkatle inceledi. Bu bir aygırdı. Belki de sadece topaldı ve güçlü yavruları olabilirdi. “Onu senden ben satın alabilirim, böylece uğraşmana gerek kalmaz,” diye ekledi daha yavaş bir şekilde.

Tüccarın oğlu başını iki yana salladı. Zayıftı, boyu da ortalamanın üzerinde değildi; henüz sakalı da çıkmamıştı. “Babam kızar,” dedi çocuk. “Onu şehirde satacağım; bana öyle yapmamı söyledi.”

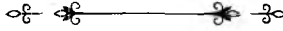
³⁷ Yukarı Volga’nın kıyısında kurgusal bir kasaba. Adı, Rusçada “mucize” anlamına gelen *çudo* kelimesinden türetilmiştir. Günümüzde Rusya’da Çudovo adlı birkaç kasaba vardır. (y.n.)

Çudovo'nun bu köylü kısmının ciddi ciddi şehir olarak anıldığını duyunca şef bir kakhaha patlattı. Belki de karşısında bir tüccar değil, bir boyar çocuğu vardı; küçük bir lordun taşrada yetişmiş oğlu da olabilirdi. Şef omuz silkti. Bakışları çoktan çocuğu ve onun topal atını geçmiş, hava kararmadan duvarlara varmak için atlarını dehleyen kürk tüccarı kafilisine dikilmişti.

"Eh haydi, içeri geçsene, çocuk," dedi şef, rahatsız bir şekilde. "Daha neyi bekliyorsun?"

Çocuk sertçe başını aşağı yukarı salladı ve atını kapıya doğru sürdü. *Yulardan başka bir şey takmayan ve bu kadar söz dinleyen bir aygır olması tuhaf*, diye düşündü şef. *Gerçi hayvan topal, başka ne yapacak ki?*

Ardından itişip kakışan ve bağrışan kürk tüccarları oraya varınca adam çocuğu unuttu.

Çudovo'yu ileri geri bölen sokaklar, el değmemiş ormandan çok daha tuhaftı. Vasya rahatsız olan Solovey'in yularını kayıtsızca tutmaya ve etkilenmemiş görünmeye çalışıyordu (ve çoğunlukla başarısız oluyordu). Soğuk algınlığının yarattığı burun tıkanıklığı bile yüzlerce insanın kötü kokusunu silememişti. Kan ve hayvanlar, sakatatlar ve onlardan çok daha kötülerinin kokusu gözlerinin sulanmasına sebep oluyordu. Şurada keçiler, az ileride de büyük bir kilise vardı ve çanları hâlâ çalıyordu. Parlak saçları eşarplara sarılı telaşlı kadınlar Vasya'yı itekleyerek geçtiler; turta satıcıları mis gibi kokan mallarını yoldan geçenlere teklif ettiler. Bir demirci ocağından duman çıktı, çekici yukarıdan gelen çan sesiyle uyumlu darbeler vururken iki adam karda boğuşuyor, izleyenler de alkış tutuyordu.

Vasya korkmuş ve kafası karışmış bir şekilde hepsinin arasından geçti. İnsanlar, çoğunlukla kendilerine sürtünen herhangi bir şeyi tekmelemeye hazır görünen Solovey için Vasya'ya yol açıyordu.

"İnsanları geriyorsun," dedi Vasya ona.

Güzel, dedi at. *Ben de gerginim*.

Vasya omuz silkti ve etrafa aval aval bakmaya devam etti. Yollara yarma odunlar döşenmişti ki bu güzel bir yenilikti; sert zemine ayak basmak

iyi hissettiriyordu. Sokak çömllekçileri ve demirci ocaklarını, hanları ve izbaları geçtikten sonra merkezî bir meydana çıkıyordu.

Vasya bu meydana bir pazar olduğunu görünce bakışları hemen neşyle doldu çünkü ilk defa bir pazar yeri görüyordu. Tüccarlar dört bir yanda bağırarak mallarını övüyordu. Kumaşlar, kürkler, bakır süs eşyaları, balmumu, turtalar ve tütsülenmiş balık... Vasya, bir direk bulup ipini ona sararken, “Burada kal,” dedi Solovey’e. “Kimsenin seni çalmasına izin verme.”

Mavi koşum takımı olan bir kısrak, aygıra doğru bir kulağını eğip cırladı. Vasya düşünceli bir şekilde, “Belki elinde değildir ama herhangi bir kısrak da ayartmamaya çalış,” dedi.

Vasya...

Vasya gözlerini kıstı. “Seni ormanda da bırakabilirdim,” dedi sertçe. “*Burada kal.*”

At dik dik baktı ama Vasya çoktan gitmişti, güzel balmumu kokusunu içine çekip bakır kapları inceleyerek neşyle dolaşıyordu.

Ayrıca tanımadığı bir sürü yüz vardı etrafta. Tüm bu yenilikler başını döndürüyordu. Turtalar ve lapalar, kumaşlar ve deriler, ayrıca dilenciler, piskoposlar ve esnafların karıları Vasya’nın neşeli bakışlarından nasibini alıyordu. *Gezgin olmak böyle bir şey işte,* diye düşündü.

Vasya bir kürk tüccarının tezgâhının önündeydi, bir samur kürküne parmağıyla saygılı bir şekilde dokunurken bu yabancı yüzlerden birinin kendisine dik dik baktığını fark etti.

Geniş meydanın karşı tarafında geniş omuzlu ve Vasya’nın erkek kardeşlerinden daha uzun boylu bir adam duruyordu. Kaftanı... beyaz kurt kürkünden pelerininin altından görebildiği kadarıyla işlemeleriyle göz kamaştırıcıydı. Kılıcının at başı şekli verilmiş kabzasını kaygısızca omzuna dayamıştı. Sakalı kısa ve ateş kırmızısıydı. Vasya’nın da kendisine baktığını görünce adam başını yana eğdi.

Vasya kaşlarını çatı. Bir lordun düşünceli bakışlarına denk gelen bir taşra çocuğu ne yapardı? Tabii ki yanakları kızarmazdı. Adamın gözleri kocaman, berrak ve boğucu derecede karanlık olsa da...

Bu adam kalabalık meydana geçmeye başladı ve Vasya onun hizmetlileri olduğunu fark etti: Kalabalığın geri çekilmesini sağlayan kalıplı ve duygusuz adamlardı bunlar. Adamın gözleri Vasya'ya kilitlenmişti. Vasya yerinde kalması mı yoksa kaçması mı daha çok dikkat çeker diye merak etti. Bu adam ne istiyor olabilirdi? Vasya duruşunu dikleştirdi. Adam fısıltılar eşliğinde meydana geçti ve kürk tüccarının tezgâhının yanında, Vasya'nın önünde durdu.

Vasya'nın boynundan bir ürperti geçti. Saçları çenesinin altında bağladığı kürk şeritli bir kukuletayla gizliydi, onun üzerine de şapka takmıştı. Bir somun ekmek kadar cinsiyetsizdi ama yine de... Dudaklarını gerdi. "Beni affedin, Gospodin,"³⁸ dedi kendinden emin bir biçimde. "Ama sizi tanımıyorum."

Adam onu biraz daha inceledi. "Ben de seni tanımıyorum, çocuk," dedi. Sesi Vasya'nın tahmin ettiğinden daha inceydi, çok netti ve tuhaf bir aksam vardı. "Ama yüzün tanıdık geliyor. Adın ne senin?"

"Vasilii," dedi Vasya hemen. "Vasilii Petroviç ve artık atımın yanına dönmeliyim."

Adamın meraklı ve dikkatli bakışları Vasya'yı rahatsız etmişti. "Öyle mi?" dedi adam. "Ben Kasyan Lutoviç. Benimle bir ekmek bölüşür müsün, Vasilii?"

Vasya adamın teklifinin kendisini cebzetmesine şaşırılmıştı. Karnı açtı ve bakışlarını, gözleriyle gülüyor gibi görünen bu uzun boylu adamdan alamıyordu.

Vasya zihinsel olarak silkindi. Onun bir kız olduğunu fark ederse bu adam ne yapardı? Buna memnun mu olurdu? Hayal kırıklığına mı uğradı? İkisini de düşünmeye dayanamıyordu Vasya. "Teşekkür ederim," dedi tıpkı köylülerin babasına yaptığı gibi eğilerek selam verirken. "Ama hava kararmadan eve dönmeliyim."

"Evin nerede peki, Vasilii Petroviç?"

"Nehrin yukarısında," dedi Vasya. Gerilmeye başlasa da yaltakçı gibi görünmeye çalışarak tekrar eğildi.

³⁸ Bir erkeğe seslenirken kullanılan, "beyefendi" den daha resmi ve saygı dolu bir ifadedir. "Lord" olarak tercüme edilebilir. (y.n.)

Birden bu karanlık bakışlar Vasya'yı serbest bıraktı.

"Nehrin yukarısında demek," diye tekrarladı. "Pekâlâ, çocuk. Kusura bakma. Sanırım seni başkasıyla karıştırdım. Tanrı seninle olsun."

Vasya göstermelik bir biçimde haç çıkardı, eğilerek selam verdi ve kalbi küt küt atarken hemen oradan sıvıştı. Bunun sebebi adamın bakışları mıydı yoksa soruları mıydı, emin değildi.

Son derece rahatsız hisseden Solovey'i buldu; hâlâ bıraktığı yerde duruyordu. Sahibi kısırağı çekip uzaklaştırıyordu ama hâlâ rahatsız hissediyor olmalıydı ki kısırağın kuyruğu dikelmmişti. Vasya, kısırağı çekmeye devam etti ama Solovey hâlâ rahatsız hissediyor olmalıydı ki kuyruğu dikelmmişti.

Buharı tüten muhteşem bir tezgâhtan aldığı ballı kek Solovey'in keyfini yerine getirmişti. Vasya şimdi atın sırtına binmiş, oradan ayrılmak için sabırsızlanıyordu. Kızıl saçlı lord gitmiş olsa da düşünceli bakışları Vasya'nın gözünün önünden gitmiyordu ve şehrin gürültüsü başını ağrıtmaya başlamıştı.

Başını çevirip neşeli duygularla boyanmış bir kemerli geçit gördüğünde şehir kapılarıyla arasında çok az mesafe vardı. Kemerli geçidin ardında bir hanın avlusu uzanıyordu ki orada mutlaka bir hamam olmalıydı.

Vasya'nın ağrıyan başı ve donmuş uzuvları hemen kendilerini hatırlattılar. Vasya avluya özlemle baktı. "Haydi," dedi Solovey'e, "banyo yapmak istiyorum. Sana biraz saman ve bir kâse lapa bulurum."

Solovey lapa yemeyi seviyordu, bu yüzden Vasya omuzlarından kayarak indiğinde ona sadece bıkkın bir bakış attı. Vasya atını peşinden çekerek cesurca içeri girdi.

İkisi de binaların gölgesinden ayrılıp hızla fırlayan küçük, dudakları morarmış çocuğu fark etmemişti.

Mutfaktan dişleri ayrık ve yazın cömertliğinden nasibini almış şişman bir kadın çıktı. Kadının yüzünde en iyi zamanları geride kalmış ve taç yaprakları sararmaya başlamış kuru bir gülün güzelliği vardı. "Ne istiyorsun, çocuk?" diye sordu.

Vasya dudaklarını yaladı ve Vasilii Petroviç adlı bir çocukmuş gibi cecurca konuştu. “Atım için tahıl ve ahır,” dedi. “Kendim için de yiyecek ve hamam. Mümkünse.”

Kadın kollarını kavuşturup bekledi. Vasya bu hizmetler karşılığında bir şey sunması gerektiğini fark edince cebinden çıkardığı bir parça gümüşü hanın hanımına uzattı.

Kadının gözleri yük arabası tekerlekleri gibi kocaman açılıp yusuvarlak oldu, hali tavrı da hemen yumuşadı. Vasya kadına hizmetlerinin ederinden daha fazlasını verdiğini anladı ama artık çok geçti. Hanın avlusu kalabalıklaşıyordu. Solovey’i küçük ahırına Vasya götürdü (çünkü hiçbir seyisin yanına yanaşmasına izin vermemiştir). Aygır sıradan atlara şov olsun diye bağlanmamak için direndi ve hatta onu pohpohlamak için ahırda çalışan küçük bir çocuk titreyerek ona ballı kek ve saman getirdi.

“Atıma dumanı tüten bir kâse lapa lazım,” dedi Vasya çocuğa. “Bunun dışında onu yalnız bırak.” Ahırdan bariz bir özgüvenle ayrılmadan önce, “Yoksa ısıtır,” demeyi de ihmal etmedi.

Solovey de onu doğrular gibi kulaklarını geriye yatırınca ahır işçisi küçük çocuk ciyaklayıp koşa koşa lapa getirmeye gitti.

Vasya bakımlı mutfakta pelerinini çözdü ve fırının yanındaki banka oturup sıcaklığın tadını çıkardı. *Bu gece... veya üç gece neden burada kalıyorum?* diye düşündü. *Acele yok ki.*

Yiyecekler dalga dalga geliyordu: lahana çorbası ve sıcak ekmek, büsbütün tütsülenmiş balık, lapa ve hamur işi, bir de haşlanmış yumurta. Vasya görmüş geçirmiş han sahibesinin bile yetişme çağındaki erkek çocukların açlığına hayret etmesine sebep olana kadar yedi. Kadın, Vasya’ya birasının yanında yemesi için büyük bir dilim ballı, sütlü kek getirdi.

Vasya nihayet karnı şişmiş bir şekilde banka köktüğünde kadın gelip onu omzundan dürterek hamamın hazır olduğunu söyledi.

Hamam sadece toprak zeminli iki odadan oluşuyordu. Vasya giriş odasında soyundu, içerideki odanın kapısını açtı ve sıcaklığı derin derin içine çekti. Bu odanın köşesinde içinde ateş yanan, tamamen taştan yapılmış, yuvarlak bir fırın vardı. Vasya taşların üzerine su dökünce etrafa

yoğun, gizlilik yaratan bir buhar yayıldı. Vasya memnuniyetle bir banka çöküp gözlerini kapattı.

Kapının yakınlarından hafif bir kazıma sesi geldi. Vasya hemen gözlerini açtı.

Küçük, çıplak bir yaratık eşiği yeni geçmişti. Sakalı buhar gibi süzülüyor ve kırmızı yanaklarını çevreliyordu. Gülümsediğinde gözleri yüzünün kırışıklıklarına karışıyordu.

Vasya onu ihtiyatla izledi. Bu hamamın koruyucusu bannik'ten³⁹ başkası olamazdı, banniki nazik de davranabilirdi çabucak parlayabilirdi de.

"Efendim," dedi Vasya kibarca, "davetsiz ziyaretimi mazur görün." Bu bannik tuhaf bir şekilde gri renkteydi; şişman küçük bedeni etten çok dumana benziyordu.

Belki de, diye düşündü Vasya, *kasabalılar onu kabul etmiyordur.*

Belki de sürekli çalan kilise çanları halka banniki'nin var olmadığını sık sık hatırlatıyordu. Bu düşünce Vasya'yı üzmüştü.

Ama bu bannik hâlâ onu küçük, zekâ fışkıran gözleriyle sessizce inceliyordu ve Vasya bir sonraki adımının ne olması gerektiğini biliyordu. Fırının üzerindeki kovadan biraz daha sıcak su aldı, iyi bir huş ağacı dalını kırıp bannik'in önüne koydu, sonra da kaynar fırının taşlarına biraz daha su döktü.

Konuşmamayı sürdüren bannik, Vasya'ya gülümsedi; diğer banka tırmanıp uzandı ve Vasya'ya sessizce eşlik etti. Bulutu andıran sakalı, buharla birlikte dalgalanıyordu. Vasya bu sessizliği içeride kalması için verilmiş bir izin olarak yorumlamaya karar verdi ve gözlerini yeniden kapattı.

Belki de on beş dakika sonra Vasya bol bol terlemişti ve buhar dağılmaya başlamıştı. Vasya gidip soğuk suyla durulanacaktı ki öfkeli bir aygırın haykırışı ıslak ve sıcak duyularını titretti. Sonra bir çatırtı yankılandı; Solovey'in ahırın duvarını yıkmış olabileceğini düşündüren bir sestti bu. Vasya nefes nefese ayağa fırladı.

Bannik kaşlarını çatmıştı.

³⁹"Hamam sakini", Rus folklorunda hamamın koruyucusu. Çoğulu; *banniki*. (y.n.)

Giriş odasının kapısı tıklandı, sonra da han sahibesinin sesi duyuldu: “Evet, büyük bir aygırı olan bir çocuk ama sizin neden onu...”

Han sahibesinin şaşkın çılgılığının ardından yoğun bir sessizlik çökmüştü. Bannik puslu dişlerini gösteriyordu. Vasya gidip kapıya uzandı. Ama o kilidi kaldırmadan girişteki odada hantal ayak sesleri duyuldu.

Vasya anadan üryan haliyle küçük kulübenin dört bir yanına panikle baktı. Ama yalnızca tek bir kapı vardı ve hiç pencere yoktu.

Kapı gümbürtüyle açıldı. Vasya son anda saçlarını öne attı, en azından vücudunu yetersiz de olsa örtebilmişti. Vasya’nın ürkek bakışlarına zayıf bir ışık huzmesi vurdu; saçları dışında kendisini gizleyecek hiçbir şey olmadan ter içinde duruyordu.

Kapıdaki adam bir an durup buharda gözlerinin etrafı seçebilmesi için bekledi. Yüzüne önce bir şaşkınlık, ardından sersemce bir neşe ifadesi yayıldı.

Vasya dehşet ve utançla en uzak duvara yapıştı, han sahibesinin çılgılığı hâlâ kulaklarında çınılıyordu. Solovey dışarıda tekrar böğürdü, sonra daha fazla bağırış çağırış duyuldu.

Vasya düşüncelerini toplamakta zorlanıyordu. Belki adam kapıyla arasında Vasya’nın sıvışıp kaçabileceği bir boşluk bırakırdı. Giriş odasında bir ses duyuldu ve devasa bir başka figür bu ihtimali ortadan kaldırdı.

“Pekâlâ,” dedi ikinci adam, şaşırmış ama gördüklerinden memnun olmuş gibi görünüyordu. “Bu oğlan falan değil, bekâr bir kız... tabii bir su perisi değilse. Hangisi olduğunu öğrensek mi?”

“İlk ben,” diye çıkıştı yanındaki adam, gözlerini Vasyadan ayırmadan. “Ben buldum onu.”

“İyi madem, yakala onu ve işini fazla uzatma,” dedi ikinci adam. “Daha o oğlanı bulacağız.”

Vasya dişlerini gösterdi, elleri tir tir titriyordu, zihni panikten bomboştu.

“Kız, gel buraya,” dedi ilk adam, Vasya köpekmiş gibi iki parmağını birbirine sürterek. “Gel buraya. Rahat ol. Sana iyi davranacağım.”

Vasya olasılıkları hesaplıyor, ilk adamın üzerine atılsa onu fırına doğru düşürüp düşüremeyeceğini merak ediyordu. Solovey'in yanına varmalıydı. Saçları boğazından biraz uzaklaşınca göğüsleri arasındaki mücevher parıldadı. İlk adamın gözleri mücevhere dikildi ve adam dudaklarını yaladı. "Nereden çaldın onu?" dedi. "Ah, boş versene, onu da alacağım. Gel buraya." Öne doğru bir adım attı.

Vasya atlamak için gerildi. Ama bannik'in de orada olduğunu unutmuştu.

Gaipten sıcak su fışkırarak adamı baştan ayağa yıkadı. Adam çılgık atarak düşerken kaynar fırına doğru tökezledi, başını *çatırt* diye çarpıtı, bilincini yitirdi ve kafasından korkunç bir cızırtı çıkmaya başladı.

İkinci adam küçük dilini yutmuş gibi bakakalmış, bu defa kaynar su kendi yüzüne çarpılırken bile kılı kıpırdayamamıştı. Adam çılgılığı basıp geriye doğru tökezledi ve görünmez bir el tarafından huş ağacı dalıyla dövüle dövüle hamamdan kovuldu.

Vasya giriş odasına fırladı. Pantolonunu, gömleğini, botlarını ve cekeğini giydi, pelerinini de omuzlarına attı. Kıyafetleri terli vücuduna yapışmıştı. Bannik kapının eşiğinde bekliyordu, hâlâ sessizdi ama artık acımasızca gülüyordu. Dışarıdaki bağış çağrış öfkeli bir hal almıştı. Vasya bir an için durup iyice eğilerek selam verdi.

Yaratık da onu eğilerek selamladı.

Vasya dışarıya fırladı. Solovey ahırdan kaçmıştı. Etrafında üç tane adam vardı, ona yanaşmaya korkuyorlardı. "İpini yakala!" diye haykırdı kemerli kapının oradaki bir adam. "Tut hemen! Diğerleri de geliyor."

Solovey'in boynundan sarkan ipi tutmaya çalışmış olduğu belli olan dördüncü adam, kafatasında kan akan bir göçükle yerde hareketsiz yatıyordu.

Solovey, Vasya'yı görünce hemen yanına koştu. Adamlar o anda bağırarak kenara sıçradılar ve Vasya çabucak atının sırtına atlayıverdi.

Dışarıda daha fazla bağış çağrış ve koşuşturan ayak sesleri vardı. Hanın avlusuna daha fazla adam doluştu, üstelik yayları vardı.

Bunların hepsi Vasya için miydi? "Meryem Ana aşkına..." diye fısıldadı Vasya.

Rüzgâr ulumaya, Vasya'nın kıyafetlerini delip geçmeye başladı ve bulutlar güneşin önünü kesince hanın avlusunu gölgeler kapladı. Adamlardan biri yayına okunu geçirirken Vasya, "Koş!" diye bağırdı Solovey'e.

"Dur, yoksa ölürsün!" diye bağırdı adam.

Ama Solovey çoktan koşmaya başlamıştı. Bir ok ılık çalarak yanlarından geçti. Vasya atına sımsıkı sarıldı. *Bunu hak edecek ne yaptım ki ben?* diye düşündü Vasya'nın zihninin bulanık, ayrı bir parçası. Zihninin geri kalanı ise göğsüne bir düzine ok yiyerek ölmenin nasıl hissettireceğini düşünüyordu. Solovey de başını yere eğmişti, toynakları karı yararak ilerliyordu. İki sıçrayış Vasya ile sokak arasındaki mesafeyi kapatmıştı. Orada da adamlar vardı. *Ne çok adam var*, diye düşündü Vasya'nın zihninin bir kısmı. Ancak Solovey onları şaşırtarak aralarından yol açıp geçmeyi başardı.

Sokak, alacakaranlık loşluğuna bürünmüştü artık. Kar, kör edici bir tipi halinde yağıyor, onların görünmemesini sağlıyordu.

Solovey o tahta kaplı, kar tutan sokakta sessizce ve gayretle dörtlüye, kayarak ve fazla hızlı bir şekilde koşuyordu. Vasya onun yalpalayıp kendini topladığını hissetti ve kardan göz gözü görmezken dengesini sağlamaya çalıştı. Arkalarından boğuk bağrışlarla karışık toynak sesleri geliyordu ama peşlerindeki çoktan geride kalmıştı. Dünyada Solovey'i geçebilecek bir at yoktu.

Önlerine siyah bir figür atladı: Fır fır dönen beyaz karlara bürünmüş dünyada kocaman, somut bir şeydi. "Kapı!" diye tiz bir çığlık duyuldu. "Kapıyı kapatın!" Her iki tarafta birer tane bulanık muhafız silueti devasa kapıyı kapatmak için acele ediyordu. Kapının aralığı daralıyordu. Ama Solovey bir kez daha hızlanıp aradan geçmeyi başardı. Vasya'nın bacağı ahşaba değip geçtikten saniyeler sonra kapı gümbürtüyle kapandı. Artık özgür kalmışlardı. Duvarın üzerinden bağrış sesleri, ardından bir başka okun ıngırtısı ve ışığı duyuldu. Vasya, Solovey'in sırtına iyice pustu ve dönüp arkasına bakmadı. Kar her zamankinden daha şiddetli yağıyordu.

Şehirden bir ok atımlık mesafe kadar uzaklaşmışken rüzgâr garip bir şekilde kesildi ve gökyüzü aydınlandı. Vasya geriye dönüp bakınca bir bere gibi mora çalan kar fırtınasının kasabanın üzerine çöküp kaçabilmesi için kendisine siper olduğunu gördü.

Aşağıda çanlar çalıyordu. Peşinden mi geleceklerdi? Çekilen okun serbest kalıp kulağının dibinden geçerken çıkardığı ıslığı düşündü. Vasya peşinden geleceklerini tahmin ediyordu. Kalbi hâlâ küt küt atıyordu. “Haydi gidelim,” dedi Solovey’e. Tam da konuşmaya çalıştığı o anda tir tir titrediğini, dişlerinin birbirine vurduğunu, teninin ıslak olduğunu ve şimdiden buz kestiğini fark etti. Solovey’i eyerini ve heybelerini gizlediği ağaç kovuğuna yönlendirdi. “Buradan uzaklaşmalıyız.”

Eflatun akşam göğü üzerlerinde parlıyordu. Vasya’nın teni ve kukuletasının altına gizlediği saçları hamamdan beri ıslaktı. Ama kaçmanın tehlikelerini ateş yakmanın yaratacağı tehlikelere yeğlediği için atma devam etmesini söyledi. Vasya’nın beyninin bir yerinde, bir noktada daralan bir ok vardı ve bir adam soğukkanlı, insanlıktan uzak gözleriyle nişan alıyordu.

8.
İKİ ARMAĞAN

Solovey akşamın geri alanı ve gecenin geç saatleri boyunca dörtnala koşmaya devam etti, sıradan bir at olsa şimdiye çoktan sarsılıp durmuştu. Vasya onu kontrol etme teşebbüsünde bulunmadı: Korkusunu boğazında ritmik davul sesleri gibi hissediyordu. Gökyüzünden eflatunun son tonları da silinmişti, artık el değmemiş karların üzerine yayılan tek ışık kaynağı yıldızlardı. At hâlâ bir gece kuşu gibi kendinden emin bir şekilde dörtnala koşuyordu.

Yalnızca soğuk kurt ayı⁴⁰ siyah ağaçların zirvesine yükseldiğinde durdular. Vasya o kadar çok titriyordu ki eyerin üzerinde güçlükle durabiliyordu. Solovey tökezleyip durdu, nefesi kesilmişti. Vasya atın sırtından kayarak indi, eyerini çözdü, pelerinini çıkardı ve Solovey'in buhar çıkan yan taraflarını örtecek şekilde sırtına örttü. Soğuk gece havası Vasya'nın koyun derisi ceketini aşır altındaki nemli gömleğine nüfuz ediyordu.

"Yürü," dedi Vasya ata. "Sakın durma. Karları da ısırma. Ben su ısıtana kadar bekle."

Solovey'in başı aşağıya düşmüştü; Vasya belli belirsiz hissedebildiği sertleşmiş eliyle Solovey'in yan tarafına bir tane şaplak attı. "Yürü, dedim!" diye çıkıştı, kendi korkusu ve tükenmişliğiyle iyice hırçınlaşmıştı.

At biraz çaba sarf edip kaslarının boğum boğum olmaması için hareket etmeye başladı.

Vasya kasılarak titriyordu; uzuvları ona güç bela itaat ediyordu. Ay, kapıya gelmiş bir dilenci gibi bir süre havada oyalandı ama çok geçmeden düşüşe geçti. Buzdan çatırdayan ağaçlar dışında çıt çıkmıyordu. Vas-

⁴⁰Kuzey yarım küredeki kültürlerde yaşayan insanlar, geçmişte uzun kış gecelerinde dolunayı izlerken kurt ulumalarını duydukları için ocak ayında çıkan dolunaya "kurt ayı" adını vermişlerdir. (ç. n.)

ya'nın elleri kaskatı kesilmişti; parmak uçlarını hissedemiyordu. Dışını sıkıp odun topladı, sonra çakmak taşlarını beceriksizce çıkardı. Bir iki kez çakarken bile ellerinde korkunç bir acı hissetti. Bir tanesini yere düşürdü, taşı yerden alırken parmaklarını taşın etrafını pek az sarabilecek kadar büktebildi.

Kıvılcım çıkıp söndü.

Dudağını ısirmaktan kanatmıştı ama bunu hissedemiyordu. Akan gözyaşları yüzünde donmuştu fakat onları da hissedemiyordu. Bir kez daha denedi. Çakmak taşlarını birbirine vurdu. Bekledi. Kıvılcımlara doğru uyuşmuş dudaklarıyla nazikçe üfledi. Bu kez kıvılcımlar ateşe dönüştü ve geceye hafif bir sıcaklık yayıldı.

Vasya o kadar rahatlamıştı ki az kalsın hüngür hüngür ağlayacaktı. Neredeyse kullanılmaz hale gelmiş elleriyle çalı çırpı ekleyerek ateşi dik-katle besledi. Ateş büyüyüp güçlendi. Birkaç dakika sonra parlak alevlere kavuşmuştu ve bir kapta kar eritiyordu. Bu sıcak sudan Vasya da Solovey de içti. Atın gözleri parladı.

Ama Vasya ateşi beslese de kıyafetlerini elinden geldiğince kurutsa da peş peşe kaplar dolusu su içse de tam olarak ısınamıyordu. Uykuya dalması uzun sürüyor, uykusu da kısa aralıklarla bölünüyordu; kaygılı kulak-ları takipçilerinin sinsi adımlarına karşın en ufak sese dikkat kesiliyordu. Ama sonunda uykuya dalmış olmalıydı çünkü tan vakti uyandığında hâlâ üşüyordu. Solovey üzerinde kıpırdamadan durmuş sabah havasını koklu-yordu.

Atlar, dedi. Hantal adamların bindiği bir sürü at bize doğru geliyor.

Vasya'nın bütün eklemleri ağrıyordu. Bir kez öksürdü ama bu içini parçalayan kuru bir öksürüktü ve Vasya'nın acı içinde yere kapanmasına sebep olmuştu. Soğuk teninden pis bir ter damlası süzüldü. "Onlar ola-maz," dedi cesaretini toplamaya çalışarak. "Ne... ne sebebi olabilir ki..."

Sözünü yarıda kesti. Gerçekten de ağaçların arasından sesler geliyordu. Vasya'nın korkusu, köpekler peşinden koştuğunda vahşi hayvanların hissettiği türdendi. Çoktan sahip olduğu her kıyafeti üzerine geçirmeye başlamıştı. Bir an sonra heybeleri Solovey'in sırtına taktığı gibi tekrar yola çıktılar.

Uzun bir gün ve uzun bir yolculuk daha başlamıştı. Vasya yolda giderlerken biraz daha kar suyu içti ve yarı donmuş ekmeğini umursamazca kemirdi. Ama yutma kısmı canını yakıyordu ve midesi korkudan düğüm düğümdü. Solovey mümkün olsaydı o gün kendini daha çok zorlardı. Vasya sersemlemiş bir halde ata biniyordu. *Kar...* Keşke biraz kar yağsaydı da izlerini silseydi.

Tamamen karanlık çöktüğünde durdular. Vasya gece uyumadı ama küçük ateşinin yanında büzüştü ve titreyip durdu, titremesi bir türlü kesilmiyordu. Cığerlerinden öksürüyordu. Zihninde Morozko'nun sözleri ayak sesleri gibi çınlıyordu. *Ormandaki bir delikte tek başına ölmek mi istiyorsun?*

Onu haklı çıkarmayacaktı. Bunu yapmayacaktı. Bu düşünce zihninde cınlarken nihayet huzursuz bir uykuya daha daldı.

Gece boyunca bulutlar toplandı ve beklenen kar sonunda yağdı, kar taneleri Vasya'nın sıcak tenine konup eridi. Vasya güvendeydi. Artık onun izini süremezlerdi.

Gün doğumunda Vasya ateşler içinde yanarak uyandı.

Solovey huysuzluk ederek onu dürtükledi. Vasya kalkıp ona eyer vurmaya çalışırken yer ayaklarının altından kayacak gibi oldu. "Yapamam," dedi ata. Baş ağırlaşmıştı, titreyen ellerine başka birine aitlermiş gibi bakıyordu. "Yapamam."

Solovey onu göğsünden sertçe dürttü, öyle ki kız geriye doğru yalpaladı. At, kulaklarını dikmişti: *Harekete geçmelisin, Vasya. Burada kalamayız.*

Vasya beyni uyuşmuş ve ağırlaşmış bir şekilde Solovey'e bakakaldı. Kışın, sessizlik ölümdü. Bunu biliyordu. Bunu çok iyi *biliyordu*. Peki, neden umurunda değildi? Umursamıyordu. Tekrar uzanıp uykuya dalmak istiyordu. Ama zaten şimdiye dek aptallık etmişti; Solovey'i gücendirmek istemiyordu.

Uyuşmuş elleriyle ata eyer vurmaya beceremedi ama biraz efor sarf edip heybeleri atın omuz başları arasına koymayı başardı. Dilinin döndüğü kadarıyla, "Yürüyeceğim. Çok soğuk. Hem... Hem üzerine çıkmaya çalışırsam düşerim," dedi.

Bulutlar toplandı ve gökyüzü karardı. Vasya yarı uyanık halde azimle ve ağır ağır yürüyordu. Bir keresinde ormanaltı bitkileri arasında ölen üvey annesinin onu izlediğini gördüğünü sandı ve korkuyla kendine geldi. Bir adım daha. Bir tane daha. Sonra vücudu garip bir biçimde ısındı, öyle ki kıyafetlerini çıkarmak istedi ama sonra bunun onu öldüreceğini hatırladı.

Atların toynak seslerini ve uzaktan gelen adamların bağırış çağrılarını duyduğunu hayal etti. Hâlâ peşlerinde olabilirler miydi? Kendini umursamaya zorlamak bile güç geliyordu. Bir adım. Daha. Aslında biraz uzanabilirdi... Sadece birkaç dakikalığına...

Sonra birinin yanında yürüdüğünü fark edip dehşete kapıldı. Bir an sonra tanıdığı, içine işleyen bir ses kulağına fısıldadı: "Eh, tahminimden iki hafta daha uzun süre hayatta kaldın. Seni tebrik ederim."

Olabilecek en açık kış mavisini gözlerle buluşmak için bakışlarını çevirdi Vasya. Zihni biraz açılmıştı ama dili ve dudakları uyuşuktu. "Haklıydın," dedi buruk bir sesle. "Ölüyorum. Beni almaya mı geldin?"

Morozko alaycı bir ses çıkardı ve Vasya'yı kollarına aldı. Elleri, kürklerin üzerinden bile sıcacık hissettiriyordu; soğuk değil.

"Hayır," dedi Vasya itekleyerek. "Hayır. Git başımdan. Ölmeyeceğim."

"Çabalamazsan olacağı bu," diye çıkıştı Morozko ama Vasya onun yüzünün aydınlandığını düşündü.

Vasya cevap vermek istedi ama yapamadı; dünya dört bir yandan üzerine çullanıyordu sanki. Başının üzerinde solgun gökyüzü... hayır... yeşil ağaç dalları vardı. Tıpkı ilk gece olduğu gibi büyük bir alaçamın gölgesine sığınmışlardı. Alaçamın saçaklı dalları birbirine o kadar dolanmıştı ki demir gibi sertleşmiş toprağın üzerine yalnızca bir avuç kar toz gibi serpilmişti.

Morozko, Vasya'yı sırtını ağacın gövdesine yaslayacağı şekilde oturttu ve ateş yakmaya koyuldu. Vasya onu şaşkınlıkla izledi, hâlâ üşümüyordu.

Normal yolla ateş yakmadı. Bunun yerine alaçamın büyük dallarından birinin üzerine bir elini koydu. Dal çatırdayıp yere düştü. Dalı sert parmaklarıyla parçalara ayırdı, sonunda koca bir yığın odunu olmuştu.

Hâlâ uyuşuk haldeki dili ve dudakları yüzünden dili döndüğünce, “Ağaçların altında ateş yakamazsın,” dedi Vasya bilgece. “Yukarıda biriken kar eriyip akar ve ateşini söndürür.”

Morozko ona alaycı bir bakış attıysa da bir şey söylemedi.

Vasya onun ne yaptığını görmedi, elleriyle mi yaptı gözleriyle mi bilmiyordu. Ama az önce boş duran yerde birden ateş yanmıştı; çıplak toprakta çitirtılar çıkararak ve ışıklar saçarak yanıyordu.

Vasya ısının yarattığı bulanıklığın yayılmaya başladığını görünce belli belirsiz bir tedirginlik hissetti. Sıcaklığın onu soğğun yarattığı kayıtsızlık kozasından çıkaracağını biliyordu. Bir parçası olduğu yerde kalmak istiyordu. Savaşmamak. Umursamamak. Soğğu hissetmemek. Görüşüne ağır ağır karanlık çöküyordu ve biraz uyuyabileceğini düşündü...

Ama Morozko yanına gizlice sokuldu, eğildi ve onu omuzlarından tuttu. Elleri sesinden daha nazikti. “Vasya,” dedi. “Bana bak.”

Vasya dediğini yaptı ama karanlık onu uzaklaştırıyordu.

Morozko’nun yüz ifadesi sertleşti. “Hayır,” diye fısıldadı Vasya’nın kulağına. “Sakin bunu yapayım deme.”

“Tek başıma seyahat etmem gerektiğini sanıyordum,” diye mırıldandı Vasya. “Düşündüm ki... Neden buradasın sen?”

Morozko onu tekrar kucağına aldı; Vasya’nın başı Morozko’nun koluna doğru düştü. Morozko cevap vermedi, sadece onu ateşin daha yakınına taşıdı. Kısırağı, alaçam dalları altındaki sığınağa Solovey’le birlikte başını sokmuş, kaygıyla burnundan soluyordu. “Uzaklaşın,” dedi Morozko onlara.

Vasya’nın pelerinini çıkardı ve ateşin yanına kucağında Vasya’yla birlikte diz çöktü.

Vasya çatlamış dudaklarını yalayınca kan tadı aldı. “Ölecek miyim?”

“Öyle olacağını mı *düşünüyorsun*?” Soğuk bir el Vasya’nın boynuna dokundu; Vasya’nın nefesi boğazında sızladı ama Morozko sade gümüş zinciri çekip safir kolyeyi açığa çıkardı.

“Tabii ki hayır,” diye cevap verdi Vasya birden rahatsız olarak. “Sadece öyle çok üşüdüm ki...”

“İyi madem, o zaman ölmeyeceksin,” dedi bu çok bariz bir şeymiş gibi. Ama Vasya yine onun yüzünün aydınlandığını düşündü.

“Nasıl...” Vasya yine yutkunup konuşmayı kesti çünkü safir kolye parlamaya başlamıştı. Mavi ışığı Morozko’nun yüzüne esrarengiz parıltılar yansıtıyor ve korkutucu bir anıyı tetikliyordu: Gülen bir gölge usul usul yanaşırken soğuğuyla yakan bir mücevher... Vasya, Morozko’dan uzaklaşmaya çalıştı.

Morozko’nun kolları onu daha sıkı tuttu. “Sakin ol, Vasya.”

Morozko’nun sesi onu durdurmuştu. Vasya daha önce onun sesinde böyle bir tını, hesapsız bir hassasiyet duymamıştı.

“Sakin,” dedi tekrar. “Seni incitmeyeceğim.”

Bunu söz verir gibi söylemişti. Vasya başını kaldırıp kocaman açılmış gözleriyle, titreyerek yüzüne baktı ve sonra korkusunu unuttu çünkü safir mücevherin parıltısı sıcak gelmeye başladı, canını acıtan canlı bir sıcaklıktı bu ve o anda Vasya aslında ne kadar çok üşümüş olduğunu anladı. Taş gitgide ısınıyordu, öyle ki Vasya çılgık atmamak için dudaklarını ısırdı. Ardından soluğu hızlandı ve kaburgalarına doğru berbat bir ter boşaldı. Ateşi kırılmıştı.

Morozko mücevheri Vasya’nın kirli gömleğinin üzerine bıraktı ve Vasya’yla birlikte biraz kar serpilmiş toprağa yerleşti. Kış gecesinin soğukluğu Morozko’nun etrafında asılı duruyordu ama teni sıcaktı. Morozko ikisini de kaplayacak şekilde mavi pelerini sardı. Kürk burnunu gıcıkladığında Vasya hapşırıldı.

Kolyeden sıcaklık yayılmaya ve Vasya’nın tüm uzuvlarını sarmaya başladı. Vasya’nın yüzünden ter damlaları süzülüyordu. Morozko bir şey söylemeden onun önce sol, ardından sağ elini aldı ve tek tek parmaklarına dokundu. Bir acı dalgası daha bu kez Vasya’nın kollarının yukarısına doğru yayıldı ama bu uyuşukluğunu geçiren memnuniyet verici bir acıydı. Elleri acı verse de hayata dönmüştü.

“Kıpırdama,” dedi Morozko, Vasya’nın iki elini tek avucuna alırken. “Yavaş. Yavaş.” Morozko’nun diğer eli Vasya’nın burnuna, kulaklarına, yanaklarına ve dudaklarına acı verici çizgiler çiziyordu. Vasya ürperdi ama dediği gibi kıpırdamadan durdu. Morozko yeni başlamış olan soğuk yanığını iyileştirmişti.

Sonunda Morozko'nun parmakları durdu; bir kolunu Vasya'nın beline doladı. Soğuk bir esinti çıktı ve ateşi yatıştırdı.

"Biraz uyu, Vasya," diye mırıldandı Morozko. "Uykuya dal. Bugünlük bu kadar yeter."

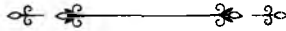
"Adamlar vardı," dedi Vasya. "İstedikleri şey..."

"Seni kimse burada bulamaz," diye yanıt verdi Morozko. "Yoksa benden şüphen mi var?"

Vasya iç çekti. "Hayır." Uyku diyarının kıyısında, sıcacık... ve güven-deydi. "Kar fırtınasını sen mi gönderdin?"

Morozko'nun yüzünden bir hayalet gibi gelip geçen tebessümü görememişti Vasya. "Kim bilir? Uyu haydi."

Vasya'nın gözleri titreyip kapandı ve Morozko'nun neredeyse kendi kendine söylediklerini duymadı. "Uyu ve unut," diye mırıldandı buz iblisi. "Unut gitsin. Böylesi daha iyi."

Vasya aydınlık bir sabaha... soğuk köknar ve sıcak ateş kokusuna, bir de alaçamın altına sızan güneş ışığı beneklerinin böldüğü gölgelere gözlerini açtı. Kendi pelerinine ve yatak örtüsüne sarınmıştı. İyi bakılmış alevler yanında çıtırdayarak dans ediyordu. Vasya bir süre daha kıpırdamadan uzanıp alışık olmadığı güvenlik hissini tadını çıkardı. Haftalardır ilk kez ısınmıştı sanki, boğazındaki ve eklemlerindeki ağırlar da geçmişti.

Sonra önceki geceyi hatırlayıp oturdu.

Morozko ateşin diğer tarafında bağdaş kurmuş oturuyordu. Elindeki bıçakla ahşaptan bir kuş oyuyordu.

Vasya hissettiği hafiflik, zayıflık ve boşlukla dimdik oturdu. Ne zamandır uyuyordu acaba? Ateşin yüzüne yayılan sıcaklığı iyi hissettiriyordu. "Neden ahşaptan bir şeyler oyuyorsun ki," diye sordu Morozko'ya, "yani buzdan sadece parmaklarını kullanarak muhteşem şeyler yapabiliyorken?"

Morozko bakışlarını kaldırdı. "Tanrı seninle olsun, Vasilisa Petrovna," dedi bariz bir alaycılıkla. "Sabahları böyle deniyordu, öyle değil mi?"

Ahşaptan bir şeyler oyuyorum çünkü çaba sarf edilerek yapılanlar, sadece dileyerek yapılanlardan daha gerçek şeylerdir.”

Vasya bir an durup bunun üzerinde düşündü. “Hayatımı mı kurtardın?” diye sordu sonunda. “Yine?”

Çok kısa süreli bir duraksamanın ardından, “Evet,” dedi Morozko. Bu defa yontma işinden başını kaldırmamıştı.

“Neden?”

Morozko elindeki kuşu bir o yana bir bu yana çevirdi. “Neden olmasın?”

Vasya onun nazikliğini, ışığı, ateşi ve hissettiği acıyı belli belirsiz hatırlıyordu. Alevlerin yarattığı bulanıklık katmanı içinde göz göze geldiler. “Biliyor muydun?” diye sordu Vasya. “Biliyordun. Kar fırtınasının sebebi kesinlikle sendin. Başından beri biliyor muydun? Peşime düşüldüğünü, yollarda hasta olduğumu... Ama sadece artık ayaklarımı sürükleyemeyecek hale geldiğim üçüncü gün çıkageldin...”

Vasya sözlerini yarıda kesene kadar bekledi Morozko. “Özgür olmak istedin,” dedi kendini beğenmiş bir şekilde. “Dünyayı görmek istedin. Artık nasıl bir yer olduğunu biliyorsun. Artık ölüm döşeginin nasıl hissettirdiğini de biliyorsun. Bilmen lazımdı.”

Vasya içlerlemişti, sessiz kalmayı tercih etti.

“Ama,” diye devam etti Morozko, “artık biliyorsun ve ölmedin. Lesna-ya Zemliya’ya dönmen daha iyi olur. Bu yollar sana uygun değil.”

“Hayır,” dedi Vasya. “Geri dönmeyeceğim.”

Morozko ahşabı ve bıçağı kenara koyup ayağa kalktı, birden bakışları öfkeyle parlamaya başlamıştı. “Sence ben günlerimi aptalca şeyler yapma-na engel olmaya çalışarak geçirmek *istiyor* olabilir miyim?”

“Yardım etmeni isteyen olmadı!”

“Doğru,” diye çıkıştı Morozko. “Ölmekle fazlasıyla meşguldün!”

Vasya’nın uyanırken hissettiği dinginlik ve huzur çoktan dağılmıştı. Her bir uzvu sızlıyordu ve kendini son derece canlı hissediyordu. Morozko onu parlayan gözleriyle, öfkeli ve dikkatli bir şekilde izliyor ve o anda Vasya kadar canlı görünüyordu.

Vasya ayağa kalktı. “O adamların beni o kasabada bulacaklarını, sonra da peşime düşeceklerini nereden bilebilirdim? Bu benim hatam değildi. Yola devam edeceğim.” Kollarını kavuşturdu.

Morozko’nun saçları dağılmıştı, elleri is lekeleri ve ağaç tozuyla doluydu. Yorgun görünüyordu. “İnsanlar hem garip hem de kötü niyetli,” dedi. “Bunu yaşayarak öğrendim, artık sen de biliyorsun. Yeterince eğlendin. Neredeyse canından da olacaktın. Eve dön, Vasya.”

Artık ikisi de ayakta olduğundan Vasya sıcaklığın bulanıklık perdesi olmadan Morozko’nun yüzünü görebiliyordu. Bakışlarında apaçık belli olmayan bir farklılık vardı. Bir şekilde değişmişti Morozko ve Vasya tam olarak... “Biliyor musun,” dedi kendi kendine konuşurcasına, “öfkelen-
diğin zaman neredeyse insan gibi görünüyorsun. Bunu daha önce fark etmemiştim.”

Vasya böyle bir tepki vermesini beklemiyordu. Morozko duruşunu dikleştirdi, yüz ifadesi buz kesti ve birden tekrar o mesafeli kış kralı oldu. Nezaketle eğilerek selam verdi. “Gece çıktüğünde geri döneceğim,” dedi. “Burada kalacak olursan ateş gün boyu yanacaktır.”

Vasya onu bozguna uğratmış olabileceğini hissediyordu ve bu konuda kafası karışmıştı, böyle olmasına yol açacak ne söylemiş olabileceğini merak etti. “Ben...”

Ama Morozko çoktan kısırağının sırtına binip uzaklaşmıştı. Vasya ateşin yanında öfkeli ve biraz da afallamış bir şekilde gözlerini kırıpıştırarak kalakalmıştı. “Belki de bir zil olabilir,” dedi Solovey’e. “Hani şu kızak atlarındaki gibi. Gelişini haber edecek bir şey bulsak iyi olabilir.”

Ölmemene sevindim, Vasya, diye homurdandı Solovey.

Vasya tekrar buz iblisini düşündü. “Ben de öyle.”

Sence lapa yapabilir misin? diye ekledi at, bir umut.

Çok uzaklaşmamışlardı (kimin ölçtüğüne bağlı olarak belki de çok uzaklaşmışlardı) ki beyaz kısırak dörtnala koşmaya devam etmeyi reddetti. *Duygularını rahatlatmak için dünyayı koşarak turlayacak değilim,* diye bilgi verdi kısırak ona. *İn üstümden yoksa ben seni indirmesini bilirim.*

Morozko pek de mülayim olmayan bir tavırla atın sırtından inerken beyaz kısrak burnunu eğip karların altında çimen aramaya başladı.

Ata binemediğinden, Morozko kış topraklarını arşınlarken bulutlar kuzeyde toplanıyor ve ikisinin üzerine hafif hafif kar yağdırıyordu. “Eve dönmesi lazımdı,” diye söylendi ortaya. “Aptalca davranışlarını bırakıp, kolyesi boynunda eve dönmeliydi, ara sıra buz iblisini hatırlayıp ürpereyerek coşkun gençliğini yaşamalıydı. Zamanı gelince kolyesini devredeceği kız evlatlar doğurmalıydı. Ama bunu... *yapmamalıydı.*”

Seni büyülememeliydi, diye bitirdi at sertçe, başını karlardan kaldırmadan. Kuyruğunu savurup kalçalarına çarpıyordu. *Öyle değilmiş gibi davranma. Yoksa ikiyüzlü davranabilecek hale gelene kadar insanlığın kıyasına sürükle di mi seni?*

Morozko durdu, dönüp gözlerini kısrak atıyla yüzleştirdi.

Kör değilim, diye devam etti kısrak. *İki ayaklıları pekâlâ görüp anlayabiliyorum. Solup yok olmamak için yaptın o kolyeyi. Ama artık daha fazlasını yapıyor. Sana hayat veriyor. Sahip olamayacaklarını istemene ve bilmemen gerekenleri hissetmene yol açıyor, aldandıyor ve korkuyorsun. Onu kaderine terk etmen daha iyi ama bunu yapamıyorsun.*

Morozko dudaklarını birbirine bastırdı. Göğsü el açan ağaçlar iç çekti. Ansızın öfkesi dinmişti sanki. “Solup yok olmak istemiyorum,” dedi gönülsüzce. “Ama hayatta olmak da istemiyorum. Bir ölüm tanrısı nasıl yaşayabilir ki?” Duraksadı ve sesinde bir şeyler değişti. “Ölmesine izin verebilir, safir kolyeyi ondan alabilir ve beni hatırlayacak başka birini bulup tekrar deneyebilirdim. O soydan gelen başkaları da var.”

Kısrakın kulakları öne ve geriye döndü.

“Yapmadım,” dedi Morozko birden. “Yapamam. Ama ne zaman onun yanına gitsem aramızdaki bağ güçleniyor. Bir ölümsüz, geçen günlerini saymanın nasıl bir şey olduğunu nereden bilebilir ki? Ama ben o yanımdayken saatlerin geçtiğini hissedebiliyorum.”

Kısrak tekrar derin karları burnuyla yokladı. Morozko volta atmaya devam etti.

O zaman kızı bırak gitsin, dedi kısarak, Morozko'nun arkasından kısık sesle. Kendi yazgısını bulsun. Hem âşık hem de ölümsüz olamazsın. İşlerin o raddeye gelmesine izin verme. Sen canlı bir adam değilsin.

Vasya bunu yapmak istese de o gün alaçamın altındaki mekânından ayrılmadı. “Asla eve dönmeyeceğim,” dedi Solovey’e, boğazında bir yumru hissederek. “İyi hissediyorum. Niye burada oyalanıyoruz ki?”

Çünkü alaçamın altı neşeyle çıtırdayan ateşle gerçekten sıcacık olmuştu ve Vasya’nın tüm uzuvları hâlâ ağır ve güçsüz hissettiriyordu. Bu yüzden orada kaldı ve önce lapa, ardından heybesindeki kurutulmuş et ve tuzla çorba yaptı. Keşke tuzakla tavşan yakalayacak enerjisi olsaydı.

Odun atsa da atmasa da ateş istikrarlı bir şekilde yanıyordu. Vasya yukarıdaki dallardaki karların nasıl olup da erimediğini, alaçamın altındaki sığınağın nasıl dumandan durulmayacak hale gelmediğini merak ediyordu.

Büyü, diye düşündü huzursuzlanarak. Belki de büyü yapmayı öğrenebilirim. O zaman tuzak ya da yakalanma korkusuyla kaçmam gerekmez.

Günün sonuna yaklaşırken karlar mavi tonlara büründüğünde ve ateş dış dünyadan biraz daha parlak bir hal aldığı anda, Morozko’nun ateş çemberinin hemen içinde durduğunu fark etti Vasya.

“Eve dönmüyorum,” dedi.

“Ne kadar uğraşırsam uğraşayım,” diye yanıt verdi Morozko, “böyle yapacağın belli. Hemen yola koyulup gece boyu at sürmeyi mi planlıyorsun?”

Serin bir esinti alaçam dallarını titretti. “Hayır,” dedi Vasya.

Morozko bir kez nazikçe başını aşağı yukarı sallayıp, “O halde ben ateşi besleyeyim,” dedi.

Morozko elini alaçamın dalına koyduğunda, avucunun altında çatırdayan dal kuruyup anında öldü. Vasya onu dikkatle izliyordu ama hâlâ tam olarak ne yaptığını anlayabilmiş değildi. Alaçamın dalı kısa bir süre önce capcanlıyken, göz açıp kapayana kadar yakmalık bir odun haline gelmişti. Vasya’nın gözleri onun neredeyse insana ait gibi görünen ama

bir insanın yapamayacağı şeyler yapan elinin tuhaflığından kaçmak istiyordu.

Ateş kükreerken Morozko, Vasya'ya tavşan derisinden bir çanta fırlattı ve beyaz kısrakla ilgilenmeye gitti. Vasya refleks olarak çantayı yakalamış ama afallamıştı; çanta görüldüğünden daha ağırdı. Çantanın ağızını açınca içinde elmalar, kestaneler, peynir ve bir somun esmer ekmek olduğunu gördü. Az kalsın çocukça bir sevinçle bağıracaktı.

Morozko alaçam dalları altından tekrar sığınağa girince Vasya'nın çakısının yassı kısmıyla vurarak ve çakısıyla kabuklarını çizerek kestanelerin etli kısmını kirli parmaklarıyla çıkarmaya çalıştığını gördü.

“Buyur,” dedi Morozko, sesinde buruk bir tını vardı.

Vasya irkilip başını kaldırdı. Karnı yarılıp temizlenmiş büyük bir tavşan ölüsü, Morozko'nun zarif parmaklarından tuhaf bir şekilde sarkıyordu.

“Teşekkür ederim!” diye haykırdı Vasya nazikçe. Tavşanı hemen aldı, parçalara ayırdı ve ateşin üzerine yerleştirdi. Solovey başını dikkatle alaçamın altındaki sığınağa soktu, kızaran eti izledi, Vasya'ya içerleyen bir bakış attı ve tekrar gözden kayboldu. Vasya onu görmezden geldi, tost yapmakla ve etin pişmesini beklemekle fazlasıyla meşguldü. Tostu pişti ve Vasya daha dumanı tüterken dört bir yanından peynirleri akan ekmeği ateşten aldı. Daha önce ölmekle meşgul olduğu için açlığını hissetmemişti ama şimdi vücudu ona Çudovo'da yediği sıcak yemeğin üzerinden çok zaman geçtiğini hatırlatıyordu. Ayrıca o çetin, soğuk günler etlerinin çekilmesine, bir deri bir kemik kalmasına sebep olmuştu. Kurt gibi açtı.

Vasya yemeye ara verip parmaklarındaki ekmek kırıntılarını yalarken tavşanın pişmesine az kalmıştı ve Morozko ona şaşkın bir ifadeyle bakıyordu. Buna hiç gerek olmasa da, “Soğuk havalar karnımı acıktırıyor,” diye açıkladı Vasya. Günlerdir hiç olmadığı kadar keyifli hissediyordu.

“Biliyorum,” dedi Morozko.

“Tavşanı nasıl yakaladın?” diye sordu Vasya, eti becerikli ve yağlı elleleriyle çevirerek. Neredeyse hazırды. “Üzerinde hiç iz yoktu.”

Morozko'nun kristali andıran gözlerinde ikiz alevler dans etti. “Kalbini dondurdum.”

Vasya ürperdi ve daha fazla soru sormadı.

Vasya etini yerken Morozko sessiz kaldı. Sonunda Vasya arkasına yaslanıp tekrar, “Teşekkür ederim,” dedi ama içerleyerek, “Gerçi hayatımı kurtarmak istiyorduysan ölüm döşegine varmadan *önce* de bunu yapabilirdin,” diye eklemeyen edemedi.

“Hâlâ gezgin olmak istiyor musun, Vasilisa Petrovna?” dedi Morozko sadece.

Vasya okçuyu, okunun ısılığını, kendi tenindeki kiri, öldürücü soğuğu, hasta ve yaban topraklarda tek başına olmanın verdiği dehşeti düşündü. Günbatımını, altın kuleleri ve köy ile ormanın sınırlamadığı bir dünyayı düşündü.

“Evet,” dedi.

“Pekâlâ,” dedi Morozko, yüzü yeniden kedere bürünürken. “Gel haydi, doydun mu?”

“Evet.”

“Kalk o zaman. Sana bıçak kullanarak nasıl savaşıacağını öğreteceğim.”

Vasya bakakaldı.

“İyi ki bir ateşin çıktı, artık kulakların da mı duymuyor?” dedi huysuz bir şekilde. “Kalk ayağa, kızım. Madem gezgin olmak istediğini söylüyorsun, iyi o zaman, savunmasız kalmamalısın. Bir bıçakla okları savuşturamazsın ama kullanmayı bilmen bazen işine yarayabilir. Başını beladan kurtarmak için sürekli peşinden dünya kadar yol gelmeye hiç niyetim yok.”

Vasya tereddütle yavaş yavaş ayağa kalktı. Morozko yukarıya, bir dizi buz sarkıtının oluştuğu yere uzandı ve sarkıtlardan birini kırdı. Buz, elinde yumuşayıp şekillendi.

Vasya böyle mucizeler yaratmayı dileyerek onu iştahla izliyordu.

Morozko’nun parmakları altında buz sarkıtı, uzun, sert ve mükemmel bir hançere dönüştü. Bıçak kısmı buzdandı, kabzası da kristalden; soğuk ve solgun bir silah.

Morozko hançeri ona verdi.

“Ama... Ben yapamam ki...” diye kekeledi Vasya elindeki parlak şeye bakarken. Kızlar mutfaktaki deri yüzme bıçağı veya odun kesmeye yara-yan küçük balta dışında hiçbir silaha el sürmezdi. Hem *buzdan* yapılmış bir bıçak...

“Artık yapabilirsin,” dedi. “Gezginsin.” Büyük mavi orman, yükselen ayın altında sessiz bir şapel gibi uzanıyordu ve kapkara ağaçlar bulutlu gökle birleşme isteğiyle olmayacak yüksekliklere uzanıyordu.

Vasya erkek kardeşlerinin ilk kez yay ya da kılıç kullanmayı öğrenişle-rini düşündü ve kendine yabancılaştığını hissetti.

“Böyle tutacaksın,” dedi Morozko. Parmaklarıyla kızinkilerini şekil-lendirdi ve hançeri doğru tutmasını sağladı. Morozko’nun eli Vasya’nın canını acıtacak kadar soğuktu. Vasya irkilmeden edemedi.

Morozko yüz ifadesi değişmeden Vasya’yı bırakıp bir adım geri çekil-di. Morozko’nun kara saçlarına buz kristalleri takılmıştı, elinde de Vas-ya’nın tuttuğuna benzer bir hançer vardı.

Vasya yutkundtu, boğazı kupkuru olmuştu. Hançer, elini aşağı inmeye zorluyordu. Buzdan yapılmış bir şey nasıl bu kadar ağır olabiliyordu?

“Böyle,” dedi Morozko.

Bir an sonra Vasya kar tükürüyordu, eli sızlıyordu ve hançeri görü-nürde yoktu.

“Öyle tut da çoluk çocuk bile elinden alabilsin,” dedi buz iblisi. “Tek-rar dene.”

Vasya bıçağının parçalarını aradı çünkü parçalandığından emindi. Ama büsbütün, masum ve ölümcül bir şekilde ateşin ışığını yansıtarak yerde duruyordu.

Vasya onu dikkatlice, Morozko’nun gösterdiği gibi eline aldı ve tekrar denedi.

O uzun gece, ertesi gün ve gece boyunca pek çok kez denedi. Moroz-ko ona hançeriyle bir başka bıçağa nasıl karşılık vereceğini, dikkat çekme-den birini birkaç farklı yolla nasıl bıçaklayabileceğini gösterdi.

Vasya hızıyla ilgili bir sorunu olmadığını çok geçmeden anlamıştı, adımları da sessizdi ama çocukluktan beri vücudunu geliştirmiş bir savaşçının gücüne sahip değildi. Çabucak yoruluyordu. Morozko acımasızdı; hareket etmiyormuş da süzülüyormuş gibi görünüyordu ve bıçağı dört bir yana ipekler gibi zahmetsizce savruluyordu.

“Bunu nereden öğrendin?” dedi bir keresinde Vasya, nefes nefese kalmıştı ve yine düştüğü yerde ağrıyan parmaklarını yokluyordu. “Yoksa dünyaya bunları bilerek mi geldin?”

Morozko cevap vermeden Vasya’ya elini uzattı. Vasya onu görmezden geldi ve kendi kendine ayağa kalktı. “Öğrenmek mi?” dedi Morozko o zaman. Vasya’nın onun sesinde duyduğu şey acı mıydı? “Nasıl olabilir ki? Nasıldıysam hâlâ öyleyim; değişmem ben. Uzun zaman önce insanlar elimde bir kılıç olduğunu hayal etti. Tanrılar azalıp yok olurlar ama değişmezler. Şimdi tekrar dene.”

Vasya merak içinde bıçağını kaldırdı ama tekrar söz almadı.

O gece Vasya’nın kolu titreyip bıçak dermansız kalan elinden düşünce durdular. Vasya uyluklarına dayandı, nefes nefese kalmıştı ve her yeri çürüyüp morarmıştı. Ateş çemberlerinin dışında kalan karanlık orman çatırdadı.

Morozko ateşe şöyle bir bakınca alevler kükreyip yükseldi. Vasya memnuniyetle dal yığınınna çöktü ve ellerini ısıttı.

“Bana büyü yapmayı da öğretecek misin?” diye sordu Morozko’ya. “Gözlerimle ateş yakmayı mesela?”

Ateş birden parlayıp Morozko’nun yüzündeki kemikleri belirginleştirdi. “Büyü diye bir şey yoktur.”

“Ama sen daha şimdi...”

“Bir şeyler ya vardır ya da yoktur, Vasya,” diye sözünü böldü Morozko. “Bir şey *istiyorsan*, bu ona sahip olmadığın anlamına gelir ve var olduğuna inanmadığını gösterir. Ateş ya vardır ya da yoktur. Senin *büyü* dediğin şey sadece dünyanın senin amaçladığından farklı bir şekilde var olmasına izin vermemektir.”

Vasya'nın yorgun beyni bunu anlamayı reddediyordu. Vasya kaşlarını çattı.

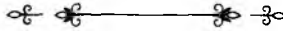
"Dünyayı amaçladığın şekle getirmek... gençlere göre değil," diye ekledi Morozko. "Onlar çok fazla şey istiyorlar."

Vasya kendine engel olamayarak, "Benim ne istediğimi nereden biliyorsun?" diye sordu.

"Çünkü," diye yanıtladı Morozko sıkılı dişleri arasından, "senden bir hayli yaşlıyım."

"Sen ölümsüzsün," demeye cüret etti Vasya. "Sen hiçbir şey istemiyor musun?"

Morozko birden sessiz kaldı. Sonra da, "Isındın mı? Tekrar deneyeceğiz," dedi.

Dördüncü gecenin geç saatlerinde Vasya çürük çarık içinde ateşin yanında otururken ve yatak örtüsünü bulup uykuyla avunmak için bile fazlasıyla acı çekiyorken, "Bir sorum var," dedi.

Morozko dizine koyduğu bıçağın üzerinde parmağını gezdiriyordu. Vasya göz ucuyla baktığında, Morozko'nun parmağının çizdiği çizgileri izleyen buz kristallerinin bıçağı pürüzsüzleştirdiğini görebiliyordu.

"Söyle," dedi Morozko başını kaldırmadan. "Nedir?"

"Babamı sen götürdün, değil mi? Ayı'dan sonra onunla beraber at sırtında gittiğinizi gördüm..."

Morozko'nun elleri hareketsiz kaldı. Yüzündeki ifade Vasya'yı sessiz olmaya ve uykuya dalmaya sertçe davet ediyordu. Ama Vasya bunu yapmadı. Ata bindiği uzun gecelerde ve soğuktan uyuyamadığında bunu o kadar çok düşünmüştü ki...

"Bunu her seferinde yapıyor musun?" diye zorlamaya devam etti Vasya. "Rus" topraklarında ölen herkes için yani? Öldüklerinde onları eyerine oturtup uzaklara mı götürüyorsun?"

"Hem evet... hem de hayır." Kelimelerin önünü arkasını düşünüyor gibiydi. "Ben bir şekilde olayın içinde varım ama bu... nefes almak gibi. Nefes alırsın ama aldığın her nefesin farkına varmazsın."

“Peki, babam öldüğünde,” diye sordu Vasya dokunaklı bir şekilde, “o nefesin farkında mıydın?”

Morozko’nun kaşları arasında örümcek ağını andıran bir çizgi belirdi. “Normalden daha fazla,” diye yanıt verdi. “Ama bunun sebebi benim... düşünen benliğimin... yakında olmasıydı çünkü...”

Sonra birden konuşmayı kesti.

“Ne?” diye sordu kız.

“Yok bir şey. Yakındaydı, hepsi bu.”

Vasya’nın gözleri kısıldı. “Onu uzaklara götürmek zorunda değildin. Onu kurtarabilirdin.”

“Senin güvende olman için hayatını feda etti,” dedi Morozko. “Onun istediği buydu. Gittiği için memnundu. Anneni özlemişti. Erkek kardeşin bile bunu biliyordu.”

“Senin için hiç önemi yok, değil mi?” diye çıkıştı Vasya. Meselenin özü buydu; babasının ölümü değil, buz iblisinin devasa kayıtsızlığı. “Sanırım annemin yatağının başında da onu bizden çekip almak için beklemişsindir, sonra babamı da çaldın ve uzaklara götürdün. Bir gün senin eyer topuzunun üzerinde Alyoşa oturacak, bir gün de ben. Üstelik tüm bunlar senin için nefes almaktan bile daha değersiz!”

“Bana kızıyor musun, Vasilisa Petrovna?” Morozko’nun sesinde sadece hafif bir şaşkınlık vardı. Sessiz ve kaçınılmaz şaşkınlığı bir ülkeye daha bahar gelmeden kar yağmasına benziyordu. “İnsanları karanlığa yönlendirmek için ben yanlarında olmasam kimsenin ölmeyeceğini mi sanıyorsun? Yaşlı olabilirim ama ne kadar yaşlı olursam olayım dünya, ayın göğe yükselişini ilk kez görüşümden çok ama çok önceden beri var.”

Vasya o anda gözlerinden yaşlar boşaldığını dehşet içinde fark etti. Hemen başını çevirdi, sonra birden elleriyle yüzünü kapatıp ağlamaya; ebeveynlerinin, bakıcısının, yuvasının ve çocukluğunun yasını tutmaya başladı. Morozko hepsini elinden almıştı. Almış mıydı gerçekten? Sebebi o muydu yoksa o sadece bir elçi miydi? Ondan nefret ediyordu. Onu hayal ediyordu. Bunların hiçbirinin bir önemi yoktu. Gökyüzünden nefret etse... ya da gökyüzünü arzulasa Morozko’yla yaşadığı şeyden farksız olurdu... İşte en çok da bundan nefret ediyordu.

Solovey köknar dalları arasından başını uzattı. *İyi misin, Vasya?* diye sordu, burun delikleri kaygıyla bükülmüştü.

Vasya başını aşağı yukarı sallamaya çalıştı ama sadece yüzü ellerine gömülmüş halde başıyla çaresizliğini belli eden bir hareket yapabildi.

Solovey yelesini salladı. *Sen yaptın bunu*, dedi Morozko'ya, kulakları dimdikti. *İyi et onu!*

Vasya, Morozko'nun iç çektiğini, ateşin yanında yürürken çıkan ayak seslerini duydu ve Morozko önünde diz çöktü. Vasya ona bakmayacaktı. Bir an sonra Morozko uzanıp parmaklarını ıslak yüzünden nazikçe ayırdı.

Vasya gözlerini kırpıştırarak gözyaşlarını uzaklaştırırken Morozko'ya kızgın kızgın bakmaya çalıştı. Ne söyleyecekti ki, Morozko? Vasya onun gibi ölümsüz bir varlığın anlayamayacağı bir keder içindeydi. Ama... "Özür dilerim," diyerek şaşırttı Vasya'yı.

Vasya başını aşağı yukarı salladı ve yutkunup, "Öyle yorgunum ki..." dedi.

Morozko da başını sallayarak onayladı. "Biliyorum. Ama cesursun, Vasya." Bir an tereddüt ettiyse de sonra öne eğilip Vasya'yı dudaklarından nazikçe öptü.

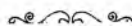
Vasya kısa bir an için kışın tadını almıştı: duman, çam, ölümcül soğuk ama sonra sıcaklık da vardı, ömürsüz ve imkânsız gibi gelen bir tatlılık.

Ama anın sonu geldi ve Morozko geri çekildi. Bir an için nefesleri birbirine karıştı. "Huzur içinde kal, Vasilisa Petrovna," dedi. Ayağa kalkıp ateş çemberinden çıktı.

Vasya peşinden gitmedi. Afallamıştı, yara bere ve ağrı sızı içindeydi ve hem için için yanıyor hem de korkuyordu. Tabii ki arkasından gitmek istemişti. Gidip öyle söyleyerek ne demek istediğini sormak istemişti... Ama elinde buzdan hançeriyle uyuyakaldı... Ve hatırladığı son şey dudaklarındaki çam tadıydı.

O gece geç saatte geri döndüğünde Morozko'ya, *Şimdi ne yapıyoruz?* diye sordu kısarak. Alaçamın altındaki ateşin yakınında yan yana duruyorlardı. Canlı korlar, uyuklayan Solovey'e doğru kıvrılıp yatmış ve uy-

kuya dalmış olan Vasya'nın yüzüne dalgali bir ışık yansıtıyordu. Aygır, alaçamın altına girmenin bir yolunu bulmuş ve bir tazı gibi kızın yanına uzanmıştı.

"Bilmiyorum," diye mırıldandı Morozko.

Kısrak, binicisini burnuyla sertçe dürttü, tüm dünyayı kendi yavrusu gibi görüyordu. *Ona söylemelisin, dedi. Ona hikâyenin tamamını anlat; cadıları, safir tılsımı ve denizin yanındaki atları. Yeterince akıllı bir kız ve bilmeye hakkı var. Aksi halde sadece onunla oynamış olacaksın; uzun zaman önce kızların kalbini kendi emelleri için çalan bir kış kralıydın.*

"Hâlâ kış kralı değil miyim?" diye sordu Morozko. "Yapmam gereken şey bu: Onu altınla ve mucizelerle ayartmak, sonra da evine göndermek. Hâlâ böyle yapmam lazım."

Keşke onu uzaklara gönderebilseydin, dedi kısrak kuru bir sesle. Ve onun için güzel bir anı olarak kalabilseydin. Ama bunun yerine buradasın ve her şeye müdahale ediyorsun. Vasya'yı eve göndermeye çalışırsan gitmeyecek. Bu işin altından kalkabilecek gibi görünmüyorsun."

"Ne olursa olsun," dedi Morozko sertçe. "Bu... son kez." Tekrar dönüp Vasya'ya bakmadı. "Yolları kendi evi bildi; gerisi onun meselesi, benim değil. Hayatta; hayatı boyunca mücevheri takmasına ve hatırlamasına izin vereceğim. Öldüğünde ise mücevheri başka birine vereceğim. Bu kadarı yeterli olur."

Kısrak cevap vermedi ama karanlığa şüpheli bir şekilde buharı tüten nefesini verdi.

9.
DUMAN

Vasya ertesi sabah uyandığında Morozko ve kısırak gitmişti. Belki de hiç geri gelmemişti; Vasya olan bitenlerin bir rüya olduğunu düşünebilirdi ama iki ayrı toynak izi, geri gelen eyerinin ve yeniden şişmiş heybelerin yanındaki parlak hançer bunun aksini gösteriyordu. Hançerin bıçak kısmı artık buz gibi görünmüyordu, solgun metaldendi, kınının dışı gümüşten, içi ise deridendi. Vasya oturup hepsine bakakaldı.

Bıçakla pratik yapmanı söyledim, dedi Solovey, Vasya'nın saçlarını koklamak için yaklaşırken: "Bıçağın da kınının içindeyken buz tutmayacağını ekledi. Silah taşıyanlar genelde vaktinden erken ölür, bu yüzden silahını herkese göstere göstere taşımasın," dedi.

Vasya, Morozko'nun hançeri tutuşunu düzelten ellerini... sonra da dudaklarını düşündü. Vasya'nın yüzü kızardı ve birden onu öptüğü, ona hediyeler verdiği ve tek kelime etmeden çekip gittiği için öfkelenildi.

Solovey onun öfkesini anlayışla karşılamıyordu; burnundan soluyor, başını gururla kaldırıyor ve yola çıkmak için sabırsızlanıyordu. Vasya kaşlarını çatarak heybesinden taze ekmeği ve bal şarabını çıkarıp yedi, ateşin üzerine kar attı (zaten fazla uzun süredir yandığından çabucak sönmüştü), heybeleri bağladı ve eyerin üzerine oturdu.

Verst'ler sorunsuzca geride kalıyordu ve Vasya'nın önünde gücünü toplayacağı, hatırlayacağı... ve unutmaya çalışacağı uzun günler vardı. Ama bir sabah, güneş ağaçların tepelerine kurulduğunda, Solovey başını geriye atıp ürktü.

Vasya yerinden sıçrayıp, "Ne!" dedi... Ve o anda cesedi gördü.

İri yarı bir adamdı ama şimdi sakalı buz tutmuştu, açık kalmış gözleri donuk ve boş bakıyordu. Dağılmış ve kan lekesi olmuş karların üzerinde yatıyordu.

Vasya tereddütle atın sırtından indi. Mide bulantısını bastırırken adamın neden öldüğünü gördü: Boynunun omzuyla buluşma noktasına aldığı bir kılıç ya da balta darbesi adamı kaburgalarına kadar bölmüştü. Yedikleri ağzına geldi ama güçlükle olsa da yutkunmayı başardı.

Vasya adamın sertleşmiş eline dokundu. Adamı buraya, sonunun geldiği yere kadar takip eden bir çift bot izi bu adama ait olmalıydı.

Ama katilin izleri neredeydi? Vasya ölen adamın izlerini takip etmek için eğildi. Yeni yağan karlar izleri belli belirsiz hale gelene kadar örtmüştü. Solovey de gergin bir şekilde burnundan soluyarak peşinden geliyordu.

Ağaçlık alan birden sona erdi ve kendilerini açık tarlaların kıyısında buldular. Tarlaların ortasında yanmış bir köy vardı.

Vasya yine midesinin bulandığını hissetti. Yanan köy izbi, ahırlar, hamamlar, tahta çitler ve ağaç kökleriyle dolu kış tarlalarıyla kendi köyüne çok benziyordu. Ama buradaki kulübeler dumanı tüten harabelerdi. Çitler, yaralı bir geyik gibi devrilmişti. Dumanlar ormanın üzerine doğru yayılıyordu. Vasya pelerinini siper ederek nefes almak için başını eğdi. İniltileri duyabiliyordu.

Bunu yapanlar gitmiş, dedi Solovey.

Ama gideli çok olmamış, diye düşündü Vasya. Arazinin belirli yerlerinde hâlâ küçük çaplı alevler vardı, onları söndürecek zamanları ya da güçleri olmamıştı. Vasya, Solovey'in sırtına atladı. "Daha yakına git," dedi atına, bunu söylerken neredeyse kendi sesini tanıyamayacaktı.

Ağaçların arasından çıkıp çitlerden geriye kalanların yanma geldiler. Solovey çitlerin üzerinden atladı, burun delikleri kızarmıştı. Hayatta kalan köylüler, küçük kilise harabesinin önüne yığıldıkları ölümlerin arasına katılmaya hazırlanmış gibi kaskatı hareket ediyorlardı. Hava, cesetlerin kokmasına müsaade etmeyecek kadar soğuktu. Yaralarından akan kanlar çoktan pıhtılaşmıştı ve ağızları açık halde berrak gökyüzüne bakakalmışlardı.

Yaşayanlar gözlerini kaldırmadılar.

Bir izba'nın gölgesinde, iki kalın örgüsü olan bir kadın, bir adamın yanında diz çökmüştü. Ağlamıyor olsa da iki büküm duruyordu, dizlerinin üzerindeki elleri iki kuru yaprak gibi birbirine doğru bükülmüş haldeydi.

Kadının saç çizgisi, cılız sırtı üzerinde ağaç uru gibi simsiyah görünen saçları Vasya'nın anılarını canlandırmıştı. Hiç düşünmeden Solovey'in sırtından iniverdi.

Kadın tökezleyip ayağa kalktı ve tabii ki Vasya'nın kız kardeşi değildi; Vasya'nın tanıdığı biri değildi. Sadece yüzünde çok sayıda soğuk günün izlerini taşıyan bir köylüydü. Avuçları kan içindeydi, belli ki bir ölünün yarasından akan kanı durdurmaya çalışmıştı. Eline kirli bir bıçak aldı ve sırtı evinin duvarına dayanana kadar Vasya'nın üzerine yürüdü. Sesi boğazını yırtarak çıkıyordu sanki. "Arkadaşların geldiler de gittiler bile," dedi Vasya'ya. "Başka hiçbir şeyimiz yok. Birimiz öleceğiz, çocuk, daha sen bana elini bile süremeden."

"Ben... hayır," dedi Vasya üzüntüden kekeleyerek. "Ben bunu yapanlardan biri değilim; ben sadece gezginim."

Kadın bıçağını indirmede. "Kimsin sen?"

"Ben... ben Vasya," dedi kız temkinli bir şekilde çünkü Vasya ismi Vasilii adlı bir oğlanın da Vasilisa adlı bir kızın da takma adı olabilirdi. "Bana burada neler olduğunu söyleyebilir misin?"

Kadının öfkeli kahkahası Vasya'nın kulaklarını tırmaladı. "Nereden geldiğinden haberin yok herhalde? Tatarlar geldi."

"Hey sen," dedi sert bir ses. "Kimsin sen?"

Vasya ürkerek başını çevirdi. Yaşlı bir muzhik⁴¹ uzun adımlarla ona doğru geliyordu; sakalının altında ölü gibi solgun yüzüyle sert ve iri kıyım bir adamdı. Elinde sımsıkı tuttuğu kanlı tırmığa doğru kırık parmak eklemlerinden kan süzülüyordu. Diğerleri de yanan yerlerin etrafından çıkageldiler. Hepsinin elinde kaba saba silahlar, baltalar ve av bıçakları, çoğunun yüzünde de kan vardı. "Kimsin sen?" Bir düzine boğaz aynı soruyu haykırıyordu, sonra köylüler etrafını sarmaya başladılar. "Bir atlı," dedi bir tanesi. "Avarenin teki. Bir çocuk. Öldürün onu."

Vasya hiç düşünmeden Solovey'in sırtına atladı. Aygır dörtmala giderken büyük bir sıçrayış yaptı ve kendilerine doğru geldiğini görünce küfrederek kanlı karlara savrulan en yakındaki köylülerin üzerinden atladı. At yere bir yaprak gibi hafif bir iniş yaptı, sonrasında enkazların ilerisine,

⁴¹ Bu kelime İngilizcede kullanıldığında sadece erkek bir Rus köylüsünü ifade eder. Bu terim Rusçada güçlü kuvvetli, sıradan bir adam şeklinde bir yan anlam da taşır. (y.n.)

ormanın içine doğru koşmaya devam edebilirdi ama Vasya kalça kemiklerini atın sırtına iyice bastırarak onu durmaya zorladı. Solovey güçlükle kıpırdamadan duruyor, her an kaçmaya hazır bekliyordu.

Vasya yarım halka halinde dizilmiş bir dizi korku ve öfke dolu yüzle karşı karşıya bulmuştu kendini. “Size zarar vermeye niyetim yok,” dedi kalbi göğsünü döverken. “Ben yağmacı değilim, yalnız bir gezginim sadece.”

“Nereden geldin?” diye seslendi bir köylü.

“Ormandan,” dedi Vasya, kısmen doğruyu söylemişti. “Burada neler oldu böyle?”

Yoğun kederle dolu nahoş bir duraksama oldu. Ardından siyah saçlı kadın söz aldı. “Eşkıyalar. Ateşleri, okları ve kılıçlarıyla geldiler. Kızlarımız için geldiler.”

“Kızlarınız mı? Onları götürdüler mi?” diye sordu Vasya. “Nereye?”

“Üç tanesini aldılar,” dedi adam kederle. “Üç küçük kızı. Kış başladığından beri bu taraflardaki tüm köylerde durum böyle. Geliyorlar, canlarının istediği gibi yakıp yıkıyorlar, sonra da seçtikleri çocukları alıp götürüyorlar.” Ormanı belli belirsiz işaret etti. “Kızlar... daima kızlar. Şuradaki Rada'nın...” siyah saçlı kadına işaret ediyordu, “kızı kaçırıldı, kocası da buna karşı çıkarken öldürüldü. Artık kimsesi yok.”

“Benim Katya'mı aldılar.” Rada kanlı ellerini birbirine kavuşturdu. “Kocama savaşmamasını, ikisini de kaybedemeyeceğimi söyledim. Ama kızımızı sürükleye sürükleye götürmelerine dayanamadım...” Sesi boğuklaştı ve sonra tamamen kesildi.

Vasya'nın içinden çok şey söylemek geliyordu ama söyleyebileceği hiçbir kelime bir şey ifade etmeyecekti. “Çok üzgünüm,” dedi sonunda. “Ben...” Baştan ayağa titriyordu. Vasya birden Solovey'in yan tarafına dokundu; at şaha kalktı ve dörtmala koşarak uzaklaştı. Vasya arkasından gelen çığlıkları duydu ama dönüp bakmadı. Solovey hasar gören çitlerin üzerinden atlayıp ağaçların arasına daldı.

Henüz Vasya dillendirmemiş olsa da at, onun ne düşündüğünü biliyordu. *Yola devam etmiyoruz, değil mi?*

“Hayır.”

Savaşmaya başlamadan önce doğru düzgün savaşmayı öğrenseydin keşke, dedi at mutsuz bir şekilde. Atın gözünün etrafında beyaz bir halka belirdi. Ama Vasya onu ormandaki cesedin yanına yönlendirdiğinde itiraz etmedi.

“Yardım etmeye çalışacağım,” dedi Vasya. “Bogatiri⁴² at sırtında dünyayı geziyor ve genç kızları kurtarıyor. Ben neden yapmayayım?” Hissettiğinden daha cesur sözler sarf ediyordu. Belinden aşağıya uzanan kınında duran buzdan hançeri, ona yüce bir sorumluluk hissi veriyordu sanki. Ayrıca kendi babasını, annesini, bakıcısını; kurtaramadığı insanların hepsini düşünmeden edemiyordu.

At yanıt vermedi. Tasasız güneşin altında orman son derece sessizdi. Hem kendisinin hem de atın nefesi kulağa sessizliği bölecek kadar yüksek geliyordu. “Hayır, savaşa girmeye niyetim yok,” dedi. “Bunu yaparsam canımdan olurum ve Morozko haklı çıkar, buna izin veremem. Gizli hareket edeceğiz Solovey, sinsice, tıpkı ballı kek çalan küçük kızlar gibi.” Kaygısız ve cesaret dolu bir tonda konuşmaya çalışmıştı ama içi üşümüştü ve titriyordu.

Ölen adamın yanına yere indi ve ciddi ciddi iz aradı. Ama yağmacıların nereye gittiğini gösteren hiçbir iz bulamadı.

Vasya kafası karışmış bir şekilde, “Eşkıyalar hayalet değildir,” dedi Solovey’e. “İnsanlar nasıl olur da karda yürüyüp izini belli etmez?”

At huzursuz bir şekilde kuyruğunu savurdu ama cevap vermedi.

Vasya durumu zihninde iyice ölçüp biçiyordu. “Gel o zaman,” dedi. “Köye geri dönmeliyiz.”

Güneş doruk noktasını geçmişti. Çitlere en yakın ağaçlar, mahvolmuş izbi üzerine uzun gölgeler düşürüyor ve yaşanan dehşetin bir kısmını gizliyordu. Solovey ormanın kıyısında durdu. “Beni burada bekle,” dedi Vasya. “Seslenirsem hemen yanıma gelmelisin. Gerekirse devir geç insanları. Sırf onlar korkuyor diye hayatımı kaybetmeyeceğim.”

At, burnunu Vasya’nın avucuna koydu.

Artık bir hayalet kasaba gibiydi burası. İnsanların hepsi, ölüleri yakmak için odun yığdıkları kilisede toplanmıştı. Vasya gölgelerden ayrıl-

⁴² Efsanevi bir Slav savaşçı, Batı Avrupalı bir gezgin şövalye gibi. Çoğulu; *bogatiri*. (y.n.)

madan çitleri aştı ve Rada'nın duvarına yapışarak kendini gizledi. Kadın görünürde yoktu ama yerde kocasını sürüklediklerini gösteren izler vardı.

Vasya dudaklarını gerdi ve kulübenin içine girdi. Köşede bir domuz cıyaklayınca Vasya kalbinin duracağını sandı. “Şişşt,” dedi ona.

Hayvan boncuk gözlerini Vasya'dan ayırmadı.

Vasya fırına yöneldi. Zayıf bir ihtimaldi ama aklına yapabileceği başka bir şey gelmemişti. Elinde bir parça soğuk ekmek vardı. Soğuk fırının ağzına doğru, “Seni görüyorum,” dedi yumuşak bir sesle. “Senin halkından biri değilim ama sana ekmek getirdim.”

Sessizlik sürdü. Fırının ağzında bir kıpırtı yoktu, eve ölüm sessizliği çökmüştü, evin efendisi ölmüştü, çocukları kaçırılmıştı.

Vasya dişlerini gıcırdattı. Yabancı bir evdeki domovoi⁴³ neden o çağırınca gelecekti ki? Belki de Vasya gerçekten aptallık ediyordu.

Tam o sırada fırının derinliklerinde bir hareketlilik oldu ve her yeri saçla kaplı, küçük, üstü başı is lekesi olmuş bir yaratık fırının ağzından başını çıkardı. İncecik parmaklarını fırının taşlarına yayararak tutundu ve tiz sesiyle, “Git buradan! Burası benim evim,” diye bağırdı.

Vasya hem bu domovoi'yle karşılaştığına hem de o bahtsız hamamdaki bulutlu bannik'in aksine bu domovoi'nin hâlâ somut bir yaratık olduğunu gördüğüne çok memnun olmuştu. Vasya ekmeğini fırının önündeki tuğlaların üzerine dikkatlice bıraktı. “Artık burası hasar görmüş bir ev,” dedi.

Domovoi'nin gözleri isli gözyaşlarıyla doldu ve yaratık, fırının ağzına bir sürü külü havalandırarak çököverdi. “Onlara söylemeye çalıştım,” dedi. “‘Ölüm,’ diye bağırdım dün gece. ‘Ölüm.’ Ama rüzgârın sesinden başka bir şey duymadılar.”

“Rada'nın çocuğunun peşine düşeceğim,” dedi Vasya. “Onu geri getirmek istiyorum. Ama onu nasıl bulabileceğimi bilmiyorum. Karların üzerinde hiç iz yok.” Vasya başını çevirmiş, dışarıdan gelebilecek ayak seslerine kulak kabartmış bir şekilde konuşuyordu. “Efendim,” dedi domovoi'ye, “bakıcım bana dedi ki eğer bir aile, evinden ayrılırsa, insanları da ona düzgünce sorarlarsa, domovoi onların peşinden gidebilir. Çocuk

⁴³ Rus folklorunda evin koruyucusu, ev perisi. Çoğulu; *domoviy*e. (y.n.)

şu an sana bir şey soramaz ama ben onun yerine soruyorum: Bu çocuğun nereye gittiğini biliyor musun? Onun izini sürmeme yardım edebilir misin?”

Domovoi hiçbir şey söylemedi ve kıymıklı parmaklarını yaladı.

Ne de olsa bu sadece zayıf bir umuttu, diye düşündü Vasya.

“Bir kömür al,” dedi domovoi, sesi tıpkı oturan korlar gibi yumuşamıştı. “Onu al ve ışığı takip et. Eğer Katya’yı geri getirirsen, benim türüm sana borçlanır.”

Vasya memnuniyetle derin bir nefes aldı, başarılı olmasına şaşırmıştı. “Elimden gelenin en iyisini yapacağım.” Eldivenli eliyle fırının içine uzandı ve soğuk, yakılmış bir odun parçasını aldı. “Işık yok ki,” dedi elindeki şüpheyle incelerken.

Domovoi bir şey söylemedi; Vasya başını kaldırıp baktığında domovoi’nin tekrar fırının içine girdiğini gördü. Domuz tekrar cıyıkladı; Vasya köyün diğer tarafından gelen cılız sesleri ve karda yürüyen ayakların çıkardığı gıcırutları duydu. Eğri büğrü tahta zemin döşemelerinde tökezleyerek hemen kapıya koştu. Dışarıda gerçekten akşam olmuş, gizlenmesini sağlayacak gölgeler artmıştı.

Köyün diğer tarafında ölüleri yakacak odun yığını ateşe verilmiş, alevler yükselmışti; solan gün ışığında bir işaret ışığı gibi görünüyordu. Dumanlarla birlikte ağıtlar da yükseliyor, insanlar ölen yakınlarının yasını tutuyordu.

“Tanrı hepinizi korusun,” diye fısıldadı Vasya, ardından kapıdan çıkıp tekrar Solovey’in ağaçların altında beklediği orman sınırına gitti.

Domovoi’nin verdiği odun kömürü, hâlâ akşam gibi griydi. Vasya, Solovey’in sırtına bindi ve elindeki kömürü kuşkuyla inceledi. “Farklı yönleri deneyelim ve ne olacağına bir bakalım,” dedi sonunda.

Hava iyiden iyiye kararıyordu. Atın kulakları, böyle baştan savma işleri onaylamadığını belli edercesine geriye yatmıştı ama köyün etrafında tur atmaya koyuldu.

Vasya elindeki soğuk kömürü izliyordu. Yoksa o... “Bekle, Solovey.”

At durdu. Vasya’nın elindeki odun kömürü şimdi hafif kızıl bir ton almıştı. Vasya bundan emindi. “Şu taraftan,” diye fısıldadı.

Bir adım. Bir tane daha. Tekrar duraksama. Kömür aydınlandı ve daha da ısındı. Vasya eldivenlerinin kalın olmasına sevindi. “Düz devam,” dedi.

Hızları gitgide arttı; önce tırıs daha sonra eşkin gitmeye başladılar çünkü Vasya gidecekleri yönden gitgide daha emin oluyordu. Berrak bir geceydi, ayın neredeyse tamamı görünüyordu ama havada keskin bir soğuk vardı. Vasya bunu düşünmemeyi tercih etti. Ellerine üflüyor, pelerini yüzüne doğru çekiyor ve kararlı bir şekilde ışığı takip ediyordu.

“Hem beni hem de üç çocuğu taşıyabilir misin?” diye sordu.

Solovey şüpheli bir şekilde yelesini salladı. *Çocuklar iri yarı değilse olabilir,* diye cevap verdi. *Haydi onları taşıyabildim diyelim, sonra ne yapacaksın? Bu eşkıyalar nereye gittiğimizi bilecek. Onların peşimizden gelmesini önlemenin bir yolu var mı?*

“Bilmiyorum,” diye itiraf etti Vasya. “Onları bir bulalım da önce.”

Kömür, karanlığa meydan okurcasına güçlü parlıyordu. Vasya’nın eldivenini yanmaya başlamıştı ve Vasya elini kurtarmak için kömürü bir top karın üzerine koymayı düşünüyordu ki Solovey birden durdu.

Ağaçların arasında parlayan bir ateş vardı.

Vasya yutkundü; birden dili damağı kurumuştu. Kömürü yere attı ve bir elini aygırın boynuna koydu. “Sessizce,” diye fısıldadı, sesinin hissettiğinden daha cesur çıktığını umarak.

Atın kulakları bir öne bir arkaya dönüyordu.

Vasya, Solovey’i yan yana dizilmiş sık ağaçların arasında bıraktı. Bir orman çocuğunun tüm dikkatiyle bir ateş çemberinin kısıyna gizlice sokuldu. Çemberde on iki adam oturmuş konuşuyordu. Vasya ilk önce işitme duyusunda bir sorun olduğunu zannetti. Sonra bilmediği bir dille konuştuklarını anladı; hayatında ilk defa böyle konuşulduğunu işitiyordu.

Elleri bağlı esirler tam ortada birbirlerine sokulmuştu. Çalıntı bir tavuk tütsüleniyor, yağları alevlerin üzerine damlıyorken derisi ileri geri sallanıyordu. Adamlar pamuk doldurulup iyice şişirilmiş ceketler giyiyorlardı ve sivri uçlu miğferlerini kenara koymuşlardı. Kafalarında kenarları yünle çevrili deri şapkaları, ellerinin yanında bakımlı silahları vardı.

Vasya derin bir nefes aldı, durumu iyice ölçüp tartmaya çalışıyordu. Sıradan adamlara benziyorlardı ama bir eşkiya nasıl olurdu da karda izini bırakmazdı? Göründüklerinden daha tehlikeli olabilirlerdi.

Durum umutsuz, diye düşündü Vasya. Sayıları çok fazlaydı. Bunu yapabileceğini nasıl düşünmüştü ki... Vasya dişlerini alt dudağına geçirdi.

Üç çocuk ateşin yanında birbirlerine sokulmuş, pislik ve korku içinde oturuyordu. En büyük kız belki on üç yaşındaydı, en küçüğü bir bebekten biraz daha büyüktü ve yanakları yaş izleriyle doluydu. Isınabilmek için birbirlerine sokulmuşlardı ama Vasya ormanaltı bitkileri arasından bile titrediklerini görebiliyordu.

Ateş çemberinin dışında ağaçlar karanlıkta sallanıyordu. Uzaklarda bir kurt uludu.

Vasya ateşten yayılan ışıktan çıt çıkarmadan uzaklaşıp Solovey'in yanına döndü. Aygır burnuyla Vasya'nın göğsünü dürtmek için başını çevirdi. Çocukları ateşten nasıl uzaklaştıracaktı? Bir yerlerde yine kurtlar uludu. Solovey başını kaldırdı, uzaklardan gelen havlamaları duyabiliyordu ve Vasya onun kaslı boynuna, sevimli başına ve kara gözlerine yeniden hayran oldu.

O an aklma çılgınca bir fikir geldi. Nefesi kesildi ama düşünecek vakti yoktu. "Pekâlâ," dedi, dehşetten ve heyecandan soluksuz kalarak. "Bir planım var. O porsuk ağacının yanına geri dönelim."

Solovey onu izlerin yakınındayken geçtikleri büyük, boğumlu, yaşlı porsuk ağacına doğru takip etti. Bunu yaparken Vasya onun kulaklarına fısıldadı.

Kızlar umutlarını yitirmiş ve birbirlerine sokulmuş dururken adamlar çalıntı tavuklarını yiyordu. Vasya ormanaltı bitkileri arasına geri döndü. Karda çömelip nefesini tuttu.

Solovey eysersiz bir şekilde ateş ışığının yayıldığı alana daldı. Aygırın sırtından ve omuz başlarından kaslar fışkırıyordu, karnı bir kilisenin mahzeni kadar derindi.

Adamların hepsi aynı anda ayağa fırladı. Aygır kulaklarını dikmiş bir şekilde ateşe yaklaştı. Vasya eşkıyaların bunun bir boyar'ın ipini koparıp kaçmış ganimeti olduğunu düşüneceğini umuyordu.

Solovey başını gururla kaldırarak rolünü oynuyordu. Kulakları diğer atlara doğru döndü. Bir kısrak kişnedi. Solovey de geriye doğru haykırdı.

Eşkıyalardan birinin elinde küçük bir parça ekmek vardı; adam yavaşça eğildi, eline bir ip aldı ve yatıştırıcı sesler çıkararak aygıra doğru yürümeye başladı. Diğer adamlar hayvan başını başka yöne çevirsin diye etrafa yayıldılar.

Vasya gülme isteğini bastırdı. Adamlar ilkbaharda büyülenmiş oğlanlar gibi hayvana bakakalmıştı. Solovey de bir genç kız kadar nazlıydı. Bir adam iki kere atın boynuna elini koyabilecek kadar yaklaşmıştı ama her defasında Solovey çekinerek yana kaymıştı. Ama sadece birazcık; onların umudunu kıracak kadar değil.

Aygır yavaş yavaş adamları ateşten, esirlerinden ve atlarından uzaklaştırıyordu.

Vasya vaktini bekleyip çıt çıkarmadan atların durduğu yere sinsi sinsi yanaştı. Aralarına karıştı, teskin edici mırıltılar çıkardı ve atların vücutları arasına saklandı. En büyük kısrak yeni gelene doğru temkinli bir şekilde kulağını eğdi.

“Bekleyin,” diye fısıldadı Vasya.

Bıçağıyla eğildi ve kazığa bağlı iplerini kesti. İki darbe daha vurdu, artık tüm atlar serbestti. Vasya ağaçların arasına geri kaçtı ve avlanan bir kurt gibi uzun uzun uluma sesi çıkardı.

Solovey diğerleriyle birlikte korkuyla acı acı bağırarak şaha kalktı. Bir anda kamp yeri korku dolu hayvanların kargaşasıyla doldu. Vasya, dişi bir kurt gibi kesik ve tiz bir sesle havladı ve Solovey hemen oradan sıvıştı. Atların çoğu da onu izledi, diğerleri ise geride bırakılmak istemedikleri için peşine takıldı. Bir anda hepsi ormanda gözden kaybolmuştu, kamp yerinde kıyametler kopuyordu. Lider olduğu belli olan bir adam gürültüde sesini duyurabilmek için bas bas bağırarak zorunda kalmıştı.

Bağırarak söylediği tek kelimeyle curcuna yavaş yavaş dindi. Vasya eğreltiotlarının ve gölgelerin içinde kara yatmış, nefesini tutmuş halde saklanıyordu. Kafa karışıklığının zirveye çıktığı bir anda kazığa bağlı ipi de çekip almış, tekrar ormanaltı bitkilerinin arasına çökmüştü. Atların toynak izleri, Vasya'nın ayak izlerini silmişti. Atların nasıl bu kadar kolay kurtulabildiğine kimsenin kafa yormayacağını umuyordu.

Lider öfkeyle bir dizi emir yağdırdı. Adamlar kulağa kabul ediyorlarmış gibi gelen bir şeyler mırıldandılar, gerçi bir tanesi yüzünü ekşitmişti.

Beş dakika sonra kamp yeri neredeyse terk edilmişti ve her şey Vasya'nın beklediğinden daha kolay olmuştu. *Kendilerine fazla güveniyorlar,* diye düşündü Vasya. *Eh, mümkün tabii, karda iz bırakmıyorlar sonuçta.*

Adamlardan birine (yüzünü ekşitene), belli ki esirlerin başında kalması emredilmişti. Surat asarak bir kütüğün üstüne çökmüştü.

Vasya terli avuçlarını pelerinine sildi ve hançerini daha sıkı tuttu. Midesi buz topu gibiydi. Bu kısmı, yani bir muhafızla karşı karşıya kalma ihtimalini hiç düşünmemişti.

Rada'nın kederden çökmüş yüzü, gözlerinin önünde belirdi. Vasya çenesini gerdi.

Yalnız eşkıya, sırtı Vasya'ya dönük halde kütüğün üzerinde oturuyor, ateşe köknar kozalakları atıyordu. Vasya sinsice ona yaklaştı.

Esirlerin en büyüğü onu fark etti. Kızın gözleri büyüdü ama Vasya bir parmağını dudaklarına götürüp sessiz olmasını işaret edince kız çılgınlığını bastırdı. Üç adım daha, iki... Vasya kendine düşünecek vakit tanımadan jilet gibi keskin hançerini nöbetçinin kafatasının dibindeki boşluğa batırıverdi.

Buraya, demişti Morozko, buzdan hançerin ucunu Vasya'nın boynuna dayayarak. Boğazını kesmekten daha kolay, tabii iyi bir bıçağın varsa.

Kolaydı. Hançer iç çeker gibi kolayca kaymıştı. Yağmacı bir kez irkilmiş, sonra boynundaki delikten kanlar akarken vücudu gevşemişti. Vasya hançeri çıkardı ve adamın yere yığılmasına izin verdi ve bir eliyle ağzını kapattı. Eli ayağı titriyordu. *Kolay oldu,* diye düşündü. *Kolay...*

Bir an için kara pelerinli bir gölge cesedin üzerine atılmış gibi gelmişti Vasya'ya ama gözünün kırpar kırpamaz yok olmuştu, sadece yerde yatan bir ceset ve kendisine ağzı açık bakakalmış dehşet içinde üç çocuk vardı. Vasya'nın hançeri kanlıydı; Vasya arkasına döndü ve ayaklar altına alınmış karların üzerinde iki büküm olup istifra etti. Dört derin nefes aldı, ağzını sildi ve safra tadı alarak ayağa kalktı. *Kolay oldu.*

"Sorun yok," dedi Vasya çocuklara, kendi sesi kulağına pürüzlü gelmişti. "Sizi evinize götüreceğim. Bir dakika."

Adamlar yaylarını ateşin yanında bırakmıştı. Vasya küçük baltası için şükretti çünkü onların silahlarını çıra gibi kırırvermişti. Vasya gözünün görebildiği her şeyi mahvetti, adamların heybelerini kesip açtı ve içindekileri ormanın derinliklerine fırlattı. Sonunda ateşin üzerine kar attı ve açıklığı karanlığa gömdü.

Birbirlerine sokulmuş çocukların yanına diz çöktü. En küçük kız ağlıyordu. Vasya o anda ayışığı altında kukuletalı yüzünün nasıl görüldüğünü ancak hayal edebilirdi. Kızlar Vasya'nın kanlı hançerini görünce iniltiiler çıkardı.

"Hayır," dedi Vasya, onları korkutmamaya çalışarak. "Bıçağımı bu ip-leri kesmek için kullanacağım," en büyük kızın ellerindeki bağa uzandı ve kolayca kesti, "sonra da atımla birlikte sizi evinize götüreceğim. Katya sen misin?" diye ekledi büyük kıza dönerek. "Annen seni bekliyor."

Katya tereddüt etti. Sonra gözlerini Vasya'dan ayırmadan küçük kıza, "Sorum yok, Anyuşka. Sanırım bu delikanlı bize yardım etmek istiyor," dedi.

Çocuk bir şey söylemedi ama Vasya kızın minik bileklerindeki ipi ke-serken kıpırdamadan durdu. Üçü de özgür kalınca Vasya ayağa kalkıp hançerini kınına geri soktu.

"Haydi gelin," dedi. "Atım bekliyor."

Katya tek kelime etmeden Anyuşka'yı kucağına aldı. Vasya eğilip di-ğer çocuğu kaldırdı. Birlikte ormana sıvıştılar. Kızlar yorgunluktan sakar-laşmıştı. Ormanın derinliklerinde eşkıyaların atlarına bağırtdıkları duyuy-labiliyordu.

Porsuk ağacına giden yol Vasya'nın hatırladığından daha uzun sürü-yordu. Yoğun karda hızlı ilerleyemiyorlardı. Bir adamın ormanaltı bitki-leri arasından fırlayabileceği ya da kampa geri dönüp panik yaratabileceği düşüncesi sinirlerini gerdikçe geriyordu.

Adımlar, nefesler, kalp atışları birbirini izliyordu. Yolu kaybetmiş ola-bilirler miydi? Vasya'nın kolları ağrıyordu. Ay, ağaçların zirvesine doğru alçalmıştı ve korkutucu gölgeler karları parçalıyordu.

Birden buz tutmuş eğreltiotları arasından bir çıtırtı duyular. Kızlar bulabildikleri en karanlık gölgeye sığınıp birbirlerine sokuldular.

Çıtırtılar çıkaran büyük adımlardı bunlar. Şimdi Katya bile hafifçe ağlamaya başlamıştı.

“Şişşt,” dedi Vasya. “Sessiz olun.”

Ormanaltı bitkileri arasından devasa bir yaratık yükselince hepsi çığlık attı.

“Hayır,” dedi Vasya, rahatlamıştı. “Hayır, bu benim atım, adı Solovey.” Vasya hemen Solovey’in yanına gitti, eldivenlerini çıkardı ve titreyen parmaklarını aygırın yelesine geçirdi.

“Kamp yerine gelen at bu,” dedi Katya yavaşça.

“Evet,” dedi Vasya, Solovey’in boynunu okşarken. “Sizi özgür bırakmak için böyle bir oyun tezgâhladık.” Vasya’nın elleri, atın yelesinin altına gömülünce biraz olsun ısınmıştı.

Boyu Solovey’in dizinden biraz daha uzun olan küçük Anyuşka, Katya onu arkasından yakalamaya çalıştıysa da birden öne atıldı. Anyuşka beklenmedik bir şekilde ellerini beline koyup, “*Büyülü* atlar gümüş rengi ve altın sarısı olur,” diye bilgilendirdi Vasya’yı. Solovey’i baştan ayağa şöyle bir süzdü. “Bu *büyülü* bir at olamaz.”

Vasya küçük kıza, “Öyle mi?” diye sordu nazikçe.

“Evet,” dedi Anyuşka. Ama sonra küçük titrek elini uzattı.

“Anyuşka!” diye çıkıştı Katya. “Hayvan şimdi...”

Solovey başını aşağıya indirdi, kulaklarını da dostane bir tavırla eğdi.

Anyuşka gözlerini kocaman açıp geri çekildi. Solovey’in başı neredeyse onun kadar büyüktü. Sonra Solovey bir daha hareket etmeyince küçük kız beceriksiz parmaklarını Solovey’in kadifemsi burnunu okşamak için uzattı. “Bak, Katya,” diye fısıldadı. “Beni sevdi. *Büyülü* bir at olmasa da.”

Vasya kızın yanında diz çöktü. “Güzeller Güzeli Vasilisa masalında Baba Yaga’ya⁴⁴ gece bekçisi olarak hizmet eden *siyah*, *büyülü* bir at var,” dedi. “Benimki *büyülü* bir at olabilir de olmayabilir de. Yine de ona binmek ister misin?”

⁴⁴ Birçok Rus masalında geçen yaşlı bir cadı. Bir havana binip etrafta gezer, havan tokmağıyla yön değiştirir ve huş ağacından süpürgesiyle izlerini siler. Tavuk bacakları üzerinde dönüp duran bir kulübede yaşar. (y.n.)

Anyuşka cevap vermedi ama diğer kızlar da cesaretlenip yavaş yavaş ay ışığının aydınlatığı yere yaklaştı. Vasya eyerini ve heybelerini bulup Solovey'i giydirmeye koyuldu.

Ama birden ormanaltı bitkileri arasında hareket eden bir başka yaratığın sesini duymuşlardı. Bu seferki iki ayaklıydı. Hayır... birden fazlaydı... Bunlar atların sesleriydi. Vasya'nın ensesindeki tüyler diken diken olmuştu. Artık hava çok karanlıktı, ayışığı belli yerlere vuruyordu. *Acele et, Vasya*, dedi Solovey.

Vasya eyeri elleriyle yokladı. Kızlar, gölgesine sığınmak istercesine atın etrafına toplanmıştı. Vasya eyerle işini bitirene kadar adamların bağrış çağrış sesleri gitgide yaklaşıyordu.

Geçen seferki çaresiz kaçıış hatırlayınca Vasya bir an için paniğe kapıldı. Titreyen elleriyle en küçük iki kızı Solovey'in omuz başlarına oturttu. Sesler yaklaşıyordu. Vasya çocukların arkasına atladı ve kolunu Katya'ya uzattı. "Arkama bin," dedi Vasya. "Haydi! Sıkı tutun."

Katya kendisine uzatılan eli tuttu ve yarı atlayarak yarı tırmanarak Vasya'nın arkasına çıkmaya çalıştı. Katya hâlâ aygırın kalçası üzerinde yüzükoyun debeleniyordu ki eşkıyaların lideri karanlıkta belirdi. Yüzü ayışığı altında kurşuni bir renk almıştı ve uzun beyaz bir kısağa dizginsiz biniyordu.

Başka koşullar altında olsa Vasya adamın yüzündeki şaşkınlığa ve öfkeye çok gülerdi.

Tatar bir şey söylemeye zahmet etmeyip hemen kısağını dehledi, öfkeyle dişlerini gösteriyor ve bir eliyle kılıcını sallıyordu. Yaklaşırken bir yandan bağırıyordu. Adamın bağrışı çığlıklarla karşılık buldu. Liderin kılıcı ayışığını yansıttı.

Solovey kurt gibi fırlayıp kılıç darbesinden son anda kurtardı kendini. Vasya çocukları sımsıkı tutuyordu; öne eğilip atına güvendi. Bir adam daha ortaya çıktı ama at hiç yavaşlamadan adamı ezip geçti. Sonra karanlıkta bir yarışa başladılar.

Vasya her zaman Solovey'in emin adımları için şükredecek bir sebep bulurdu fakat o gece şükretmek için çok daha fazla sebebi vardı. At ağaçlarla dolu karanlıkta korkusuz, tereddütsüz dötrnala koşuyordu. Peşlerinden gelen sesler gitgide uzaklaşıyordu. Vasya derin bir nefes aldı.

Hepsi bir soluklansın diye atına bir süre yürümesini söyledi. “Pelerinin altına gir, Katyuşa,” dedi en büyük kıza. “Donarsın yoksa.”

Katya, Vasya’nın kurt derisi pelerininin altına gömülüp Vasya’ya sarıldı, tir tir titriyordu.

Nereye gitmeliyiz? Nereye gitmeliyiz? Vasya o an köyün ne tarafta kaldığını kestiremiyordu. Bulutlar toplanıp yıldızları örtmüştü ve zifiri karanlıkta nereye gittiklerini düşünmeden kaçtıkları için kafası hepten karışmıştı. Kızlara sordu ama tabii ki hiçbiri evinden bu kadar uzaklaşmamıştı.

“Pekâlâ,” dedi Vasya. “Çok geçmeden yine birkaç saat boyunca hızla yol almamız gerekecek, böylece bizi yakalayamazlar. Sonra durup bir ateş yakarız. Köyünüzü yarın buluruz.”

Çocukların hiçbiri itiraz etmedi; dişleri birbirine çarpıyordu. Vasya elindeki örtüyü açtı, iki küçük kıızı ona sardı ve kendi vücuduna doğru çekerek tuttu. Vasya ve Solovey için rahatsız edici bir pozisyondu ama onları donmaktan koruyabilirdi.

Çocuklara kıymetli bal şarabından biraz içirdi, biraz da ekmek ve tüt-sülenmiş balık verdi. Onlar verilenleri yerken şaşırı derecede yakından, ormanaltı bitkileri arasından ağır toynak sesleri geldi. “Solovey!” diye haykırdı Vasya.

Ayır hareket edemeden ağaçların arasından üzerinde solgun saçlı, yıldız gözlü bir kadın taşıyan siyah bir at çıktı.

“*Sen,*” dedi Vasya, nezaketi unutacak kadar şaşırmıştı. “Bunca zaman değil de *şimdi* mi?”

“Seni gördüğüme sevindim,” diye yanıt verdi Gece Yarısı, pazar yerinde tesadüfen karşılaşmışlar gibi sakince. “Bu orman gece yarısı küçük kızlara uygun bir yer olmaktan çıkıyor. Neler *olmuş* böyle?”

Katya’nın, Vasya’nın beline sarılı kolları titredi. “Kiminle konuşuyorsun?” diye fısıldadı Katya.

“Korkma,” diye mırıldandı Vasya, gerçekten korkmasına gerek olmadığını umarak. Soğuk bir tavırla, “Peşimizdekilerden kaçıyoruz,” diye ekledi Gece Yarısı’na. “Belki fark etmişsindir.”

Gece Yarısı gülümsüyordu. “Dünyada başka savaşçı mı kalmadı?” diye sordu. “Cesur lordların soyu mu tükendi? Artık kahramanların işini yap-sın diye genç kızları mı gönderiyorlar?”

“Kahraman falan yoktu,” dedi Vasya sıkılı dişleri arasından. “Sadece ben vardım. Bir de Solovey.” Vasya’nın kalbi bir tavşanınki gibi hızlı hızlı atıyordu; peşindekilerin sesini duyabilmek için kulak kabartmıştı.

“Ah, en azından yeterince cesursun,” dedi Gece Yarısı. Kendi teninin gölgesinde yıldızlar kadar parlak iki ışık gibi görünen gözleri Vasya’yı baş-tan ayağa süzdü. “Şimdi ne yapmayı planlıyorsun? Onlar sandığından daha akıllı atlılar, Lord Çelubey’in adamları ve sayıları çok fazla.”

Lord mu? “Ay batana kadar hızlı gitmeyi, bir sığınak bulmayı, ateş yakmayı, sabaha kadar beklemeyi ve köylerinin yolunu bulup geri dön-meyi düşünüyorum,” dedi Vasya. “Daha iyi bir fikrin var mı? Ayrıca... gerçekten neden buradasın?”

Gece Yarısı’nın tebessümü iyice yayıldı. “Söylediğim gibi, biri beni gönderdi ve ona itaat etmeliyim.” Gözlerinden hain parıltılar çıktı. “Ama bana verilen emirlere karşı gelerek sana biraz tavsiyede bulunacağım. Şa-fak sökene kadar ara vermeden hep batı yönünde devam et...” Yönü eliy-le işaret etti. “Orada yardım bulacaksın.”

Vasya, Gece Yarısı’nın yüzündeki geniş tebessümü değerlendirdi. Çi-yert saçlarını Ayın önünden geçen bulutlar gibi geriye savurdu ve Vas-ya’nın bakışlarına rahat bir tavırla karşılık verdi.

“Sana güvenilebilir miyim?” diye sordu Vasya.

“Pek sayılmaz,” dedi Gece Yarısı. “Ama etrafta sana akıl verecek daha iyi birini görmüyorum.” Bunu sesinde muzip bir tınıyla, ormandan bir cevap beklercesine oldukça yüksek sesle söylemişti.

Kızların korku dolu nefes alışverişleri dışında çıt çıkmadı.

Vasya yeniden terbiyesini takınıp biraz formalite gereği olsa da eğile-rek selam verdi. “O halde teşekkür ederim.”

“Hızlı git,” dedi Gece Yarısı. “Arkana bakma.”

Gece yarısı ile siyah atı gözden kayboldu, dört kız yine yalnız kalmıştı.

“O da neydi?” diye fısıldadı Katya. “Neden geceyle konuşuyordun?”

“Bilmiyorum,” dedi Vasya kederli bir dürüstlikle.

Böylece Gece Yarısı'nın ortaya attığı yemin peşinden yıldızlara göre batıya doğru gidiyorlardı ve Vasya bunu yaparak aptallık etmediğini umuyordu. Dünya'nın masallarında gece yarısı iblisiyle ilgili pek az iyi şey vardı.

Gece, toplanan bulutlara rağmen zalim soğuşunu üfletmeye devam ediyordu. Vasya konuşmayı sürdürmeleri, hareket etmeleri, tekme atmaları, Solovey'in sırtında donarak ölmelerine engel olacak herhangi bir şey yapmaları için kendini çocuklara bağırıyordu.

Günün asla doğmayacağına emin olmak üzereydi. *Ateş yakmalıyım,* diye düşündü. *Bunu yapmalıyım...*

Neredeyse pes edecekti ki şafak söktü: Karların doldurduğu solgun gökyüzü imkânsız bir şekilde toynak seslerini beraberinde getirdi. Görünüşe göre dört kişiyi taşıyan genç ve ölümsüz bir at, tüm gece ata binen becerikli adamlarla boy ölçüşemiyordu. Solovey toynak seslerini duyunca kulaklarını dikip öne atıldı ama o bile yorulmaya başlamıştı. Vasya kızları sımsıkı tuttu, atını devam etmesi için teşvik etti ama çaresizliğe düşmek üzereydi.

Karanlık ağaçların zirveleri şafakla aydınlanan gökyüzüne doğru sip-sivri uzanıyordu. *Duman kokusu alıyorum,* dedi Solovey birden.

Yanan bir köy daha, diye düşündü Vasya ilk önce. *Belki de...* Gökyüzünde belli belirsiz görünen, düzgün, gri bir sarmal vardı... *Bu,* yıkıma işaret eden kapkara ve pis kokulu bir duman değildi. Sığınak olabilir miydi? Belki. Katya üşümenin de ötesine geçmiş, Vasya'nın omzuna dayanmıştı. Vasya şansını denemesi gerektiğini biliyordu.

Vasya, “O tarafa,” dedi atına.

Solovey hızlanmaya başladı. Ağaçların üzerinde görünen şey bir çan kulesi miydi? Vasya'nın sımsıkı tuttuğu kızların vücudu gevşemişti. Vasya, arkasında oturan Katya'nın kaymaya başladığını hissetti.

“Dayanın,” dedi onlara. Ağaçlık alanın sınırına gelmişlerdi. Gördükleri gerçekten de bir çan kulesiydi, devasa çanı kış sabahını bölerek çalıyordu. Kapısının üzerinde muhafızları olan, etrafı duvarlarla çevrili bir

manastırdı burası. Ormanın gölgesi arkasında kalacağı için tereddüt etti Vasya. Ama çocuklardan birinin soğukta kalmış bir yavru kedi gibi sızlanması Vasya'nın karar vermesini sağladı. Bacaklarıyla Solovey'i sıkıştırınca at öne fırladı.

"Kapıyı açın! Bizi içeri alın! Geliyorlar!" diye haykırdı.

"Sen kimsin?" diye sordu manastır duvarının üzerinden başını uzatan kukuletalı biri.

"Boş ver şimdi bunu!" diye haykırdı Vasya. "Kamplarına sızdım ve bunları kaçırdım," dedi başıyla kız çocuklarını işaret ederek. "Şimdi öfkeden deliye dönmüş eşkıyalar peşimde; beni içeri almanız da olur, en azından kızları alın. Yoksa siz din adamı değil misiniz?"

Kafasının tepesinde tonsure olmayan bir başkası, ilk adamın yanından başını uzattı. Bu adam biraz duraksayıp, "Onları içeri alın," dedi.

Kapının menteşeleri gıcırdadı; Vasya cesaretini toplayıp atını içeri sürdü. Kendini geniş bir açık alanda buldu, sağında bir şapel, dağınık bir şekilde yapılmış pavyonlar ve bir sürü insan vardı.

Solovey kayarak durdu. Vasya, ilk olarak kızları aşağıya indirdi ve ardından da kendisi indi. "Çocuklar çok üşüdü," dedi telaşla. "Çok korktular. Hemen hamama... ya da fırına götürülseler iyi olur. Karınları da aç olmalı."

"Boş ver şimdi bunu," dedi genç bir keşiş, uzun adımlarla öne çıkarak. "Bu eşkıyaları *gördün* mü? Neredeler?"

Ama sonra keşiş duvara toslamış gibi kalakaldı. Bir an sonra Vasya kendi yüzünün coşkun bir neşeye aydınlandığını hissetti. "Saşa!" diye haykırdı, aynı anda keşiş de söz aldı.

"Tanrı aşkına, Vasya," dedi, sesinde Vasya'yı şaşırtan bir dehşet tınısı vardı, "burada ne işin var?"

10.
AÍLE

Kar, kış sabahını yararak hafif hafif yağıyordu. Dmitrii duvarın ardında, merdivenlerin üzerindeki nöbetçiye bağıırıyordu. “Onları görüyor musun? Herhangi bir şey görüyor musun?” Büyük Prens’in adamları alelacele ateşleri söndürdüler ve cephane toplamaya başladılar. Kalabalık yeni gelenlerin etrafında toplandı ve birkaç kadın öne atılıp haykırarak sorular sordu. Adamlar da gözlerini dikip peşlerinden geldi.

Saşa tam olarak kendine gelememişti. Karşısındaki bu solgun, kirli yaratık onun küçük kız kardeş olamazdı.

Kesinlikle olamazdı. Kız kardeşi Vasilisa çoktan babasının ayık, ağırbaşlı komşularından biriyle evlenmiş olmalıydı. Kucağında bebeğiyle evli bir kadındı o. *Kesinlikle* Rus’ yollarında peşinde eşkıyalarla ata biniyor olamazdı. Hayır. Bu sadece ona benzeyen bir delikanlıydı, Vasya falan değildi. Küçük kız kardeşi bir av köpeği gibi uzamış ve sıskalaşmış ya da böyle rahatsız edici bir tavırla ve zarafetle yürümeyi öğrenmiş olamazdı. Hem onun yüzü böyle bir kederin ve sarsılmaz bir cesaretin izlerini nasıl taşıyabilirdi?

Saşa yeni gelenin bakışlarına karşılık verdi, işte o anda anlamıştı, Meriem Ana aşkına... Yanılmadığını *biliyordu*. Binlerce yıl geçse bile kız kardeşinin gözlerini... unutamazdı.

Şaşkınlığın yerini dolduran dehşetti artık. Bir adamla kaçmış olabilir miydi? Lesnaya Zemliya’da ne olmuştu da bu kız buralara kadar gelmişti?

Meraklı köylüler yaklaşıyor, bu meşhur keşişin neden paçavralar içindeki bu delikanlıya ağız açık bakakaldığını ve ona Vasya diye seslendiğini anlamaya çalışıyordu.

“Vasya...” diye başladı tekrar Saşa, etrafında olup bitenleri unutarak.

Dmitrii’nin feryadı, sözünü kesti. Büyük Prens kalabalığa doğru aceleyle ilerleyen Sergey’e engel olmak için duvarın üzerinden tam vaktinde inmişti. “Hepiniz geri çekilin, İsa aşkına. Kutsal hegumen’iniz⁴⁵ geldi.”

İnsanlar yol açtı. Dmitrii hâlâ uykusuzluktan öfkeliydi, kısmen silahlıydı ve bağırıp çağırıyordu ama yaşlı keşişe bir koluyla nazikçe destek oldu.

“Kuzen, bu kim?” dedi Büyük Prens, kalabalığı yardıktan sonra. “Duvarın üzerindeki nöbetçi bir şey göremiyor, emin misin...” Konuşmasını yarıda kesti ve Saşa’dan Vasilisa’ya, sonra tekrar Saşa’ya ağır ağır döndü. “Tanrı merhamet etsin,” dedi Büyük Prens. “Aleksandr Kardeş, sakalın olmasa bu delikanlı için ikizin olduğunu söyledim.”

Ne diyeceğini şaşırıldığı pek görülmeyen Saşa bu defa söyleyecek söz bulamıyordu. Sergey, Saşa ile kız kardeşine bakıp kaşlarını çatı.

İlk söz alan Vasya oldu. “Bu kızlar gece boyunca at sırtındaydı,” dedi. “Çok üşüdüler. Hemen banyo yapmaları ve sıcak bir şeyler içmeleri lazım.”

Dmitrii gözlerini kırıştırdı; bu etkileyici delikanlının pelerinine yaşımış bostan korkuluğu kılıklı üç soluk benizli çocuğu fark etmemişti.

“Doğru, haklısın,” dedi Aziz Sergey. Bakışları Saşa’nın üzerinde biraz oyalandıktan sonra, “Tanrı sizinle olsun, kızlarım. Haydi, hemen benimle gelin. Bu taraftan,” dedi.

Kızlar, kurtarıcılarına her zamankinden daha sıkı sarıldılar, ta ki Vasya, “Bak, Katya, ilk sen gitmelisin. Onlara öncülük et; dışarıda kalamazsınız,” diyene kadar.

Büyük kız ağır ağır başını sallayarak onayladı. Küçük kızlar tükenmişlikten ağlıyorlardı ama sonunda bir şeyler yemek, banyo yapmak ve uyumak için Katya’nın onları götürmesine izin verdiler.

Dmitrii kollarını kavuşturdu. “Ee, kuzen?” dedi Saşa’ya. “Kim bu?”

Uzaklaştırılan köylülerden bazıları işlerine kaldıkları yerden devam etmeye gitmişti ama birkaç tanesi hâlâ utanmadan onları dinliyordu. Ya-

⁴⁵ Ortodoks manastırının başı; Batı geleneğinde başkeşişe denk düşer. (y.n.)

rım düzine başıboş keşiş de yanlarına yaklaşıyordu. “Evet?” dedi Dmitrii tekrar.

Ne söyleyebilirim ki? diye düşündü Saşa. Dmitrii İvanoviç, sana çılgın kız kardeşim Vasilisa’yı takdim edeyim; hiçbir kadının yapmaması gereken şeyi yapmış, babasına saygısızca karşı gelip muhtemelen âşığıyla kaçmış ve genel ahlak kurallarını hiçe sayıp bir erkek kılığında buralara kadar gelmiş. İşte bu küçük cesur kurbağa, benim çok sevdiğim kız kardeşim.

Ama Saşa diyecek laf bulamadan konuşan tekrar Vasya oldu.

“Ben Vasilii Petroviç,” dedi Vasya anlaşılır bir şekilde. “Saşa’nın küçük erkek kardeşiyim... Daha doğrusu o kendini Tanrı’ya adamadan önce öyleydim. Onu yıllardır görmedim.” Vasya, Saşa’ya sert bir bakış attı; ona sözlerini yalanlaması için meydan okuyordu âdeta. Vasya’nın sesi bir kadın için fazla pesti. Kalçasına doğru inen uzun bir hançeri vardı ve hiç utanmadan erkek kıyafetleri giymişti. Bunları ne zamandır giyiyordu acaba?

Saşa ağzını kapalı tuttu. Vasya’nın erkek olarak bilinmesi her an patlak verebilecek bir skandalı da önlerdi, kız kardeşinin Dmitrii’nin adamları arasında tehlikeli bir duruma düşmesinin de önüne geçerdi. *Ama bu yanlış... Ahlaksızca. Olga duyunca çok kızacak.*

Saşa kız kardeşinin dik bakışlarına aynı şekilde karşılık vererek, “Ses-sizliğimi mazur gör,” dedi Dmitrii İvanoviç’e. “Erkek kardeşimi burada görünce çok şaşırdım.”

Vasya’nın omuzları gevşedi. Çocukken, Saşa onun çok zeki bir kız olacağını biliyordu. Şimdi bu kadın sakince, “Benden daha fazla şaşırmış olamazsın, ağabey,” dedi. Vasya zekâ fışkıran, meraklı gözlerini Dmitrii’ye dikti. “Gosudar,” dedi, “ağabeyime ‘kuzen’ diye seslendin. O halde sen Büyük Moskova Prensi Dmitrii İvanoviç misin?”

Dmitrii biraz afallamış ve memnun olmuş görünüyordu. “Evet,” dedi. “En küçük erkek kardeşin nasıl oldu da buralara kadar geldi, Saşa?”

“Büyük bir şans eseri,” dedi Saşa, ses tonu son derece nahoştu ve kız kardeşine hâlâ dik dik bakıyordu. Öylece durmuş onlara şaşkınlıkla bakan keşişlere ve köylülere dönüp, “Yapacak daha iyi bir işiniz yok mu?” diye ekledi.

Kalabalık arkalarına baka baka dağılmaya başladı.

Dmitrii bunu umursamamıştı; Vasya'nın sırtına onu sendeletecek kadar sert bir şaplak attı. "Buna inanmıyorum!" diye haykırdı Saşa'ya. "Dışarıdayken... peşine düşüklerini mi söyledin? Ama duvardaki adamlar hiçbir şey göremedi."

Vasya kısa bir duraksamanın ardından, "Dün gecedен beri eşkıyaları gözümle görmedim. Ama şafak vakti toynak seslerini duydum ve bir sığınak aradım. Gosudar, dün yanmış bir köye denk geldim..."

"Biz de yanmış köyler gördük," dedi Dmitrii. "Ama çapulcuların izine rastlayamadık. Bu kızlar... demiştin, değil mi?"

"Evet." Ağabeyinin gitgide büyüyen dehşetine rağmen Vasya anlatmaya devam etti: "Dün sabah yanmış bir köye denk geldim, eşkıyaları kamp yerlerine kadar takip ettim çünkü az önce gördüğünüz üç kızı esir almışlardı. Çocukları onların elinden kaçırdım."

Dmitrii'nin gri gözleri aydınlandı. "Kamp yerlerini nasıl buldun? Ellerinden nasıl sağ kurtuldun?"

"Ağaçların arasında yağmacıların ateşini gördüm." Vasya ağabeyinin bakışlarından kaçınıyordu. Saşa kuzeni ile kız kardeşi arasında sezdiği benzerlikten dolayı hayal kırıklığı hissediyordu. İkisi de hem karizmatik hem de vahşi oldukları kadar çekicilerdi. "Atlarının kazığa bağlı iplerini kestim ve kaçınlar diye atlarını korkuttum," diye devam etti. "Adamlar ormanda atlarının peşine düşünce geride bıraktıkları nöbetçiyi öldürdüm ve kızları geri aldım. Ama ellerinden kıl payı kurtulduk."

Saşa, Lesnaya Zemliya'dan on yıl önce ayrılmıştı. Küçük kız kardeşinin, babasının köyünün kapısında durup kocaman ve öfkeli gözleriyle, ağlamadan, terk edilmişliğine cesurca dayanarak Saşa'nın gidişini izlemesinin üzerinden on yıl geçmişti. *On yıl*, diye düşündü Saşa kederle. Onu tekrar görmesinden bu yana on dakika bile olmamıştı ama şimdiden ondan kurtulmak istiyordu.

Dmitrii memnun olmuştu. "Ne kadar güzel!" diye haykırdı. "Tanıştığımıza sevindim, küçük kuzen! Onları bulmuşsun! Oyuna getirmişsin! Hem de kolayca! Vay canına, biz bu kadarını bile yapamadık. Hikâyeni uzun uzun dinleyeceğim. Ama şimdi değil. Eşkıyaların peşinde olduğunu

söyledin, değil mi? Manastırı görünce geri dönmüş olmalılar... Onları kamp yerlerine kadar takip etmeliyiz. Ne taraftan geldiğini hatırlıyor musun?”

“Eh işte,” dedi Vasya, emin değildi. “Ama yollar gündüz daha farklı görünür.”

“Hiç kafana takma,” dedi Dmitrii. “Haydi, çabuk.” Çoktan dönüp adamlar toplansın, atlara eyer vurulsun, kılıçlar yağlansın diye emirler vermeye başlamıştı.

“Kardeşimin dinlenmesi gerek,” dedi Saşa dişlerini gıcırdatarak. “Gece boyu at sırtındaymış.” Gerçekten de Vasya’nın yüzü yorgunluktan kaşık kadar kalmış, gözlerinin altı gölgelenmişti. Ayrıca Saşa *küçük kız kardeşinin* eşkıya avına çıkmasına izin vererek sorumluluk almayacaktı.

Vasya tekrar söz aldı ve ağabeyini ürkütecek kadar vahşice, “Hayır,” dedi. “Dinlenmeye ihtiyacım yok. Sadece... mümkünse, eğer elinizde varsa, biraz lapa yemek isterim lütfen. Atımın da samana ve arpaya ihtiyacı var. Tabii bir de çok soğuk olmayan bir su içmeli.”

At kulaklarını dikmiş, burnunu binicisinin omzuna dayamış, kıpırdamadan duruyordu. Saşa kız kardeşini ansızın karşısında görünce yaşadığı dehşetten ata dikkat etmemişti bile. Şöyle bir dönüp bakınca ağzı açık kaldı. Babaları iyi atlar yetiştirmişti ama Piyotr’ın böyle bir doru aygırı satın almak için neredeyse sahip olduğu her şeyi satması gerekirdi. *Bir tür felaket onu evden uzaklaştırmış olmalı, aksi halde babam buna asla...* “Vasya,” diye başladı Saşa.

Ama Dmitrii bir kolunu, Saşa’nın kız kardeşinin cılız omuzlarına atmıştı. “Atın da pek havalı, kuzen!” dedi. “O kadar kuzeyde böyle atlar yetiştirdiklerini bilmiyordum. Sana hem lapa buluruz hem de çorba... Bu canavara da tahıl veririz. Sonra birlikte ata bineriz.”

Vasya üçüncü kez hayret içindeki ağabeyinden önce söz aldı. Vasya’nın gözleri, acı bir hatırasını yeniden yaşıyormuş gibi soğuk ve mesafeliydi. Sıkı dişleri arasından, “Olur, Dmitrii İvanoviç,” dedi. “Acele edeceğim. Bu eşkıyaları bulmalıyız.”

Tehlikenin, apar topar kaçmanın, birini öldürmenin verdiği korkunç şokun ve ağabeyini görmenin neşe verici şaşkınlığının ardından Vasya'nın sinirleri hâlâ gergindi. Sinirlerinin fazlasıyla yıprandığını düşünüyordu.

Bir an kara mizaha soyunup üvey annesinin yaptığı gibi çılgınlık attığını, oraya buraya yığılıp kaldığını düşündü. Kafayı sıyırmak *daha kolay* olurdu. Sonra Vasya üvey annesini son gördüğünde kanlı toprakta iki büküm yattığını hatırladı ve yeniden yükselen mide bulantısını bastırmaya çalıştı. Sonra bıçağının eşkıyanın boynuna su gibi kaydığı anı hatırladı ve Vasya bu defa gerçekten istifra edeceğini anladı.

Başı dönüyordu. Bir gündür ağzına tek lokma koymamıştı. Tökezledi ve içgüdüsel olarak Solovey'i aradı ama onun yerine ağabeyini buldu; Saşa kılıç kullanmaktan nasırlaşmış eliyle Vasya'nın kolunu tutmuştu. "Sakın bayılayım deme," dedi Vasya'nın kulağına.

Solovey cıyıkladı; toynaklarıyla karlarda tepiniyor ve paniği sesinden belli oluyordu. Vasya kendini topladı. Bir keşiş, ipten bir yular ve cana yakın bir yüz ifadesiyle aygıra yaklaşıyordu ama Solovey bunu istemiyordu.

Keşişe, "Bizi takip etmesine izin verirsen daha iyi olur," dedi Vasya, boğuk bir sesle. "Bana alışkın. Samanını mutfak kapısında yiyebilir, değil mi?"

Ama keşiş artık ata bakmıyordu. Vasya'ya suratında neredeyse gülünç bir şaşkınlık ifadesiyle, ağzı açık bakakalmıştı. Vasya kıpırdamadan durdu.

"Rodion," dedi Saşa hemen, hızlı ve net bir şekilde. "Bu delikanlı, ben kendimi Tanrı'ya adamadan önce erkek kardeşimdi. Vasilii Petroviç. Lesnaya Zemliya'da onunla tanışmış olmalısın."

"Tanışmış olmalıyım," dedi Rodion boğuk bir sesle. "O zaman... evet, tanıştım gerçekten." Ama o zaman Vasya bir kızdı. Rodion, Saşa'ya sert bir bakış attı.

Saşa başını belli belirsiz bir şekilde iki yana salladı.

"Ben... hayvan için saman getireyim," diyebildi Rodion. "Aleksandr Kardeş..."

"Sonra," dedi Saşa.

Rodion arkasına baka baka uzaklaştı.

Rodion gidince, “Benimle Lesnaya Zemliya’da tanıştı,” dedi Vasya telaşla. Soluğu hızlanıyordu. “O...”

“Benimle konuşana kadar sessiz kalacaktır,” diye yanıtladı ağabeyi. Saşa’da da Dmitrii’nin baş döndürücü otorite havası vardı, sadece onunki daha sınırlıydı.

Vasya, ona minnetle baktı. *Yalnız olduğumu bilmiyordum. Ta ki yalnızlığım sona erecek dek,* diye düşündü.

“Haydi gel, Vasya,” dedi Saşa. “Uyuyamasan da çorba seni kendine getirecektir. Dmitrii İvanoviç hemen yola çıkmak istediğini söylerken ciddiydi. Neye bulaştığın hakkında hiçbir fikrin yok.”

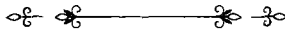
“Bu ilk defa olmuyor,” dedi Vasya, samimi bir şekilde.

Manastırın kış mutfağı fırından çıkan dumanlardan puslanmıştı, sıcaklık neredeyse şoke ediciydi. Vasya eşiği geçer geçmez içerideki boğuk havayı hızla içine çekip durdu. Fazlasıyla sıcaktı, çok basıktı ve bir sürü insanla doluydu.

“Dışarıda yiyebilir miyim?” diye sordu tereddütle. “Solovey’i yalnız bırakmak istemiyorum.”

Tabii bir de kendini sıcaklığa teslim ederse, rahat bir banka oturup sıcak yiyecekler yerse tekrar ayağa kalkacak gücü kendinde bulamayabileceğinden kaygılanmıştı.

Birden beklenmedik bir şekilde, “Evet, elbette,” diye lafa karıştı Dmitrii; bir ev perisi gibi mutfağın eşiğinde belirivermişti. “Çorbanı ayaküstü iç, delikanlı, sonra gideriz. Hey sen! Kuzenlerime birer kâse çorba getir; acelemiz var.”

Onlar yüzlerinde meraklı ifadelerle Vasya’yı izleyerek beklerken Vasya atının üzerinden heybeleri çıkardı. Saşa kız kardeşinin atik ve küstah hareketleriyle, bir kadına has özelliklerini gizlemesiyle her açıdan ikna edici bir delikanlıya dönüştüğünü itiraf etmeliydi. Şapkasının altındaki deri kukuletası saçlarını gizleyecek şekilde bağlanmıştı ve Vasya (Saşa’nın kaygılı hayal gücüne göre) uzun kirpikli gözleri dışında kendini ele vermiyordu. Saşa ona gözleri dikkat çekmesin diye bakışlarını yere eğmesini söylemek isterdi ama bu onu daha da kız gibi gösterirdi.

Vasya atının bıyıklarındaki buzları kırıp temizledi, ayaklarını kontrol etti ve beş altı kez konuşmak için ağzını açtıysa da vazgeçip sessiz kaldı. Sonra bir keşiş adayı çorba, sıcak somunlar ve turtayla çıkageldi, böylece konuşma fırsatı kaçmış oldu.

Vasya yiyecekleri iki eliyle aldı ve genç kız nezaketiyle alakasız bir tavırla yemeğine saldırdı. Atı samanını bitirdi ve şirin bir tavırla Vasya'nın ekmeğini kapma girişiminde bulundu, Vasya gülene kadar kulağına sıcak nefesini üfledi ve kız sonunda teslim oldu. Ekmeğini atına yedirdi, sonra da gözleri bir kar serçesininki gibi duvarlardan bina kümelerine ve çan kuleli şapele kayarken çorbasını bitirdi.

"Evden ayrılmadan önce hiç çan sesi duymamıştım," dedi Saşa'ya, nihayet konuşacak güvenli bir konu bulmuştu. Söylenmeyenler Vasya'nın gözlerinde birikiyordu.

Sözüne kulak misafiri olan Dmitrii, "Eşkıyaları öldürdüğümüzde dünya kadar fırsatın olacak," diye belirtti. Mutfak duvarına yaslanmış, görünürde aygırı hayranlıkla izliyordu ama Saşa aslında onun Vasya'yı ölçüp tarttığını düşünüyordu. Bu da keşişi geriordu. Gerçi Dmitrii ne düşünüyor olursa olsun, her şeyi yırtıcı gülümsemesinin ve bal şarabı tulumunun ardına gizliyordu. İçerken şarap aynı renkteki sakalına damlıyordu.

Dmitrii İvanoviç sabırlı bir adam değildi. Yine de Büyük Prens ara sıra son derece dengeli davranırdı; Vasya'nın yemeğini bitirmesini hiçbir yorum yapmadan bekledi. Ama Vasya kâsesini kenara koyar koymaz Büyük Prens'in sırtışı düpedüz vahşetle doldu. "Etrafa aval aval baktığın yeter, taşralı çocuk!" dedi. "Artık ata binme zamanı. Ava giden avlansın o zaman; bu hoşuna gitmez mi?"

Vasya başını sallayarak onayladı, yüzü hafif solgundu ve kâsesini bekleyen keşiş adayına verdi. "Heybeler?" diye sordu Vasya.

"Benim hücreme," diye yanıt verdi Saşa. "Keşiş adayı onları götürecek."

Dmitrii emirler vererek uzun adımlarla uzaklaştı; adamlar çoktan manastır kapılarının önündeki açık alanda toplanmıştı. Saşa kız kardeşinin yanında yürüdü. Adamların silahlandığını görünce Vasya'nın soluğu hız-

landı. Saşa hemen Vasya'nın kulağına kısık sesle, "Bana doğruyu söyle," dedi kederle. "Bu eşkıyaları gerçekten buldun mu? Onları tekrar bulabilir misin?"

Vasya başını olumlu anlamda salladı.

"O zaman bizimle gelmelisin," dedi Saşa. "Tanrı biliyor ya bundan daha iyi bir fırsatımız olmayabilir. Ama hep yakınımnda kal. Gerek duymadıkça konuşma. Daha fazla kahramanlık yapmayı düşünüyorsan unut gitsin. Geri döner dönmez bana hikâyeyi en başından anlatacaksın. Ayrıca ölmeyeceksin." Duraksadı. "Yaralanmayacaksın ya da esir düşmeyeceksin." Durumun absürtlüğü tekrar kafasına dank etmiş olacaktı ki neredeyse yalvarırcasına, "Tanrı aşkına Vasya, *buraya nasıl geldin?*" diye ekledi.

"Babam gibi konuşuyorsun," dedi Vasya kederle. Ama daha fazlasını söylemeye dili varmadı. Dmitrii çoktan atına binmişti. Aşırı heyecanlanan aygırı karların üzerinde tepindi ve Solovey'e seslendi. Prens, "Haydi, kuzen! Gelsene, Vasilii Petroviç! Gidelim haydi!" diye bağırdı.

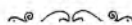
Vasya buna biraz vahşice güldü. "Haydi gidelim!" diye tekrar etti. Saşa'ya doğru çılgınca sırtarak, "Daha fazla köy yanmayacak," dedi ve hiç tevazu göstermeden atının üzerine mükemmel bir zarafetle atladı. Solovey hâlâ dizgin ya da başlık takmıyordu. Şaha kalktı. Etraflarındaki adamlar naralar attı. Vasya atının sırtında büyümlü yeşil gözleri ve solgun teniyle bir kahraman edasıyla oturuyordu.

Öfke ve kıskançlıkla karışık hayranlık arasında kalmış olan Saşa gidip kendi kısırağını buldu.

Manastır kapılarının soğuktan kaskatı kesilmiş menteşeleri gıcırdadı, can veriyormuş gibi acı acı bağırdı ve yol açıldı. Dmitrii atını dehledi. Vasya da öne doğru eğilip peşinden gitti.

Hafif kar yağışı birkaç saat sürmüş ve izlerin yarısını örtmüşken karda eşkin giden bir atın izini sürmek kolay değildi. Ama Vasya onları kaşlarını çatıp odaklanarak istikrarlı bir şekilde yönlendirdi. "O büyük taşı hatırlıyorum... Geceleyn tıpkı bir köpeğe benziyordu," ya da "İşte... yan yana duran çamlar. Bu taraftan," diyordu.

Dmitrii ava çıkmış bir kurt gibi Vasya'nın peşindeydi. Saşa ise düşünceli gözlerini kız kardeşine dikmiş, ikisinin hemen arkasından geliyordu.

Atların karnına güzel, kuru, incecik kar taneleri serpildi ve ağaçların üzerine yayılıp parıldadı. Kar yağışı durdu; bulutların arasından güneş çıktı, etraf altın sarısı ışıklar ve el değmemiş karlarla doluydu. Yine eşkıyaların izlerini görmüyorlardı, sadece Solovey'in toynaklarının bıraktığı izler kısmen silinmiş olsa da hâlâ belli oluyordu ve ekmek kırıntıları gibi bu toynak izlerini takip ediyorlardı. Vasya onları istikrarlı bir şekilde yönlendirmeye devam etti. Öğle vakti hız kesmemekle birlikte biraz bal şarabı içtiler.

Bir saat, sonra bir başkası daha geçti. İzler gitgide belirsizleşti, Vasya da hatırladıklarından eskisi kadar emin değildi. Artık zifiri karanlıkta ilerledikleri kısma gelmişlerdi ve bu toynak izlerinin silinecek daha fazla vakti olmuştu. Yine de adım adım devam ettiler.

Öğleden sonraya doğru ormandaki ağaçlar seyredildi ve Vasya durup bir oraya bir buraya göz attı. "Yaklaştık artık," dedi. "Yani bence öyle. Bu taraftan."

O zamana kadar izler tamamen silinmişti, Saşa bile göremiyordu; kız kardeşi karanlıkta gördüğü ağaçları hatırladığı kadarıyla iz sürmeye devam etmişti. Saşa gönülsüzce de olsa bundan çok etkilenmişti.

Dmitrii, Vasya'yı izlerken düşünceli bir tavırla, "Erkek kardeşin çok zeki bir çocuk," dedi Saşa'ya. "Çok iyi ata biniyor. İyi bir atı var. Hayvan bütün gece yol gitti, yine de bugün bu oğlanı kolayca taşıyor. Gerçi Vasilii çok çıtı pıtı... yani çok zayıf bir erkek kardeşin var. Biz onu iyice besleriz. Onu beraberimde Moskova'ya götürmeyi düşünüyorum." Dmitrii sözünü yarıda kesip sesini yükseltti. "Vasilii Petroviç..."

Vasya onun sözünü kesti. "Burada biri var," dedi. Etrafa iyice kulak kabartan Vasya'nın yüzü gerilmişti. Hem hiçbir yerden hem de her yerden acı bir rüzgâr esmeye başlamıştı. "Birisi..."

Bir an sonra rüzgâr bir çığlığa dönüştü ama bu, bir okun iniltisini ve saplanışım ya da arkalarındaki bir adamın haykırışını gizlemeye yetecek kadar yüksek sesli değildi. Birden tıknaz atlara binmiş güçlü adamlar dört bir yandan üzerlerine gelmeye başladı; ellerindeki kılıçlar alçak kış güneşi altında parlıyordu.

"Pusu!" diye haykırdı Saşa, aynı anda Dmitrii, "Saldırın!" diye bağırdı. O ilk telaş anında atlar şaha kalktı ve daha fazla ok atıldı. Rüzgâr artık öfkeyle esiyordu, okçuluk için şartlar zorluydu ve Saşa bu yüzden talihlerine şükreliyordu. Bozkır okçuları amansız olurdu.

Adamlar hemen bir araya toplanıp Büyük Prens'in etrafını sardılar. Kimse paniklemedi. Hepsi daha önce Dmitrii'yle omuz omuza savaşmış savaşçılardı.

Sık ağaçlar görüş açılarını kısıtlıyordu. Rüzgâr artık çığlık atıyordu. Eşkıyalar bağırıp çağırarak Büyük Prens'in adamlarına doğru dörtnele geliyordu. İki grup çarpıştı, kılıçlar çınladı... *Kılıçlar mı? Eşkıyalar için fazla pahalı silahlar...*

Ama Saşa'nın düşünecek vakti yoktu. Bir an sonra meydan kavgası bir grup bireysel çatışmaya bölünmüştü, atlar burun burunaydı ve Dmitrii'nin grubu ciddi bir baskı altındaydı. Saşa bir mızrak saldırısını engelledi, mızrağı tek darbeye ikiye ayırdı ve kendisine ilk yaklaşan adamı yere serip acımasızca öldürdü. Tuman şaha kalkıp ön ayaklarıyla tekmeler savurdu, daha küçük atlara binmiş olan üç saldırgan geri çekildi. "Vasya!" diye çıkıştı Saşa. "Çık oradan! Sakın..." Ama silahsız kız kardeşi gülmemekle birlikte dişlerini gösteriyor ve inatla Prens'in yanından ayrılmıyordu. Eşkıyaları gördüğünden beri bakışları buz kesmişti. Kılıcı ya da mızrağı yoktu, zaten onları kullanmayı da bilmiyordu, hançerini bile çekip çıkarmamıştı ki zaten at sırtında kullanamayacağı kadar kısa kalırdı.

Hayır, onun beş adama bedel bir aygırı vardı. Vasya sadece atın sırtına yapışıyor ve bir sonraki kurban için canavarını yönlendiriyordu. Solovey'in tekmeleri eşkıyaları dört bir yana uçuruyordu; toynakları kafataslarını göçertiyordu. Kız ile atı Dmitrii'nin yanından ayrılmamaya kararlıydı ve aygırın ağırlığını kullanarak atlıları uzak tutuyorlardı. Vasya'nın yüzü artık ölü gibi beyazdı, dudakları iyice gerilmişti ve gözünü bile kırpıyordu. Saşa kız kardeşini diğer taraftan savundu ve atından düşmemesi için dua etti. Kaosun içinde bir an doru aygırın yanında uzun, beyaz bir kısrağ olduğunu ve binicisinin, eşkıyaların kılıçlarının kıza isabet etmesini engellediğini gördüğüne yemin edebilirdi. Ama sonra Saşa bunun uçuşan bir kar bulutundan başka bir şey olmadığını anladı.

Dmitrii neşeyle bağırarak baltasını savuruyordu.

Saldırının ilk çığgınlık anı geride kalınca işler ölümcül derecede ciddileşir ve birebir kapışmalara kalırdı. Saşa hissetmediği ön koluna bir kılıç darbesi aldı ve bunu yapan adamın kellesini uçurdu. “Daha ne kadar eşkıya olabilir ki?” diye bağırdı Vasya, gözleri korku ve savaş hırsıyla parlıyordu. Aygır tekme atıp bir adamın bacağına kırdı ve atını yere devirdi. Saşa bir başkasının karnını deşip tekme atarak eyerinden düşürdü, bu arada Tuman, Saşa’nın sırtından düşmemesi için manevra yaptı.

Dmitrii’nin adamlarından biri, sonra da bir diğeri düştü; artık savaş umutsuz bir hal almaya başlamıştı.

“Vasya!” diye bağırdı Saşa. “Bana ya da Büyük Prens’e bir şey olursa, kaçmak zorundasın. Manastıra geri dönmelisin; sakın...”

Vasya dinlemiyordu. Devasa aygırın, binicisini koruma biçimi o kadar esrarengiz ve farklıydı ki Tatarların hiçbirisi, atlarını bu canavarın toynaklarının erişebileceği mesafelere yanaştıramıyordu. Yine de tek bir mızrak darbesi işini bitirmeye yeterdi. Henüz bunu başaramamışlardı ama...

Dmitrii birden bağırdı. Ormandan bir grup adam fırladı, atlarının güçlü toynaklarıyla kan içinde kalmış karları çiğniyorlardı. Bu adamlar eşkıya değildi; parlak miğferli, yaban domuzu mızraklarını kuşanmış bir sürü savaşıydı. Onlara uzun boylu, kızıl saçlı bir adam liderlik ediyordu.

Eşkiyalar yeni gelenleri görünce bir an donakaldılar, ardından silahlarını yere fırlatıp kaçtılar.

II.
HEPİMİZ DÜNYAYA
LORD ÇOCUĞU OLARAK GELMİYORUZ

“Seni gördüğüme sevindim, Kasyan Lutoviç!” diye seslendi Dmitrii. “Seni daha erken bekliyorduk.” Bir yanağına kan sıçramıştı ve sarı sakalına akanlar çoktan donmuştu; baltasında da atının boynunda da kan vardı. Gözleri parlıyordu.

Kasyan da ona gülümsedi ve kılıcını kınına geri soktu. “Yalvarırım beni affedin, Dmitrii İvanoviç.”

“Bu seferlik öyle olsun,” diye çıkıştı Büyük Prens ve gülüştüler. Eşkıyalardan yalnızca ölenler ve ağır yaralananlar karda yığınlar halinde duruyordu; geri kalanlar kaçmıştı. Kasyan’ın adamları çoktan yaralıların boğazını kesmeye başlamıştı. Sarsılmış olan Vasya onları izlemedi; ağabeyinin ön koluna sardığı bezi bağlamaya çalışan kendi ellerine odaklandı. Açıklıkta hâlâ soğuk bir esinti fısıldıyordu. Vasya eşkıyalar gelmeden hemen önce Morozko’nun sesini duyduğuna yemin edebilirdi. *Vasya*, demişti. *Vasya*. Sonra rüzgâr çılgık atmaya ve eşkıyaların oklarını savurmaya başlamıştı. Vasya buz iblisinin beyaz kırsığının sırtında oturduğunu ve kendisine fazla yaklaşan kılıçları savurduğunu gördüğünü sanmıştı.

Belki de yanılıyordu.

Esinti kesilmişti. Ağaçların gölgeleri büyüyor gibi görünüyordu. Vasya başını çevirdi ve... işte oradaydı.

Belli belirsizdi. Açıklığa solgun, siyah beyaz bir varlık yumuşak bir adım attı, gözleri şaşırtıcı derecede tanıdıktı.

Morozko, Vasya’nın bakışları karşısında kıpırdamadan durdu. Bu buz iblisi değildi; onun siyah pelerinli, solgun, uzun parmaklı, daha kadim diğer benliğiydi. Ölenler için buradaydı. Birden gün ışığı boğulmuştu sanki. Vasya yerdeki kanlarda ve yüzüne dokunan soğuk havada Morozko’nun varlığını hissetti; kadim, dingin ve güçlü.

Vasya derin bir nefes aldı.

Morozko yavaşça başını eğdi.

Kimsenin duyamayacağı kadar kısık bir sesle, “Teşekkür ederim,” diye fısıldadı Vasya soğuk sabaha.

Ama Morozko duydu. Gözleri kızinkilerle buluştu ve bir an için... neredeyse gerçekmiş gibi göründü. Sonra geri döndü ve artık orada bir adam yoktu, sadece soğuk bir gölge kalmıştı.

Vasya dudaklarını ısırarak ağabeyinin yaralı kolunu sarmaya devam etti. Geri dönüp baktığında Morozko gitmişti. Ölüler kendi kan göllerinin içinde yatıyordu ve güneş tepede kaygısızca parlıyordu.

Berrak bir ses duyuldu. “Kim bu delikanlı?” diye sordu Kasyan. “Aleksandr Kardeş’e çok benziyor.”

“Ah, o bizim genç kahramanımız,” diye yanıt verdi Dmitrii, sesini yükselterek. “Vasya!”

Vasya, Saşa’nın koluna dokunup, “Bunun daha sonra sıcak suyla temizlenip bal sürüldükten sonra bağlanması gerek,” dedi ve diğerlerine döndü.

Vasya açıklığı geçip iki adama eğilerek selam verdiğinde, “Vasilii Petroviç,” dedi Dmitrii. Solovey de kaygıyla kızın peşinden geliyordu. “Kuzenim... halamın oğlu. Bu da Kasyan Lutoviç. İkiniz de bana zafer getirdiniz.”

“Biz zaten tanıştık,” dedi Kasyan, Vasya’ya. “Bana Büyük Prens’in kuzeni olduğunu söylememiştin.” Dmitrii’nin şaşkın bakışları üzerine, “Bu çocukla bir hafta önce bir kasabanın pazarında tesadüfen tanıştım. Bir yerden tanıdık geldiğine emindim... Resmen ağabeyinin kopyası,” dedi. “Keşke bana kim olduğunu söyleseydin, Vasilii Petroviç. Seni gururla Lavra’ya getirdirdim.”

Kasyan’ın karanlık, dikkatli bakışları Çudovo’daki günden beri yumuşamıştı ama Vasya aşırı yorgunluğun ve şokun yarattığı sakinlik kozası içinde tatlı dille yanıt verdi: “Evden kaçmıştım ve eve erkenden haber uçmasını istemedim. Seni tanıımıyordum, Gospodin. Ayrıca...” Muzip ve neredeyse sarhoş gibi sırtıttığını fark etti ve boğazına yükselen duygunun

ne olduğunu merak etti; kakhaha mıydı bu yoksa hıçkırıklar mı, emin olamıyordu. “Tam vaktinde geldim. Haksız mıyım, Dmitrii İvanoviç?”

Dmitrii güldü. “Hakikaten öyle. Akıllı çocuksun. Hem de çok akıllı zira sadece aptallar yalnız yol alırken başkalarına güvenir. Gelin, sizin arkadaş olmanızı istiyorum.”

“Ben de öyle,” dedi Kasyan, gözleri Vasya’nın üzerindeydi.

Vasya başını sallayarak onayladı, Kasyan’ın neden kendisine gözlerini diktiğini merak ediyor ve bunu yapmamasını diliyordu. *Kasyan’ınki gibi kızıl kahve tonunda güzel saçlara sahip olmak tüm kızların hayali olmalı,* diye içinden geçirdi; sonra da hemen gözlerini kaçırdı.

“Saşa, durumun iyi mi?” diye seslendi Dmitrii.

Saşa, Tuman’ı vücudunda çizik kesik var mı diye muayene ediyordu. “Evet,” diye yanıt verdi kısaca. “Gerçi kılıcımı normalde kalkan taşıdığım elimle tutmam gerekecek.”

“Olsun, iyi yine de,” dedi Dmitrii. Kendi beygirinin yan tarafında büyük bir kesik vardı; Büyük Prens adamlarından birinin atına binmişti. “Şimdi önümüzde bir av daha var, Kasyan Lutoviç. Eşkiyalardan geri kalanları da sığınaklarına kadar takip etmeliyiz.” Dmitrii yaralıları Lavra’ya geri götürecek kişiye talimatlar vermek için eyerinin üzerinden eğildi.

Kasyan atına bindi ve Vasya’ya bakarak duraksadı. “Bu çocuğa dikkat et, Aleksandr Kardeş,” dedi hafifçe. “Yüzü kar rengine bürünmüş.”

Saşa, Vasya’nın yüzüne kaşlarını çatarak baktı. “Yaralılarla beraber geri dönmelisin.”

“Ama yaralanmadım ki,” diye belirtti Vasya, ağabeyini teskin etmeyen değişken ve tarafsız bir mantıkla. “Bu işin sonunun geldiğini görmek istiyorum.”

“Tabii ki istiyorsun,” diye araya girdi Dmitrii. “Haydi ama Aleksandr Kardeş, çocuğu mahcup etme. Şundan biraz iç, Vasya, sonra hemen gidelim; akşam yemeğine kadar geri dönmek istiyorum.”

Dmitrii kendi bal şarabı tulumunu uzattı, Vasya içinden yükselen duyguyu arındıran sıcaklığından memnun olarak şaraptan kana kana içti. Rüzgâr dinmişti artık ve ölümler karın üzerinde bir arada yatıyordu. Vasya onlara şöyle bir bakıp hemen başını çevirdi.

Solovey yaşanan çarpışmadan yara almadan kurtulmuştu ama başı dik, gözleri kan kokusundan vahşetle doluydu.

“Gel haydi,” dedi Vasya, aygırın boynunu okşayarak. “İşimiz daha bitmedi.”

Bu hiç hoşuma gitmiyor, dedi Solovey, ayaklarını yere hızla vurarak. *Ormana kaçalım.*

“Henüz değil,” diye fısıldadı Vasya. “Daha değil.”

Dmitrii ve Kasyan ilk ilerleyenler oldu: Önce biri, sonra diğeri öne geçti, bir kısık sesle konuştular, bir sessiz kaldılar, kırılğan bir güven keşfine çıkmış adamlar gibiydi tavırları. Saşa, Solovey’in arkasından geliyor ve hiç konuşmuyordu. Yaralı kolunu kaskatı tutuyordu.

Hayatta kalıp kaçanlar karları yarararak ve etrafa kanları damlayarak gitmişti. Solovey’in sessizliği, sakinliğe yorulacak gibi değildi; normal yürümüyor, bunun yerine yan yan ve eşkin gidiyor, kulaklarını bir o yana bir bu yana çeviriyordu.

Yorgun atlara dinlenme fırsatı tanımak için pek süratli gitmiyorlardı ve gün öylece akmaya devam ediyordu. Açıklıklardan gölgelere ve sonra tekrar açık alanlara çıkıyor, gitgide daha çok üşüyorlardı.

Sonunda Dmitrii’nin savaşıları yaralı bir eşkıyanın yanına geldiler. Kasyan kara inip adamı tutarken, “Diğerleri nerede?” diye sordu Büyük Prens.

Adam gözlerini kocaman açıp kendi dilinde bir şeyler söyledi.

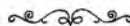
“Saşa,” dedi Dmitrii.

Saşa, Tuman’ın omzundan kayarak indi ve Vasya’yı şaşırtarak adamları aynı dili konuştu.

Adam başını deli gibi iki yana salladı ve hızlı hızlı bir şeyler söyledi.

“Hemen kuzeyde bir kampları olduğunu söylüyor. Bir verst’lik mesafe ya var ya yokmuş,” dedi Saşa, ölçülü ses tonuyla.

Dmitrii geriye doğru bir adım atarak, “Bu bilgi karşılığında,” dedi eşkıyaya, “ölümün hızlı olacak. Gel, Vasya, bunu hak ettin.”

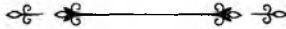

Dmitrii ona kendi silahını uzatıp Kasyan'ın eşkiyayı tuttuğu yeri görkemli bir tavırla işaret edince, "Olmaz, Dmitrii İvanoviç," dedi Vasya, boğuk bir sesle. İstifra etmekten korkuyordu; zaten Solovey de her an oradan topuklayacak haldeydi. "Yapamam."

Eşkiya konuşulanların manasını tahmin etmiş olacaktı ki başını eğmiş, dudaklarını oynatarak dua ediyordu. Artık bir canavar, bir çocuk hırsız değil, son nefesini vermeye hazırlanan, korku dolu bir adamdı.

Ama yarasının etkisiyle rengi griye dönen Saşa dengeli bir şekilde ayaktaydı. Saşa konuşmak için derin bir nefes alırken Kasyan ondan önce davrandı. "Vasilii karnış gibi sıkı bir çocuk, Dmitrii İvanoviç," dedi esiri elinde tutmaya devam ederken. "Belki isabetli bir vuruş yapamaz, zaten adamlar bugün yeterince şey yaşadı, bir de adamın karnının yarılıp çığlık atarak öldüğünü görmesinler."

Vasya sertçe yutkundu ve yüzündeki ifade Prens'i ikna etmiş olacaktı ki silahını adamın boğazına aksi bir tavırla kendisi sapladı. Bir an için sinirle omuzları inip kalkarak beklediyse de tekrar nüktedan haline döndü ve silahını temizleyip, "Oldu bitti işte. Ama Moskova'ya gidince seni iyi besleyeceğiz, Vasilii Petroviç ve çok geçmeden yaban domuzlarını mızrakla tek hamlede haklayacak hale geleceksin," dedi.

Eşkiyaların kamp yeri küçük ve derme çatmaydı. Soğuktan korunmak için kulübeleri, hayvanlar için ağılları vardı ama hepsi bu kadardı. Duvar, hendek ya da çit yoktu; bu eşkiyalar saldırıya uğramaktan korkmuyordu.

Ne bir ses ne de bir hareket vardı. Yemek pişirmek için ateş de yakılmamıştı, sadece ürpertici bir sessizlik, keder ve hüznün hissediliyordu.

Kasyan yere tükürdü. "Bence burayı terk etmişler, Dmitrii İvanoviç. Yani hayatta kalanlar," dedi.

"Her yeri arayın," dedi Dmitrii.

Dmitrii'nin adamları her bir kulübeye girip çıktılar ve bu adamların pis, karanlık ve leş kokulu hayatını iyice incelediler. Vasya'nın nefreti solmaya, yerini hafif bir tiksinti almaya başlamıştı.

“Hiçbir şey yok,” dedi Dmitrii, son mekân da arandıktan sonra. “Ya ölmüşler ya da kaçmışlar.”

“İyi bir çarpışmaydı, Gosudar,” dedi Kasyan. Şapkasını çıkarıp bir eli ni birbirine girmiş saçlarından geçirdi. “Bizi tekrar rahatsız edeceklerini sanmıyorum.” Beklenmedik bir şekilde Vasya’ya döndü. “Niye bu kadar dertlendin, Vasili Petroviç?”

“Liderlerini bulamadık,” dedi Vasya. Bir kez daha iğrenç kamp yerine göz gezdirdi. “Çocukları ellerinden kurtardığımda ormanda onlara emir veren adamdan bahsediyorum.”

Kasyan kafası karışmış gibi görünüyordu. “Bu lider dediğin kişi nasıl bir adamdı?”

Vasya adamı tarif etti. “Savaş sırasında da ölülerin arasında da gözleirim o adamı aradı,” diye sözlerini bitirdi. “Yüzünü kolay kolay unutabileceğimi sanmıyorum. Bu adam nerede acaba?”

“Kaçmıştır,” dedi Kasyan hemen. “Ölmediyse bile ormanda kaybolmuş ve çoktan acıkmıştır. Endişe etme, delikanlı. Burayı ateşe vereceğiz. Liderleri yaşıyor olsa bile yaban topraklarda maceraya atılmak için yanına daha fazla yandaş bulması kolay olmaz. İşi bitti.”

Vasya ona tam olarak katılmasa da başını sallayarak onayladı, sonra da, “Peki, ya esirleri? Onları nereye götürdüler?” dedi.

Dmitrii ateş yakılması ve herkesi rahatlatmak adına etlerin paylaştırılması için emirler yağdırıyordu. “Ne olmuş onlara?” diye sordu Büyük Prens. “Eşkıyaları öldürdük zaten; daha fazla köy yanmayacak.”

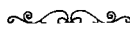
“Ama bir sürü çocuk kaçırıldı!”

“Ne olmuş onlara? Biraz makul ol,” dedi Dmitrii. “Kaçırılan kızlar burada olmadıklarına göre ya çoktan öldüler ya da uzağa götürüldüler. Köylüleri aramak için yorgun atlarla sık çalılıklar arasında koşturamam.”

Vasya öfkeli bir çıkış yapmak için ağzını açmıştı ki Kasyan’ın bir eli ağır bir şekilde Vasya’nın omzuna düştü. Vasya dilini ısırp hızla ona döndü.

Dmitrii çoktan daha fazla emir yağdırarak uzaklaşmıştı.

“Dokunma bana,” diye çıkıştı Vasya.

“Kötü bir niyetim yok, Vasili Petroviç,” dedi Kasyan. Akşam gölgeleri, kızıl saçlarını karartmıştı. “Prenslere karşı çıkmamak en iyisi. İsteddiğini yapmanın daha iyi yolları var. Fakat bu durumda Prens haklı.”

“Hayır, değil,” dedi Vasya. “İyi bir lord, halkına değer verir.”

Adamlar yakabilecekleri ne varsa topluyordu. Yanan odunların kokusu ormana yayılmaya başlamıştı.

Kasyan homurdandı. Kasyan’ın muzip bakışları, onun Dmitrii’nin kahraman genç kuzeni Vasili’ye yerine taşra kızı Vasilisa Petrovna gibi hissetmesine sebep oluyor, bu da Vasya’yı öfkeliyordu. “Fakat bu durumda mesele *hangi* insanların söz konusu olduğudur, delikanlı. Sanırım baban bir taşra beldesinin lorduydu.”

Vasya bir şey söylemedi.

“Dmitrii İvanoviç babana kıyasla bin kat daha fazla insandan sorumlu,” diye devam etti Kasyan. “Adamlarının gücünü boşa harcamamalı. O kızlar çoktan gitti. Bu gece kahramanlık peşinde koşmayı düşünme bile. Canlı ceset gibisin; çılgın bir çocuğun hayaleti gibi görünüyorsun.” Dönüp Solovey’e baktı; Vasya’nın omzunda bir karaltı gibi görünüyordu. “Atın da senden daha iyi bir durumda değil.”

“Ben yeterince iyiyim,” dedi Vasya soğuk bir tavırla, Solovey’e kaygıyla bakmaktan kendini alamasa da duruşunu dikleştirdi. “Kaçırılan çocuklardan daha iyi olduğum kesin.”

Kasyan omuz silkti ve bakışlarını karanlığa çevirdi. “Bir köle tüccarının merhametine bağlı olarak hayatlarının bir ederi olabilir,” dedi. “En azından o kızlar bir köle tüccarı için para değeri taşıyor, ailelerinin gözünde o kadar bile değerli değiller. Sence kim evinde şubat ayında karnını doyuracağı, yetiştirme çağında, bir deri bir kemik kalmış bir kız daha olmasını ister? Kimse. Açlıktan ölene kadar bir fırının tepesinde üst üste yatıyorlar. Güneydeki köle pazarlarına gidene kadar aralarından bazıları ölebilir ama en azından köle tüccarı daha fazla yürüyecek halleri kalmadığında merhametle başlarını okşayabilir. Güçlülere gelince... güçlüler hayatta kalır. Sevimli ya da zeki olanlar bir prens tarafından satın alınabilir ve bol güneş alan bir salonda zenginler gibi yaşayabilir. Rus’ beldelerindeki toprak zeminli evlerde kalmaktan iyidir, Vasili Petroviç. Hepimiz dünyaya lord çocuğu olarak gelmiyoruz.”

Büyük Prens'in sesi, ikilinin arasına çöken sessizliği böldü.

Dmitrii, "Hazır fırsatınız varken dinlenin," dedi adamlarına. "Ay doğduğu gibi yola çıkacağız."

Dmitrii'nin adamları eşkıyaların kamp yerini ateşe verdi ve kurşunları karanlıkta Lavra'ya döndü. Saat epey geç olsa da köylülerin birçoğu manastır kapısının gölgesinde toplandı. Geri dönen binicileri coşkuyla övdüler. "Tanrı sizi kutsasın, Gosudar!" diye haykırdılar. "Aleksandr Peresvet! Vasili Petroviç!"

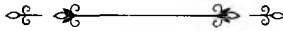
Vasya yorgunluktan sersemlemiş olsa da adının diğerleriyle birlikte anıldığını duydu ve kendinde en azından atının sırtında dik duracak gücü buldu.

"Atları bırakın," dedi Rodion hepsine. "Onlara iyi bakacağız." Genç keşiş, Vasya'ya bakmadı. "Hamam sıcak," diye ekledi, biraz huzursuz olarak.

Dmitrii ve Kasyan hemen atlarından kayarak indi, muzaffer ve kaygısız tavırlarla birbirlerini itip kaktılar. Adamları da aynı şeyi yaptı.

Vasya hemen Solovey'le meşgul oldu, böylece kimse onun neden diğerleriyle birlikte banyo yapmadığını sorgulamayacaktı.

Peder Sergey görünürde yoktu. Vasya atını kaşağılarken Saşa'nın onu bulmaya gittiğini gördü.

Lavra'da iki hamam vardı. Birini yaşayanlar için ısıtmışlardı, diğerinde ise savaştan sağ çıkamayan Moskovalılar Sergey'in usta elleriyle çoktan yıkanıp kefenlenmişti, Saşa da hegumen'ini orada bulmuştu.

"Selam olsun peder," dedi Saşa, hamamın karanlığına girerken. Rus halkı su ve sıcaklık dünyasına doğar, öldükten sonra da o dünyada yatar.

Sergey, "Tanrı seni kutsasın," diyerek Saşa'ya sarıldı. Saşa bir an için yeniden çocuk oldu ve yüzünü yaşlı keşişin çelimsiz omzuna bastırdı.

"Başardık," dedi Saşa, kendini toplayıp. "Tanrı'nın yardımıyla."

"Başardınız," diye tekrarlardı Sergey, ölü adamların yüzlerine bakarak. Ağır ağır haç çıkardı. "Bu kardeşiniz sağ olsun."

Yaşlı adamın nemli gözleri müridinin gözleriyle buluştu.

“Evet,” dedi Saşa, Sergey’in dile getirmediği sorusuna yanıt olarak. “O benim kız kardeşim Vasilisa. Ama bugün çok cesur davrandı.”

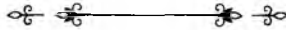
Sergey homurdandı. “Tabii ki. Sadece erkek çocukları ve aptallar cesaret denince ilk sırada erkeklerin geldiğini düşünür. Halbuki çocuk doğuran ve dünyaya hayatı getiren, kadınlar... Ama sen ve kız kardeşin, tehlikeli bir yoldasınız.”

“Daha güvenli bir yol göremiyorum,” dedi Saşa. “Özellikle de artık savaş faslı bitmişken. Eğer kız olduğu açığa çıkarsa korkunç bir skandal olur ve Dmitrii’nin adamlarından bazıları, onun sırrını öğrenirlerse karanlık bir gecede istediklerini elde etmek için zor kullanmaktan çekinmeyecektir.”

“Belki,” dedi Sergey ağır ağır. “Ama Dmitrii’nin sana inancı tam; böyle bir ihaneti hoş karşılamaz.”

Saşa sessizdi.

Sergey iç çekti. “Ne yapman gerekiyorsa onu yap, senin için dua edeceğim.” Hegumen, Saşa’yı yanaklarından öptü. “Rodion da biliyor, değil mi? Ben onunla konuşurum. Git şimdi. Yaşayanların sana ölülerden daha çok ihtiyacı var ve onları teskin etmek çok daha güç.”

Karanlık, Lavra’nın kutsal topraklarını bir sürü gölge ve tuhaf seslerle pagan bir yere dönüştürmüştü. Çanlar poveçeriye⁴⁶ için çaldı ve çanların çığılığı bile savaşın doğurduğu karanlık ve kaotik sonucu ya da Saşa’nın sıkıntılı düşüncelerini azaltamadı.

Hamamın dışında insanlar karların üzerinde dört bir yana dağılmıştı: Köylüler yokluk içinde kalmış, Tanrı’nın merhametine sığınmıştı. Hamamın yanında bir kadın ağzı açık ağlıyordu. “Tek çocuğum vardı,” diye fısıldadı. “Sadece bir tane, ilk evladım, en değerli varlığım. Ama onu bulamadınız, öyle mi? Hiç mi iz yoktu, Gospodin?”

Vasya şaşırtıcı bir biçimde orada hâlâ ayakta duruyordu. Kadının yası karşısında hayalet gibi gerçek dışı görünüyordu. “Kızın artık güvende,” diye yanıtladı Vasya. “Tanrı’ya kavuştu.”

⁴⁶ Ortodoks manastırında akşam ayinleri. Katolik manastırında günün son duasına karşılık gelir. (y.n.)

Kadın ellerini yüzüne götürdü. Vasya ağabeyine acılı bir bakış attı.

Saşa'nın yaralı kolu ağrıyordu. "Gel," dedi kadına. "Şapele gidelim. Kızın için dua edelim. Gönlü geniş Meryem Ana'ya onu da kendi çocuğu gibi görmesi için dua edelim."

Kadın başını kaldırdı, zamanın yıpratmış yüzü şişmişti ve yaşlarla dolu gözleri yıldızlar gibi parlıyordu. "Aleksandr Peresvet," diye fısıldadı, ağlamaktan sesi kısılmıştı.

Saşa ağır ağır haç çıkardı.

Hem o kadınla hem de teskin edilmek için şapele giden daha pek çok kişiyle uzun uzun dua etti, ta ki herkes yatışana kadar. Zira ona göre göre-vi buydu; Hristiyanlar için savaşmak ve savaşın sonuçlarıyla başa çıkmak.

Vasya herkes gidene kadar şapelde kaldı. Kısık sesle o da dua ediyordu. Nihayet herkes gittiğinde şafağın sökmesine az kalmıştı. Ay uzun süre önce batmıştı ve Lavra yıldız ışıklarıyla dolmuştu.

"Uyuyabiliyor musun?" diye sordu Saşa ona.

Vasya başını bir kez iki yana salladı. Saşa bu bakışları daha önce savaşçıların yüzünde görmüştü; tükenmişliğin ötesine geçme ve hastalıklı bir uyanıklık halinde kalma durumuydu bu. "Benim hücremde senin için bir karyola var," dedi Saşa. "Uyuyamazsan, onun yerine Tanrı'ya şükürlerimizi sunarız, sen de bana buraya nasıl geldiğini anlattırırın."

Vasya sadece başını sallayarak onayladı. Manastırı yan yana geçerken karlar ayaklarının altında gıcırdadı. Vasya gücünü topluyor gibi görünüyordu. Yürürlerken kısık sesle, "Hayatım boyunca, seni tekrar karşımda gördüğüm andan daha çok mutlu olmadım, ağabey," demeyi başardı Vasya. "Bunu daha önce gösteremediğim için üzgünüm."

"Ben de seni gördüğüme sevindim, küçük kurbağa," diye yanıt verdi Saşa.

Vasya kalbinden vurulmuş gibi kalakalmıştı. Aniden Saşa'nın kollarına atıldı, Saşa da birden kollarında ağlayan kız kardeşini bulmanın şaşkınlığı içindeydi. "Saşa," dedi Vasya. "Saşa, seni çok özledim."

"Sakin," dedi Saşa, Vasya'nın sırtını garip bir biçimde okşayarak. "Sakin ol."

Vasya bir an sonra kendini topladı.

“Cesur erkek kardeşin Vasili’ye pek de uygun bir davranış değildi, değil mi?” dedi, akan burnunu silerken. Tekrar yürümeye başladılar. “Neden bir kez bile geri dönmedin?”

“Boş ver bunu,” diye yanıtladı Saşa. “Esas *senin* yollarda ne işin vardı? O atı nereden buldun? Evden mi kaçtın? Kocandan falan mı kaçtın yoksa? Artık gerçepleri anlat, kardeşim.”

Saşa’nın hücrelerine gelmişlerdi; küçük kulübe kümelerinden biriydi, ayışığında bodur ve sevimsiz görünüyordu. Saşa kapıyı çekip açtı ve bir mum yaktı.

Vasya omuzlarını dikleştirerek, “Babamız öldü,” dedi.

Saşa elinde mumla donakaldı. Keşif olduktan sonra eve gideceğine *söz vermiş* ama gitmemişti. Sözüünü tutmamıştı.

Saşa gideceğini söylediği zaman, “Gidersen... benim oğlum olmayacaksn,” demişti Piyotr öfkeyle.

Baba.

“Ne zaman?” diye sordu Saşa. Sesi kendi kulağına bile bir garip gelmişti. “Nasıl?”

“Bir ayı öldürdü onu.”

Saşa karanlıkta Vasya’nın yüzündeki ifadeyi okuyamıyordu.

“İçeri gel,” dedi Saşa ona. “En başından başla. Her şeyi anlat bana.”

Tabii ki işin doğrusu bu değildi. Olamazdı. Vasya ağabeyini ne kadar çok seviyor ve ne kadar çok özlemiş olsa da tonsure’si ve siyah sakalıyla bu geniş omuzlu keşişi tanıımıyordu. Bu yüzden... hikâyeyi kısmen doğru anlattı.

Lesnaya Zemliya’da insanları korkutan sarı saçlı rahipten... çetin kışlardan, ateşlerden bahsetti ona. Onu istemeye gelen talibini ve evlenmekten vazgeçip nasıl gittiğini hafif gülerek anlattı, sonra da babasının onu bir rahibe manastırına göndermeye karar verdiğini söyledi. Ona bakıcısı-

nın ölüm haberini verdi (ama sonra geri döndüğü kısmı es geçti) ve ona *bir* ayıdan bahsetti. Solovey'in babalarına ait atlardan biri olduğunu söylediye de ağabeyinin ona tam olarak inanmadığını görebiliyordu. Ağabeyine, üvey annesinin kış ortasında onu kardelen toplamaya gönderdiğini ya da köknar korusundaki evi anlatmadı. Soğuk, kaprisli, bazen de nazik buz iblisini tabii ki hikâyeden tamamen çıkardı.

Sözlerini bitirince sessizce bekledi. Saşa kaşlarını çattı. Vasya da onun kelimeler yerine gözleriyle söylediklerine yanıt verdi. "Evet, ben orada olmasaydım babam da çıkıp beni ormanda aramazdı," diye fısıldadı. "Ben yaptım yani, benim yüzümden oldu, ağabey."

"Bu yüzden mi kaçtın?" diye sordu Saşa. Sesi (yarım yamalak hatırladığı o sevecen hali) değişmemiştir, yüz ifadesi sakindi, bu yüzden onun aklından neler geçtiği konusunda Vasya'nın hiçbir fikri yoktu. "Babamızı öldürdüğün için mi?"

Vasya irkildi, ardından başını eğdi. "Evet. Ondan. Bir de insanlar... insanlar benim cadı olduğumdan korktuğu için. Rahip onlara cadılardan korkmalarını söyledi, onlar da onu dinlediler. Artık beni koruyacak bir babam da yoktu, bu yüzden kaçtım."

Saşa sessizdi. Vasya onun yüzünü göremiyordu ve sonunda kendini tutamayıp patlayıverdi: "Tanrı aşkına, bir şey söyle!"

Saşa iç çekti. "Sen *gerçekten* cadı mısın, Vasya?"

Vasya'nın boğazı düğümlendi; onca adamın ölümü hâlâ vücudunun tir tir titremesine sebep oluyordu. Söyleyebileceği bir yalan ya da yarım yamalak doğrular kalmamıştı.

"Bilmiyorum, küçük erkek kardeşim," dedi. "Cadı ne demek onu bile bilmiyorum, gerçekten. Ama kimseye karşı kötü bir niyetim olmadı."

Saşa sonunda, "Doğru olanı yaptığını düşünmüyorum, Vasya. Bir kadının böyle giyinmesi günah, babama karşı çıkarak da hata etmişsin," dedi.

Ardından tekrar sessizliğe gömüldü Saşa. Kendisinin de zamanında babasına nasıl karşı çıktığını düşünüp düşünmediğini merak etti Vasya.

"Ama," diye ekledi Saşa yavaşça, "buraya kadar gelerek cesaretini gösterdin. Seni suçlamıyorum, çocuk. Suçlamıyorum."

Gözyaşları yine Vasya'nın boğazında düğümlendi ama kendini tuttu.

"Haydi o zaman," dedi Saşa, kaskatı olmuştu. "Şimdi biraz uyumaya çalış, Vasya. Bizimle beraber Moskova'ya geleceksin. Olya seninle ne yapacağını bilir."

Olya, diye düşündü Vasya morali yükselerek. Olya'yı yeniden görecekti. Hatırlayabildiği en eski anılarındaki şefkatli eller ve kahkahalar ablasına aitti.

Vasya ağabeyinin karşısında, kilden yapılmış fırının önündeki karyolada oturuyordu. Saşa ateş yakmıştı ve oda artık yavaş yavaş ısınıyordu. Vasya birden tek istediği şeyin kürkleri kafasına kadar çekip uykuya dalmak olduğunu fark etti.

Ama son bir sorusu daha vardı. "Babam seni seviyordu. Eve dönmeni çok istiyordu. Bana eve geri döneceğine dair söz vermiştin. Neden dönmedin?"

Cevap gelmedi. Saşa o anda ateşle uğraşıyordu; belki de onu duymamıştı. Ama Vasya'ya göre ağabeyinin söze dökemediği pişmanlıklarıyla aradaki sessizlik ansızın daha da ağırlaşmıştı.

Uyumuştur Vasya... Kış ya da hastalık gibi bir uykuya dalmıştı. Uyku-sunda tüm o adamlar çıt çıkarmadan ya da iç organları karların üzerine koyu mücevherler gibi yayılırken çığlıklar atarak tekrar tekrar ölmüştü. Siyah pelerinli silüet, her bir ölüme damgasını vurmak için bir köşede sakın ve bilge bir şekilde beklemişti.

Ama bu kez korkunç, tanıdık bir ses de Vasya'nın kulağına fısıldamıştı: "Düzeni sağlamaya çalışan şu zavallı kış kralına bir bak. Oysa savaş alanı *benim* dünyam ve o sadece benim artıklarını toplamaya geliyor."

Vasya hızla dönüp bakınca miskin miskin sırttan tek gözlü Ayı'nın, omzunun yanında olduğunu gördü. "Hoş geldin," dedi Ayı. "Eserimi beğendin mi?"

"Hayır," diye haykırdı Vasya, "hayır..."

Sonra kaçmaya başladı, karın üzerinde çılınca kayıyor, ayağı olmadık bir şeye takılıyor ve bir sonsuz beyazlık çukuruna düşüyordu. Çığlık atıp atmadığından emin olamıyordu. "Vasya," dedi bir ses.

Bir el onu yakalayıp düşmesine engel oldu. Bu uzun parmaklı zarif ve usta elin şeklini ve kıvrımlarını iyi biliyordu. *Şimdi de benim için geldi; sıra bende,* diye düşündü ve hemen çırpınıp debelenmeye başladı.

“Vasya,” dedi ses tekrar kulağına. “*Vasya.*” Bu seste bir acımasızlık... kış rüzgârı ve solgun ayışı... hatta belli belirsiz bir sevecenlik tınısı vardı.

Hayır, diye düşündü Vasya. *Hayır, seni ağgözlü şey, bana nazik davranma.*

Ama Vasya bunu düşündüğü anda mücadelesi sona ermişti. Uyanık mıydı yoksa hâlâ uyuyor muydu, emin değildi ama yüzünü onun omzuna bastırmış ve şiddetli bir ağlama krizine girmişti.

Rüyasında, sesin sahibi bir koluyla tereddütle Vasya’ya sarılırken, diğer elini Vasya’nın başının arkasına koymuştu. Kızın gözyaşları bazı yaralı anıların zehrini akıtıyordu; Vasya sonunda susup başını kaldırdı.

Ayışığının aydınlattığı, etraftaki ağaçların uyukladığı bir yerde birlikte duruyorlardı. Ayı görünürde yoktu... Ayı zincire vurulmuştu, uzaklardaydı. Buzlar, etrafın yaldızlı gümüş gibi parlamasını sağlıyordu. Vasya gerçekten rüya mı görüyordu? Morozko gecenin bir parçasıydı, ayakları tuhaf bir biçimde çıplaktı, solgun gözleri ise dertliydi. Çanların, ikonaların ve değişen mevsimlerin canlı dünyası o anda bir rüya gibi geliyordu ve o anın tek gerçeği buz iblisiydi.

“Rüya mı görüyorum?” diye sordu Vasya.

“Evet,” dedi.

“Gerçekten burada mısın?”

Morozko bir şey söylemedi.

“Bugün... bugün gördüm ben...” diye kekeledi Vasya. “Hem sen...”

Morozko iç çektiğinde tüm ağaçlar titreşti. “Ne gördüğünü biliyorum,” dedi.

Vasya’nın elleri bir an sıkılıp gevşedi. “*Gerçekten* orada mıydın? Sadece ölenler için mi gelmiştin?”

Morozko yine konuşmadı. Vasya bir adım geri çekildi.

“Beni Moskova’ya götürmek istiyorlar,” dedi.

“Sen Moskova’ya gitmek istiyor musun?”

Vasya başını olumlu anlamda salladı. “Ablamı görmek istiyorum. Ağa-beyimi biraz daha görmek istiyorum. Ama sonsuza kadar erkek taklidi yapamam ve Moskova’da kız olmak *istemiyorum*. Bana koca bulmaya çalışacaklardır.”

Morozko bir an sessiz kaldı ama bakışları gölgelenmişti. “Moskova kiliselerle dolu. Bir sürü kilise var orada. Ben... Çiyerti artık Moskova’da güçlü değil.”

Vasya kollarını göğsünde birleştirip geri çekildi. “Bunun bir önemi var mı? Orada sonsuza kadar kalmayacağım ki. Hem yardımını istemiyorum.”

“Evet,” diye kabul etti Morozko, “istemiyorsun.”

“Alaçam ağacının altında geçirdiğimiz gece...” diye başladı Vasya. Kar, etraflarında bir sis bulutu gibi süzülüyordu.

Morozko kendini toplamış gibi görünüyordu, sonra gülümsedi. Bu o kadim, açık tenli ve bilinmezliklerle dolu kış kralının gülüşüydü. Yüzünden herhangi bir derin duygunun izleri silinmişti. “Pekâlâ, deli kız,” dedi. “Bana ne sormak istiyorsun? Yoksa korkuyor musun?”

“Korkmuyorum,” dedi Vasya tüyleri diken diken olurken.

Bu hem doğrudu hem de yalandı. Safir kolye kıyafetlerinin altında sıcacıktı; Vasya göremiyor olsa da aynı zamanda parlıyordu. “Korkmuyorum,” diye tekrarladi.

Morozko’nun serin nefesi Vasya’nın yanağını okşadı. Kışkırtıldığını hisseden Vasya, uyanmak istemeyeceği bir rüyaya dalmaya cüret etti. Morozko’nun pelerinini sımsıkı tutup onu kendine çekti.

Morozko’yu yine şaşırtmıştı. Nefesi boğazına takılmıştı bir an için. Morozko’nun elleri Vasya’ninkileri yakaladı ama Vasya’nın parmaklarını açmadı.

“Neden buradasın?” diye sordu Vasya ona.

Bir an için cevap vermeyeceğini düşündü ama sonra Morozko gönül-süzce olsa da, “Ağladığımı duydum,” dedi.

“Ben... Sen... sen bana böyle gelip sonra da çekip gidemezsin,” dedi. “Önce hayatımı kurtardın. Sonra beni üç çocukla karanlıkta tek başına bocalamaya terk ettin. Derken yine hayatımı kurtardın. Ne istiyorsun sen benden? Sakın... beni öpüp kaçmaya kalkma... Ben...” Kastettiklerini ifade edecek doğru kelimeleri bulamıyordu ama parmakları onun yerine konuşarak Morozko’nun pelerininin parlak kürklerine gömüldü. “Sen ölümsüzsün ve belki de ben senin için önemsizim,” dedi sonunda hiddetle. “Ama hayatım senin oyuncağın değil.”

Bunun karşılığında Morozko’nun eli, Vasya’ninkini neredeyse acı verecek kadar sıkı. Ardından Vasya’nın parmaklarını tek tek çözdü. Ama gitmesine izin vermedi. Bir an için Morozko’nun gözleri öyle bir ışıkla doldu ki Vasya’ninkileri buldu ve yakıp kavurdu.

Yine rüzgâr kadim ağaçları titretti. “Haklısın. Bir daha olmaz,” dedi sadece, yine söz veriyor gibiydi. “Hoşça kal.”

Hayır, diye düşündü Vasya. Öyle demek istemedim...

Ama Morozko gitmişti.

12.
YİĞİT VASILİ

Çanlar sabah ayini için çalınca Vasya irkilerek uyandı, gördüğü rüyaların etkisiyle sersemlemiş haldeydi. Ağır örtüler onu boğuyordu sanki. Tuzağa yakalanmış bir yaratık gibi Vasya daha ne olduğunu anlamadan ayağa kalkmıştı ve sabah ayazı yüzüne çarparak bilincini yerine getirmişti.

Vasya, Saşa'nın kulübesinden çıktığında kukuletası ve şapkası başındaydı, sıcak bir banyo hasretiyle yanıyordu. Her yerde bir hareketlilik vardı. Adamlar ve kadınlar ileri geri koşturuyor, bağırıyor, münakaşa ediyordu... Vasya onların toparlandığını fark etti. Tehlike sona ermişti ve köylüler evlerine dönüyordu. Tavuklar kutulanıyor, inekler güdülüyor, çocuklara şaplak atılıyor ve ateşler söndürülüyordu.

Ah, tabii ki evlerine dönüyorlardı. Her şey yoluna girmişti. Eşkıyalar sığınaklarına kadar takip edilmişti. Katledilmişlerdi... değil mi? Vasya ortadan kaybolan liderleriyle ilgili düşüncelerini zihninden atmaya çalıştı.

Katya yüzü solmuş, eşarby yana kaymış halde koşarak geldiğinde Vasya, kahvaltı mı etmeli yoksa tuvalet ihtiyacını giderecek bir yer mi bulmalı diye karar vermeye çalışıyordu.

Kız ikisini de karların üzerine düşürmeden önce kızı yakalayarak, "Yavaş," dedi Vasya. "Böyle koşturmak için daha sabahın çok erken saatlerindeyiz, Katyuşa. Bir dev falan mı gördün?"

Katya'nın yüzü tutkuyla al al olmuştu ve burnu özgürce akıyordu. "Seni bulmaya geldiğim için affet beni," dedi nefes nefese. "Lütfen... Gospodin... Vasilii Petroviç."

"Sorun ne?" dedi Vasya hemen panikle. "Ne oldu?"

Katya başını iki yana salladı, soluk soluğaydı. "Bir adam... İgor... İgor Mikhailoviç... bana *evlenme* teklif etti."

Vasya, Katya'yı baştan ayağa süzdü. Bu kız korkmuş değil, daha ziyade afallamış görünüyordu.

"Öyle mi?" diye sordu Vasya temkinli bir şekilde. "Kim bu İgor Mikhailoviç?"

"Bir demirciymiş... Bir demirci ocağı varmış," diye kekeleydi Katya. "O da annesi de... bana ve diğer küçük kızlara iyi davrandı... Bugün de bana beni sevdiğini söyledi ve... ah!" Elleriyle yüzünü kapattı.

"Pekâlâ," dedi Vasya. "*Sen* istiyor musun peki, yani *onunla* evlenmeyi?"

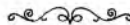
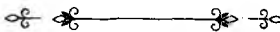
Görünüşe göre Katya'nın, boyar çocuğu Vasilii Petroviç'ten beklediği şey, sakince sorulmuş mantıklı bir soru değildi. Kız, sudan çıkmış balık gibi bakıyordu. Sonra kısık sesle, "Ondan hoşlanıyorum. Ya da hoşlandım. Ama bu sabah şey sordu... ve ben ne diyeceğimi bilemedim..." Ağlamak üzereymiş gibi görünüyordu.

Vasya kaşlarını çattı. Katya bunu görünce gözyaşlarını tuttu ve sesi çatlayarak sözünü bitirdi: "Ben... ben onunla nişanlanırdım. Sanırım. Sonra yani. Baharda mesela. Ama eve, annemin yanına dönmek ve onun rızasını almak, düğün dernek işlerini usulüne göre yapmak istiyorum. Anyuşka ve Lenoçka'ya da onları evlerine geri götürüleceğime söz verdim. Ama onları evlerine tek başıma götüremem, bu yüzden ne yapacağımı bilmiyorum..."

Vasya, Katya'nın ağlmasına kendi küçük kız kardeşiymiş gibi kıyamadığını fark edip kederlendi. Vasilii Petroviç bu durumda ne yapardı? "Bu çocukla senin için konuşacağım, doğrusu bu," dedi Vasya nazikçe. "Sonra da sizi evinize götüreceğim." Bir an düşündükten sonra, "Ben ve ağabeyim kutsal keşiş, bunu birlikte yapacağız," dedi. Vasya, Saşa'nın dindar kimliğinin Katya'nın annesi için yeterli olmasını canı gönülden diliyordu.

Katya tekrar duraksadı. "Gerçekten mi? Bunu... yapacak mısın gerçekten?"

"Sana sözüm olsun," dedi Vasya son olarak. "Şimdi kahvaltı etmek istiyorum."

Vasya kuytu bir yerde kalan kapalı bir tuvalet buldu ve hızla ihtiyacını giderdikten sonra yemekhanenin yolunu tuttu. Hissettiğinden daha büyük bir özgüvenle yürüyordu. Uzun, basık oda olabildiğince sessizdi, Dmitrii ve Kasyan buharı tüten bir şeye ekmek bandırıp yiyordu. Vasya kokuyu içine çekip yutkundu.

“Vasya!” Dmitrii onu görünce sevgiyle haykırdı. “Gel, sen de otur, bizimle ye. Ayini dinlemeli, Tanrı’ya zaferimiz için şükürlerimizi sunmalıyız, sonra da... Moskova!”

Vasya kendisine uzatılan kâseyi alırken, “Bu sabah köylülerin konuşmalarını duydun mu?” diye sordu Kasyan ona. “Artık sana Yiğit Vasili diyorlar ve onları şeytanlardan kurtardığını söylüyorlar.”

Vasya neredeyse çorbasını içerken boğulacaktı.

Dmitrii gülererek Vasya’nın kürek kemikleri arasına vurdu. “Hak ettin!” diye haykırdı. “Eşkıya kampına baskın yaptın, o aygırın üstünde savaştın... Gerçi mızrak kullanmayı öğrenmen lazım, Vasya... Çok geçmeden ağabeyin gibi büyük bir efsane olacaksın.”

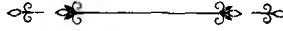
“Tanrı sizinle olsun,” dedi konuşulanlara kulak misafiri olan Saşa. İki elini de cübbesinin kollarının içine sokarak tam bir keşiş gibi yürüyordu. Din kardeşleriyle birlikte dua etmek için erkenden kalkmıştı. Sonra da ciddi bir biçimde, “Umarım olmaz. Yiğit Vasili. Bu kadar genç biri için fazlasıyla ağır bir isim,” dedi. Ama gri gözleri parlıyordu. Vasya onun da gerçek düşüncelerine rağmen bu aldatmacanın risklerinden keyif alıyor olabileceğini düşündü. Vasya biraz şaşırırsa da *kendisinin* bundan kesinlikle keyif aldığını fark etti. Bu insanlar arasındayken Vasya’nın ağzından çıkan her kelimenin tehlike potansiyeli, tıpkı damarlarında dolaşan şarap ya da sıcak bir ülkedeki su gibiydi. *Belki de Saşa bu yüzden evden ayrılmıştır*, diye düşündü. *Kendisini Tanrı’ya adanmak ya da babasını yaralamak için değil de her yol dönüşünde bir sürprizle karşılaşmak için yapmış olabilir. Sonuçta bunları Lesnaya Zemliya’da asla yaşayamazdı.* Vasya ağabeyine merakla baktı.

Ardından çorbasından bir yudum daha alıp, “Moskova’ya gitmeden önce üç köylü kızı köylerine geri götürmeliyim. Onlara söz verdim,” dedi.

Dmitrii homurdandı ve birasını kafasına dikti. “Niye ki? Bugün yola çıkacak gruplar olacak; kızlar onlarla birlikte gidebilir. Kendini yormana gerek yok.”

Vasya bir şey söylemedi.

Dmitrii birden onun yüzündeki ifadeyi okuyup sırtıttı. “Hayır mı? Kararını verdiğinde ve sadece nezaketli davranmaya çalıştığında tıpkı ağabeyin gibi görünüyorsun. Yoksa büyük kızı kendine istediğin için mi... Neydi kızın adı? Haydi ama erdemlilik taslama, Saşa; köylü kızlarla oynamaya başladığında kaç yaşındaydın? Ah, sana borçlandım, Vasya. Sevimli bir çocuğa kahramanlık taslamana izin vermişim çok mu? Zaten gideceğimiz güzergâha çok uzak değil. Yemeğini ye. Yarın yola çıkarız.”

Lavra’dan ayrılmalarından bir önceki gece Aleksandr Kardeş efendisinin kapısını çaldı. “Gel,” dedi Sergey.

Saşa odaya girince yaşlı hegumen’in fırının yanında oturmuş alevleri izlediğini gördü. Yanında dokunulmamış bir kap ve birazı fareler tarafından kemirilmiş bir dilim ekmek vardı.

“Selam olsun peder,” dedi Saşa ve fare, karyolanın altından çıkar çıkmaz Saşa kuyruğuna bastı. Hayvanı yukarı kaldırdı, boynunu kırdı ve camdan dışarıya, karlara attı.

“Tanrı seni kutsasın,” dedi Sergey, gülümseyerek.

Saşa odanın karşı tarafına geçti ve hegumen’in ayaklarının dibine diz çöktü.

“Babam ölmüş,” dedi girizgâha gerek duymadan.

Sergey iç çekti. “Tanrı ona huzur içinde uyumayı nasip etsin,” dedi ve haç çıkardı. “Ben de kız kardeşini yaban topraklara gönderecek kadar ne olduğunu merak etmiştim.”

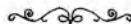
Saşa bir şey söylemedi.

“Anlat bana, oğlum,” dedi Sergey.

Saşa, Vasya’nın ona anlattığı hikâyeyi tüm bu süreçte ateşi izleyerek ağır ağır tekrarlardı.

Anlatmayı bitirdiğinde Sergey kaşlarını çattı. “Yaşlıyım,” dedi. “Belki akli melekelerim de zayıflıyordur. Ama...”

“Pek olası değil,” diye bitirdi Saşa kısaca. “Ona daha fazlasını anlattıramadım. Ama Piyotr Vladimiroviç asla...”

Sergey sandalyesinde arkasına yaslandı. “Ona baba de, oğlum. Tanrı bunu çok görmez, ben de öyle. Piyotr iyi bir adamdı. Birinin oğlundan ayrılırken bu kadar kederlendiğine nadiren şahit olurum ama ilk konuşmamızdan sonra bana bir daha öfkeli sözler sarf etmedi. Ayrıca hayır, bana hiç de aptal biri gibi gelmedi. Peki, kız kardeşin konusunda ne yapmayı düşünüyorsun?”

Saşa efendisinin ayakları önünde, kollarıyla onun dizlerine sarılmış, tıpkı bir çocuk gibi oturuyordu. Ateşten yayılan ışık savaşın, yolculuğun ve uzun süre tek başına edilen duaların izlerinden bazılarını silmişti. Saşa iç çekti. “Onu Moskova’ya götüreceğim. Başka ne yapabilirim ki? Kız kardeşim Olga onu sessiz sedasız terem’e alabilir ve Vasilii Petroviç öylece ortadan yok olabilir. Hem belki yoldayken Vasya bana işin doğrusunu anlatır.”

“Dmitrii durumu öğrenirse, bundan hiç hoşlanmayacaktır,” dedi Sergey. “Peki ya senin... ya Vasya gözlerden uzak tutulmayı reddederse?”

Saşa hemen başını kaldırdı, kaşları arasında bir çizgi oluşmuştu. Dışarıda, manastıra bir sessizlik çökmüştü ve keşişin yalın bir ezgi gibi yükselen sesi dışında çıt yoktu. Üç kız çocuğu dışında köylülerin hepsi gitmişti, kızlar da ertesi gün Dmitrii’nin kafilesiyle beraber yola çıkacaktı.

“Bir erkek ve kız kardeş birbirine ne kadar benzeyebilirse, sana o kadar benziyor,” diye devam etti Sergey. “Bunu ilk andan beri görüyorum. *Sen* olsun sessizce terem’e kapanır mıydın? Oradan oraya dörtnele koşturduktan, kızları kurtardıktan ve eşkıyaları katlettikten sonra hem de?”

Saşa görüntüyü gözünde canlandırınca güldü. “Ama o bir kız,” dedi. “Durumu farklı.”

Sergey tek kaşını kaldırdı. “Hepimiz Tanrı’nın kullarıyız,” dedi yumuşak bir tonla.

Saşa kaşlarını çattı ve cevap vermedi. Sonra konuyu değiştirerek, “Peki, Vasya’nın bahsettiği ve bizim izine rastlamadığımız şu eşkıyaların lideriyle ilgili hikâyeye ne diyorsun?” diye sordu.

“Ah, bu lider ya ölmüştür ya da ölmemiştir,” dedi Sergey gerçekçi bir şekilde. “Öldüyse, Tanrı onu huzura kavuştursun. Ama ölmediyse, bence bunu çok geçmeden öğreniriz.” Keşiş uysal bir tonda konuşuyordu ama ateşin ışığı gözlerinde parlıyordu. Bu her yere uzak manastırında Sergey

birçok şeyden haberdar olmanın bir yolunu buluyordu. Ölmeden önce Aziz Aleksei, Moskova Metropoliti olarak Sergey'in onun yerine geçmesini istemişti.

"Biz gittikten sonra eşkıyaların lideriyle ilgili bir duyum alırsan yalvarırım Rodion'u Moskova'ya gönder," dedi Saşa tereddütle. "Bir de..."

Sergey sırtıttı. Sadece dört tane dişi vardı. "Bir de genç Dmitrii İvanoviç'in arkadaş olduğu bu kızıl saçlı adam neyin nesi diye merak ediyor-sun, değil mi?"

"Dediğin gibi, Batyuşka," dedi Saşa. Ellerini yere koyup ellerine dayanarak oturacaktı ama sonra kolunun yaralı olduğunu hatırladı ve acıyla homurdanıp kolunu tuttu. "Kasyan Lutoviç diye birini daha önce duymamıştım. Ben ki Rus' topraklarını baştan uca gezdim. Gel gör ki adam birden ormandan efsanevi bir şekilde, mükemmel kıyafetleri ve harika atlarıyla çıkageldi."

"Ben de duymamıştım," dedi Sergey oldukça düşünceli bir şekilde. "Duymam gerekirdi."

Buluşan gözlerinde anlayış vardı.

"Bir soruşturacağım," dedi Sergey. "Haberler için de Rodion'u göndereceğim. Ama bu esnada temkinli ol. Nereden geldiğini bilmem ama bu Kasyan denen adam aklını kullanıyor."

"İnsan aklını kullanırsa kötülük yapmaz," dedi Saşa.

"Yapabilir," dedi Sergey sadece. "Her hâlükârda ben temkinli olacağım. Tanrı seninle olsun, oğlum. Kız kardeşine ve fevri kuzenine iyi bak."

Saşa, Sergey'e buruk bir bakış attı. "Denerim. Bazı yönlerden birbirlerine o kadar çok benziyorlar ki... bu hiç hoşuma gitmiyor. Belki de dünyadan el etek çekmeli ve yaban topraklarda bir din adamı olarak burada kalmalıyım."

"Kesinlikle öyle. Bu, Tanrı'yı çok memnun eder," dedi Sergey acı bir ses tonuyla. "Seni ikna etmemin mümkün olabileceğini bilsem sana bunu yapman için yalvarırdım. Git haydi. Yorgunum."

Saşa efendisinin elini öptü ve yanından ayrıldı.

13.
VERDİĞİ SÖZÜ TUTAN KIZ

Kızların köyü ile Lavra arasındaki mesafeyi katetmek en az iki gün sürerdi. Vasya üç çocuğu Solovey'in sırtına bindirdi. Bazen onlarla birlikte kendisi de bindi, bazen aygırın yanında yürüdü ya da Dmitrii'nin atlarından birine bindi. Kamp kurduklarında Vasya kızlara, "Gözümün önünden ayrılmayın. Benim ya da ağabeyimin," bir an duraksayıp, "veya Solovey'in yanında kalın," dedi. Aygır savaştan beri kanı canı yerine gelmiş bir erkek çocuk gibi kuvvetlenmişti.

İlk gece ateşin etrafında yemek yerlerken Vasya başını kaldırdığında karşıdaki kütükte oturan Katya'nın hüngür hüngür ağladığını gördü.

Vasya şaşırılmıştı. "Ne oldu?" diye sordu. "Anneni mi özledin? Birkaç gün daha sık dişini, Katyuşa."

Az ileride yakılan daha büyük ateşin etrafında erkekler birbirlerine dirsek atıyorlardı, Vasya'nın ağabeyi ciddi görünüyordu ki bu da onun rahatsız olduğu anlamına geliyordu.

"Hayır... Adamların yaptıkları şakaları duydum," dedi Katya kısık sesle. "Senin benimle yatağımı paylaşmak istediğini söylediler..." Hıçkırıklara boğuldu, sonra kendini toplayıp devam etti. "Bizi kurtarmanın ve evimize götürmenin bedeli buymuş. Ben... ben *anlıyorum* ama üzgünüm, Gosudar, korkuyorum."

Vasya ağzı açık bakakalmıştı, sonra ağzının açık kaldığını fark edip yahnisini yuttuktan sonra, "Meryem Ana aşkına," dedi. Adamlar kahkaha atıyordu.

Katya dizlerini birbirine dayamış, başını yere eğmişti.

Vasya ateşin etrafından dolanıp diğer kızın yanına oturdu ve diğer ateşin etrafındaki erkeklere sırtını döndü. "Haydi ama," dedi kısık sesle.

“Bunca zaman cesur davrandın; şimdi sinirlerini mi bozacaksın? Ben sana seni güvende tutacağıma dair söz vermedim mi?” Vasya duraksadı, hangi şeytanın kanına girip ona bu sözleri söylediğini bilmese de, “Sonuçta *biz* ödül değiliz,” dedi.

Katya başını kaldırdı. “Biz mi?” dedi rahat bir nefes alarak. Gözleri Vasya’nın kürkten biçimsiz görünen vücudunda dolaştı ve sonunda sorgulayan bakışlarını yüzüne dikti.

Vasya hafifçe gülümsedi, bir parmağını dudaklarına götürüp, “Haydi, uyuyalım; çocuklar yoruldu,” dedi.

Sonunda iki küçük kızın Vasya ile Katya arasında sıkışacağı şekilde dördü birlikte Vasya’nın pelerinine ve yatak örtüsüne sarınıp mutlu mesut uyudular.

Üçüncü gün... son gün... kızların dördü birlikte Solovey’in sırtındaydı, tıpkı eşkıya liderinin kılıcından kaçtıkları ilk günkü gibi. Vasya, Anyuşka ile Lenoçka’yı önünde tutuyordu, Katya da Vasya’nın arkasına oturmuş, kollarını onun beline sarmıştı.

Köye yaklaştıklarında Katya, “Senin gerçek adın ne?” diye fısıldadı.

Vasya gerilince Solovey de başını geriye doğru attı ve küçük kızlar çığılı bastı.

At sakinleşince, “Lütfen,” diye ekledi Katya inatla. “Kötü bir niyetim yok, sadece senin için dua ederken adını doğru söylemek istiyorum.”

Vasya iç çekti. “Gerçekten Vasya,” dedi. “Vasilisa Petrovna. Ama bu büyük bir sır.”

Katya bir şey söylemedi. Diğer atlılar biraz daha önden gidiyordu. Bir dizi ağaç aralarına siper olduğunda Vasya bir elini heybesine soktu ve bir avuç gümüş çıkarıp kızın elbise kolunun içine atıverdi.

Katya tısladı. “Sen... yoksa bana sırrını saklayayım diye rüşvet mi veriyorsun? Ben sana *hayatımı* borçluyum.”

“Ben... hayır,” dedi Vasya irkilerek. “*Hayır*. Bana öyle bakma. Bu senin ve bu iki ufaklığın çeyizi. İhtiyaç olabilir diye sakla. Güzel kıyafetler al... Bir inek al mesela.”

Katya uzun süre bir şey söylemedi. Vasya, Solovey'i diğerlerine yetişmesi için dürtüklediğinde Katya eğilip Vasya'nın kulağına doğru kısık sesle, "Saklayacağım... Vasilisa Petrovna," dedi. "Sırrını da saklayacağım ve seni sonsuza kadar seveceğim."

Vasya kızın elini tutup sıkı.

Son ağaçlar da geride kaldığında, kışın son demlerinde güneşin altın da parlayan çatılarıyla kızların köyü önlerinde uzanıyordu. Köy halkı enkazların en kötülerini temizlemeye başlamıştı. Hasar almamış bacalardan dumanlar yükseliyordu ve o kapkara terk edilmişlik havası dağılmıştı.

Gelen toynak seslerini duyunca eşarplı bir kadın başını yerden kaldırdı. Sonra bir başkası ve bir diğeri daha başını kaldırdı. Çığlıklar sabah sessizliğini böldü ve Katya'nın kolları daha sıkı sarıldı. Sonra birisi, "Hayır... Sakin olun... Atlara bakın. Bunlar yağmacılar değil," diye bağırdı.

İnsanlar alelacele evlerinden çıkıp şaşkınlıkla bir araya toplandılar. "Vasya!" diye seslendi Dmitrii. "Gel, atını benim yanımda sür, delikanlı."

Vasya, Solovey'i kafilenin arkasında bir yerlerde tutmuştu ama şimdi gülümsediğini fark etti. "Sıkı tutun," dedi Katya'ya. Öndeki çocukları da daha sıkı kavrayıp Solovey'i dehledi. Neşelenen at dörtmala koşmaya başladı.

Böylece Katya'nın köyüne uzanan son mesafeyi de Vasilisa Petrovna ile Büyük Moskova Prensi yan yana dörtmala giderek aştılar. Atlılar yaklaşıırken çığlıklar gitgide yükseliyordu ve sonra tek başına dimdik duran bir kadın, "Anyuşka!" diye haykırdı. Atlar yarısı temizlenmiş çitlerden geriye kalanların üzerinden atladıktan sonra etrafları sarıldı.

Solovey iki küçük çocuk üzerinden alınıp ağlayan kadınların kollarına teslim edilirken kıpırdamadan durdu.

Atlılara destek, çığlıklar ve dualar yağıyordu, bir de "Dmitrii İvanoviç!" ve "Aleksandr Peresveti!" diye haykırıyorlardı.

Katya köylülere, "Yiğit Vasili," dedi. "Hepimizi o kurtardı."

Köylüler onun adını da haykırdılar. Vasya ters ters bakınca Katya gülümsedi. Ama sonra kız donakaldı. Tek bir kadın gelip kalabalığa karışmamıştı. Herkesten uzakta, izba'sının gölgesinde durduğu belli belirsiz görünüyordu.

Katya, “*Anne*,” dedi nefesi kesilerek, bunu öyle bir ses tonuyla söylemişti ki Vasya’nın vücuduna beklenmedik bir acı dalgası yayıldı. Sonra Katya, Solovey’in kalçasından kayıp koşmaya başladı.

Kadın kollarını açıp kızını kucakladı. Ama Vasya bunu görmedi. Bu kavuşma anı fazlasıyla canını yakıyordu. Bunun yerine izba’nın kapısına baktı. Kor gözleri ve çubuk gibi parmaklarıyla küçük, metanetli domovoi hemen kapının eşiğinde duruyordu ve is lekesi olmuş yüzüne kocaman bir gülümseme yayılmıştı.

Bir anlık bir görüntüydü, ardından kalabalık galeyana gelmiş ve domovoi gözden kaybolmuştu. Fakat Vasya küçük bir elin selam vermek için havaya kalktığını gördüğünü sanmıştı.

14.

NEHİRLER ARASINDAKİ ŞEHİR

Katya'nın köyünü göremeyecekleri kadar ormanın derinliklerine girdikten ve el değmemiş karlar üzerinde tekrar yolculuğa başladıktan sonra, "Pekâlâ," dedi Dmitrii, "kahraman rolünü oynadın, Vasya; iyi hoş ama çocuk baktığın yeter. Artık acele etmeliyiz." Bir duraksama oldu. "Bence atın da benimle aynı fikirde."

Solovey bir haftadır yağın karın ardından güneşi görmenin ve sırtından üç kişilik ağırlığın azalmasının memnuniyetini yaşıyor, neşeli neşeli sıçırıyordu.

"Kesinlikle öyle," dedi Vasya nefes nefese. "Deli şey," diye ekledi ata sinirle. "Artık yürümeye çalışsan mı?"

Solovey dünyaya dönmeye tenezzül etti ama sıçramak yerine hoplayıp tekmeledi, ta ki Vasya öne eğilip atın pişman olmadığını belli eden gözünün içine bakana kadar. Dmitrii gülerken, "Tanrı aşkına," dedi Vasya.

O gün hava iyice kararana kadar yola devam ettiler ve sadece haftanın sonuna doğru hızlarını artırdılar. Adamlar karanlıkta ekmeklerini yiyor ve sabahın ilk ışıklarıyla yola çıkıp gölgeler ağaçları yutana kadar ilerliyorlardı. Oduncu patikalarını takip ediyor ve mecbur kaldıklarında yoldan sapıyorlardı. Karların üst kısmı buz tutmuştu, altı ise yumuşaktı ve ağır ilerliyorlardı. Bir hafta sonra atlar arasında sadece Solovey'in gözleri hâlâ parlıyordu ve adımları hafifti.

Moskova'ya varmadan önceki son gece karanlık onları Moskova Nehri'nin kıyısındaki ağaçların altındayken yakaladı. Dmitrii nehir boyunca gidecekleri yola baktı ve durma emri verdi. Ay çoktan düşüşe geçmiş, sıkıntılı bulutlar yıldızları gölgelemişti. "Burada kamp yapsak daha iyi," dedi Prens. "Yarın daha kolay ilerleriz ve kuşluk vakti eve varmış oluruz." Atından kayarak indi, uzun günlerde kilo vermiş olsa da hâlâ neşesinden

bir şey kaybetmemiştir. “Bu gece bol bol bal şarabı içelim,” diye ekledi sesini yükselterek. “Hem belki savaşçı keşişimiz bize tavşan yakalar.”

Vasya da diğerleriyle birlikte atından indi ve Solovey’in bıyıklarındaki buzları kırıp temizledi. “Yarın Moskova’dayız,” diye fısıldadı ona, soğuk elleri ve hoplayan yüreğiyle. “Yarın!”

Solovey kaygısızca boynunu eğip Vasya’yı burnuyla dürttü. *Biraz ekmeğin var mı, Vasya?*

Vasya iç çekti, Solovey’in eyerini çözdü, onu kaşağıladı ve kırıntılarla besledi, sonra da burnuyla karların altında çimen araması için onu serbest bıraktı. Kesilecek odunlar, uzaklaştırılacak karlar, yakılacak bir ateş ve uyumak için kazılacak bir siper vardı. Adamların hepsi artık Vasya’ya sesleniyor; çalışırken onunla şakalaşıyordu. Vasya onların kaba saba esprilerinin altında kalmadığını fark edip şaşırı.

Saşa geri döndüğünde hepsi gülüyordu. Saşa’nın elinden üç ölü tavşan, omzundan da teli gevşek bir yay sarkıyordu. Adamlar neşeyle haykırdılar, Saşa’yı kutsadılar ve eti yahni için hazırladılar. Kamp ateşlerinin alevleri artık özgürce sırıyordu, adamlar bal şarabı tulumlarını birbirlerine uzatıyor ve akşam yemeğinin hazır olmasını bekliyorlardı.

Saşa, Vasya’nın kendi uyku siperini kazdığı yere gitti. “Her şey yolunda mı?” diye sordu hafif sert bir ses tonuyla. Aslında kız kardeşi olan bu erkek kardeşiyle nasıl bir ses tonuyla konuşması gerektiğine tam olarak karar verememiştir.

Vasya ona serseri bir tavırla sırtıttı. Saşa’nın kafası karışık olsa da yollarda Vasya’nın güvenliğini sağlamaya kararlı olması, Vasya’nın içini kemiren yalnızlığını dindirmişti. “Bir fırının üstünde uyumak ve başkasının yaptığı yahniyi yemek isterdim,” dedi. “Ama iyiyim, ağabey.”

“Güzel,” dedi Saşa. Adamların şakalarından sonra ağabeyinin ciddiyeti tuhafına gitmişti. Saşa ona biraz lekeli bir bohça uzattı. Vasya onu açınca içinde üç tavşanın kandan koyulaşmış çiğ ciğeri olduğunu gördü.

“Tanrı seni kutsasın,” dedi Vasya ilk ciğeri ısırmadan önce. O tatlı, tuzlu, metalik *hayat* tadı Vasya’nın diline damağına yayıldı. Vasya’nın arkasında duran Solovey cıyıkladı; kan kokusundan hoşlanmıyordu. Vasya onu duymazdan geldi.

Vasya yemeyi bitirmeden ağabeyi yanından ayrıldı. Kız, parmaklarını yalarken ağabeyinin gidişini izliyor ve onun yüzünde gördüğü, gitgide artan endişeyi nasıl giderebileceğini merak ediyordu.

Vasya kazma işini bitirdikten sonra ateşin yanına çekilmiş bir kütüğe çıktı. Yumruklarının üzerine çenesini dayayıp ateşin öbür tarafında Saşa'nın adamları ve etleri kutsayışını, anlaşılmas bir tavırla bal şarabını yudumlayışını izledi. İyi dilekler bittikten sonra Saşa tek kelime etmedi; Dmitrii bile Aleksandr Kardeş'in Lavra'dan beri ne kadar sessiz olduğundan dem vurdu.

Dertli, tabii, diye düşündü Vasya. Çünkü ben bir oğlan kılığında geziyorum, eşkıyalarla savaştım ve o benim yüzümden Büyük Prens'e yalan söyledi. Ama başka şansımız yoktu, ağabey...

"Ağabeyin tam bir kahraman," dedi Kasyan, Vasya'nın düşüncelerini bölerek. Vasya'nın yanına oturdu ve ona kendi bal şarabı tulumunu uzattı.

"Evet," diye yanıt verdi Vasya, sesinde keskin bir tını vardı. "Evet, öyle." Kasyan'ın sesinde neredeyse belli belirsiz bir alaycılık vardı. Vasya onun bal şarabı teklifini reddetti.

Kasyan, Vasya'nın eldivenli elini aldı ve tulumu eline tutuşturdu. "İç," dedi. "Niyetim aşağılamak değildi."

Vasya önce tereddüt etti ama sonra içti. Hâlâ bu adama; gizemli bakışlarına ve ani kahkahalarına alışamamıştı. Bir haftalık yolculuğun etkisiyle yüzünün rengi biraz atmıştı belki ama bu, renkli yerlerinin daha da ortaya çıkmasını sağlamıştı. Vasya tuhaf anlarda onunla göz göze geliyor ve aslında pişmiş kelle gibi sırtan türden bir kız olmasa da kızarıp bozarmamak için ekstra çaba sarf ediyordu. *Kız olduğumu öğrense nasıl tepki verirdi acaba?* diye düşünürken buluyordu bazen kendini.

Böyle şeyler düşünme. Asla öğrenmeyecek.

Aralarındaki sessizlik uzadı ama Kasyan gitme teşebbüsünde bulunmadı. Sessizliği kırmak için, "Daha önce Moskova'ya gittin mi, Kasyan Lutoviç?" diye sordu Vasya.

Adamın dudakları seğirdi. “Yıldönümünün üzerinden çok geçmemişti ki davamda Büyük Prens’in desteğini istemek için Moskova’ya gittim. Ama ondan önce... bir kez gittim. Uzun zaman önceydi.” Sesinde can sıkıcı bir duyguyu işaret eden bir dalgalanma oldu. “Belki de her şapşal genç, gönlünden geçenlerin peşine düşüp bir yerlere gider. Ama ben bu kışa kadar şehre geri dönmedim.”

“Senin gönlünden geçen ne, Kasyan Lutoviç?” diye sordu Vasya.

Kasyan ona kötü niyetli olmayan, küçümseyici bir bakış attı. “Şimdi de büyükannem mi oldun? Toyluğunu ele veriyorsun, Vasilii Petroviç. Ne olmuş olabilir sence? Bir kadını sevdim.”

Ateşin öbür tarafından Saşa başını çevirdi.

Dmitrii şakalar yapıyor ve fare deliğine gözünü dikmiş bir kedi gibi yahniyi izliyordu (yiyecek payları iştahını tam olarak giderememişti) ama Kasyan’ın söylediğini duyup ilk konuşan o oldu. “Öyle mi, Kasyan Lutoviç?” diye sordu ilgiyle. “Moskovalı bir kadın mı?”

“Hayır,” dedi Kasyan, artık dinleyenlere hitaben anlatıyordu. Sesi yumuşaktı. “Çok uzaktan geldi. Çok güzel bir kadın.”

Vasya alt dudağını ısırdı. Kasyan genellikle içine kapanıktı. Az konuşur çok susardı, bunun tek istisnası da Dmitrii’yle yan yana ata bindikleri ve birbirlerine şarap tulumu uzattıkları zamanlardı. Ama şimdi herkes onu dinliyordu.

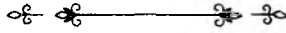
“Ona ne oldu?” diye sordu Dmitrii. “Haydi, hikâyeyi anlat bize.”

“Onu sevdim,” dedi Kasyan dikkatlice. “O da beni sevdi. Ama onu benim olması için Başniya Kosteî’ye götürceğim gün ortadan kayboldu. Onu bir daha görmedim.” Bir duraksama oldu. “O bir ölü artık,” diye ekledi sertçe. “Hepsi bu. Bana biraz yahni getir, Vasilii Petroviç, yoksa bu oburlar hepsini bitirecek.”

Vasya dediğini yapmak için ayağa kalktı. Ama Kasyan’ın yüz ifadesini çok merak ediyordu. Ölen sevdiğinden bahsederken özlem dolu duyguları sesinden nasıl da belli oluyordu... Ama... sözlerinin sonlarına doğru bir an için... Vasya’nın kanını donduran, patlamaya hazır bir öfkeye bü-

rünmüştü. Çorbasını Solovey’le birlikte yemek için atının yanına gitti ve Kasyan Lutoviç’i daha fazla düşünmemeye karar verdi.

Kış hâlâ elmas gibi sert geçiyor, donup kararmış uzuvlar ve ölmüş dilenciler doğuruyordu ama eski sert karlar, Dmitrii İvanoviç’in Aleksandr Peresvet adlı keşiş ve Vasilii Petroviç adlı genç kuzeniyle birlikte Moskova’ya döndüğü gün yaşını göstermeye başlamıştı. Onların yanında Kasyan ile adamları da vardı; onlar da Dmitrii’nin ısrarlarıyla eve geri dönmek yerine Moskova’ya gelmişti.

“Haydi ama adamım... Moskova’ya gel ve Maslenitsa⁴⁷ için misafirim ol,” demişti Dmitrii. “Moskova’daki kızlar senin iskelet kulelerindeki kızlardan daha güzel.”

“Ona ne şüphe,” demişti Kasyan alaycı bir dille. “Gerçi bence siz ver-gilerimi garantiye almak istiyorsunuz, Gosudar.”

Dmitrii dişlerini gösterdi. “O da var tabii,” dedi. “Haksız mıyım?”

Kasyan gülmekle yetindi.

O sabah hafif hafif serpiştiren karların yarattığı puslu havaya gözlerini açmışlar ve geniş mi geniş Moskova Nehri boyunca ilerleyerek Mosko-va’ya gelmişlerdi. Koyu bir tepenin üzerine beyaz bir taç gibi oturtulmuş olan şehir yağın karların etkisiyle bulanık görünüyordu. Açık renkli du-varlarından kireç kokusu geliyor; kuleleri gökyüzünü delecek gibi uzanı-yordu. Bu manzarayı her gördüğünde Saşa’nın yüreği hop ediyordu.

Hemen yanında ata binen Vasya’nın kaşları kar tutmuştu. Yüzünde bulaşıcı bir gülümseme vardı. Grili beyazlı dünyanın üzerinde yükselen ilk kuleler görüş alanlarına girdiğinde, “Bugün, Saşka,” dedi Vasya. “Bu-

⁴⁷ Rusçada tereyağı anlamına gelen *maslo* kelimesinden türetilmiş olan Maslenitsa, özünde kışın sonuna işaret eden bir pagan bayramı olsa da sonradan Ortodoks takvimine Paskalya Orucu’nun başlamasından önceki büyük şenlik olarak uyarlanmıştır (kabaca Batı’daki karnavallara benzetilebilir). Şenlik başlamadan önce evlerdeki bütün hayvansal ürünler tüketilir, tatil boyunca da insanlar ellerinde kalan son tereyağı ve sıvı yağlarla yuvarlak kekler (yeni doğan güneşi sembolize eder) pişirirler. Günümüzde Maslenitsa bir hafta sürmektedir. *Kuledeki Kız*’da ise festival üç gün sürüyor. Maslenitsa’nın son gününe Af Günü denir. Geleneksel olarak o gün, daha önce yanlış yaptığınız birine gidip ondan af dilerseniz, o kişi sizi bağışlamak zorundadır. (y.n.)

gün Olga'yı göreceğiz." Solovey de binicisinin ruh halinden etkilenmişti; yürürken âdeta dans ediyordu.

Vasilii Petroviç rolü, Vasya'nın içine işlemiş, onunla bütünleşmişti. Vasya, Solovey'e şaka yapsa onu destekliyorlardı; eline bir mızrak alsa Dmitrii onun beceriksizliğine gülüyor ve ona kullanmayı öğreteceğine söz veriyordu. Soru sorsa cevap veriyorlardı. Vasya'nın etkileyici yüzünde ikircikli bir mutluluk vardı. Bu yüzden Saşa söylediği yalanı daha güçlü hissediyordu ve ne yapacağını bilmiyordu.

Dmitrii ona bayılmıştı. Ona bir kılıç, yay ve kaliteli bir ceket sözü vermişti. "Hükümdar maiyetinde bir yer," demişti Dmitrii. "Konseylerime katılacaksın ve biraz daha büyüdüğünde adamlara emir vereceksin."

Vasya yanakları keyiften allanırken başını sallayarak onaylıyordu, Saşa ise tüm bunları dişlerini sıkarak izliyordu. *Tanrım, lütfen Olga ne yapılması gerektiğini biliyor olsun, diye düşündü. Çünkü ben bilmiyorum.*

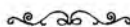
Kapının gölgesi yüzüne vurduğunda Vasya şaşkın bir nefes aldı. Moskova kapıları meşe ağacından yapılmıştı, menteşeleri demirdendi, yüksekliği Vasya'nın boyunun beş katıydı ve hem yukarıdan hem de aşağıdan korunuyordu. Daha da şaşırtıcı olan ise duvarlardı. O orman diyarında Dmitrii babasının altınını ve insanların kanını akıtıp Moskova duvarlarını taştan yaptırmıştı. Duvarların diplerindeki yanık izleri de onun ön-görüsünde ne kadar haklı olduğunu gösteriyordu.

"Şurayı görüyor musun?" dedi Dmitrii, bu yerlerden birini işaret ederek. "Algirdas, üç yıl önce Litovskii'yle beraber gelip şehri kuşatma altına aldığı anda olmuştu. Savaşa yakın bir şeydi."

"Tekrar gelecekler mi?" diye sordu Vasya, yanık yerlere bakarak.

Büyük Prens güldü. "Akılları varsa gelmezler. Nişni Novgorod prensinin ilk kızıyla evlendim, her ne kadar kısır çıksa da. Algirdas hem karımın babasını hem de beni karşısına alırsa aptallık eder."

Kapılar gümbürdeyerek açıldı; etrafı duvarlarla çevrili şehir neredeyse gökyüzünü kapatıyordu. Vasya'nın o güne dek duyduğu her şeyden daha büyüktü, öyle ki bir an kaçıp gitmek istedi.

“Cesur ol, taşralı çocuk,” dedi Kasyan.

Vasya ona minnertarlık dolu bir bakış attı ve Solovey’i dehledi.

At, Vasya istediği için ilerlese de bir kulağıyla mutsuzluğunu belli etmişti. İnsanların bağrış çağrış seslerinin yankılandığı açık renkli kemerli kapıdan geçtiler.

“Prens geldi!”

Bu haber Moskova’nın dar yollarına ağızdan ağıza taşındı. “Büyük Moskova Prensi! Tanrı sizi kutsasın, Dmitrii İvanoviç!” Hatta “Bizi kutsa! Savaşçı keşiş! Işığın savaşçısı! Aleksandr Kardeş! Aleksandr Peresvet!” bile diyorlardı.

Naralar dalga dalga yayıldı, bir yerlere çarpıp geri geldi, dağılıp yeniden toplandı ve fırtınada yapraklar gibi dönüp durdu. İnsanlar sokaklara koştular ve Kremlin kapılarının önüne kalabalık toplandı. Dmitrii yol yorgunluğunun etkisi belli olsa da vakur bir biçimde at sırtında ilerliyordu. Şaşa insanların ellerine uzanıp üzerlerine doğru haç çıkardı. Yaşlı bir kadının gözleri doldu; bir genç kız titreyen parmaklarını uzattı.

Bütün bu hengâmede Vasya’nın kulağına çalınan sıradan konuşmalar da vardı. “Şuradaki doru aygıra baksana. Daha önce böylesini görmüş müydün?”

“Dizgin kullanmıyor.”

“Üstelik... sırtında küçük bir çocuk oturuyor. Böyle bir ata binmek için fazla küçük.”

“Kim ki o?”

“Kim hakikaten?”

Kasyan yarı gülererek, “Yiğit Vasilii,” diye meseleye son noktayı koydu.

İnsanlar bu lafı tuttu. “Yiğit Vasilii!”

Vasya gözlerini kısarak Kasyan’a baktı. Kasyan omuz silkti ve gülüşünü sakalıyla gizlemeye çalıştı. Çıkan sert rüzgâr Vasya’yı memnun etmişti çünkü böylece kukuletasını ve şapkasını yüzüne daha fazla çekmesi için bir sebebi olmuştu.

Ağabeyi at sırtında yanına yaklaştığında, “Gördüğüm kadarıyla sen tam bir kahramansın, Saşa,” dedi Vasya.

“Keşişim ben,” diye yanıtladı Saşa. Gözleri parlıyordu. Tuman, boynu gururla kavis çizerken Saşa’nın altında rahat rahat yürüyordu.

“Tüm keşişlere böyle isimler verilir mi? Işığ! Getiren Adam gibi?”

Saşa rahatsız olmuşa benziyordu. “Elimden gelse onlara engel olur-
dum. Hıristiyanlığa uygun değil bu.”

“Bu adı nasıl aldın?”

“Hurafeler yüzünden,” dedi kısaca.

Vasya hikâyeyi anlatması için ısrar etmek üzere ağzını açtı ama tam o sırada sıkı sıkı giydirilip örtünmüş bir grup çocuk hoplaya zıplaya gelirken az kalsın Solovey’in toynakları altında kalacaktı. Aygır hemen durdu ve kimseyi sakatlamamaya çalışarak kısmen şaha kalktı.

“Dikkatli olun!” dedi Vasya onlara. Sonra atına dönüp, “Sorun yok,” diye ekledi onu yatıştırmaya çalışarak. “Bir dakikaya işimiz bitmiş olur. Beni dinle, dinle beni, beni...”

At az da olsa sakinleşmişti. En azından dört toynağı da yerdeydi artık. *Burası hoşuma gitmedi*, dedi Vasya’ya.

“Gidecek,” dedi. “Az kaldı. Olga’nın kocasının ahırında harika tahıllar vardır, hem ben sana ballı kek de getiririm.”

Solovey ikna olmadığını belli edercesine kulaklarını çevirdi. *Gökyüzünün kokusunu alamıyorum*.

Vasya’nın buna verebileceği bir cevap yoktu. Kulübeleri, demircileri, ambarları ve Moskova’nın dış halkasını oluşturan dükkânları geçmiş, artık şehrin kalbine gelmişlerdi: Miraç Katedrali, Başmelek Manastırı ve prenslerin sarayları.

Vasya başını kaldırıp bakınca kulelerin yansıttığı ışıktan gözleri kamaştı. Moskova’daki tüm çanlar aynı anda çalmaya başlamıştı. Bu yüksek ses dişlerini takırdatıyordu. Solovey ayaklarını yere vurup titredi.

Vasya sakinleştirmek için elini aygırın boynuna koydu ama ona söyleyecek sözü, hissettiği neşeyle karışık şaşkınlığı tarif edecek kelimeleri

yoktu çünkü insanoğlunun elinden çıkan şeylerin boyutunu ve güzelliğini aynı anda öğrenmişti.

“Prens geldi! Prens!” çığlıkları gittikçe yükseliyordu. “Aleksandr Peresvet!”

Etraf hareketlilik ve parlak renklerle doluydu. Bir yanda kumaşların asıldığı iskeleler, bir tarafta sulu kar yığınlarının ortasında duman üfüren devasa fırınlar, demirci ocaklarından gelen tangırtılar ve her yerde yeni; baharatlı ve tatlı kokular vardı. On tane adam bir kar kayağı hazırlıyor, eğlence olsun diye kütükleri tepeden aşağıya bırakıyorlardı. Uzun atlar, boyalı kızaklar ve birbirlerine sokulmuş sıcacık insanlar Prens’in kafilesi için yolu açıyordu. Atlılar asillerin evlerinin bulunduğu kısma açılan ahşap kapılardan geçtiler; geniş saraylar rastgele boyanmış ve yıllarca yağmurun etkisiyle kararmış kuleleri ve patikalarıyla arkalarında kalıyordu.

Atlılar bu kapıların en büyüğünün önünde durdu ve kapılar süratle açıldı. Devasa bir avluya girdiler. İzdiham hâlâ devam ediyordu: Hizmetliler, seyisler ve çığlık atan izleyiciler... Boyarlar da vardı; renkli kaftanları olan, geniş gülücükleri her zaman gözlerine ulaşmayan yapılı adamlardı bunlar. Dmitrii herkesi selamlıyordu.

Kalabalık, kafiye yaklaşmaya devam ediyordu.

Solovey çıldırmış gibi gözlerini devirdi ve ön ayaklarıyla tekme attı.

“Solovey!” diye seslendi Vasya, atına. “Sakin ol. Sakin. Birini öldüreceksin.”

“Geri çekilin!” Konuşan kişi Kasyan’dı, beygirinin sırtında acımasızca bağırıyordu. “Geri çekilin, kafayı mı yediniz yoksa? Genç bir aygır o; kafanızı koparır diye korkmuyor musunuz?”

Vasya, Solovey’le cebelleşmeye devam ederken Kasyan’a minnetle baktı. Saşa, Vasya’nın diğer tarafında belirdi ve Tuman’ın vahşi gücüyle insanları geri çekilmeye zorladı.

Kalabalık lanet ederek onlara yol açtı. Vasya kendini meraklı gözlerin ortasında bulmuştu ama en azından Solovey sakinleşmeye başlamıştı.

“Teşekkür ederim,” dedi Saşa ve Kasyan’a.

“Ben sadece seyisler adına konuştum, Vasya,” dedi Kasyan hafifçe. “Atının daha fazla kişinin kafatasını göçerttiğini görmek istemiyorsan tabii?”

“Görmemeyi tercih ederim,” dedi Vasya. Ama hissettiği bir anlık sıcaklık yok olmuştu.

Kasyan onun yüzündeki değişimi fark etmiş olmalıydı. “Hayır,” dedi. “O anlamda demedim...”

Vasya çoktan atının sırtından inip küçük bir ürkek suratlar göletine düşmüştü. Solovey sakinleşmişti ama kulakları hâlâ bir ileri bir geri dönüyordu.

Vasya, aygırın çenesinin altındaki yumuşak yeri kaşıdı ve şöyle mırıldandı: “Kalmalıyım... Kız kardeşimi görmek istiyorum ama sen... Gitmene izin verebilirim. Seni ormana geri götürebilirim. Senin burada...”

Sen burada kalacaksan ben de kalacağım, diye lafını böldü Solovey ama titriyor, kuyruğunu savurup kalçalarına çarpıyordu.

Dmitrii kendi atının dizginlerini bir seyişe verip atının üzerinden indi, onunki kalabalıktan Solovey kadar etkilenmemişti. Birisi Dmitrii’nin eline bir kadeh verdi, Dmitrii kadehi kafasına diktikten sonra yol açarak Vasya’nın yanına gitti. “Beklediğimden daha iyi,” dedi. “Kapıları geçtiğimiz anda onun kontrolünü kaybedeceğinden emindim.”

“Solovey’in topuklayıp kaçacağını mı düşündün?” diye sordu Vasya kızarak.

“Tabii ki öyle düşündüm,” dedi Dmitrii. “Dizginsiz bir aygır, üstelik senin gibi o da daha önce böyle bir kalabalık görmemiş. Yüzündeki öfkeli ifadeyi sil, Vasilii Petroviç; tıpkı düğün gecesine girmiş bir genç kız gibi bakıyorsun.”

Vasya boynundan yukarıya doğru kızarmaya başladığını hissetti.

Dmitrii, aygırın kalçasına bir tane şaplak attı. Solovey hakarete maruz kalmış gibi baktı. “Bunu benim kısırakların yanına koyalım,” dedi Büyük Prens. “Üç yıla kalmaz ahırım Saray kentindeki Han’ı bile kışkandıracak hale gelir. Bu bugüne kadar gördüğüm en iyi at. İnanılmaz bir mizacı var... Hem ateş topu gibi hem de itaatkâr.”

Solovey teskin edildiğini kulağını çevirerek belli etti; iltifatlara pek düşküncü. “Onu şimdi küçük bir otağa alsak daha iyi olur ama,” diye ekledi Dmitrii gerçekçi davranarak. “Aksi halde ahırımı yerle bir eder.” Prens emirler yağdırdı ve sonra yüksek sesle ekledi: “Haydi gel, Vasya. Canavarını yerine kendin götür, bir seyisin onu dizginleyebileceğini düşünüyorsan bilemem tabii. Sonra da benim sarayında banyo yapar, yolun kirini pasını üstünden atarsın.”

Vasya renginin attığını hissetti. Söyleyecek söz arıyordu. Bir seyis elinde bir iple yanaşıyordu.

At ısıрма teşebbüsünde bulununca seyis telaşla geri çekildi.

“Yulara ihtiyacı yok,” dedi Vasya, böyle bir açıklamaya gerek olmasa da. “Dmitrii İvanoviç, önce ablamı görmek istiyorum. Onu görmeyeli öyle uzun zaman oldu ki; daha ben çocukken evlenip evden ayrıldı.”

Dmitrii kaşlarını çatı. Vasya adam ısrar ederse banyo mevzusunda ne yapacağını düşündü. Bir biçim bozukluğunu gizlemek istediğini mi söyleseydi? Bir oğlanın nasıl bir biçim bozukluğu olabilirdi ki?

Saşa yardımına yetişti. “Serpuhov Prensesi erkek kardeşini görmek için sabırsızlanacaktır,” dedi. “Buraya güvenle gelmesini sağladığın için teşekkürlerini iletmek isteyecektir. İzin verirsen, atı da prensesin kocasının ahırında kalabilir, Dmitrii İvanoviç.”

Dmitrii kaşlarını çatı.

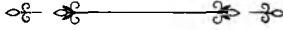
“Bırakalım da bir an önce kavuşsunlar,” dedi Kasyan. Dizginlerini teslim etti, tüm bu hengâmenin ortasında bakımlı bir kedi gibi duruyordu. “Dinlendikten sonra aygırı kısırakların yanına almak için yeterince vakitiniz olur.”

Büyük Prens omuz silkti. “Peki madem,” dedi rahatsızlığını belli eden bir ses tonuyla. “Ama kardeşinizi gördükten sonra ikiniz de yanıma gelin. Hayır, bana hiç öyle bakma, Aleksandr Kardeş. Bizimle Moskova’ya kadar yolculuk etmişken kapıdan geçer geçmez keşiş yalnızlığı diye tutturmayacaksn. İstiyorsan ilk manastıra git; kendini kırbacla, göğre bakıp haykır haykır dua et ama sonra saraya gel. Şükürlerimizi sunmalıyız, sonra da gözden geçireceğimiz planlar var. Fazlasıyla uzun süredir uzaklardayım.”

Saşa bir şey söylemedi.

“Orada olacağız, Gosudar,” diye telaşla konuyu kapatmaya çalıştı Vasya.

Büyük Prens ile Kasyan konuşarak saraya girip gözden kayboldular, hizmetliler ve itişip kakışan boyar’lar da peşlerinden gitti. Kasyan tam kapının eşiğine geldiklerinde gölgelere karışmadan önce bir an dönüp Vasya’ya baktı.

“Bu taraftan, Vasya,” dedi Saşa, onu düşüncelerinden kopararak.

Vasya yeniden Solovey’in sırtına bindi. At, Vasya isteyince yürüdü ama hâlâ kuyruğunu sağa sola sallıyordu.

Büyük Prens’in kapılarından sağa döndüler ve birden kendilerini hareketli bir şehrin girdabında buldular. İki atlı, ağaçlardan daha yüksek sarayların altında, pis karların kenara itildiği ve toprağın bataklıkla döndüğü yollarda ilerliyordu. Vasya yüksek binalara bakmaktan boynunun kopacağını sandı.

“Lanet olsun, Vasya,” dedi Saşa, giderlerken. “Üvey annene sempati duymaya başladım artık. Dmitrii İvanoviç’le yemek yemeyi kabul edeceğine hasta olduğumu öne sürebilirdin. Moskova’yı Lesnaya Zemliya gibi bir yer mi sandın? Büyük Prens’in etrafında ona yaranmak için rekabet eden bir sürü adam var, hepsi de sırf onun kuzenisin diye onların önüne geçtiğini ve Prens’in gözüne girdiğini düşünüp sana içerleyecek. Sana meydan okuyabilirler ve seni içirip sarhoş edebilirler; *bir kez olsun* dilini tutamaz mısın sen?”

“Büyük Prens’e hayır diyemezdim,” diye yanıtladı Vasya. “Vasilii Petroviç ona hayır demezdi.” Vasya ağabeyini yarım yamalak dinliyordu. Saraylar öyle muhteşemdi ki insana cennetten düşmüşler gibi geliyordu; üzerlerinde birikmiş karların döküldüğü yerlerde kare kulelerinin parlak renkleri gözüküyordu.

Ağır örtülere sarınmış bir dizi soylu kadın, önlerinde ve arkalarında adamlar olduğu halde bir arada yürüyerek yanlarından geçti. Diğer taraf-

ta dudakları morarmış köleler işlerini yetiştirmek için koşturuyorlardı; öte yanda bir Tatar kızgın, tıknaz bir atın sırtındaydı.

Dmitrii'nin kapısından daha az güzel bir başka kapıya gelmişlerdi. Kapı bekçisi Saşa'yı tanımış olmalıydı ki kapı hemen açıldı ve kendilerini sessiz sakin, düzeni sağlanmış, küçük bir krallığın avlusunda buldular.

Her nasılsa, kapılardaki gürültülere rağmen burası Vasya'ya Lesnaya Zemliya'yı hatırlatmıştı. "Olya," diye fısıldadı Vasya.

Son derece iyi giyimli bir kâhya onları karşılamaya geldi. Pis bir delikanlı, bir keşiş ve iki yorgun atla karşılaşınca hiç istifini bozmadı. "Aleksandr Kardeş," dedi eğilip selam vererek.

"Bu Vasilii Petroviç," dedi Saşa. Sesinde bir tutam tiksinti vardı; artık bu yalanı söylemekten ölümüne bezmiş olmalıydı. "Kendimi Tanrı'ya adamadan önce erkek kardeşimdi. Atı için küçük bir otlığa ihtiyacımız var, sonra da ablasını görmek istiyor."

"Bu taraftan," dedi kâhya, bir an ürküp tereddüt ettikten sonra.

Onun peşinden gittiler. Serpuhov Prensi'nin sarayı, özünde tıpkı babalarınıninki gibi ama tabii çok daha iyi ve zengin bir bölgeydi. Vasya bir pastane, birahane, hamam, aşevi ve ana evin yanında bacasından duman tüten bir sürü küçük kulübe görmüştü. Sarayın alt odaları kısmen yerin altına gömülmüştü, üst odalarına da sadece dışarıdaki merdivenlerden erişilebiliyordu.

Kâhya onları tatlı hayvan kokuları ve sıcak hava dalgalarının yayıldığı alçak tavanlı, temiz bir ahırın yanından geçirdi. Ahırın arkasında çitleri yüksek, boş bir aygır otlığı vardı. Hayvanın kardan korunması için küçük, kare bir sığınağı ve bir de yalağı vardı.

Solovey otlığının hemen dışında durdu ve kendisi için seçilen bu mekânı tiksinierek baktı.

"Burada kalmana gerek yok," diye mırıldandı Vasya ona yeniden. "Eğer kalmak istemiyorsan yani."

Sık sık gel, dedi at sadece. Lütfen burada çok kalmayalım.

"Kalmayacağız," dedi Vasya. "Tabii ki kalmayacağız."

Gerçekten de kalmayacaklardı. Vasya dünyayı görmek istiyordu. Ama o anda başka bir yerde olmak istemiyordu ve bunun sebebi altınlar ya da mücevherler değildi. Moskova ayaklarının altında, mucizeleri gözleri önündeydi. Ablası ise çok yakınındaydı.

Arkalarından bir seyis geldi ve kâhyanın sabırsızlık ifadesi üzerine otlak çitlerinin kapısını açtı. Solovey içeri girmeye tenezzül etti. Vasya aygırın eyerini çıkardı ve heybeleri kendi omzuna attı.

“Onları kendim taşıyacağım,” dedi kâhyaya. Yoldayken heybeler hayatın ta kendisiydi ve şimdi bu güzel olduğu kadar korkutucu şehirde onları bir yabancıya veremediğini fark etti.

Dikkatli ol, Vasya, dedi Solovey hafif kederli bir şekilde.

Vasya atın boynunu okşadı. “Çitlerden atlama,” diye fısıldadı.

Atlamam, dedi at. Bir duraksama oldu. *Tabii bana yulaf getirirlerse.*

Vasya dönüp bunu kâhyaya gereğince ilettili. “Seni görmek için geri geleceğim,” dedi Solovey’e. “Çok yakında.”

Solovey sıcak nefesini Vasya’nın yüzüne üfledi.

Sonra otlaktan ayrıldılar, Vasya ağabeyini takip ediyordu. Ahır görüşüne engel olmadan önce bir kez dönüp baktı. Solovey onun gidişini izliyor, beyaz karların üzerinde çok karamsar görünüyordu. Solovey’in sıradan bir at gibi çitlerin ardına tıkalp kalması öyle yanlış geliyordu ki...

Sonra ahşap duvarın köşesinin arkasında kalarak gözden kayboldu Solovey. Vasya kuruntularını zihninden atıp ağabeyini takip etti.

15.
YALANCI

Olga, Dmitrii'nin kafilesinin geri döndüğünü duymuştu. Duymaması neredeyse mümkün değildi; çan sesleri yerleri titretiyor ve çanları, "Dmitrii İvanoviç! Aleksandr Peresvet!" çığlıkları izliyordu.

Erkek kardeşinin adını duyunca Olga'nın yüreğindeki ağırlık bir kez daha hafıflemişti ama rahatladığını belli etmedi. Gururu buna müsaade etmezdi, zaten rahatlayacak vakti de yoktu. Maslenitsa yaklaşıyor ve festival hazırlıklarına tüm dikkatini vermesi gerekiyordu.

Maslenitsa üç gün süren bir güneş festivaliydi, Moskof'taki en eski tatillerden biriydi. Gelişinin haberini veren çanlardan ve haçlardan çok daha eskiydi, gerçi bunlar onun pagan ruhunu gizlemek için kullanılan dinî tuzaklardı. Festivalin başlamasından bir önceki gün, Paskalya'ya kadar et yiyebilecekleri son gündü. Olga'nın kocası Vladimir hâlâ Serpuhov'daydı ama Olga hanesindekiler için yaban domuzu, tavşan yahnisi, erkek sülün ve balıktan oluşan bir ziyafet düzenliyordu.

İnsanlar birkaç dün daha tereyağı, domuz yağı ve peynir gibi ağır yiyecekleri tüketmeye devam edebilirlerdi, bu yüzden aç gözlerini doyurmak için mutfakta çok sayıda, belki yüzlerce ballı kek yapıyorlardı.

Kadınlar Olga'nın çalışma odasına doluşup hem sohbet ediyor hem de bir şeyler yiyorlardı. Hepsi peçeleri ve uzun cübbeleriyle kalabalığın yarattığı o güzel sıcak ortamda sohbet ederek kıyafetlerine tadilat yapmaya gelmişti. Sokaklardaki heyecan yükselip kuledeki sakin ortamı işgal etmiş gibi görünüyordu.

Marya bağırarak ayağa fırladı. Olga meşgul olsa da hâlâ kızı için endişeleniyordu. Hayalet hikâyesinin anlatıldığı gecedan beri Marya bakıcısını çığlık atarak devamlı uyandırmıştı.

Olga fırının yanına oturup komşularıyla hoşbeş etmek, Marya'yı çağırıp kontrol etmek için telaşesine ara verdi. Fırının diğer tarafında oturan Darinka durmak bilmeden konuşuyordu. Olga baş ağrısının hafiflemesini diledi.

“Günah çıkarmak için Peder Konstantin’e gittim,” diyordu Darinka yüksek sesle. Sesi, odadaki mırıltıları keskin bir şekilde bölüyordu. “Kendisi manastırda inzivaya çekilmeden önce tabii. Peder Konstantin var ya... hani sarı saçlı rahip. Çünkü çok dini bütün birine benziyor. Beni doğru yola götürecek talimatlarda bulundu. Bana cadılarla ilgili her şeyi anlattı.”

Kimse başını kaldırmayıp bakmadı. Kadınların dikiş işi yeni bir ivedilik kazanmıştı. Festival haftasının çılgın cümbüşünde Moskova bir gelin gibi parlayacaktı ve kadınların hepsi birçok kez görkemli kıyafetler giyerek kiliseye gidecek ve peçelerinin altından etrafa bakarken görüneceklerdi. Ayrıca bu, Darinka'nın onları eğlemek için bu din adamından ilk bahsettiği değildi.

Darinka'nın hikâyesini daha önce dinlemiş ve annesinin gereksiz telaşından yorulmuş olan Marya annesinin elinden kurtulup odadan kaçtı.

“Bu cadıların aramızda dolaştığını söyledi,” diye devam etti Darinka, dinleyicilerinin ilgisizliğini umursamadan. “İş işten geçene kadar kim olduklarını asla bilemezmişiz. Rahip dedi ki onlar dini bütün Hıristiyanları lanetlermiş... *lanetlermiş*... çünkü onlar var olmayan şeyleri görürlermiş ya da garip sesler duyarlarmış... Şeytanların sesini falan...”

Bu rahibin cadılara duyduğu nefretle ilgili dedikodular Olga'nın kulağına çalınmıştı ve onu rahatsız etmişti. Sadece bu rahip, Vasya'nın...

Yeter, dedi Olga kendi kendine. *Vasya öldü, Peder Konstantin manastıra gitti; kapat konuyu.* Ama Olga festival haftasının kargaşasından memnundu zira kadınların dikkatini yakışıklı bir rahibin zırvalarından uzaklaştırıyordu.

Varvara çalışma odasına girerken Marya da nefes nefese koşarak geri dönmüştü. Cariye konuşmadan kız lafa daldı: “Saşa Dayı geldi!” Annesinin kaşlarını çatıldığını görünce, “Aleksandr Kardeş,” diye düzeltti. Ardından kendini tutamayıp, “Yanında bir delikanlı da var. İkisi de seni görmek istiyor,” diye ekledi.

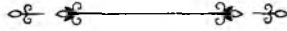
Olga kaşlarını çattı. Çocuğun ipek başlığı yana kaymıştı ve sarafan'ı yırtılmıştı. Bakıcısını değiştirme vakti gelmişti de geçiyordu bile. "Pekâlâ," dedi Olga. "Onları hemen yukarı gönder. Geç *otur*, Maşa."

Marya'nın bakıcısı odaya homurdanarak vaktinden geç gelmişti. Mar-ya ona kötü kötü bakınca bakıcı geri çekildi. Annesine, "Dayımı görmek istiyorum," dedi kız.

"Yanında bir delikanlı varmış, Maşa," dedi Olga bıkkınlıkla. "Büyü-dün artık; yanlarına çıkmaman daha iyi."

Marya surat astı.

Olga'nın bezgin bakışları fırının etrafındaki kalabalığın üzerinde do-laştı. "Varvara, ziyaretçilerimizi benim odama getir. Sıcak şarap da hazır et. Hayır, Maşa; bakıcını dinle. Dayını daha sonra görürsün."

Olga'nın kendi odası gün boyunca kalabalık çalışma odası kadar sıcak değildi ama en azından huzurluydu. Yatak kısmı perdeyle ayrılıp kapatılmıştı, orada misafirlerini karşılaması alışıldık bir durumdu. Olga ayak seslerini duyunca tam vaktinde oturdu, ardından yolculuktan yeni dön-müş erkek kardeşi kapının eşiğinde belirdi.

Olga ağır ağır ayağa kalktı. "Saşa," dedi. "Aradığın eşkıyaları öldür-dün mü?"

"Evet," dedi Saşa. "Daha fazla köy yanmayacak."

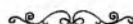
"Tanrı'ya şükür," dedi Olga ve haç çıkarıp kardeşine sarıldı.

Ardından Saşa, anlaşılmaz bir kederle, "Olya," deyip bir adım kenara çekildi.

Saşa'nın arkasında, kapının eşiğinde yeşil gözlü, zayıf bir delikanlı giz-leniyordu: Kukuletalı ve pelerinliydi, yumuşak deriden ve kurt postun-dan kıyafetleri vardı ve omzundan iki heybe sarkıyordu. Birden delikan-lının beti benzi attı. Heybeleri yere düşürdü.

"Kim bu?" diye sordu Olga refleks olarak. Sonra dişleri arasından ya-şadığı şoku belli eden keskin bir nefes aldı.

Delikanlının dudakları kırırdandı; kocaman gözleri parladı. "Olya," diye fısıldadı genç kız. "Ben Vasya."

Vasya mı? Hayır, Vasya öldü. Bu, Vasya değil. Bu bir delikanlı. Hem zaten Vasya küçük ve kalkık burunlu bir çocuktuk. Ama yine de... yine de... Olga tekrar baktı. Bu yeşil gözler... “Vasya?” diye haykırdı Olga. Dizlerinin bağı çözüldü.

Saşa onun sandalyesine oturmasına yardım etti ve Olga ellerini dizlerine koyup öne eğildi. Delikanlı tereddütle kapının eşiğinde beklemeye devam ediyordu. “Gel buraya,” dedi Olga, kendini toplamaya çalışırken. “Vasya. İnanamıyorum.”

Az önceki delikanlı içeri girip kapıyı kapattı, arkası onlara dönükken titreyen parmaklarını kaldırıp kukuletasının bağını çözdü.

Kalın, parlak siyah bir örgü ortaya çıktı ve Vasya bir kez daha yüzünü fırına döndü. Şapkası çıkınca, Olga artık küçük kız kardeşinin nasıl da büyümüş olduğunu görebiliyordu: O tuhaf, sıra dışı çocuk artık tuhaf, sıra dışı bir kadın olmuştu. Ölmemişti... yaşıyordu... buradaydı... Olga’nın nefesi daralıyordu.

“Olya,” dedi Vasya. “Olya, özür dilerim. Nasıl da solgunsun. Olya, iyi misin? Ah!” Vasya’nın yeşil gözleri aydınlandı; ellerini birbirine kenetledi. “Bir bebeğin olacak. Ne zaman...”

“Vasya!” diye sözünü böldü Olga, nihayet konuşacak hale gelmişti. “Vasya, hayattasın. Buraya nasıl geldin? Hem de bu kılıkta... Saşa, otur. Sen de otur, Vasya. Işığa gel. Sana bir bakmak istiyorum.”

Saşa bir kez olsun uysalca kendisine söyleneni yaptı.

Vasya’ya, “Sen de otur,” dedi Olga. “Hayır, oraya.”

Hem hevesli hem de korku dolu görünen kız, kendisine gösterilen iskemleye rahat ve zarif bir tavırla oturdu.

Olga kızı çenesinden tuttu ve yüzünü ışığa çevirdi. Bu gerçekten Vasya olabilir miydi? Kız kardeşi çirkin bir çocuktuk. Bu kadın ise güzellikle bağdaşmayacak fazla sert hatları olsa da çirkin değildi: Geniş bir ağzı, kocaman gözleri ve uzun parmakları vardı. Konstantin’in tarif ettiği cadı kıza fazlasıyla benziyordu.

Yeşil gözlerinden kederi, cesareti ve korkunç kırılğanlığı okunuyordu. Olga küçük kız kardeşinin gözlerini hiç unutmamıştı.

Vasya çekinerek, “Olya?” dedi

Olga Vladimirova gülümsediğini fark etti. “Seni görmek güzel, Vasya.”

Vasya diz çöküp Olga’nın kucağında çocuk gibi ağlamaya başladı. “Se-seni çok özledim,” diye kekeledi. “Seni öyle çok özledim ki.”

“Sakin,” dedi Olga. “Sakin ol. Ben de seni özledim, küçük kız kardeşim.” Kardeşinin saçlarını okşarken kendisinin de ağladığını fark etti.

Vasya sonunda başını kaldırdı. Dudakları titriyordu; buğulu gözlerini sildi, nefesini topladı ve ablasının ellerini tuttu. “Olya,” dedi. “Olya, babamız öldü.”

Olya içinde küçük bir soğukluğun filizlenip büyüdüğünü hissetti: bu düşüncesiz kıza karşı sevgisinin yanında gelişen bir öfke. Bir şey söylemedi.

“Olya,” dedi Vasya. “Beni duymuyor musun? Babamız *öldü* diyorum.”

“Biliyorum,” dedi Olga. Haç çıkardı ve sesinin buz gibi soğuk çıkmasına engel olamadı. Saşa kaşlarını çatarak baktı Olga’ya. “Tanrı onu huzura kavuştursun. Peder Konstantin bana her şeyi anlattı. Senin kaçtığını söyledi. Senin öldüğünü sanmış. Ben de öyle sandım. Senin için gözyaşı döktüm. Buraya nasıl geldin? Niye böyle... giyindin?” Bir tür çaresizlik içinde kız kardeşini inceledi, bu dağınık parlak örgüsünü, botlarını, pantolonunu ve ceketini, bu rahatsız edici derecede vahşi görüntüyü sindirmeye çalıştı.

“Anlat ona, Vasya,” dedi ağabeyi.

Vasya iki soruyu da emri de duymazdan geldi. Tutulmuş bacaklarını zorlayıp ayağa kalktı. “Burada mı o? Nerede? Ne yapıyor? Peder Konstantin sana ne anlattı?”

Olga kelimelerini seçerek anlatmaya çalıştı. “Babamızın, seni... bir ayıdan kurtarmaya çalışırken canından olduğunu söyledi. Bir de senin... Ah, Vasya, bunu konuşmasak daha iyi. Sen soruma cevap ver: Buraya nasıl geldin?”

Bir duraksama oldu ve birden Vasya’nın tüm öfkesi uçup gitti. Tekrar iskemlesine çöktü. “Ölen ben olmalıydım,” dedi kısık sesle. “Ama o öldü. Olya ben böyle olsun istemedim...” Yutkundu. “Rahibi dinleme; o...”

“Yeter, Vasya,” dedi ablası sertçe. Sonra keskin bir dille, “Evden kaçman için aklına kim girdi, çocuğum?” diye ekledi.

“Tüm gerçek bu olabilir mi?” diye sordu Olga erkek kardeşine. Fısıldayarak konuşmanın pek de tuhaf olmadığı ve konuşulanlara birilerinin kulak misafiri olma ihtimalinin daha düşük olduğu, Olga’nın kendi küçük şapeline gitmişlerdi. Vasya’yı, ona büyük bir gizlilikle banyo yaptırması için Varvara’ya emanet edip göndermişlerdi. “Rahip de neredeyse aynı hikâyeyi anlattı ama tabii farklılıklar da vardı... ve ona o zaman inanmakta zorlanmıştım. Bir kızı böyle davranmaya iten şey ne olabilir? Aklını mı yitirdi bu kız?”

“Hayır,” dedi Saşa, yorgun bir şekilde. Saşa’nın üzerinde İsa ile azizler tüm görkemleriyle yükseliyorlardı: Olga’nın ikonostazı çok güzeldi. “Ona *bir şey* olmuş... ve bence bu hikâyenin ikimizin de bilmediği yönleri var. Vasya bana anlatmaz. Ama onun aklını yitirdiğine de inanmam. Pervasız ve arsız, öyle ki bazen onun ruhu için korkuyorum. Fakat son derece kendinde; deli değil yani.”

Olga dudaklarını ısırıp başını anlayışla salladı. Sonra kendini tutamayıp, “Babamızın ölümüne o sebep oldu,” dedi. “Annemizin de öyle...”

“Bak *bu*,” dedi Saşa sertçe, “zalimce. Onu yargılamamız için henüz erken, kardeşim. Bu rahibe soracağım. Belki o Vasya’nın anlatmadıklarını anlatır.”

Olga başını kaldırıp ikonalara baktı. “Onunla ne yapacağız şimdi? Ona bir sarafan giydirip koca mı bulacağım?” Olga’nın aklına yeni bir düşünce takılmıştı. “Kız kardeşimiz buraya kadar erkek kılığında mı geldi? *Bunu* Dmitrii İvanoviç’e nasıl açıkladın?”

Tuhaf bir sessizlik oldu.

Olga gözlerini kıstı.

“Ben... ah...” Olga’nın erkek kardeşi, “Dmitrii İvanoviç onun benim Vasili adlı erkek kardeşim olduğunu sanıyor,” dedi süklüm püklüm.

“Ne sanıyor?” diye tısladı Olga, ses tonu duaya hiç uygun değildi.

Saşa azimle sakinliğini koruyarak, “Vasya ona adının Vasili olduğunu söyledi. Buna ayak uydurmanın daha iyi olacağına karar verdim,” dedi.

“Tanrı aşkına, neden?” diye çıkıştı Olga, sesini kontrol altında tutarak. “Dmitrii’ye bu zavallı deli çocuğun... bir kutsal aptal⁴⁸ ya da meczup olduğunu söylemeliydin... Ve onu hemen gizlice bana getirmeliydin.”

“Kurtardığı üç çocuğu atının sırtına atıp dörtнала Lavra’ya gelen bir kutsal aptal,” diye yanıtladı Saşa. “Bizim iki hafta arayıp bulamadığımız eşkıyaları o bulmuş. Tüm bunlardan sonra onun adına özür dileyip onu gözlerden uzak tutmam nasıl mümkün olabilir?”

Saşa kendi ağzından çıkanların aslında Sergey’in ona sorduğu sorular olduğunu fark edince kendini biraz bozguna uğramış hissetti.

“Evet,” dedi Olga ona bitkin bir halde. “Moskova’da yeterince kalmadın; anlamıyorsun... Neyse. Olan olmuş. Erkek kardeşin Vasilii hemen buradan uzaklara gönderilmeli. Vasya’yı insanların unutmamasına yetecek kadar uzun süre terem’de gizleyebilirim. Çok iyi bir çözüm değil... Prens’in dikkatini çekmemesi lazım... Ama elimizden daha fazlası gelmez.”

Saşa yerinde duramadığını fark etti: Onun tuhaf bulduğu şeylerden biri de buydu. Saşa bir sürü mumun yarattığı ışık ve gölge göllerinde volta atarken ışık, tıpkı Olga ve Vasya’nın kiler gibi siyah renkli saçlarını okşuyordu. Annelerinden aldıkları bir armağandı bu saçlar. Kendini durmaya zorlayıp, “Onu henüz terem’e kapatamazsın,” dedi Saşa.

Olga kollarını karnında kavuşturdu. “Nedenmiş?”

“Dmitrii İvanoviç yolculuk sırasında ondan hoşlandı,” dedi Saşa dikkatlice. “Vasya o yağmacıları bularak Prens’e büyük bir hizmette bulunmuş oldu. Prens de ona unvanlar, atlar ve maiyetinde bir yer sözü verdi. Vasya, Maslenitsa’dan önce ortadan kaybolamaz, aksi Büyük Prens için büyük bir hakaret olur.”

“*Hakaret* mi?” diye tısladı Olga. Şapele uygun ölçülü ses tonunu yine yitirmişti. Öne eğildi. “Bu cesur oğlanın aslında bir kız olduğunu öğrenirse durumu nasıl karşılayacağını sanıyorsun?”

“Kötü,” dedi Saşa, soğuk bir şekilde. “Ona söylemeyeceğiz.”

⁴⁸ *Yurodivy*, dünya nimetlerinden elini eteğini çekip kendisini münzevi hayatına adanmış kişidir. Deliliklerinin (gerçek ya da sahte) kaynağının ilahi olduğuna inanılırdı ve genelde başkalarının dillendirmeye cesaret edemediği doğruları söylerlerdi. (ç. n.)

“Yani benim de bunu... *sürdürmem*, genç kız kardeşimin Dmitrii’nin âlem yapan boyar’ları eşliğinde Moskova’da at koşturmasını izlemem gerekiyor, öyle mi?”

“İzleme,” diye tavsiyede bulundu Saşa.

Olga bir şey söylemedi. On beş yaşında evlendiğinden beri, dolayısıyla Saşa’dan daha uzun süredir her gün politik oyunlar oynuyordu. Buna mecburdu: Çocuklarının hayatı prenslerin kaprislerine bağlıydı. Kendisi de Saşa da Dmitrii İvanoviç’i kızdırmayı göze alamazdı. Ama Vasya’nın sırrı ortaya çıkarsa...

Saşa daha nazik bir dille ekledi: “Şu an bir seçim yapma şansımız yok. İkimiz de festival boyunca Vasya’nın sırrını saklamak için elimizden geleni yapmalıyız.”

“Daha çocukken birini gönderip Vasya’yı aldırmalıydım,” dedi Olga, sözlerinde samimiydi. “Çok uzun zaman önce yanıma almalıydım onu. Üvey annemiz onu düzgün yetiştirmedir.”

Saşa hafif alaycı bir şekilde, “Kimsenin bundan daha iyisini yapamayacağını düşünmeye başladım,” dedi. “Neyse, çok oyalandım; manastıra gidip haberleri almalıyım. Şu bahsettiğin rahiple de konuşacağım. Vasya biraz dinlensin; genç Vasilii Petroviç’in günü ablasıyla geçirmesi tuhaf kaçmaz. Ama akşamları Büyük Prens’in sarayına gitmeli.”

“Oğlan kılığında mı?” diye sordu Olga.

Saşa’nın çenesi gerildi. “Oğlan kılığında,” dedi.

“O halde,” diye sorularına devam etti Olga, “kocama ne söylemeliyim?”

“İşte *bu*,” dedi Saşa, kapıya yönelirken, “tamamen sana kalmış. Geri dönerse, ona olabildiğince az şey anlatmanı tavsiye ederim.”

16.

SARAY KENT'INDEN GELEN LORD

Aleksandr Kardeş, Olga'nın yanından ayrılınca doğrudan Başmelek Manastırı'na gitti. Manastır prenslerin saraylarından ayrı bir alana kurulmuştu. Peder Andrei, Saşa'yı çok candan karşıladı. "Şükredelim," dedi hegumen. "Sonra odama gelip bana her şeyi anlatırsın."

Andrei, nefsi terbiye etme gerekliliğine inanmazdı ve onun manastırı, güneyden gelen gümüş vergileriyle ve balmumu, kürk ve potas ticaretiyle Moskova kadar zenginleşmişti. Hegumen'in odası oldukça rahat döşenmişti. İkonaları, gümüş ve kum incileriyle kaplı kutsal köşelerinden top luca kınayan bakışlar atıyorlardı. Yukarıdan hafif ürpertici bir şekilde gün ışığı sızdı ve fırının alevlerini dalgalanan hayaletler gibi sönük gösterdi.

Dualar edildikten sonra Saşa minnetle bir iskemleye çöktü, kukuletasını başından geriye sıyrıp ellerini ısıttı.

"Daha yemek vakti gelmedi," dedi Andrei, gençliğinde Saray kentine gitmişti ve Han'ın sarayındaki safran ve karabiber kokusunu hâlâ özlemle hatırlıyordu. "Ama," diye ekledi Saşa'yı süzerek, "yaban topraklardan yeni gelmiş bir adam için bir istisna yapılabilir."

Keşişler o gün, büyük perhizden önce kanları canları yerine gelsin diye büyük bir sığır filetosu pişirmişlerdi; aynı zamanda taze ekmek ve ağır, tatsız bir peynir vardı. Yiyecekler gelince Saşa hiç düşünmeden saldırdı.

"Yolculuk epey kötü geçti herhalde?" diye sordu Andrei, onu yemek yerken izlerken.

Saşa lokmasını çiğnerken başını iki yana salladı. Lokmasını yutunca, "Hayır. Eşkıyaları bulup katlettik. Dmitrii İvanoviç çok sevindi. Sarayına giderken çocuk gibi mutluydu," dedi.

“O zaman sen neden böyle...” Andrei duraksadı ve yüz ifadesi değişti. “Ah,” dedi yavaşça, “Babanın haberini almışsın.”

Ahşap kâsesini fırının kenarına koyup elinin tersiyle ağzını silerken, “Evet, babamın haberini aldım,” diye kabul etti Saşa. Sonra kaşları birbirine yaklaştı. “Görünüşe göre sen de almışsın. Rahip mi söyledi sana?”

“Hepimize söyledi,” dedi Andrei, kaşlarını çatarak. Kendisine yazdan kalan son yağlarla yapılmış bir kâse et suyu çorbası almıştı ama kâseyi gönülsüzce bir kenara koyup öne eğildi. “Kötü bir hikâye anlattı... Kız kardeşinin bir cadı olduğunu, hiçbir mantıklı tarafı yokken Piyotr Vladimiroviç’i kış ortasında ormana çektiğini... ve sonra kız kardeşinin de baban gibi öldüğünü söyledi.”

Saşa’nın yüz ifadesi değişti ve hegumen bunu tamamen yanlış yorumladı. “Bilmiyor muydun, oğlum? Seni kederlendirdiğim için üzgünüm.” Saşa bir şey söylemeyince Andrei telaşla devam etti: “Belki de ölmesi daha iyidir. Aynı soy ağacından iyi insanlar da çıkabilir kötüler de, en azından kız kardeşin daha fazla zarara yol açmadan ölmüş.”

Saşa griye çalan sabah vakti ata binen son derece canlı kardeşi Vasya’yı düşündü. Andrei ayağa kalktı. “Rahibi... yani Peder Konstantin’i çağıracam... Çok içine kapanık. Durmadan dua ediyor ama eminim vakit ayırıp sana her şeyi anlatacaktır. Son derece dini bütün bir adam...” Andrei hâlâ telaşlıydı; hayranlık ile şüphe arasında kalmış gibi konuşuyordu.

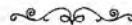
Ayağa kalkarken, “Gerek yok,” dedi Saşa tuhaf bir şekilde. “Rahibin yerini gösterirsen ben onun yanına giderim.”

Konstantin’e küçük ama temiz bir hücre vermişlerdi, inzivaya çekilip dua etmek isteyen keşişler için ayrılan birkaç hücreden biriydi. Saşa kapıyı açtı.

Ses yoktu.

Sonra içeriden aksak ayak sesleri geldi ve kapı açıldı. Rahip, Saşa’yı gördüğünde yüzünün rengi attıysa da sonra normale döndü.

“Tanrı seninle olsun,” dedi Saşa, adamın yüzündeki ifadeye merakla bakarken. “Bana Aleksandr Kardeş derler, seni yaban topraklarda bulup buraya getiren benim.”

Konstantin kendini topladı. “Tanrı senden razı olsun, Aleksandr Kardeş,” dedi. O ilk anın korkuyla karışık şokuyla istemsizce kasıldıktan sonra yüzünde okunabilecek bir ifade kalmamıştı.

“Dünyadan elimi eteğimi çekmeden önce Piyotr Vladimiroviç benim babamdı,” dedi Saşa soğuk bir tavırla çünkü içine şüphe düşmüştü: *Belki de bu rahip doğruyu söylüyordur. Neden yalan söylersin ki?*

Konstantin bir kez başını sallayarak onayladı, görünüşe göre buna şaşırmamıştı.

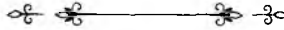
“Kardeşim Olga’dan duyduğum kadarıyla Lesnaya Zemliya’dan geliyormuşsun,” dedi Saşa. “Babamın ölümüne şahitlik etmişsin.”

“Ölüm anını görmedim,” diye yanıtladı rahip, duruşunu dikleştirerek. “Deli kızını aramak için atıyla yola çıktığını ve eve getirdiklerinde parçalanmış bedenini gördüm.”

Saşa’nın çenesinde bir kas seğirdi ama sakalı tarafından gizlendi. “Hatırlayabildiğin kadarıyla hikâyenin tamamını dinlemek isterim, Batyuşka,” dedi.

Konstantin tereddüt etti. “Nasıl istersen.”

“Revaklı bahçede,”⁴⁹ dedi Saşa hemen. Rahibin dar odasından keskin bir kötü koku geliyordu; korkunun kokusuydu bu. Saşa, Peder Konstantin’in ne için dua ettiğini merak etti.

Mantıklıydı. Anlattığı hikâye akla yatkındı ama... tam olarak Vasya’nın ona anlattığı gibi değildi. *Bu ikisinden biri yalan söylüyor*, diye düşündü Saşa yine. *Ya da ikisi de.*

Vasya ölüm haberini vermek dışında üvey annesiyle ilgili bir şey söylememişti. Saşa bunu sorgulamamıştı çünkü insanlar kolay ölürdü. Fakat Vasya kesinlikle Anna İvanovna’nın babasıyla *birlikte* öldüğünü söylememişti...

“Yani Vasilisa Petrovna öldü,” diye sözlerini bitirdi Konstantin, aşıkâr olmayan bir kinle. “Tanrı onun da babasının da annesinin de ruhunu şad

⁴⁹ Manastırların ortasında çevresi revaklı, üstü açık bahçe veya avlu. (ç. n.)

etsin.” Keşiş ile rahip karlarla rengi griye çalan revaklı bahçede turluyorlardı.

Kız kardeşimden nefret etmiş, diye düşündü Saşa irkilerek. Hatta hâlâ nefret ediyor. İkisi karşı karşıya gelmemeli; oğlan kılığına girmesinin bu adamı kandırmaya yeteceğini sanmıyorum.

“Söylesene bana,” dedi Saşa birden, “babamın ahırında doru renkli, yelesi uzun ve yüzünde bir yıldız olan büyük bir aygır var mıydı?”

Konstantin’in beklediği sorunun bu olmadığı belliydi; gözlerini kıstı. Ama... bir an sonra, “Hayır,” dedi. “Hayır... Piyotr Vladimiroviç’in bir sürü atı vardı fakat tarif ettiğin gibi bir atı yoktu.”

Al işte, diye düşündü Saşa. Sarı çıyan seni, bir şey hatırladın. Bana doğrularla karışık yalanlar söylüyorsun.

Vasya’nın yaptığı gibi mi?

İkisine de başlayacağım şimdi. Sadece babamın nasıl öldüğünü bilmek istiyorum!

Rahibin griye çalan, çökmüş yüzüne baktığında Saşa ondan daha fazla bilgi alamayacağını anladı. “Teşekkür ederim, Batyuşka,” dedi garip bir şekilde. “Benim için dua et; gitmeliyim.”

Konstantin eğilerek selam verdi ve haç çıkardı. Saşa geçitten geçerken kaygan bir şeye dokunmuş gibi hissediyor ve kederli bir dürüstlikle, etkileyici davudi sesiyle tüm sorularına cevap veren, bu zavallı saygılı rahipten neden korkması gerektiğini hissettiğini merak ediyordu.

Hanımının güvenini sonuna kadar hak eden, soğukkanlı ve becerikli Varvara, Vasya’yı ovalaya ovalaya gözeneklerine kadar temizlemişti. Vasya’nın safir kolyesi bile bir keresinde alaycı bir homurtu çıkarmıştı. Kadının yüzü tanıdık geliyor fakat Vasya bir türlü onu kime benzettiğini çıkaramıyordu. Belki de sadece kıvraklığı Vasya’ya Dünya’yı hatırlatıyordu. Varvara, Vasya’nın kirli saçlarını yıkayıp hamamdaki kükreyen fırının yanında kuruttu. Vasya’nın saçını örerken, “Bunu kesmelisin... oğlum,” dedi soğuk bir tavırla.

Vasya kaşlarını çattı. Üvey annesinin sesi daima içinin düğüm düğüm olmuş bir yerinde yaşayacak ve ona, “Seni cılız, biçimsiz, çirkin kız!” diye

bağıracaktı ama Anna İvanovna bile Vasya'nın ışıktaki kızıl parıltılar saçan siyah saçlarını hiç eleştirmemişti. Fakat Varvara'nın sesinde belli belirsiz, alaycı bir tını vardı.

Vasya'nın saçları için, "Gece yarısı, sönmeye durmuş bir ateş gibi," derdi çocukluk bakıcısı Dünya, yaşlandıkça şefkate daha meyilli biri olmuştu. Vasya bakıcısının ateşin yanında, buz iblisi izlemiyormuş gibi görünse de izlerken Vasya'nın saçlarını nasıl taradığını da hatırlıyordu.

Vasya, "Kimse saçlarımı görmeyecek," dedi Varvara'ya. "Sürekli kukuleta ve şapka takacağım. Kış sonuça."

"Saçmalık," dedi cariyeye.

Vasya inatla omuz silkti ama Varvara bir daha konuşmadı.

Vasya yıkandıktan sonra Olga kız kardeşinin giyinmesine yardım etmek için geldi; yüzü solgun, dudakları gergindi. Dmitrii ona bir kaftan göndermişti: Yeşil ve altın rengi işlemeleri vardı ve küçük bir prense uygundu. Olga onu tek koluna asıp getirmişti. "Şarap içme," dedi Serpuhov Prensesi, haber etmeden sıcak hamama dalarak. "İçiyormuş gibi yap. Konuşma. Saşa'nın yanında kal. Mümkün olan en kısa sürede geri dön." Olga kaftanı bir yere serdi, Varvara temiz bir gömlek ve pantolon getirmiş, Vasya'nın kendi botlarını da güzelce temizlemişti.

Vasya başını sallayarak onayladı, nefesi daralıyordu; keşke Olga'nın karşısına farklı bir şekilde gelseydi de ablası böyle öfkeli olmasaydı, birlikte eskisi gibi gülebilselerdi.

"Olya..." dedi çekinerek.

"Şimdi değil, Vasya," dedi Olga. Varvara'yla birlikte Vasya'nın kıyafetlerini çevik ve gayrişahsi bir beceriyle hazırlıyorlardı.

Vasya sessiz kaldı. Çocukluk anılarında ablası örgüsünden bazı saç tutamları çıkmış halde tavukları besliyordu. Ama karşısındaki bu kadın kraliçe gibi güzel, görkemli ve mesafeliydi; kaliteli kıyafetleri, başlığı ve doğmamış çocuğunun ağırlığıyla tüm bu özellikleri daha da vurgulanıyordu.

Vasya'nın yüzüne şöyle bir bakınca, "Zamanım yok," diye devam etti Olga daha nazik bir şekilde. "Affet beni, kardeşim ama bundan daha fazlasını yapamam. Maslenitsa günbatımında başlayacak ve hanemdekilerle

ilgilenmeliyim. Bu hafta seninle Saşa ilgilenecek. Bu sarayın erkeklere has bölümünde senin için bir oda hazırlandı. Başka hiçbir yerde uyuma. Kapını da sürgüle. Saçlarını gizle. Dikkatli ol. Hiçbir kadınla göz göze gelme; nihayetinde seni terem'e kız kardeşim olarak aldığımda kadınlar-dan daha zeki olanların seni tanımasını istemiyorum. Festival bittiğinde seninle tekrar konuşacağım. Elimizden gelen en kısa sürede Vasilii Petro-viç'i buradan göndereceğiz. Git şimdi."

Son düğüm de atılmıştı; Vasya küçük bir Moskovalı prens gibi gi-yinmişti. Saçlarını gizleyen deri kukuletasının üzerine kenarları kürklü şapkası takılıp kaşlarına kadar çekilmişti.

Vasya, Olga'nın planının hakkaniyetini de soğukluğunu da hissetmiş-ti. İncinmişti, bir şey söylemek için ağzını açıtsa da ablasının bakışların-daki kararlılığı görünce tekrar kapatıp oradan ayrıldı.

Vasya giderken Olga ile Varvara uzun uzun baktı.

"Lesnaya Zemliya'ya haber gönder," dedi Olga. "Gizlice. Erkek kar-deşlerime kız kardeşimizin hayatta ve benim yanımda olduğunu söyle."

Saşa, Serpuhov Prensi'nin kapısında Vasya'yla buluştuğunda akşa-müstüydü. Birlikte dönüp yokuşu istikrarlı bir şekilde çıkmaya başladı-lar. Kremlin, bir tepenin zirvesine kurulmuştu. En doruk noktasını ise katedral ile Büyük Prens'in sarayı paylaşıyordu.

Dönemeçli sokak tekerlek izleriyle ve karlarla doluydu. Vasya botla-rı olabildiğince temiz kalsın diye adımlarına dikkat etti ve Saşa'ya ayak uydurmaya çalıştı. *Solovey haklıymış*, diye düşündü, gayrişahsi telaşe-le-rinden biraz korkarak insanlardan kaçınırken. *O kasaba buranın yanında hiçbir şeymiş*.

Sonra da üzülerek şöyle düşündü: *Terem'de yaşamayacağım. Onlar beni tekrar kız halime döndürmeye çalışmadan önce buradan kaçacağım. Yıllar sonra ilk kez gördüğüm ablamı bu sonsuza dek son görüşüm mü olacak? Üstelik bana çok öfkeli.*

Dmitrii'nin sarayının kapısındaki muhafızlar onları selamladı. İki kar-deş kapıdan ve avludan geçtiler ki bu avlu Olya'nınkinden daha büyük,

güzel, gürültülü ve pisti. Ardından merdivenleri çıktılar ve bir odadan diğerine geçmeye başladılar: Odalar masallardan fırlamış gibi rengârenkti ama toz ve kötü kokular Vasya'yı şaşırtmıştı.

Şehrin gürültüsüne ve dumanına açık bir başka merdivenden çıkarken Vasya çekinerek, "Seni ve Olya'yı büyük bir sıkıntıya mı soktum, Saşa?" dedi.

"Evet," dedi ağabeyi.

Vasya yürümeyi kesti. "Hemen şimdi gidebilirim. Solovey ve ben bu gece ortadan kaybolabiliriz ve başınızı bir daha derde sokmayız." Gururlu bir şekilde konuşmaya çalışmıştı ama Saşa'nın, sesindeki düğümü fark ettiğini biliyordu.

"Aptal olma," diye çıkıştı ağabeyi. Uzun adımlarına ara vermemişti; başını bile belli belirsiz çevirmişti. Gizli bir öfke Saşa'nın içini kemiriyordu sanki. "Nereye gideceksin ki? Maslenitsa'yı atlattıktan sonra Vasilii Petroviç defteri kapanacak. Şimdi, neredeyse geldik. Olabildiğince az konuş." Merdivenlerin tepesine gelmişlerdi. Karşılarındaki oymalı panelli, çift kanatlı büyük kapı cılayla parlatılmıştı ve önünde iki muhafız duruyordu. Muhafızlar haç çıkardılar ve hemen saygıyla başlarını eğdiler. "Aleksandr Kardeş," dediler.

"Tanrı sizinle olsun," dedi Saşa.

Kapılar ardına kadar açıldı. Vasya kendini duvardan duvara adamlarla dolu, alçak tavanlı, puslu, muazzam bir salonda buldu.

Onlara ilk dönüp bakanlar, kapıya en yakın olanlardı. Vasya bir köpek sürüsüyle karşılaşmış bir erkek geyik gibi kapının eşiğinde donakalmıştı. Kendini çıplak gibi hissediyordu, bu kalabalıkta en azından bir kişinin kahkahayı basıp yanındaki arkadaşına, "Baksana! Şuradaki kadın erkek gibi giyinmiş!" diyeceğine emindi. Ama kimse konuşmadı. Terlerinin, yağlarının ve yemeklerinin kokusu içerideki havayı daha da boğmuştu. Vasya bir odanın bu kadar kalabalık olabileceğini hiç düşünmemişti.

Sonra Kasyan zarif ve sakin bir şekilde öne çıktı. "Hoş geldiniz Aleksandr Kardeş ve Vasilii Petroviç." Bu şaşaalı toplantıda bile Kasyan ateş kuşu rengiyle ve kıyafetlerine dikilmiş incilerle göze batıyordu. Vasya ona minnettardı. "Tekrar görüştüğümüze sevindim. Büyük Prens festival boyunca bana hanesinde bir yer vererek beni onurlandırdı."

Vasya o sırada kalabalığın meşhur ağabeyine, kendisinden daha çok baktığını fark etti. Artık rahat bir nefes alabiliirdi.

Dmitrii küçük bir platformun üzerindeki koltuğundan kükredti: “Kuzenlerim! İkiniz de buraya gelin.”

Kasyan kısaca eğilerek selam verdi ve önlerinden çekildi. İtişip kakışan boyar’lar duvarlara doğru çekilip geçmelerine müsaade etti.

Vasya ağabeyinin peşinden giderek odanın karşı ucuna geçti. Vasya’nın ardından bir konuşma dalgası yükseldi. Mücevherler ile kaftanların değişen renkleri ve parlak renkli duvarlar Vasya’nın başını döndürüyordu. Saşa’nın peşinde gösterişli bir biçimde yürümeye çalışıyordu. Yerlerde aşırı karmaşık desenli halılar ve postlar vardı. Görevliler odanın köşelerinde ifadesiz yüzleriyle bekliyorlardı. Birer yarık gibi görünen daracık pencere-lerden içeriye pek az solunabilir hava giriyordu.

Dmitrii kalabalığın ortasında, oymalı ve kakmalı tahtında oturuyordu. Hamamdan yeni çıkmış, pembeleşmiş ve neşelenmişti. Boyar’ların konuşmalarının merkezindeyken gayet rahattı. Ancak Vasya onun içindeki çalkantıyı gözlerinde görebiliyordu; ifadesinde sert ve tatsız bir şeyler vardı.

Saşa, Vasya’nın yanında huzursuz bir şekilde kıpırdandı; bunu o da fark etmiş olmalıydı.

“Erkek kardeşimi sunayım, Dmitrii İvanoviç,” dedi Saşa, salondaki mırıltıları kesen kontrollü ve resmî bir ses tonuyla. Ellerini cübbesinin kollarına sokmuştu; Vasya onun gerginlikten titrediğini neredeyse hissedebiliyordu. “Vasilii Petroviç.”

Vasya iyice eğilerek selam verirken şapkasının düşmemesini umdu.

“Hoş geldiniz,” dedi Dmitrii benzer şekilde resmî bir tavırla. Vasya’yı baş döndürücü derecede çok sayıda birinci ve ikinci dereceden kuzenine ismen tanıttı. Vasya bunca isim peş peşe sıralandığı için afallamışken Büyük Prens tuhaf bir şekilde, “Bu kadar tanışma yeter,” dedi. “Aç mısın, Vasya? Ah...” Kaotik kalabalığa bakıp, “Biz gidip bir şeyler yiyeceğiz ve dostlarımızla biraz sohbet edeceğiz,” dedi. “Bu taraftan.”

Büyük Prens böyle söyleyip ayağa kalktı ve izleyen herkes eğilerek selam verirken onları insanların olmadığı başka bir odaya yönlendirdi. Vasya rahat bir nefes aldı.

Fırın ile pencere arasında bir masa vardı ve Dmitrii'nin el hareketiyle bir hizmetli masayı kekler, çorba ve servis tabaklarıyla doldurmaya başladı. Vasya bunları arsız bir arzuyla izledi. Neredeyse tokluğun nasıl bir his olduğunu unutmuştu. Son dört gecedir ne yediyse soğuk daima aldığı besinleri tüketmişti. Hamamdayken kaburgalarını tek tek sayabildiğini fark etmişti.

"Oturun," dedi Dmitrii. Ceketi gümüş renkli iplikle dikilmiş, değerli taşlar ve pembe altınla süslenmişti; saçları ve sakalı yıkanıp yağlanmıştı. Güzel kıyafetleri içinde yeni bir otorite havası kazanmıştı; keskin, net ve biraz korkutucu görünüyordu ancak bunu hâlâ yanaklarını ortaya çıkaran gülümsemesinin ardına gizliyordu. Vasya ile Saşa dar masada yerlerini aldılar. Önlerine tatlı kokusu etrafa yayılan sıcak şarap kadehleri kondu. Masanın ortası lahana, yumurta ve tütsülenmiş balıklı büyük bir tartla taçlandırılmıştı.

"Boyar'lar bu gece geliyor," dedi Büyük Prens. "Hepsine, tüm pisboğazlara ziyafet çekirtmeliyim ve et yemekten sersemlemiş halde evlerine göndermeliyim. Büyük oruç başlamadan ete doymalılar." Dmitrii'nin bakışları, hâlâ gözlerini servis tabaklarından alamamış olan Vasya'nın üzerindeydi. Yüz ifadesi biraz yumuşadı. "Ama bizim Vasya'nın akşam yemeğine kadar bekleyebileceğini düşünmüyordum."

Vasya başını sallayarak onayladı ve yutkunup, "Yoldan bu yana dipsiz bir kuyuya döndüm, Dmitrii İvanoviç," demeyi başardı.

"Olması gereken de bu!" diye haykırdı Dmitrii. "Hâlâ gelişme çağındasın. Haydi ikiniz de yiyin, için. Genç kuzenime ve savaşçı keşişe şarap servisi... Yoksa çoktan oruca başladın mı, kardeşim?" Dmitrii, Saşa'ya alaycı bir ilgiyle baktı ve tartı Vasya'ya doğru itti. Dmitrii, "Vasilii Petroviç'e bir dilim tart," dedi hizmetliye.

Tarttan bir dilim kesildi ve Vasya neşeye yemeye başladı. Ekşi lahana, ağır yumurta ve tuzlu peynirin dilinde bıraktığı tat... Yemeğine saldırıya ve yediklerinin midesindeki ağırlığıyla gevşemeye başladı. Tartını soluksuz yuttuktan sonra bir köpek gibi haşlanmış ete ve toplenoye moloko'ya⁵⁰ saldırdı.

⁵⁰ İngilizceye "baked milk", yani "fırınlanmış süt" olarak geçmiş olsa da aslında birebir çevirisi "ıstılmış" ya da "pişirilmiş" süttür. Süt, toprak tencerede kaynatıldıktan sonra sabaha kadar Rus fırınının içinde bekletilir ve fırınla beraber soğumaya durur. Bu süreçte süt esmerleşir ve belirgin bir karamel aroması kazanır. (ç. n.)

Fakat Dmitrii'nin iyi niyetli misafirperverliği Saşa'yı kandıramamıştı. Vasya yemeye devam ederken, "Ne oldu, kuzen?" diye sordu Büyük Prens'e.

"Her zamanki gibi iyi *ve* kötü haberler var," dedi Dmitrii. İskemlesinde arkasına yaslandı, yüzüklü ellerini birbirine kavuşturdu ve gecikmiş bir tatminin memnuniyetiyle gülümsedi. "Artık ağlayıp durduğu ve hayaletler gördüğünü sandığı için şapşal karımı affedebilirim artık. Bebek bekliyormuş."

Vasya birden başını yemeğinden kaldırdı. "Tanrı ikisini de korusun," dedi Saşa, kuzenin omzunu kavrayıp. Vasya da kekeleyerek tebrik etti.

"Bana bir varis doğuracak olması Tanrı'nın bir lütfü," dedi Dmitrii ve kadehini yudumlamaya başladı. Dmitrii içtikçe o neşeli kaygısızlık havası yavaş yavaş dağılıyordu ve Dmitrii tekrar dönüp baktığında Vasya onu ilk kez gerçekten görebildiğini hissetti: Yolda tanıdığı tasasız kuzeni değil, yaşına ağır gelebilecek bir yükün altına girmiş büyük bir güce sahip bir adamdı o. Binlerce hayatı elinde tutan bir Prensti.

Dmitrii ağzını silip, "Şimdi sıra kötü haberde," dedi. "Saray kentinden, Han'ın maiyetinden yeni bir sefir, kafilesinde atlar ve okçularla beraber geldi. Temsilci sarayına yerleştirildi ve ödenmemiş tüm vergi borçlarının derhâl fazlasıyla ödenmesini istiyor. Han artık gecikme istemiyor, dedi. Ayrıca ödeme yapmazsak General Mamay'ın Volga Nehri'nin aşağısında bekleyen orduyu kapımıza yığacağını da açıkça söyledi."

Sözleri dayak etkisi yaratmıştı.

Biraz duraksadıktan sonra, "Boş bir tehditten ibaret olabilir," dedi Saşa.

"Emin değilim," dedi Dmitrii. Yemeğini yemekten çok parçalamıştı, o anda bıçağını kenara koydu. "Duyduğuma göre Mamay, güneydeki Toktamış adlı bir savaş beyiyle hasımmış. Bu adam da taht iddialarında bulunuyormuş. Mamay bu rakibini bertaraf etmek için savaşa girmek zorunda kalırsa..."

Bir duraksama oldu. Hepsi birbirine baktı. Vasya aniden, kendini bile şaşırtarak, "O zaman Mamay önce bizden vergi almalı," diye bitirdi. Muhabbete kendini o kadar kaptırmıştı ki çekingenliğini unutmuştu. "Yani Toktamış'la savaşmak için paraya ihtiyacı var."

Saşa ona sert bir bakış attı. *Sessiz ol.* Vasya masum surat ifadesini takındı.

“Zeki çocuk,” dedi Dmitrii, dikkati dağınıktı. Yüzünü ekşitti. “İki yıldır haraç göndermedim ve kimse fark etmedi. Fark etmelerini de beklemedim. Tahta kendileri ya da şişman oğulları geçsin diye birbirlerini zehirlemekle öylesine meşgullerdi ki... Ama generaller, tahtın talipleri kadar aptal değil.” Bir duraksama oldu. Dmitri ile Şaşa göz göze geldi. “Hem ben ödeme yapmaya karar versem bile şimdi parayı nereden bulacağım? Vasya o şerefsizleri sığınaklarına kadar takip etmeden önce bu kış boyunca kaç köy yandı? Bu insanlar bırakın başka bir savaş için vergi vermeyi, *karınlarını* nasıl doyuracaklar?”

“İnsanlar bunu daha önce de yaptı,” diye belirtti Şaşa, kasvetli bir biçimde. Masadaki atmosfer, dışarıdaki şehrin neşeli çılgınlarıyla tuhaf bir tezat oluştuyordu.

“Evet ama Tatarlar iki savaş beyi arasında bölünürse, boyunduruktan kurtulma... *direnme* şansımız olur ve güneye giden her yük arabası bizi zayıflatır. Vergilerimiz neden Saray kentinin yönetimini zengin etsin ki?”

Keşiş bir şey söylemedi.

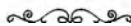
“Ağır bir zafer,” dedi Dmitrii, “tüm bunlara bir son verebilir.”

Vasya’ya çok eski bir tartışmayı sürdürüyorlar gibi gelmişti.

“Hayır,” diye çıkıştı Şaşa. “Vermez. Tatarlar mağlubiyete mahal vermezler; Altın Orda eskisi gibi olmasa da hâlâ fazlasıyla gururlu. Bir zafer bize zaman kazandırabilir ama Altın Orda’nın başına kim geçerse bizim için geri döner. Bizi sadece hizaya getirmek değil, cezalandırmak isterler.”

“Parayı artıracak olursam,” dedi Büyük Prens yavaşça, “senin kurtardığın o köylülerden bazılarını aç bırakmak zorunda kalacağız, Vasya. Doğrusunu istersen, Şaşa,” diye ekledi keşişe dönüp, “senin tavsiyen benim için değerli. Bunu herkes bilsin. Çünkü bu paganların *köpeği* olmaktan bıktım.” Köpek kelimesini bir buz parçasının kırılması gibi öyle keskin bir şekilde söylemişti ki Vasya irkilmeden edememişti. “Ancak,” derken duraksadı Dmitrii, sonra kısık sesle devam etti, “oğluma da yanmış bir şehir bırakmayacağım.”

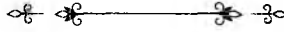
“Bilgesin, Dmitrii İvanoviç,” dedi Şaşa.

Vasya, Büyük Prens daha en başında evlerini yakan insanların lorduna vergi ödemek zorunda olduğu için aç kalacak olan Moskof köylerindeki yüzlerce Katya'yı düşündü.

Tekrar konuşacak oldu ama Saşa ona masanın karşı tarafından kötü kötü bakınca söylemek istediklerini yuttu Vasya.

“Ah, her hâlükârda bu sefiri karşılamalıyız,” dedi Büyük Prens. “Sonra misafirperver olmadığım söylenmesin. Yemeğini bitir, Vasya. İkiniz de benimle geliyorsunuz. Yakışıklı, iyi giyimli Kasyan Lutoviç de gelecek tabii. Taviz vererek bir Tatar lordunu memnun etmem gerekiyorsa, bunu en azından doğru düzgün yapayım.”

Kremlin'in güneydoğu köşesinin yakınında küçük ve güzel yapılmış bir saray göze çarpıyordu. Duvarları diğer saraylarınkinden daha yüksekti üstelik de hem sarayın şeklini hem de konumunu bir şekilde tanımlaması zor bir mesafe hissi veriyordu.

Vasya, Saşa, Kasyan, Dmitrii ve onun hanesinin önde gelen birkaç üyesi, Büyük Prens'in sarayından çıkıp meraklılara engel olacak korumalar eşliğinde oraya yürüyorlardı.

Dmitrii kara mizaha başvurarak, “Tevazu,” dedi Vasya'ya. “Yalnızca gururlu bir adam atma biner. Saray kentinin lordları karşısında gururlu olunmaz, yoksa ölürsün, şehrin yanar ve oğulların mirastan mahrum kalır.”

Gözleri ondan daha yaşlı acı hatıralarla dolmuştu. Büyük Han'ın savaşçıları neredeyse iki yüzyıl önce Rus' topraklarına gelmiş, kiliselerini yıkmış, boyun eğdirmek için insanlarına tecavüz etmiş veya onları katletmişti.

Vasya verebilecek değerli bir cevap bulamamıştı ama yüzünden duyduğu sempati belli olmuş olmalıydı ki Büyük Prens sertçe, “Boş ver, delikanlı,” dedi. “Büyük Prens olmak için insanın yapması gereken daha kötü şeyler vardır, hele de devletin başına geçecek bir Büyük Prens olacaksan yapman gerekenler çok daha kötü olur.”

Alışılmadık derecede düşünceli görünüyordu. Vasya el değmemiş ormana kar yağdığı o uzun günlerde Dmitrii'nin nasıl güldüğünü hatırladı. Ani bir dürtüyle, “Sana elimden gelen her şekilde hizmet edeceğim, Dmitrii İvanoviç,” dedi Vasya.

Dmitrii yürümeyi kesti; Saşa kaskatı kesildi. Dmitrii, “Buna ihtiyacımız olabilir, kuzen,” dedi on altı yaşında tahta geçmiş bir adamın mütevazı rahatlığıyla. “Tanrı seninle olsun.” Elini bir an için Vasya’nın kukuletaı başına koydu.

Sonra tekrar yürümeye başladılar. Dmitrii, Saşa’ya kısık sesle, “İstersem önünde diz çökeyim, hazinem zerre kadar artmayacak. Nasihatine kulak veriyorum ama...” dedi.

“Tevazu her hâlükârda hesaplşmayı erteleyebilir,” diye mırıldandı Saşa cevaben. “Toktamış beklediğimizden daha kısa bir süre içinde Mamay’a saldırabilir, bu erteleme sana zaman kazandırabilir.”

Vasya ağabeyinin hemen arkasında yürür ve dikkatle dinlerken şöyle düşündü: *Saşa’nın babamın evine dönmemesine şaşmamalı. Büyük Prens’in ona bu kadar ihtiyacı varken nasıl dönebilirdi ki?* Sonra da içine kötü hisler doğarken şöyle düşündü: *Ama Saşa yalan söyledi. Benim için yalan söyledi. Ben gidince bu onu Prens’in gözünde nasıl bir duruma düşürecek?*

Kapılara geldiler, korumaları dışarıda kalmak suretiyle içeriye kabul edildiler ve Vasya’nın o güne dek gördüğü en güzel odaya götürüldüler.

Vasya’nın bir lüks algısı yoktu... Bunu tarif edecek pek az söz bulabilirdi. Sırf sıcaklık, temiz bir ten, kuru çoraplar ve aç kalmamak bile onun için birer lükstü. Ama bu... bu oda onun için *lüks* kelimesine yeni bir anlam yüklemişti; etrafa keyifle alık alık bakıyordu.

Ahşap zemin muntazam döşenmiş ve cilalanmıştı. Üzerine Vasya’nın bilmediği türden, desenli tertemiz halılar serilmişti. Öfkeli kedi desenleri çarpıcıydı.

Köşedeki fırın kiremit döşemeliydi, üzerine ağaçlar ve kızıl kuşlar resmedilmişti, içinde cayır cayır ateş yanıyordu. Vasya bir an için fazlasıyla sııcakladığını ve sırtından aşağıya terler süzüldüğünü hissetti. Adamlar duvarların önünde birer heykel gibi dizilmiş bekliyordu, üzerlerinde kiraz kırmızısı ceketler ve tuhaf şapkalar vardı.

Bu Saray denen şehri göreceğim, diye düşündü Vasya, tüm bu zarafetin içinde kendi üzerindeki görkemli kaftan gözüne zevksiz gelmişti. *Soloveyle çok uzaklara gideceğim, o da ben de göreceğiz o şehri.*

Burnunu gıcıklayan bir koku almıştı (o bilmiyordu ama aldığı koku mürdü);⁵¹ hapşırılmamak için kendini tutmaya çalışırken grup, halı serilmiş bir kürsünün birkaç adım önünde durduğunda Vasya neredeyse Saşa'ya çarpacaktı. Dmitrii diz çöktü ve başını yere eğdi.

Gözleri dolan Vasya, sefiri çok net göremiyordu. Büyük Moskova Prensi'ne kısık sesle ayağa kalkmasının emredildiğini duydu. Dmitrii, Han'a selamlarını iletirken Vasya sessizce dinledi.

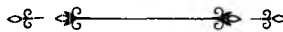
Özürler dileyen, eğilerek selam veren ve hediyelerini hizmetlilere uzatan bu lordun içinde o tanıdığı dobra prensi görmekte zorlanıyordu. Selamlama faslı sürüyordu... "Tanrı tüm oğullarınızı, eşlerinizi korusun." Dmitrii'nin ses tonu değiştiğinde Vasya tekrar dikkat kesildi. "Peş peşe bir sürü köy," dedi Dmitrii saygılı ama gür bir sesle, "yağmalandı, ateşe verildi. Halkımın kışın hayatta kalmak için yapacak çok işi var ve daha fazla paramız yok. En azından bir sonraki sonbaharın hasadına kadar. Saygısızlık etmek değil niyetim fakat hepimiz görmüş geçirmiş insanlarız, eminim ki siz de anlayışla..."

Tatar keskin bir ses tonuyla kendi dilinde yanıt verdi. Vasya kaşlarını çatı. Henüz bakışlarını kürsünün dibindeki tercümanı aşır sefire kaldırmamıştı. Ama sefirin sesinde bir şey Vasya'nın bakışlarını kendine çekti.

Sonra Vasya dehşete düşmüş bir şekilde donakaldı.

Çünkü sefiri tanımıştı. Onu en son karanlıkta, kılıcını şiddetle savurmadan hemen önce görmüştü, adamlarına savaş çağrısı yapan da yine aynı sestti.

Aynı adam şimdi ipekli kadifeler ve samur kürkü altında parlıyordu fakat Vasya'nın onun geniş omuzlarını, keskin çenesini ve sert bakışlarını unutmaması mümkün değildi. Tercümanla sabit bir ses tonuyla konuşuyordu ancak bir an için Tatar sefiri, eşkıya lideri bakışlarını Vasya'ya çevirdi ve ona yarı gülümseyerek nefretle baktı.

Vasya kabul salonundan çıkarken öfkeliydi, korkuyor ve duyularından şüphe ediyordu. *Hayır. O olamaz. Bu adam bir haydut. Soylu bir*

⁵¹ İlaç yapımında ve parfümeride yararlanılan, kokulu, yapışkan bir reçine türüdür. Bu reçinenin elde edildiği ağaç da aynı isimle anılır. (ç. n.)

Tatar ya da Han'ın hizmetkârı değil. Hata ediyorsun. Onu bir kez ateşten yayılan ışıktaki, bir kez de karanlıkta gördün. Emin olamazsın.

Olamaz mıydı gerçekten? Bir kılıç darbesinden hemen önce gördüğü, onu az kalsın öldürecek bir adamın yüzünü hakikaten unutabilir miydi?

Bu adam ellerinde hâlâ Rus kanı varken dayanışmayla ve Dmitrii'nin nankörlüğüyle ilgili yapmacık laflar ediyor olabilir miydi?

Hayır. O olamazdı. Nasıl olabilirdi ki böyle bir şey? Ama yine de... Bir adam hem lord hem eşkiya olabilir miydi? Yoksa o bir sahtekâr mıydı?

Dmitrii'nin grubu geldiği yoldan geri dönüyor, kremlin'i hızla geçiyordu. Etraflarında festival arifesindeki bir şehrin kaygısız sesleri çınlıyordu: kahkahalar, bağırış çağırışlar ve şarkılar. Büyük Prens geçerken insanlar ona yol açtılar ve adını haykırdılar.

Vasya hızlıca karar alıp, "Seninle konuşmam lazım," dedi Saşa'ya. Eli hızlıca ağabeyinin bileğine sarıldı. "Hemen."

Dmitrii'nin sarayının kapıları önlerinde belirdi; ilk meşaleler yakılmıştı. Kasyan onlara meraklı bir bakış attı; ağabey kardeş kafa kafaya vermiş yürüyorlardı.

"Pekâlâ," dedi Saşa, bir an tereddütte kaldıktan sonra. "Gel, Serpuhov sarayına dönelim. Burası fazla kalabalık."

Saşa çatık kaşlı Dmitrii'ye çabucak bir bahane uydururken Vasya duşğunu ısırarak bekledi. Sonra ağabeyinin peşinden gitti.

Gün akıp gidiyordu; altın sarısı ışıklar Moskova kulelerini devasa birer meşale gibi gösteriyordu ve sarayın eteklerinde zeminde gölgeden göller oluşuyordu. Binaların arasında insanın iliğini kemiğini donduran bir esinti ılık çalarak dolaşıyordu. Vasya artık sokaklardaki bu kargaşada ayağını yere zor basıyordu. Bir sürü insan gülerken, surat asarak veya soğukta iki büklüm durarak bir o yana bir bu yana gidiyordu. Lambalar ve dövülmüş demirler kar kayaklarını pürüzsüzleştirmişti; sıcak keklerin yağları cızırdıyordu. Vasya başını çevirdi ve saatler ilerledikçe ateş rengine bürünen gökyüzü altında fırlatılan kar toplarının çıkardığı seslere kendini tutamayıp güldü.

Olga'nın avlusunun sessiz bir köşesinde bulunan Solovey'in otağına gelene kadar Vasya tekrar acıkmıştı. Vasya'yı görünce Solovey hemen

beyaz yıldızlı başını kaldırdı. Vasya çitlerin üzerinden geçip yanına gitti. Onu sevdi, yelesini parmaklarıyla taradı, ellerine burnunu sürmesine izin verdi, tüm bunları yaparken de ağabeyinin anlamasını sağlamak için doğru kelimeler bulmaya çalıştı.

Saşa çitlere yaslandı. “Solovey gayet iyi. Bana ne söyleyecektin?”

Asil bir mor tonuna bürünmüş gökyüzünde birkaç yıldız parlamaya başlamıştı ve Ay, sarayların düzensiz çatıları üzerinde belli belirsiz bir yay çizerek doğuyordu.

Vasya derin bir nefes aldı. “Söylemiştin ya,” diye başladı, “hani eşkıyaların izini sürerken... kaliteli kılıçlar kuşanmış ve güçlü atlara sahip olmalarının çok tuhaf olduğunu söylemiştin. Kamp yerlerinde de bal şarabı, bira ve tuz olmasını garipsemiştin.”

“Hatırlıyorum.”

“Artık nedenini biliyorum,” dedi Vasya, artık daha hızlı konuşuyordu. “Katya, Anyuşka ve Lenoçka’yı kaçıran... Çelubey dedikleri eşkıya lideri... İşte o, General Mamay’ın temsilcisi. İkisi aynı adam. Buna eminim. Sefir, bir eşkıya...”

Biraz duraksayıp soluklandı.

Saşa’nın kaşları birbirine yaklaşmıştı. “Bu imkânsız, Vasya.”

Vasya, “Eminim,” dedi tekrar. “Onu son gördüğümde yüzüme doğru kılıcını savuruyordu. Benden şüphen mi var?”

Saşa yavaş yavaş, “Karanlıktı. Korkmuştun. Emin olamazsın,” dedi.

Vasya öne eğildi. Sesi hissettiği duyguların şiddetini yansıtarak çıkıyordu. “Emin olmasam böyle bir şey söyler miydim? Eminim diyorum sana.”

Ağabeyi sakalını çekmişti.

Vasya birden parlayıverdi. “Rus kızları üzerinden kazanç sağlarken kalkmış Büyük Prens’in nankörlüğüyle ilgili ağzına geleni söylüyor. Bu da şu anlama gelir...”

“Ne anlama gelir?” diye çıkıştı Saşa birden keskin bir alaycılıkla. “Büyük lordların kirli işlerini yaptıracakları adamları olur; bir sefir neden bir grup eşkıyayla birlikte at sırtında taşra beldelerini gezsin ki?”

“Ben ne gördüğümü biliyorum,” dedi Vasya. “Belki de o bir lord bile değildir. Moskova’da onu tanıyan var mı?”

“Ben seni tanıyor muyum?” diye çıkıştı Saşa. Çitlerin üzerinden bir kedi gibi atladı. Keşişin botları karları döve döve yaklaşırken Solovey başını iyice kaldırdı. “Sen her zaman doğruyu mu söylüyorsun?”

“Ben...”

“Söyle bana,” dedi ağabeyi. “Bu bindiğin, yere göğe sığmayan doru aygır nereden geldi? Babamın mıydı?”

“Solovey mi? Hayır... o...”

“Ya da bana şunu söyle,” dedi Saşa. “Üvey annen nasıl öldü?”

Vasya sığ bir nefes aldı. “Anlaşıldı, Peder Konstantin’le konuşmuşsun. Ama onun bu meseleyle bir alakası yok.”

“Yok mu? Gerçeklerden bahsediyoruz, Vasya. Peder Konstantin bana babamın ölümüyle ilgili tüm hikâyeyi anlattı. Senin yüzünden öldüğünü söylüyor. Ne yazık ki bana yalan söylüyor. Ama sen de yalan söylüyorsun. Rahip senden neden nefret ettiğini söylemedi. Sen de neden senin bir cadı olduğunu düşündüğünü söylemedi. Atının nereden geldiğini söylemedi. Kışın ortasında ayının mağarasında girecek kadar kafayı yemene neyin sebep olduğunu ya da babamın neden senin peşine düşerek aptallık ettiğini de söylemedi. Babamın böyle öldüğüne inanmıyorum, seninle bir hafta yolculuk ettim, artık senin anlattığın hikâyeye de inanmıyorum, Vasya. Baştan sona yalanlarla dolu. Hemen şimdi doğruları anlatacaksın.”

Vasya yeni doğan karanlıkta kocaman açılmış gözleriyle Saşa’ya baktı ama bir şey söylemedi. Yanında duran Solovey de gerilmişti, Vasya’nın huzursuz eli parmaklarıyla Solovey’in yelesini ileri geri tarıyordu.

“Kardeşim, doğruları söyle,” dedi Saşa yeniden.

Vasya yutkundtu, dudaklarını yaladı ve şöyle düşündü: *Ölü bakıcımın elinden beni kurtaran buz iblisi bana bu atı verdi ve beni yaktığı ateşin ışığında öptü. Bunu söyleyebilir miyim? Hem de bir keşiş olan ağabeyime?* “Sana her şeyi anlatamam,” dedi. “Kendim bile zar zor anlıyorum.”

“O zaman,” dedi Saşa tekdüze bir sesle, “Peder Konstantin’e mi inanayım? Sen bir cadı mısın, Vasya?”

“Ben... Bilmiyorum,” dedi Vasya, acı verici bir dürüstlikle. “Sana anlatabileceklerimi anlattım. Yalan da söylemedim, ben *yalan söylemedim*. Şimdi de söylemiyorum. Sadece...”

“Rus’ topraklarında oğlan kılığında, bugüne kadar gördüğüm en güzel atın sırtında tek başına dolaşıyordun.”

Vasya yutkundu, bir cevap aradı ve dilinin damağının kuruduğunu fark etti.

“Yolculuk etmen için ihtiyacın olan her şeyin bulunduğu heybelerin vardı, hatta içinde biraz gümüş bile vardı... Evet, baktım. Güçlendirilmiş çelikten hançerin var. Mesela onu nereden aldın, Vasya?”

“Kes şunu!” diye haykırdı Vasya. “Sence ben oradan ayrılmak istemiş olabilir miyim? Tüm bunları ben mi istedim? Mecbur kaldım, ağabey, mecburdum.”

“Öyle mi? *Bana anlatmadığın şey ne?*”

Vasya sessiz kaldı. Çiyerti’yi ve ayaklanan ölüleri, sonra da Morozko’yu düşündü. Kelimeler ağzından dökülmemek için direndi.

Saşa hafif bir tiksinti sesi çıkardı. “Yeter,” dedi. “Sırrını saklayacağım... Bunun da bana bir bedeli var, Vasya. Bir daha onu göremeyecek olsam da hâlâ babamın oğluyum. Ama sana güvenmek ya da kuruntularına müsamaha göstermek zorunda değilim. Tatar sefiri eşkıya değil. *Sen* de Büyük Prens’e daha fazla hizmet sözü vermeyeceksin, altından kalkamayacağın yalanlar söylemeyeceksin, sessiz kalman gerektiğinde konuşmayı *keseceksin*, o zaman belki bu haftayı sırrın açığa çıkmadan atlatabilirsin. Seni ilgilendirmesi gereken tek şey bu.”

Saşa otlağın çitlerinden kıvrak bir zarafetle atladı.

“Nereye gidiyorsun?” diye haykırdı Vasya, afallamıştı.

“Seni Olga’nın sarayına geri götürüyorum,” dedi. “Bu gece yeterince şey söyledin, yaptın ve yeteri kadar ortalarda göründün.”

Vasya boğazında biriken itirazlarla tereddüt etti. Ama ağabeyinin gergin sırtına şöyle bir bakınca, söylediği hiçbir şeyi duymayacağını anladı. Nefesi düzensizleşen Vasya, Solovey’in boynunu okşayıp atıyla vedalaştı ve ağabeyinin peşinden gitti.

17.

YASAKLARI ÇİĞNEYEN MARYA

Vasya'nın erkekler bölümündeki odası küçüktü ama sıcaktı; Dmitrii'nin sarayındaki her şeyden çok daha temizdi. Fırının üzerinde birazı maceracı bir fare tarafından kemirilmiş küçük bir yığın ballı kekin yanında biraz sıcak şarap vardı.

Saşa onu eşige kadar getirip, "Tanrı seninle olsun," demiş ve çekip gitmişti.

Vasya yatağa çöktü. Festival zamanı Moskova'dan gelen sesler dar penceresi tarafından kısmen engelleniyordu. Peş peşe haftalar boyunca her gün, gün boyu ata binip hem savaşa hem hastalığa göğüs germiştii, artık yorgunluktan kemikleri ağrıyordu. Vasya kapıyı sürgüledi, pelerini ve botlarını çıkardı, tat almadan yiyip içti ve bir yığın kürk örtünün altına girip yattı.

Battaniyeler ağır ve fırın düzenli olarak sıcaklık veriyor olsa da Vasya titriyor ve uykuya dalmıyordu. Tekrar tekrar kendi ağzında yalan tadı alıyor ve Peder Konstantin'in ağabeyine ve ablasına *neredeyse* doğru bir hikâye anlatan o tok, inandırıcı sesini duyuyordu. Yine eşkıya liderinin savaşı çağrısını işitiyor ve ayışığı altında onun kılıcının parıltısını görüyordu. Moskova'nın gürültüsü ve parıltısı onu allak bullak ediyordu; artık neyin doğru olduğunu *kendisi* de bilmiyordu.

Vasya sonunda uykuya dalmıştı. Gece yarısından sonraki durgun saatlerde sıçrayarak uyandı. Havada ağır bir ıslak yün ve tütsü kokusu vardı, Vasya temiz kış rüzgârını içine çekme özlemiyle gece rengi çatı kirişlerine şaşkın şaşkın baktı.

Sonra nefesi boğazında kesildi. Bir yerlerde biri ağlıyordu.

Ağlayarak yürüyor, ses yaklaşıyordu. Serpuhov sarayına iğneler batırılıyormuş gibi hıçkırıklar geliyordu.

Vasya kaşlarını çatarak ayağa kalktı. Adım sesleri duyulmuyor, sadece hıçkırma hıçkırma ağlama sesi geliyordu.

Yaklaşıyordu.

Kim ağlıyordu? Vasya ayak sesleri ve kıyafet hışırtısı işitmiyordu. Bir kadın ağlıyordu. Buraya hangi kadın gelirdi ki? Burası sarayın erkeklere ait bölümüydü.

Yaklaşıyordu.

Ağlayan her kimse hemen kapının önünde durdu.

Vasya'nın nefesi kesildi. Ölüler de Lesnaya Zemliya'ya böyle ağlayarak, soğuktan kurtarılmak için yalvararak gelmişti. *Saçmalık, burada ölü falan yok. Ayı zincire vuruldu.*

Vasya cesaretini topladı, temkinli olmak için buz gibi soğuk hançerini çıkardı, odayı arşınladı ve kapıyı biraz araladı.

Kapı çerçevesinin dibinde sırttan ağızyla solgun, tuhaf bir surat ona dik dik bakıyordu.

Sen, dedi kelimeleri ağzında yuvarlayarak. Çık buradan, çek git...

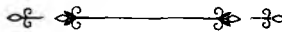
Vasya kapıyı çarpıp kapattı, kalbi küt küt atarak hemen yatağına girdi. Gururu... belki de sessiz bir içgüdü... göğsü hızla inip kalksa da çığlığını bastırmaya itmişti onu.

Kapıyı sürgülememişti ve kapı ağır ağır gıcırdayarak açıldı.

Hayır... artık orada hiçbir şey yoktu. Sadece gölgeler ve bir tutam ayışığı vardı. Bu da neydi? *Hayalet mi? Rüya mı? Tanrım, yardım et.*

Vasya uzun bir süre baktı ama hiçbir şey hareket etmedi, karanlığı bölen bir ses çıkmadı. Sonunda cesaretini topladı, yatağından kalktı, odanın karşısına geçti ve kapıyı kapattı.

Tekrar uykuya dalması uzun zaman aldı.

Vasilisa Petrovna, Maslenitsa'nın ilk günü kaskatı ve aç, pişman ve isyankâr bir şekilde uyandığında bir çift kara gözün tepesinde dikildiğini gördü.

Vasya gözlerini kırıştırdı ve bir kurt gibi temkinli bir şekilde ayaklarını altında topladı.

“Merhaba,” dedi gözlerin sahibi cilveli bir şekilde. “Teyze. Ben Marya Vladimirovna.”

Vasya çocuğa bakakaldı, sonra da ağabeyinin öfkeli ciddiyetine bürünmeye karar verdi. Hâlâ saçları kukuletasının altında gizliydi. “Bu hiç yakışık almadı,” dedi sertçe. “Ben dayın Vasili’yim.”

“Hayır, değilsin,” dedi Marya. Bir adım geri çekilip kollarını kavuşturdu. Küçük botlarına kızıl tilkiler işlenmişti ve kara saçları, iki yanında gümüş püskülleri olan ipek başlığının altından görünüyordu. Yüzü süt beyazıydı, gözleri ise karda açılmış iki kara çukuru andırıyordu. “Dün Varvara’nın peşinden gizlice sızdım içeri. Annemin Saşa Dayı’ya anlattığı her şeyi duydum.” Vasya’yı baştan ayağa süzüp bir parmağını dudaklarına götürdü. “Sen benim çirkin teyzem Vasilisa’sın,” diye ekledi, duruma aldırmadığını belli etmeye çalışarak. “Ben senden daha tatlıyım.”

Bu kadar soluk benizli ve süzgün olmasa Marya’nın bir çocuk olarak tatlı olduğu söylenebilirdi.

“Gerçekten de öylesin,” dedi Vasya, keyif ile keder arasında kalmıştı. “Ama Gri Kurt tarafından kaçırılan Güzel Yelena kadar tatlı değilsin. Evet, ben teyzen Vasilisa’yım ama bu büyük bir sır. Bu sırrı saklayabilir misin, Maşa?”

Marya başını gururla kaldırdı ve fırının yanındaki banka eteklerine dikkat ederek oturdu. “Tabii ki sır tutabilirim,” dedi. “Ben de oğlan olmak istiyorum.”

Vasya böyle bir konuşma için günün fazlasıyla erken saatlerinde olduklarına karar verdi. “Ama annen küçük kızı Maşa kaybolursa ne der?” diye sordu, hafif çaresizce.

“Umurunda bile olmaz,” diye çıkıştı Marya. “O, oğulları olsun istiyor. Ayrıca,” diye devam etti cesaret gösterisiyle, “saraydan ayrılmak zorundayım.”

“Annen oğulları olsun isteyebilir,” diye kabul etti Vasya. “Ama seni de istiyor. Hem neden saraydan ayrılmak zorundaymışsın?”

Marya yutkundu. İlk defa kızın kaygısız ve cesur havası yok olmuştu. “Anlatsam inanmazsın.”

“Muhtemelen inanırım.”

Marya ellerine baktı. “Hayalet beni yiyecek,” diye fısıldadı.

Vasya tek kaşını kaldırdı. “Hayalet mi?”

Marya başını sallayarak onayladı. “Bakıcım böyle masallar anlatıp annemi endişelendirmememi söylüyor. Deniyorum. Ama korkuyorum.” Son kelimesinde sesi gitgide kısılmıştı. “Hayalet hep benim uyumamı bekliyor. Beni yemek istediğini biliyorum. Bu yüzden saraydan ayrılmak zorundayım,” dedi Marya, tazelenmiş bir kararlılık havasıyla. “Ben de senin gibi oğlan olayım, yoksa herkese senin aslında bir kız olduğunu söylerim.” Tehdidini öfkeyle savurmuştu ama Vasya yataktan kalkınca oturduğu yere iyice sindi.

Vasya küçük kızın önünde diz çöktü. “Sana inanıyorum,” dedi hafifçe. “O hayaleti ben de gördüm. Hem de dün gece.”

Marya ona bakakaldı. “Korktun mu?” diye sordu sonunda.

“Evet,” dedi Vasya. “Ama bence hayalet de korktu.”

“Ondan nefret ediyorum!” diye patlayıverdi Marya. “Hayaletten nefret ediyorum. Beni hiç rahat bırakmıyor.”

“Belki de bir dahaki sefere ona ne istediğini sormalıyız,” dedi Vasya düşünceli bir şekilde.

“Dinlemiyor ki,” dedi Marya. “Ona başımdan gitmesini söylüyorum ama beni dinlemiyor.”

Vasya yeğenini inceledi. “Maşa, ailenin görmediği başka şeyler de görüyor musun?”

Marya her zamankinden daha ürkek görünüyordu. “Hayır,” dedi.

Vasya bekledi.

Çocuk bakışlarını yere eğdi. “Hamamda bir tane adam var,” dedi. “Fırında da bir tane adam var. Beni korkutuyorlar. Annem böyle hikâyeler anlatmamam gerektiğini, yoksa hiçbir prensin benimle evlenmek istemeyeceğini söyledi. O... bana çok kızdı.”

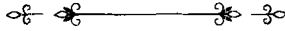
Vasya bildiği dünyaya, var olduğu bilinmeyen bir dünyayı gördüğünü söylediğinde yaşadığı çaresizliği ve kafa karışıklığını dün gibi hatırlıyordu. “Hamamdaki adam *gerçek*, Maşa,” dedi Vasya keskin bir dille. Çocuğu omuzlarından tuttu. “Ondan korkmamalısın. O aileni korur, kollar. Onun bir sürü türü vardır: biri avluyu, bir diğeri ahır, bir başkası fırını gözetir. Kötülükleri kapının dışında tutarlar. En az senin kadar gerçek onlar. Duyularından asla şüphe etmemeli ve gördüğün şeylerden korkmamalısın.”

Marya kaşlarını çatı. “Onları sen de mi görüyorsun? Teyze?”

“Evet,” diye yanıt verdi Vasya. “Sana göstereceğim.” Bir duraksama oldu. “Ama tabii kimseye kız olduğumu söylemeyeceğine yemin edersen.”

Küçük kızın yüzü aydınlandı. Bir an düşündükten sonra tam bir prenses edasıyla, “Yemin ederim,” dedi.

“Pekâlâ,” dedi Vasya. “O halde müsaadenle hazırlanayım.”

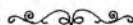
Güneş henüz doğmamıştı; dünya gizli, basık ve griydi. Moskova’nın üzerine beklenti dolu tatlı bir sessizlik çökmüştü. Yalnızca sarmal çizecek yükselen duman hareket halindeydi, öylece tek başına dans ediyor ve şehri sevgiyle sarmalıyordu. Olga’nın sarayının avluları ve merdivenleri sessizdi; mutfakları, pastaneleri, birahaneleri ve tütsüleme yerleri ise hareketliydi.

Vasya’nın gözleri hemen pastaneyi buldu. Havada muazzam bir kahvaltı kokusu vardı.

Peynir sürülmüş ekmekleri düşündü, sonra yutkundü ve hamama giden paravanla kapatılmış patikada koşturan Marya’nın peşinde adımlarını hızlandırdı.

Vasya tam kapının mandalını tutacakken kızı pelerininin arkasından yakaladı. “İçeride biri var mı diye kontrol et,” dedi Vasya, kızarak. “Sana bir şey yapmadan önce iyice düşün diyen olmadı mı hiç?”

Marya mahcup oldu. “Hayır,” dedi. “Bana bir şeyler yapmamamı söylüyorlar. Ama ben yapmak istiyorum ve kendime engel olamıyorum. Bazen bakıcım morarıyor... en iyisi de bu.” Önce omuz silkti, sonra omuzlarını düşürdü. “Ama bazen annem bana benden korktuğunu söylüyor.

Bu hiç hoşuma gitmiyor.” Marya fırlayıp teyzesinin elinden kurtuldu. Bacaya işaret etti. “Duman yok... yani boş.”

Vasya kızın elini sıktı, kapıyı açtı ve soğuk karanlığa adım attılar. Marya, Vasya’nın arkasına saklanmış, pelerinine sınımsızca tutunmuştu.

Bir önceki gece banyo faslı öyle aceleye gelmişti ki Vasya etrafına bile bakamamıştı ama şimdi işlemeli yastıkları, meşeden cilalı bankları beğeniyle inceliyordu. Lesnaya Zemliya’daki hamam tamamen işlevseldi. Sonra Vasya loş ortamda boşluğa doğru, “Bançik. Efendi. Büyükbaba. Bizimle konuşur musun?” dedi.

Sessizlik sürüyordu. Marya, Vasya’nın pelerinin kenarından temkinli bir şekilde başını uzattı. Soğukta verdikleri her nefes buhar oluyordu.

Sonra... “İşte,” dedi Vasya.

Ama bunu söyler söylemez kaşlarını çattı.

Yeni tutuşmuş bir kıvılcımın belli belirsiz dumanına işaret ediyor gibi görünüyordu. Ancak başını biraz çevirince orada bir minder üzerinde bağdaş kurup oturmuş, başını yana eğmiş bir adam olduğu anlaşıyordu. Bulutumsu saç telleri ve tuhaf, dalgın bakışlarıyla Marya’dan bile daha ufak tefekti.

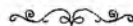
“İşte bu o!” dedi Marya cıyaklayarak.

Vasya bir şey söylemedi. Bannik, Çudovo’daki bannik’ten bile daha solgundu, Katya’nın köyündeki ağlayan domovoi’den ise çok ama çok daha solgundu. Buhar ve kor ışığından biraz daha fazlasıydı. Konstantin onları kovmaları için insanları kışkırttıktan sonra Vasya’nın kanı Lesnaya Zemliya’daki çiyerti’nin gücünü yerine getirmişti. Ancak bu solgunluk hem daha az şiddetli hem de durdurulması daha güç görünüyordu.

Sona erecek, diye düşündü Vasya. Bir gün. Bir hamamda buharın, kehanetlerde bulunan bir yaratık olabildiği bu harikalar dünyası yok olacak. Bir gün sadece çanlar ve törenler kalacak. Çiyerti bir sis bulutu, anılar ve yazın arpaların kısırtıları haline gelecek.

Aklı, buzu iradesine göre şekillendiren kış kralı Morozko’ya gitti. Hayır. O solamazdı.

Vasya bu düşünceleri zihninden attı, su kovaşının yanına gitti ve bir kepçe su doldurdu. Cebindeki kırıntıları köşeden aldığı bir huş ağacı dalıyla birlikte bu canlı hayalin önüne koydu.

Bannik birazcık daha somutlaştı.

Marya'nın nefesi kesildi.

Vasya yeğenin omzuna hafifçe vurdu ve çocuğun ellerini pelerinin-den zorla çekti. "Gel, seni incitmeyecek. Saygılı olmalısın. Bu, bannik. Ona Büyükbaba de çünkü öyle, Efendi de diyebilirsin, bu da unvanı oluyor. Ona huş dalları, sıcak su ve ekmek vermelisin. Bazen geleceği söyler."

Marya gül goncası dudaklarını büzdü, sonra biraz titreyerek olsa da olabilecek en güzel şekilde reverans yaptı. "Büyükbaba," diye fısıldadı.

Bannik konuşmadı.

Maşa tereddütle öne doğru bir adım attı ve hafif ezilmiş bir parça keki sundu.

Bannik yavaşça gülümsedi. Marya ürperdi ama hareket etmedi. Bannik keki puslu ellerine aldı. "Demek beni gerçekten görüyorsun," diye fısıldadı, kömürlerin üzerine su değince çıkan tıslamaya benzer bir sesle. "Uzun zaman olmuştu."

"Seni görüyorum," dedi Marya. Bütün çocuklar gibi korkusunu çabucak unutup daha da yaklaştı. "Tabii ki seni görüyorum. Ama daha önce hiç konuşmamıştın, neden? Annem senin gerçek olmadığını söyledi. Çok korktum. Geleceği söyleyecek misin? Kiminle evleneceğim?"

Kanaman olur olmaz suratsız bir prensle evleneceksin, diye düşündü Vasya kederle. "Yeter, Maşa," dedi yüksek sesle. "Geri çekil. Kehanetlere ihtiyacın yok... Daha evlenmene vakit var."

Çiyert hafif kötücül bir biçimde gülümsedi. "Neden olmasın ki? Vasilisa Petrovna, *sen* zaten kehanetini öğrendin."

Vasya bir şey söylemedi. Lesnaya Zemliya'daki bannik ona kış ortasında kardelen toplayacağını, kendi seçimi doğrultusunda hayata gözlerini yumacağını ve bir bülbül için gözyaşı dökceğini söylemişti. "Kehanetimi öğrendiğimde yetişkindim," dedi Vasya sonunda. "Maşa daha bir çocuk."

Bannik puslu dişlerini göstererek gülümsedi. "İşte senin kehanetin, Marya Vladimirovna," dedi. "Şimdi sadece bir hayalim çünkü insanlar inançlarını çanlara ve boyalı ikonalara bağladı. Ama şu küçük şeyi biliyorum: Uzaklarda büyüyecek ve mevsim döndükten sonra bir kuşu annenden daha çok seveceksin."

Vasya kaskatı, Marya kıpkırmızı kesildi. “Bir kuş mu?” diye fısıldadı. Sonra da... “Asla! Yanılıyorsun!” diye bağırdı. Yumruklarını sıktı. “Hemen geri al kehanetini.”

Bannik hafif kötücül bir şekilde gülümseyerek omuz silkti.

“Lafını geri al!” diye çılgık attı. “Geri al...”

Ama bannik bakışlarını Vasya’ya çevirdi ve yanan gözlerinin ardında bir parıltı belirdi. “Maslenitsa’nın sonu gelmeden önce,” dedi. “Hepimiz izliyor olacağız.”

Bannik’in Marya’ya söylediklerinden dolayı öfkelenmiş olan Vasya, “Seni anlamıyorum,” dedi.

Ancak boş bir köşeye işaret ediyordu. Bannik gitmişti.

Marya dertli dertli etrafa bakındı. “Ondan hiç hoşlanmadım. Doğruyu mu söylüyordu?”

“Bu bir kehanet,” dedi Vasya yavaşça. “Doğru olabilir ama tam olarak düşündüğün şekilde olmayabilir.”

Sonra da kızın alt dudağı titrediği ve kocaman kara gözleri kaybolmuş gibi baktığı için Vasya, “Daha vakit çok erken. Beraber gidip ata binsek mi?” dedi.

Marya’nın yüzüne gün doğdu. “Evet,” dedi hemen. “Ah, evet, lütfen. Hemen gidelim.”

Şüphe uyandıran havailiği, sokaklarda dörtnala koşmanın Marya’nın yapmasına izin verilmeyen şeylerden biri olduğunu açıkça ortaya koymuştu. Vasya bir hata yapıp yapmadığını merak ediyordu. Ama aynı zamanda küçük bir çocukken kendisinin ağabeyiyle beraber yüzünü rüzgâra verip ata binmeyi ne kadar sevdiğini de hatırlıyordu.

“Benimle gel,” dedi Vasya. “Yanımda kalmalısın.”

Hamamdan gizlice çıktılar. Sabah göğü dumandan güvercin grisine açılmış ve koyu mavi gölgeler geri çekilmeye başlamıştı.

Vasya gözü pek bir delikanlı gibi uzun adımlarla yürümeye çalışıyordu ama Marya elini sımsıkı tuttuğu için zorlanıyordu. Tüm vahşiliğine karşın Marya babasının sarayından sadece kiliseye gitmek için annesinin hizmetlileriyle birlikte çıkmıştı. Avluda refakatçisiz gezmenin bile onun için isyankâr bir tarafı vardı.

Solovey, otağında parlak gözleriyle durmuş sabah havasını içine çekiyordu. Vasya bir an için kısa sakallı, uzun uzuvlu bir yaratığın Solovey'in sırtına oturmuş yelesini taradığını gördüğünü sandı. Ama sonra bütün manastırların zilleri outrenya için çaldı; Vasya gözünü kırpıp açtığı anda atın sırtı boştu.

"Ah," dedi Marya birden durarak. "Senin atın bu mu? Çok büyük-müş."

"Evet," dedi Vasya. "Solovey, bu benim yeğenim ve sırtına binmek istiyor."

"Artık o kadar da istemiyorum," dedi Marya, ağıra panik içinde bakarken.

Solovey küçük insanlara yakınlık duyuyordu... veya belki de kendisinden çok daha küçük yaratıklar sadece kafasını karıştırıyordu. Solovey çitlerin üzerinden başını uzattı, Marya'nın yüzüne sıcak nefesini üfledi, sonra başını eğip Marya'nın parmaklarını öptü.

"Ah," dedi Marya, yeni bir ses tonuyla. "Ah, çok yumuşak." Atın burnunu okşadı.

Solovey'in kulakları memnuniyetle ileri geri çevrildi ve Vasya gülüm-sedi.

Ona beni tekmelememesini söyle, dedi Solovey. Marya'nın saçını dişle-di, bu da kızı huylandırdı. *Yelemi de çekmesin.*

Vasya mesajı iletti ve Marya'yı çitin üzerine çıkardı.

Çocuk gergin bir şekilde, "Eyer ihtiyacı var," diye bilgilendirdi Vasya'yı. Çit direğine sınıksız tutunmuştu. "Babamın adamlarını ata binerken izledim; hepsi eyer kullanıyor."

"Solovey eyer takmaktan hoşlanmıyor," diye çıkıştı Vasya. "Çık haydi. Düşmene izin vermeyeceğim. Korkuyor musun yoksa?"

Marya burnunu kaldırdı. Eteğinin etkisiyle beceriksizce hareket etse de bir bacağına atın üzerine atıp hop diye atın omuz başlarına oturdu. "Hayır," dedi. "Korkmuyorum."

Ama Solovey iç çekip ağırlığının yönünü değiştirince kız cıyaklayıp ata sınıksız sarıldı. Vasya sırtıttı, çitlere tırmandı ve yeğeninin arkasına yerleşti.

“Buradan nasıl çıkacağız?” diye sordu Marya gerçekçi davranarak. “Kapıyı açmadın ki.” Sonra nefesi kesildi. “Ah!”

Vasya hemen arkasında gülüyordu. “Yelesine tutun,” dedi. “Ama çekiştirmemeye çalış.”

Marya bir şey söylemedi ancak iki küçük el atın yelesini ölüm korkusuyla sımsıkı tuttu. Solovey daireler çizerek koşmaya başladı. Marya’nın soluğu oldukça hızlanmıştı. Vasya öne eğildi.

At kalkışa geçtiğinde çocuk cıyıkladı: Dörtmala koşarken bir, iki, üç sıçrayıştan sonra at öyle yükseğe zıplamıştı ki çitlerin üzerinden rüzgârda uçuşan bir yaprak gibi kolayca geçivermişti.

Yere indiklerinde Marya kahkaha atıyordu. “Bir daha!” diye haykırdı. “Bir daha!”

“Geri döndüğümüzde yaparız,” diye söz verdi Vasya. “Daha göreceğimiz bir şehir var.”

Ayrılma kısmı şaşırtıcı derecede basitti. Vasya, Marya’yı pelerinde gizlemiş, gölgelerde biraz oyalanmış ve kapı muhafızı koşup demir çubuğu çekmişti. Sonuçta onların işi insanları dışarıda tutmaktı.

Serpuhov Prensi’nin kapılarının dışında şehir oldukça hareketliydi. Kızaran keklerin sesi ve kokusu sabah sessizliğini bölüyordu. Bir grup küçük çocuk, büyük çocuklar gelip onları kovalamadan önce menekşe rengi şafakta bir kızakla karda kayıyordu.

Atla yanlarından geçerlerken Marya çocukları izledi. “Gleb ve Slaba dün bizim avluda kızakla kayıyorlardı,” dedi. “Bakıcım kızakla kaymak için fazla büyük olduğumu söylüyor. Ama annem belki dedi.” Çocuk düğünceli görünüyordu. “Bu kızakla burada oynayamaz mıyız?”

“Annenin bundan hoşlanacağını sanmıyorum,” dedi Vasya üzülerek.

Yukarıda güneş ışıkları, bakır bir yüzük gibi parlayarak kremlin duvarının üzerinden kendini göstermişti. Bütün parlak kiliselerin rengini iyice ortaya çıkarmıştı, böylece gri ışık kaçmış ve dünya yeşil, kırmızı ve mavi renklere bürünmüştü.

Marya’nın doğan güneşle aydınlanan yüzü de parlıyordu. Çocuğun, annesinin kulesinin içinde koştururken gösterdiği vahşi taşkınlığından farklı, daha sessiz ve neşeli bir parıltıydı bu. Güneş, kızın kara gözlerini elmas gibi parlatıyor ve kız, gördüğü her şeyi büyük bir zevkle izliyordu.

Solovey uyanmaya başlayan şehirde yürüyor, tırıs ve eşkin gidiyordu. Aşağıya doğru ilerlerken pastaneleri, birahaneleri, hanları ve kızakları geçtiler. Bir kadının ballı kek kızarttığı bir sokak fırınının yanından geçiyorlardı. Açlığına yenik düşen Vasya atın üzerinden kayarak indi. Solovey de kek istiyordu; Vasya'yı bir umut takip etti.

Aşçı, gözlerini ateşten ayırmadan kaşığıyla aygırın arayış içindeki burnunu itekledi. Solovey sinirlenerek geri çekildi ve o anda şaha kalkmasının sırtındaki küçük yolcuyu yere yıkacağını hatırladı.

"Hiçbiri olmaz," dedi aşçı, aygıra. Kaşığını vurgulamak için salladı. Atın omuz başları, kadının başından oldukça yüksekteydi. "Bahse girerim senin gibi büyük bir hayvan elinden gelse tüm kek yığınının silip süpürür."

Vasya gülmemeye çalışarak, "Onu affedin; kekleriniz öyle güzel kokuyor ki," dedi ve kocaman, yağlı bir yığın kek satın almak istediğini belirtti.

Aşçı yatışmış, üstüne birkaç dilim daha eklemiş, "Biraz daha kilo almanız iyi olabilir, genç lord. Ama o çocuğun çok fazla yemesine izin vermeyin," dedikten sonra büyük bir lütufta bulunuyormuş gibi bir tavırla Solovey'e kendi elleriyle bir dilim kek yedirdi.

Solovey kin tutmazdı; keki nazikçe yedi ve aşçı gülerek onu kışkırlayan kadar eşarbını burnuyla dürttü.

Vasya tekrar atına bindi ve iki kız at sırtında kek yemeye devam ederken her yerleri yağlandı. Solovey ara sıra umutla başını çeviriyor ve Marya ona bir dilim yediriyordu. Şehrin uyanışını izleyerek yavaş yavaş ilerliyorlardı.

Kremlin duvarları önlerinde yükselince Marya tereyağlı elleriyle Solovey'in boynundan destek alıp ağzı beş karış açık halde öne eğildi. "Bunları sadece çok uzaktan görmüştüm," dedi. "Ne kadar büyük olduklarını bilmiyordum."

"Ben de bilmiyordum," diye itiraf etti Vasya. "Ta ki düne kadar. Haydi biraz daha yaklaşalım."

Kızlar kapıdan geçtiklerinde merak içinde derin bir nefes alma sırası Vasya'daydı. Kremlin duvarlarının dışındaki büyük kare meydanda pazar kuruluyordu. Tüccarlar tezgâhlarını kurarken adamlar birbirlerini selamlıyor ve soğuktan donmuş ellerini üflüyorlardı. Çocukları sığircıklar gibi cıvıldayarak etrafta koşturuyorlardı.

“Ah,” dedi Marya, bakışları bir oraya bir buraya dönüyordu. “Ah, bak, orada taraklar var! Kıyafetler de var! Kemikten iğneler ve eyerler de!”

Tüm bunlar ve çok daha fazlası vardı. Kek ve şarap, değerli ağaçlar, gümüş kaplar, balmumu, yün, tafta ve salamura limon satıcılarını geçtiler. Vasya limonlardan bir tane satın aldı, keyifle kokladı, ısırdı, nefesi kesildi ve limonu çabucak Marya’ya verdi.

“Onu yemiyorsun; biraz çorbaya koyuyorsun,” dedi Marya, limonu neşeyle koklayarak. “Buraya gelmek için bir yıl bir gün yolculuk etmeleri gerekiyormuş. Bana Saşa Dayı söyledi.”

Çocuk bir sincap gibi ilgiyle bakıyordu etrafa. “Yeşil kumaş!” ya da “Bak, uyuyan kedi şeklinde tarak yapmışlar!” diyordu.

Limonu ısırdığı için hâlâ pişmanlık duyan Vasya, meydanın güney tarafında bekleyen bir sürü at olduğunu fark etti. Şöyle bir bakmak için Solovey’i o tarafa yönlendirdi.

Bir kısarak, aygıra çiftleşme çağrısında bulundu. Solovey boynunu öne eğdi ve memnun göründü. “Demek artık kendine bir harem istiyorsun, öyle mi?” diye sordu Vasya kısık sesle.

At tüccarı dik dik bakıp, “Genç lord, o damızlık atı bu kadar yakına getiremezsin; hayvanlarımı galeyana getirir,” dedi.

“Benim atım sessiz sakın duruyor,” dedi Vasya, zengin bir boyar’ın kibrine bürünmeye çalışarak. “*Seninkilerin* ne yaptığı beni ilgilendirmiyor.” Ama onun atları kesinlikle huzursuzlanıyordu, bu yüzden Vasya, kısarakların durumunu değerlendirince Solovey’i geri çekti. Solovey’e çağrıda bulunan kısarak hariç hemen hepsi birbirine benziyordu. Farklı olan kısarak kestane rengiydi, paçaları dikkat çekiciydi ve diğerlerinden daha uzun boyluydu.

“Bu at hoşuma gitti,” dedi Marya, kestane rengi olanı işaret ederek.

Vasya da beğenmişti. Aklına birden çılgınca bir düşünce gelmişti: Bir at *satın alsa* mıydı? Evden ayrılmadan önceki hayatı boyunca hiçbir şey *satın almamıştı*. Cebinde bir avuç gümüş, kanında yeni yeni kaynamaya başlayan bir özgüven vardı. “Şuradaki kısrağa bakmak istiyorum,” dedi Vasya.

At tüccarının gözleri, bir süre tereddütle cılız delikanlının üzerinde oyalandı.

Vasya kibirli bir tavırla oturup bekledi.

“Nasıl istersen, Gospodin,” diye mırıldandı adam. “Hemen.”

Kestane rengi kısırak, bir ipin ucunda rahatsız bir şekilde öne çıkarıldı. At tüccarı, onu kar üzerinde bir o yana bir bu yana yürüttü. “Sağlamdır,” dedi. “Üç yaşına yeni girdi, herhangi bir adamı kahraman edebilecek bir savaş atı.”

Kısırak önce bir ayağını, sonra diğerini kaldırdı. Vasya ona gitmek, dokunmak, bacaklarını ve dişlerini incelemek istiyordu ama Marya’yı yalnız başına ve Solovey’in sırtında korunmasız bırakmak istemiyordu.

Merhaba, dedi bunun yerine Vasya, kısırağa.

Kısırak ayaklarını yere indirdi; kulaklarını öne çevirdi. Korkmuştu belli ki ama sağduyulu yaklaştı. *Merhaba?* dedi temkinli bir şekilde. Burnunu sorgular bir tavırla öne uzattı.

Kremlin’in kemerli kapısından yeni toynak sesleri yankılanarak geldi. Kısırak irkilip geri çekildi ve kısmen şaha kalktı. At tüccarı küfrederek atı yere indirdi ve ağıla geri götürüp kapattı.

Vasya, dedi Solovey.

Vasya dönüp baktı. Üç adam geniş göğüslü atlara binmiş, meydana doğru gürültüyle geliyordu. Biri önde ikisi arkada olacak şekilde hareket ediyorlardı; liderlerinin başında yuvarlak bir şapka ve zarif bir otorite havası vardı. *Çelubey*, diye düşündü Vasya. *Eşkırıya lideri, sözde Han’ın sefiri.*

Çelubey başını çevirdi; atı yavaşlayıp uzun adımlarla yürümeye başladı. Ardından üç atlı yön değiştirip doğrudan atların ağılına gittiler. Çelubey kalabalığı yararak geçerken berbat Rusçasıyla özürlü diledi. Tatar’ın geçişini hayranlık ve öfke dolu yüzler seyretti.

Güneş daha da yükselmişti. Soğuk beyaz ışınlar, buz tutmuş nehri parıltatıyor ve atlıların mücevherlerinden yansıyordu.

Vasya çocuğu gizlemek için peleriniyle önünü örttü. “Sessiz ol,” diye fısıldadı Vasya. “Gitmemiz lazım.” Solovey’i kremlin’in kapısına doğru normal hızda yürüyecek şekilde yönlendirdi. Maşa kıpırdamadan duruyordu ama Vasya, kızın kalp atışlarının hızlandığını hissedebiliyordu.

Daha hızlı hareket etmeliydiler. Üç atlı müthiş bir beceriyle yayılmıştı ve birden Solovey aralarında kapana kısılmıştı. Aygır öfkeyle şaha kalktı. Vasya yeğenini sımsıkı tutarak atı yere indirdi. Atlılar izleyenler arasında mırıldanmalara sebep olan bir beceriyle atlarını dizginlediler.

Çelubey zarif bir yapısı olan, paçalı bir kısırağa binmişti ve gülümsüyordu. Rahat tavırlarının yanı sıra otoriter havasında bir şeyler Vasya'ya Dmitrii'yi hatırlatmıştı; o anda Çelubey karanlıkta gördüğü öfkeli kılıç ustasından o kadar farklıydı ki Vasya yanılıyor olabileceğini düşünmüştü.

Çelubey olabilecek en zarif şekilde eğilerek selam verip, "Acelen mi var?" dedi Vasya'ya. Bakışları kısmen gizlenmiş olan ve Vasya'nın pelerininin altında kıpırdanan Marya'ya kaydı. Yüzünden eğlendiği belli oluyordu. "Seni yolundan alıkoymak istemezdim ama sanırım atını daha önce gördüm."

"Ben Vasili Petroviç," dedi Vasya, selamına başını sertçe eğerek karşılık verirken. "Atımı nerede görmüş olabilirsin bilmiyorum. Artık gitmem gerek."

Solovey yürümeye başlayacaktı ki Çelubey'in iki adamı ellerini silahlarına götürüp yolunu kesti.

Vasya soğukkanlılığını korumaya çalışarak arkasına döndü ama korkmaya başlamıştı. "Bırak gideyim," dedi. Meydandaki tüm hareketlilik kesilmişti. Güneş hızla yükseliyordu; yakında sokaklar tıklım tıklım olacaktı. Vasya ile Maşa geri dönmeliydi, bu sırada Tatar'ın yüzündeki gülümseyen ama tehditkâr bakış Vasya'nın umurunda bile değildi.

"Eminim," dedi Çelubey sakince, "bu atı daha önce gördüm. Görür görmez anladım." Düşünüyormuş gibi yaptı. "Ah," dedi, görkemli koluna düşen bir zerreciği silkip giderirken. "Şimdi hatırladım. Bir ormanda, gece geç saatte. İlginç bir şekilde ipini koparmış bir aygır görmüştüm. Senin aygırın ikiziydi."

Büyük, karanlık gözleri üzerine dikilmişti ve Vasya artık yanılmadığını biliyordu.

"Havanın karanlık olduğunu söylüyorsun," diye yanıt verdi Vasya sonunda. "Sadece karanlıkta gördüğün bir atı tekrar tanımak güçtür. Başka bir at görmüş olmalısın... benim atım bu."

“Ne gördüğümü gayet iyi biliyorum.” dedi Çelubey. Vasya’ya bakışları çok sertti. “Bence sen de bunun farkındasın.”

Adamlar atlarını biraz daha yaklaştırdı. *Bildiğimi biliyor*, diye düşündü Vasya. *Bu onun uyarısı.*

Solovey, Tatar atlarından daha büyük ve muhtemelen daha hızlıydı; aralarından kendine yer açıp geçebilirdi. Ama adamların okları vardı, ayrıca Maşa’yı da düşünmeliydi...

“Senin atını alacağım,” dedi Çelubey.

Yaşadığı şaşkınlık, Vasya’nın düşüncesizce bir cevap vermesine yol açtı. “Ne amaçla?” diye sordu. “Seni taşımaz. Ona binebilecek tek kişi benim.”

Tatar hafifçe gülümsedi. “Ah, beni taşır.”

Marya, pelerininin altından boğuk bir itiraz sesi çıkardı. “Hayır,” dedi Vasya bütün meydanın duyabileceği kadar yüksek bir sesle. Öfkesi sadece tek bir cevaba müsaade ediyordu. “Hayır, onu satın alamazsın. Karşılığında ne verirsen ver cevabım hayır.”

Cevabı tüccarlar arasında yankılandı ve Vasya insanların yüz ifadelerinin değiştiğini; kiminin şoke olduğunu, kiminin takdir ettiğini gördü.

Tatar daha fazla sırtıtmaya başladı... Ve Vasya onun aslında böyle bir tepki vermesini istediğini dehşet içinde fark etti... Artık ona kendisine kılıç çekmesi ve sonradan Dmitrii’den özür dilemesi için mükemmel bir bahane vermişti. Ama Çelubey harekete geçmeden nehir yönünden yüksek bir ses geldi. “Meryem Ana aşkına,” dedi ses. “İnsan Moskova kalabalığında kendine yol açmak zorunda kalmadan iki satır at koşturamaz mı yahu? Çekilin kenara...”

Çelubey’in gülüşü soldu. Vasya’nın yanakları yanıyordu.

Kasyan kalabalığın arasından yeşil kıyafetleri içinde, iri kemikli beygirinin sırtında görkemli bir şekilde geliyordu. Bir Vasya’ya bir de Tatarlara baktı. “Çocukları yemlemeniz şart mı, lordum Çelubey?” diye sordu.

Çelubey omuz silkti. “Bu çamurlu şehirde yapacak başka ne var ki... Kasyan Lutoviç, değil mi?”

Bu cevabın ritmik ve akıcı olması bir şekilde Vasya'yı huzursuz etmişti. Kasyan, beygirini Vasya'nın yanına sürdü ve soğukkanlı bir şekilde, "Delikanlı benimle geliyor. Kuzeni onu görmek ister," dedi.

Çelubey sağa sola baktı. Kalabalık sessizdi ama tabii ki Kasyan'ın tarafındaydı. "Ona ne şüphe," dedi Çelubey ve eğilerek selam verdi. "Satmak istersen, sana bir kese altın veririm, çocuk."

Vasya başını iki yana salladı ama gözlerini kaçırmadı.

"Kabul et, daha iyi," diye ekledi Tatar, kısık sesle. "Bunu yap ki aramızda alacak verecek kalmasın." Adam hâlâ gülümsüyordu ama sert bakışlarından caymayacağı tehdidi açıkça belli oluyordu.

Sonra... "Haydi," dedi Kasyan sabırsızca. Atı diğer binicilerin çevresinden dolandı ve kremlin kapısına yöneldi.

Vasya o anda onu neyin ele geçirdiğini bilmiyordu. Öfkeyle, süratle, sabah güneşi gözlerinde parlayarak Solovey'i doğrudan en yakın atının üzerine sürdü. Bir kez sıçradı ve adam kızın ne yapmak istediğini anladı; küfrederek kendini eyerin üzerinden attı ve bir an sonra Solovey atın sırtının üzerinden uçuyordu. Vasya, Marya'yı iki eliyle sımsıkı tutuyordu. Solovey yere kuş gibi iniş yaptı ve Kasyan'a yetiştirdi.

Vasya geriye dönüp baktı. Adam ayağa kalkmış, her yeri çamurlu kar içinde kalmıştı. Çelubey kalabalıkla birlikte adama gülüyordu.

Kasyan bir şey söylemedi; kalabalık ve dolambaçlı yollara çıkana kadar da konuşmadı, ilk sözleri ise Vasya'ya değildi. "Marya Vladimirovna, değil mi?" dedi çocuğa, başını çevirmeden. "Tanıştığıma memnun oldum."

Marya ona bilge bakışlar attı. "Erkeklerle konuşmamam gerek," dedi ona. "Annem öyle diyor." Biraz ürperdi, sonra heyecanını kahramanca bastırdı. "Ah, annem bana çok kızacak."

"İkinize de kızacağını tahmin ediyorum," dedi Kasyan. "Sen gerçekten tam bir aptalsın, Vasili Petroviç. Çelubey seni şişlemek ve Büyük Pren's'ten sonra özür dilemek üzereydi. Aklına ne girdi de senin Serpuhov Prensi'nin kızını ata binmeye çıkardın?"

"Ona zarar gelmesine asla izin vermezdim," dedi Vasya.

Kasyan homurdandı. "Sefir kılıcını çekseydi bırak çocuğu, kendini bile gelecek zarardan koruyamazdın. Ayrıca kızı gördüler. Bu yeterli bir

zarar; annesine sorarsan nedenini anlarsın. Ah, pardon; annesinin sana bunu zaten söyleyeceğine hiç şüphem yok. Diğerlerine gelince... Çelubey'i kızdırdın. Güldüğüne bakma, bunu unutmayacak. Saray kentinde Han'ın maiyetinde herkes gülümser... Ta ki dişlerini boğazına geçirip koparana kadar."

Vasya onu güç bela duymuştu; sarayın kadınlara ait kısmı dışındaki koca dünyayı gördüğünde Marya'nın yüzünde beliren neşeyi ve açlığı düşünüyordu. "Maşa ortalıkta göründüyse ne olmuş yani?" diye sordu hafif kızarak. "Sonuçta onu sadece ata binmeye götürdüm."

"Ben gitmek istedim!" diye çıkıştı Marya beklenmedik bir biçimde. "Ben görmek istedim."

"Merak," dedi Kasyan öğretmen edasıyla, "kızlar için korkunç bir özelliktir." İğneleyici bir tür neşeyle sırttı. "Baba Yaga'ya sorun: İnsan ne kadar çok şey bilirse o kadar çabuk yaşlanır."

Neredeyse Serpuhov Prensi'nin kapılarına gelmişlerdi. Kasyan iç çekti. "Tamam, tamam," diye ekledi. "Tatildeyiz, değil mi? Erdemli genç kızları dedikodulardan korumaktan daha iyi bir işim yok nasılsa." Sesi keskinleşti. "Kızı pelerinine sakla. Doğruca aygırın otlağına götürüp bekle." Kasyan kâhyaya seslenerek atını öne sürdü. Yüzükleri güneşte parlıyordu. "Ben Kasyan Lutoviç, Vasilii Petroviç adlı delikanlıyla biraz şarap içmeye geldim."

Kapının demir kolu festival sabahının şerefine çoktan çıkarılmıştı; kapı muhafızı selam verdi. Kasyan hemen peşinden gelen Vasya'yla birlikte içeri girdi ve kâhya alelacele öne atıldı.

"Benim atımı al," diye emir verdi Kasyan etkileyici bir biçimde. Yere atladı ve beygirin dizginlerini kâhyaya fırlattı. "Vasili Petroviç canavarıyla kendisi ilgilenmeli. Seninle birazdan görüşürüz, delikanlı." Kasyan böyle söyleyip, ardında beygirin dizginlerini tutan, kendisine sinir olmuş bir kâhya bırakarak saray yönünde uzun adımlarla ilerledi. Vasya'nın yüzüne neredeyse bakmamıştı bile.

Vasya, Solovey'i otlağına sürdü. Kasyan'ın ne yaptığı hakkında hiçbir fikri yoktu ama Marya'yı neşelendirerek çitlerin üzerinden atladıklarında Vasya, Varvara'nın rengi atmış yüzünde sessiz bir öfkeyle ve telaşla gel-

diğini gördü ve bu, Vasya'yı da Marya'yı da ürküttü. Vasya alelacele yere indi, peşinden de çocuğu indirdi.

"Gel, Marya Vladimirovna," dedi Varvara. "İçeriden bekleniyorsun."

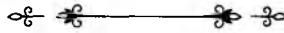
Marya korkmuş görünüyordu ama Vasya'ya, "Ben de senin gibi cesurum. İçeri girmek istemiyorum," dedi.

"Sen benden daha cesursun, Maşa," dedi Vasya, yeğenine. "Bu defa gitmelisin. Unutma, hayaleti bir daha gördüğünde, ona ne istediğini sor. Sana zarar veremez."

Marya başını sallayarak onayladı. "Ata binmeye gittiğimiz için çok mutlu oldum," diye fısıldadı. "Annem kızdı ama olsun. O Tatar'ın üzerinden atladığımız için de çok mutluyum."

"Ben de öyle," dedi Vasya.

Varvara çocuğu sertçe elinden tuttu ve çekiştirip götürmeye başladı. "Hanımım *seni* şapelde görmek istiyor," dedi Varvara omzunun üzerinden, "Vasilii Petroviç."

İtaat etmemek Vasya'nın aklının ucundan geçmemişti. Şapel küçük bir kubbe ormanıya taçlandırılmış olduğundan bulması hiç zor olmamıştı. Vasya yüz tane ikonanın kınayan bakışlarının huzuruna çıkıp bekledi.

Çok geçmeden Olga ağır ağır yürüyerek yanına geldi, doğum vakti yakındı. Olga haç çıkardı, ikona levhasının önünde başını eğdi, sonra kız kardeşine döndü.

"Varvara bana dedi ki," diye sözlerine başladı Olga, "gün doğumunda ata binmeye gitmiş, kızımı da sokaklarda sergilemişsin. Bu doğru mu, Vasya?"

"Evet," dedi Vasya, Olga'nın üslubu kanını dondurmuştu. "At ile bir gezintiye gittik. Ama ben..."

"Meryem Ana aşkına, Vasya!" dedi Olga. Yüzünde az da olsa var olan renk de gitmişti artık. "Kızımın itibarını düşünmedin mi hiç? Burası Lesnaya Zemliya değil!"

“İtibarını mı?” diye sordu Vasya. “Tabii ki itibarı benim umurumda. Kimseyle konuşmadı. Gayet düzgün giyinmiş, saçını da örtmüştü. Dayısı olduğum herkesçe biliniyor. Niye onu ata binmeye götüremiyorum?”

“Çünkü bu...” Olga duraksadı ve derin bir nefes aldı. “Çünkü terem’de kalması gerek. Bekâr kızlar terem’den ayrılamaz. Kızım yerinde durması gerektiğini öğrenmeli. Bu durum onu bir ay huzursuz edecek ve eğer şansımız yaver gitmezse itibarı da sonsuza kadar lekelenecek.”

“Bu odalarda kalmaktan mı bahsediyorsun? Bu kulede?” Vasya’nın gözleri istemsizce bir sürü ikonanın arasında kaybolmuş daracık bir pencereye kaydı. “Sonsuza kadar mı? Ama o çok cesur ve akıllı bir kız. Gerçekten bunu istiyor olamazsın...”

“İstiyorum,” diye yanıtladı Olga, soğuk bir tavırla. “Bir daha işime burnunu sokma, yoksa sana yemin ederim Dmitrii İvanoviç’e kim olduğunu söylerim ve rahibe manastırına gidersin. Yeter. Git. Gönlünü egle. Gün doğalı daha bir saat olmadı, şimdiden bıktım senden.” Olga dönüp kapıya yöneldi.

Kaskatı kesilen Vasya hiç düşünmeden konuşmaya başladı. Olga onun kırbaç gibi şaklayan sesini duyunca hareketsiz kaldı. “*Sen* burada kalmak zorunda mısın? Herhangi bir yere gidiyor musun, Olya?”

Olga’nın omuzları gerildi. “Benim durumum gayet iyi,” dedi. “Prensesim ben.”

“Ama Olya,” dedi Vasya yaklaşarak, “sen burada kalmak *istiyor* musun?”

“Küçük kız,” dedi Olga, ani ve şiddetli bir öfkeyle ona dönerek, “herhangi birimizin ne istediğinin bir önemi olduğunu mu düşünüyorsun? Bütün bunları... delice çıkışlarını ve kaygısız terbiyesizliğini hoş gördüğümü falan mı sanıyorsun?”

Vasya sessizce ve kaskatı halde ablasına dik dik baktı.

“Ben senin üvey annen değilim,” diye devam etti Olga. “Bana bunlarla gelme. Artık çocuk değilsin, Vasya. Düşün sadece, bir kez olsun laf dinleyebilseydin şimdi babam hâlâ hayatta olurdu. Bunu unutma ve yerinde *dur*!”

Vasya'nın boğazı son derece işlevseldi fakat kelimeler ağzından dökülüyordu. Sonunda gözleri şapel duvarlarını aşan bir anısına takılı kalmışken, "Ben... Beni uzaklara göndereceklerdi. Babam orada değildi. Korkmuştum. Tabii ki istemedim onun öyle..."

"Yeter, kes!" diye çıkıştı Olga. "Yeter artık, Vasya. Çocuk gibi bahane bulma, sen bir kadınsın artık. Olan olmuş. Ama gelecekte yolunu yordamını düzeltebilirsin. Festival bitene kadar Tanrı aşkına sessiz sakın dur."

Vasya'nın dudakları buz kesmişti. Çocukken gün içinde güzel ablasının, tıpkı masaldaki Olga gibi kartal prensiyle bir sarayda yaşadığını hayal ederdi. Ama şimdi o çocukluk hayalleri şuna indirgenmişti: Kapıları dışarıya kapalı bir kulede yaşayan, kızını usule uygun bir genç kız olarak yetiştirirken bunun bedelini asla hesaba katmayan, yaşlanan, görkemli olduğu kadar kasvetli bir kadın.

Olga, Vasya'nın gözlerine bıkkın bir anlayışla baktı. "Gel şimdi," dedi. "Gerçek hayat, masallardan hem daha iyi hem de daha kötüdür; bunu zamanla anlayacaksın, kızım da aynı şekilde. Bana kanadı kırılmış bir şahin gibi bakma öyle. Marya iyi olacak. Neyse ki henüz büyük bir skandal için fazla küçük ve umalım da kimse onu tanımamış olsun. Zamanla haddini bilmeyi öğrenir ve mutlu olur."

"Olur mu?" diye sordu Vasya.

"Evet," dedi Olga sertçe. "Olacak. Sen de öyle. Seni seviyorum, küçük kız kardeşim. Senin için de elimden gelenin en iyisini yapacağım, sana yemin olsun. Senin de zamanı geldiğinde çocukların, yöneteceğin hizmetlilerin olacak ve tüm bu talihsizlikler unutulacak."

Vasya onu şöyle böyle duymuştu. Şapelin duvarları onu boğuyordu, Olga'nın uzun, havasız yıllarının bir şekli ve aroması varmış da nefes alırken onları duyumsuyormuş gibiydi. Başını aşağı yukarı sallayabildi sadece. "O halde affet beni, Olga," dedi ve ablasının yanından geçip kapıdan çıktı ve merdivenlerden aşağıda büyüyen festival cümbüşüne indi. Olga ona seslendiyse de Vasya duymamıştı.

18.
AT TERBİYESİ

Kasyan onunla kapıda buluştu.

“Benimle içmeye geldiğini sanıyordum,” dedi Vasya.

Kasyan homurdandı. “Eh, geldin ya işte,” diye yanıt verdi rahat bir tavırla. “Şarap da buluruz. Biraz içmek sana iyi gelebilir sanki.” Karanlık bakışları Vasya’nın kilerle buluştu. “Ee, Vasili Petroviç? Ablan kafanda testi kırıp yok olan haysiyetini geri kazandırmak için hemen yeğenle evlenmeni söyledi mi?”

Vasya, Kasyan’ın tamamen şaka yaptığından emin değildi. “Hayır,” dedi kısaca. “Ama çok öfkeliydi. Ben... Marya’yı eve kâhya ve kapı muhafızı görmeden sokmama yardım ettiğin için teşekkür ederim sana.”

“Biraz içip sarhoş olmalısın,” dedi Kasyan, aldırış etmeden. “Hem de layığıyla. Sana iyi gelir; öfkелisin ve kime kızdığından emin değilsin.”

Vasya sadece dişlerini gösterdi. Çabucak özgürlüğüne sarılmak istediğini hissetti. “Önden buyur, Kasyan Lutoviç,” dedi. Dört bir yanda şehir, kazan gibi kaynayıp çalkalanıyordu.

Kasyan’ın sıkı ve kapalı dudakları hafifçe büküldü. Olga’nın sarayının çamurlu sokağından döndüler ve eğlenen bir şehrin neşeli ağzında kayboluverdiler. Kızların çemberlerle dans ettiği yan sokaklardan müzik geliyordu. Bir tören alayı hazırlanıyordu; Vasya bir çubuğun üzerinde bir kadın kuklasının kalabalığın önünde havaya kaldırdığını ve işlemeli bir yaka takılmış bir ayının bir köpek gibi yönlendirildiğini gördü. Üzerlerinde çanlar çınladı. Artık kızakların sayısı oldukça artmıştı, insanlar kendilerine sıra gelsin diye birbirlerini itekliyor, kızığın arkasından düşüyor ya da yüzüstü kayıyorlardı. Kasyan duraksadı. “Sefir,” dedi temkinli bir şekilde. “Çelubey.”

“Ne?” dedi Vasya.

“Seni tanıyormuş gibiydi,” dedi Kasyan.

Önlerindeki sokaklarda bir yaygara koptu. “Bu ne şimdi?” diye sordu Vasya cevap vermek yerine. Önlerinde bir grup insan dalga dalga geri çekiliyordu. Bir an sonra gözü dönmüş kaçak bir at, sokaktan yukarıya dörtünela geliyordu.

Bu, Vasya’nın pazarda göz koyduğu yavru kısraktı. Beyaz paçaları, pis karların üzerinde parlıyordu. İnsanlar bağırıp yoldan çekiliyordu; Vasya kısrakın kaçmasına engel olmak için kollarını açtı.

Kısrak etrafından geçmeye çalıştı ama Vasya onun kopardığı ipini ustalıklarla yakalayıp, “Dur bakalım, küçük hanım. Sorun ne?” dedi.

Kısrak, kalabalığın etkisiyle paniklemiş ve Kasyan’dan ürkmüş olduğundan şaha kalktı. “Geri çekilin!” dedi Vasya onlara. İnsanlar azıcık geri çekildiler, sonra Çelubey ve hizmetlileri sokaktan yukarıya tekdüze üç farklı toynak sesi eşliğinde geldiler.

Tatar, Vasya’ya ruhsuz bir şaşkınlıkla baktı. “Demek yine karşılaştık,” dedi.

Vasya, artık Marya evde güvende olduğundan, kaybedecek çok az şeyi olduğunu hissediyordu. Bu yüzden tek kaşını kaldırıp, “Kısrakı aldın, o da kaçtı mı?” dedi.

Çelubey istifini bozmadı. “İyi at coşkunu alır. Onu benim için yakaladığına göre sen iyi bir çocuksun.”

“Coşkulu olması onu dehşete düşürmenin bahanesi olamaz,” diye çıkıştı Vasya. “Bir daha da bana çocuk deme.” Kısrak kızın elinde neredeyse titriyor, yenilenmiş bir korkuyla başını silkeliyordu.

“Kasyan Lutoviç,” dedi Çelubey, “bu çocuğu zapt et. Yoksa onu küstahlığı yüzünden döverim ve atına el koyarım. Kısrak onda kalabilir.”

“Eğer kısrakı ben alsaydım,” dedi Vasya pervasızca, “ögle çanlarına kalmadan ona binmiş olurum. Onun Moskova sokaklarında panikle kaçmasına sebep olmazdım.”

Vasya eşkıyanın, onun öfkeli bakışlarından keyif aldığını gördü. “Bir çocuk için büyük laflar. Haydi, ver onu bana.”

“Atım üzerine bahse girerim ki,” dedi Vasya, hareket etmeden... Dmitrii yeni bir savaş için vergi ödemek zorunda diye Katya’nın aç kalacağını düşünüyordu ve Çelubey’e duyduğu öfke düşüncesizliğe meyilli mizacını ateşliyordu... “bu kısrak çanlar üçüncü saati bildirmeden beni sırtında taşıyacak.”

Kasyan, “Vasya...” diye söze başlayacak oldu.

Vasya ona bakmadı.

Çelubey hemen bir kahkaha patlattı. “Öyle mi dersin?” Karpisli, korku dolu kısrak gözleriyle değerlendirdi. “Dediğin gibi olsun. Bu mucizeyi göster bize. Başaramazsan atına kesinlikle el koyacağım.”

Vasya sinirlerine hâkim olmaya çalıştı. “Kazanırsam, kısrak benim olur.”

Kasyan hemen kızın kolunu tuttu. “Aptalca bir bahis bu.”

Çelubey, “Çocuk yok yere böbürlenerek malını kaybetmek istiyorsa,” dedi Kasyan’a, “bu onun bileceği iş. Haydi git, çocuk. Kısrak bin de görelim.”

Vasya cevap vermedi ama korku dolu atı inceledi. Kısrak ipinin ucunda dans ediyor, ileri atılmaya çalışarak Vasya’nın kolunu titretiyordu ve bir at nadiren sürmeye bundan daha az elverişli görünürdü.

“Yeterince yüksek çitleri olan bir otlığa ihtiyacım olacak,” dedi Vasya sonunda.

“Açık alanda ve etraf insanlarla çevriliyken yapacaksın,” dedi Çelubey. “Şartları bahse girmeden önce düşünecektin.”

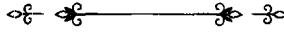
Adamın yüzündeki tebessüm silinmişti; artık sert ve ciddiye.

Vasya tekrar düşündü. “Pazar meydanı olsun o zaman,” dedi bir an sonra. “Orada daha fazla alan var.”

“Dediğin gibi olsun,” dedi Çelubey, büyük bir lütufta bulunurcasına.

“Ağabeyin duyduğunda, aranızda girmeyeceğim, Vasili Petroviç,” diye mırıldandı Kasyan.

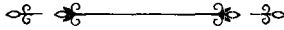
Vasya onu duymazdan geldi.

Meydana giderlerken haber önlerindeki sokağa yayılıyor ve meydanda bir kafile oluşuyordu. *Vasilii Petroviç, Tatar lordu Çelubey'le bahse tutuştu. Meydana gelir.*

Ama Vasya bunları duymuyordu. Tek duyduğu kısırağın nefesiydi. Vasya sürekli ipini çekiştiren atın yanında yürüyor ve konuşuyordu. Çoğunlukla önemsiz şeyleri söyledikleri; iltifatlar, sevgi sözcükleri, aklına ne gelirse. Bir yandan da atı dinliyordu. Kısırağın tek düşünebildiği, başı, kulakları ve titreyen uzuvlarıyla tek söyleyebildiği *uzağa* kelimesiydi. *Uzağa gitmeliyim, uzaklaşmalıyım. Başka atlar, güzel çimenler ve sessizlik. Uzağa. Koşmalıyım.*

Vasya atı dinledi ve son derece aptalca bir şeye kalkışmamış olduğunu umut etti.

Bu adam pagan olsa da Ruslar şov yapan, ilgi çekici insanları severlerdi ve Çelubey böyle bir adam olduğunu çabucak göstermişti. Kalabalıkta biri bağırarak övgüde bulunsa, parmaklarındaki kaba mücevherleri göstererek selam veriyordu. Kalabalıkta gizlenen biri yuhalsa, nazıkçe kükreyerek cevap veriyor ve izleyenleri güldürüyordu

Büyük meydana geldiklerinde Çelubey'in atlıları hemen açık alan yaratmaya koyuldular. Tüccarlar küfrü bastı ama neticede istenilen yapıldı, paçalı Tatar atları topuk eklemlerine kadar kara gömülmüş halde sakince duruyor, kuyruklarını sallıyor ve kalabalığı geride tutuyorlardı.

Çelubey berbat Rusçasıyla bahsin tek koşulunu herkese açıkladı. Meydanda kaç tane piskopos olduğunu umursamadan hemen izleyenler arasında bahisler havada uçuşmaya başladı, çocuklar izleyebilmek için pazar tezgâhlarına tırmandı. Vasya yeni oluşturulan çemberin ortasında dehşet içindeki kısırakla birlikte duruyordu.

Kasyan çemberin hemen iç kenarında kalabalıkla birlikte bekliyordu. Yarı tiksinti, yarı ilgiyle bakıyor, içinden öfkeli düşünceler geçiyormuş gibi dalgın görünüyordu. Kalabalık gitgide artıyordu ama Vasya'nın tüm dikkati kısırağın üzerindeydi.

“Gel bakalım, küçükhanım,” dedi atın anlayacağı şekilde. “Sana zarar vermeye niyetim yok.”

Vücudu kaskatı kesilen kısraık cevap vermedi.

Vasya düşündü, soluklandı, sonra riski göz ardı ederek ve meydandaki herkesin gözü onun üzerindeyken bir adım öne çıktı ve atın başından yuları çıkardı.

Kalabalığa sessiz bir şaşkınlık yayıldı.

Kısraık bir an kıpırdamadan durdu, o da izleyenler kadar şaşırmıştı ve o anda Vasya dişleri arasından tıslayarak, “Git o zaman! Kaç!” dedi.

Kısraığın teşvike ihtiyacı yoktu; ilk bozkır atlarına doğru topukladı, dönüp bir başkasına, sonra başka bir yere koştu. Durmaya çalıştığı anda Vasya onu tekrar koşturdu. Bir at, sürülebilmesi için elbette önce itaat etmeliydi ve o anda bu kısraığın itaat edebileceği tek emir kaçmaktı.

Defol. Bu emrin başka bir anlamı vardı. Bir tay itaatsizlik ettiğinde, Lesnaya Zemliyadaki kısraık sürüsündeki Vasya’nın sevgili Mıyş’ı, bir keresinde bu genç kısrağı sürüden kovmuştu. Bunu bir keresinde Vasya’ya bile yapıp kızı gücendirmişti. Sürü onun için hayat anlamına geldiğinden, kovulmak genç bir at için en korkunç cezaydı.

Bu yüzden Vasya bu dişi taya, yaşlı ve bilge bir kısraığın yapacağı gibi davranıyordu. Artık tay meraklanıyordu; Vasya bunu onun kulak hareketlerinden anlıyordu. Bu iki ayaklı yaratığın kendisini anlayabildiğini ve onunlayken yalnız olmayabileceğini düşünmeye, bunun doğru olup olmadığını merak etmeye başlamıştı.

Kalabalık tamamen sessizdi.

Vasya birden hareket etmeyi kesti, aynı anda kısraık da durdu.

Kalabalık iç çekti. Kısraığın gözleri Vasya’ya kilitlenmişti. *Sen kimsin? Ben yalnız kalmak istemiyorum,* dedi kısraık ona. *Korkuyorum. Yalnız kalmak istemiyorum.*

O zaman gel, dedi Vasya vücudunu döndürerek. *Bana gelirsen bir daha asla yalnız kalmayacaksın.*

Kısrak dudaklarını yaladı, kulaklarını dikti. Sonra yumuşak meraklı sesler çıkararak öne doğru bir adım, sonra bir adım daha attı, üçüncü ve dördüncü adım da peşinden geldi, ta ki burnunu kızın omzuna dayayabilene kadar.

Vasya gülümsedi.

Dört bir yandan gelen bağrışlara aldırmadı; kısrakın omuz başlarını ve yan taraflarını okşadı, tıpkı atların birbirlerine yaptıkları gibi.

At gibi kokuyorsun, dedi kısrak, Vasya'yı burnuyla tereddütle dürtüp koklarken.

“Ne yazık ki,” dedi Vasya.

Kız gayet normal bir şekilde yürümeye başladı. Kısrak da burnu hâlâ Vasya'nın omzunda olduğu halde peşinden gidiyordu. Bir oraya. Bir bu-
raya. Geriye.

Durdu.

Vasya durunca kısrak da durdu.

Normalde Vasya orada eğitime ara verir; atın gitmesine, sakinleşmesine ve korkmaması gerektiğini iyice anlamasına müsaade ederdi. Ama şimdi bahis söz konusuydu. Daha ne kadar vakti kalmıştı?

İnsanlar hafifçe homurdanarak izliyordu; Vasya, Kasyan'ın esrarengiz gözlerine göz ucuyla baktı. “Sırtına çıkacağım,” dedi Vasya, ata. “Kısa bir anlığına.”

Kısrak şüpheciydi. Vasya bekledi.

Sonra kısrak dudaklarını yaladı, gönülsüzce olsa da başını eğdi ve arada bir güven kurulmuştu fakat hâlâ kırılgandı.

Vasya vücudunu kısrakın omuz başlarına yasladı ve ağırlığını kaldırmasına izin verdi. Kısrak ürperdi ama hareket etmedi.

Vasya içinden dua ederek olabildiğince hafif bir şekilde sırtına atladı ve bacağını kısrakın diğer tarafına attı, artık kısrakın sırtındaydı.

Kısrak yarı şahlandı, sonra titreyerek sabit durdu, iki kulağı da yalvarırcasına Vasya'ya dönmüştü. Yanlış bir hareket, yanlış alınmış bir nefes bile kısrakın son sürat kaçmasına sebep olabilirdi ve kızın işi yarım kalırdı.

Vasya hiçbir şey yapmadı. Kısrağın boynunu okşadı. Ona mırıldandı. Atın azıcık da olsa rahatladığını hissettiğinde kısrağa topuğuyla çok hafif dokunup *yürümesini* söyledi.

Hâlâ kaskatı halde ve kulakları geriye dönük olan kısrağın söyleneni yaptı. Birkaç adım atıp durdu, yeni doğmuş bir tay gibi kaskatıydı bakmaları.

Yeterliydi. Vasya kayarak yere indi.

Vasya keskin bir sessizlikle karşılandı.

Ardından yaygara kopuverdi. “Vasilii Petroviç!” diye bağıldılar. “Yiğit Vasilii!”

Vasya başarısından dolayı hafif sersemlemiş bir şekilde kalabalığa eğilerek selam verdi. Çelubey’in yüzünü gördü; artık gönülsüzce eğleniyor-muş gibi görünmeye çalışsa da sinirlendiği belli oluyordu.

“Onu şimdi götüreceğim,” dedi Vasya ona. “Bir atın sürülebilmek için rızasını almak gerekir sonuçta.”

Çelubey bir an hiçbir şey söylemedi. Sonra kahkaha atarak kızı şaşırttı. “Küçük bir sihirbazın hileleriyle beni alt edeceğini tahmin edemedim,” dedi. “Selam olsun, sihirbaz.” Atının üzerinden Vasya’yı eğilerek selamladı.

Vasya selamına karşılık vermedi. “Dar kafalılara,” dedi sırtını dikleştirerek, “bütün beceriler büyü gibi geliyor olmalı.”

Dört bir yanda insanlar gülmeye başladı. Tatar’ın kısmen bastırdığı kahkahası yüzünden silinse de tebessümünü korumayı başardı. “O zaman gel de benimle savaş, çocuk,” diye yanıt verdi kısık sesle. “Zararımı karşılayayım.”

“Bugün olmaz,” dedi Kasyan sertçe. Gelip Vasya’nın omzunun dibinde durdu.

“Peki madem,” dedi Çelubey aldatıcı bir nezaketle. Adamlarından birine el etti. Güzel, nakışlı bir dizgin getirildi. “Tekrar tebrik ederim,” dedi. “Kısrağın senin artık. Ömrün uzun olsun.”

Gözleri tam tersinin olacağını anlatıyordu.

“Dizgine ihtiyacım yok,” dedi Vasya, gururla ve kaygısızca. Sırtını dönüp yürümeye başladı, kısarak hâlâ kaygılı burnu Vasya’nın omzunda olduğu halde peşinden geliyordu.

“İş başına dert açmaya gelince dehana diyecek yok, Vasili Petroviç,” dedi Kasyan, uysal bir şekilde Vasya’nın yanında yürüyordu. “Kendine bir düşman kazandın. Ama... bir binici olarak da çok akıllı ve hünerlisin. Uсталığını gösterdin. Ona ne isim vereceksin?”

“Zima,”⁵² dedi Vasya hiç düşünmeden. *Kış*. Kısrağın zarafetine ve beyaz paçalarına uyuyordu. Kısrağın boynunu okşadı.

“At yetiştiricisi mi olmak istiyorsun peki?”

Kısarak, Vasya’nın kulağına nefesini körük gibi üflüyordu ve kız irkilerle dönüp alnı beyaz lekeli kısrağın yüzüne baktı. *At yetiştiricisi mi?* Ah, artık yavru doğurabilecek bir atı vardı. Altın iplikle yapılmış bir kaftanı vardı; Prens’in hediyesi. Yan tarafındaki kılıfında solgun bir hançeri vardı; buz iblisinden aldığı bir armağanı. Göğüsleri arasında da safir kolye duruyordu; babasının hediyesi. Bir sürü değerli armağanı vardı.

Bir adı vardı. *Vasilii Petroviç*, diye haykırıyordu kalabalıklar. *Yiğit Vasilii*. Vasya, bu isim gerçekten ona aitmiş gibi gururlandı.

O anda herhangi biri olabileceğini hissetti Vasya... Gerçek benliği... uzak bir ormanda doğmuş, Piyotr’ın kızı Vasilisa dışında... *Kimim ben?* diye düşündü Vasya birden afallayarak.

“Gel,” dedi Kasyan. “Gece çökene kadar bunu duymayan kalmaz. Sana artık At Terbiyecisi Vasilii diyecekler... Bu gidişle ağabeyinden daha çok lakabın olacak. Genç kısrağı Solovey’in yanına, otlağa koy. Solovey onu teskin eder. Artık *kesinlikle* sarhoş olmalısın.”

Vasya daha iyisini düşünecek halde olmadığından Kasyan’ı geldikleri yöne, yokuş yukarı takip etti. Gürültülü şehirden tekrar geçerken elini kısrağın boynundan ayırmadı.

Solovey gerçekten bir kısrakla karşı karşıya geldiğine memnun değil de tereddütlü görünüyordu. Doru aygırı gören kısarak da ondan daha iyi

⁵² Kış; Vasya’nın yavru kısrağının adı. (y.n.)

bir durumda değildi. Birbirlerini kulaklarını geriye yatırarak izlediler. Solovey yatıştırıcı bir haykırışta bulunduğunda da bir çığlık ve uçuşan toynaklarla karşılaştı. İki at nihayetinde otlağın iki ayrı ucuna çekilip birbirlerine dik dik baktılar.

Durum ümitsizdi. Vasya otlağın çit direğine yaslanıp yumruklarını sıkmış halde onları izliyordu. Bir tarafı Solovey'in kanından bir yavruya, kendi at sürüsüne, istediği gibi bakabileceği bir araziye sahip olmanın hayalini kuruyordu. Diğer, mantıklı tarafı ise ona sabırla bunun imkân-sızlığını vurguluyordu.

"İç bakalım, Vasilii Petroviç," dedi Kasyan, onun yanındaki çit di-reğine yaslanırken. Ona yoldayken aldığı bir tulum koyu, yoğun birayı uzattı. Vasya kana kana içti ve tulumu soluk soluğa yere indirdi. "Cevap vermedin," dedi Kasyan, tulumu geri alırken. "Şu Çelubey denen adam seni neden tanıyor gibi davranıyor?"

"Anlatsam inanmazsın," dedi Vasya. "Ağabeyim bana inanmadı."

Kasyan kısaca ve sesli bir şekilde nefes verdi. "Bence sen," dedi biradan içip yüzünü ekşiterek, "bir kez de bana anlatmayı dene, Vasilii Petroviç."

Neredeyse meydan okuyor gibiydi. Vasya adamın yüzüne baktı ve ona durumu anlattı.

Vasya lafını bitirdiğinde, "Bunu kim biliyor?" diye sordu Kasyan kes-kin bir ses tonuyla. "Başka kime söyledin?"

"Ağabeyim dışında mı? Kimseye," dedi Vasya kederle. "Bana inanıyor musun?"

Kısa bir sessizlik oldu. Kasyan yüzünü kızıdan çevirdi, dalgın gözlerle berrak gökyüzüne yüzlerce fırından yükselen duman şarmallarını izledi. "Evet," dedi Kasyan. "Evet, sana inanıyorum."

"Ne yapmalıyım?" diye sordu Vasya. "Bu ne anlama geliyor?"

"Onların haydutlardan ve haydut çocuklarından oluşan bir topluluk olduğu anlamına geliyor," diye yanıtladı Kasyan. "Başka ne anlama gelecektir?"

Vasya sefirin zarif sarayını yalnızca haydutların inşa edebileceğini de haydutların arasına doğan birinin Çelubey'in kibar tavırlarını sergileyebileceğini de düşünmüyordu. Ama tartışmaya girmede. "Büyük Prens'e söylemek istedim," dedi bunun yerine. "Ama ağabeyim söylememem gerektiğini söyledi."

Kasyan işaret parmağıyla dişlerine hafif hafif vurarak düşünüyordu. "Dmitrii İvanoviç'e gitmeden önce senin sözünden öte bir kanıt olmalı. Yanan köyleri araması için bir adam göndereceğim. Eşkıyaları gören bir rahip ya da bir köylü bulacağız. Senden daha fazla tanık bulmalıyız."

Vasya ona inandığı ve ne yapılması gerektiğini bildiği için Kasyan'a birden yeniden minnet duydu. Üzerlerinde çanlar çaldı. İki at birbirini görmezden gelmeye kararlı bir şekilde karların altında burunlarıyla kuru çimen arıyorlardı.

"Bekleyeceğim o zaman," dedi Vasya, taze bir özgüvenle. "Ama çok fazla bekleyemem. Tanık bulsak da bulamasak da çok geçmeden Dmitrii İvanoviç'e anlatarak şansımı denemeliyim."

"Anladım," dedi Kasyan gerçekçi davranarak ve bir elini kızın omzuna koydu. "Gidip bir güzel aklanıp paklan, Vasili Petroviç. Kiliseye gitmeliyiz, sonra da ziyafet başlayacak."

19.
MASLENITSA

Güneş, titrek ışıklarını saçan yıldızların altında, mor ile kızılın harmonisi eşliğinde batıyordu ve Vasya o akşam, sessiz ağabeyi Saşa, Dmitrii İvanoviç, büyük bir grup boyar ve eşleri eşliğinde ibadete gitmişti. Önemli günlerde kadınların loş sokaklarda peçelerine ve örtülerine sarınıp akrabalarıyla beraber ibadet etmeye gitmesine izin verilirdi.

Olga gitmemiştii; doğum yapmasına çok az zaman vardı, Marya da terem'de annesiyle birlikte kalmıştı. Ama Moskova'nın diğer soylu kadınları kiliseye giden, tekerlek izleriyle dolu yolda nakışlı botlarıyla beceriksizce yürüyordu. Hizmetlileri ve çocuklarıyla birlikte yürürlerken kapsamlı ve gösterişli bir biçimde örtündüklerinden, etraf çiçeklerle dolu bir arazinin kışın aldığı hali andırıyorlardı. Dmitrii'nin kalabalık boyar grubu içinde kısmen boğulduğunu hisseden Vasya, kaburgalarına alaycı bir dirsek darbesi alana kadar parlak kılıflara girmiş bu figürleri merak ve dehşetle izledi. Büyük Prens'in yetiştirdiği çocuklardan biri, "Uzun uzun bakmasan daha iyi edersin, yabancı, tabii kendine bir eş almak ya da kafanın kırılmasını istemiyorsan," dedi.

Vasya gülse mi kızsı mı bilemeden başını başka yöne çevirdi.

Katedralin kuleleri batan güneşin ışığı altında büyüü alevler saçıyor gibi görünüyordu. Çift kanatlı, tunç kakmalı katedral kapıları yetişkin bir adamın boyunun iki katı yüksekliğindeydi. Narteksten seslerin yankılandığı devasa neften geçtiklerinde Vasya bir an için ağız açık kalakaldı.

O güne kadar gördüğü en güzel yerdi burası. Sadece boyutu bile onu hayran bırakıyordu, tütsü kokusu... Altın kaplamalı ikonostaz, boyalı duvarlar, mavi çatı kirişlerine kondurulmuş gümüş yıldızlar... Seslerin çokluğu...

Vasya içgüdüsel olarak kadınların ibadet ettiğı nefin sol tarafına yöneliyordu ki birden kendine geldi. Ardından büyülenmiş bir şekilde Büyük Prens'in arkasındaki kalabalığa baktı.

Vasya uzun süredir ilk kez Peder Konstantin'e acıyordu. *Lesnaya Zemliya'ya geldiğinde, kaybettiği şey bu. Onun cennetinin bu anlık görünüşü, ibadet edebileceği ve sevilabileceği bir mücevher gibi parlak ve süslü bu mekân... Onun için her şeyin tehditlere, acıya ve lanete dönüşmesine şaşmamalı, diye düşündü.*

Ayin sürüyordu, Vasya'nın baştan sona katıldığı en uzun ayindi bu. İlahi bitiyor, vaaz başlıyor, onun yerini dua alıyordu ve tüm bu süreçte Vasya yarı hayal âleminde bekliyordu, ta ki Büyük Prens ile grubu katedralden ayrılana kadar. Güzelliğe fazlasıyla doymuş olan Vasya oradan ayrılacağı için memnundu. Üç saat ayık kaldıkları ritüelden sonra, gece, onları coşkun bir özgürlüğün eline bırakmıştı.

Büyük Prens'in kafilesi Dmitrii'nin sarayına geri dönüyordu; sokaklardan geçerken piskoposlar kalabalığı kutsuyordu.

Karda yukarıda tuttukları temsili kukla Leydi Maslenitsa'yla birlikte yürüyen bir başka grupla tesadüfen yolları kesişti. O kargaşada bir grup genç boyar gelip Vasya'nın etrafını sardı.

Sarı saçlı, gözleri birbirinden ayrık, parmakları mücevherli ve kuşakları eğreti duran bu boyar'lar muhtemelen bir başka kuzen grubuydu. Vasya kollarını kavuşturdu. Köpek sürüsü gibi itişip kakışıyorlardı.

"Duydum ki Büyük Prens'in gözüne sağlam girmişsin," dedi bir tanesi. Zayıf yüzünde sakal niyetine umut vadeden ince tüyler vardı.

"Neden girmeyeyim ki?" diye yanıt verdi Vasya. "Şarabımı içiyorum ve dökmüyorum, ayrıca sizden daha iyi ata biniyorum."

Genç lordlardan biri onu itekledi. Vasya da incelikle karşılık verdi ve ayaklarının yerden kesilmemesini sağladı. "Bu gece güçlü bir esinti var, sizce de öyle değil mi?" dedi Vasya.

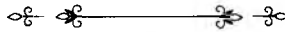
"Vasilii Petroviç, bizim için fazla mı iyisin?" diye sordu başka bir oğlan, sırtıttığında çürük dişi açığa çıkıyordu.

"Muhtemelen," dedi Vasya. Çocukluğunda bastırıldığı o pervasız mizacı artık kendini içinde bulduğu acımasız dünya tarafından besleniyor ve ruhunda sersemlemiş bir halde hayat buluyordu. Vasya genç boyar'lara gülümsedi ve gerçekten korkmadığını fark etti.

“Bizim için fazla iyisin, öyle mi?” diye dalga geçtiler. “Sen sadece bir taşra lordunun oğlusun, asil bir erkeğin dengi olmayan bir kadınla evliliğinden kalan cahil bir torunsun, bir hiçsin sen.”

Vasya tüm bunları kendine özgü birkaç yaratıcı hakaretle çürüttü. Karşındakiler de hem gülüp hem öfkeyle konuşarak, Vasya’ya, Dmitrii İvanoviç’in sarayının etrafında iki kez koşarak yarışacaklarını ve kazanana bir küp şarap vereceklerini söylediler.

“Nasıl isterseniz,” dedi Vasya, çocukluğundan beri hızlı koşardı. Eşkıyalara, gizemlere, başarısızlıklara dair düşüncelerini zihninin gerisine attı; o akşamın tadını çıkaracaktı. “Ne kadar avans istiyorsunuz?”

Şarap küpünü elinde tutan Vasya çoktan çakırkeyif olmuştu, bir grup yeni arkadaşı onu Dmitrii İvanoviç’in salonuna götürmüştü, kazandığı zaferle kaygılarının küçük bir kısmını bastırmıştı ki salona girdiğinde o aldatıcı oyunda parmağı olan tüm oyuncuların çoktan Büyük Prens’in salonunda olduklarını gördü.

Dmitrii tabii ki merkezde oturuyordu. Cübbesi omuzlarından başlayan bir kadın, yuvarlak yüzünde huysuz ve kayıtsız bir ifadeyle onun yanında oturuyordu. Dmitrii’nin karısı...

Kasyan... Vasya kaşlarını çattı. Kasyan her zamanki gibi sakindi, muhteşem giyinmişti ama kırmızı kaşları arasında bir çizgi belirmişti, yüzünde ona kabir azabı yaşatan düşüncelerle boğuşuyormuş gibi bir ifade vardı. Vasya onun kötü bir haber mi aldığını merak ederken ağabeyi gelip Vasya’yı kolundan tuttu.

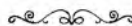
“Duymuşsun,” dedi Vasya uysal bir şekilde.

Saşa onu bir köşeye çekti, ikisi için de sinir bozucu bir durum olsa da çapkınlık yapmaktan bahsedeceklermiş gibi davrandılar. “Olga bana Marya’yı şehre götürdüğünü söyledi.”

“Götürdüm,” dedi Vasya.

“Bir de bahse tutuşup Çelubey’in kısırağını kazanmışsın.”

Vasya başını sallayarak onayladı. Saşa’nın dişlerini gıcırdattığını duyabiliyordu. “Vasya, tüm bunlara bir son vermelisin,” dedi Saşa. “Kendini madara etmeye, o çocuğun aklını çelmeye... hepsine bir...”

“Ne?” diye çıkıştı Vasya. Babasının bu berrak gözlü, elleri güçlü oğlunu çok seviyordu ve bu yüzden ona daha çok öfkeliydi. “Sessizce gece yürüyüşüne çıkayım, Olya’nın sarayındaki kilitli odama geri döneyim, hemen keten çarşafımı hazırlayayım, sabah dualarımı edeyim ve çocuk lordların akıllarını başlarından alabilmek için tüm cazibemi gözler önüne sereyim, öyle mi? Tüm bu süreçte de Solovey avluda çürüsün mü? Ben terem’e gidince atımı da mı satacaksın, ağabey yoksa kendine mi alacaksın? Sen bir keşişsin ama ben seni manastırda görmüyorum, Aleksandr Kardeş. Senin bahçeyle uğraşman, ilahiler söylemen, durmadan dua etmen falan gerekmiyor mu? Onun yerine Büyük Moskova Prensi’nin başdanışmanı olarak buradasın. Neden sen, ağabey? Neden sen ve neden ben değil?” Vasya’nın omuzları hızla inip kalkıyordu; ağzından bunca sözün böyle paldır küldür çıkmasına kendisi de şaşırmişti.

Saşa bir şey söylemedi. Vasya o anda aslında ağabeyinin de tüm bunları manastırın sessizliğinde düşündüğünü, tüm savlarına karşıt savlar ürettiğini ama hiçbirine cevap bulamadığını fark etti. Vasya’ya dürüst ve mutsuz bir şaşkınlıkla bakıyor, bu da kızın yüreğini acıtıyordu.

“Hayır,” dedi Vasya. Uzanıp kendi kürk kaplı kolunda duran ağabeyinin güçlü ve zayıf elini tuttu. “Sen de biliyorsun ki gerçek bir delikanlı terem’e nasıl giremezse, ben de en az onun kadar giremem. Buradayım ben ve burada kalacağım. Tabii sen buradaki herkesin önünde ikimizi de birer yalancı olarak ifşa etmek istemiyorsan?”

“Vasya,” dedi Saşa, “bu böyle devam edemez.”

“Biliyorum. Buna ben son vereceğim. Sana yemin olsun, Saşa.” Vasya’nın dudağı esrarengiz bir biçimde kıvrıldı. “Ama şimdi yapacak bir şey yok; gidip ziyafet çekelim, ağabey ve yalanlarımıza devam edelim.”

Saşa geri çekildi ve Vasya onun cevap vermesini beklemeden sinirli sinirli geçip gitti. Solmaya yüz tutmuş öfkesiyle başını dik tutuyor, nefret ettiği şapkasının altında şakaklarında ter damlaları birikiyor ve gözleri doluyordu çünkü ağabeyi çocukken Vasilisa’yı seviyordu. Ama hâlâ o çocuğa bu kadar benzeyen, hâlâ atılcan ve korkusuz olan bir kadını kim nasıl sevebilirdi ki?

Gitmeliyim, diye düşündü Vasya birden, artık mesele zihninde netleşmişti. Maslenitsa’nın sonuna kadar bekleyemem. Benim için söylediği bu yalanla en çok Saşa’ya zarar veriyorum, bu yüzden gitmeliyim.

Yarın, ağabey, diye düşündü. Yarın.

Dmitrii her zamanki gibi gülümseyerek Vasya'ya el etti, sesindeki taş gibi soğuk ayıklık, Prens'in görüldüğü kadar rahat olmayabileceğini gösteriyordu. Şehri ve boyar'ları konuşup duruyordu; bir Tatar lordu onun şehrinde aylak aylak dolaşiyor, haraç istiyordu ve Büyük Prens'in kalbi onunla savaşmasını söylerken beyni beklemesini telkin ediyordu. Üstelik hangisini yapacak olursa olsun para gerekiyordu, o da elinde yoktu.

"Çelubey'den bir at kazandığını duydum," dedi Dmitrii ona, yüzündeki tasalı ifadeyi rahatlık almıştı.

"Doğru," dedi Vasya nefes nefese, götürülen büyük bir servis tabağı sırtına çarptı. İlk yemekler, avludaki yolculuklarında üzerlerine hafif kar serpilerek servis edilmeye başlanmıştı. Et yoktu ama un, bal, tereyağı, yumurta ve sütle yapılabilir her türlü leziz yiyecek vardı.

"Aferin, çocuk," dedi Büyük Prens. "Onayladığımdan değil gerçi. Sonuçta Çelubey misafirimiz. Fakat çocuk dediğin çocukluk yapacak tabii; gerçi bir at lordunun bir kısrığı daha iyi idare etmesini bekliyor insan." Dmitrii ona göz kırptı.

Vasya o zamana kadar Saşa'nın Büyük Prens'e söylediği yalanın acısını hissediyordu; kendisi suçluluk duygusu hissetmemişti. Ama artık ona verdiği hizmet sözünü hatırlıyor ve vicdanı onu boğuyordu.

Ah, ona en azından bir sır verebilirdi. "Dmitrii İvanoviç," dedi Vasya birden. "Sana bu at lorduyla ilgili... söylemem gereken bir şey var."

Kasyan şarabını içiyor ve dinliyordu; şimdi ayağa kalkmıştı, kızıl saçlarını geriye attı.

Büyük odada, "Festival dönemi için bir eğlencemiz olmasın mı?" diye kükreyerek Vasya'nın sesini bastırdı. "Oyunlarımız olmasın mı?"

Gülümseyerek Vasya'ya döndü. Ne yapıyordu bu adam?

"Benim bir oyun teklifim var," diye devam etti Kasyan. "Vasilii Petroviç harika bir binici, bunu hepimiz gördük. İzin olursa bir de ben onun hızını deneyeyim. Yarın benimle yarışır mısın, Vasilii Petroviç? Tüm Moskova'nın önünde? Bu iki adamın şahitliğinde sana meydan okuyorum."

Vasya boş bakışlar atıyordu. At yarışı mı? Bunun şimdi ne alakası vardı?

Kalabalıkta memnuniyet dolu bir mırıltı dolaştı. Kasyan, Vasya'yı garip bir gerginlikle izliyordu. Kafa karışıklığıyla refleks olarak, "Yarışırım," dedi Vasya. "Senin de iznin olursa tabii, Dmitrii İvanoviç."

Dmitrii gayet memnun görünerek arkasına yaslandı. “Buna karşı çıkmayacağım, Kasyan Lutoviç ama senin süründe Solovey’le boy ölçüşebilecek bir at görmedim.”

“Yine de şansımı deneyeceğim,” diye yanıtladı Kasyan gülümseyerek.

“İştittik ve şahitlik ettik öyleyse!” diye haykırdı Dmitrii. “Yarın sabah. Şimdi hepiniz yiyin için ve Tanrı’ya şükredin.”

Konuşmalar, şarkılar ve müzik yükseldi. “Dmitrii İvanoviç,” diye başladı Vasya yeniden.

Ama Kasyan bankından tökezleyerek kalktı ve gelip Vasya’nın yanına çöktü, sonra da bir kolunu onun omzuna attı. “Boşboğazlık etmek üzere olduğumu düşündüm,” diye fısıldadı kulağına.

“Yalanlardan sıkıldım,” diye fısıldadı Vasya ona. “Dmitrii İvanoviç bana inanabilir de inanmayabilir de, seçim ona ait; sonuçta o bir Büyük Prens.”

Vasya’nın diğer yanında Dmitrii doğacak oğlu için bağırarak kadeh kaldırdı, bir eli yarım yamalak gülümseyen karısının omzundaydı, sonra ayağının dibindeki köpeklerle kıkırdak parçaları attı. Gece yarısı yaklaştıkça ateşin ışığı gitgide daha kırmızı parlıyordu.

“Bu bir yalan değil,” dedi Kasyan. “Sadece beklemeliyiz. Gerçekler tıpkı çiçekler gibidirler, doğru zamanda toplanmaları gerekir.” Adamın sert kolu Vasya’nın omuzlarını daha sıkı tuttu. “Yeterince sarhoş değilsin, çocuk,” dedi. “Hem de hiç yeterli değil.” Bir kadehe şarap doldurup kıza uzattı. “Al bakalım... bu sana. Yarın sabah yarışacağız... Sen ve ben.”

Vasya kadehi alıp içti. Kasyan onu izleyip yavaş yavaş sırtıttı. “Hayır. Daha fazla iç ki yarın seni daha kolay yeneyim.” Güvenilir bir tavırla öne eğildi. “Yarın ben kazanırsam bana her şeyi anlatacaksın,” diye mırıldandı. Saçları neredeyse Vasya’nın yüzünü okşuyordu. Vasya kıpırdamadan oturdu. “Her şeyi, Vasya... Seninle, atınla... ve yanında asılı duran o kaliteli mavi hançerinle ilgili her şeyi.”

Vasya’nın dudakları şaşkınlıkla aralandı. Kasyan kendi kadehinden doya doya içiyordu. “Daha önce buradaydım,” dedi. “Burada, bu sarayda. Uzun zaman önce. Bir şey arıyordum. Kaybettiğim bir şey. Kayıp. Kaybettim. Neredeyse. Tam olarak değil. Sence onu yeniden bulur muyum, Vasya?” Gözleri donuk, parlak ve uzaktı. Adam kıza uzandı ve onu kendine çekti. Vasya bu ani tedirginlik hissini iyi biliyordu.

“Dinle, Kasyan Lutoviç...” diye başladı Vasya.

Vasya onun kaskatı kesildiğini ve gerçekten dinlediğini hissetti ama dinlediği Vasya değildi. Vasya sustu ve yavaş yavaş bir sessizliğin farkındalığına erdi: Ziyafetin gürültü patırtısı altında toplanan kadim, hafif bir sessizlikti bu. Yavaş yavaş bir kış rüzgârının hafif telaşıyla dolan bir sessizlik...

Vasya, Kasyan’ı tamamen unutmuştu. Gözlerinin önünden bir perde kalkmıştı sanki. Moskova’da boyar’ların ziyafet gürültüsü, kötü kokular ve dumanların arasına bu insanlarla birlikte ziyafet çekmek için bir başka dünya, fark edilmeden sinsi sinsi geliyordu.

Masanın altında muhteşem paçavralara bürünmüş, göbeği şiş ve uzun bıyıklı bir yaratık kırıntıları süpürmekle meşguldü. *Domovoi*, diye düşündü Vasya. Bu, Dmitrii’nin domovoi’si olmalıydı.

Dmitrii’nin masasında küçük, ipek saçlı bir kadın duruyor, bir yemekten diğerine atlıyor ve bazen dikkatsiz bir adamın kadehini deviriyordu. Bu da kikumora’ydı; domovoi’nin bazen karısı da olurdu.

Yukarıdan kanat hışırtıları geldi; Vasya yukarı bakınca bir an için bir kadının hiç kırpmadığı gözlerini gördü, bir an sonra kadın üst duvarlara yükselen dumanda gözden kayboldu. Vasya ürperdi çünkü kadın başlı kuş, kaderin yüzüydü.

Görünenler ve görünmeyenler aynı anda karşısındayken Vasya onların bakışlarının ağırlığını hissetti. *İzliyorlar, bekliyorlar... Peki ama neden?*

Sonra Vasya bakışlarını kapının eşiğine çevirdi ve orada Morozko’yu gördü.

Loş bir meşale ışığı gölünde duruyordu. Arkasında ateşten yayılan ışık gece karanlığına süzülüyordu. Çıplak başı, sakalsız yüzü ve kıyafetlerindeki erimeyen karlar olmasa şekil ve renk olarak gerçek bir adam olabilirdi. Buzla kaplanıp keskinleşmiş kış alacakaranlığının mavi tonunda giyinmişti. Siyah saçları, dans ederek gelen ve salondaki dumanları biraz dağıtan çam tadında bir rüzgârla havalanıp titreşti.

Müzik yenilendi; adamlar banklarında daha dik oturdular. Ama kimse onu görmüyor gibiydi.

Vasya dışında. Vasya buz iblisine hayalet görmüş gibi bakakalmıştı.

Çiyerti dönmüştü. Yukarıdaki kuş devasa kanatlarını açtı. Domovoi süpürmeyi bıraktı. Karısı hareket etmeyi kesti. Hepsı ölü gibi kıpırdamadan durdu.

Vasya gürültülü masaların ve izleyen ruhların arasından salonun ortasına gelip Morozko'nun onun gelişini dudağında hafif, buruk bir kıvrımla izlediği yere gitti.

“Buraya nasıl geldin?” diye fısıldadı. Vasya ona o kadar yakındı ki hem şimdinin hem yılların hem de saf, vahşi gecenin kokusunu alabiliyordu.

Morozko izleyen çiyerti'ye doğru tek kaşını kaldırdı. “Kalabalığa katılma iznim yok mu?” diye sordu.

“Ama bunu niye isteyesin ki?” diye sordu Vasya ona. “Burada kar da yok, vahşi yerler de yok. Sen kış kralı değil misin?”

“Güneş festivali bu şehirden daha eski,” diye yanıtladı Morozko. “Ama benden daha yaşlı değil. Bir zamanlar yılın bu gecesinde beni çağırmak ve aynı zamanda onları yazın rahat bırakmam için genç kızları karda boğarlardı.” Bakışları Vasya'yı inceliyordu. “Artık kurban verilmiyor. Ama yine de bazen ziyafete geliyorum.” Gözleri yıldızlardan daha solgun ve daha uzaktı ama etraflarındaki kırmızı suratların üzerinde soğuk bir hassasiyetle dolaşıyordu. “Bunlar hâlâ benim insanlarım.”

Vasya bir şey söylemedi. Kanlı bir geçmişi gizlemek için soğuk gecelerde çocuklara bir ahlak dersi olarak anlatılan peri masasında ölen kızı düşünüyordu.

“Bu ziyafet gücümün azaldığına işaret ediyor,” diye ekledi Morozko hafifçe. “Çok geçmeden bahar gelecek, ben de karların erimediği kendi ormanımda kalacağım.”

“Boğulacak bir genç kız için gelmedin o zaman?” diye sordu Vasya, buz gibi bir ses tonuyla.

“Niye?” diye sordu Morozko. “Öyle bir kız mı olacak?”

Birbirlerine baktıkları bir duraksama anı oldu. Sonra... “Bu çılgın şehirde her şeyin olabileceğine inanırım,” dedi Vasya, aradaki tuhaflığı bir kenara bırakarak. Morozko'nun gözlerindeki yıllara bir daha bakmadı. “Seni görmeyeceğim, değil mi?” diye sordu. “Yani bahar geldiğinde?”

Morozko bir şey söylemedi; yüzünü Vasya'dan başka yöne çevirdi. Çatık kaşlı bakışları salonun dört bir yanında dolaştı.

Vasya da onun bakışlarını takip etti. Bir an için göz ucuyla, Kasyan'ın onları izlediğini gördüğünü sandı. Ama daha net görebilmek için dosdoğru baktığında Kasyan orada değildi.

Morozko iç çekti ve bakışlarındaki parlaklık geri çekildi. "Yok bir şey," dedi kendi kendine. "Gölgeler beni huzursuz ediyor." Tekrar Vasya'ya bakmak için döndü. "Hayır, beni görmeyeceksin," dedi. "Çünkü baharda ben yokum."

Morozko'nun yüzündeki kadim, donuk keder o zaman Vasya'yı resmî bir tavırla şöyle sormaya itti: "Bu gece ziyafet sofrasına oturamaz mıydınız, kış kralı?" Sonra da yarattığı etkiyi bozmak için gerçekçi bir şekilde ekledi: "Boyar'lar artık banklarından düşmeye başladılar, yani yerimiz var."

Morozko güldü ama Vasya onun daha ziyade şaşkın baktığını düşündü. "İnsanların salonlarında hovardalık ederdim ama bir ziyafete davet edilmeyeli uzun... hem de çok uzun zaman oldu."

"O halde seni ben davet ediyorum," dedi Vasya. "Gerçi burası benim salonum değil ama."

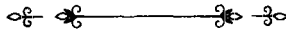
İkisi de dönüp ziyafet masasına baktı. Gerçekten de adamlardan bazıları banktan düşmüş, yerde horluyorlardı ama hâlâ ayakta olanlar kadınları yanlarına oturmaya çağırıyorlardı. Karıları ise çoktan uyumuştı. Büyük Prens'in her iki kolunun altında birer kız vardı. Geniş avucuyla bir kızın göğsünü tutunca Vasya'nın yüzü kızardı. Hemen yanında duran Morozko kahkahasını bastırmaya çalıştığını belli eden bir sesle, "Ah, ziyafetimi erteleyeceğim. Onun yerine benimle ata biner misin, Vasya?" dedi.

Etraflarında pis kokular eşliğinde bağrıışların ve kısmen çığlığı andıran şarkıların uğultusu vardı. Moskova, Vasya'yı birden boğmaya başlamıştı. Küf kokulu saraylar, sert bakışlar, aldatma, hayal kırıklıkları ve daha pek çok şeyden bıkkınlık gelmişti.

Dört bir yanda çiymerti etrafı izliyordu.

"Evet," dedi Vasya.

Morozko zarif bir şekilde kapıları işaret etti ve sonra Vasya'nın peşinden gece havasına çıktı.

Onları ilk gören Solovey oldu ve kışnemesi etrafta yankılandı. Onun yanında Morozko'nun karların üzerinde solgun bir hayalet gibi görünen

beyaz kısırağı vardı. Zima korkudan çitlere iyice sinmiş, yeni gelenleri izliyordu.

Vasya çitlerin arasındaki boşluğa eğilip genç kısırağa teskin edici sözler mırıldandı ve üzerindeki güzel kıyafetleri umursamadan Solovey'in o tanıdık sırtına atladı.

Morozko da beyaz kısırağına bindi ve bir elini kısırağın boynuna koydu.

Etrafları otlağın yüksek çitleriyle çevriliydi. Vasya atını onlara doğru sürdü. Solovey çitleri aştı, beyaz kısırak da bir sıçrayış arkasından geldi. Bulutların son pusu da esip gidince yıldızlar capcanlı parlamaya başladı.

Serpuhov Prensi'nin kapısından hayalet gibi geçtiler. Aşağılarında festival gecesinin şerefine kremlin kapısı hâlâ açıktı ve kremlin sınırının aşağısındaki posad,⁵³ kırmızı fırın ışıkları ve anlaşılmaz şarkılarla doluydu.

Ancak fırınlar ya da şarkılar Vasya'nın umurunda değildi. Kadim olan diğer dünya saf güzelliği, gizemleri ve vahşiliğiyle Vasya'yı ele geçirmişti o anda. Kremlin kapısından fark edilmeden dörtlüğe geçtiler ve atlar, festivalle meşgul evlerin arasında yarışıp sağa döndüler. Sonra atların toynak sesleri değişti ve nehir, rulosu açılmış bir kurdele gibi önlerine serildi. Şehrin dumanı geride kalmıştı, artık etraflarında sadece karlar ve berrak ayışığı vardı.

Vasya gece havasının arındırıcı şokuna karşın hâlâ yarı sarhoş seviyesinin biraz daha ötesindeydi. Vasya haykırdı ve Solovey'in adımları uzadı, sonra tekrar Moskova Nehri boyunca dörtlüğe gittiler. İki at, buzun ve kurşuni karların üzerinde hoplaya zıplaya yarıştılar ve Vasya dışlerini rüzgâra karşı çıplak bırakarak güldü.

Morozko da hemen yanında gidiyordu.

Uzun süre dörtlüğe koşturdular. Vasya yeterince ata bindiğini düşününce Solovey'i yürüme hızına getirdi ve bir anlık dürtüsüne kapılıp gülmeye devam ederek bir kar yığınının atlayıverdi. Ağır kıyafetleri altında terlemişti, şapkasını da kukuletasını da çekiştirip çıkardı ve darmadağın olmuş siyah saçlarını gece göğünün altında çıplak bıraktı.

⁵³ Bir Rus kasabasının kuvvetlendirilmiş duvarlarına bitişik olan ama duvarların kapsamı içinde olmayan bir alandır; genellikle bir ticaret merkezi olarak kullanılır. Yüzyıllar boyunca posad sık sık bir idari merkeze ya da kendi içinde ayrı bir kasabaya dönüşmüştür. (y.n.)

Solovey buz nehrinin kenarına hafif düşerek durduğunda Morozko da durdu. Vasya'ya eşlik etmek için keyifle yarışmıştı ama şimdi ifadesinde kontrollü ve dikkatli bir şeyler vardı. "Demek şimdi bir lordun oğlusun," dedi Morozko.

Vasya'nın pervasız rahatlığı kısmen yok oldu. Ayağa kalkıp üstünü başını silkeledi. "Lord olmak hoşuma gitti. Neden kız doğmuşum ki sanki?"

Morozko'nun kirpiklerinin gölgelediği gözlerinden mavi bir parıltı gelip geçti. "Bir kız olarak hiç de fena değilsin."

Vasya'nın yüzüne sıcak basmasının tek sebebi şaraptı... Evet, şaraptı. Vasya'nın ruh hali değişti. "Benim için geriye kalan tek şey bu mu yani? Hayalet olmak... hem gerçek hem değil? Genç bir lord olmak *hoşuma gidiyor*. Burada kalıp Büyük Prens'e yardım edebilirim. Atları terbiye edebilirim, insanları yönetebilirim ve kılıç kullanmayı öğrenebilirim. Ama diğer yandan bunların hiçbirini yapamam çünkü sırrım zamanla açığa çıkacak."

Vasya garip bir şekilde döndü. Gözlerinde yıldız ışığı parlıyordu. "Lord olamasam da hâlâ gezgin olabilirim. Solovey beni götürürse ben dünyanın öbür ucuna kadar giderim. Günbatımının ötesindeki yeşil toprakları, adayı görürüm..."

"Buyan'ı mı?"⁵⁴ diye mırıldandı Morozko, Vasya'nın arkasından. "Dalgaların kayalık kıyıları dövdüğü, rüzgârın soğuk taş ve portakal çiçeği koktuğu yerden mi bahsediyorsun? Deniz grisi gözlü kuğu kızının yönettiği yer hani? Peri masalındaki yer? İstedğin şey bu mu?"

Şarabın ve az önceki vahşi yarışın sıcaklığı azalmaya başlamıştı, şafak rüzgârı çıkmadan önce her yerde ölüm sessizliği vardı. Vasya birden kurt postu pelerinine ve dağınık saçlarına rağmen ürperdi. "Bu yüzden mi geldin?" diye sordu arkasına dönmeden. "Beni Moskovâ'dan caydırmak için mi? Yoksa kız gibi giyinip evlenirsem burada daha iyi olacağımı mı söyleyeceksin? Çiyerti niye ziyafete geldi? Gamayun⁵⁵ neden yukarıda bekliyordu? Evet, kuş ne demek biliyorum bu arada. Neler oluyor?"

"İnsanlarla birlikte ziyafet çekmemize izin yok mu?"

⁵⁴ Slav mitolojisinde belirip yok olma kabiliyetine sahip olduğuna inanılan, okyanustaki gizemli bir ada. Pek çok Rus halk hikâyesinde tasvir edilmektedir. (y.n.)

⁵⁵Rus folklorunda genellikle kadın başlı bir kuş olarak tasvir edilen, kehanetlerde bulunan bir karakter. (y.n.)

Vasya bir şey söylemedi. Vasya tekrar harekete geçti ve buzun, ormanın ve gökyüzünün geniş alanına rağmen kafese kapatılmış bir kedi gibi volta atmaya başladı. “Özgürlük istiyorum,” dedi sonunda, neredeyse kendi kendine konuşuyormuş gibi. “Ama bir yer ve amaç da istiyorum. İkisini aynı anda elde etmek bir yana, birini bile elde edebileceğimden emin değilim. Bir yalanı yaşamak da istemiyorum. Ağabeyime ve ablama zarar veriyorum.” Birden durup Morozko’ya döndü. “Bu bilmeceyi benim için sen çözebilir misin?”

Morozko tek kaşını kaldırdı. Şafak rüzgârı, karları atların ayakları dibinde savurup döndürüyordu. “Kâhin miyim ben?” diye sordu Morozko soğuk bir tavırla. “Genç Rus kızlarının feryatlarını dinlemek için çağrılmadan bir ziyafete katılıp, ayışığı altında ata binemez miyim? Senin küçük gizemli şeylerinden veya ağabeyinin vicdanından bana ne? İşte sana cevabım: Peri masallarına kulak asmamalısın. Sana bir kez doğruyu dosdoğru söyleyeceğim: Senin ne istediğin, senin dünyanın umurunda bile değil.”

Vasya dudaklarını birbirine bastırdı. “Ablam da aynı şeyi söyledi. Peki, ya sen? Senin umurunda mı?”

Morozko sessiz kaldı. Yukarıda bulutlar toplanıyordu. Kısrağın vücudu ürperip titredi.

“Alay edebilirsin,” diye devam etti Vasya, artık o da kızmıştı. Her adımıyla gitgide yaklaşıyordu. “Ama *sen* sonsuza kadar yaşayacaksın. Belki hiçbir şey istemiyorsun ya da hiçbir şey umurunda değil. Ama yine de... buradasın.”

Morozko bir şey söylemedi.

“Hayatımı, sırrımı keşfetmelerine ve beni bir rahibe manastırına kapatmalarına kadar sahte bir lord olarak mı yaşamalıyım?” diye sordu. “Yoksa kaçmalı mıyım? Eve mi dönmeliyim? Erkek kardeşlerimi bir daha görmemeli miyim? Ben nereye aidim? Ben *bilmiyorum*. Kim olduğumu bilmiyorum. Senin evinde yemek yedim, neredeyse kollarında ölecektim, benimle bu gece ata bindin ve... ben sadece cevabı senin bildiğini umuyorum.”

Sözleri daha söylerken bile kulağına aptalca gelmişti. Dudaklarını ısırırdı. Sessizlik uzadı.

“Vasya,” dedi Morozko.

“Hayır. Hiçbir zaman içinden gelerek söylemiyorsun,” dedi Vasya, geri çekilerek. “Sen ölümsüzsün ve bu sadece bir oyun...”

Morozko cevabını kelimelerle vermedi, belki de parmak uçları Vasya’nın çenesinin altına kayıp nabzını bulduğunda elleri onun adına konuşmuştu. Vasya hareket etmedi. Morozko’nun gözleri hâlâ soğuk ve durgundu; tıpkı Vasya’ya yolunu kaybettirecek solgun yıldızlar gibi. “Vasya,” dedi tekrar kulağına, kısık ve... neredeyse pürüzlü bir sesle. “Belki de bu dünyada geçirdiğim bunca yıla karşın benden beklediğin kadar bilge değilimdir. Neyi seçmen gerektiğini bilmiyorum. Girdiğin her yolda, diğer yolun anısıyla yaşamalısın: seçmediğin hayatınkiyle. En iyisi hangisi gibi görünüyorsa onu seç, birini veya diğerini; her yolun acı yanları olduğu kadar tatlı yanları da vardır.”

“Bu bir tavsiye değil,” dedi Vasya. Rüzgâr, Vasya’nın saçlarını Morozko’nun yüzüne savurdu.

“Elimden gelen bu,” dedi Morozko. Ardından parmaklarını Vasya’nın saçları arasına geçirip onu öptü.

Vasya öfke ve arzuyu aynı anda içeren hıçkırığa benzer bir ses çıkardı. Sonra kollarını Morozko’ya doladı.

Vasya daha önce hiç böyle öpülmemişti. Uzun uzun ve... istekli. Vasya nasıl yapabildiğini anlamamıştı... ama Morozko ona öğretmişti. Kelimeleriyle değil, hayır; dudaklarıyla, parmak uçlarıyla ve kelimelere sığmayan bir duyguyla. Teninde soluklanan şiddetli ve hassas bir dokunuş.

Böylece sımsıkı sarıldı Morozko’ya, kemikleri gevşedi âdeta ve tüm vücudu serin bir ateşle kavruldu. *Ağabeylerin bile artık lanetli olduğunu söyleyecek*, diye düşündü ama zerre kadar umurunda değildi. Hafif bir rüzgâr bulutlardan arda kalanları da gökyüzünden hızla savurdu ve yıldızlar ikisinin üzerine berrak ışıklarını saçtı.

Morozko sonunda geri çekildiğinde Vasya’nın gözleri kocaman açılmış, yanakları kızarmıştı ve vücudu cayır cayır yanıyordu. Morozko’nun gözleri parlak, mükemmel, mavi alevler gibiydi ve Morozko pekâlâ insan olabilirdi.

Fakat birden Vasya’yı bıraktı.

“Olmaz,” dedi.

“Anlamıyorum.” Vasya’nın eli ağzındaydı, vücudu titriyordu, bir zamanlar Morozko’nun eyer topuzuna attığı kız gibi ürkekti.

“Hayır,” dedi. Morozko bir elini kendi kara buklelerinden geçirdi. “Amacım bu değildi...”

Acının doğum vaktiydi. Vasya kollarını kavuşturdu. “Değil miydi? Gerçekten neden geldin?”

Morozko dişlerini gıcırdattı. Yüzünü Vasya’dan başka tarafa çevirdi, yumruklarını sıktı. “Sana şey demeye geldim çünkü...”

Lafını yarıda kesti ve dönüp Vasya’nın yüzüne baktı. “Moskova’nın üzerinde bir gölge var,” dedi. “Ama ne zaman derinlerine bakmaya çalışsam yönüm değiştiriliyor. Buna neyin sebep olduğunu bilmiyorum. Sen değil miydin...”

“Ben ne değil miydim?” diye sordu Vasya, boğazından acı içinde çıkan sesinin çatlamasından nefret ederek.

Bir duraksama oldu. Morozko’nun gözlerindeki mavi alevler koyulaştı. “Bir önemi yok,” dedi Morozko. “Ama Vasya...”

Bir an için gerçekten konuşmak istiyormuş, ağzından gizli bir sır dökülecekmış gibi göründü. Fakat iç çekti ve dudaklarını mühürledi. “Vasya, dikkatli ol,” dedi sonunda. “Neyi seçersen seç, dikkatli ol.”

Vasya onu tam olarak duymuyordu. Orada soğuk, gergin ve içi yanarak duruyordu. *Olmaz mı? Neden olmaz?*

Vasya’nın yaşı daha büyük olsaydı, Morozko’nun gözlerindeki çatışmayı görebilirdi. “Olurum,” dedi Vasya. “Uyarın için teşekkür ederim.” Vasya kararlı adımlarla dönüp Solovey’in sırtına atladı.

Çoktan dörtlüyle uzaklaşmaya başlamıştı, bu yüzden Morozko’nun uzun süre durup onun gidişini izlediğini görmedi.

Sonra, çok sonra, şafaktan önceki keskin soğuk saatte Moskova göğü üzerinden kırmızı bir ışık, bir alev parıltısı gibi hızla geçti. Onu gören birkaç kişi hayra alamet olmadığını söyledi. Ama çoğunluk onu görmedi. Hepsi uyuyor, rüyasında yaz güneşini görüyordu.

Kasyan Lutoviç onu görmüştü. Gülümsedi ve Dmitrii’nin sarayındaki odasından avluya çıkıp son hazırlıklarını yapmaya gitti.

Morozko bu ani ışığın ne olduğunu bilirdi. Ama o, kimsesiz gecede dünyanın vahşi yerlerinde kederle tek başına dörtlüyle giderken o ışığı görmemişti.

20.

ATEŞ VE KARANLIK

Güzel, sarımtırak bir güneş ışığı ertesi gün Vasya'nın küçük odasına sızıyordu. Işığın nazlı dokunuşuyla uyanıp ayağa kalktı. Başını zonkluyordu ve önceki gece daha az bağırması, daha az içmiş ve daha az ağlamış olmayı diliyordu.

Bu gece kelimesi kafatasının içinde davul sesi gibi zonkluyordu. Dmitrii'ye Çelubey'le ilgili bildiği veya şüphelendiği şeyi söyleyecekti. Olga ve Marya'ya duyup onu geri çağıramayacakları kadar kısık sesle veda edecekti. Sonra da çekip gidecekti. Güneye... havanın daha sıcak olduğu ve buz iblislerinin, gecelerini mahvedemeyecekleri güneye gidecekti. *Güneye*. Dünya büyüktü ve ailesi yeterince acı çekmişti.

Ama önce... şu at yarışı meselesi vardı.

Vasya çabucak giyindi; eski gömleğinin ve koyun yünü şeritli pantolonunun üzerine pelerininini geçirdi ve botlarını giydi. Sonra oyalanmadan güneşe çıktı. Yüzünü ışığa çevirdiğinde gökyüzünden hafif sıcak bir nefes üflendi. Yakında kardelenler gizli yerlerde açar ve kış nihayete yaklaşır.

Şafak vakti yağmaya başlayan kar, avluyu kaplamıştı. Vasya botlarıyla hatır hutur sesler çıkararak hemen Solovey'in otağına gitti.

Aygırın gözleri parlaktı ve taarruza hazırlanan bir savaş atı gibi nefes alıyordu. Genç kısrak Zima, artık onun yanında sakince duruyordu.

Vasya içindeki vahşiliği görünce, "Açık ara farkla kazanmamaya çalış," dedi Solovey'e. "Atıma büyü yapmakla suçlanmak istemiyorum."

Solovey yelesini sallayıp karı eşeledi.

Vasya iç çekerek, "Bu arada bu gece, eğlence zirveye çıktığında buradan ayrılıyoruz. Bu yüzden kendini yarışta aşırı yormamalısın... Şafak sökmeden buradan uzaklaşmış olmalıyız."

Bu, atı biraz sakinleştirmişti. Vasya atı kaşağıladı, karanlık çöktüğünde heybelerle birlikte ikisini de oradan çıkarmakla ilgili planlarını mırıldandı.

Kasyan, Olga'nın avlusuna geldiğinde güneşin kızıl kenarları şehir duvarlarının üzerinde yeni yeni belirliyordu. Kasyan gümüş, gri ve açık kahverengi kıyafetler giymişti, botlarının kalkık burunlarında da işlemeler vardı. Otlığın çitlerinin önünde durdu. Vasya başını kaldırınca Kasyan'ın kendisini izlediğini gördü.

Vasya adamın bakışlarını kolayca sineye çekti. Morozko'yla geçirdiği önceki geceden sonra her türlü bakışa katlanabilirdi.

"Selam, Vasilii Petroviç," dedi Kasyan. Ter damlacıkları şakaklarındaki saçları kıvrıkcılaştırmıştı. Vasya onun gergin olup olmadığını merak etti. Sıradan bir atla Solovey'e meydan okuyan bir adam nasıl gergin olmazdı ki zaten? Bu düşünce Vasya'yı neredeyse gülümsetecekti.

"Hayırlı sabahlar, lordum," diye yanıt verdi Vasya ve eğilerek selam verdi.

Kasyan, Solovey'e şöyle bir baktı. "Atını bir seyis de hazırlayabilirdi, biliyorsun. Üstünü başını kirletmene gerek yoktu."

"Solovey bir seyisin kendisine dokunmasına izin vermez," diyerek kestirip attı Vasya.

Kasyan başını iki yana salladı. "Niyetim seni gücendirmek değildi, Vasya. Tabii ki birbirimizi bundan daha iyi tanıyoruz."

Tanıyorlar mıydı? Vasya başını sallayarak onayladı.

"Şanslı çocuk," dedi Kasyan, Solovey'e bir kez daha bakıp. "Bir at tarafından bu kadar çok sevildiğin için şanslısın. Sence bunun sebebi ne?"

"Lapa," dedi Vasya. "Solovey ona karşı koyamıyor. Sen bana ne söylemeye geldin, Kasyan Lutoviç?"

Kasyan bunun üzerine öne eğildi. Vasya'nın bir kolu Solovey'in sırtındaydı. Atın burun delikleri genişledi ve at huzursuz bir şekilde kıpırdandı. Kasyan'ın gözleri Vasya'nın kılere kilitlendi. "Seni sevdim, Vasilii Petroviç," dedi. "Seni ilk gördüğüm anda hoşlandım senden, daha kim olduğunu bile bilmezken. Baharda güneye, Başniya Koste'ye gelmelisin. Çimen taneleri kadar çok sayıda atım var ve hepsine binebilirsin."

“Bu hoşuma gider,” dedi Vasya, baharda buradan çok uzakta olacağını bilse de. “Büyük Prens gitmeme izin verirse tabii.” Bir an için bunun doğru olabildiğini diledi. Çimen taneleri kadar çok sayıda at...

Kasyan’ın gözleri, Vasya’yı ruhuna dalabilir ve sırlarını çalabilirmiş gibi inceliyordu. “Benimle evime gel,” dedi hafifçe, sesinde yeni bir duygu vardı. “Ne istersen veririm sana. Sadece sana söylemeliyim ki...”

Bu adam ne söylemeye çalışıyordu? Sözünü bitirememişti. O anda birkaç at tıkr tıkr sesler çıkarak kapıdan geçti ve öfkeli kâhya tarafından izlenen küçük bir katile bağrış çağrış eşliğinde dörtlüce avluya girdi.

Vasya, Kasyan’ın ne demeye çalıştığını merak etti. Ona ne söylemeliydi?

Sonra Dmitrii’yi takip eden genç boyar’lar dört bir yana doluştu; salonda ona hakaretler eden ve onu yarışa sokan gençlerdi bunlar. İleri atılan atlarını, kürk kaplı dizleriyle idare ediyorlardı, dizginleri ve üzenleri savaş müziğini andıran sesler çıkarıyordu. “Çocuk!” ve “Kurt yavrusu! Vasya!” diye seslendiler. Bağıra bağıra bayağı şakalarını yaptılar. Biri uzanıp Kasyan’a dirsek attı ve ceketini, üzerinde yeni yıkanmış çamaşır gibi duran ve atma eysiz binen bir delikanlıya yenilmenin nasıl hissettireceğini sordular.

Kasyan güldü. Vasya onun sesindeki duygu yükünün kendi kuruntusu olup olmadığını merak etti. Sonunda genç boyar’lar yola çıkmaya ikna edilmişti. Karla dolu otağın ve Vladimir’in ahşap kapılarının dışında, şehir silkinip uyanıyordu. Yukarıdaki kuleden tiz bir çığlık, onu kesen bir tokat ve sert bir cevap duyuldu. Havada odun dumanının ve pişen yüzlerce kekin kokusu vardı.

Kasyan hâlâ oyalanıyordu, kızıl kaşları arasında bir çizgi belirmişti. “Vasya,” diye başladı tekrar. “Dün gece...”

“Gidip bakman gereken bir atın yok mu?” diye sordu Vasya sertçe. “Rakibiz artık; sırlarımızı paylaşacak halimiz yok ya?”

Kasyan dudak büküp bir an için Vasya’nın yüzüne baktı. “Peki, sen...” diye başladı.

Ama lafı yine bir ziyaretçi tarafından bölündü, bu seferki bir serçe kadar sade giyinmişti. Soğuğa karşı kukuletası çekili, yüzü sertti. Vasya yutkundu, dönüp eğilerek selam verdi. “Ağabey,” dedi.

“Kusura bakma, Kasyan Lutoviç,” dedi Saşa, “ama Vasya’yla yalnız konuşmak istiyorum.”

Saşa uzun süredir uyanıkmiş ya da hiç uyumamış gibi görünüyordu.

Vasya nazik bir veda niyetine, “Tanrı seninle olsun,” dedi Kasyan’a.

Kasyan bir an için afallamış gibi baktı. Ardından soğuk ve tuhaf bir sesle, “Bana kulak versen daha iyi ederdin,” dedi ve çekip gitti.

O gidince kısa süreli bir sessizlik oldu. *O adam tuhaf kokuyor*, dedi Solovey.

“Kasyan mı?” diye sordu Vasya. “Nasıl kokuyor?”

Solovey yelesini salladı. *Toz ve şimşek*, dedi.

Vasya’ya, “Kasyan ne demek istedi?” diye sordu Saşa.

“Hiçbir fikrim yok,” diye yanıtladı Vasya dürüstçe. Ağabeyinin yüzüne dikkatle baktı. “Nelerle uğraşıyordun?”

“Ben mi?” diye sordu Saşa. Çitlerin üzerine bitkin bir şekilde yaslandı. “Mamay’ın sefiri olan şu Çelubey denen adamla ilgili dedikodulara kulak veriyorum. Büyük lordlar ormandan öylece çıkıp gelmez. Bu şehirde birileri onunla ilgili bir şeyler duymuş olmalı, dördüncü ağızdan olsa bile. Ama adamın ihtişamından başka bir şey bilinmiyor, konuşulmuyor.”

“Yani?” diye cevap verdi Vasya. Yeşil gözler, grilerle buluştu.

“Çelubey’in fermanı, atları ve adamları var,” dedi Saşa yavaşça. “Ama şöhreti yok.”

“Yani sefirin artık bir eşkıya olduğunu düşünüyorsun, değil mi?” diye sordu Vasya çocuksu bir şekilde. “Nihayet bana inanıyor musun?”

Ağabeyi iç çekti. “Daha iyi bir açıklama bulana kadar evet, sana inanıyorum. Ama daha önce böyle bir şey duymamıştım.” Duraksadı ve neredeyse kendi kendine konuşur gibi devam etti: “Bir eşkıya... ya da her kimse... bizi bu kadar iyi kandırabildiyse, yardım almış olmalı. Kendini

bir Tatar lordu olarak kabul ettirmek için parayı, kâtipleri, kâğıtları, atları ve şık kıyafetleri nereden buldu? Ya da Han bize böyle bir adam gönderir miydi? Kesinlikle hayır.”

“Ona kim yardım ediyor olabilir?” diye sordu Vasya.

Saşa başını yavaşça iki yana salladı. “Yarış bittiğinde, Dmitrii İvanoviç dinlemeye ikna edilebilirse, ona her şeyi anlatacaksın.”

“Her şeyi mi?” diye sordu Vasya. “Kasyan bir kanıtı ihtiyacımız olduğunu söyledi.”

“Kasyan’ın,” diye çıkıştı ağabeyi, “o çok güvendiği zekâsı başına bela olacak.”

Bir kez daha göz göze geldiler.

“Kasyan mı?” dedi Vasya, ağabeyinin yüzündeki ifadeye cevaben. “İmkânsız. O eşkıyalar onun kendi köylerini yaktılar. Yardım istemek için Dmitrii İvanoviç’e geldi.”

“Evet,” dedi Saşa yavaşça. Yüz ifadesi hâlâ tasalıydı. “Bu doğru.”

“Dmitrii’ye bildiğim her şeyi söyleyeceğim,” dedi Vasya alelacele. “Ama... sonra... Moskova’dan ayrılacağım. Bunun için yardımına ihtiyacım olacak. Genç kırsığıma... Zima’ya bakacaksın ve ona nazik davranacaksın.”

Ağabeyi, Vasya’nın yüzüne bakarken kaskatı kesildi. “Vasya, gidilecek bir yer yok ki.”

Vasya gülümsedi. “Koskoca bir dünya var, ağabey. Solovey de yanımda.”

Saşa bir şey söylemeyince Vasya hissettiği acıyı gizlemek için sabırsızlanarak, “Haklı olduğumu biliyorsun. Beni bir rahibe manastırına gönderemezsin; kimseyle de evlenmeyeceğim. Moskova’da bir lord olamam ama bekâr bir kız da olmayacağım. O yüzden uzaklara gidiyorum,” dedi.

Ağabeyine bakamıyordu, bu yüzden Solovey’in yelesini kaşağılamaya başladı.

“Vasya,” diye söz alacak oldu Saşa.

Vasya hâlâ ona bakmıyordu.

Saşa rahatsız olmuş gibi sesler çıkardı ve çitlerin üstünden geçti. “Vasya, bunu öylece yapamazsın...”

Vasya ona döndü. “Yapabilirim,” dedi. “Yapacağım. Engel olmak istiyorsan buyur, beni kilitle bir yerlere.”

Vasya onun afalladığını görebiliyordu, sonra kendi gözlerinin dolduğunu fark etti.

“Bu hiç normal değil,” dedi Saşa, farklı bir sesle.

Vasya, “Biliyorum,” dedi kararlı, öfkeli ve perişan bir ses tonuyla. “Üzgünüm.”

Vasya konuşurken büyük katedral çanı çalmıştı. Vakit gelmişti. “Sana babamın ölümünün,” dedi Vasya, “gerçek hikâyesini anlatacağım. Ayı’yı... Her şeyi. Gitmeden önce.”

“Sonra,” dedi Saşa, bir an duraksayıp. “Sonra konuşuruz. Her türlü hileye karşı ayık ol, küçük kız kardeşim. Olabildiğince dikkatli ol. Ben... senin için dua edeceğim.”

Vasya gülümsedi. “Bahse girerim Kasyan’ın Solovey’le boy ölçüşebilecek bir atı yoktur,” dedi. “Ama duaların beni memnun eder.”

Aygır homurdandı, başını geriye attı ve Saşa’nın kederli ifadesi yumuşadı. Birden bir duygu patlamasıyla kucaklaştılar ve Vasya ağabeyinin çocukluğundan aşına olduğu kokusunu içine çekti. Vasya yaşlı gözlerini belli etmeden ağabeyinin omzuna sildi. “Tanrı yolunu açık etsin, kardeşim,” diye mırıldandı Saşa, kızın kulağına. Sonra geri çekildi, elini kaldırıp kardeşini ve atını kutsadı. “Virajları çok hızlı dönme ve sakın kaybetme.”

Yeni bir grup izleyici, otağın çitlerinde toplanmaya başlamıştı: Olga’nın hanesindeki seyisler. Vasya, Solovey’in sırtına bindi. Akıllı olanlar yoldan çekildiler. Ahmaklar aval aval bakarak beklerken Vasya, Solovey’i çitlere doğru sürdü. Çitleri aştı ve aşarken de sahipleri hareket etmeyince birkaç kafanın da üzerinden uçması gerekti. Saşa, Tuman’ın eyerine oturdu. Ağabey kardeş kapıdan tırıs geçtiler.

Vasya kapıdan geçerken dönüp arkaya baktı ve kraliçeye benzeyen bir silüetin bir kule penceresinden izlediğini, daha küçük bir silüetin de

onun eteklerini çekiştirip ışığı görmek istediğini gördüğünü sandı. Artık ağabey kardeş sokaktaydı.

Kalabalıklar çoğalarak arkalarından geliyordu. Vasya kalabalığın neşesiyle heyecanlanmıştı; bir elini kalabalığa doğru kaldırıncı insanlar kükreyerek karşılık verdiler. *Peresvet!* dediklerini duydu Vasya. *Yiğit Vasili!*

Büyük Moskova Prensi kendi sarayının bulunduğu taraftan, kendisini izleyen boyar'lar ve hizmetlilerle birlikte kalabalığın kükremeleri eşliğinde geldi. "Hazır mısın, Vasya?" diye sordu Dmitrii, iki kardeşin yanına gelince. Peşindekiler geride durarak onlara biraz alan tanıdı. Moskova'nın bütün büyük lordları, arkada daha iyi bir pozisyon almak için itişip kakışıyordu. "Senin üstüne büyük bir bahse girdim."

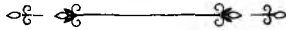
"Hazırım," diye yanıt verdi Vasya. "En azından Solovey hazır, ben de onun boynuna sarılacağım ve onu utandırmamaya çalışacağım."

Solovey gerçekten de kara bir aynayı andıran tüyleri, dizginsiz başına yelesinin düşüşüyle o berrak sabah vakti muazzam görünüyordu. Prens ata tekrar bakıp güldü. "Deli çocuk," dedi sevgiyle.

Arkadaki boyar'lar, Dmitrii'nin gözünün en gözde yerine giren becerikli kardeşlere kıskanç bakışlar atıyordu.

Dmitrii, "Kazanırsan," dedi Vasya'ya, "cebini altınla doldururum ve sana çocuklar doğuracak güzel bir kadın bulurum."

Vasya yutkundandı ve başını sallayarak onayladı.

Gürültü kesildi. Vasya karlı sokağın yukarısına, Kasyan'ın tek başına tepeden aşağıya indiği yere baktı.

Dmitrii, Vasya, Saşa ve tüm boyar'lar çok sessizdi.

Vasya, Solovey'i tüm muhteşemliğiyle karda koşarken görmüştü, Morozko'nun beyaz kırsağını da şafak ışığında şaha kalkarken izlemişti. Ama Kasyan'ın bindiği altın sarısı yaratığın eşini benzerini görmemişti.

Kırsağın tüyleri gerçekten parlak bir ateş rengindeydi ve kalçalarında benekler vardı. Yelesi, geri kalan tüyelerinin renginden bir iki ton açık olan boynuna ve omzuna dökülüyordu. Uzuvarları uzun, kasları gergindi. Boyu Solovey'den bile daha uzundu.

Kısrağın başında altın bir dizgin, altın bir başlık ve onlara bağlı altın bir yular vardı. Kasyan kısrağı bunlarla idare ederken, hayvan burnunu neredeyse göğsüne kadar eğiyordu. Kısrağın binicisi onu zapt etmiyor olsa her an uçabilecekmiş gibi görünüyordu. Kısrağın her hareketi, başının her dönüşü ve gümüş altın yelesini savuruşu mükemmeldi.

Başlığın, hayvanın ağzına doğru uzanan sivri uçları vardı. Vasya bu dizginlerden görür görmez nefret etmişti.

Kısrağın kalabalığı görünce ürktü ve binicisi onu tekmeleyip öne sürdü. Kısrağ gönülsüzce, kuyruğunu savurarak yürüdü. Şaha kalkmaya çalıştı ama Kasyan onu yere indirdi ve mahmuzla yan tarafına vurarak hayvanın öne atılmasını sağladı.

Kalabalık onlar yaklaşırken tezahürat yapmadı, aksine hareketsiz kaldı; ışıktan ve o güzel ayak seslerinden büyülenmişlerdi sanki.

Solovey'in kulakları öne döndü. *Bu seferki hızlı olacak*, dedi ve yeri çeledi.

Vasya, Solovey'in sırtında duruşunu dikleştirdi. Yüzü durgun ve dindindi. Bu kısrağ, Solovey'e kıyasla sıradan bir at değildi. Kasyan bu atı nereden bulmuştu?

Pekâlâ... Sonuçta bu bir yarış, diye düşündü Vasya.

Altın kısrağ durdu. Binicisi gülümseyerek eğilip selam verdi. "Tanrı sizinle olsun, Dmitrii İvanoviç... Aleksandr Kardeş... Vasilii Petroviç." Kasyan'ın yüzünde neşeli bir muziplik vardı. "İşte benim leydim. Adı Zolotaya.⁵⁶ Ona uygun, değil mi?"

"Evet," dedi Vasya. "Neden onu daha önce görmedim?"

Kasyan'ın gülümsemesi değişmedi ama bakışlarında karanlık bir şeyler belirdi. "Zolotaya... Benim için değerli, ona her zaman binmem. Ama senin Solovey'e karşı yarışmasına degeceğini düşündüm."

Vasya dalgın bir şekilde başıyla selam verdi ve bir şey söylemedi. Ufak tefek bir başka domovoi'nin bir evin çatısında oturduğunu gördü bir an için; yukarıdan telaşla çırpılan kanat sesleri duydu ve kuş kadının bir kulenin tepesine tüneyip kendisine dik dik baktığını gördü. Vücuduna tuhaf bir his yayılmaya başladı.

⁵⁶Altın; Kasyan'ın kısrağının adı. Rusya'da Zolotaya Nehri de bulunmaktadır. (ç. n.)

Hemen yanında duran Dmitrii bir anlık sessizlikten sonra, "Pekâlâ," dedi. Vasya'nın sırtına bir tane patlattı. "Tanrı da yardım ederse yarış yapacağız."

Vasya başını olumlu anlamda salladı, prensler de sırtıp güldüler. Böylece aradaki gerilim yok oldu. Sıcak bir kış günü yaşıyorlardı. Festivalin son günüydü ve tüm Moskova onları desteklemek için dışarıdaydı. Kremlin kapısına doğru tıkırtılar çıkararak gittiler. Kasyan, Vasya'nın yanına geldi. Kalabalık açık ve koyu renkli atları teşvik ederek kükredi.

Kremlin kapısına ve posad'a doğru yokuş aşağı gittiler.

Tüm şehir duvar tepelerinde, nehir kıyısında, parlayan çayırarda toplanmıştı. Gözü pek çocuklar, nehrin uzak ucundaki ağaçları sallayıp aşağıdaki izleyicilerin üzerine su gibi kar serpiyorlardı. Biri Vasya'ya, "Çocuk!" diye seslendi. "Çocuk! O senin için bir tüyden farksız... Bu büyük doru canavar onu ezer geçer."

"Hayır!" diye haykırdı başka bir ses cevaben. "Hayır! Şu kısırağa bak-sana, gerçekten bir dönüp *baksana!*"

Kısrak başını salladı ve durduğu yerde koşturdu. Ağzından köpükler çıktı ve onun her hareketi Vasya'nın yüreğini acıttı.

Atlılardan oluşan bir grup boş pazar yerini geçip nehrin yanına geldi. "Tanrı yolunu açık etsin, Vasya," dedi Dmitrii. "Hızlı git, kuzen."

Prens böyle söyleyip atını bitiş çizgisine yakın bir yere götürdü. Şaşa da Vasya'ya bakarak onun peşinden gitti.

Solovey ile altın kısrak, başlangıç çizgisine doğru sakince gittiler, atlarının boyu neredeyse aynıydı ve binicileri diz dize durdular. Doru aygır bir kulağını eğdi ve altın kısraka doğru barışçıl bir tavırla kişnedi ama kısrak sadece kulaklarını dikti ve altın başlığıyla savaşıyor onu ısırmaya çalıştı.

Buz tutmuş geniş nehir güneş ışığı altında göz kamaştırıyordu. Uzak ucunda, yarışın başlangıç ve bitiş çizgileri arasına toplanan kadife kürk-lere bürünmüş lordlar ve piskoposlar nehir yolunun beyazlığında mücevh-herler gibi dizilmişlerdi ve yaklaşan iki yarışçıyı izliyorlardı.

“Bahse girmek ister misin, Vasya?” diye sordu Kasyan birden. Yüzündeki heves, kızın yüzünde yankı buldu.

“Bahis mi?” diye sordu Vasya şaşırarak. Solovey’i altın kısırağın erişim mesafesinden uzaklaştırdı. Yakından bakınca diğer attaki savaş ruhu, ısı kaynaklı bulanıklık gibi açıkça belli oluyordu.

Kasyan sırtıyordu. Gözleri tedbirsiz bir zafer edasıyla parlıyordu. “Evet, bahis,” dedi. “Kumarbaz ruhunu gördüm senin.”

“Kazanırsam,” dedi Vasya içgüdüsel olarak, “bana atını vereceksin.”

Solovey’in iki kulağı da Vasya’ya döndü, altın kısırağın ise kulakları seğirdi.

Kasyan’ın dudakları gerildi ama gözleri hâlâ gülüyordu. “Büyük bir ödül,” dedi. “Gerçekten büyük bir ödül. Artık at koleksiyonu işindesin herhalde, Vasya.” Vasya’nın ismine yüklediği sevgi yüklü yakınlık kızı şaşırtmıştı. “Pekâlâ,” diye devam etti Kasyan. “Benim atıma karşı seninle evlenmem, bu şekilde bahse girerim.”

Vasya’nın yüzünden geçen şok dalgası Kasyan’a yansıdı.

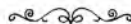
Adamın kısırağın boynuna eğilip kahkahalara boğulduğunu gördü. “Hepimiz Büyük Prens kadar kör müyüz sence?”

Hayır, diye düşündü Vasya. *İtiraf et, inkâr et, bunca zamandır biliyor muymuş?* Ama Vasya bir şey söyleyemeden Kasyan kısırağını başlangıç çizgisine doğru sürdü, elmas kadar sert ve tok kahkahaları durgun sabah havasını bölüyordu.

Atlar seri patırtılar çıkararak buzun üzerine çıktılar ve parıl parıl parlayan, sıra olmuş insanlara doğru gittiler. Rota belirlenmişti; şehrin etrafında iki tur atılacak ve nehrin Büyük Prens’in beklediği yerine geri dönülecekti.

Vasya’nın nefesi dudakları arasından süzülürken buhar olup uçuyordu. *Biliyor. Ne istiyor?*

Solovey altında kaskatı kesilmişti, başı dik ve sırtı gergindi. Vahşi bir dürtü yayıldı Vasya’nın vücuduna: şeytanın onu asla bulamayacağı bir yere kaçıp saklanmak. *Hayır*, diye düşündü. *Hayır, onunla yüzleşmek en iyisi. Niyeti kötüyse, kaçmamın faydası olmaz.* Ama Solovey’e hırsla, “Ka-

zanacağız. Ne olursa olsun kazanmalıyız. Kazanırsak sırrımı asla söylemez. Çünkü o bir adam ve bir kızın onu yendiğini asla itiraf etmez,” dedi.

Atın kulakları cevap olarak geriye yattı.

Atlar buzdan nehrin devasa uzunluğu boyunca biraz daha ilerlerken bağırsıklar ve havada uçuşan bahisler yerini gitgide sessizliğe bıraktı. Bu durgunluk anında tek hareket, berrak gökyüzüne sarmal çizerek uzanan dumanlardı.

Konuşmaya vakit yoktu. Başlangıç çizgisi karların üzerine çakıllarla çizilmişti ve dudakları morarmış masum gökyüzüne karşı siyah kasketi ve haçıyla bir piskopos, yarışçıları kutsamak için bekliyordu.

Hayır duaları edildikten sonra Kasyan, Vasya’ya dışlerini göstererek gülümsedi ve kısırağını uzaklaştırdı. Vasya da Solovey’i dürtüp ters yöne götürdü. İki at daireler çizip yan yana başlangıç çizgisine geldi. Vasya altındaki aygırın içinde biriken vahşeti, hız açılığını hissedebiliyordu, kendisi de gevşediğini ve göğsünde buna cevaben gelişen yabaniliği hissetti.

“Solovey,” diye fısıldadı sevgiyle, atının anladığını biliyordu. Beyaza çalan güneşe, ak karlara ve Morozko’nun gözleriyle aynı renk gökyüzüne son kez şöyle bir baktı. Sonra iki atlı aynı anda başladılar. Vasya’nın söylemiş olabileceği herhangi bir kelime, hızlarının rüzgârıyla ve kalabalığın boğaz yırtıcı çılgılığıyla çoktan savrulup geride kalmıştı.

Yarışın ilk kısmı onları nehrin aşağısına götürüyordu, oradan karlara keskin bir dönüş yaparak şehrin eteklerine gideceklerdi. Solovey bir yabani tavşan gibi zıplaya zıplaya koşuyordu, Vasya ise ilk kez bir kalabalığın yanından geçerek yarıştıklarından sevinçle haykırıyor; onları, rakibini ve dünyayı küçümseyerek uluyordu.

İnsanların cevap niteliğindeki haykırışları karların üzerinde süzülüyordu, sonra iki at düzlükte tek başlarına, başa baş koşuyorlar gibi oldu.

Kısırak kayan bir yıldız gibi koşuyordu ve Vasya kısırağın açık alanda Solovey’den daha hızlı koştuğunu fark edip inanamadı. Kısırak bir iki sıçrayışla öne geçti. Binicisi ağır yularıyla kamçılادıkça hayvanın ağzından köpükler çıkıyordu. Şehrin etrafında iki kez turlarken kısırak bu perfor-

mansını sürdürebilir miydi? Vasya, Solovey'in sırtında sessizce öne eğik oturuyordu ve at hızlı ama rahat bir şekilde koşuyordu. Dönüşe yaklaşıyorlardı; Vasya buz mavisini ve kayganlığı görebiliyordu. Kız doğruldu. Solovey kendini topladı ve kenardan kaymadan döndü.

Altın kısırak o kadar hızlı koşuyordu ki dönüşü neredeyse kaçıracaktı; Kasyan onun yönünü çevirdi, hayvan tökezledi ama kendini topladı, binicisi onu bağırarak teşvik ettiğinde uzun kulakları dümdüz öne yattı. Vasya, Solovey'e fısıldadı ve Solovey bacaklarını altında toplayıp kısa adımlarla koşmaya başladı, sağa doğru yumuşak bir sıçrayış yapıp yere indi. Solovey'in başı kısırağın kalçasıyla aynı hizadaydı. Kısırak yarı hummalı bir şekilde binicisinin istikrarlı kırbaçlarıyla bocalıyordu. Solovey büyük sıçrayışlarla kısa sürede öne geçmeye başladı; şimdi Kasyan'ın üzüngüsü Solovey'in arkasıyla aynı hizadaydı.

Kasyan sevinçle haykırp dişlerini göstererek Vasya'yı selamladı, onu geçtiklerinde Vasya hissettiği korkuya rağmen Kasyan'a cevaben kakhaha atma isteğinin boğazına geldiğini hissetti. Korku da düşünce de yok olmuştu; artık sadece hız, rüzgâr ve soğuk, Vasya'nın altındaki atın göğsünün mükemmel iniş kalkışları ve dalgalanmaları vardı. Vasya öne eğilip Solovey'e teşvik edici sözler fısıldadı. Atın kulakları kıza doğru döndü ve aygır daha da hızlanmaya başladı.

Neredeyse bir at boyu kadar arayı açmışlardı ve Vasya'nın yüzünde donmuş gözyaşları vardı. Rüzgâr dudaklarını kurutup çatlatmıştı. Dişleri soğuktan ağrıyordu. Tekrar sağa döndüler ve kremlin duvarının altındaki yoğun kara çıktılar. Duvarın üstünden üzerlerine tezahüratlar yağdı. Gitgide aşağıya, daha da hızlanarak ilerlediler. Vasya'nın bacakları, ağırlığı ve yumuşak sesi ata bacaklarını gövdesinin altına yakın, başını önde tutarak koşmaya devam etmesini söylüyordu. *Koş, dedi Vasya ona. Koş!*

Fırtına hızıyla, rakiplerini geride bırakarak tekrar buza iniş yaptılar, artık boyarların tezahürat sesleri geliyordu. İlk turu tamamlamışlardı.

Bazı genç adamlar atlarını buzun üstünde dörtnala sürüyor, Solovey'in hızına yetişmeye çalışıyorlardı ama onların zinde atları bile yetişemedi ve çok geride kaldı. Vasya yine kakhahalarıyla küçümsedi onları, onlar da aynı şekilde karşılık verdiler ve Vasya arkaya dönüp bakma riskini aldı.

Nehre geldiğinde altın kısırak açılmıştı. Vasya buzun üzerinde bundan daha hızlı koşabilen bir at görmemişti, izleyenlerin uğultusu kısırağı takip ediyordu. Kısırak göğsü köpük içinde kalmış halde Solovey'e yeniden yaklaşıyordu. Vasya öne eğilip atına fısıldadı. Aygır kendi içinde bir şeyler keşfetti: bir nefes, daha süratli adımlar... Ve kısırak onu yakaladığında Solovey ona ayak uydurdu. Bu kez dönüşü yan yana aldılar, Kasyan derisini almıştı; kısırağı buzda kaymaması için bir sıçrama öncesinde kontrol etmişti.

Konuşmanın, düşünmenin imkânı yoktu. Yük arabasına boyundurukla bağlanmış atlar gibi, kısırak ile aygır şehrin etrafını yan yana turladılar, tekrar posad'ın dolambaçlı yolundan aşağıya, yine nehir yatağına ve yarışın bitiş çizgisine doğru son süratle dörtlüye gidiyorlardı fakat hiçbirini başı çekmiyordu.

Ama... orada... bir kızak... bir kızak düşüncesizce erkenden durmuş, yollarını kapatıyordu. Etrafındaki insanlar bağıyor, onu çekmeye çalışıyordu. Biniciler, şehrin etrafında bu aptalların mümkün olduğunu düşündüklerinden çok daha hızlı dönmüşlerdi, bu yüzden yol kapatılmıştı.

Kasyan neşeli ve davetkâr bir bakış attı, Vasya da kendini tutamayıp ona sırıttı. Üzerinde büyük bir yük yığını bulunan kızağa doğru gidiyorlardı, Vasya elini Solovey'in boynuna koymuştu, onun uzun adımlarına güveniyordu. Üç adımla aradaki mesafe kapanmıştı ve at büyük bir sıçrayış yaptı, toynaklarını karnına çekerek kızağın üzerinden atladı. Kaygan karlara hafif bir iniş yaptı ve nehrin son düzlüğüne, yarışın bitiş çizgisine doğru fırladı.

Kısırak da kızağı hemen arkasından sıçrayıp aştı ve buzlara kuş gibi iniş yaptı, artık bütün Moskova çığlık atarken son düzlükte yarışıyorlardı. Vasya ilk kez Solovey'e yüksek sesle haykırdı; bağırdı ve aygırın ona cevap verdiğini hissetti ama kısırak süratle, gözü dönmüş bir şekilde ona yetişti ve iki at buzun üzerinde, binicilerinin dizleri onları itip kakarken birlikte koşuyorlardı.

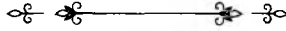
Vasya çok geç olana kadar yaklaşan eli görmedi.

Bir dakika önce Kasyan parmaklarıyla dizginleri sımsıkı tutarak atını sürüyordu. Bir an sonra uzanıp Vasya'nın kukuletasının bağını tutup hızla çekti, böylece bağ çözüldü ve başındaki koyun derisi şapka kukuletasıyla

beraber çıkıverdi. Vasya'nın saçları açığa çıktı, örgüsü dağıldı ve simsiyah saçları herkesin görebileceği şekilde bir bayrak gibi dalgalanmaya başladı.

Solovey istese bile duramazdı. Her şeye rağmen hızla koşmaya devam etti. Savaş ruhuyla yanan ateşi sönmüş, buz kesmiş olan Vasya sadece Solovey'e tutunabiliyordu, nefesi kesilmişti.

Aygır başını ve omuzlarını öne eğdi ve bitiş çizgisini fırtına hızıyla geçtiler. Vasya yarışı kazansa da kaybetse de Kasyan'ın onu daha oynadığını bile bilmediği bir oyunda yendiğini anlamıştı.

Vasya dik oturdu. Solovey yavaşladı. Aygır nefes nefese kalmış, tükenmişti. Vasya kaçmak istese bile atı bunu yapabilecek durumda değildi.

Vasya yere inip hayvanın üzerinden ağırlığını kaldırdı ve boyar'lardan, piskoposlardan ve dehşet içinde sessizce kendisine bakan Büyük Prens'ten oluşan kalabalıkla yüzleşmek için döndü.

Saçları, pelerininin kürküne tutunup vücudunu sarmıştı. Kasyan çoktan altın kısırağının üzerinden kayarak inmişti. At kıpırdamadan duruyordu, başı eğikti, başlığın sivri kenarlarının derin kesikler açtığı ağzının yumuşak köşelerinden kan ve köpük akıyordu.

Vasya yaşadığı dehşetin ortasında birden altın dizginlere karşı ani bir öfke hissetti. Sarsılarak bir elini söküp atmak için başlığa götürdü.

Ama Kasyan eldivenli eliyle onu engelleyip parmaklarını uzaklaştırdı ve Vasya'yı tutup geri çekmeye başladı.

Solovey cıyıkladı ve şaha kalktı, saldıracak oldu ama Kasyan'ın adamları tükenmiş hayvanı ipleriyle yakalayıp uzaklaştırdılar. Vasya karların üzerine, Büyük Prens'in önüne, saçları önüne düşmüş halde ve tüm Moskova izlerken diz çöktürüldü.

Dmitrii'nin açık renkli sakallarının üzerinde yüzü kireç gibi olmuştu. "Kimsin sen?" diye sordu. "Bu da ne demek oluyor?" Etrafındaki boyar'lar dik dik bakıyordu.

"Lütfen," dedi Vasya, kendisini tutan eli asılıp çekerken. "Bırakın Solovey'e gideyim." At, kızın arkasından tekrar cıyıkladı. Adamlar bağırıyordu. Vasya ona bakmak için başını çevirdi. Boynuna bir sürü ip geçirmişlerdi ama aygır onlarla savaşıyordu.

Kasyan sorunu çözmüştü. Vasya'yı çekıştırıp ayağa kaldırdı, boğazına bıçak dayadı ve kısık sesle, "Onu öldürürüm," dedi. O kadar kısık sesle söylemişti ki bunu kız ile kulakları keskin aygır dışında kimse duymadı.

Solovey ölü gibi kıpırdamadan durdu.

Her şeyi biliyordu, diye düşündü Vasya. Kendisinin aslında bir kız olduğunu, Solovey'in insanların konuşmalarını anladığını biliyordu. Kasyan'ın kızın kolunu tutan parmaklarının, kolunda iz bırakacağı kesindi.

Kasyan, Solovey'e yumuşak bir şekilde seslendi. "İzin ver seni Büyük Prens'in ahırına götürsünler," dedi. "Sessizce gidersen Vasya yaşar ve sana geri döner. Sana söz veriyorum."

Solovey acı acı bağırarak karşı koydu. Tekme atınca adamlardan biri nefesi kesilerek kara düştü. *Vasya*. Kız, aygırın delirmiş gibi bakan gözlerindeki kelimeyi okuyabiliyordu. *Vasya*.

Kasyan kızın kolundaki elini Vasya'nın nefesi kesilene kadar iyice sıkı ve çenesinin altındaki bıçağı Vasya teninin kesildiğini hissedene kadar bastırdı...

Vasya atına çaresizce, "Kaç!" diye haykırdı. "Mahkûm olma!"

Ama at çoktan başını eğerek mağlubiyetini ilan etmişti. Vasya, Kasyan'ın tatminle rahat bir nefes aldığını hissetti.

"Götürün onu," dedi adamlarına.

Vasya sözsüz bir haykırıyla karşı çıktı ama şimdi seyisler Solovey'in başına zincirli dizginler takmak için koşturuyordu. Vasya öfkeli gözyaşlarının tadını alabiliyordu. Aygır başını eğdi ve tükenmiş bir halde onu götürmelerine izin verdi. Kasyan bıçağını çekti ama kızın kolunu bırakmadı. Kızı Büyük Prens'le ve boyar'larla yüzleşmesi için döndürdü. "Bu sabah beni dinlemeliydin," diye fısıldadı kızın kulağına.

Saşa hâlâ atının üzerindeydi; Tuman buzda kendine yol açarak bir boğa gibi geliyordu ve ağabeyinin elinde kılıç vardı, kukuletasını solgun yüzünden sıyırmıştı. Gözleri, kız kardeşinin boynunun yan tarafından süzülen kana takılmıştı.

"Bırak onu," dedi Saşa.

Dmitrii'nin muhafızları kılıçlarını çektiler; Kasyan'ın adamları, atlarıyla beraber ağabeyinin çevresini sardılar. Kılıçlar, kaygısız güneşin altında parlıyordu.

"İyiym ben, Saşa," diye seslendi Vasya. "Sakin..."

Kasyan kızın sözünü kesti. Büyük Prens'e hitaben, "Şüpheleniyordum," dedi Kasyan, dengeli bir sesle. Buzun üzerinde kısmen başlamış olan kavga durmuştu. "Sadece bugün emin olabildim, Dmitrii İvanoviç." Kasyan'ın ifadesi, gözlerinden çıkan kıvılcımlar dışında kasvetliydi. "Ortada büyük bir yalan ve iğrenç bir arsızlık var, tabii daha da kötüsü yoksa." Vasya'ya döndü, hatta yanağına sıcak parmağıyla dokundu. "Ama tabii ki bu, bir prensi kandırmak isteyen yalancı ağabeyinin hatası," diye ekledi. "Kızı suçlamıyorum, sonuçta daha çok küçük ve belki de yarı deli."

Vasya bir şey söylemedi; bir çıkış yolu arıyordu. Solovey gitmişti, ağabeyinin etrafı silahlı adamlarla çevriliydi... Çiyerti etraftaysa bile Vasya hiçbirini göremiyordu.

"Morozko," diye fısıldadı gönülsüzce, öfkeyle, çaresizce. "Lütfen..."

Kasyan kızın ağzına bir tane patlattı. Vasya patlayan dudağından kan tadı aldı; Kasyan'ın yüzündeki ifade düşmancaydı. "Sakin o adı ağzına alma," dedi tükürükler saçarak.

"Onu buraya getir," dedi Dmitrii, boğuk bir sesle.

Kasyan hareket edemeden Saşa kılıcını kınına soktu, kısırağının sırtından kayarak indi ve Büyük Prens'e doğru yürüdü. Bir sürü mızrak onun önünü kesti. Saşa belindeki kemeri kılıcının kınıyla birlikte çıkarıp yere attı ve boş ellerini gösterdi. Mızraklar biraz geri çekildi. "Kuzen," dedi Saşa. Dmitrii'nin öfkeli bakışları üzerine hitabını değiştirdi. "Dmitrii İvanoviç..."

"*Bunu biliyor muydun?*" diye tısladı Dmitrii. Adamın yüzü yaşadığı ihanetin şokunu açıkça yansıtıyordu.

Vasya bir an için Dmitrii'nin yüzünde, kardeşini seven ve ona tüm kalbiyle güvenen ama hayal kırıklığına uğrayan ağlamaklı bir çocuk gördü. Vasya hıçkırığa benzer bir ses çıkararak nefes aldı. Sonra o çocuk

kayboldu; geride sadece Büyük Moskova Prensi kaldı: kendi dünyasının kimsesiz efendisi.

“Biliyordum,” diye yanıtladı Saşa, sesindeki sakinliği koruyarak. “Biliyordum. Yalvarırım bunun için kız kardeşimi cezalandırma. O çok küçük, yaptığı şeyin anlamını idrak edemedi.”

“Kızı buraya getir,” dedi Dmitrii tekrar, gri gözler kapandı.

Bu kez Kasyan kızı iterek götürdü.

Dmitrii, “Bu gerçekten bir kadın mı?” diye sordu Kasyan’a. “Hata istemiyorum. İnanamıyorum, biz...”

Eşkıyalarla birlikte savaştık, diye sözlerini tamamladı Vasya sessizce. Kara ve karanlığa göğüs gerdik, ben senin salonunda içki içtim ve sana hizmetimi sundum. Hepsini Vasilii Petroviç yaptı ve Vasilii Petroviç gerçek değildi. Bir hayalet yapmıştı sanki hepsini.

Gerçekten de Dmitrii’nin ağzının iki yanını çevreleyen ve gerginliğini gösteren kavisli çizgilere bakınca, Vasilii Petroviç ölmüştü sanki.

“Pekâlâ,” dedi Kasyan.

Kasyan’ın elini pelerininin bağında hissedene dek Vasya neler olduğunu anlamamıştı. Sonra anladı ve hırlayarak adamın üzerine atıldı. Ama Kasyan kızın hançerine ondan önce uzandı; bir tekmeyle kıza diz çöktürdü ve başına bastırıp yüzünü karlara eğdi. Vasya bir hançerin... kendi hançerinin... soğukluğunu ve keskinliğini arkasında hissetti. “Uslu dur, vahşi kedi,” diye mırıldandı Kasyan ve kız debelenirken Kasyan gülme isteğini bastırarak konuşmaya çalıştı. “Yoksa keserim seni.”

Vasya ağabeyinin sesini belli belirsiz duydu. “Hayır, Dmitrii İvanoviç, hayır, o gerçekten bir kız, benim kız kardeşim Vasilisa, yalvarırım bunu yapma...”

Kasyan pelerini açtı. Vasya soğuk pençelerini teninde hissedince irkildi, sonra Kasyan onu çekip ayağa kaldırdı. Boş eliyle kızın ceketini ve gömleğini birlikte tutup yırttı, artık Vasya tüm şehrin gözleri önünde yarı çıplak haldeydi.

Şok ve utanç gözyaşları doldu kızın gözlerine. Bir an gözlerini kapattı. *Ayakta kal. Bayılayım deme. Ağlama.*

Kasyan'ın ellerinden biri kızın kollarını arkasında birleştirdi; diğer eli saçlarını tutup eline doladı ve yüzünden çekti, böylece saçlarının arkasına bile saklanamayacaktı.

İzleyen kalabalıktan bir ses çıktı: haklı bir öfkeyle karışık bir kahkaha.

Kasyan bir an durup kızın kulağına doğru soludu. Vasya onun bakışlarının göğüslerinde, boğazında ve omuzlarında dolaştığını hissetti. Sonra lord, gözlerini Büyük Prens'e çevirdi.

Vasya titreyerek ayakta duruyor, önünü kesen adamların üzerine atılan, üç kişi tarafından yere serilen ve karların üzerinde zorla zapt edilen ağabeyi için korkuyordu.

Prens ile boyar'ları ise yüzlerinde şaşkınlık, dehşet ve öfkeden kıs kıs gülererek belli ettikleri bir keyfe ve yeni doğan bir şehvete dönüşen ifadelerle gözlerini kıza dikmişlerdi.

"Dediğim gibi, o bir kız," diye devam etti Kasyan, sesi ellerinin acımasızlığına ters düşen makul bir tonda çıkıyordu. "Ama bence ağabeyinin kontrol ettiği masum bir aptal sadece." Kasyan'ın acıklı bakışları yere diz çöktürülmüş olan, muhafızlar tarafından zapt edilen, dehşet içindeki Saşa'ya döndü.

Kalabalıkta bir mırıltı dolandı. "Peresvet," dediklerini duydu Vasya. "Büyücülük. Cadılık. Sahte keşiş."

Dmitrii'nin bakışları kızın botlu ayaklarından çıplak göğüslerine çıktı. Yüzünde durdu ve duygusuzca oyalandı.

"Bu kızın cezalandırılması gerek!" diye bağırdı genç boyar'lardan birisi. "O da ağabeyi de böyle bir günah işleyerek hepimizi rezil ettiler. *Kız kırbaçlansın; yakılsın. Şehrimizde cadıları barındırmayacağız.*"

Bu bağıışı onaylayan uğultular takip etti ve Vasya'nın yüzünden yavaş yavaş kanı çekilmeye başladı.

Bir başka ses yanıt verdi: Yüksek değildi ama pürüzlülüğünden ve kararlılığından yaşlı birine ait olduğu belliydi. "Bu görülmüş şey değil," dedi ses. Konuşan kişi saçak gibi sakalları olan, sesi etrafta toplanan öfkeye karşı sakın çıkan şişman biriydi. *Peder Andrei*, diye düşündü Vasya, adını hatırlayarak. *Başmelek Manastırı'nın hegumen'i*.

“Cezalar bütün Moskova’nın önünde tartışılmamalı,” dedi hegumen. Gözleri nehir kıyısında kaynayan kalabalığa kaydı. Bağırsıklar daha da ısrarla yükseliyordu. “Bunlar ayaklanacak,” diye ekledi kalabalığa işaret ederek. “Belki de bu yüzden masumlar zarar görecek.”

Vasya çoktan üşümüştü, midesi bulanıyordu ve korkmuştu ama bu sözler onu yeni bir dehşetin içine düşürdü.

Kasyan’ın, kolunu tutan eli iyice sıkıldı ve Vasya başını kaldırıp bakınca adamın yüzündeki tiksintiyi gördü. Kasyan insanların ayaklanmasını mı *istiyordu*?

“Dediğin gibi olsun,” dedi Dmitrii. Sesi çok bitkin çıkmıştı. “Sen... kız.” Bu kelimeyi söylerken dudaklarını bükmüştü. “Seninle ne yapacağımıza karar verene kadar rahibe manastırına gideceksin.”

Vasya tekrar karşı çıkmak için ağzını açıtıysa da ilk lafa giren Kasyan oldu. “Belki de bu zavallı kız, ablasının yanında daha rahat eder,” dedi. “Ben gerçekten onun ağabeyinin hain planında kullandığı masum bir kukla olduğunu düşünüyorum.”

Vasya adamın Saşa’ya çevirdiği bakışlarındaki kötülüğü gördü. Ama bu kötü niyet, sesine yansımamıştı.

“Pekâlâ,” dedi Büyük Prens tekdüze bir sesle. “Rahibe manastırı ya da kule, ne fark eder? Ama muhafızlarımı kapıya dikeceğim. Sana gelince, Aleksandr Kardeş, koruma altında manastıra hapsedileceksin.”

“Hayır!” diye haykırdı Vasya. “Dmitrii İvanoviç, o hiçbir şey...”

Kasyan kızın kolunu bir kez daha büktü, Saşa kardeşiyle göz göze geldi ve başını hafifçe iki yana salladı. Saşa kollarını bağlamaları için öne uzattı.

Vasya titreyip sarsılarak ağabeyinin çekiştirilerek götürülmesini izledi.

“Kızı bir kızağa koyun,” dedi Dmitrii.

“Dmitrii İvanoviç,” diye seslendi Vasya tekrar, Kasyan’ın kolunu bükmesine aldırmadan. Gözleri acıdan sulanmıştı ama konuşmaya kararlıydı. “Bana bir zamanlar dostluk sözü vermiştin. Sana yalvarırım...”

Prens vahşi gözlerini kıza çevirdi. “Ben bir yalancıya dostluk sözü vermişim, o delikanlı da artık öldü,” dedi. “Şimdi çekil git gözümün önünden.”

“Gel bakalım, vahşi kedi,” dedi Kasyan, yumuşak bir ses tonuyla. Vasya artık kendisini tutan Kasyan’la savaşıyordu. Kasyan kızın pelerini yerden aldı, Vasya’nın etrafına sardı ve onu çekiştirerek oradan uzaklaştırdı.

21.
BÜYÜCÜNÜN KARISI

Varvara, Olga'ya haberleri vermekte gecikmemiştir. Gerçekten de prensesin çalışma odasına paldır küldür gelen ilk kişiydi; yüzü felâketin ağırlığıyla kederlenmişti, ağarmış örgüsünde karlar vardı.

Olga'nın terem'i kadınlar ve süslü kıyafetleriyle tıka basa doluydu. Bu onların festivaliydi, o tıklım tıklım kulede yiyip içiyor, birbirlerini ipek brokarları, eşarpları ve kokularıyla etkiliyor ve dışarıdaki cümbüşün gü-rültüsünü dinliyorlardı.

Fırının en yakınında oturan Evdokia kasvetli bir şekilde saçını başını düzeltiyordu. Birkaç hayranı etrafına oturmuş, hamileliğini kutluyor ve ondan iyilik istiyordu. Fakat Evdokia'nın doğmamış çocuğu bile Vasya ve Kasyan'ın at yarışıyla rekabet edemezdi. Sabah gizli gizli bir sürü bahis oynanmış, dindar olanlar ise dudaklarını ısırılmıştı.

Ödül kazanan o yakışıklı delikanlı, yani Olga'nın küçük erkek kardeşi mi olacak? diye soruyorlardı birbirlerine gülerek. *Yoksa kölelerin söylediğine göre azizlerinkine benzer bir gülüşü ve hamamda görenlere göre bir pagan tanrısı gibi vücudu olan kızıl saçlı prens Kasyan mı?* Genel olarak herkesin favorisi Kasyan'dı çünkü genç kızların yaklaşık yarısı ona âşıktı.

Kadınlar ona kek yedirirken, “Hayır!” diye haykırdı Marya cesaretle. “Dayım Vasili olacak! En cesuru o ve dünyadaki en harika at onun atı.”

Yarışın başlangıcını haber veren haykırışlar terem duvarlarını sallamıştı sanki ve yarış çılgınlıkları şehri bir gürültü katmanıyla örtmüştü. Kadınlar kafa kafaya verip dinlediler ve atları geçerken çıkardıkları seslerle takip ettiler.

Olga, Marya'yı kucağına aldı ve sımsıkı tuttu.

Sonra yaygara kesildi. “Bitti,” dedi kadınlar.

Bitmemişti. Gürültüler öncekinden daha yüksek bir şekilde yeniden başladı, bu defa yeni ve daha çirkin bir ton kazanmıştı. Gürültü dinmek bilmedi; kuleye gitgide yaklaştı ve yükselen dalgalar gibi Olga'nın duvarlarına doğru kıvrıldı.

Bu dalgalarla birlikte Varvara bir gemi enkazı misali koşarak geldi. Çalışma odasına son derece kontrollü bir sakinlikle girdi, hemen Olga'nın yanına gitti ve eğilip kulağına bir şeyler fısıldadı.

Fakat ilk gelen Varvara olsa da ve çok hızlı davranırsa da yeterince çabuk gelememişti.

Haber, merdivenlerden yukarı yavaşça kırılıp sonra tüm gücüyle çarpan bir dalga gibi yayıldı. Cariyenin felâket haberini Olga'nın kulağına fısıldamasının üzerinden çok geçmeden diğeri hizmetlilerin dudaklarından dökülenlerle kadınlar arasında iniltiye benzer mırıldanmalar yayılmaya başladı. "Vasya kızmış!" diye çığılı bastı Evdokia.

Vakit yoktu, hiçbir şey için zaman yoktu... Olga'nın kulesini boşaltması için hele hiç vakti yoktu... kadınları bile sakinleştirmenin sırası değildi.

Olga, "Buraya mı geliyor dedin?" diye sordu Varvara'ya. İçki içmemek için kendini zor tuttu. Dmitrii İvanoviç öfkeden kudurmuş olmalıydı. Vasya'yı buraya göndermek sadece Olga'yı... ve kocasını düzenbazlıkla bağdaştırır ve Büyük Prens'i daha da kızdırdı. Kimin fikriydi ki bu?

Kasyan, diye düşündü Olga. Kasyan Lutoviç bu oyunun yeni oyuncusu: gizemli lordumuz. Büyük Prens'in yanına daha fazla yaklaşmak için daha iyi bir yol olabilir mi? Bu durum Saşa'yı da kocamı da yerinden edecek. Bunu göremeyecek kadar aptallar.

Ah, bu onların hatasıydı ve Olga bu işin içinden en iyi şekilde çıkmalıydı. Kuledeki bir prenses olarak başka ne yapabiliirdi? Olga duruşunu dikleştirdi ve sesini sakinleştirdi.

"Cariyelerime söyle dediklerimi yapınlar," dedi Varvara'ya. "Vasya için bir oda hazırlayın." Tereddüt etti. "Dışarıdan sürgülü olsun mutlaka." Olga'nın iki eli de karnındaydı, parmak eklemleri kanı çekilmiş gibi bembeyazdı. Ama soğukkanlılığına tutundu ve onu kaybetmeye hiç niyeti yoktu. "Maşa'yı da yanında götür," diye ekledi. "Ayak altında dolaşmamasını sağla."

Marya'nın küçük, zekâ fışkıran yüzü panikle doluydu. "Durum kötü, değil mi?" diye sordu annesine. "Yani Vasya'nın kız olduğunu öğrenmeleri?"

"Evet," dedi Olga. Çocuklarına hiç yalan söylememişti. "Git, yavrum."

Yüzünün rengi atan ve birden uysallaşan Marya, Varvara'nın peşinden odadan çıktı.

Haber, Olga'nın misafirleri arasında yeni başlamış bir ateş hızıyla yayılıyordu. Daha faziletli olanlar eşyalarını topluyor, dudaklarını büzmüş halde hemen oradan uzaklaşmaya hazırlanıyordu.

Fakat başlıkları, pelerinleri ve peçeleriyle uzun uzun tartışıyorlardı ve buna şaşkınlıkla gerekirdi çünkü Olga'nın kulesine çıkan merdivenlerden çok geçmeden daha fazla... çok daha fazla ayak sesi gelmeye başlamıştı.

Çalışma odasındaki herkes başını çevirdi. Oradan ayrılmak üzere olanlar şüpheli bir hevesle yerlerine oturdular.

İç kapı açıldı ve Dmitrii'nin hanesinden iki adam kapının eşiğinde belirdi, Vasya'yı kollarından tutmuşlardı. Kız bir pelerine garip bir şekilde sarınmış halde aralarında duruyordu.

Kadınlar arasında şaşkınlıkla karışık keyifli sesler çıkmaya başladı. Olga onların daha sonra neler konuşacağını hayal edebiliyordu: *Kızı, yırtılmış kıyafetlerini, salık saçlarını gördünüz mü? Ah, evet, o gün oradaydım: Serpuhov Prensesi ile Aleksandr Peresvet'in mahvolduğu güne şahit oldum.*

Olga gözlerini Vasya'dan ayırmadı. Kız kardeşinin boynu bükük ve hatta pişman görünmesini bekliyordu ama (aptal, söz konusu kişi Vasya) kızın gözleri öfkeyle parlıyordu. Adamlar onu aşağılayıcı bir biçimde yere fırlattığında, Vasya yuvarlanıp düşüşünü zarif bir hale getirdi. Bütün kadınların nefesi kesildi.

Vasya ayağa kalktı, asi saçları yüzüne ve pelerinine dökülmüştü. Vasya saçlarını geri savurdu ve skandalın yaşandığı odadaki herkese dik dik baktı. Bir delikanlı değildi ama bir kedi tavuklardan ne kadar farklıysa, o da bu düğmeli, dantelli, kulede yetiştirilmiş kadınlardan o kadar farklıydı.

Muhafızlar bir adım gerisinde oyalandılar, kızın narinliğine ve kap-kara parlak saçlarına pis pis bakıyorlardı. "İşinizi bitirdiniz," diye çıkıştı Olga onlara. "Çıkın dışarı."

Adamlar hareket etmediler. "Büyük Prens'in emirlerine göre kapalı tutulmalı," dedi bir tanesi.

Vasya gözlerini kısacık bir anlığına kapattı.

Olga başını eğdi, çocuğuyla ağırlaşan karnının üzerinde kollarını kavuşturdu... bu bakışıyla birden Vasya'nın çocukluğundan hatırladığı ablasına ürkütücü derecede çok benzemişti... Ve adamlar huzursuzca kıpırdanmaya başlayana kadar onlara soğuk bakışlar attı. "Çıkın," dedi tekrar.

Adamlar tereddüt ettiler, sonra dönüp gittiler ama gitmeden aşağılayıcı bir dokunuşta bulunmayı da ihmal etmediler; rüzgârın nereden estiğini biliyorlardı. Omuzlarının gerginliği, Olga'ya dışarıdaki durumu özetliyordu. Dişlerini alt dudağına geçirdi.

Kapı mandalının sesi duyuldu; dış kapı kapanmıştı. İki kız kardeş birbirlerine bakakalmışlardı ve bir sürü hevesli kadın onları izliyordu. Vasya omuzlarına sarılı pelerini sımsıkı tuttu; çok kötü titriyordu. "Olya..." diye başladı Vasya.

Odada çıt çıkmıyor, kimse tek kelime etmiyordu.

Zaten yeterince dedikodu yapmışlardı. Olga hizmetlilerine dönüp, "Onu hamama götürün," dedi soğuk bir tavırla. "Sonra da odasına. Kapısını kilitleyin. Kapıya da muhafız dikin."

Muhafızlar... Dmitrii'nin adamları... Vasya'ya hamama giderken eşlik ettiler ve hamamın kapısında beklediler. İçeride Varvara bir şeyler yazıyordu. Vasya'nın yırtılmış kıyafetlerini çevik ve gayrişahsi hareketlerle çıkardı. Safir kolyeye bakmaya tenezzül etmedi bile fakat kızın kollarındaki morlukları uzun uzun inceledi. Vasya'ya gelince, kendi kış beyazı vücudunu görmeye zor katlanıyordu. Vücudu ona ihanet etmişti.

Sonra cariyeye fırının sıcak taşlarına su döktü ve Vasya'yı ite kaka hamamın iç odasına soktu, iç kapıyı kapattı ve kızı orada yalnız bıraktı.

Vasya sıcakta çıtır çıtır halde bir banka çöktü ve ilk kez gözyaşlarının akmasına izin verdi. Yumruğunu ısırdı, çıt çıkarmadı ama utanç, keder ve dehşet spazmları dinene kadar ağladı. Sonra kendini topladı ve kulak kabartan havaya fısıldamak için başını kaldırdı.

"Bana yardım et," dedi. "Ne yapmalıyım?"

Vasya tam olarak yalnız değildi çünkü havanın ona bir cevabı vardı.

Taşlara dökülen su gibi tıslayarak, “Verilen bir sözü hatırla, zavalı aptal,” dedi Olga’nın şişman, kırılğan bannik’i. “Kehanetimi hatırla. Günlerim sayılı; belki de bu söyleyeceğim son kehanet olacak. Maslenitsa bitmeden önce her şeye karar verilecek.” Buhardan bile daha solgundu; sadece havadaki garip bir dalgalanma onun varlığına işaret ediyordu.

“Ne sözü?” diye sordu Vasya. “Neye karar verilecek?”

“Hatırla,” diye fısıldadı bannik, artık tek başına kalmıştı Vasya.

“Kahrolası çiyerti, hepsi aynı,” dedi Vasya ve gözlerini kapattı.

Banyosu uzun sürdü. Vasya dışarıdaki muhafızların içeriden duyulabilen kısık sesli, zalim şakalarına rağmen banyosunun sonsuza dek sürmesini diledi. Fırının buharından içine çektiği her nefes, at ve ter kokusunu vücudundan daha fazla arındırıyordu sanki: Zor kazandığı özgürlüğünün kokusunu gideriyordu. Vasya hamamdan çıktığında tekrar genç bir kız olacaktı.

Nihayet Vasya anadan üryan ve ter içindeyken giriş odasına gitti, soğuk suyla durulandı, kurulandı, vücuduna merhem sürdü ve giyindi.

Ona buldukları kombinezon, bluz ve sarafan önceki sahibinin ağır kokusunu taşıyordu ve Vasya’nın omuzlarından aşağıya tüm ağırlığıyla sarkıyordu. Vasya onların içindeyken, daha önce kurtulduğu tüm kısıtlamaları hissediyordu.

Varvara kızın saçını seri hareketlerle ördü. “Olga Vladimirova’nın, bebeği doğduğunda bir rahibe manastırına kapatıldığını görmekten *daha çok istediği* bir şey olmayan bir sürü düşmanı var,” diye homurdandı Vasya’ya. “Peki, ya bebeğin durumu? Sen geldiğinden beri leydi annesinin yaşamadığı şok kalmadı. Kendini küçük düşürmeden niye sessizce gitmedin ki buradan?”

“Biliyorum,” dedi Vasya. “Üzgünüm.”

“Üzgünsün he!” Varvara alışılmadık bir duygusallıkla çıkıştı. “Üzgünüm, diyor genç kızımız. Üzgün olmana vereceğim cevap *bu*,” umursamazca elini salladı, “Büyük Prens kaderine karar verirken üzgün olmanı bu kadar bile umursamayacak.” Vasya’nın örgüsünü bir parça yeşil yünle bağlayıp, “Beni takip et,” dedi.

Vasya için terem'de bir oda hazırlanmıştı: Loş ve sürgülü, alçak tavanlı ama aşağıdaki çalışma odasının büyük fırınının etkisiyle sıcak bir odaydı. İçeriye onun için ekmek, şarap ve çorba bırakılmıştı. Olga'nın iyiliği, öfkesinden daha çok acıtıyordu.

Varvara, Vasya'yı kapının eşiğinde bıraktı. Vasya'nın son duyduğu ses, yerine oturan sürgünün ve hafif, seri adımlarla uzaklaşan Varvara'nın ayak sesleriydi.

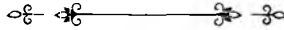
Vasya karyolaya çöktü, yumruklarını sıktı ve tekrar ağlamayı reddetti. Ağabeyinin ve ablasının başına böyle bir dert açmışken gözyaşlarının tesellisini hak etmiyordu. *Bir de baban var*, dedi zihninde alaycı bir ses. *Unutma ki... ona karşı gelmen de babanın hayatına mal oldu. Ailen için bir lanetten başka bir şey değilsin, Vasilisa Petrovna.*

Hayır, diye fısıldadı Vasya bu sese cevaben. *Öyle değil, hiç de öyle değil.*

Fakat o loş ve havasız odada, üzerinde sarafan denen boğucu çadır elbiseyle ve gözlerinin önünden gitmeyen ablasının donuk ifadesiyle baş başayken neyin gerçekten doğru olduğunu hatırlamakta zorlanıyordu.

Onların iyiliği için bu durumu düzeltmeliyim, diye düşündü Vasya.

Ancak bunu nasıl yapabileceğini bilmiyordu.

Heyecan durulur durulmaz Olga'nın ziyaretçileri oradan ayrılmıştı. Hepsi gittiğinde Serpuhov Prensesi, Vasya'nın odasına giden merdivenlerde ağır ağır ilerliyordu.

Kapı arkasından kapanır kapanmaz, "Konuş," dedi Olga. "Özür dile. Bunun nasıl olabildiğine dair hiçbir fikrin olmadığını söyle."

Ablası içeri girince Vasya ayağa kalkmıştı ama bir şey söylemedi.

"Ben biliyordum," diye devam etti Olga. "Seni de uyardım... seni ve diğer aptal kardeşimi. Ne yaptığının farkında mısın, Vasya? Büyük Prens'e yalan söyledin... O da yetmezmiş gibi ağabeyini de yalanına ortak ettin... Şimdi en iyi ihtimalle bir rahibe manastırına gönderileceksin; en kötü ihtimalle de bir cadı olarak yargılanacaksın ve ben hiçbirine engel olamam. Dmitrii İvanoviç bu işte benim de parmağım olduğuna karar verirse Vladimir'in benden ayrılmasını sağlar. Beni de bir rahibe manastırına kapatırlar, Vasya. Çocuklarımı da benden alırlar."

Son cümlesinde sesi çatlamıştı.

Vasya'nın dehşetle kocaman açılan gözleri, Olga'nın yüzünden ayrıl-madı. "Ama... seni niye bir rahibe manastırına göndersinler ki, Olya?" diye fısıldadı.

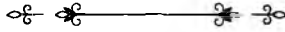
Olga vereceği cevabı kız kardeşini cezalandırma niyetiyle şekillendir-di. "Dmitrii İvanoviç fazlasıyla öfkeli ve benim de suç ortağın olduğumu düşünürse bunu yapar. Ama ben çocuklarımdan ayrılmayacağım. Açık açık seni suçlayacağım, Vasya, sana yemin ederim."

"Olga," dedi Vasya, parlak başını eğerek. "Buna hakkın var. Özür di-lerim. Ben... çok üzgünüm."

Cesur ve perişan kız kardeşi birden yeniden sekiz yaşma dönmüştü ve babaları onu bir başka aptalca davranışı yüzünden kırbaçlarken Olga onu bezgin bir acımayla izliyordu.

O zaman, "Ben de üzgünüm," dedi Olga, gerçekten de öyleydi.

"Ne yapman gerekiyorsa yap," dedi Vasya. Sesi bir kuzgununki kadar çatallıydı. "Senin gözünde suçluyum."

Serpuhov Prensi'nin evinin dışında insanların günü inanılmaz bir de-dikodu alışverişiyle geçmişti. Dedikodu çıkarmak için... festival cümbü-şü ve karmaşasından daha iyi bir zaman olabilir miydi? Pek çok yıldır bu kadar iştah açıcı bir malzemeleri olmamıştı.

Şu genç lord, Vasilii Petroviç var ya. O aslında lord değilmiş, bir kızmış!

Hayır.

Gerçekten doğru. Bekâr bir kızmış.

Çıplak halini gördü herkes.

Zaten bir cadıymış.

Oyunlarıyla kutsal Aleksandr Peresvet'i bile kandırmış. Dmitrii İvano-viç'in sarayında gizlice cinsel içerikli çılgın partiler veriyormuş. Kimi isterse, nasıl isterse sahip oluyormuş: prens ve keşiş, nöbetleşe değiş tokuş ediyormuş. Ne günahların işlendiği bir zamanda yaşıyoruz böyle!

Prens Kasyan tüm bunlara bir son vermiş. Kızın tüm kötülüğünü ortaya çıkarmış. Kasyan büyük bir lord. O günah işlememiş.

Dedikodular o uzun gün boyunca dört bir yanda kaygısızca dolaşmıştı. Bir keşiş hücresinde kendi anılarındaki canavarlardan saklanan sarı saçlı rahibin bile kulağına çalınmıştı. Dualarından başını kaldırmış, yüzünün rengi atmıştı.

“Doğru olamaz,” demişti ziyaretçisine. “O kız öldü.”

Kasyan Lutoviç belindeki kuşağın sarı işlemelerini inceliyordu, dudakları memnuniyetsizlikle büzüşmüştü ve cevap verirken başını kaldırmadı. “Gerçekten mi?” dedi. “O zaman o bir hayalet olmalı; insanlara gösterdiğim açık tenli, gerçekten genç bir hayalet.”

“Bunu yapmana gerek yoktu,” dedi rahip.

Kasyan bunun üzerine sırtı ve bakışlarını kaldırdı. “Neden? Sen oraya gelip göremedin diye mi?”

Konstantin irkildi. Kasyan kahkahayı bastı. “Cadılarla ilgili manyaklığının nereden geldiğini anlamadığımı sanma,” dedi. Gayet rahat ve etkileyici bir biçimde kapıya yaslandı. “Cadı kadının torunuyla biraz fazla zaman geçirdin, değil mi? Her yıl biraz daha büyüyüşünü izledin, o yeşil gözlerle ve hiçbir zaman sana... ya da senin Tanrı’na ait olmayacak o yabaniliğine bakacak çok vaktin oldu.”

“Ben Tanrı’nın hizmetkârıyım; ben böyle...”

“Ah, sessiz ol,” dedi Kasyan, doğrulurken. Sessiz adımlarla rahibe doğru yürüdü, ta ki Konstantin geri çekilene ve neredeyse mum ışığının aydınlatığı ikonalara takılıp tökezleyene kadar. “İçini görüyorum,” diye mırıldandı Kasyan. “Hangi tanrıya hizmet ettiğini biliyorum. Tek gözlü, değil mi?”

Konstantin dudaklarını yaladı, gözlerini Kasyan’ın yüzüne dikti ve tek kelime etmedi.

“Böyle daha iyi,” dedi Kasyan. “Şimdi beni dinle. Artık intikam almak istiyor musun? Cadıyı ne kadar çok seviyorsun?”

“Ben...”

“Ondan nefret mi ediyorsun?” Kasyan güldü. “Senin durumunda ikisi aynı şey. Sana söylediklerimi yaparsan istediğin gibi intikam alırsın.”

Konstantin’in gözleri doluyordu. İkonalarına bir kez dönüp uzun uzun baktı. Sonra Kasyan’a bakmadan, “Ne yapmam gerek?” diye fısıldadı.

“Bana itaat et,” dedi Kasyan. “Efendinin kim olduğunu da unutma.”

Kasyan öne eğilip Konstantin’in kulağına bir şeyler fısıldadı.

Rahip irkildi. “Bir çocuk mu? Ama...”

Kasyan kısık, ölçülü bir ses tonuyla konuşmaya devam etti ve sonunda Konstantin ağır ağır başını sallayarak onayladı.

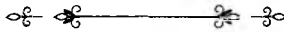
Vasya dedikoduları da entrikaları da duymamıştı. Kilitli odasında, dar bir pencerenin yanında oturuyordu. Kaçıp gitmenin, her şeyi düzeltmenin yollarını düşünürken güneş duvarların altına inerek batıyordu.

Vasya, sırrı açık edilmeseydi aşağıdaki sokakta nasıl bir gün geçirebilirdi, bunu *düşünmemeye* çalışıyordu. Ama bunun gibi düşünceler de zihnine sinsi sinsi sokuluyordu; kayıp zaferi, içinde şarabın sıcaklığı, kahkahalar ve tezahüratlar, Prens’in gururu, herkesin hayranlığı...

Solovey... Yarıştan sonra sakince yürütülmüş müydü, ona iyi bakılmış mıydı? Tükenmişliğiyle boyun eğdiği ilk andan sonra seyislerin ona dokunmasıyla bile acı çekmiş miydi? Belki de aygır savaşmıştı, belki de onu öldürmüşlerdi. Peki ya öldürmediyseler? Şimdi neredeydi? Büyük Prens’in ahırında dizginlenmiş, bağlanmış ve kilitlenmiş miydi?

Kasyan... Bir de Kasyan vardı. Ona hep nazik davranan ve sonra onu bütün Moskova’nın önünde gülümseyerek rezil eden lord. Şu soru aklına yenilenmiş bir güçle geliyordu: *Onun bundan çıkartı ne?* Sonra o soruyu daha pek çoğu takip ediyordu: *Çelubey’in, Han’ın sefiri olarak kabul görmesine yardım eden kimdi? Eşkıyalara silah ve teçhizat tedarik eden kimdi? Kasyan mıydı? Ama neden... Niye?*

Vasya’nın bunlara bir cevabı yoktu; dönüp dolaşıp aynı şeyleri düşünüyordu ve gözyaşlarını bastırmaya çalışmaktan başı ağrıyordu. Sonunda karyolasına iki buklüm uzandı ve rahatsız bir uykuya daldı.

Vasya gece çökerken sıçrayarak ve titreyerek uyandı. Odasındaki gölgeler upuzun bir canavar gibi görünüyordu.

Vasya çok uzakta, Lesnaya Zemliya’da olan kız kardeşi İrina’yı düşünüyordu. Sonra engel olamadan aklına başka bir yığın düşünce üşüştü: Mutfaktaki fırının yanında oturan ağabeyleri, yazın ortasının altın sarısı ak-

şam ışıklarının içeri süzülüşü, babasının zarif atları ve Dünya'nın yaptığı kekler...

Vasya bir an sonra çaresizce, artık hiç benzemediği o çocuk hali gibi ağlıyordu. Babası ve annesi ölmüştü, ağabeyi hapisteydi, evi ise çok uzaklardaydı...

Yerde sürüklenen bir kumaş sesi gibi tıslamayı andıran bir fısıltı duyunca hıçkıra hıçkıra ağlamayı kesti.

Vasya irkilip doğruldu, hâlâ gözlerinden nemli yanaklarına yaşlar süzülüyordu.

Bir tutam karanlık birkaç kez hareket etti ve alacakaranlığın cılız ışık huzmesinin altında durdu.

Bu karanlık değil, sırttan gri bir şeydi. Bir kadın formundaydı ama kadın değildi. Vasya'nın kalbi küt küt atıyordu; ayağa fırlamıştı ve geri çekiliyordu. "Kimsin sen?"

Gri şeyin yüzünde bir delik açılıp kapandı ama Vasya bir şey işitmedi. "Neden bana geldin?" dedi sonunda cesaretini toplayarak.

Sessizlik sürüyordu.

"Konuşabiliyor musun?"

Canavarca kapkara bakışlar.

Vasya hem içeride ışık olmasını diliyor hem de bu dudaksız çehrenin detaylarını gizlediği için karanlığa şükrediyordu. "Bana söyleyeceğin bir şey mi var?" diye sordu Vasya.

Başını... başını aşağı yukarı mı sallamıştı? Vasya bir an düşündükten sonra elini elbisesinin içine sokup soğuk, mavi, keskin kenarlı tılsıma uzandı. Önce tereddüt etti, sonra tılsımın keskin kenarıyla ön kolunun iç kısmını boylu boyunca kazıdı. Parmakları arasına kan doluyordu.

Kan yere damlamaya başladığında hayalet kemikli elini mücevhere doğru uzattı. Vasya ürküp geri çekildi. "Hayır," dedi. "O benim. Hayır... ama bak." Kanlı kolunu dehşetle öne uzattı ve aptallık etmediğini umdu. "İşte," dedi tekrar beceriksizce. "Kan bazen ölü şeylere yardımcı olur. Sen ölü müsün? Kanım seni güçlendirir mi?"

Cevap gelmedi. Ama gölge yavaşça öne geldi, tıruklı yüzünü Vasya'nın koluna doğru eğdi ve akan kanları yaladı.

Sonra ağzını kızın koluna sımsıkı yapıştırıp kanını kana kana içti ve Vasya tam kolunu çekmek üzereydi ki hayalet bırakıp tökezleyerek geri çekildi.

Onun... bir *kız* olduğunu anlamıştı Vasya. Görünüşü iyileşmemişti. Biraz etlenmişti sadece ama bu, havasız yılların etkisiyle kurumuş ve mumyalanmış bir et görüntüsüydü: gri, kahverengi ve iplik iplik. Ama ağız boşluğunda artık bir dili vardı ve konuşabiliyordu.

“Teşekkür ederim,” dedi.

En azından kibar bir hayaletti. “Neden buradasın?” diye sordu Vasya. “Burası ölümlere uygun bir yer değil. Marya’yı korkutuyormuşsun.”

Hayalet başını iki yana sallayıp, “Burası... yaşayanlara uygun bir yer değil,” diyebilirdi. “Ama... ben... üzgünüm. Çocuk için.”

Vasya teni ile alacakaranlık arasına giren etrafındaki duvarları tekrar hissetti ve dudaklarını ısırdı. “Bana ne söylemeye geldin?”

Hayaletin ağzı kıpırdandı. “Git. Kaç. Bu gece, bu gece yapacak.”

“Yapamam,” dedi Vasya. “Kapı sürgülü. Bu gece ne olacak?”

Kemikli eller birbirine bağlandı. “Şimdi kaç,” dedi ve kendini gösterdi. “Bu... sana bunu yapacak. Bu gece. Bu gece kendine yeni bir eş alacak ve Moskova’yı ele geçirecek. Kaç.”

“Bunu bana kim yapacak?” diye sordu Vasya. “Kasyan mı? Moskova’yı nasıl ele geçirecek?”

İşte o zaman Çelubey’i düşündü; bu saray eğitimli atlılarla doluydu. O anda korkunç gerçeğin farkına vardı. “Tatarlar mı?” diye fısıldadı.

Hayaletin elleri birbirine sıkıca bağlanmıştı. “Kaç!” dedi. “Kaç!” Ağzı açtı: cehennem gibiydi kursağı.

Vasya kendini tutamadı; bu dehşetten, çılgınlığını bastırmaya çalışarak, nefes nefese geri çekildi.

Hemen arkasından bir ses, “Vasya,” dedi. Özgürlük, büyü ve korku anlamına gelen, kulenin boğucu dünyasıyla alakası olmayan bir sestir bu.

Hayalet gitmişti ve Vasya hemen arkasına döndü.

Morozko’nun saçları gecenin bir parçasıydı, cübbesi mat siyah renkliydi. Gözlerinde kadim ve vahim bir şeyler vardı. “Daha fazla vakit yok,” dedi. “Dışarı çıkmalısın.”

“Öyleymiş, duydum,” dedi Vasya, yerinden kıpırdamadan. “Neden geldin? Sana seslendim... seni çağırdım... Meryem Ana aşkına, ben bütün Moskova’nın önünde çırlıçıplak kalırken neredeydin! O zaman zahmet edip gelemedin! Şimdi niye bana yardım ediyorsun?”

“Bugün de hiçbir şekilde yanına gelemedim, ta ki şu ana kadar,” dedi Morozko. Buz iblisinin sesi yumuşak ve sakindi ama gözleri, Vasya’nın gözyaşı izleriyle dolu yanaklarından kanayan koluna kaydı. “Beni dışarıda tutmak için tüm gücünü toplamıştı. Bugünü iyi planlamıştı. Bugün kanın safir kolyeye bulaşana kadar yanına gelemedim. O benden saklanabiliyor: Geri döndüğünden haberim olmadı. Olsaydı, asla izin vermezdim ki...”

“Kimden bahsediyorsun?”

“Büyücü,” dedi Morozko. “Kasyan dediğin adam. Uzun süredir görüş yetimin ötesinde, garip yerlerdeydi.”

“Büyücü mü? Kasyan Lutoviç mi?”

“Eskiden insanlar ona Koşey derdi,” dedi Morozko. “Bu arada o asla ölemez.”

Vasya, Morozko’ya şaşkınlıkla baktı. *Ama o bir peri masalı. Gerçi buz iblisi de öyle.*

“Ölemez mi?” diyebildi sonunda Vasya.

“Bir büyü yaptı,” dedi Morozko. “Hayatını vücudunun dışında bir yere gizledi, bu yüzden ben... yani ölüm... ona yaklaşamıyor. Ölemiyor ve çok güçlü. Onu görmemi engelledi; bugün beni buradan uzak tuttu. Vasya, yoksa ben asla...”

Vasya onun pelerinine gömülüp yok olmak istedi. Kollarında iki büküm ağlamak istedi. Ama kendini tuttu. “Sen asla ne?” diye fısıldadı.

“Bugüne tek başına göğüs germene izin vermezdim,” dedi.

Vasya karanlıkta onun gözlerini okumak istedi ama Morozko geri çekilince bunu yapamadı. Bir an için Morozko’nun yüzü insana aitmiş gibi görünmüş olabilirdi ve orada, onun gözlerinde, Vasya’nın kavrayışının ötesinde bir cevap vardı. *Söyle bana.* Ama söylemedi. Dinliyormuş gibi başını yana eğdi. “Burayı terk et, Vasya. Atına binip git. Kaçmana yardım edeceğim.”

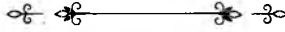
Vasya gidip Solovey'i alabilirdi. Atına binip kaçabilirdi. Morozko'yla beraber gidebilirdi. Ayın kurşuni ışığıyla böldüğü karanlığa, sanki ona rağmen gözlerinden okunan vaatle kaçabilirdi. Yine de... "Ama ağabeyimi ve ablamı yüzüstü bırakmam."

"Sen..." diye başladı Morozko.

Koridordan gelen ağır bir ayak sesi Vasya'yı arkasındaki kapıya döndürdüğü anda kapının sürgüsü açıldı.

Olga o sabah olduğundan daha bitkin görünüyordu: Solgundu ve doğmamış çocuğunun ağırlığıyla zar zor yürüyordu. Omzunun arkasında duran Varvara ona dik dik bakıyordu. "Kasyan Lutoviç seni görmeye geldi," dedi Olga kısaca. "Ona kulak vereceksin, kardeşim."

İki kadın Vasya'nın odasına telaşla girdiler ve ışık, odayı köşe bucak kapladığında buz iblisi gitmişti.

Varvara, Vasya'nın bozulmuş örgüsünü düzelitti; böylece başına oturulup bağlandığında kaşlarının üzerine kadar gelen, iki tarafından sarkan gümüş püskülleriyle yüzünü çevreleyen başlığının altından güzelce uzanacaktı örgüsü. Sonra Vasya dışarıya, donmuş merdivenlere götürüldü. Gözlerini kırptırarak Olga ve Varvara arasında kalacak şekilde aşağıya indi. Bir kat indiklerinde Varvara yeni bir kapı açtı; bir giriş salonundan geçip tatlı bir yağ kokusunun sindiği bir salona girdiler.

Eşikteyken Olga eğilerek selam verip, "Kız kardeşim, Gospodin," dedi ve Vasya'nın geçmesi için kenara çekildi.

Kasyan festival için yeni yıkanmış, beyaz ve mat altın sarısı kıyafetler giymişti. İşlemeli yakası üzerinde saçları çarpıcı bir şekilde dalgalanıyordu.

Ciddi bir biçimde, "Rica ederim bizi yalnız bırakın, Olga Vladimirova. Vasilisa Petrovna'ya söyleyeceklerimi yalnızken söylemem en iyisi," dedi.

Şimdi tekrar kız olmuşken Vasya'nın nişanlısı olmayan herhangi bir adamla yalnız bırakılması tabii ki mümkün değildi. Ancak Olga başını sertçe sallayıp onları yalnız bıraktı.

Kapı hafif bir *çıt* sesi çıkararak kapandı.

"Hoş geldin," dedi Kasyan yumuşak bir sesle, dudaklarında hafif bir tebessüm oluşuyordu, "Vasilisa Petrovna."

Vasya kasıtlı olarak bir delikanlının yapacağı gibi eğilerek selam verdi. “Kasyan Lutoviç,” dedi buz gibi bir sesle. *Büyücü*. Bu kelime Vasya’nın zihninde yankılanıyordu, çok tuhaftı ve yine de... “Çudovo’daki hama-ma benim peşimden adamlar gönderen sen miydin?”

Kasyan yarı gülümseyerek, “Bunu daha önce tahmin etmemene şaşır-dım,” dedi. “Seni kaybettikleri için dört tanesini öldürdüm.”

Adamın gözleri Vasya’nın vücudunu taradı. Vasya kollarını kavuştur-du. Baştan ayağa kıyafetler içindeydi ama daha önce hiç bu kadar çıplak hissetmemişti. Yaptığı banyo yardım dileklerini de hırsını da arındırmış gibi görünüyordu; artık izlemeli, beklemeli ve başkalarının eyleme geç-mesine izin vermeliydi. Güçsüzlüğü çıplak gözle görülebiliyordu.

Hayır. Hayır. Dünden daha farklı değilim.

Ama buna inanmak güçtü. Kasyan’ın gözlerinde memnuniyet dolu, muazzam bir özgüven vardı.

“Sakın,” dedi Vasya, neredeyse tükürerek, “bana yaklaşma.”

Adam omuz silkti. “Ne istersem onu yapabilirim,” diye yanıt verdi. “Kremlin’e oğlan kılığında girdiğin anda tüm haysiyet iddialarından vaz-geçtin. Artık ablan bile bana engel olamaz. Harabeye dönmüş halde avu-cumun içindesin.”

Vasya bir şey söylemedi. Kasyan gülümsedi. “Ama bu kadar yeter,” diye ekledi. “Neden düşman olalım ki?” Ses tonu yatıştırıcı bir hal almış-tı. “Seni yalanlarından kurtardım, artık kendin olmak için özgürsün, bir kızın yapması gerektiği gibi süslenebilirsin...”

Kasyan dudak büktü. Zarif bir şekilde omuz silkip konuşmayı kesti.

“Sen de en az benim kadar iyi biliyorsun ki bundan sonra gideceğim yer rahibe manastırı,” dedi Vasya. Kollarını arkasına koydu ve sırtını kapı-ya yasladı, ahşap kapının kıymıkları avucuna batıyordu. “Tabii bir kafese konup cadı diye ateşe verilmezsem. Neden buradasın?”

Bir elini kızıl kahverengi saçlarından geçirirken, “Bugün için pişman oldum,” dedi Kasyan.

“Bugünden keyif aldın,” diye çıkıştı Vasya, nasıl aşağılandığını hatırlayınca sesinin incelmemiş olmasını dilerdi.

Kasyan gülümseyip fırını işaret etti. “Oturur musun, Vasya?”

Vasya hareket etmedi.

Adam kıs kıs güldü ve ateşin yanındaki oymalı bir banka oturdu. Yanında kehribar süslemeli bir şarap küpü ve iki kadeh vardı; kendine bir tane doldurdu ve açık renkli içeceği yudumladı. “Eh, keyif aldım tabii,” diye itiraf etti. “Hiddetli prensinin sinirleriyle oynamak, kendini beğenmiş ağabeyinin eğilip büküldüğünü görmek eğlenceliydi.” Vasya’nın tiksintiyle donakalmış gibi durduğu kapıya yan yan baktı ve daha ciddi bir ses tonuyla ekledi: “Sana gelince. Kimse seni güzellik abidesi olarak görmeyecek, Vasilisa Petrovna ama zaten kimse de istemeyecek. Benimle öyle savaşırsan sevimliydin. Oğlan kılığınla da etkileyiciydin. Bu kadar beklemekte zorlandım açıkçası. Biliyordum, biliyorsun. Büyük Prens’e ne demiş olursam olayım başından beri biliyordum. Yollarda geçen onca gece... Biliyordum işte.”

Bakışları yumuşadı; ses tonu Vasya’yı rahatlamaya davet etti ama kendi sözleriyle dalga geçiyormuşçasına gözlerinde hâlâ kahkahalar vardı.

Vasya boyarlar ona pis pis bakarken ve vücudu ürperirken havanın soğuk öpücüğünü teninde hissettiğini hatırladı.

“Haydi ama,” diye devam etti Kasyan. “Sen keyif almadın mı gerçekten, vahşi kedi? Tüm Moskova’nın gözleri senin üzerindeyken hem de?”

Vasya’nın midesi bulandı. “Ne istiyorsun?”

Kasyan biraz daha şarap doldurdu ve bakışlarını kaldırıp kızın gözlerine dikti. “Seni kurtarmak.”

“Ne?”

Adam kısık gözlerini ateşe çevirdi. “Bence beni çok iyi anladın,” dedi. “Senin de dediğin gibi önündeki seçeneklere göre ya bir rahibe manastırına kapatılacaksın ya da bir cadı olarak yargılanacaksın. Uzun zaman önce bir rahiple tanışmıştım... Ah, çok dini bütün bir adamdı, yakışıklı ve takva sahibi... O da Prens’e senin kötü amellerini anlatmak için oldukça istekli. Sen cezaya çarptırılırsan,” diye devam etti düşünceli bir şekilde, “ağabeyinin hayatı kaç para eder? Peki, ya ablanın özgürlüğü? Dmitrii İvanoviç, Moskova’da alay konusu oldu. Alay edilen prensler, tahtta uzun süre kalamazlar ve Dmitrii de bunu biliyor.”

“Nasıl...” diye sordu Vasya sıkılı dişleri arasından, “kurtarmayı düşünüyorsun beni?”

Kasyan cevap vermeden önce durup şarabının tadını çıkardı. “Gel buraya,” dedi. “Sana anlatacağım.”

Vasya yerinden kıpırdamadı. Kasyan öfkesini nezaketle bastırmaya çalışarak iç çekti ve şarabından bir yudum daha aldı. “Pekâlâ,” dedi. “Kapıyı tıklatacağın; cariyeye gelip seni alacak ve odana götürecekt. Seninle ateşi izlemekten keyif falan almayacağım, Vasilisa Petrovna, hem de hiç. Zavallı ablan... çocuklarına veda ederken nasıl da ağlayacak.”

Vasya ağır adımlarla ateşe yaklaştı ve adamın karşısındaki banka oturdu. Adam ona bariz bir memnuniyetle gülümsedi. “İşte böyle!” diye haykırdı. “Sağduyulu olabildiğini biliyordum. Şarap?”

“Hayır.”

Kasyan ona da bir kadeh doldurdu ve kendi kadehinden bir yudum aldı. “Seni kurtarabilirim,” dedi. “Ağabeyini ve ablanı da pazarlıktan kurtarabilirim. Tabii benimle evlenirsen.”

Bir anlık sessizlik oldu.

“Sen şimdi bana bu cadı kızla, erkek kıyafetleri içinde bütün Moskova’ya teşhir ettiğin bu kötü kadınla evlenmek istediğini mi söylüyorsun?” diye sordu Vasya iğneleyici bir şekilde. “Sana inanmıyorum.”

“Bir genç kız için fazla güvensizsin,” dedi neşeyle. “Sana hiç yakışmıyor. Bu küçük kılık değiştirme maskaralığınla kalbimi kazandın, Vasya. İlk andan beri tabiatını sevdim. Diğerleri nasıl şüphelenmedi aklım almıyor. Seninle evleneceğim ve seni Başniya Kosteî’ye götüreceğim. Sana bu sabah bu kadarını söylemeye çalışmıştım. Tüm bunların önüne geçebilirsin, biliyor musun? Ama artık bir önemi yok. Evlendiğimizde ağabeyinin özgür kalmasını... gerektiği üzere Lavra’ya dönüp günlerini huzur içinde geçirmesini sağlayacağım.” Yüzünü ekşitti. “Siyasetle meşgul olmak, bir keşişin işi değil zaten.”

Vasya cevap vermedi.

Kasyan kızın gözlerinin içine baktı; öne doğru eğildi ve daha yumuşak bir sesle ekledi: “Olga Vladimirova da günlerini kulesinde çocuklarıyla geçirebilir. Duvarlar onu ne kadar güvende tutabilirse o kadar güvende olur.”

“Seninle *evlenmemin* Büyük Prens’i sakinleştireceğini mi sanıyorsun?” diye yanıtladı Vasya.

Kasyan kakhaha attı. “Sen Dmitrii İvanoviç’i bana bırak,” dedi kısık gözleri parlayarak.

“Eşkiya liderine içeriye sefir olarak girmesi için sen para verdin,” dedi Vasya, adamın yüzünü incelerken. “Neden? Senin köylerini yaksın diye de para verdin mi?”

Kasyan ona sırtarak baktı ama Vasya onun gözlerinde gizli bir şeyler olduğunu görebiliyordu. “Cevabı kendin bul. Zeki bir çocuksun. Başka türlü keyfi çıkar mı?” Daha fazla eğildi. “Benimle evlenirsen, Vasilisa Petrovna, bir sürü yalan dolan ve hile olacak, bir de tutku... öyle bir tutku ki hem de.” Kasyan uzanıp bir parmağıyla Vasya’nın yanağını okşadı.

Vasya geri çekildi ve bir şey söylemedi.

Kasyan arkasına yaslandı. “Haydi, kız,” dedi, sesi daha sertti artık. “Gördüğüm kadarıyla önünde daha iyi bir teklif yok.”

Vasya güçlükle nefes alıyordu. “Bana düşünmem için bir gün ver.”

“Kesinlikle olmaz. Kardeşlerini yeterince sevmiyor olabilirsin; kaçabilirsin ve onları zor durumda bırakabilirsin. Tabii fena halde tutkuya kapılmışken beni de terk edebilirsin.” Bunu sakince söylemişti. “Ben o kadar aptal değilim, vedma.”⁵⁷

Vasya gerildi.

“Ah,” dedi, kız daha sormadan yüzünde beliren ifadeyi okuyarak. “Büyülü atıyla bilge kızımız; kendisinin kim olduğunu asla öğrenemedi, değil mi? Ah, benimle evlenirsen bunu da öğrenebilirsin.” Adam geriye yaslandı ve kıza beklentiyle baktı.

Vasya hayaletin ve Morozko’nun uyarısını düşündü.

Ama... Saşa ve Olja ne olacak? Peki, ya Maşa? Benim görebildiklerimi gören, sırrı öğretildiği takdirde kadınlar tarafından cadı damgası yiyecek olan Maşa.

“Seninle evleneceğim,” dedi Vasya. “Ağabeyim ve ablam güvende olursa.” Belki daha sonra bir kaçış planı yapabilirdi.

Kasyan’ın yüzüne göz alıcı bir gülümseme yayıldı. “Harika, mükemmel, benim küçük tatlı yalancım,” dedi sevecen bir şekilde. “Buna pişman olmayacaksın, sana yemin ederim.” Duraksadı. “Ah, pişman olabi-

⁵⁷ *Vyed'ma*, cadı, bilge kadın. (y.n.)

lirsin gerçi. Ama hayatın hiç sıkıcı olmayacak. Zaten senin korktuğun da bu, değil mi? Genç Rus kızlarını bekleyen altın kafes?”

“Teklifini kabul ettim,” dedi Vasya sadece. “Düşüncelerim bana ait.” Ayağa kalktı. “Artık gidiyorum.”

Kasyan sandalyesinden kıpırdamadı. “Bu kadar acele etme. Artık bana aitsin ve ben sana gitme izni vermiyorum.”

Vasya durdu. “Daha beni satın almadın. Sana bunun bedelini söyledim ve henüz bu bedeli ödemedin.”

“Doğru,” dedi adam, sandalyesinde arkasına yaslandı ve parmak uçlarını birleştirdi. “Ama itaatsizlik edersen seni hâlâ bir kenara atabilirim.”

Vasya olduğu yerde kaldı.

“Buraya gel,” dedi çok yumuşak bir sesle.

Ayakları Vasya’yı banka, adamın yanındaki boşluğa götürdü ama o kadar öfkeliydi ki bunun farkında bile sayılmazdı. Dün bir lordun oğluydu, sonra bir sokak köpeği oldu, şimdi de bu komplocunun kurban etiydi. Düşüncelerinin yüzünden okunmaması için çaba sarf etti.

Kasyan kızın içinde yaşadığı mücadeleyi görmüş olacaktı ki, “Güzel, böyle çok iyi. Küçük mücadeleleri severim. Şimdi diz çök,” dedi. Kız kıpırdamayınca, “Buraya... dizlerimin arasına,” dedi.

Vasya uzuvları kaskatı bir kukla gibi kaba hareketlerle dediğini yaptı. Ayışığı altında bir buz iblisinin sersemletici, yakıcı tatlılığı onu hiçbir şekilde bu adamın esans sürülmüş teninin toz ve hayvan kokusuna, yarı boğuk kahkahasına hazırlamamıştı. Kızın çenesini tuttu, yüzündeki kemikleri parmaklarıyla takip etti. “Tıpkı onun gibi,” diye mırıldandı, sesi pürüzlenmişti. “Tıpkı diğeri gibi. Sen işimi görürsün.”

“Kim?” diye sordu Vasya.

Kasyan cevap vermedi. Cebinden bir şey çıkardı. Kalın parmakları arasında parlıyordu. Vasya baktığında onun altından yapılmış, ucunda kırmızı bir taşın sallandığı, ağır bir kolye olduğunu gördü.

“Gelin hediyesi,” diye mırıldandı neredeyse gülerek ve kızın ağzına doğru nefes alıp vererek. “Öp beni.”

“Hayır.”

Tek kaşını kaldırdı ve kızın gözlerini sulanana kadar kulak memesini çimdikledi. “Üçüncü bir itaatsizliği hoş görmeyeceğim, Vasoçka.” Vasya’nın çocukluk lakabı onun dilinden dökülünce çirkinleşmişti. “Moskova’da benim gelinim olmaktan mutluluk duyacak itaatkâr kızlar var.” Tekrar öne eğilip, “Belki istersem Büyük Prens kız ve erkek yeğenin izlerken üçünüzü birlikte yakar... Ne kadar sıcak, Piyotr Vladimiroviç’in üç çocuğu birlikte...”

Vasya’nın midesi bulandı ama öne eğildi. Kasyan gülümsüyordu. Vasya diz çökünce yüzleri aynı hizaya gelmişti.

Vasya dudaklarını onun dudaklarına teslim etti.

Kasyan’ın eli, Vasya’yı başının arkasından, örgüsünün dibinden kavradı. Vasya içgüdüsel olarak irkilip geri çekilmeye çalıştı, tiksintiyle sığ nefesler alıyordu ama adam kızın başını daha sıkı tuttu ve yavaş yavaş dilini kızın ağzına soktu. Vasya kendini adamın dilini ısırمامak için zor tuttu. Kolye, adamın diğer elinde parlıyordu. Kolyeyi kızın başından geçirecekti. Vasya ikinci kez irkildi, anlam veremediği yeni bir korkuyla doluydu içi. O altın şey adamın yumruğundan ağır ağır sallanıyordu. Adam kızın başını tutup geriye çekti...

Ama sonra Kasyan küfrü bastı ve elindeki mücevher yere düştü. Hızlı hızlı nefes alıp verirken Vasya’nın safir tılsımını çekip açığa çıkardı. Safir taşı hafifçe parlıyor, aralarında mavi ışığını saçıyordu.

Kasyan tısladı, kızın tılsımını bıraktı ve suratına tokat attı. Vasya’nın görüşü kırmızı kıvılcımlarla doldu ve tökezleyip yere düştü. “Kahpe!” diye hırladı ayağa kalkarken. “Aptal! Bütün insanların içinden *sen...*”

Vasya başını sallayıp doğrulmaya uğraştı. Kasyan’ın sözde hediyesi yerde bir yılan gibi uzanıyordu. Kasyan onu nazikçe eline aldı, kaşlarını çatıp doğruldu. “Sanırım onun yapmasına izin veriyorsundur,” dedi. Gözleri artık kötülükle parlıyordu ancak Vasya gözlerinin derinliklerinde bir yerde korku da gördüğünü sandı. “Sanırım seni bunu takmaya o mavi gözleriyle *ikna etti*. O canavarın seni köleleştirmesine izin vermene şaşırdım, kız, gerçekten.”

“Ben kimsenin kölesi değilim,” diye cevabı yapıştırdı Vasya. “Bu bana babamın armağanıydı.”

Kasyan güldü. “Bunu sana kim söyledi?” diye sordu. “O canavar mı?” Gülücüğü yüzünden silindi. “Ona sorsana, aptal. Ona neden bir ölüm

tanrısının bir taşra kızıyla arkadaşlık ettiğini sor. Bak bakalım ne cevap verecek.”

Vasya anlam veremediği bir şekilde korkuyordu. “Ölüm tanrısı bana senin başka bir adın olduğunu söyledi,” dedi. “Senin gerçek adın ne, Kasyan Lutoviç?”

Kasyan hafifçe gülümsedi ama cevap vermedi. Gözleri hareketli ve karanlık düşüncelerle doluydu. Birdenbire öne atıldı, kızı omzundan yakaladı, duvara yapıştırdı ve tekrar öptü. Ağzını açmış, kızı hiç acele etmeden yiyordu ve bir eli acı verici bir biçimde kızın göğsüne kapandı.

Kız kaskatı durup buna katlandı. Adam kolyeyi tekrar kızın boynuna geçirmeye çalışmadı.

Sonra Kasyan birden bir adım kenara çekilip kızı odanın içine iterek kendinden uzaklaştırdı.

Vasya zarıfçe yapamasa da ayakta kalmayı başardı. Hızlı hızlı soluk alıyor, karnı inip kalkıyordu.

Adam ağzını elinin tersiyle sildi. “Yeter,” dedi. “Sen işimi görürsün. Ablana bu eşleşmeyi kabul ettiğini ve düğüne kadar kapalı tutulacağını söyle.” Duraksadı ve sesi sertleşti. “Zaten düğün yarın olacak. O zamana kadar o tılsımı... o iğrenç şeyi çıkar ve yok et. En ufak bir itaatsizliğinde ailenin cezalandırılmasını sağlarım, Vasya. Ağabeyinin de ablanın da o küçük çocukların da. Git şimdi.”

Vasya kapıya doğru sendeledi, bozguna uğramıştı, midesi bulanıyordu, ağzında hâlâ adamın ekşi tadı vardı. Kız odadan kaçtığı anda adamın yumuşak, tatmin dolu kahkahası koridorda peşinden geldi.

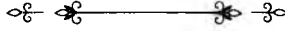
Vasya biraz uzaklaştığında Varvara’ya çarptı, sonra koridorda eğilip ögürdü.

Varvara dudak büktü. “Yakışıklı bir lord seni içinde bulunduğun enkazdan kurtarmak istiyor,” dedi, keskin bir alaycılıkla. “Minnettarlığın nerede, Vasilisa Petrovna? Yoksa fırının yanında faziletine de mi el koydu?”

“Hayır,” diye çıkıştı Vasya, büyük bir güç sarf edip doğrularak. “O... benim ondan korkmamı istiyor. Bence başarılı da oldu.” Ağzını eliyle ovalayarak sildi, neredeyse tekrar istifra edecekti. Koridor boğucu, hevesli bir karanlıkla doluydu ve sadece Varvara’nın elindeki lamba onu biraz

geri püskürtüyordu... gerçi bu belki de Vasya'nın kendi zihnindeki karanlıktı. Vasya dizlerini birbirine bastırıp ağlamak istiyordu.

Varvara'nın dudağı biraz daha büküldü ama sadece, "Gel bakalım, seni zavallı şey, ablan seni istiyor," dedi.

Olga çalışma odasında tek başınaydı. Örekesini ellerinde tutmuş döndürüp duruyor ama çalışmıyordu. Sırtı çok ağrıyordu; kendini yaşlanmış ve tükenmiş hissediyordu. Varvara içeri aldığı anda Vasya'ya başını kaldırıp baktı.

"Ee?" dedi, girizgâha ihtiyaç duymadan.

"Bana evlenme teklif etti," dedi Vasya. Odaya düzgünce girmemiş, kapının kenarındaki gölgeliğe geçmiş ve başını gururla eğmişti. "Kabul ettim. Onunla evlenirsem Büyük Prens'in kararına müdahale edeceğini söylüyor. Şaşa'yı kurtaracakmış, seni de suçlamalardan temize çıkaracakmış."

Olga kız kardeşini inceledi. Moskova'da ondan daha soylu, daha tatlı bir düzine kız vardı. Kasyan onu fazileti için de istiyor olamazdı. Ama yine de Vasya'yı onunla evlenecek kadar istiyordu. Neden?

Onu arzuluyor, diye düşündü Olga. Yoksa niye böyle davransın ki? Üstüne ben de onu o adamla yalnız bıraktım...

Eh, ne olmuş yani? O adamın yanında, oğlan kılığında sokaklarda geziyordu zaten.

"İçeri gel o halde, Vasya," dedi Olga, hissettiği belli belirsiz suçluluk duygusundan rahatsız olarak. "Kapıda dikilme. Anlat bakalım, sana ne söyledi?" Elindekini bir kenara bıraktı Olga. "Varvara, ateşi besle."

Cariye sessiz adımlarla söyleneni yapmaya koyulurken Vasya öne çıktı. O sabah yüzünde gördüğü berbat renk tamamen gitmişti; gözleri büyük ve karanlıktı. Olga'nın uzuvları ağrıyordu; daha az yaşlı, daha az öfkeli ve kız kardeşi için daha az üzgün hissetmeyi dilerdi. "Hak ettiğinden daha da iyisi," dedi. "Onurlu bir evlilik. Bir rahibe manastırından ya da daha kötüsünden bir nefes uzaktaydın, Vasya."

Vasya bir kez başını aşağı yukarı salladı, göz kapakları siyah kirpikleleriyle gözlerini peçe gibi örterken. "Biliyorum, Olya."

Tam o sırada tasdik eder gibi Serpuhov Prensi'nin kapılarının dışından bir gümbürtü geldi. Leydi Maslenitsa kuklasını ateşe atmışlardı; saçları taşkın alevlere karışıp yok oluyor, yanarken gözleri canlıymışçasına parlıyordu.

Olga hissettiği kızgınlıkla savaştı, öfkesini de merhametini de yüzünden uzak tutmaya çalıştı. Sirtına keskin bir acı saplandı. "Gel o zaman," dedi, olabildiğince nazik bir şekilde. "Benimle yemek ye. Kek ve bal şarabı isteriz ve evliliğini kutlarız."

Kekler geldi ve iki kardeş birlikte sofraya oturdular. İkisinin de pek boğazından geçmedi. Sessizlik uzadı.

Olga birden, "Buraya ilk geldiğimde," dedi Vasya'ya, "senden daha küçüktüm ve çok korkmuştum."

Vasya elindeki tatsız tuzsuz şeye bakıyordu ama ablasını duyunca hemen başını kaldırdı. "Kimseyi tanı mıyordum," diye devam etti Olga. "Hiçbir şey anlamıyordum. Kayınvalidem... oğlu için düzgün bir prenses istemişti ve benden nefret ediyordu."

Vasya acısını paylaştığını belli eden bir ses çıkardı ve Olga onu susturmak için bir elini kaldırdı. "Vladimir beni koruyamazdı çünkü terem'de olup bitenler adamları ilgilendirmez. Ama terem'deki en yaşlı kadın... benim şu ana dek tanıdığım en yaşlı kadın... bana iyi davrandı. Ağladığımda bana sarıldı; evimin lezzetlerini özlediğimde bana lapa yaptı. Ona bir keresinde neden zahmet ettiğini sordum. 'Büyükkanneni tanırdım,' dedi."

Vasya sessizdi. Hikâyeye göre... büyükkanesi bir gün Moskova'ya tek başına at sırtında gelmişti. Kimse onun nereden geldiğini bilmiyordu. Gizemli genç kızın haberi Büyük Prens'in kulağına çalınmıştı, o da kadını sırf eğlence olsun diye çağırtmış ve ona âşık olmuştu. Prens onunla evlenmişti ve o genç kız, onların annesi Marina'yı dünyaya getirmiş ve kulede ölmüştü.

"'Sen şanslısın,' dedi bu yaşlı kadın bana," diye devam etti Olga, "'çünkü onun gibi değilsin.' O... duman ve yıldızlardan oluşan bir yaratıkmiş. Terem'e bir kar fırtınası ne kadar uygun değilse o da o kadar uygun değilmiş ve yine de... Moskova'ya kendi isteğiyle gelmiş... Gri atının sırtında cehennem peşinden koşuyormuş gibi gelmiş hem de. İvan'la itiraz etmeden evlenmiş ama düğün gecesinden önce ağlamış. İyi bir eş olmaya çalışmış ve vahşiliği olmasa belki de bunu yapabilirmiş. Avluda

yürür, gökyüzüne bakarmış; evlendiği gece ortadan kaybolan gri atını ne kadar özlediğinden bahsedermiş. ‘Neden burada kalıyorsun?’ diye sormuş ona ama hiçbir zaman buna cevap vermemiş. Gerçekten hayatını kaybetmeden çok uzun süre önce ölmüş onun kalbi ve kızı Marina’nın şehirden uzağa evlendiğini duyunca o yaşlı kadın çok sevinmiş...”

Olga lafını yarıda kesti. “Demem o ki,” diye devam etti sonra, “ben büyükannemiz gibi değilim ve artık prensesim, evimin hanımıyım, acısıyla tatlısıyla iyi bir hayat bu. Ama sen... seni ilk gördüğümde büyükannemizin Moskova’ya gri atının sırtında geldiği hikâyeyi düşündüm.”

“Büyükannemizin adı neymiş?” diye sordu Vasya kısık sesle. Bakıcısına bir defasında sormuştu. Ama Dünya ona bunu hiçbir zaman söylememişti.

“Tamara,” dedi Olga. “Adı Tamara’yymış.” Başını iki yana salladı. “Sorun yok, Vasya. Onunla aynı kaderi paylaşmayacaksın. Kasyan’ın geniş arazileri ve bir sürü atı var. Taşrada Moskova’nın sunmadığı bir özgürlük var. Oraya gidecek ve mutlu olacaksın.”

“Beni bütün Moskova’nın önünde çıplak soyan bir adamla mı?” diye sordu Vasya sertçe. Yarım yamalak yenmiş kekler götürüldü. Olga cevap vermedi. Vasya, “Olya, her şeyi düzeltmek için onunla evlenmem gerekiyorsa evlenirim. Ama...” dedi, tereddüt ettiyse de bir an sonra alelacele lafını bitirdi, “eşkıyalara para verenin, onları köylere salanın Kasyan olduğuna inanıyorum. Ayrıca eşkıyaların lideri de şu anda Moskova’da Tatar sefiri rolü yapıyor. Kasyan’la iş birliği yapmış ve bence Büyük Prens’i tahttan indirmeye niyetliler. Bence bu gece yapacaklar. Benim...”

“Vasya...”

“Büyük Prens’in uyarılması lazım,” diye bitirdi Vasya.

“İmkânsız,” dedi Olga. “Benim hanemden kimse bu gece Büyük Prens’e yaklaşamaz. Senin rezilliğin yüzünden hepimiz mimmiz. Hepsi saçmalık zaten... Bir lord kendi köylerini yakınlara diye birilerine neden para versin ki? Hem zaten Kasyan Lutoviç, Moskova’yı yönetmek için nasıl ferman almayı bekleyebilir?”

“Bilmiyorum,” dedi Vasya. “Ama Dmitrii İvanoviç’in oğlu yok... Sadece hamile bir karısı var. Bu gece Dmitrii ölürse tahta kim geçerdi?”

“Bu senin işin değil, haddine de değil,” dedi Olga sertçe. “Dmitrii ölmeyecek.”

Vasya'nın sözleri ablasına ulaşmamış gibi görünüyordu. Vasya odada volta atıyor, kendinden çok Vasili Petroviç gibi görünüyordu. "Neden olmasın?" diye mırıldandı. "Dmitrii, Saşa'ya öfkeli... çünkü Kasyan bir yalanı ortaya çıkardı... benim eline verdiğim silahı kullandı. Senin kocan Prens Vladimir burada değil. Dolayısıyla Büyük Prens'in en çok güvendiği iki adam ortada yok. Kasyan'ın kendi adamları da hâlihazırda şehirde, Çelubey'in adamları da var üstelik." Vasya gözle görülür bir çaba sarf ederek volta atmayı kesip odanın ortasında kararsız ve huzursuz bir halde durdu. "Büyük Prens'i tahttan indirecek," diye fısıldadı. "Peki, benimle evlenmeye niye ihtiyacı var?" Gözleri ablasına kaydı.

Ama Olga dinlemeyi kesmişti. Nabızı, kulaklarında kanat çırpır gibi zonkluyordu ve çöküşe geçmiş büyük bir ağırı onu içten içe kemirmeye başlamıştı. "Vasya," diye fısıldadı, bir eli karnındaydı.

Olga'nın yüzünü görünce Vasya'nın yüz ifadesi de değişti. "Bebek mi?" diye sordu. "Şimdi mi?"

Olga başını sallayarak onayladı. "Varvara'yı çağır," diye fısıldadı. Olga bayılacak gibi sallanınca, kız kardeşi onu yakaladı.

22.
ANNE

Olga'nın doğum yapması için getirildiği hamam sıcak, karanlık ve yaz gecesi gibi nemliydi. Yeni kesilmiş odun, duman, bitki özü, sıcak su ve rutubet kokuyordu. Olga'nın cariyeleri Vasya'nın varlığını fark ettilerse de sorgulamadılar. Sorgulayacak halleri de vakitleri de yoktu. Vasya'nın güçlü ve becerikli elleri vardı; daha önce doğuma şahitlik etmişti ve şiddetli, buğulu loş ortamda kadınlar bundan daha fazlasını sormadılar.

Vasya da diğerleri gibi kombinezonu dışında üstündeki her şeyi çıkardı, doğum telaşesi ve karmaşasında öfke de belirsizlik de unutulmuştu. Ablası zaten çıplaktı; doğum taburesine çökmüştü, siyah saçları salıktı. Vasya diz çöktü, ablasının ellerini tuttu ve Olga parmaklarını kırıya sıkıdığına kılını bile kıpırdatmadı.

“Annemize benziyorsun, biliyor musun,” diye fısıldadı Olga, “Vasoçka. Sana bunu daha önce söylemiş miydin?” Ağrısı tekrar başladığında yüz ifadesi değişti.

Vasya onun ellerini tutmaya devam etti. “Hayır,” dedi. “Bana söylememiştin.”

Olga'nın dudakları solgundu. Gölgele gözlerini daha büyük gösteriyor ve iki kardeş arasındaki farkı azaltıyordu. Olga çıplaktı, Vasya kısmen çıplaktı. Tekrar dünya aralarına girmeden önceki küçük kızlara dönüşmüşlerdi sanki.

Ağrılar gelip gidiyor, Olga soluklanıyor, terliyor ve çığlıklarını bastırıyordu. Vasya düzenli olarak ablasıyla konuşuyordu, dış dünyadaki sorunlarını unutmuştu.

Sadece ter ve doğum sancısı, tekrar tekrar çekilen acılar vardı. Hamam gitgide ısınıyor, buhar terleyen vücutlarını sarıyor, kadınlar yarı karanlıkta çabalıyor ama çocuk hâlâ doğmuyordu.

“Vasya,” dedi Olga, nefes nefese kız kardeşine yaslanmıştı. “Vasya, eğer ölürsem...”

“Ölmeyeceksin,” diye çıkıştı Vasya.

Olga gülümsedi. Gözleri etrafta dolaştı. “Ölmemeye çalışacağım,” dedi. “Ama... Maşa’ya benim sevgimi vermelisin. Ona üzgün olduğumu söyle. Öfkelenecektir; anlamayacaktır.” Şiddetli acı dalgası yeniden vurunca Olga konuşmayı kesti; yine çığlık atmadı ama boğazının arkasına doğru tırmanan bir ses çıktı ve Vasya, ablasının avucu içindeki ellerinin kırılacağını sandı.

Oda ter ve doğum suyu kokuyordu artık ve Olga’nın uylukları arasından siyah kan süzölmeye başlamıştı. Kadınlar buğulu ortamda silik, terli silüetlerden ibaretti. Boğucu kan kokusu Vasya’nın boğazına yapıştı.

“Acıyor,” diye fısıldadı Olga. Nefes nefese, gevşek ve ağırdı.

“Cesur ol,” dedi ebe. “İyi olacak.” Sesi nazikti ama Vasya yanındaki kadınla birbirlerine attıkları kederli bakışları fark etmişti.

Vasya’nın safir kolyesi, hamamın sıcaklığına rağmen birden soğumuştü. Olga kız kardeşinin omzunun üzerinden baktı ve gözleri kocaman açıldı. Vasya da ablasının bakışlarını takip etti. Köşede bir gölge onlara bakıyordu.

Vasya, Olga’nın ellerini bıraktı. “Hayır,” dedi.

“Seni bundan esirgerdim,” diye yanıt verdi gölge. Vasya bu sesi, bu soluk ve kayıtsız bakışları biliyordu. Bunu babası öldüğünde görmüştü, bir de...

“Hayır,” dedi Vasya tekrar. “Hayır... hayır, git buradan.”

Gölge bir şey söylemedi.

“Lütfen,” diye yalvardı Vasya. “Lütfen. Git buradan.”

İnsanların arasında özgürce dolaştığımda bana yalvarırlardı, demişti ona Morozko bir seferinde. Beni görürlerse yalvarırlardı. Bundan kötülük doğdu; bu yüzden sessizce, sadece ölenlerin ve ölmek üzere olanların beni görebileceği şekilde gelmem daha iyi.

Eh, Vasya bu görü yetisiyle lanetlenmişti; Morozko ondan saklanamazdı. Artık yalvarma sırası Vasya'daydı. Arkasında kadınlar mırıldanıyordu ama Vasya'nın gözü Morozko'nun gözlerinden başka bir şey görmüyordu.

Vasya hiç düşünmeden odayı arşınladı ve bir elini Morozko'nun göğsünün ortasına koydu. "Lütfen git." Bir an için bir gölgeye dokunuyormuş gibi oldu ama teni soğuk olsa da gerçekti. Morozko, eli onun canını yakmış gibi geri çekildi.

"Vasya," dedi. Bu his, bu kayıtsız suret de neydi böyle? Vasya tekrar yalvararak ona uzandı. Morozko'nun ellerini tuttuğunda Morozko kıpırdamadan durdu, tasalı ve daha az kâbus gibi görünüyordu.

"Ben *buradayım*," dedi kıza. "Ben seçim yapmam."

"Seçim *yapabilirsin*," diye yanıt verdi Vasya, Morozko geri çekilirken Vasya da ona doğru adım attı. "Ablamı yalnız bırak. İzin ver yaşasın."

Ölümün gölgesi neredeyse Olga'nın tükenmiş bir halde oturduğu yere, terli kadınların çevrelediği hamam bankına kadar uzamıştı. Vasya diğerlerinin ne gördüğünü bilmiyordu, belki de Vasya'nın karanlıkla konuştuğunu zannediyorlardı.

Piyotr, Vasya'nın annesini seviyordu, demişti insanlar babasıyla ilgili. Marina İvanovna'yı seviyordu. Marina, Vasilisa'yı dünyaya getirirken öldü ve Piyotr Vladimiroviç karısıyla beraber kendi ruhunun yarısını da toprağa gömdü.

Ablası tiz ve tüyler ürpertici bir çığlık attı. Kalabalığın, "Kan," dediğini duydu Vasya. "Kan... çok kan var. Rahibi çağırın."

Vasya, "Lütfen!" diye haykırdı Morozko'ya. "Lütfen!"

Hamamdaki sesler kesildi, duvarlar da onlarla beraber yok oldu. Vasya birden kendini boş ormanda buldu. Kara ağaçlar, beyaz karların üzerine gri gölgelerini yayıyordu ve Ölüm, kızın hemen önünde duruyordu.

Simsiyah giyinmişti. Buz iblisinin çok açık mavi gözleri vardı ama bu... kadim, tuhaf benliğinin... gözleri su gibiydi; neredeyse renksizdi. Vasya'nın o ana dek gördüğünden çok daha uzun boylu ve durgundu.

Can havliyle cılız bir çığlık atıldı. Vasya, Morozko'nun ellerini bırakıp döndü. Olga karların üzerine çömelmişti, yarı saydamdı ve kan içindeydi, çıplaktı, nefes alırken bile acı çekiyordu.

Vasya eğildi ve ablasını ayağa kaldırdı. Neredeydiler? Yaşamın ötesi bu muydu? Bir orman ve bekleyen bir silüet... Ağaçların ötesinde bir yerden hamamın sıcak ve pis kokusunu alıyordu. Olga'nın teni sıcaktı ama koku ve ısı kayboluyordu. Orman çok soğuktu. Vasya ablasını sımsıkı tuttu; sahip olduğu tüm sıcaklığı... yakıp kavuran, öfkeli hayatını... Olga'ya akıtmaya çalıştı. Elleri alev alacakmış gibi yanıyordu ama göğüsleri arasında asılı duran mücevher, canını acıtacak kadar soğuktu.

"Burada olamazsın, Vasya," dedi ölüm tanrısı ve tekdüze sesinde hafif bir şaşkınlık tınısı belirdi.

"*Olamaz* mıyım?" diye çıkıştı Vasya. "*Sen* benim ablamı alamazsın." Vasya, Olga'ya tutunmuş, geri dönmenin bir yolunu arıyordu. Hamam hâlâ oradaydı... etraflarındaydı... kokusunu alabiliyordu ama hangi adımların onları buraya getirdiğini bilmiyordu.

Olga, Vasya'nın kollarından gevşemiş bir şekilde sarkıyordu, gözleri donuk ve beyazdı. Olga başını çevirdi ve ölüm tanrısına bir soru fısıldadı. "Peki, ya bebeğim? Oğlum? O nerede?"

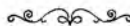
"Bebeğin kızdı, Olga Petrovna," dedi Morozko. Duygusuz ve yargısız bir şekilde, kısık, net ve soğuk bir ses tonuyla konuşuyordu. "İkiniz birden yaşayamazsınız."

Sözleri, Vasya'ya iki yumruk yemiş gibi hissettirmişti, ablasını sımsıkı tuttu. "Hayır."

Olga korkunç bir çaba sarf ederek doğruldu, yüzünde renkten ve güzellikten eser kalmamıştı. Vasya'nın kolunu kenara itti. "Olmaz mı?" dedi, buz iblisine.

Morozko başını eğdi. "Çocuk normal yolla canlı doğamaz," dedi dengeli bir sesle. "Kadınlar karnını kesip bebeği çıkarabilirler ya da sen yaşayabilir ve çocuğun boğulmasına ve ölü doğmasına izin verebilirsin."

"O," dedi Olga, sesi bir iplik kadar inceydi. Vasya konuşmaya çalıştı ama yapamadığını fark etti. "O... Bir kız."

“Sen nasıl dersin, Olga Petrovna.”

“Peki, o zaman, o yaşasın,” dedi Olga sadece ve bir elini uzattı.

Vasya buna dayanamadı. “Hayır!” diye haykırdı ve Olga’nın üzerine atıldı, uzattığı elini uzaklaştırdı ve ablasını kollarıyla sarmaladı. “Yaşa, Olya,” diye fısıldadı. “Marya’yı ve Daniil’i düşün. Hayatta kal, yaşı.”

Ölüm tanrısının gözleri kısıldı.

“Çocuğum yaşasın diye öleceğim, Vasya,” dedi Olga. “Korkmuyorum.”

“Hayır,” diye fısıldadı Vasya. Morozko’nun konuştuğunu duyduğunu sandı. Ama ne söylediği umurunda değildi. O anda ablasıyla arasında öyle bir sevgi, hiddet ve kayıp dalgası gidip geliyordu ki diğer her şey boğulmuş ve unutulmuştu. Vasya tüm gücünü kullandı... ve Olya’yı zorla hamama götürdü.

Vasya sersemleyerek kendine geldiğinde hamam duvarına yaslandığını fark etti. Ellerine ahşabın kıymıkları batıyordu; saçları yüzüne ve boynuna yapışmıştı. Olga’nın etrafında ter içinde, yoğun bir kalabalık vardı ve onu elleri kollarıyla boğuyor gibi görünüyordular. Aralarında bir kişi siyah papaz cübbesi giymişti, hepsine kolayca ulaşan bir sesle ayinin son sözlerini makamlı bir şekilde söylüyordu. Karanlıkta bir tutam altın sarısı saç göze çarpıyordu.

O mu? Vasya ani bir öfke patlamasıyla acı dolu odayı arşınladı, kalabalığı yardı ve ablasının elini tuttu. Rahibin davudi sesi birden kesildi.

Vasya’nın rahibi düşünecek hali yoktu. Vasya zihin gözünde siyah saçlı başka bir kadın, başka bir hamam ve annesini öldüren başka bir çocuk gördü. “Olya, yaşı,” dedi. “Lütfen, yaşı.”

Olga kıpırdandı; nabızı Vasya’nın parmakları altında hareketlendi. Baygın gözlerini kırıştırıp açtı. “Başı göründü!” diye haykırdı ebe. “İşte... bir kez daha...”

Olga’nın bakışları Vasya’nın kollarıyla buluştu ve acıyla kocaman açıldı; karnı fırtınada sular gibi dalgalandı ve sonra çocuk içinden kayıp çıktı.

Ebe, kız bebeğin dudaklarındaki pisliği temizleyip ağzına üflediğinde ilk rahatlama çığlıklarının yerini kaygılı, soluksuz bir sessizlik almıştı.

Bebek gevşek bir şekilde yatıyordu.

Vasya bu küçük gri bebekten başını çevirip ablasının yüzüne baktı.

Rahip öne atılıp Vasya'yı kenara itti. Bebeğin başına yağ sürdü ve vaf-tiz sözlerini söylemeye başladı.

“O nerede?” diye kekeleydi Olga, dermansız elleriyle etrafı yoklayarak. “Kızım nerede? İzin verin *göreyim*.”

Çocuk hâlâ kıpırdamıyordu.

Vasya orada öylece eli boş, kalabalık tarafından itilip kakılarak, kabur-galarına terler süzülerek duruyordu. Öfkesinin ateşi sönmüş ve ağzında kül tadı bırakmıştı ama Olga'ya ya da rahibe bakmıyordu. Siyah pelerinli siluetin bir elini nazikçe uzatıp kireç gibi beyaz, kan içindeki küçük insa-nı alıp götürüşünü izliyordu.

Olga korkunç bir ses çıkardı, Konstantin'in eli aşağıya indi, birinin bir çocuğa yapabileceği tek iyilik olan vaftiz bitmişti: Vasya olduğu yerde kaldı. *Hayattasın, Olya*, diye düşündü. *Seni kurtardım*. Ama bu düşünce-sinin bir tesiri olmadı.

Olga'nın yorgun gözleri, Vasya'nın içini görüyor gibiydi. “Kızımı öl-dürdün.”

“Olya,” diye başladı Vasya. “Ben...”

Siyah cübbeli bir kol uzanıp Vasya'yı tuttu. “Cadı,” diye tısladı Kons-tantin.

Bu kelime bir taş gibi düştü ve sessizlik dalgalanarak uyandı. Vasya ile rahip kırmızı gözlerle dolu yüzüz bir çemberin ortasında duruyordu.

Vasya, Konstantin Nikonoviç'i son gördüğünde, Vasya ona gitme-sini... Moskova'ya dönmesini, Tsargrad'a veya cehennem dibine git-mesini ve ailesini huzur içinde bırakmasını emrettiğinde rahip korkup sinmişti.

Eh, Konstantin gerçekten de Moskova'ya gelmişti ve şimdi orası ile burası arasında cehennem azabı çekmiş gibi görünüyordu. Çıkık kemik-leri, güzel yüzüne gölgeler düşürüyordu; altın sarısı saçları omuzlarına düğüm düğüm dökülüyordu.

Kadınlar sessizce izliyordu. Bir bebek daha yeni kollarında ölmüştü ve elleri çaresizlikle titriyordu.

“Bu, Vasilisa Petrovna,” dedi Konstantin, tükürükler saçarak. “Babası-nı öldürdü. Şimdi de ablasının çocuğunu öldürdü.”

Hemen arkasında duran Olga gözlerini kapattı. Bir el, ölü bebeğin başına kondu.

“Bu kız şeytanlarla konuşuyor,” diye devam etti Konstantin, gözlerini kızın yüzünden ayırmadan. “Olga Vladimirova kendi yalancı kardeşini geri çeviremeyecek kadar iyi yürekliydi. Ama işin sonu nerelere geldi.”

Olga bir şey söylemedi.

Vasya sessizdi. Savunacak ne vardı ki? Bebek bir yaprak gibi iki bük-lüm, kıpırdamadan yatıyordu. Köşede küçük, şişman bir yaratık olabile-cek bir buhar kıvrımı da ağlıyordu.

Rahibin bakışları bu solgun bannik silüetine kaydı... Vasya bunu yap-tığına yemin edebilirdi... ve rahibin solgun yüzü daha da soldu. “Cadı,” diye fısıldadı tekrar. “İşlediğin suçların hesabını vereceksin.”

Vasya kendini topladı. “Vereceğim,” dedi Konstantin’e. “Ama burada değil. Bu, burada yaptığın şey yanlış, Batyuşka. Olya...”

“Çık git, Vasya,” dedi Olga. Başını kaldırıp bakmadı.

Vasya yorgunluktan tökezliyordu, gözyaşlarıyla kör olmuş haldeydi, bu yüzden Konstantin onu hamamın iç odasından sürükleyerek çıkarır-ken itiraz etmedi. Konstantin kapıyı arkalarından kapatarak kan kokusu-nu ve yas seslerini kesti.

Vasya’nın keten kombinezonu nemden şeffaflaşmış halde omuzların-dan dökülüyordu. Yalnızca dış kapıdan gelen soğuğu hissettiğinde ayak diredi. “En azından önce üstümü giyineyim,” dedi rahibe. “Yoksa dona-rak ölmemi mi istiyorsun?”

Konstantin birden bıraktı kızı. Vasya adamın, vücudunun her hattını görebildiğini biliyordu, sertleşmiş göğüs uçları kombinezonundan çıkıntı yapıyordu. “Sen bana ne yaptın böyle?” diye tısladı rahip.

“Sana ne mi yaptım?” diye yanıt verdi Vasya, kederle afallamış, aşırı sıcaktan soğuğa geçince sersemlemişti. Yüzü hâlâ ter içindeydi; çıplak ayaklarını ahşap zemine sürüyordu. “Bir şey yapmadım.”

“Yalancı!” diye çıkıştı Konstantin. “Yalancı. Ben önceden iyi bir adamdım. Ben şeytanları görmüyordum. Ama şimdi...”

“Onları görüyorsun artık, değil mi?” Şok içinde ve yaslıyken Vasya’nın ironik mizahtan daha fazlası için gücü yoktu. Ellerinde, ölü doğumun olgun, çirkin gerçekliğiyle ablasının kanının kokusu vardı. “Eh, belki de şeytanlarla konuşa konuşa bunu kendine sen yapmışsındır; hiç böyle düşündün mü? Git de manastırına saklan; kimse seni istemiyor.”

Konstantin de Vasya kadar solgundu. “Ben iyi bir adamım,” dedi. “Öyleyim. Niye beni lanetledin? Niye bana musallat oluyorsun?”

“Olmuyorum,” dedi Vasya. “Neden bunu yapmak isteyeyim ki? Ablamı görmek için Moskova’ya geldim. Bak işler nerelere geldi.”

Soğuk ve utanmaz bir şekilde ıslak kombinezonunu çıkardı. Gece havasına çıkacaksa yanına kavalie olarak ölümü çağırmaya hiç niyeti yoktu.

“Ne yapıyorsun?” diye fısıldadı Konstantin.

Vasya giriş odasında çıkardığı sarafan’ına, bluzuna ve cübbesine uzandı. “Kuru kıyafetler giyiyorum,” dedi. “Ne sandın? İçeride ölü bir çocuk yatarken bahar mevsiminde bir köylü kızı gibi senin için dans edeceğimi falan mı sandın?”

Konstantin onun giyinmesini ellerini açıp kapatarak izledi.

Vasya’nın umurunda bile değildi. Pelerinini bağladı ve duruşunu dikleştirdi. “Beni nereye götürmek istiyorsun?” diye sordu, ironik mizaha başvurarak. “Bildiğini bile sanmıyorum.”

“İşlediğin suçların hesabını vereceksin,” diyebilirdi sonunda Konstantin, öfke ile arzusun şaşkınlığı arasında kalmış bir ses tonuyla.

“Nereye?” diye sordu Vasya.

“Benimle alay mı ediyorsun?” Konstantin eski haline az da olsa kavuşabilmişti, Vasya’nın kolunu tuttu. “Rahibe manastırına. Cezalandırılacaksın. Cadıları avlayacağıma söz verdim.” Bir adım yaklaştı. “Sonra da şeytanları bir daha görmeyeceğim; her şey eskisi gibi olacak.”

Vasya geri çekilmek yerine Konstantin'e yaklaştı ve belli ki bu onun beklemediği tek şeydi. Rahip donakalmıştı.

Biraz daha yaklaştı. Vasya birçok şeyden korkuyor olabilirdi ama Konstantin Nikonoviç'ten korkmuyordu.

"Baryuşka," dedi, "elimden gelse sana yardım ederdim."

Rahibin dudakları sımsıkı kapandı.

Vasya onun terleyen yüzüne dokundu. Rahip hareket etmedi. Vasya'nın nemli saçları, koluna kenetlenmiş olan rahibin eline düştü.

Vasya rahibin iyice sıkıdığı parmaklarına rağmen kıpırdamadan durmayı başardı. "Sana nasıl yardım edebilirim?" diye fısıldadı.

"Kasyan Lutoviç bana intikam sözü verdi," diye fısıldadı Konstantin, gözlerini kızdan ayırmadan, "tabii eğer ben... ama boş ver işte. Ona ihtiyacım yok. Sen buradasın ya, o yeter. Şimdi bana gel. Yine bir bütün olayım sayende."

Vasya adamın gözlerinin içine baktı. "Bunu yapamam işte."

Vasya'nın dizi yukarıya kalkarak hedefini tam ortasından vurmuştu.

Konstantin çığlık da atmadı hırıltılar çıkararak yere de yığılmadı; cübbesi fazla kalındı. Ama homurdanarak iki büklüm oldu ve Vasya'nın ihtiyacı olan tek şey buydu.

Vasya gece havasına çıktı... patikayı geçti ve avluda koşmaya başladı.

23.

KUZEYİN MÜCEVHERİ

Ceset grisi ay, Olga'nın kulesinin üzerinde kendini göstermeye yeni başlamıştı. Serpuhov Prensi'nin avlusunda hâlâ âlem yapan dışarıdaki şehrin çığlıkları yankılanıyordu ama Vasya etrafta muhafızlar olduğunu biliyordu. Konstantin bir an sonra herkesi alarma geçirirdi. Vasya'nın Büyük Prens'i uyarması gerekiyordu.

Vasya çoktan Solovey'in otağına koşmaya başlamıştı ki sonra onun orada olmadığını hatırladı.

Fakat bir patırtı ve karları gıcırdatan toynak sesleri geldi.

Vasya rahat bir nefes alarak döndü, kollarını aygırının boynuna dolayacaktı.

Ama gelen Solovey değildi. Bu at beyazdı ve binicisi de üzerindeydi.

Morozko kırsağın omzundan kayarak indi. Solgun ayışığının altında kız ile buz iblisi yüz yüze geldiler. "Vasya," dedi Morozko.

Hamamın pislik ve kan kokusu Vasya'nın tenine sinmişti. "Bu gece bu yüzden mi kaçmamı istedin?" diye sordu ona kederle. "Ablamın öldüğünü görmeyeyim diye mi?"

Morozko konuşmadı ama yaz göğü gibi mavi bir ateş yandı aralarında. Onu körükleyen bir odun yoktu; yine de sıcaklığı gece ayazını kovalmış ve Vasya'nın titreyen vücudunu sarmıştı. Vasya minnettar olmayı reddetti. "Cevap ver bana!" Vasya dişlerini gıcırdattı ve ateşin üzerine bastı. Yandığı kadar hızla sönmüştü.

"Annenin ya da çocuğun öleceğini biliyordum," dedi Morozko, bir adım geri çekilerek. "Elimde olsa seni esirgerdim, evet. Ama şimdi..."

“Olga beni kovdu.”

“Haklı olarak,” diye bitirdi Morozko, soğuk bir tavırla. “Bu seçimi yapmak sana düşmezdi.”

Bu sözler Vasya’nın kalbine ok gibi saplanmıştı. Midesine taş oturmuştu, boğazı düğümlenmişti. Yüzü kurumuş yaşlardan yapış yapıştı.

“Seni kurtarmaya geldim, Vasya,” dedi Morozko o zaman. “Çünkü...”

Keder düğümü çözöldü ve sözler saldırıya geçti. “Nedeni umurumda bile değil! Bana doğruyu söyleyip söylemeyeceğini bile bilmiyorum; o zaman niye dinleyeyim ki? Ava çıkmış bir köpekmişim gibi yönlendirdin beni, oraya buraya gitmemi söyledin ama bana hiçbir şey anlatmadın. Demek Olga’nın bu gece öleceğini biliyordun? Ya da babamın Ayı’nın açıklığında öleceğini? O zaman beni uyarabilir miydin? Veya...” Bluzunun altından safir kolyeyi çıkarıp havada tuttu. “Bu ne? Kasyan bunun beni senin kölen haline getirdiğini söyledi. Yalan mı söyledi, Morozko?”

Morozko sessiz kaldı.

Vasya ona iyice yaklaştı ve kısık sesle, “Eğer karanlıkta öptüğün o zavallı aptalları biraz, azıcık bile umursasaydın, bana tüm gerçeği söyledin. Bu gece daha fazla yalanı kaldıramam.”

Gümüşü karanlıkta duygusuz ifadelerle birbirlerine baktılar. “Vasya,” diye fısıldadı Morozko gölgelerin arasından. “Sırası değil. Uzaklaş, çocuk.”

“Hayır,” diye fısıldadı Vasya. “*Tam* sırası. Ben *çocuk* muyum ki bana yalan söylemen gerekiyor?”

Morozko bir şey söylemeyince Vasya sesinde belli belirsiz çatlaklarla, “Lütfen,” diye ekledi.

Morozko’nun yanağında bir kas seğirdi. “Baban ölmeden bir önceki gece,” dedi Morozko tekdüze bir sesle, “Piyotr Vladimiroviç yanan bir köyün küllerinin yanında gözleri açık uzanıyordu. Ay batarken yanına gittim. Ona senin solan çiyerti’nden, insanların yüreğine korku eken rahipten, Ayı’nın özgür kalmaya çalıştığından bahsettim. Piyotr’a onun hayatının, halkının hayatını kurtarabileceğini söyledim. Bunu yapmak istedi... Hem de canıgönölden istedi. Ayı’nın zincire vurulduğu gece babanı

ormanda ben yönlendirdim, böylece tam vaktinde açıklığa gelebildi... ve canını feda etti. Ama onu ben öldürmedim. Ona bir seçim sundum. O da bunu seçti. Ben vakti gelmemiş bir canı alamam, Vasya.”

“O zaman bana yalan söyledin,” dedi Vasya. “Babamın Ayı’nın açıklığını *şans eseri* bulduğunu söyledin. Başka ne konuda yalan söyledin, Morozko?”

Morozko yine sessizdi.

“Bu ne?” diye fısıldadı Vasya, mücevheri aralarında tutarak.

Morozko’nun bakışları kolyeden Vasya’nın cam parçaları gibi keskin bakışlarına kaydı. “Ben yaptım onu,” dedi. “Buzla ve kendi ellerimle.”

“Dünya...”

“Onu babandan, senin için saklamak üzere aldı. Piyotr da sen daha bir çocukken benden aldı.”

Vasya kolyeye asıldı, artık elinde duruyordu; kırık zinciri sallanıyordu. “Neden?”

Bir an için Vasya onun cevap vermeyeceğini sandı. Ama sonra Morozko, “Uzun zaman önce insanlar soğuğa ve karanlığa bir suret kazandırmak için hayalleriyle bana hayat verdiler. Onlara hükmetmemi istediler.” Bakışları Vasya’nın ötesine geçmişti. “Fakat... bu dünya yara aldı. Keşişler parşömenleri ve mürekkepleriyle, şarkıları ve ikonalarıyla geldikçe ben eksildim. Artık yaramaz çocuklara anlatılan bir peri masalından ibaretim.” Morozko mavi mücevhere baktı. “Ölemem ama solabilirim. Unutabilir ve unutulabilirim. Fakat... unutmaya hazır değilim. Bu yüzden kendimi kanında güç taşıyan bir insana, bir kıza bağladım, böylece onun gücü beni de tekrar kuvvetlendirecekti.” Solgun gözlerinden bir an için mavi bir parıltı geçti. “Seni seçtim, Vasya.”

Vasya kendine çok uzak hissediyordu. O zaman aralarındaki bağ *buydu*; paylaştıkları macera, buruk yakınlıkları, hatta onun teninde yaktığı ateş bile değildi, sadece... bu *şeydi*. Bu mücevherdi, büyü değil. Çiyerti’nin nasıl solup bir hayale büründüğünü, çanlara bel bağlanan bu dünyada sararıp solduklarını ve kendi elinin, sözlerinin ve armağanlarının onları kısa süreli de olsa nasıl tekrar gerçek kılabildiğini düşündü.

“Beni bu yüzden mi ormandaki evine götürdün?” diye fısıldadı Vasya. “Bu yüzden mi kâbuslarımla savaştın ve bana hediyeler verdin? Bu yüzden mi... beni karanlıkta öptün? Sana tapayım diye mi? Senin... senin kölen olayım diye mi? Tüm bunlar gücüne kavuşman için yaptığın bir plan mıydı?”

“Sen köle falan değilsin, Vasilisa Petrovna,” diye çıkıştı Morozko.

Sakinleşince daha nazık bir şekilde devam etti. “Böyle şeylerden usandım ben. Senden ihtiyaç duyduğum tek şey duygulardı... hislerdi.”

“Tapınmaktı,” diye değiştirdi Vasya. “Zavallı buz iblisi. Sana inanan zavallıların hepsi daha yeni tanrılara yüzünü döndü, sen de daha iyisini bilmeyen aptal kızların gönüllerini fethetmeye mecbur kaldın. Bu yüzden böyle sık sık geliyorsun ve sonra tekrar gidiyorsun. Bu yüzden mücevheri takmamı ve seni hatırlamamı istiyorsun.”

“Hayatını kurtardım,” diye yanıt verdi, bu defa ses tonu sertti. “İki kez. Sen o mücevheri taktığın için gücün varlığını sürdürmemi sağladı. Sence de adil bir takas değil mi?”

Vasya konuşmadı. Onu güçlkle duyabilmişti. Morozko onu kullanmıştı. Vasya kendi türü için felaketin ta kendisiydi. Ailesi de... kalbi de enkaza dönmüştü.

“Bir başkasını bul,” dedi Vasya, sesindeki sakinliğe şaşırarak. “Tılsımını takacak başka birini bul. Ben takamam.”

“Vasya... Hayır, dinlemen lazım...”

“Dinlemeyeceğim!” diye haykırdı Vasya. “Senden hiçbir şey istemiyorum. Kimseyi istemiyorum. Dünya büyük; eminim başka birini bulursun. Belki de bu seferkini haberi bile olmadan kullanmazsın.”

“Eğer şimdi beni terk edersen,” diye yanıtladı aynı şekilde, “korkunç bir tehlike altında kalacaksın. Büyücü seni bulacak.”

“Bana yardım et o zaman,” dedi Vasya. “Kasyan’ın ne yapmak istediğini söyle bana.”

“Göremiyorum. Beni dışarıda tutmak için büyü yapmış. Buradan ayrılman daha iyi, Vasya.”

Vasya başını iki yana salladı. “Belki de burada, diğer ölenler gibi ben de ölüyorum. Ama senin yaratığın olarak ölmeyeceğim.”

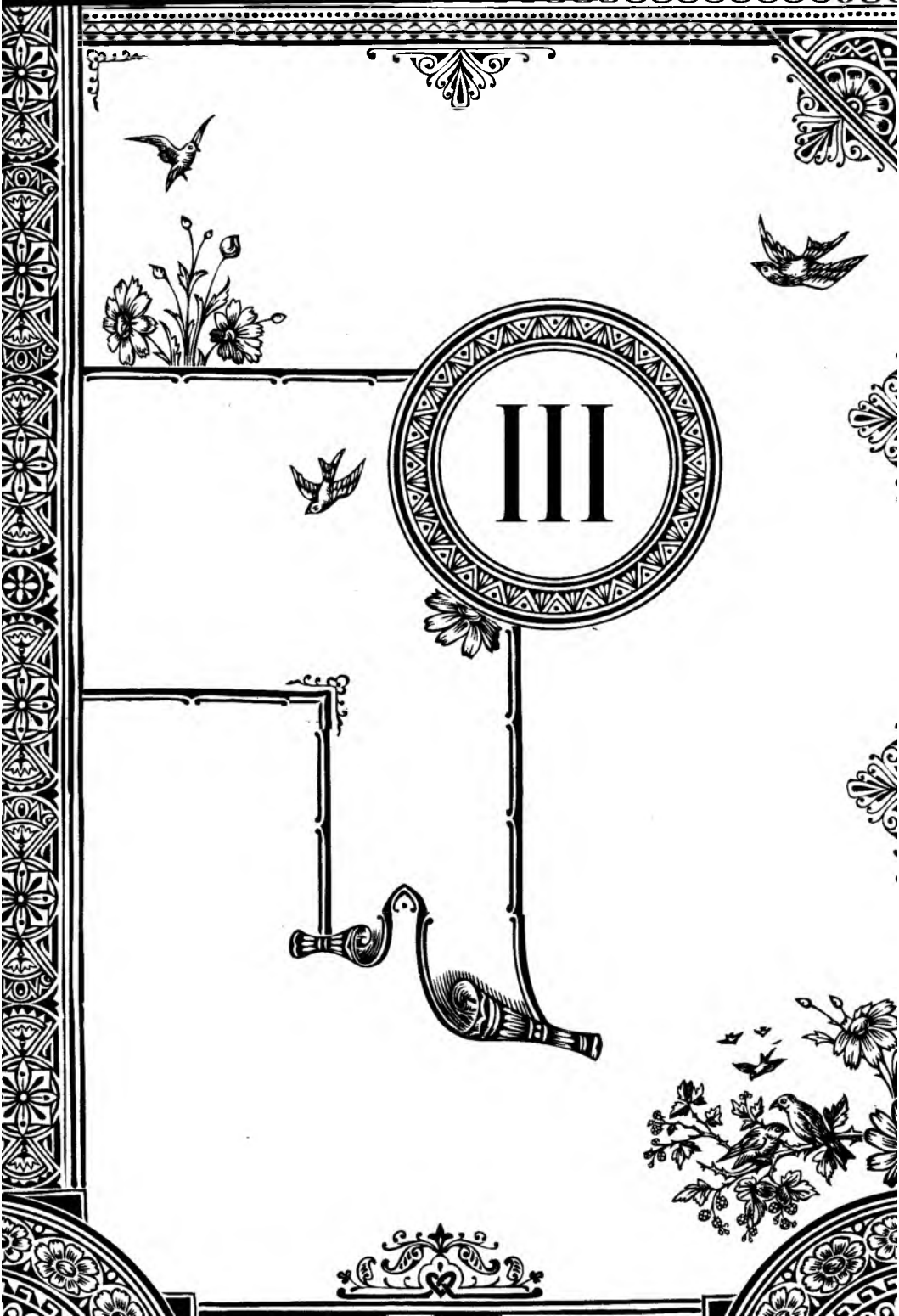
Bir şekilde Vasya’nın kalp atışları arasında geçen sürede rüzgâr arttı ve Vasya’ya karda ikisi yalnızmış, şehrin kokuları ve şekilleri yok olmuş gibi geldi. Ayışığı altında sadece o ve buz iblisi vardı. Etraflarında rüzgâr çığlık atıyor ve konuşmaya benzer anlaşılmaz sesler çıkarıyordu ama bu kuvvetli rüzgârda Vasya’nın örgüsü bile kıpırdamıyordu.

“Bırak gideyim,” dedi Vasya. “Ben kimsenin kölesi değilim.”

Vasya elini açtı ve safir kolye elinden düştü; Morozko kolyeyi yakaladı. Kolye Morozko’nun elinde bir avuç soğuk suya dönüşene kadar eridi.

Birden rüzgâr kesildi ve etraf ayaklar altında ezilmiş karlar ve büyük saraylarla doldu.

Vasya, Morozko’ya arkasını döndü ve yürümeye başladı. Serpuhov Prensi’nin avlusu daha önce hiç bu kadar büyük, kar hiç bu kadar derin gelmemişti ona. Arkasına dönüp bakmadan yürümeye devam etti.

24.
CADI

At yarışından sonra Dmitrii'nin altı askeri Saşa'yı Başmelek Manastırı'na götürüp küçük bir hücreye kapatmıştı. Orada onu kendi düşünce döngülerinde dolanması için yalnız bırakmışlardı. Bu döngülerin merkezinde çoğunlukla bütün Moskova'nın önünde soyulan ve küçük düşürülen, ancak cesaretini kaybetmeyip kimseye boyun eğmeyen ve yalnızca ağabeyi için kaygılanan kız kardeşi vardı.

O gece akşam yemeği getirildiğinde, "Piskoposların huzuruna çıkarılacaksın," demişti Andrei ona. Sonra da kederle eklemişti: "Sorgulanacaksın. Karanlık bir yerde katledilmezsen; Dmitrii de gelip kafanı bizzat kesebilir. O kadar öfkeli şu anda... Büyükbabası olsa öyle yapardı. Elimden geleni yapacağım ama çok da bir şey yapabileceğimi sanmıyorum."

"Peder, ben ölürsem," dedi Saşa, bir elini kapı kapanmadan hemen önce uzatarak, "elinden geleni kız kardeşim için yapmalısın. İki kardeşim için de. Olga yaptıklarını hiç istemeden yaptı, Vasya ise..."

"Vasya'nın ne olduğunu bilmek istemiyorum," dedi Andrei sertçe. "Kendini Tanrı'ya adamamış olsaydın, o cadı için söylediğin yalanlardan ötürü şimdiye çoktan ölmüştün."

"En azından Peder Sergey'e haber gönder," dedi Saşa. "O beni çok sever."

"Bunu yapacağım," dedi Andrei ama çoktan yürümeye başlamıştı.

Dışarıda çanlar çınlıyor, ayak sesleri gelip geçiyor, dedikodular dönüyordu. Saşa'nın dudaklarından dağınık, anlaşılmas dualar yükselip tekrar yarıda kesildi. Alacakaranlık eriyip geceye karışmıştı ve revaklı bahçede ayak sesleri duyulup Saşa'nın kapısı takırdadığında Moskova yeni yükselen ayın ışığı altında sarhoş ve neşeliydi.

Saşa ayağa fırladı ve belki bir yararı olur diye sırtını duvara verdi.

Kapı yavaşça açıldı. Andrei'nin şişman, kaygılı yüzü saçak gibi sakallarıyla kapının aralığında tekrar belirdi. Yanında kukuletalı gürbüz bir delikanlı duruyordu.

İnanılmaz bir sessizlik anı oldu ve sonra Saşa öne çıktı. "Rodion! Burada ne işin var?" Andrei bir elinde kaygıyla meşale taşıdığından, Saşa onun ışığında kumaşlara sarılmış, burnunda soğuk ısırtığı izi olan arkadaşının yüzünü görebiliyordu.

Andrei öfkeli, bezgin ve korku dolu görünüyordu. "Rodion Kardeş, Lavra'dan alelacele gelmiş," dedi, "Büyük Moskova Prens'i'ni ilgilendiren haberleri var." Bir duraksama oldu. "Bir de arkadaşın Kasyan Lutoviç'le alakalı."

"Başniya Koste'i'ye gittim," diye araya girdi Rodion. Soğuk ve dar hücredeki arkadaşına endişeyle bakıyordu. "Sana bu haberleri getirmek için iki ata ölene kadar bindim."

Saşa, Rodion'un yüzünde daha önce böyle bir ifade görmemişti. "İçeri gel o zaman."

Saşa emir verebilecek pozisyonda değildi ama tek kelime etmeden içeri girdiler ve kapıyı arkalarından kapattılar.

Rodion karanlıkta yumuşak bir sesle tozların, kemiklerin ve korkuların hikâyesini anlatmaya başladı. "Adını hak ediyor," diye bitirdi. "Başniya Koste'i. İskelet Kulesi. Kasyan Lutoviç nasıl bir adam bilmiyorum ama evi yaşayan bir adama uygun bir mesken değil. Bu da yetmezmiş gibi, Kasyan..."

"Çelubey'e elçi rolü oynaması ve adamlarını şehre sokması için para vermiş," diye bitirdi Saşa, Vasya'yla ilgili vicdan azabı çekerek. "Biliyorum. Rodya... hemen gitmelisin. Beni gördüğünü söyleme. Büyük Prens'e git. Ona de ki..."

"Ne elçisi? Kasyan o eşkıyalara *köyleri yakmaları için para ödemiş*," diye lafını böldü Rodion. "Atlarını ve kılıçlarını almak için gittikleri Çudovo'daki aracıyı buldum."

Rodion epey uğraşmıştı belli ki. "Kendi yerlerini yakması için eşkıyaları mı tutmuş?" diye sordu Saşa sertçe. "Kızlar üzerinden para kazanmak için mi?"

“Sanırım,” dedi Rodion. Soğukun bir ısırik aldığı yüzü kederliydi.

Andrei kapıya yakın bir yerde sessizce duruyordu.

“Belki de Kasyan, bu düzenbaz şehre daha kolay sızsin diye yangınları Büyük Prens’i yaban topraklara çıkarmak için kullanmıştır,” dedi Saşa yavaşça.

Rodion’un bakışları Saşa ile Andrei arasında gidip geldi. “Haberleri getirmek için çok mu geç kaldım? Görüyorum ki bir tür şeytan sana çoktan el sürmüştü.”

“Kendi gururum,” dedi Saşa, bir tutam kara mizahla. “Kız kardeşimi de Kasyan Lutoviç’i de yanlış değerlendirdim. Ama yeter. Git. Ben burada yeterince iyiyim. Gidip uyar...”

Bir yaygara, lafını bölmüştü. Kapıdan titrek meşaleler, bağrışlar, koşan ayak ve çarpılan kapı sesleri geliyordu.

“Şimdi ne oluyor?” diye mırıldandı Andrei. “Yangın mı? Hırsızlar mı? Tanrı’nın evi burası.”

Gürültü artıyordu; sesler birbirine bağırarak soru sorup cevap veriyordu.

Andrei homurdanarak kapıdan dışarıya çıktı, kapıyı sürgülemek için arkasına döndü, sonra tereddüt etti. Saşa’ya tamamen düşmanca olmanın, karanlık bir bakış attı. “Tanrı aşkına bu süre içinde kaçayım deme.” Kapıyı sürgüsüz bırakıp oradan aceleyle ayrıldı.

Rodion ve Saşa birbirine baktı. Meşaleler arasında titreşen, vakti kısıtlı karanlıkta tansüre’li kafaları benek benek görünüyordu. “Büyük Prens’i uyarmalısın,” dedi Saşa. “Sonra da Serpuhov Prensesi olan kardeşime git. Ona de ki...”

Rodion, “Kız kardeşin doğum yapıyor. Hamama gitti,” dedi.

Saşa kalakaldı. “Sen nereden biliyorsun?”

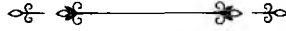
Rodion başını eğdi. “Rahip, Konstantin Nikonoviç... Lesnaya Zemliya’da babanı tanıyan rahip... bir elçiyle haber almış ve kardeşine vaizlik yapmaya gitmiş. Buraya gelirken duydum.”

Saşa birden başını çevirdi, hâlâ günün kavgasından dolayı çürük içinde olan ellerine bakıyordu. Doğum yapan bir kadının yanına bir rahibi ancak ölümü yakınsa çağırırlardı. *Demek o soğuk elli yaratık ölürken kız*

kardeşimin yanındaydı... “Tanrı onu hayatta da ölümdede yalnız bırakmasın,” dedi Saşa. Ama gözlerinden, basiretli Andrei orada olsa onu nefes nefese üç sürgülü kapıya koşturacak bir ışık gelip geçti.

Gürültü kesilmemişti. Yaygarayı birden bastıran o yüksek, net ve aykırı ses, Saşa’nın tanıdığı birine aitti.

Saşa, yapılı omzuyla Rodion’u kenara itti ve revaklı bahçeye çıkan koridora fırladı, arkadaşı da hemen peşindeydi.

Vasya avluda, kapının hemen arkasında duruyordu. Üzerinde kirli pelerini vardı, ellerini önünde kavuşturmuştu, gece vakti manastırda solgun ve alışılmadık görünüyordu. “Ağabeyimi görmeliyim!” diye çıkıştı, yüksek sesi etraftaki öfkeli uğultulara ters düşüyordu.

Saşa’nın sürgülü kapısında nöbet tutmaktan çok Andrei’nin kaliteli biraları için kalan Dmitrii’nin muhafızları, uykulu bir halde kılıçlarına sarılmışlardı. Keşişlerden bazılarının elinde meşale vardı; hepsi kızgın görünüyordu. Vasya gitgide büyüyen bir kalabalığın ortasındaydı.

“Duvara tırmanmış olmalı,” diye kekeleydi muhafızlardan biri savunmacı bir şekilde. Haç çıkardı. “Apansızın çıkageldi, cadı kız.”

Duvar, içeriye izinsiz girilmesini engellemekten ziyade keşişlerin adanmışlığının kutsallığını korumak için inşa edilmişti. Ancak son derece yüksekti. Saşa kendini toplayıp, meşale ışığı çemberine adım attı.

Korkuyla karışık öfkeli çılgınlık karşıladı onu ve muhafızlardan biri kılıcını Saşa’nın boynuna dayamaya çalıştı. Saşa doğru düzgün bakmadan adamı şöyle bir dönüp açık avucuyla silahsız bıraktı. Artık çıplak yumruğu kılıcın kabzasına sarılıydı ve tüm keşişler geri çekildi. Askerler kendi silahlarına sarıldı ama Saşa onları doğru düzgün görmedi bile. Kız kardeşinin ellerinde kan vardı.

“Neden geldin?” diye sordu Saşa. “Ne oldu? Olya mı?”

“Çocuğunu kaybetti,” diye yanıtladı Vasya sağlam durmaya çalışarak.

Saşa kız kardeşinin kolunu tuttu. “O, yaşıyor mu?”

Vasya istemsizce kısık bir ses çıkardı. Saşa, Kasyan’ın da onu aynı yerden tuttuğunu ve insanların önünde soyduğunu hatırladı. Yavaşça kolunu bıraktı. “Söyle bana,” dedi kendini sakın kalmaya zorlayarak.

“Evet,” dedi Vasya şiddetle. “Evet, yaşıyor ve yaşayacak.”

Saşa rahat bir nefes aldı. Kız kardeşinin gözlerinde büyük acı kıvılcımları belirdi.

Andrei kalabalıkta kendine yer açtı. “Sessiz olun, hepiniz,” dedi hegumen. “Kız...”

“Şimdi beni dinlemelisin, Batyuşka,” diye adamın sözünü böldü Vasya.

“Dinlemeyeceğiz!” diye yanıtladı Andrei öfkeyle ama Saşa, “Neyi dinleyeceğiz, Vasya?” dedi.

“Bu gece olacak,” dedi Vasya. “Bu gece festival eğlencesi zirveye çıktığında ve tüm Moskova sarhoş olduğunda Kasyan, Büyük Prens’i öldürmek, Moskova’yı kaosa sürüklemek ve kendisi Büyük Prens olarak zafer kazanmak istiyor. Dmitrii’nin oğlu yok; Vladimir de Serpuhov’da. Bana inanmalısınız.” Birden keşişlerin arkasında duran Rodion’a döndü. “Rodion Kardeş,” dedi net bir sesle. “Moskova’ya çabuk geldin. Alelacele ne haber getirdin? Bana inanıyor musun, kardeş?”

“Evet,” dedi Rodion. “Başniya Kosteî’den geldim. Belki bir hafta önce olsa sana güler geçerdim... Ama şimdi... Belki de senin söylediğin gibidir.”

“Yalan söylüyor,” dedi Andrei. “Kızlar sık sık yalan söyler.”

“Hayır,” dedi Rodion yavaşça. “Hayır, yalan söylediğini sanmıyorum.”

Saşa, “Bana gelmek için mi Olya’nın yanından ayrıldın? Ablanın muhtemelen şu an sana ihtiyacı var,” dedi.

“Beni kovdu,” dedi Vasya. Gözleri ağabeyinin üzerinden ayrılmasa da sesi kelimelerinin peşinde koşuyordu. “Dmitrii İvanoviç’i uyarmalıyız.”

“Gitmene izin veremem, Aleksandr Kardeş,” diye araya girdi Andrei, çaresizce. “Konumum da kendi hayatım da tehlikeye girer.”

“O kesinlikle izin veremez,” diye belirtti muhafızlardan biri kalın sesle.

Keşişler birbirlerine baktılar.

İkisi de eski tecrübeli askerler olan Saşa ve Rodion, Andrei’den başlarını çevirip birbirlerine ve etraflarını sarmış sarhoş adamlara baktılar. Vasya başını eğip bekledi, onların duyamadıkları şeyleri duyuyordu sanki.

Saşa, Andrei'ye, "Kaçacağız," dedi yumuşak bir biçimde ve kısık sesle. "Ben tehlikeli bir adamım. Kapıları sürgüle, peder. Başına da bir bekçi dik."

Andrei genç adamın yüzüne uzun uzun ve sertçe baktı. "Bugünden önce yargılarından hiç şüphe etmedim," diye mırıldandı adam. Yine kısık sesle ekledi: "Tanrı sizinle olsun, oğullarım." Bir duraksama oldu. Sonra gönülsüzce, "Senin de yardımcın olsun, kızım," diye dedi.

Vasya o zaman ona gülümsedi. Andrei ağzını sertçe kapattı. Saşa'yla göz göze geldi. "Alın onları," dedi yüksek sesle. "Aleksandr Kardeş'i tutup..."

Ama Saşa çoktan kılıcını kaldırmıştı; üç darbeye sarhoş muhafızları silahsız bıraktı ve geri kalanının arasından da zorla geçti. Rodion kendine yol açmak için baltasının sapını kullandı, Vasya da akıllı davranarak ikisinin arasında kaldı. Sonra etraflarını çevrelemiş olan kalabalığı aştılar ve revaklı bahçeyi koşarak geçip onları Moskova'ya çıkaracak olan arka kapıya gittiler.

Vasya'nın tekmesinin verdiği acıdan Konstantin'in gözleri kör olmuştu; bir an için gözlerinin önünde çakan kızıl kıvılcımlarla pis kokan hamamda iki büklüm kalmıştı. Kapının açılıp sertçe kapandığını duydu. Ardından iç odadaki ağlama sesleri dışında sessizlik çöktü.

Midesinin bulandığını hissederek gözlerini açtı.

Vasya gitmişti. Hayalî bir yaratık oturmuş, onu ciddi bir merakla inceliyordu.

Konstantin öyle hızlı doğrulmuştu ki gözleri tekrar karardı.

Bannik, "Tek gözlü tanrı sana dokunmuş," diye bilgilendirdi rahibi. "Pisboğaz. Bu yüzden bizi görüyorsun. Senin türünden biriyle uzun zamandır tanışmamıştım." Bannik şişman, çıplak, sisli kalçası üzerinde arkasına yaslanarak oturdu. "Bir kehanet dinlemek ister misin?"

Konstantin'in vücudundan buz gibi bir ter boşaldı. Sendeleyerek doğruldu. "Geri çekil, şeytan. Benden uzak dur!"

Bannik yerinden kıpırdamadı. Kötücül bir tavrıyla, "İnsanlar arasında meşhur olacaksın," diye bilgilendirdi rahibi. "Ve bundan tek kazancın dehşet olacak."

Konstantin terli elini tüm ağırlığıyla kapı mandalına koydu. “İnsanlar arasında meşhur mu olacağım?”

Bannik homurdandı ve bir kepçe dolusu kaynar su fırlattı. “Çık dışarı, seni zavallı açgözlü yaratık. Çık git ve ölüleri huzur içinde bırak.” Biraz daha su fırlattı.

Konstantin çılgık attı ve yarı düşerek, haşlanmış halde, üzerinden sular damlayarak hamamdan çıktı. Vasya... Vasya neredeydi? O kız, üzerindeki bu laneti kaldırabilirdi. Vasya ona anlatabilirdi...

Ama Vasya gitmişti. Konstantin sendeleyerek biraz avluyu aradı ancak kıza dair bir iz bulamadı. Ayak izleri bile yoktu. Tabii ki gitmişti. Şeytanlarla iş birliği yapan bir cadı değil miydi zaten o?

Kasyan Lutoviç küçük bir görevi yerine getirmesi karşılığında ona intikam sözü vermişti. “Küçük cadılardan nefret mi ediyorsun?” demişti Kasyan. “Eh, senin Vasya, Moskova’daki tek cadı değil. Benim için bu işi hallet. Sonra sana yardım edeceğim...”

Sözler, boş vaatler. Kasyan Lutoviç’in ne söylediğinin ne anlamı vardı? Din adamları intikam almazdı. Ama...

Bu intikam değil ki, diye düşündü Konstantin. Şeytanla savaşmak, Tanrı’nın gözünde iyi bir şeydi. Ayrıca Kasyan’ın söyledikleri doğruysa... Konstantin gerçekten de bir piskopos olabilirdi. Sadece ilk önce...

Konstantin Nikonoviç ruhunda bir acıyla, terem kulesine gitti. Kule neredeyse boştu, ateşleri sönmeye durmuştu. Olga’nın tüm cariyeleri, ge-ride bıraktığı hamamda, prensesin yanındaydı.

Fakat kule tamamen boş değildi. Kara saçlı bir kız çocuk, masum gözlerinin önünde hayaletlerle terem’de uyuyordu. O çalkantılı gecede kapısında nöbet tutan yaşlı bakıcı, rahibe hayran olduğundan, onun o-ritesini asla sorgulamazdı.

Saşa, Rodion ve Vasya manastır duvarının gölgesinde soluklanmak için kısa bir süre durdular. Arkalarında kalan manastır, bahar ırmakları gibi çağlıyordu; öfkeyle peşlerine düşen Dmitrii’nin muhafızlarının bir yerlerden fırlaması an meselesiydi. “Acele edelim,” dedi Vasya.

Sarhoşlar sendeleyerek evlerine gitmeye başladıklarından eğlence de yavaş yavaş bitiyordu. Ertesi gün Af Günü’yü. Üçlü, gölgelere sığınıp

fark edilmeden tepeyi hızla çıkıyordu. Saşa çalıntı kılıcını, Rodion ise baltasını taşıyordu.

Büyük Prens'in sarayı, tepenin zirvesinde tıknaz ve dayanıklı görünüyordu. Ahşap kapıyı meşaleler aydınlatıyordu ve titreyen iki muhafız, sakallarında buzlarla kapının iki yanında bekliyordu. Kesinlikle yakın tehlike altında bir saray gibi görünmüyordu.

"Şimdi ne yapacağız?" diye fısıldadı Rodion, karşı duvarın gölgesinde pusuya yattıklarında.

"İçeri girmeliyiz," dedi Vasya sabırsızca. "Büyük Prens uyandırılmalı ve uyurulmalı."

"Sen nasıl..." diye başladı Rodion.

"İki küçük kapı daha var," diye böldü Saşa. "Ana kapıdan hariç. Ama onlar içeriden sürgülenmiştir."

"Duvarın üzerinden geçmeliyiz," dedi Vasya kısaca.

Saşa kız kardeşine baktı. Onu hiç tipik bir kız olarak görmemişti ama ondaki son uysallık kırıntıları da artık yok olmuştu. Kıvrak bir zekâya sahipti. Güçlü uzuvları, elbisesiyle gizlenmiş olsa da tüm şiddeti ve cüretkârlığıyla oradaydı. Her zamankinden hem daha çok hem de daha az kadınsıydı.

Cadı. Bu kelime aklından geçmişti. *Böyle kadınlara cadı diyoruz çünkü bunu tarif edecek başka bir kelimemiz yok.*

Vasya onun düşüncelerini tahmin etmiş gibiydi; başını tasalı bir teslimiyetle eğdi. Sonra da, "İkinizden daha ufak tefeğim. Bana yardım ederseniz duvarın üzerine çıkabilirim. Sizin için bir kapı açacağım," dedi. Kızın gözleri bir kez daha karlı, sessiz sokakta dolaştı. "Siz de bu sırada düşmanları gözleyin."

"Emirleri niye sen veriyorsun?" dedi Rodion. "Tüm bunları nereden biliyorsun?"

"Sen," diye araya girdi Saşa sabırsızlıkla, "bizim için nasıl bir kapı açmayı düşünüyorsun?"

İki adam da Vasya'nın cevap olarak sunduğu geniş ve kaygısız tebessüme güvenmemişti. "İzleyin," dedi Vasya.

Saşa ile Rodion birbirine baktı. Savaş meydanlarında böyle bir surat ifadesi takınan adamlar görmüşlerdi ve sonu nadiren iyi bitmişti.

Vasya, Büyük Moskova Prensi'nin duvarlarına bir hayalet gibi koştu. Saşa da peşinden gitti. Vasya'nın yüzünde ağabeyinin hoşuna gitmeyen, değişik bir ışık vardı. "Beni yukarı kaldır," dedi Vasya.

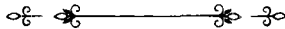
"Vasya..."

"Vakit yok, ağabey."

"Meryem Ana aşkına," diye mırıldandı Saşa ve kardeşinin ağırlığını sırtlanmak için eğildi. Vasya ağabeyinin sırtına ve ağabeyi doğrulurken de omzuna çıkarken kuş kadar hafıftı. Hâlâ boyu duvara yetişmiyordu ama sonra beklenmedik bir şekilde sıçrayıp ağabeyini geriye doğru savurarak yere serdi ve güçlü parmaklarının ilk iki eklem yeriyle duvarın üstüne tutundu. Elleri eldiven yoktu. Var gücüyle kendini yukarı çekti. Botlu ayaklarından biri duvarın üstüne yükseldi. Bir an sonra Vasya neredeyse görünmez halde duvarın tepesinde çömüyordu. Ardından diğer tarafa, derin karlara atlayıverdi.

Saşa üzerindeki karları silkeleyerek ayağa kalktı. Rodion da onun arkasından başını iki yana sallayarak geldi. "Onunla Lesnaya Zemliya'da karşılaştığımda yağmurda kaybolmuştum," dedi. "O da mantar topluyordu, su perisi gibi sırlıslıklamdı ve dizginsiz ata biniyordu. Onun rahibe manastırına uygun olmayan bir kız olduğunu biliyordum ama..."

"Doğası böyle," dedi Saşa. "Hem lanet hem nimet gibi, onu yargılayacak tek kişi de Tanrı. Ama bu konuda ona güveneceğim. Düşmanları gözleyip beklemeliyiz."

Vasya duvarın üzerinden bir kar yığınının iniş yaptı ve hiçbir yeri incinmeden ayağa kalktı. Şimdi Dmitrii İvanoviç'in sarayının etrafındaki aptal koşu yarışının meyvelerini yeme vaktiydi... Çünkü o anki konumundan son derece emindi... Bir yandan da o günün üzerinden ne çok zaman geçmiş gibi geldiğini düşündü. İşte... ahırlar oradaydı. Orada da... bira-hane. Tütsüleme yeri, tabakhane ve demirci ocağı. Sarayın kendisi.

Vasya her şeyden önce atını istiyordu. Onun gücünü, sıcak nefesini, çetrefilli olmayan duygusal yakınlığını istiyordu. Solovey olmadan Vasya elbisesi içinde kayıp bir kızdı, oysa onun sırtına çıktığında kendini yenilmez hissediyordu.

Fakat o koşu yarışının bir faydası daha olmuştu ve onu kullanmalıydı.

Buz kesmiş parmaklarıyla Vasya daha önce hayaletin emmesi için açtığı bileğindeki kesigi yeniden kanattı. Karların üzerine üç damla kan akıttı.

Dvorovoi,⁵⁸ domovoi'den daha nadir görülen, az anlaşılan ve bazen de daha muzır olan avlu koruyucusuydu. Bu dvorovoi yıldızların ışığından ve çamurlu topraktan hafifçe ayrılıyor, pis bir kar yığını gibi görünüyordu ve Moskova'daki diğer tüm yaratıklar kadar solgundu.

Vasya onu gördüğüne memnun oldu.

"Yine mi sen?" dedi dişlerini göstererek. "Avluma izinsiz girdin."

"Efendini kurtarmak için," diye yanıtladı Vasya.

Dvorovoi gülümsedi. "Belki de yeni bir efendi istiyorumdur. Kızıl büyücü uykucuyu uyandıracak ve çanları susturacak, belki o zaman halk bana yeniden ikramlarda bulunur."

Uykucu... Vasya başını sertçe iki yana salladı. "Sen seçim yapamazsın," dedi ona. "İyi günde de kötü günde de halkına bağlısın ve ihtiyaç anında onlara yardım etmelisin. Niyetim kötü değil. Bana yardım edecek misin şimdi?" Vasya ihtiyatla uzandı ve kanlı parmaklarını dvorovoi'nin soğuk, biçimsiz yüzüne bastırdı.

"Bana ne yaptıracaksın?" diye sordu dvorovoi temkinli bir şekilde. Kızın kanının kokusu üzerine sinmişti. Artık kardan çok ete bürünmüştü.

Vasya ona soğuk bir gülümsemeyle baktı. "Gürültü çıkar," dedi. "Tüm lanetli sarayı ayağa kaldır. Gizli işlere vakit kalmadı."

Büyük Prens'in sarayına içkilerin verdiği sarhoşluğun sessizliği çökmüştü, dışarıdaki şehir de oldukça sessizdi. Ama bu, kekler ve içkilerle geçen günlerin ardından beklenen huzurlu sükûnet hali değildi. Sessizlikte bir gerilim kol geziyor ve Vasya'nın tüylerini diken diken ediyordu. Dvorovoi, kızı gözlerini kısıp sonuna kadar dinlemiş ve sonra birden kaybolmuştu.

Vasya çocukluğundan beri çıt çıkarmadan yürüyebiliyordu ama şimdi duvarı solunda tutup bir hırsız titizliğiyle gölgeden gölgeye geçerken

⁵⁸Rus folklorunda dvor'un ya da avlunun koruyucusu. (y.n.)

nefes bile almaktan korkuyordu. Arka kapı neredeydi? Oluk oluk biriken meşale ışıklarından kaçınıyor, kapıyı ve muhafızları gözlüyor, her sese kulak kabartıyordu...

Birden avlunun karşısından bin tane kedinin kuyruğu çekilmiş gibi bir çığlık koptu. Kulübelerindeki köpekler havlamaya başladı.

Yukarıdaki balkondan bir meşale geçti ve bir lamba yandı. Avludaki yaygara arttıkça lambalar peş peşe yandı. Bir kadın çığlığı bastı. Vasya neredeyse gülümseyecekti. Artık gizli kapaklı işlere yer kalmamıştı.

Bir an sonra Vasya bir adamın bacaklarına takılıp yoğun karın üzerine serildi. Kalbi küt küt atarken güçlükle ayağa kalkıp etrafına baktı. Arka kapı sağ tarafındaydı ve gölgede kalıyordu. Önünde oturan muhafızın başı göğsüne düşmüştü. Vasya o muhafızın bacaklarına takılıp düştüğünü fark etti.

Vasya iyice yaklaştı. Adam hareket etmedi. Vasya parmaklarını adamın yüzüne yaklaştırdı. Nefes almıyordu. Adamı omzundan sarstığında başı boynunda sallandı. Boğazında derin bir kesik vardı, karların üzerinde gölge sandığı şey aslında bir kan gölüydü...

Avludaki gürültü artıyordu. Birden dört... hayır, altı güçlü adam sessiz ve aceleci adımlarla Vasya'nın karşı tarafında kalan gölgelerden çıkıp sarayın merdivenlerine yöneldi. *Kasyan onları eğlence sırasında içeri almış olmalı*, diye düşündü Vasya. *Çok geç kaldım*. Vasya gücünü topladı, uyuşuk ellerini ölü muhafızın koltuk altlarına sokup adamı sürükleyerek, bir yandan da ruhu için dua ederek, karda ayakları kayarak uzaklaştırdı.

Vasya kapıyı açar açmaz Saşa yanından geçip avluya girdi.

"Rodion nerede?" diye sordu Vasya.

Ağabeyi sadece başını iki yana salladı, gözleri çoktan yüzen gölgelere, itişip kakışan bedenlere, ateşlerden yayılan ışıklara ve karanlığa, yeni ve bariz bir kavga sesinin geldiği yöne kaydı. Bir adam merdivenleri çevreleyen güzel, panelli korkuluklardan bağıarak avluya düştü. Köpekler hâlâ kulübelerinde havlıyordu. Vasya bir an için saray kapısının önünde Kasyan'ın karanlıkta siyah gibi görünen kızıl saçlarıyla gergin bir şekilde durduğunu gördüğü sandı.

Sonra yukarıdan bir savaş çığlığı yükseldi... Büyük Moskova Prensi'nin sesiydi bu... Şaşkınlık ve uyku sersemliğiyle çatallaşmış olsa da güven verici bir şekilde güçlüydü.

“Mitya,”⁵⁹ diye fısıldadı Saşa. Bu çocukça lakap muhtemelen on altı yaşında taç giymesinden bu yana Dmitrii’nin yüzüne söylenmemiş her şeyin saklı bir ifadesiydi. Birlikte paylaştıkları gençliğin canlı yankısıydı. *Bu yüzden geri dönmedi. Bizi ne kadar sevsen de bu prensi daha çok seviyordun ve Dmitrii’nin ona ihtiyacı vardı,* diye düşündü Vasya.

“Burada kal, Vasya,” dedi Saşa. “Gizlen. Kapıyı sürgüle.” Sonra doğrudan kavga yerine doğru koşmaya başladı Saşa, kılıcı gökten gelen ışıkla alev almış gibi görünüyordu. Avlunun dört bir yanından muhafızlar aynı yere geliyordu. Ardından ana kapıdan yıkıcı bir çatırtı geldi. Muhafızların ayakları bocaladı; arkalarındaki ve yukarıdaki tehditler arasında kalmışlardı. Saşa tereddüt etmedi. Güney merdivenlerinin eteklerine ulaştı ve karanlığa daldı.

Vasya, Saşa’nın sözünü dinleyip kapıyı sürgüledi, ardından saklandığı gölgede bir an için tereddütle bekledi. Bakışları hareketli ana kapıdan şaşkın saray muhafızlarına ve sarayın yarık biçimindeki pencerelerinin ardında çılgınca sallanan ışıklara kaydı.

Ağabeyinin bağrışını ve kılıcının çınlamasını işiten Vasya, Saşa’nın hayatı için dua edip ahıra yöneldi. Büyük Prens için onu bağıra bağıra uyarmak dışında bir şey yapacaksa atına ihtiyacı vardı.

Uzun, alçak tavanlı ahıra ulaştı ve tekrar gölgelere sığındı.

Avludaki bir muhafız inleyip yere düştü, duvarın üzerinden bir okla vurulmuştu. Bütün avlu bağrış çağırışlar, koşuşturmalar ve birçoğu sarhoş olan sersemlemiş adamlarla kaynıyordu. Daha fazla ok atıldı. Daha fazla adam yere yığıldı. Tüm bu gürültülerin üzerinde yine Dmitrii’nin sesi duyuldu fakat bu defa çaresizliği sesinden belliydi. Vasya, Saşa’nın ona vaktinde ulaşabilmesi için dua etti.

Kapıdaki kavga yeniden şiddetlendi. Vasya’nın Solovey’e ulaşması şarttı. Acaba orada mıydı? Öldürülmüş müydü, başka bir yere mi götürülmüştü, yaralı mıydı?

Vasya dudaklarını büzüp ısıklık çaldı.

Hemen tanıdık, hiddetli bir kişnemenin verdiği rahatlama dalgasıyla ödüllendirildi. Ardından Solovey ahırı yıkacakmış gibi bir çarpma sesi duyuldu. Diğer atlar da cıyıkladı ve çok geçmeden bütün bina ayağa

⁵⁹Rusçada Dmitri isminin sevgi dolu, çocukça ifadesidir. “Dünyayı sever” anlamına gelir. (ç. n.)

kalktı. Ayaklanmaya bir ses daha katıldı; Vasya'nın daha önce duyduğu kadarıyla herhangi bir ata ait olamayacak, ısığa ve iniltiye benzeyen bir çığlıktı bu.

Vasya bir an yarı uyanık seyislerin bağrıışlarını dinledi. Sonra vaktin geldiğine karar vererek içeri daldı.

İçeride neredeyse avludaki kadar fena bir kaos olduğunu gördü. Paniklemiş atlar ahır bölmelerinde debeleniyordu; seyisler onları mı sakinleştirseler yoksa dışarıdaki yaygaraya mı baksalar bilemiyorlardı. Seyislerin hepsi silahsızdı ve hepsi korkudan tir tir titriyordu. Okların ısığı da artık çığlıklar gibi net bir şekilde duyulabiliyordu.

“Ne yapmanız gerekiyorsa yapın ve çıkın,” dedi cılız bir ses. “Düşman çok yakınımızda ve bizi korkutuyorsunuz.” Vasya bakışlarını yukarıdaki samanlığın gölgelerine kaldırdı ve küçük bir yüze ait bir çift küçük gözün kendisine sert sert baktığını gördü. Bir elini onu anladığını belli etmek için kaldırdı.

Çiyerti soluyor, diye düşündü. *Ama yok olmadılar.* Bu düşünce yüreğini hoplattı. Ardından ahır tuhaf bir parıltıyla aydınlanınca kaşlarını çatı.

Ahır bölmeleri sırasının dibine kayarak telaşlı seyislerin görüş alanının dışında kaldı. Vasya ilerlerken bu parıltı da güçlendi. Vasya'nın sessiz adımları hareket etmeyi kesti.

Kasyan'ın altın kısırağı parlıyordu. Yeleşi ve kuyruğu ışık huzmeleri gibiydi. Hâlâ altın başlığı, dizginleri, yuları... hepsini giyiyordu. Kısarak, Vasya'ya doğru bir kulağını eğdi ve burnundan kendi ışığıyla aydınlatığı solgun bir sis bulutu gibi yumuşak bir nefes verdi.

Kısıraktan üç bölme aşağıda Solovey durmuş, kulaklarını dikmiş Vasya'yı izliyordu. Bu iki at yaygaranın ortasında kıpırdamadan duruyordu. Solovey'e de dizgin vurulmuştu ve at, ahır bölmesinin kapısına sıkıca bağlanmıştı; ön ayaklarında da ayak bağı vardı. Vasya son on adımlık mesafeyi koşarak geçti ve kollarını aygırın boynuna doladı.

Gelmeyeceksin diye korktum, dedi Solovey. *Seni nerede arayacağımı bilemedim. Kan kokuyorsun.*

Vasya kendini topladı ve aygırın dizgin başlığının tokalarını el yordamıyla aradı ve çekiştirip bir çırpıda bu acayip aleti yere fırlattı. “Buradayım,” diye fısıldadı Vasya. “Buradayım. Kasyan'ın atı neden parlıyor?”

Solovey homurdandı ve bağlarından kurtulan başını rahatça salladı. *Aramızda en büyüğü o, dedi. En büyüğü ve en tehlikelisi. Onu ilk başta tanıyamadım... Zorla alıkonabileceğine inanamadım.*

Kısarak onları kulaklarını dikmiş dinliyordu ve iki yakıcı gözünde temkinli ve sarsılmaz bir ifade vardı. *Beni serbest bırak, dedi kısarak.*

Atlar çoğunlukla vücutları ve kulaklarıyla konuşurdu ama Vasya bu kısırağın sesini kemiklerinde duyabiliyordu.

Vasya, “En büyüğünüz mü?” diye fısıldadı Solovey’e.

Beni özgür bırak.

Solovey huzursuz bir şekilde yeri eşeledi. *Evet. Bırak gidelim, dedi. Bizi bırak ormana gidelim... Burası bize uygun bir yer değil.*

“Hakkın var,” dedi Vasya. “Burası bize uygun bir yer değil. Ama biraz daha beklememiz gerek. Ödenecek borçlar var.” Aygırın ayak bağlarını kesti.

Beni serbest bırak, dedi tekrar altın kısarak. Vasya yavaş yavaş doğruldu. Kısarak onları erimiş altın gibi gözleriyle izliyordu. Güçlkle zapt edilebilen bir güç, derisinin altında kaynıyordu sanki.

Vasya, dedi Solovey huzursuzca.

Vasya onu güç bela duyuyordu. Bir ateşin kalbine benzeyen kısırağın gözlerine bakakalmıştı, ona doğru bir adım attı, sonra bir adım daha. Solovey arkasından cıyıkladı. *Vasya!*

Kısarak, köpüklerle dolu altın başlığını zorladı ve Vasya’nın gözünün içine baktı. Vasya hayatı boyunca hiç atlardan korkmamışken bu attan korktuğunu fark etti.

Belki de her şeyden öte bu yüzden... hissetmemesi gereken bu korkudan tiksindiği için... Vasya altın tokaya uzandı ve dizgin başlığını kısırağın kafasından çıkardı.

Kısarak donakaldı. Vasya donakaldı. Solovey donakaldı. Dünya bile göğün altında hareketsiz kalmış gibiydi. “Nesin sen?” diye fısıldadı kısarağa.

Kısarak başını eğdi... yavaşça, çok yavaşça... ve başından çıkarılan altın yığının dokundu, ardından başını kaldırıp burnuyla Vasya’nın yanığına dokundu.

Teni cayır cayır yanınca Vasya irkilip nefes nefese geri çekildi. Bir elini yanağına koyduğunda yanağında bir kabarıklık oluştuğunu hissetti.

Sonra dünya tekrar harekete geçti; Solovey arkasında şahlanıyordu. *Vasya, geri çekil.*

Kısrak başını hızlıca kaldırdı. Vasya geri çekildi. Kısrak şaha kalktı ve Vasya onun korkutucu güzelliğinden kalbi duracak sandı. Yüzünün yanıp kavrulduğunu hissediyordu ve nefesi boğazında kalmıştı. *Alacakanlıkta doğdum*, demişti Solovey ona bir keresinde. *Belki de yumurtadan çıktım*. Vasya, Solovey'in nefesini ensesinde hissedene kadar geri çekildi, gözlerini altın kısraktan ayırmadan Solovey'in ahır bölmesinin kapısını el yordamıyla bulup tuttu... Kısrak mı?

Bülbül, diye düşündü Vasya. *Solovey bülbül demek.*

O zaman başkaları da olamaz mıydı? Başka bir şey olabilen atlar... Bu kısrak... Hayır. Kısrak değil. Kısrak falan değildi. Çünkü Vasya'nın gözleri önünde şaha kalkan at altın bir kuşa dönüşmüştü, Vasya'nın gördüğü tüm kuşlardan daha büyüktü, kanatları mavi, turuncu ve kırmızı ateşlendi.

"Zhar Ptitsa,"⁶⁰ dedi Vasya. Dünya'nın ayaklarının dibine oturup ateş kuşuyla ilgili masallar dinlememiş gibi bu iki kelimenin tadına varmıştı.

Kuşun kanat çırpışı, Vasya'nın yüzünde hissettiği kavurucu ateşi yeliliyordu ve kuşun tüylerinin kenarları tıpkı dumanı tüten alevler gibiydi. Solovey yarı korku ve yarı zaferle tiz bir çığlık attı. Etraflarındaki tüm atlar korku dolu çığlıklar atıp tekmeyle bastılar.

Kış havasında sıcaklık dalgalanarak, buhar çıkararak yayıldı. Ateş kuşu, ahır bölmesinin parmaklıklarını birkaç ince çubukmuş gibi kırır ve öne atılıp ardından yağmur gibi kıvılcımlar yağdırarak çatıya fırladı. Çatı onun için bir engel değildi. Kuş, çatıyı delip geçti ve ışığını yayarak uçtu. Gitgide yükseldi, güneş gibi parlaktı, öyle ki gece vakti bir anda gündüz haline gelmişti. Vasya avluda bir yerlerde öfkeli bir haykırış işitti.

Ateş kuşunun gidişini ağzı açık halde, hayranlıkla, dehşetle, sessizce izledi. Ateş kuşunun ardında, geçtiği yerlerde bıraktığı alev izleri çoktan samanları tutuşturmuştu. Ateşten bir parmak kuru bir direğe tırmandı ve yeni bir sıcaklık dalgası Vasya'nın yanan yanağını alazladı.

Etrafta alevler yükselmeye başladı ve şaşırtıcı bir hızla dumanlar etrafı sardı.

⁶⁰ Ateş Kuşu. (Ç. n.)

Vasya bir çığlıkla kendini topladı ve atları serbest bırakmak için koştu. Bir an için yanında küçük, saman rengi ahır ruhunu gördü; ona, “Ateş kuşunu serbest bırakacak kadar aptal bir kızsın!” diye tısladı. Sonra da gidip ahır bölmelerinin kapılarını Vasya’dan daha çabuk açmaya koyuldu.

Seyislerden bazıları kapıları ağzına kadar açık bırakarak çoktan kaçmıştı; içeriye süzülen esinti alevleri yelliyordu. Diğer seyisler ise afallamıştı fakat kendilerine yöneltilecek suçlamalardan korktukları için dumanda tam olarak seçemedikleri silüetlerin atları serbest bırakmalarına yardım etmeye koştular. Vasya, Solovey, seyisler ve küçük vazıla⁶¹ dehşete düşmüş atları dışarı çıkarmaya başladılar. Duman hepsini boğuyordu ve Vasya birden çok kez ezilme tehlikesiyle karşı karşıya kaldı.

Vasya nihayet Büyük Prens’in ahırına götürülmüş olan ve ahır bölmesinde panikle şahlanan Zima’sının yanına gelebilmişti. Vasya onun uçuşan toynaklarından kaçındı ve asılıp ahır bölmesinin sürgüsünü kaldırdı. “Dışarı çık,” dedi ona şiddetle. “Bu taraftan. Git!” Bu emir ve kalçalarına atılan bir şaplak, genç kısrakı kapıya doğru koşturmuştu.

Solovey, Vasya’nın omzunda belirdi. Artık alevler dört bir yanı sarmıştı, bahar dansçıları gibi eğilip bükülüyorlardı. Sıcaklık, Vasya’nın yüzünü kavuruyordu. Vasya bir an için Morozko’yu siyahlar içinde gördüğünü sandı.

Yanan bir saman tanesi yan tarafına düşünce Solovey çığlığı bastı. *Vasya, dışarı çıkmıyız.*

Bütün atlar serbest bırakılmamıştı; alevlerin gizlediği, geride kalan birkaç tanesinin çığlıklarını duyabiliyordu.

“Hayır! Onlar...” Ama itirazı yarım kaldı.

Avludan tamdık bir sesin çığlığı duyuldu.

⁶¹ Rus folklorunda ahırların ve çiftlik hayvanlarının koruyucusu. (y.n.)

25.
KULEDEKİ KIZ

Vasya, Solovey'in sırtına atladı ve alevler kurtlar gibi topuklarına sıçrarken aygır ahırdan dörtnala çıktı. Parlak kızıl bir gün ışığı parodisine çıktılar; yanan ahır sarı alevler avluya cehennem sıcaklığı yayıyordu ve Dmitrii'nin sarayının her yerinde ışıklar yanıyordu.

Avluda büyük bir kavga vardı, yukarıdan da ayaklanmaya benzer bir gürültü geliyordu. Ağabeyini göremiyordu... ama zaten o kötücül ışıktaki Vasya'nın dostunu düşmanından ayırması çok güçlü.

Ana kapıda büyük yarıklar oluşmuştu; daha fazla dayanamazdı. Köleler alevleri söndürmek için kovalarla ve ıslak battaniyelerle koşturuyordu; şimdi muhafızların yarısı da onlara yardım ediyordu. Tahtadan yapılmış bir şehirde yangın da en az oklar kadar tehlikeliydi.

Ardından o yarı tanıdık çığlık yeniden duyuldu. Yanan ahırdan çıkan ışık tüm avluya titrek bir aydınlanma sağlamıştı ve Vasya, Konstantin Nikonoviç'in iç duvar boyunca sinsi sinsi yürüdüğünü gördü.

Burada ne yapıyor olabilir ki? diye merak etti Vasya. İlk başta yalnızca şaşırmıştı.

Ancak sonra rahibin bir çocuğu bileğinden tutmuş olduğunu görüp dehşete düştü. Bu kızın bir pelerini, eşarbi ya da ayaklarında botları yoktu. Sefil bir halde titriyordu.

Vasya'nın tanıdığı bir sesle, "Vasya Teyze!" diye çığlık attı kız. "Vasya Teyze!" Kızın sesi sıcak havada kolayca duyuluyordu. "Bırak beni!"

"Maşa!" diye haykırdı Vasya, gördüklerine inanamayarak. Bir çocuk mu? Bir prensin kızı mı? *Burada mı?*

Sonra Kasyan Lutoviç'i gördü. Avluda öfke ve zaferle ağzı açılmış halde koşuyordu. Kaçan atlardan birinin çıplak sırtına atladı ve oklara aldırış etmeden duvar boyunca dörtnala ilerledi.

Bir nefes alımlık süre boyunca Vasya olanlara anlam veremedi.

O anda, zamanlaması mükemmel ayarlanmış bir hareketle Kasyan, Konstantin'e yetiştii, kızı kaptı ve atının terli omuzlarına yüzükoyun yattırdı.

“Maşal!” diye bağırdı Vasya. Solovey çoktan öne atılmış onları kovalıyordu. Aygırın dörtmala koşan ayaklarından etrafa sulu, çamurlu karlar sıçırıyordu. Vasya okları unutup atın boynuna doğru eğildi. Ama atın da binicisinin de koca avluyu boydan boya aşması gerekiyordu ve Kasyan çoktan terem'in merdivenlerine rahatsız edilmeden varmıştı. Atının omuzlarından, tek kolunun altında tuttuğu, tekmeleyip çırpınan Marya'yla birlikte kayarak indi. Kasyan'm bakışları Vasya'nın kilerle buluştu. Kasyan ona, dişlerini göstererek, “Şimdi,” diye seslendi, gözleri yükselen alevlerle parlıyordu, “gurur yaptığın için pişman olabilirsin.”

Kasyan, Marya'yla birlikte hızlıca karanlığa daldı. “Söz vermiştin!” diye haykırdı Konstantin onun arkasından tökezleyerek giderken. Merdivenlerin eteğine gelmiş, merdivenlerin karanlık tünelinin önünde tereddütte kalmıştı. “Ama demiştin ki...”

Ona vahşi kahkahalar cevap verdi, sonra sessizlik çöktü. Konstantin karanlığa bakakaldı.

Solovey ile Vasya avlunun diğer tarafına ulaşmıştı. Konstantin dönüp onlarla yüzleşti. Solovey şaha kalktı, toynakları rahibin kafasının dibindeydi. Konstantin geriye doğru tökezledi. Vasya öne eğildi, bakışları da sesi kadar buz gibiydi. Arkalarındaki kapı dövölüyordu; yukarıdan kılıç sesleri geliyordu. “Ne yaptın sen? O adam yeğenimden ne istiyor?”

“Bana intikam sözü vermişti,” diye fısıldadı Konstantin. Baştan ayağa titriyordu. “Demişti ki tek yapman gereken...”

“Tanrı aşkına!” diye haykırdı Vasya. Solovey'in omuzlarından kayarak indi. “*Neyin* intikamı? Bir keresinde hayatını kurtardım. Sen hâlâ aynı adamken ben senin hayatını kurtardım. Unuttun mu? *Kasyan yeğenimden ne istiyor?*”

Kısacık bir an için Vasya tüm o acı katmanlarının altında ressamı, rahibi gördü. “Dedi ki eğer ben seni alacak olursam, onun da yeğenini alması gerekirmiş,” diye fısıldadı Konstantin. “Dedi ki eğer ben...” Sesi tizleşmişti. “Ben istemedim! Ama sen beni terk ettin! Beni gördüğüm

şeytanlarla yalnız bıraktın. Başka ne yapacaktım? Gel şimdi. Artık buradasın, benim senden tek isteğim...”

“Yine kandırıldın,” diye lafını böldü Vasya soğuk bir tavırla. “Gözüm görmesin seni. Ablamın çocuğunu vaftiz ettin; bunun hatırına öldürmeyeceğim seni.”

“Vasya,” dedi Konstantin. Vasya’ya uzanmaya çalıştı fakat Solovey sarı dişleriyle ısırmağa çalışınca hemen elini yere indirdi. “Senin için yaptım. Senin yüzünden. Ben... senden nefret ediyorum. Sen... çok güzelsin.” Bunu bir küfür, bir lanet gibi söylemişti. “Bir kez olsun dinleseydin...”

“Sen sadece daha aşağılık şeylerin piyonu oldun,” diye yanıt verdi Vasya. “Ama artık yetti canıma. Seni bir daha görürsem, Konstantin Nikonoviç, canını kendi ellerimle alacağım.”

Konstantin ayağa kalktı. Belki de tekrar konuşmak istiyordu. Ama Vasya’nın daha fazla vakti yoktu. Solovey’e bir şeyler fısıldadı; Solovey bir yılan gibi hızla şaha kalktı. Konstantin şaşkınlıktan ağzı açık halde geriye doğru tökezledi, aygırın toynaklarından kaçınmaya çalıştı ve sonra arkasına dönüp kaçtı. Vasya onun koşarak kaçarken ağladığını duydu.

Ama onun gidişini izleyecek değildi. Avlunun geri kalanı yanan ahırdan ötürü ıslık ıslıkken yukarıya çıkan karanlık merdivenler korku saçıyor-du sanki. Vasya tek başına koşmağa yukarı çıkmak için kendini topladı. Bir ayağını ilk basamağa attı, arkasına dönüp, “Solovey,” dedi. “Sen...”

Ama sonra duraksadı çünkü yukarıdaki ve arkasındaki savaş sesi değişmişti. Vasya yeniden avluya bakmak için döndü. Ahırdan çıkan alevlerin boyu ağaçları aşmıştı ve tuhaf, donuk bir kırmızı renkle yanıyordu.

Kızıllaşmış gölgelerden ağızlarından salyaları akan karanlık şeyler sü-rünerek çıkmaya başlamıştı.

Vasya’nın kanı dondu. Dmitrii’nin avludaki adamları tökezledi. Orada burada dermansız ellerden kılıçlar düştü. Yukarıdan bir adam çığlık attı.

“Solovey,” diye fısıldadı Vasya. “Ne...”

Sonra son bir çatırtı çıkararak kapı pes etti. Çelubey kızıl ışıkların altına emirler yağdırarak, beceriksiz ve korkusuz bir şekilde dörtmala girdi. Sağında ve solunda avluyu oklara boğan okçular vardı.

Dmitrii'nin adamları çoktan tükenmişti, ayakta zor duruyorlardı. Artık Vasya kayba, dehşete ve kaosa dair bir izlenim edinmişti; atlar suursuzca kaçıyor, oklar duvarın üzerinden uçuyor ve dört bir yanda kanlı karanlıktan soluk benizli, sırtan şeyler ellerini uzatıp sürünerek çıkıyordu. Çürümekten vıcık vıcık olmuş suratlarına bir gülücük yayılmıştı. Onların arkasından hızlı atlarıyla istikrarlı bir şekilde ilerleyen, ellerinde parlak kılıçları olan savaşçılar geliyordu.

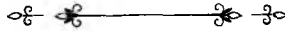
Büyücülük böyle bir şey miydi? Kasyan, Cehennemden ifritleri çağırabiliyor ve onlara sözünü geçirebiliyor muydu? Marya'yla kulenin tepesinde ne yapıyordu? Ahırdan çıkan alevler kana bulanmıştı sanki; gölgelerden gitgide daha fazla yaratık çıkıyor ve Vasya'nın insanlarını düşmanlarının kılıçlarına doğru sürüyordu.

Bir ok, ılık çalarak Vasya'nın başının yanından geçti ve hemen arkasındaki direğe saplandı. Vasya refleks olarak irkilip yerinden sıçradı. Bu korkunç şeylerden biri pençeli bir elini kör gözleriyle, sırtarak Vasya'ya uzattı. Solovey ön ayaklarıyla saldırınca yaratık geri düştü.

Çelubey'in kalın sesi yine seslendi. Ok yağmuru daha da hızlandı. Dmitrii'nin adamları bu yeni tehditle savaşmak için seferber olamıyorlardı çünkü hayaletlerle savaşıyorlardı.

Çok geçmeden Ruslar tek tek kıyımdan geçirilecekti.

Sonra Şaşa'nın sakin sesi net bir şekilde yankılandı. "Tanrı'nın kulları," dedi, "korkmayın!"

Şaşa, kız kardeşini arka kapıda bırakmış, merdivenlerden çıkıp saraydaki kavgaya dalmış; Büyük Prens'in, çığlıkların ve çatırtıların sesini takip etmişti. Aşağıda köpekler havlıyor, atlar cıvıkiyordu. Sarayın ön kapısına düzenli olarak vuruluyordu; Kasyan'ın adamları ve Çelubey'in Tatarları ölüleri uyandırmak için uluyorlardı. Saldırganların işlerini gizli kapaklı halletme şansı kalmamıştı; artık tek umutları hızlarında, ekecekleri kaos ve korku rohumlarındaydı. Vasya herkesi alarına geçirmeden önce arka kapıdan kaç adam girmişti içeri?

Eski ayı postunun küflü, kötü kokusu Şaşa'yı uyardı ve sonra merdivenin kısmen karanlık bir köşesinden Şaşa'nın başına doğru bir kılıç savruldu. Şaşa onu dişlerini gıcırdatacak ve etrafa kıvılcımlar saçılacak ka-

dar sarsılarak, var gücüyle engelledi. Bu, Kasyan'ın adamlarından biriydi. Saşa onunla çarpışmaya çalışmadı, ikinci darbesini savuşturdu, adamın yanından geçti, bir tekmeyle adamı merdivenlerden düşürdü ve koşmaya devam etti.

Bir kapı hafif aralıktı; ilk antreye daldı. Kimse yoktu. Sadece ölmüş hizmetliler, boğazı kesilmiş muhafızlar yerde yatıyordu.

Saşa, Dmitrii'nin sesinin sarayın daha üst katlarından geldiğini düşündü. Avludan gelen ve sarayın yarık biçimindeki pencerelerinden içeriye süzülen ışıklar birden daha çok parlamaya başladı. Saşa anlaşılmas dualar ederek koşmaya devam etti.

Burada da bir giriş salonu vardı, yine sessiz ve durgundu. Sadece tahratın arkasındaki kapı hafif aralıktı ve onun arkasından kılıç darbelerinin sesi geliyor ve sarı, titrek bir ışık görülüyordu.

Saşa hemen oraya koştu. Dmitrii İvanoviç, tek bir canlı muhafız dışındada tek başınaydı. Karşılarında kavisli kılıçlarıyla dört adam vardı. Zaten silahsız olan üç hizmetli ve silahları pek bir işe yaramayan dört muhafız ölmüş, yerde yatıyordu.

Saşa izlerken Büyük Prens'in son muhafızı da yüzüne kılıcın kabzasıyla darbe alarak yere düştü. Dmitrii saldırganı öldürdü ve dişlerini göstererek geri çekildi.

Kısacık bir an için Prens ile keşiş göz göze geldi.

Sonra Saşa kılıcını savurdu. Döne döne vurmaya devam etti ve kılıcını saldırganlardan birinin deri zırhlı sırtına geçirdi. Dmitrii ikinci adamın darbesini savuşturdu, kılıcıyla yatay bir kavis çizerek düşmanın kellesini uçurdu.

Saşa öne atıldı, ölmüş bir adamın kılıcını aldı, ardından ikiye ikilik bir yakın dövüş başladı, ta ki sonunda saldırganlar kan içinde yere yığılana kadar.

Sonra aniden ağır bir sessizlik çöktü.

Kuzenler göz göze geldi.

"Kim bunlar?" diye sordu Dmitrii, ölen adamlara bakarak.

"Kasyan'ın adamları," dedi Saşa.

“Şuradakini bir yerden tanıdığımı düşünmüştüm,” dedi Dmitrii, bir tanesini kılıcının yassı tarafıyla göstererek. Dmitrii’nin burnunda ve parmak eklemlerinde kan vardı; geniş göğsü nefes mücadelesiyle inip kalkıyordu. Aşağıdaki muhafız koğuşlarından bağrışlar geldi; dışarıdaki avluda daha da büyük bir gürültü koptu. Ardından parçalanma sesi geldi.

“Dmitrii İvanoviç,” dedi Saşa. “Yalvarırım affet beni.”

Büyük Prens’in onu oracıkta, gölgeler içinde öldürüp öldürmeyeceğini merak ediyordu Saşa.

“Niye bana yalan söyledin?” diye sordu Dmitrii.

“Kız kardeşimin fazileti için,” dedi Saşa. “Sonra da cesareti için.”

Dmitrii kabzası yılan biçimindeki kılıcını geniş, çıplak ve kanlı elinde tutuyordu. “Bana bir daha yalan söyleyecek misin?” diye sordu.

“Hayır,” dedi Saşa. “Yemin ederim söylemeyeceğim.”

Dmitrii üzerinden büyük bir yük kalkmış gibi iç çekti. “O zaman seni affediyorum.”

Avludan bir başka çatırtı daha geldi, ardından çılgınlık yükseldi ve ansızın göz kamaştırıcı bir ateş ışıdı yayıldı. “Neler oluyor?” diye sordu Dmitrii.

“Kasyan Lutoviç, Büyük Prens olmaya çalışıyor,” dedi Saşa.

Dmitrii bunun üzerine yavaşça ve kederle gülümsedi. “O zaman onu öldüreceğim,” dedi basitçe. “Gel benimle, kuzen.”

Saşa başını sallayarak onayladı ve ikili, aşağıdaki savaş alanına gitti.

Vasya hemen dönüp sesin geldiği yöne baktı. Ağabeyi merdivenlerin üstünde, basamakların ikiye ayrıldığı ya yukarıdaki terem’e ya da kabul salonlarına çıktığı merdiven sahanlığında duruyordu. Merdivenlerin paneli korkulukları kırılıp parçalanmıştı. Bir an sonra burnu ve parmak eklemleri kanayan Büyük Moskova Prensi karanlıktan çıktı, capcanlı ve dimdik ayakta idi, elinde kanlı kılıcını tutuyordu. Bir an için Dmitrii, Saşa’ya bakarken yüzü sevgiyle aydınlandı, öfkesini tamamen unutmuştu. Sonra kuzeniyle omuz omuza durup sesini yükseltti. “Kalkın, Tanrı’nın kulları!” diye bağırıyordu. “Hiçbir şeyden korkmayın!”

Savaş bir an durdu; dünya onu dinliyordu sanki. Ardından Dmitrii ile Saşa tek vücut olmuşçasına merdivenlerden bağırarak aceleyle indi. Vasya'ya göz ucuyla bile bakmadan Vasya'nın yanından geçip avluya çıktılar.

Onların haykırışları yanıt buldu. Rodion Kardeş elinde baltasıyla ana kapının enkazı üzerinden geçiyordu, üstelik yalnız değildi. Yanında ve arkasında keşişlerden, kasabalılardan ve savaşçılardan... kremlin kapılarının muhafızlarından oluşan karışık bir topluluk vardı.

Rodion'la birlikte gelenler, avludan girince geri çekildiler. Ölü şeyler anlaşılmaz sözler söyleyerek yeni tehdide doğru ilerlemeye başlamışlardı. Çelubey işini iyi biliyordu; elindeki gücü bir tarafta Dmitrii ile Saşa'yla, diğer tarafta Rodion'la çarpışması için ikiye bölmüştü. Savaşın gidişatı pamuk ipliğine bağlıydı.

Saşa hâlâ Dmitrii'yle omuz omuzaydı ve gri gözleri yanan tuhaf ateşten yayılan ışıktaki mora dönmüştü.

"Korkmayın!" diye seslendi Saşa yeniden. Kılıcını bir adama saplayıp bir başkasının darbesini savuşturdu. "Tanrı'nın kulları, korkmayın!"

Çelubey artık sinirlenmiş görünüyor, devamlı emirler yağdırıyordu. Oklar Büyük Prens'e çevrilmişti. Rus askerleri kâbustan uyanmış gibi gözlerini kırıştırtıyordu. Dmitrii, Kasyan'ın adamlarından birinin kellesini uçurdu, vücudunu bir tekmeyle yere yığıldıktan sonra, "İnanan insanlar için şeytan nedir ki?" diye bağırды.

Çelubey soğukkanlılıkla yayına bir ok geçirip Dmitrii'ye nişan aldı. Ama Saşa, Büyük Prens'i kenara itip oku üst koluyla karşıladı. İnledi; Vasya haykırarak isyan etti.

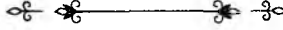
Dmitrii kuzenini yakaladı. Geniş uçlu ok, keşişin üst kolunu parçalamıştı. Adamlar tekrar bocaladı. Kızıl ışık güçlendi. Daha fazla ok atıldı. Bir tanesi Büyük Prens'in şapkasını teğet geçti. Ama Saşa, Dmitrii'yi itekleyip zorla ayağa kalktı, acıdan yüz ifadesi sertleşti. Okun sapını çekip çıkardı, kılıcını diğer eline aldı. "Ayağa kalkın, Tanrı'nın kulları!"

Rodion baltasını savururken savaş naraları attı. Adamlardan bazıları serbest atları yakalayıp üzerlerine bindiler ve nihayet hiddetle savaşa katıldılar.

"Solovey," dedi Vasya. "Kuleye çıkmalıyım. Maşa ile Kasyan'ın peşinden gitmeliyim. Git... Yalvarırım ağabeyime yardım et. Onu koru. Dmitrii İvanoviç'i koru."

Solovey kulaklarını yatırdı. *Ama sen öylece...*

Fakat Vasya çoktan bir elini aygırın burnuna koymuş, sonra da koşarak karanlığa çıkmıştı.

Vasya, Büyük Prens'in sarayının üst katlarına uzanan, panelli korkulukları olan merdivenlerden çıkana kadar o güzel paneller parçalanıp yıkılmıştı. Vasya merdivenin ikiye ayrıldığı, Saşa'nın aşağıya seslendiği merdiven sahanlığında durdu. Dönüp arkasına baktı. Dmitrii yanan ahırdan kaçan atlardan birine binmiş; ağabeyi de gönülsüz Solovey'in sırtına atlamıştı.

Solovey şaha kalktı ve Saşa'nın kılıcı aşağıya savruldu. Vasya onlar için dua edip başını yukarıya kaldırdı. Merdivenlerin sol kanadına cesetler iki büklüm yığılmıştı, o kanat Prens'in giriş salonuna çıkıyordu. Terem'e uzanan merdivenlerde ise sadece sıra dışı bir karanlık vardı.

Vasya sağa yöneldi, atının ve ağabeyinin görüntüsünü zihninde bir tılsım gibi tutup karanlığa koştu.

On adım. Yirmi. Yukarı. Yukarı.

Bu merdivenler ne kadar daha devam ediyordu? Şimdiye çoktan sonuna gelmiş olmalıydı.

Yukarıdan bir ayak sürüme sesi geldi. Vasya irkilip durdu. Adama benzeyen bir silüet Vasya'ya doğru yalpalayarak geliyor, körlemesine el yordamıyla aranıyordu. Bacakları bir kuklaya atmış gibi kaskatıydı.

Adam biraz daha yaklaşıncı Vasya onu tanıdı.

"Baba," diye haykırdı Vasya hiç düşünmeden. "Baba, sen misin?" Babasına benziyordu ama babası değildi; yüzü ona aitti ama bakışları boştu, vücudu onu öldüren darbeyle parçalanmış ve deforme olmuştu.

Piyotr yaklaştı. Duygusuz, parlayan gözlerini kıza çevirdi.

"Baba, affet beni..." Vasya uzandı.

Sonra babası ortadan kayboldu, geride yalnızca ateşten yayılan ışığı boğan bir karanlık kaldı. Vasya artık aşağıdaki savaşı duyamıyordu. Kalbi gümbür gümbür atarken duraksadı. Bu merdiven ne kadar uzundu? Vasya tekrar çıkmaya başladı. Nefesi kesiliyor, bacakları yanıyordu.

Merdivenlerin yukarisından pat diye bir ses geldi. Sonra bir tane daha duyuldu. Ayak sesleri. Vasya sendeliyor, nefesi kulaklarında uğulduyordu. Oradan... yukarıdaki karanlıktan gelen... gri gözleriyle ağabeyi Alyoşa'ydı; gözleri babasınıninkilere ne kadar da benziyordu. Ama boğazı yoktu... boğazı ve çenesi tamamen yoktu. Sökülüp atılmıştı, geriye kalan deri parçalarında diş izleri gördüğünü sandı Vasya. Bunu bir upir⁶² veya daha kötü bir şey yapmış olabilirdi ve o, ölmüştü...

Bu siluet konuşmaya çalıştı; Vasya bu kanlı harabenin bir şeyler söylemeye çalıştığını gördü. Gurultular ve et parçaları dışında bir şey çıkmasa da o soğuk ve gri gözler, Vasya'ya hüznle bakmaya devam etti.

Ağlamaya başlamış olan Vasya bu yaratığın yanından koşarak geçip merdivenleri çıkmaya devam etti.

Sonra merdivenlerin yukarisında küçük bir grup gördü; üç adam büzüşmüş bir yığının etrafında dikiliyordu, yüzleri kızıl bir ışıkla aydınlanmıştı.

Vasya bu yığının kız kardeşi İrina olduğunu anladı. İrina'nın yüzü çürük, etekleri kan içindeydi. Vasya anlamsız bir hırıltıyla adamların üzerine atıldı ama birden yok oldular. Geride sadece kız kardeşi kaldı. Sonra o da kayboldu ve zifiri karanlık geri döndü.

Vasya yine hıçkırıklarını yutarak, basamaklarda tökezleyerek yukarı çıkmayı sürdürdü. Şimdi önünde devasa bir gövde yatıyordu, baş aşağı yere serilmişti. Vasya ona doğru koşunca, onun yan yatmış Solovey olduğunu gördü; o bilge, kara gözlerinden birine bir ok saplanmıştı.

Bu gerçek miydi? Değil miydi? İki birden miydi? Ne zaman sona erecekti? Merdivenler daha ne kadar devam edebilirdi? Vasya artık cesaretini unutmmuş, merdivenleri tüm hızıyla çıkıyordu; yalnızca basamaklar, Vasya'nın dehşeti ve göğüs kafesini döven kalbi vardı. Kaçmaktan başka bir şey düşünemiyordu ama basamaklar bitmek bilmiyor, Vasya en çok korktuğu şeylerin hepsini izleyerek sonsuzluğa uzanıyormuş gibi gelen merdivenleri koşarak çıkıyordu.

Bir başka siluet belirdi; bu seferki yaşlı, iki büklüm ve peçeliydi. Nemli gözlerini kaldırıp Vasya'ya baktığında Vasya kendi gözlerini tanıdı.

⁶² Vampir. Çoğulu; *upiri*. (ç. n.)

Vasya hareket etmeyi kesti. Neredeyse nefes bile almayacaktı. *Bu*, en dehşet verici rüyasının yüzüydü: Büyüyüp durumu kabullenene, ruhu sararıp solana kadar duvarların ardına hapsedilen kendisi... Bu kâbus Vasilisa gibi bir kuleye hapsolmuştu; yaşlanıp çökene, delilik zihnini ele geçirene kadar oradan asla çıkamamıştı...

Ancak bu düşünce aklına gelir gelmez Vasya onu bastırdı.

Neredeyse bu yanılmanın yüzüne tükürerek, “Hayır,” dedi vahşice. “Bir zamanlar bu surete bürünmek yerine kış ormanında ölmeyi seçtim ben. Yine olsa yine seçerim. Sen hiçbir şeysin; beni korkutmak için yaratılmış bir gölgesin sadece.”

Bu silueti itekleyip geçmeye çalıştı. Ama kadın hareket etmedi ya da yok olmadı. “Bekle,” diye tısladı.

Vasya durdu ve bu çökmüş surata bir daha baktı. Sonra durumu anladı. “Sen kuledeki hayaletsin.”

Hayalet başını sallayarak onayladı. “Rahibin... *Marya'yı* götürdüğünü gördüm,” diye fısıldadı. “Takip ettim. Ne zamandır kuleden ayrılmamıştım... ama takip ettim. Hiçbir şey yapamam... ama peşinden gittim. Çocuk için.” Hayaletin yüzündeki bu keder de neydi böyle? Bu acı? Hayaletin boğazı harekete geçti. “Git... İçeride,” dedi. “Kapı orada.” Titreyen elini boş bir duvar gibi görünen yere koydu. “Kurtar onu.”

“Teşekkür ederim... Üzgünüm,” diye fısıldadı Vasya. Kule, duvarlar ve artık her kimse bu kadının uzun süreli ızdırabı için üzgündü. “Elimden gelirse seni özgür bırakacağım.”

Hayalet yalnızca başını iki yana salladı ve kenara çekildi. Vasya hemen sol tarafında bir kapı olduğunu gördü. Kapıyı açıp içeri girdi.

Vasya muazzam bir odadaydı. Fırında küçük bir ateş yanıyordu. Işığı, odayı dolduran sayısız ipek ve altın eşyayı aydınlatıyordu. Yerlerde kalın, siyah postlar vardı. Duvarlarda süs eşyaları asılıydı ve her yerde minderler, sandıklar, siyah cilalı ahşap masalar vardı. Fırının etrafına alevlerin ve çiçeklerin, meyvelerin ve parlak kanatlı kuşların resmedildiği kiremitler döşenmişti.

Marya fırının yanındaki bankta oturmuş, açlıktan gözü dönmüş gibi kek yiyordu. Durmadan ısıyor, çığnıyor ve yutuyordu ama gözleri donuktu. Kasyan'ın Vasya'ya takmaya çalıştığı o ağır altın kolye kızın boynundaydı. Kız, kolyenin ağırlığıyla öne eğik duruyordu. Kolyenin taşı kıpkırmızı parlıyordu.

Ölümsüz Koşey⁶³ bir sandalyede oturuyordu. O ışıktaki saçları solgun boynu üzerinde kapkara parlıyordu. Paranın alabileceği bütün güzel kıyafetleri giymişti: Üzerine garip çiçekler işlenmiş bir gümüş kumaş; ipek, kadife, brokar ve Vasya'nın adını bile bilmediği şeyler... Kısa sakalı üzerinde ağzı açık sırtıyordu. Gözleri zafer parıltıları saçıyordu.

Midesi bulan Vasya, kapıyı arkasından kapatıp sessizce durdu.

"Hoş geldin, Vasya," dedi Kasyan. Dudakları hafif, vahşi bir gülümsemeyle kıvrıldı. "Gelmen ne kadar uzun sürdü. Yaratıklarım seni eğlendirdi mi?" Nedense daha genç görünüyordu: Vasya kadar gençti ve teni, tıka basa doymuş bir kene gibi pürüzsüz görünüyordu. "Çelubey geliyor. Dmitrii İvanoviç'i tahttan indirdikten sonra taç giyme törenimi izleyecek misin?"

"Yeğenim için geldim ben," dedi Vasya. Bu şaşaalı odada gerçek olan neydi? Yanılsamaların dalgalandığını hissedebiliyordu.

Maşa fırının yanında her şeyden habersiz oturmuş kek dilimlerini bir-biri ardına ağzına tıkıyordu.

"Öyle mi?" dedi Kasyan buruk bir sesle. "Sadece çocuk için mi? Bana eşlik etmek için değil mi? Kalbimi kırıyorsun. Bana seni şimdi şuracıkta öldürmemem için bir sebep ver, Vasilisa Petrovna."

Vasya bir adım yaklaştı. "Gerçekten ölmemi mi istiyorsun?"

Adam homurdandı ama gözleri bir kez kızın yüzüne, saçlarına ve boynuna kaydı. "Bu genç kız karşılığında kendini mi sunuyorsun? Çok sıradan. Ayrıca sen kemikleri çıkmış bir yaratıksın... Bir buz iblisinin kölesisin... Evlenmek için fazla çirkinsin. Öte yandan bu çocuk..." Marya'nın yanağında parmağını ağır ağır gezdirdi, "çok güçlü. Avluda ve merdivenlerde yarattığım yanılsamaları görmedin mi?"

⁶³ Rus masallarında zalim bir büyücü ya da köyleri ateşe veren bir komutan olarak tasvir edilen yenilmez atlıdır. Tipik özelliği güzel kızları kaçırmasıdır. Koşey aynı zamanda Hristiyanlıktan önce Rusların bozkır insanını, göçebeleri tanımlamak için kullandığı bir isimdi, daha sonra etimolojide "kosta" (kemik) sözcüğüyle ilişkilendirildi. (ç. n.)

Vasya'nın öfkeli nefesleri sığlaşmıştı. Kız, uzun bir adım atıp öne çıktı. "Onun mücevherini kırdım, artık onun kölesi değilim. Bırak çocuğu gitsin. Onun yerine ben kalırım."

"Kalır mısın?" diye sordu Kasyan. "Hiç sanmıyorum." Dudakları doymak bilmeyen bir iştahla kıvrıldı. Ellerindeki kızıl ışık gitgide daha fazla parladı ve Vasya'nın gözünü aldı... ve sonra karnına aldığı çift yumruk, Vasya'yı iniltiyle yere yıktı. Kasyan aralarındaki mesafeyi kapatmıştı ama Vasya onun geldiğini görmemişti bile.

Vasya kollarını kaburgalarına sarmış, acı içinde yatıyordu.

Kasyan kızın suratını tükürükleriyle yıkayarak, "Sen bana *herhangi bir şey* sunabileceğini mi sandın?" diye tısladı. "Hem de senin o döneke yarattığın benim insanlarımı gafil avladıktan sonra? Üstüne bir de sen benim atımı serbest bıraktıktan sonra? Seni çirkin aptal, sen ederin ne olduğunu sanıyorsun?"

Vasya'nın karnına tekme attı. Kızın kaburgaları çatırdadı. Gözleri kardı. Kasyan bir elini kaldırdı; eli kızıl bir ışığa boyanmıştı. Sonra bu ışık, parmaklarını saran kan rengi alevlere dönüştü. Vasya ateşin kokusunu alabiliyordu. Kasyan'ın arkasında bir yerde Marya ince, acı dolu bir çığlık attı.

Kasyan iyice eğildi, yanan elini neredeyse Vasya'nın yüzüne koyacaktı. "Sen *benim* yanımda kim olduğunu sanıyorsun?"

"Morozko doğruyu söylemiş," diye fısıldadı Vasya, gözlerini alevlerden ayıramadan. "Sen bir büyücüsün. Ölümsüz Koşey."

Kasyan'ın cevap niteliğindeki gülüşünde kirli sırlar, karanlık yıllar, kıtlık, dehşet ve insanın içini kemiren türden sonu gelmeyen bir açlık izi vardı. Elindeki ateş maviye döndü, sonra da söndü. "Benim adım Kasyan Lutoviç," dedi. "Diğeri saçma bir lakap. Ben çocukken biraz zayıf bir yaratıktım, bilirsin, bu yüzden lakabımı kemiklerimden aldım. Şimdi ise Büyük Moskova Prensi'yim." Gözlerini Vasya'nın üzerinden ayırmadan doğruldu ve birden kakhaha attı. "Ah, seni zavallı şampiyon," dedi. "Gelmemeliydin. Karım olmayacaksın. Fikrimi değiştirdim. Maşa benim karım, sen de kölem olacaksın. Senin işini yavaş yavaş bitireceğim."

Vasya cevap vermedi. Hâlâ acıdan gözlerinin önünde kırmızı siyah kıvılcımlar çıkıyordu.

Kasyan eğildi ve Vasya'yı ensesinden sertçe tuttu. Diğer elinin işaret parmağıyla Vasya'nın gözlerinin kenarında biriken yaşlara götürdü. Ellerini ölüm kadar soğuktu. "Belki de görmene gerek yoktur," diye fısıldadı. Uzun tırnaklı eliyle Vasya'nın göz kapağına hafifçe vurdu. "İskelet Kulesi'nde gözleri olmayan bir köle olarak seni görmek hoşuma giderdi."

Vasya'nın nefesi boğazından hırıltıyla çıkıyordu. Kasyan'ın arkasında kalan Marya keklerini bırakmış, onları donuk ve kayıtsız bir ifadeyle izliyordu.

Kasyan birden irkilip başını çevirdi. "Hayır," dedi.

Vasya titreyerek, kırık kaburgaları alev alev yanarken yana yuvarlanıp Kasyan'ın bakışlarını takip etti.

Hayalet orada duruyordu... Merdivendeki hayalet, ablasının kulesindeki hayalet... İçerideki boğuk hava dalgalanıyordu, gevşek dudaklı ağız boş bir şekilde açılmıştı. Hayalet, acı çekiyormuş gibi iki büklümdü. Ama konuştu. "Dokunma ona," dedi hayalet.

"Tamara," dedi Kasyan. Vasya hayretten kaskatı kesildi. "Dışarı çık. Kulene geri dön; sen oraya aitsin."

"Hayır," dedi hayalet, boğuk bir sesle. Öne doğru bir adım attı.

Kasyan gözlerini ondan ayırmadan geri çekildi. Alnında ter damlaları birikmişti. "Bana öyle bakma. Ben seni asla incitmem... Hayır, asla."

Hayalet hızlıca Vasya'ya baktı, sonra Kasyan'a doğru hareket etti ve adamın bakışlarını kendine çekti.

"Korkuyor musun?" diye fısıldadı hayalet, sesinde duygusal bir yakınlığın parodisi vardı. "Hep korktun. Annemin atlarından korktun. Senin atını bile ben yakalamak zorunda kaldım... Kısrağı dizgine senin için ben vurdum... Hatırlıyor musun? O günlerde seviyordum seni; ne dersen onu yapıyordum."

"Sessiz ol!" diye tısladı Kasyan. "Burada olmamalısın. Burada *olamazsın*. Seni kendimden kopardım ben."

Hayalet ile büyücü birbirine öfke, açlık ve acı bir kayıpla karışık bir ifadeyle bakıyordu. "Hayır," diye fısıldadı hayalet. "Öyle olmadı. Beni elinde tutmak istedin. *Ben* kaçtım. Moskova'ya geldim, senin peşimden gelemeyeceğin İvan'ın kulesine gittim." Kemikli ellerinden birini boğa-

zına götürdü. “O zaman bile asla senden kurtulamadım. Ama kızım... özgür bir kadın olarak öldü. Sevildi. Bu kadarını kazandım işte.”

Tamara, diye düşündü Vasya.

Büyükanne.

Hayalet fısıldarken Vasya, Marya'nın fırının yanında sessizce oturduğu, başını kaldırmadan yemeye devam ettiği yere sürünerek gitmişti. Gözyaşları çocuğun kirli yüzünde izler bırakmıştı. Vasya onu kapıya doğru çekmeye çalıştı. Marya sadece donuk gözleriyle kaskatı oturdu. Vasya'nın kaburgaları harcadığı eforla yanıyordu.

Ağır bir adım ve esans yağı kokusu Vasya'yı uyardı ama vaktinde dönemedi. Kasyan, Vasya'yı arkasından yakaladı ve kolunu tutup yukarı doğru bükte, Vasya çığlığını tuttu. Büyücü, kızın kulağına doğru konuştu. “*Sen gerçekten beni kandırabileceğini mi sandın?*” diye tısladı. “Bir kız, bir hayalet ve bir çocuk? Sizi hangi cadının doğurduğu umurumda bile değil; buranın efendisi benim.”

“Marya Vladimirovna,” dedi hayalet, o tuhaf, donuk sesiyle. “Bak bana.”

Marya'nın başı yavaşça kalktı, gözleri usul usul açıldı.

Hayaleti gördü.

Çocuk dehşet içinde feryat figan bağırdı. Kasyan'ın bakışları bir an için çocuğa kaydı ve Vasya kaburgaları ağrıyarak geriye doğru uzandı ve Kasyan'ın... aslında Vasya'ya ait olan... hançerini, belinde asılı olan kabzasından çekip çıkardı. Kasyan'a saplamaya çalıştı. Kasyan geri çekilince başarılı olamadı ama adamın Vasya'nın kolunu tutan eli gevşedi.

Vasya öne atılıp yerde yuvarlandı. Elinde hançerle ayağa kalktı. En azından artık silahlı ve ayakta idi ama nefes almak bile canını yakıyordu ve Kasyan onunla Marya arasında duruyordu.

Kasyan kılıcını çekti ve dişlerini gösterdi. “Seni öldüreceğim.”

Vasya'nın umudu yoktu; yarı eğitilmiş bir kıza karşı deneyimli bir adam. Kasyan'ın kılıcı aşağıya doğru savruldu ve Vasya onu hançeriyile savurmaya başardı. Maşa oturduğu yerde uyurgezer gibi sallanıyordu. “Maşa!” Vasya deli gibi bağıırıyordu. “Kalk! Kapıya git! Git, çocuğum!” Vasya, Kasyan'a doğru bir masayı itti ve nefes nefese geri çekildi.

Kasyan kılıcını yanlamasına savurdu, Vasya eğilerek savuşturdu. Şimdi köşede siyah pelerinli bir silüet var gibi görünüyordu. *Benim için*, diye düşündü Vasya. *Son kez, benim için geldi*. Kılıç onu ikiye bölmek için ısıklık çakararak çaprazlama savruldu. Vasya geriye sıçradı ve kıl payı kurtuldu.

Vasya'nın bakışları bir an için tekrar hayalete kaydı. Kasyan'ın arkasında duran Tamara, bir elini kendi boğazına götürmüştü; bir zamanlar Vasya'nın boynunda bir tılsımın asılı durduğu yere. Onu bağlayan tılsımın... Sonra Tamara'nın öfkeli bakışları çocuğa döndü ve Vasya meseleyi anladı.

Kasyan'ın kılıcını savuşturdu, bir darbeden daha kurtuldu. Her darbe daha yakınına geliyordu; Vasya nefes almaya bile zor fırsat buluyordu. Marya orada kaskatı oturuyordu. Kılıcın son kez savrulmasından bir an önce Vasya, Marya'ya uzandı ve çocuğun bluzunun altındaki o ağır ve soğuk, pembe altın şeyi buldu. Vasya asılıp çekerek mücevherin zincirini kırdı... Öyle ki metali avucunu kesmiş ve çocuğun boğazına kan damlamıştı... Hiç durmadan dönüp mücevheri büyücünün yüzüne fırlattı. Altın sarısı ve kızıl ışığıyla adama çarptı, sonra yere düşüp kırıldı.

Kasyan mücevherden Vasya'ya gözlerinde büyük bir şokla baktı.

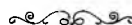
Sonra sendeleyerek geri çekildi. Yüzü değişmeye başladı. Yapay bir set kırılmış gibi yıllar yüzüne taşkınca geliyordu. Birden kırmızı gözlü, iskeleti çıkmış, yaşlı mı yaşlı bir adama dönüşmüştü. Artık içinde bulundukları oda büyücünün gizli sığınağı değildi; yalnızca Büyük Moskova Prensi'nin kuledeki tozlu, ıslak yün ve kadın kokan, iç kapısı sürgülenmiş çalışma odasıydı.

"Kaltak!" diye kükredi Kasyan. "*Kaltak! Bu ne cüret?*" Tekrar öne atıldı fakat bu defa yalpalıyordu. Gardı düşmüştü ve Vasya, ağacın altında Morozko'yla geçirdiği günleri unutmamıştı. Adamın sarsak elini savuşturdu, onu gafil avlayıp hançerini kaburgaları arasından geçirdi.

Kasyan inledi. Çılgılık atan hayalet oldu. Büyücünden kan bile akmadı ama Vasya'nın Kasyan'ı bıçakladığı yerde Tamara'nın vücudu kanıyordu.

Hayalet iki büklüm yere çöktü.

Kasyan doğruldu, yaralanmamıştı, tekrar ilerledi, ölmeyen kadim bir yaratık olarak dişlerini gösterdi. Vasya, Marya'yı zorla kaldırdı, şimdi kaçıya doğru geri çekiliyordu. Marya da titreyerek onunla beraber gidi-

yordu, bacaklarına bir kez daha can gelmişti ama kız çıt çıkarmıyordu. Gözlerinde bir kâbusu yaşayan bir çocuğun bakışları vardı. Vasya'nın kargaları her adımında tenini delip dışarıya fırlayacakmış gibi hissettiriyordu. Kasyan'ın kılıcı hâlâ elindeydi...

"Gidecek hiçbir yer yok," diye fısıldadı Kasyan. "Beni öldüremezsin. Ayrıca şehir çoktan yandı, seni katil. Ailen yanarken sen bu kulede kalacaksın."

Kasyan kızın yüz ifadesini görünce kahkahalara boğuldu. Boş ağız çukuru gitgide genişledi. "Bilmiyordun ha! Ahmak, bir ateş kuşunu serbest bırakınca ne olacağını sandın?"

İşte o zaman Vasya dışarıdan kulağa dünyanın sonu gibi gelen, büyük bir kükreme duydu. Gece vakti ahşap bir şehrin üzerinde ipini koparmış bir şekilde uçan bir ateş kuşunu düşündü.

Onu öldürmeliyim. Bu, yapacağım son şey olsa bile, diye düşündü Vasya. Kasyan kılıcını kaldırıp bir adım daha attı. Vasya, Marya'yı itip kendinden uzaklaştırdı ve savrulan kılıcı savuşturdu.

Saçma bir şekilde Dünya'nın masalının sözleri aklından geçiyordu: *Ölümsüz Koşey hayatını bir iğnenin, bir yumurtanın, bir ördeğin, bir yabanî tavşanın içinde saklar...*

Ama o sadece bir hikâyeydi. Burada bir iğne, bir yumurta yoktu ki...

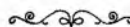
Vasya'nın düşünceleri ansızın duruvermişti. Yalnızca kendisi vardı. Yegeni. Bir de büyükannesi.

Cadılar, diye düşündü Vasya. *Biz başkalarının göremediklerini görürüz ve solmuş şeyleri gerçeğe dönüştürürüz.*

Sonra anladı Vasya.

Kendine düşünme fırsatı tanımadı. Hayaletin üzerine atıldı. Bir eliyle gri yaratığın boynunda asılı olması gerektiğini bildiği şeye uzandı. Bu bir mücevherdi... En azından önceden öyleydi... Elinde Marya'nınki kadar küçüktü ama bir yumurta kabuğu kadar kırılğıandı, sanki geçen yıllar ve keder onu içten içe kemirmişti.

Hayalet ızdırıp ile rahatlama arasında kalmış gibi sızlandı.

Ardından Vasya diz çökmüş olduğu yerde doğruldu, kolyeyi elinde tutarak büyücüyle yüzleşti. Kaburgaları... daha önce hiçbir yeri bu kadar acılamamıştı. Acısıyla savaştı.

“Bırak onu,” dedi Kasyan. Sesi değişmiş; tekdüzeleşmiş ve incelmışti. Kılıcını Marya’nın boğazına dayamıştı, diğer eliyle kızın saçını tutuyordu. “Bırak dedim sana. Yoksa çocuk ölür.”

Ama Vasya’nın arkasındaki hayalet hafifçe iç çekti. “Zavallı ölümsüz,” dedi Morozko’nun sesi, Vasya’nın daha önce duyduğundan çok daha kısık, soğuk ve cılızdı.

Vasya öfke ve rahatlamayla derin bir nefes aldı. Morozko’nun geldiğini görmemişti ama hayaletin yanında koyu bir gölgeden biraz daha fazlası olarak duruyordu. Vasya’ya bakmadı.

Kasyan’a, “Sana uzak olduğumu düşündün mü gerçekten?” diye mırıldandı ölüm tanrısı. “Daima bir nefeslik, bir kalp atımlık mesafedeydim.”

Büyücü, kılıcını da Marya’nın saçını da daha sıkı tuttu. Morozko’ya büyük bir dehşetle ve belli belirsiz, acı dolu bir istekle bakıyordu. “Seni niye umursayacakmışım, kadim kâbus?” dedi tükürükler saçarak. “Beni öldürürsen çocuk benden önce ölür.”

Vasya, “Neden onunla gitmiyorsun ki?” diye sordu Kasyan’a yumuşak bir sesle, gözlerini Kasyan’ın kılıcından bir an olsun ayırmadan. Lekeli kolye elinde sıcacıktı, küçük bir kalp gibi atıyordu. Ne kadar da kırılğandı. “Hayatını Tamara’nın içine sakladın. Bu yüzden ikiniz de tam olarak ölemediniz. Sadece çürüyebildin. Ama bu iş bitti. Artık gidip huzur bulman daha iyi.”

“Asla!” diye çıkıştı Kasyan. Kılıcı tutan eli titriyordu. “Tamara,” dedi hararetle. “Tamara...”

Artık pencereden kızıl bir ışık geliyor ve gitgide daha fazla parlıyordu. Gün ışığı değildi bu.

Tamara ona doğru bir adım attı. “Kasyan,” dedi. “Bir zamanlar sevdim seni. Şimdi benimle gel ve huzura kavuş.”

Kadına boğulan bir adam gibi bakakalan Kasyan, kılıcı tutan elinin ne zaman gevşediğini fark etmemişe benziyordu. Birazcık da olsa...

Vasya son gücüyle öne atıldı, kılıcı tuttu ve tüm ağırlığını ona verdi. Kasyan geriye doğru yere düştü, Vasya da Marya'yı tutup geri çekti ve kaburgalarındaki ağrıya ve ellerindeki acıya aldırmadan çocuğa sarıldı. Kılıcı tutması avuçlarının kesilmesine sebep olmuştu; ellerinden kan aktığını hissedebiliyordu.

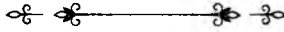
Büyücü kendine geliyor gibi görünüyordu; dişlerini gösteriyordu, yüzü öfkeyle doluydu...

Vasya, "Gözünü kapat," diye fısıldadı Marya'ya.

Sonra da mücevherin taşını kanlı yumruğuyla kırdı.

Kasyan çılgılık attı. Yüzünde ızdırıp... ve rahatlama ifadesi vardı. "Huzur içinde öl," dedi Vasya ona. "Tanrı seninle olsun."

Ölümsüz Koşey ölmüş, iki büklüm yere yığılmıştı.

Hayalet dış hattı güçlü bir rüzgârda dalgalanan bir alev gibi titreşse de biraz daha oyalandı. Yanında siyah bir gölge bekliyordu.

Marya beklenmedik bir şekilde, "Seni gördüğümde çılgılık attığım için özür dilerim," diye fısıldadı hayalete, kuleye getirildiğinden beri ağzından dökülen ilk sözlerdi bunlar. "Öyle yapmak istememiştim."

"Kızının beş çocuğu oldu... büyükanne," dedi Vasya. "Çocuklarının da çocukları oldu. Seni unutmayacağız. Hayatımızı kurtardın. Seni seviyoruz. Huzura kavuş."

Tamara'nın dudakları büküldü, yüzü kasıldı ve ağzı açıldı ama Vasya onun gülümsemeye çalıştığını anlamıştı.

Sonra ölüm tanrısı bir elini uzattı. Hayalet, titreyerek kendisine uzatılan eli tuttu.

Tamara ile ölüm tanrısı yok oldu. Ama ortadan kaybolmadan hemen önce Vasya siyah saçları ve yeşil gözleri olan, güzelliğiyle ılık saçan bir kızın, Morozko'nun elini tutmuş olduğunu gördü.

26.
ATEŞ

Vasya merdivenlerden kanı akarak, tökezleyerek, kendine gelince yine sesi kesilen ve gözyaşı dökmeyen çocuğu çekiştirerek iniyordu.

Merdivenler boğucu bir dumanla doluydu. Marya öksürmeye başladı. Artık merdivenlerde insanlar vardı: hizmetliler. Hayalî görüntüler yok olmuştu. Vasya yukarıdan kadın çığlıkları duydu, sanki Kasyan yumruğunda ateş olan genç bir büyücü ya da çığlık atan yaşlı bir adam olarak orada bulunmamış gibi.

Avluya çıktılar. Kapılar yıkılmıştı; avlu insan kaynıyordu. Bazıları ayaklar altında ezilmiş kanlı karların üzerinde hareketsiz yatıyordu. Birkaç tanesi nefes nefese sızlanıyor ve yardım istiyordu. Uçuşan oklar da Çelubey de görünürde yoktu. Dmitrii emirler yağdırıyordu, yüzünde kan ve is maskesi vardı. Atların çoğu yakalanmıştı ve alelacele kapıdan dışarıya... yangından uzağa götürülüyordu. Ne kadar yakındı? En son hangi ev düşen kıvılcımlara yenik düşmüştü? Avludaki ahırda çıkan yangın sönüyor; Dmitrii'nin hizmetli ordusu onu kontrol altına alabilmişti. Ama Vasya daha büyük bir yangının çıtırtılarını ve gümbürtülerini duyabiliyor ve henüz güvende olmadıklarını biliyordu. Rüzgâr alevlerin arkasından esiyor olmalıydı çünkü dumanın tadını alabiliyordu. Yaklaşıyordu. Yaklaşıyordu ve bu onun suçuydu.

Saşa'nın hâlâ Solovey'in sırtında olduğunu görünce rahat bir nefes aldı. Ağabeyi, yerdeki bir adamla konuşuyordu.

Marya korkuyla çığlık attı. Vasya başını çevirdi.

Ay saçlı, yıldız gözlü, gece tenli gece yarısı iblisi, alevler arasındaki mesafeden doğmuşçasına merdivenlerde belirmişti. Atı yoktu; tek başınaydı. Kızıl ışık, çiyert'in yanaklarında mora çalarak parlıyordu. Kedere benzer bir şey gözlerindeki yıldız ışığını söndürmüştü. "Öldüler mi?" diye sordu.

Vasya hâlâ kuledeki savaşın etkisiyle sersemlemiş haldeydi. “Kim?”

“Tamara,” diye tısladı çiyert sabırsızca. “Tamara ve Kasyan. Öldüler mi?”

Vasya aklını başına topladı. “Ben... evet. Evet. Nasıl...”

Ama Gece Yarısı sadece gürültünün arasında kendi kendine konuşur-gibi, “Annesi memnun olacak,” dedi.

Vasya çok daha sonra, bunun önemini kavrayabilmeyi dileyecekti. Ama o anda kavrayamamıştı. Yara bere içindeydi, şoktaydı ve tükenmişti; Moskova etraflarında yanıp yıkılıyordu ve bu onun suçuymuştu. “Öldüler,” dedi. “Ama şimdi şehir yanıyor. Moskova nasıl kurtarılabilir?”

“Ben dünyanın bütün gece yarılarının şahidiyim,” diye yanıtladı Gece Yarısı bitkin bir şekilde. “Ben müdahale etmem.”

Vasya, Gece Yarısı’nın kolunu tuttu. “Müdahale et.”

Gece yarısı iblisi şaşırılmış görünüyordu; kolunu çekmeye çalıştı ama Vasya sımsıkı tutuyor, yaratığın üzerine kendi kanını bulaştırıyordu. Ölümlülüğüyle... ve daha fazlasıyla güçlenmişti. Gece Yarısı onun elinden kurtulamadı. “Kanım, senin türünü güçlendirebilir,” dedi Vasya soğuk bir tavırla. “Belki istersem kanım sizi zayıflatabilir de. Denesem mi?”

“Bir yolu yok,” diye fısıldadı Gece Yarısı, artık huzursuzlanmış görünüyordu. “Hiç yok.”

Vasya dişleri takırdayana kadar sarstı çiyert’i. “Bir yolu olmalı!” diye haykırdı.

“Uzun zaman önce,” Gece Yarısı soluklandı, “kış kralı alevleri durdurabiliyordu. Sonuçta o rüzgârın ve karların efendisi.” Kaygan göz kapakları parlak gözlerini örttü ve bakışları kötüleşti. “Ama sen cesur bir kız oldun ve Morozko’yu kovdun, onun gücünü kendi ellerinle kırdın.”

Vasya’nın çiyert’in kolunu tutan eli gevşedi. “Kırdım mı?”

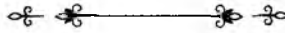
Polunoçnitsa yarım yamalak gülümsedi, dişleri alevlerin yaydığı ışıktaki parlak kırmızı görünüyordu. “Kırdın,” dedi. “Senin de dediğin gibi, bilge kız, senin gücün çift yönlü.”

Vasya sessizdi. Gece Yarısı öne eğilip, “Sana bir sır vereyim mi? O safir kolyeyle Morozko senin gücünü kendine bağladı... Ama büyü onun niyetinde olmayan bir şey yaptı; onu güçlendirdi ama aynı zamanda ölümlülüğe gitgide yaklaştırdı, bu yüzden daha az iblis ve daha çok bir erkek gibi hayat açlığı hissetti,” diye fısıldadı. Polunoçnitsa duraksayıp Vasya’yı izledi ve zalimce mırıldandı: “Yani sana âşık oldu ve ne yapacağını bilemedi.”

“Ama o kış kralı; âşık olamaz ki.”

“Kesinlikle artık olamaz,” dedi Polunoçnitsa. “Çünkü onun gücünü kendi ellerinle kırdın ve yine dediğim gibi, onu kendi sözlerinle kovdun. Şimdi sadece Moskova’da birileri öldüğünde görünecek. Bu yüzden şehri terk et, Vasilisa Petrovna; onu kaderine bırak. Yapabileceğin başka bir şey yok.”

Gece Yarısı son kez öfkeyle asıldı ve kolunu Vasya’nın elinden kurtardı. Göz açıp kapayana kadar şehri saran yoğun duman bulutunda gözden kayboldu.

Bir an sonra Vasya, Solovey’in etrafta çınlayan kişnemesini işitti ve sonra Saşa atın sırtında, yarı erimiş karları etrafa sıçratarak geldi. Ağabeyi onu da Marya’yı da sıkıca kucakladı ve Solovey hepsinin bir arada olmasından duyduğu memnuniyeti burnunu gürültüyle çekerek belli etti. Saşa kan ve is kokusu alıyordu. Vasya ağabeyine sarıldı, Solovey’in burnunu okşadı ve ayakları üzerinde sallanarak geri çekildi. Şimdi zayıf düşmesine izin verirse bir daha gücünü asla vaktinde toplayamayacağını biliyordu ve zihni öfkeli düşüncelerle doluydu...

Saşa, Marya’yı kaldırıp Solovey’in sırtına oturttu ve Vasya’ya döndü.

“Küçük kız kardeşim,” dedi Saşa. “Gitmeliyiz. Moskova yanıyor.”

Dmitrii dörtlüye geldi. Bir an için Vasya’ya, uzun örgüsüne ve çürük içindeki yüzüne baktı. Bir şey onu ürpertti ve yüzüne gölge düşürdü. Ama tek söylediği, “Onları şehirden çıkar, Saşa. Vakit yok,” oldu.

Vasya, Solovey’in sırtına çıkmak için harekete geçmedi. “Olya?” diye sordu ağabeyine.

“Gidip onu bulacağım,” dedi Saşa. “Sen Solovey’e binmelisin. Mar-ya’yla beraber şehrin dışına çıkın. Vakit yok. Yangın geliyor.”

Vasya, Büyük Prens’in avlusundaki telaşenin ve duvarlarının ötesinde bulabildikleri ne varsa toplayıp kaçan insanların toplu çığlıklarını duyuyordu.

“Bindir onu,” dedi Dmitrii. “Çıkar onları dışarı.” Daha fazla emir yağdırarak atıyla yanlarından uzaklaştı.

Vasya gölgelere doğru, “Beni duyabiliyor musun, Morozko?” diye fışıldadı.

Sessizlik.

Dmitrii’nin duvarları dışında bir rüzgâr, şehrin etrafını bir nehir gibi çevrelemiş, alevleri daha fazla yükselmeleri için kamçılıyordu. *Sadece sen ölürken,* dedi Morozko. *O zaman yanına gelmeme hiçbir şey engel olamaz. Ölümüm ben ve öleceği zaman herkese gelirim.*

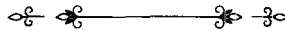
Vasya hiç düşünmeden, kendini bunun aksine ikna etmeden, pelerini çıkardı ve uzanıp Marya’nın çökük omuzlarına örttü.

“Vasya,” dedi ağabeyi. “Vasya, sen ne yapı...”

Vasya gerisini duymadı. “Solovey,” dedi atına. “Onları güvende tut.”

At, büyük başını eğdi. *Seninle geleyim, Vasya,* dedi ama Vasya sadece yanacağını Solovey’in burnuna dayamakla yetindi.

Sonra kapının enkazından dışarıya, alevlere doğru koştu.

Sokaklar insan kaynıyordu, çoğu da ters yöne koşuyordu. Fakat pele-
rininden kurtulan Vasya karda hafif adımlarıyla yokuş aşağı koşuyor, seri hareket ediyordu.

Birileri iki kez ona yanlış yöne koştuğunu söylemeye çalıştı. Bir adam onu kolundan yakalayıp aklını başına getirmeyi denedi.

Vasya ise kendini insanların elinden kurtarıp koşmaya devam etti.

Dumanlar artıyordu. Sokaklardaki insanlar gitgide panikliyordu. Alevler üzerlerinde yükseliyor; dünyayı kaplayacak gibi görünüyordu.

Vasya öksürmeye başladı. Başı dönüyordu, boğazı şişmişti. Dili damağı tozdan kupkuruydu. Sonunda kızıl karanlığın üzerinde yükselen Olga'nın sarayını görmüştü. Alevler şiddetleniyordu... Bir sokak ötede miydi? İki sokak mı? Emin olamıyordu. Olga'nın kapıları açıktı ve biri içeride emirler veriyordu. İnsanlar akın akın dışarıya çıktı. Ablası çoktan götürülmüş müydü? Olga için dua etti ve sarayın yanından koşarak geçip cehennem yangınına daldı.

Duman. Soludu. Tüm dünyası duman oldu. Sokaklar artık boştu. Sıcak dayanılmazdı. Koşmaya devam etmeye çalıştı ama dizlerinin üzerine çöküp öksürdüğünü fark etti. Yeterince hava alamıyordu. *Kalk*. Tökezledi. Yüzü su topluyordu. Vasya ne yapıyordu? Kaburgaları acıyordu.

Sonra daha fazla koşamamaya başladı. Erimiş karlara düştü. Gözlerinin önüne karanlık çöktü...

Moskova yok oldu. Gece vakti bir ormandaydı: yıldızlar ve ağaçlar, grilik ve acı karanlık.

Ölüm önünde duruyordu.

"Buldum seni," dedi Vasya, uyuşmuş dudakları arasından kelimeleri dökülmeye zorlayarak. Hayatın ötesindeki ormanda, karda diz çökmüştü ve ayağa kalkamadığını fark etti.

Morozko'nun yüzü seğirdi. "Ölüyorsun." Adımları karda iz bırakmıyordu; hafif, soğuk esinti saçlarını titretmiyordu. "Sen aptalın tekisin, Vasilisa Petrovna," diye ekledi.

"Moskova yanıyor," diye fısıldadı Vasya. Dudakları ve dili ona zoraki itaat ediyordu. "Benim hatam. Ateş kuşunu ben özgür bıraktım. Ama Gece Yarısı... Gece Yarısı senin yangını söndürebileceğini söyledi."

"Artık yapamam. O mücevhere büyük bir parçamı koymuştum ve artık yok oldu." Bunu sesinde herhangi bir duygu izi olmadan söylemişti. Yine de Vasya'yı çekip bir şekilde ayağa kaldırdı. Vasya etrafında bir yerde ateşi sezebiliyordu; teninin su topladığını ve neredeyse dumandan boğulmak üzere olduğunu biliyordu.

"Vasya," dedi Morozko. Sesindeki bu çaresizlik de neydi böyle? "Bu aptalca. Ben bir şey yapamam. Geri dönmelisin. Burada olamazsın. Geri dön. Kaç. Yaşa."

Vasya onu güçlükle duyabiliyordu. “Tek başıma olmaz,” diyebilirdi. “Geri döneceksem, sen de benimle geleceksin. Yangını söndüreceksin.”

Morozko’nun, “İmkânsız,” dediğini sandı Vasya.

Vasya dinlemiyordu. Gücü tükenmek üzereydi. Sıcaklık, yanan şehir neredeyse gitmişti. Vasya ölmek üzere olduğunu fark etti.

Olga’yı bu yerden nasıl sürükleyip çıkarmıştı? Sevgiyle, öfkeyle, kararlılıkla.

Güçsüzleşen kanlı ellerini Morozko’nun cübbesine sardı, soğuk su ve çam kokusunu içine çekti. Yolsuz ayışığının özgürlüğünü hissetti. Kurtaramadığı babasını düşündü. Hâlâ kurtarabileceği başkalarını düşündü. “Gece Yarısı,” diye başladı. Kelimeleri arasında nefesini toplamaya çalışıyordu. “Gece Yarısı senin beni sevdiğini söyledi.”

“Sevgi mi?” diye çıkıştı Morozko. “Nasıl? Ben bir iblisim ve bir kâbusum; her bahar ölüyorum ve sonsuza kadar yaşayacağım.”

Vasya bekledi.

“Ama evet,” dedi Morozko bitkin bir biçimde. “Seni gücümün yettiği kadar sevdim. Artık gider misin? Yaşar mısın?”

“Ben de,” dedi Vasya. “Çocuksu bir şekilde, tıpkı kızların gece gelen kahramanlarını sevmesi gibi sevdim seni. Bu yüzden şimdi benimle birlikte geri dön ve buna bir son ver.” Vasya onun ellerini tuttu ve son gücüyle... tüm tutkusuyla, öfkesiyle ve sevgisiyle çekti onu... İkisini birden Moskova’daki cehennem ateşine sürükledi.

Yerde, gitgide ısınan sulu karlarda sarmaş dolaş uzanıyorlardı ve alevlerin üzerlerine çullanmasına ramak kalmıştı. Morozko kızıl ışıktaki kıpırdamadan gözlerini kırıştırdı. Yüz ifadesine göre tamamen şok içindeydi.

Gürültünün ortasında Morozko’nun kulağına, “Kar yağdır,” diye bağırdı Vasya. “Buradasın. Moskova yanıyor. Kar yağdır.”

Morozko onu pek de iyi duyamıyormuş gibiydi. Gözlerini etraflarındaki dünyaya merakla ve biraz da korkuyla çevirdi. Elleri hâlâ Vasya’nın ellerindeydi ve yaşayan herhangi bir adamın ellerinden daha soğuktu.

Vasya korkuyla ve telaşla çığlık atmak istedi. Morozko'nun yüzüne güçlü bir tokat attı. "Beni dinle! Sen kış kralısın. *Kar yağdır!*" Bir elini Morozko'nun ensesine uzattı ve onu öptü, dudağını ısırdı, kendi kanını onun yüzüne sürdü, onun gerçek, canlı ve bu büyüyü yapabilecek kadar güçlü olmasını istedi.

"Bunlar bir kez bile senin insanların olduysa," diye fısıldadı kulağına, "kurtar onları."

Morozko, Vasya'nın gözlerinin içine baktı ve yüzüne biraz olsun farkındalık geldi. Su altında hareket ediyormuş gibi ağır ağır ayağa kalktı. Vasya'nın elini sımsıkı tutuyordu. Vasya, onu orada tutan tek şeyin elini tutması olduğunu düşündü.

Ateş, dünyayı sarmıştı sanki. Hava bile yanıyor, geride yalnızca zehir kalıyordu. Vasya nefes alamıyordu. "Lütfen," diye fısıldadı.

Morozko dumanlar onun da canını yakıyormuş gibi güçlkle derin bir nefes aldı. Ama nefesini verdiğinde rüzgâr çıktı. Kışı arkasına almış su gibi bir rüzgârdı bu, öyle güçlüydü ki Vasya tökezledi. Ama Morozko onu düşmeden yakaladı.

Rüzgâr arttıkça arttı ve alevleri onlardan uzaklaştırdı... Ateşi kendi içine sürükledi.

"Gözlerini kapat," dedi Morozko kızın kulağına. "Benimle gel."

Vasya dediğini yaptı ve birden Morozko'nun gördüklerini gördü. Vasya rüzgârın, dumanlı gökte toplanan bulutların, kara kışta derin karların ta kendisi oldu. Hiçbir şey oldu. Her şey oldu.

Aralarındaki mesafede, farkındalık kıvılcımları arasında bir güç birikti. *Büyü diye bir şey yoktur. Bir şeyler ya vardır ya da yoktur.* Vasya bir şey istemenin ötesindeydi. Yaşamayı da ölmesi de umurunda değildi. Sadece gelen fırtınayı, rüzgârın nefesini hissedebiliyordu. Morozko da yanındaydı.

O bir kar tanesi miydi? Bir tane daha mı görmüştü? Uçuşan küllerden dolayı emin olamıyordu ama ateşin sesinin niteliği değişmişti sanki. Hayır... bu kardı ve birden en şiddetli tipiler gibi lapa lapa yağmaya başladı. Gitgide hızlandı, ta ki Vasya'nın yukarıda ve etrafta görebildiği her yer beyazlara bürünene kadar. Kar taneleri Vasya'nın yanıp kavrulan yüzünü serinletti. Alevleri söndürdü.

Vasya gözlerini açtı ve kendini yeniden bedeninde buldu.

Morozko'nun kolları ondan uzaklaşmıştı. Kar, onun yüz ve vücut hatlarını bulanıklaştırıyordu ama Vasya onun şimdi... yüzünde korkuyla karışık meraklı bir ifadeyle kararsız göründüğünü düşündü.

Vasya ona söyleyecek bir kelime bulamadı.

Bunun yerine sadece sırtını Morozko'ya yasladı ve kar yağışını izlediler. Vasya'nın yanık boğazı acıyordu. Morozko bir şey söylemedi. Ama anlamış gibi kıpırdamadan durdu.

Uzun bir süre öylece durup kar yağışını izlediler. Vasya kar fırtınasının çılgın güzelliğini ve sönen yangını izledi, Morozko da bekliyormuş gibi Vasya kadar sessizce duruyordu.

"Üzgünüm," dedi Vasya sonunda, tam olarak ne için üzgün olduğunu bilmesede.

"Neden, Vasya?" Morozko o anda Vasya'nın arkasında kımıldandı ve bir parmağının ucu Vasya'nın boynunun dibine, tılsımın durduğu yere dokundu. "Onun için mi? Mücevherin imha edilmesi daha iyi oldu. Bu iblislerinin yaşamaması gerek ve benim gücümün vadesi doldu."

Kar hafıflıyordu. Vasya ona bakmak için arkasını döndüğünde onu net bir şekilde görebildiğini fark etti. "O mücevheri Koşey'le aynı şekilde mi yapmıştın?" diye sordu. "Hayatını benimkine saklamak için?"

"Evet," dedi Morozko.

"Bir de seni sevmemi istemiştin?" diye sordu. "Böylece sevgim yaşama yardım edecekti?"

"Evet," dedi. "Çünkü genç kızların canavarlara duyduğu sevgi, zaman içinde solmaz." Bitkin görünüyordu. "Ama gerisi... gerisini hesaba katmadım."

"Neyi hesaba katmadın?"

Açık mavi gözleri, Vasya'nın gözlerine esrarengiz bir şekilde bakıyordu. "Bence cevabı biliyorsun."

Birbirlerine sakıngan bir sessizlikle ve dikkatle baktılar. Sonra Vasya, "Kasyan ile Tamara hakkında ne biliyorsun?" dedi.

Morozko hafifçe iç çekti. “Kasyan uzak bir ülkenin prensiydi, görü yeteneği vardı ve dünyayı kendi iradesine göre şekillendirmek istedi. Ama onun bile kontrol edemediği şeyler oldu. Bir kadına âşık oldu ve kadın öldüğünde... bana onun hayatı için yalvardı.” Morozko duraksadı ve o ürpertici sessizlik anında Vasya, Kasyan’a sonrasında ne olduğunu anladı. Gönülsüzce acıdı ona.

“Uzun zaman önceydi,” diye devam etti Morozko. “O zaman ne olduğunu bilmiyorum, elimi üzerinden uzak tutmak için ruhunu bedeninden ayırmanın bir yolunu buldu. Bir şekilde... onun ölebildiğini unuttum, o da ölmedi. Tamara annesiyle tek başına yaşırdı. Kasyan’ın bir gün onun evine at almak için geldiği söylenir. Kasyan ile Tamara birbirlerine âşık olmuş ve birlikte kaçmışlar. Sonra ortadan kaybolmuşlar. Ta ki Tamara Moskova’ya tek başına gelene kadar.”

“Tamara nereden geldi?” diye sordu Vasya hemen. “Kim o?”

Morozko cevap vermek istedi. Vasya bunu onun yüzünde görebiliyordu. Eğer cevap verseydi, Vasya gittiği yolun ne kadar farklı olabileceğini sonradan hep merak edecekti. Ama o anda manastırın çanları duyuldu.

Bu ses, Morozko’ya yumruk gibi çarpmıştı, onu kırıp kar taneleri gibi un ufak edecek ve rüzgârla savurup gönderecekti sanki. Morozko sarsıldı; cevap vermedi.

“Neler oluyor?” diye sordu Vasya.

Tılsım imha edildi, demiş olabilirdi Vasya’ya. Buz iblislerinin âşık olmaması gerekir. Ama bunu söylemedi. “Şafak,” diyebilirdi. “Moskova’da güneşin altında daha fazla kalamam, kış ortası geçmişken ve çanlar çalarken olmaz. Vasya, Tamara...”

Çanlar tekrar çalınca Morozko’nun sesi kesildi.

“Hayır. Solamazsın; sen ölümsüzsün.” Vasya ona uzandı ve onu iki eliyle omuzlarından tuttu. Anlık bir dürtüyle uzanıp Morozko’yu öptü. “Yaşa,” dedi ona. “Beni sevdiğini söyledin. Yaşa o zaman.”

Vasya onu şaşırtmıştı. Morozko hem kış kadar kadim hem de taze karlar kadar genç görünerek Vasya’nın gözlerinin içine baktı ve birden o da başını eğip Vasya’nın öpücüğüne karşılık verdi. Morozko’nun yüzüne

renk geldi ve renkler, gözlerini gün ortası mavisine dönene kadar yıka-
dı. “Yaşayamam,” diye mırıldandı kızın kulağına. “Kimse hem âşık hem
ölümsüz olamaz. Ama rüzgâr estiğinde, dünyayı fırtınalar kasıp kavurdu-
ğunda, insanlar öldüğünde, orada olacağım. Bu kadarı yeter.”

“Yetmez,” dedi Vasya.

Morozko cevap vermedi. Morozko bir insan değildi: yalnızca soğuk
yağmurların, kara ağaçların, mavi buzların yarattığıydı ve Vasya’nın kol-
larında gitgide soluyordu. Ama Morozko başını eğdi ve tatlılığı, içinde
uzun zaman önce sönmüş olan bir şeyi yeniden ateşlemiş gibi Vasya’yı bir
kez daha öptü. Bunu yapar yapmaz soluverdi.

Vasya onu geri çağırmaya çalıştı. Ama gün ağarıyor, bir ılık huzmesi,
yarısı yana yana kömür olmuş şehri aydınlatmak için bulutların arasın-
dan kendini gösteriyordu.

Artık Vasya tek başınaydı.

27.
AÇ GÜNÜ

Saşa rüzgâr çıktığını, alevlerin gitgide geri çekildiğini hissettiğine inanmadı. Durduk yere kar yağmaya başladığını gördü. Dmitrii'nin avlusunda şükür sesleri yükseldi.

Marya, iki küçük yumruğunu da Solovey'in yelesine gömmüş, atın omuz başlarında oturuyordu. Solovey homurdanıp başını salladı.

Marya dayısına bakmak için başını çevirdi. Büyük yangının ışığı yağın karla kesilirken gökyüzü koyu ve canlı bir altın sarısına bürünmüştü.

Marya kısık sesle, "Fırtınayı Vasya mı çıkardı?" diye sordu Saşa'ya.

Saşa cevap vermek için ağzını açtığı anda aslında cevabı bilmediğini fark edip sustu. "Gel, Maşa," dedi sadece. "Seni eve götürüyüm."

Birlikte insanların kaçışıyla hepten çamur içinde kalan ve artık şiddetli tipiyle örtülen boş sokaklardan geçip Olga'nın sarayına gittiler. Marya uçuşan kar tanelerinin tadına bakmak için dilini çıkardı ve hayretle güldü. Gözlerinin önündeki ellerini bile güçlkle görebiliyorlardı. Sokaklarda yolunu ezbere bulmaya çalışan Saşa, Olga'nın kapılarına dönüp avlunun yarı terk edilmiş yetersiz sığınacağını görünce sevinmişti. Kapı ağırlık yüzünden çökmüş ve bir sürü köle kaçmıştı.

Avlu terk edilmişti ama Saşa şapelden kısık bir ilahi sesi geldiğini duydu. Kurtuldukları için şükrediyor olabilirlerdi. Saşa avluda attan inmek üzereydi ki Solovey başını kaldırıp sulu karları eşeledi.

Kapı yan yatmıştı, muhafızları yangından önce kaçmıştı. Üzerinden cılız bir silüet tek başına yalpalayarak geçiyordu.

Solovey güçlü ve tiz bir şekilde kişnedi ve harekete geçti. "Vasya Teyze!" diye haykırdı Marya. "Vasya Teyze!"

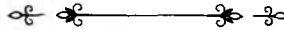
Bir an sonra devasa at, Vasya'nın ateş kokan saçlarını burnuyla dikkatlice eşeliyordu. Marya, Solovey'in omuzlarından kayarak indi ve tökezleyip etrafa sulu karlar sıçratarak teyzesinin kollarına atıldı.

Vasya, Marya'yı kucaklamıştı ama bunu yaparken de çocuğu yere indirirken de yüzü ölü gibi beyazdı. Marya'ya, "İyisin," diye fısıldadı Vasya, çocuğu sımsıkı tutarken. Maşa hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. "İyisin."

Saşa, aygırın sırtından inmiş, kız kardeşini inceliyordu. Vasya'nın örgüsünün ucu tutuşmuş, yüzü yanmış, kirpikleri gitmişti. Gözleri kan çanağına dönmüştü ve kaskatı görünüyordu. "Ne oldu, Vasya?"

"Kış bitti," dedi, "ve hepimiz hayattayız."

Ağabeyine gülümsedi ve ağlama sırası Vasya'ya geldi.

Vasya saraya girmiyor, Solovey'den ayrılmıyordu. "Olga beni kovdu ve haklıydı," demişti. "Beni bir daha görmek istemeyecek."

Bu yüzden Saşa gönülsüzce olsa da kız kardeşini avluda bırakıp Marya'yı annesini bulmak üzere götürmüştü. Olga yangından kaçmamıştı. Yatağında da değildi. Şapelde Varvara'yla ve geride kalan cariyeleriyle birlikte dua ediyordu. İkonostazın yanında diz çökmüş, titreyen bir kalabalık oluşturmuşlardı.

Ama Marya'nın ayağı eşiğe sürtünce Olga hemen başını kaldırdı. Yüzü, ölü gibi solgundu. Varvara onu tuttu, tökezleyerek ayağa kalkmasına yardım etti. "Maşa," diye fısıldadı Olga.

O anda, "Anne!" diye çığlık attı Marya ve koşarak aralarındaki mesafeyi kapattı. Olga kızını sımsıkı kucakladı, dudakları acıdan bembeyaz olmuştu ve yere yığılmasın diye Varvara onu ayakta tutuyordu.

"İstirahat etmelisin, Olya," dedi Saşa. Varvara bir şey söylemese de buna canıgönülden katılıyor gibi görünüyordu.

"Dua etmeye geldim," dedi Olga, bitkinlikten yüzünün rengi griye çalıyordu. "Başka bir şey yapamadım ki... Neler oldu?" Telaşlı eliyle, sımsıkı sarıldığı kızının saçını okşadı. "Kölelerimin yarısı yangından kaçtı; diğer yarısını Marya'yı bulmaya gönderdim. Öldüğüne emindim. Daniil'i uzaklaştırıp güvende tutmalarını istedim ama..." Olga ağlamıyordu; kendini

dik tutuyordu ama gözyaşları her an isyan edebilirdi. Kızının başını tekrar tekrar okşadı. “Hamamdan geri döndüğümüzde,” diye devam etti hızlı ve sık nefesler alarak, “Marya gitmişti. Bakıcısı ve muhafızların çoğu kaçmıştı. Şehir yanıyordu.”

“Onu Vasya buldu,” dedi Saşa. “Vasya kurtardı onu. Çocuğun bir suçu yoktu; yatağından kaçırılmıştı. Tanrı rüzgârın yönünü çevirdi ve kar yağdırıp şehri kurtardı.”

“Vasya nerede?” diye fısıldadı Olga.

“Dışarıda,” dedi Saşa bitkin bir şekilde. “Atının yanında. İçeri gelmeyecek. Burada istenmediğine inanıyor.”

“Beni ona götür,” dedi Olga.

“Olya, iyi değilsin. Yatağına git; onu ben getiriri...”

“Beni ona götür dedim!”

Vasya avluda duruyordu, tükenmiş bir halde Solovey’e yaslanmıştı. Ne yapacağını, nereye gideceğini bilmiyordu. Derin suların içinde düşünmeye çalışıyordu sanki. Kıyafetleri yırtılmış ve yanmıştı, kan içindeydi. Bazı saç tutamları örgüsünden çıkıp yüzüne, boğazına ve vücuduna dağılmıştı. Saçlarının uçları tutuşup kıvrılmıştı.

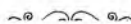
Önce Solovey kulaklarını dikti, sonra Vasya başını kaldırıp ağabeyinin, ablasının ve yeğeninin kendisine doğru geldiğini gördü.

Vasya kılını kıpırdatmadı.

Olga bir eliyle ağırlığını Saşa’nın koluna veriyor, diğeriyle Marya’nın elini tutuyordu. Çatık kaşlı Varvara da onların peşinden geliyordu. Moskova’nın üzerine gün doğuyordu. Kış bulutları dağılmış ve hafif, taze bir rüzgâr dumanlardan kalanları süpürüyordu. Hafif sabah ışığında gençleşmiş gibi görünen Olga başını esintiye doğru kaldırdı ve elmacık kemiklerine az da olsa renk geldi.

“Bahar kokusu alıyorum,” diye mırıldandı Olga.

Vasya cesaretini toplayıp onları karşılamaya gitti. Solovey de burnu Vasya’nın omzunda olduğu halde onunla beraber yürüdü.

Vasya ablasıyla arasına uzun bir adımlık mesafe bıraktı ve ablasına başını eğerek selam verdi.

Sessizlik oldu. Vasya başını kaldırıp baktı. Solovey burnunu nazikçe Vasya'ya uzattı.

Olga aygıra kocaman açılmış gözleriyle bakıyordu. "Senin atın... bu mu?" diye sordu.

Bu soru, Vasya'nın beklediği sözlerden o kadar farklıydı ki boğazına bir gülme isteğinin yükseldiğini hissetti. Solovey, şimdi gayet rahat bir tavırla Olga'nın başlığını dişliyordu. Varvara onu uzaklaştırmak istiyormuş gibi bakıyor ama buna cüret edemiyordu.

"Evet," dedi Vasya. "Adı Solovey."

Olga mücevherli elini uzatıp aygırın burnunu okşadı.

Solovey homurdandı. Olga'nın eli yere indi. Dönüp tekrar kız kardeşine baktı.

"İçeri gel," dedi. "Hepiniz içeri gelin. Vasya, bize her şeyi anlatacaksın."

Vasya rahibin Lesnaya Zemliya'ya gelmesinden başladı ve kar yağdırmaya varana kadar her şeyi anlattı. Yalan söylemedi, kendini de sakınmadı. Vasya sözlerini bitirdiğinde güneş, kulenin pencerelerinden içeriye sızıyordu.

Varvara onlara yahni getirmiş ve diğer herkesi onlardan uzak tutmuştu. Marya fırının yanında bir battaniyeye sarınıp uyuyakalmıştı. Çocuk, yatağa götürülmesine razı olmamıştı, zaten annesi de dayısı da teyzesi de onu gözlerinin önünden ayırmak istememişti.

Vasya hikâyeyi bitirdiğinde arkasına yaslandı, yorgunluktan görüşü dalgalanıyordu.

Kısa bir sessizlik oldu. Sonra Olga, "Ya sana inanmazsam, Vasya?" dedi.

Vasya da ona, "Sana iki kanıt gösterebilirim," dedi. "Birincisi, Solovey insanların konuşmalarını anlıyor."

“Anlıyor gerçekten,” dedi Saşa beklenmedik bir şekilde. Keşiş, Vasya konuşurken sessizce dinlemişti. “Prens’in avlusunda Solovey’in sırtında savaştım. Hayatımı kurtardı.”

“Bir de,” dedi Vasya, “bu hançeri benim için kış kralı yaptı.”

Hançerini çıkardı. Vasya’nın elinde mavi kabzası, solgun bıçağıyla güzel ve soğuktu ama... Vasya daha yakından baktı. Bıçağın üzerinde süzülen küçük bir su damlası vardı, bu bir hançer değil de baharda eriyen bir buz parçasıymış gibi...

“O Tanrı’nın cezası şeyi çek gözümün önünden,” diye çıktı Olga.

Vasya hançeri kınına geri soktu. “Abla,” dedi. “Yalan söylemiyorum. Artık değil. Bugün uzaklara gideceğim... Sizin de başınızı bir daha derde sokmayacağım. Sadece yalvarırım... yalvarırım beni affedin.”

Olga dudaklarını ısıırıyordu. Uyuyan Maryadan Saşa’ya ve sonra tekrar Vasya’ya baktı. Uzunca bir süre bir şey söylemedi.

“Maşa da senin gibi mi?” diye sordu Olga birdenbire. “O da mı... bir şeyler görüyor? Çiyerti’yi falan?”

“Evet,” dedi Vasya. “Görüyor.”

“Peki, Kasyan onu bu yüzden mi istemiş?”

Vasya başını sallayarak onayladı.

Olga tekrar sessizliğe gömüldü.

Diğer ikisi bekledi.

Sonunda Olga yavaş yavaş, ağır ağır, “Seni affedeceğim,” dedi. “İkinizi de. Eğer kızımı Lesnaya Zemliya’daki erkek kardeşlerimizin yanına götürürseniz.”

Gri ve yeşil gözler şok içinde Olga’ya çevrildi.

“Evet,” dedi Olga, her zamanki gibi asil bir tavırla. Ama Olga onun sesindeki acı dolu tınıyı duymuştu. “Marya senin gibiyse... büyükanne-miz gibiyse... o zaman burada asla mutlu olamaz.”

Olga sözlerine yavaş yavaş devam etti: “Hem korunması da gerekir. Büyücülerin kötü emellerinden de insanların zalimliğinden de. Ama bunu ben nasıl yapabilirim bilmiyorum.”

Bir başka uzun sessizlik daha oldu. Ardından Olga başını kaldırıp doğrudan kardeşlerine baktı. “En azından siz varsınız, bana yardım edebilirsiniz.”

Vasya ile Saşa şaşkın ve sessizdi.

Sonra... “Her zaman,” dedi Vasya yumuşak bir sesle. Sabah güneşi, eğimli ışınlarıyla Vasya’nın tersi yanmış ellerini okşadı ve Olga’nın soluk gri yüzüne biraz olsun renk getirdi. Vasya, içinde bir yerlerde bir ateş yandığını hissetti.

“Konuşacak çok şey var farkındayım,” diye ekledi Olga, “ama planlamamız gereken bir gelecek de var. Ben... ikinizi de seviyorum. Hâlâ. Her zaman da seveceğim.”

“Bugünlük bu kadar yeter,” dedi Vasya.

Olga kardeşlerine ellerini uzattı, diğer ikisi de tuttu ve sabah güneşi dışarıda Moskova’yı kucaklayıp kışı kovalarken bir müddet öyle sessizce oturdular.

YAZARIN NOTU

Orta Çağ Moskova'sının buzlu, çamurlu arazisi bir masal için en doğal atmosfer olmayabilir. Bu zaman ve mekân acımasız, karmaşık ve büyüleyicidir ancak kötü adamlarla ve prenseslerle dolu masal formu, her zaman bu yere ve zamana karşı adil olmamız için gerekli sonsuz gri tonlarına yer bırakmıyor.

Hakkında pek az yazılı belge bulunan bu büyüleyici devri oluşturan savaşların, değişen müttefiklerin, tutkuların, keşiflerin, tüccarların, köylülerin, prenseslerin, rahibelerin ve inançların bütüncül ve canlı bir resmini çizmek için *Kuledeki Kız*'dan çok daha uzun ve iddialı bir roman yazmak gerekirdi.

Bu kitapta yanlış yapmamaya özen gösterdim; aynı zamanda kişiliğin ve politikanın karmaşık derinliklerine kısa bir bakış sunmak için elimden geleni yaptım çünkü zaten onları daha derinlemesine işleyemezdim. Kaynak materyalim olan masallara sadık kalmaya ancak sevdiğim bir dönemin ve mekânın dokusunu da kaybetmemeye çalıştım.

Ben elimden geleni yaptım. Hatalarım ve eksiklerim için şimdiden özür dilerim.

Bu zaman diliminin gerçeklikleriyle ilgili daha fazla bilgi edinmek isteyenlere piyasada bu konuda çok sayıda kitap olduğunu söyleyebilirim. Janet Martin'in *Medieval Russia, 950-1584* (2008, Cambridge Univer-

sity Press) adlı kapsamlı ve etkileyici kitabını öneririm. Linda Ivanits'in *Russian Folk Belief* (ikinci baskı, Routledge, 2015) kitabından da yararlandım. *Domostroi* ise birkaç temel kaynaktan biridir: Bu romandaki olaylardan biraz daha sonra, Korkunç İvan dönemi civarında yaşamış bir hane sahibinin yazdığı bir kılavuzdur.

Bu kaynaklar, daha fazla tarihsel detay isteyen okurlara yardımcı olacaktır.

Her zamanki gibi hepinize kitabımı okuduğunuz için teşekkür ederim.

RUS İSİMLERİ ÜZERİNE BİR NOT

Rusların isim verme ve hitap etme âdetleri aslında ünsüz kümelerinin gösterdiği kadar karmaşık değildir ancak İngilizce formlarından çok farklı olduğundan açıklamaya muhtaçtır. Modern Rus isimleri üç kısma ayrılabilir: ad, baba kökenli ad ve soyadı ya da aile adı. Orta Çağ'da Rus' topraklarında yaşayan insanların genellikle yalnızca bir adı veya (soylularsa) adı ve baba kökenli adı olurdu.

Adlar ve Lakaplar

Rusça, küçültme ekleri bakımından son derece zengindir. Bir Rus adından çok sayıda lakap türetilir. Örneğin Yekaterina ismi Katerina, Katya, Katyuşa veya Katenka gibi pek çok farklı şekilde kısaltılabilir. Bu versiyonlar genellikle bir kişiye hitap etmek için birbirinin yerine kullanılabilir, hangisinin kullanılacağı da konuşan kişinin yakınlık derecesine ve içinde bulunulan anın atmosferine göre değişir.

Aleksandr – Saşa

Dmitrii – Mitya

Vasilisa – Vasya, Vasoçka

Rodion – Rodya

Yekaterina – Katya, Katyuşa

Baba Kökenli Ad

Rusçada baba kökenli adlar, kişinin babasının adından türetilir. Cinsiyete göre değişir. Örneğin Vasilisa'nın babasının adı Piyotr. Vasilisa'nın baba kökenli adı da Petrovna. Ağabeyi Aleksei de bunun erkek formunu kullanıyor: Petroviç.

Rusçada saygı ifadesi olarak İngilizcedeki Mr. (Bay) veya Mrs. (Bayan) gibi ifadeler kullanılmaz. Daha ziyade birine ilk adı ve baba kökenli adı birlikte söylenerek hitap edilir. Bir yabancı, Vasya'yla tanıştığında ona Vasilisa Petrovna diye hitap edecektir. Vasilisa erkek kılığındayken kendini Vasili Petroviç olarak tanıtıyordu.

Orta Çağ'da Rus' topraklarında yaşayan soylu kadınlar evlenince (eğer varsa) baba kökenli adlarını kocalarının adlarından türetilmiş bir isimle değiştirebilirler. Mesela genç kızken Olga Petrovna diye seslenilen Olga, evlendikten sonra Olga Vladimirova adını kullanmıştır (Olga ile Vladimir'in kızına da Marya Vladimirovna diye hitap edilmektedir).

SÖZLÜK

Yazarın özgün eserde yalnızca Sözlük'te açıklamalarını yaptığı kelimeler, okurun olay örgüsünden kopmamasını sağlamak adına Türkçe metnin içine de dipnot olarak eklenmiştir. Daha sonra okurun geri dönüp belirli bir kelime konusunda hafızasını tazelemek isteyebileceği düşünülerek, daha kolay erişebilmesini sağlamak adına aynı açıklamalar Sözlük'te alfabetik sıraya göre tekrar verilmiştir. Çevirmenin metne katkıda bulunduğu açıklamalar, sonlarına eklenen (ç. n.) ibaresiyle yazarınkilerden ayırt edilmiştir.

ALTIN ORDA ~ On ikinci yüzyılda Batu Han tarafından kurulan bir Moğol hanlığıdır. On dördüncü yüzyılın başlarında İslam'ı benimsemiştir, en iyi dönemindeyken Moskova da dâhil olmak üzere günümüzde Doğu Avrupa olarak bilinen toprakların büyük bir kısmına hükmetmiştir.

BABA YAGA ~ Birçok Rus masalında geçen yaşlı bir cadı. Bir havana binip etrafta gezer, havan tokmağıyla yön değiştirir ve huş ağacından süpürgesiyle izlerini siler. Tavuk bacakları üzerinde dönüp duran bir kulübede yaşar.

BANNİK ~ “Hamam sakini”, Rus folklorunda hamamın koruyucusu. Çoğulu; *banniki*.

BAŞMELEK MANASTIRI ~ Manastırın tam adı Aleksei'nin Başmelek Mikail Manastırı'ydı; daha çok Chudov Manastırı (Rusçada mucize anlamına gelen *chudo* kelimesinden türetilmiştir) olarak biliniyordu. Başmelek Mikail'in Colossae antik kentindeki mucizesine adanmıştır; meleğin burada dilsiz bir kıza konuşma yetisi bahşettiği söylenmektedir. Metropolit Aleksei tarafından 1358'de kurulmuştur.

BAŞNIYA KOSTEİ ~ İskelet Kulesi. (ç. n.)

BATYUŞKA ~ Birebir çevirisi “küçük peder” olan bu ifade, bir Ortodoks din adamına hitap etmenin saygılı bir yolu olarak kullanılırdı.

BOGATİR ~ Efsanevi bir Slav savaşçı, Batı Avrupalı bir gezgin şövalye gibi. Çoğulu; *bogatiri*.

BOYAR ~ Kiev ya da daha sonra Moskova aristokrasisi üyesidir; kıdem olarak bir prensten (knez) sonra gelir.

BUYAN ~ Slav mitolojisinde belirip yok olma kabiliyetine sahip olduğuna inanılan, okyanustaki gizemli bir ada. Pek çok Rus halk hikâyesinde tasvir edilmektedir.

BÜYÜK HAN ~ Cengiz Han. Altın Orda oluşumundaki torunları Rusya’ya iki yüzyıl boyunca hükmetmiştir.

BÜYÜK PRENS (BÜYÜK KNEZ; VELIKY KNYAZ) ~ Orta Çağ Rusya’sında Moskova, Tver ya da Smolensk gibi büyük prensliklerin (knezliklerin) yöneticisine verilen unvan. Çar (*tsar*) unvanı 1547’de Korkunç İvan hükümdar olana kadar kullanılmadı. *Velikiy Knyaz* sık sık “grandük” olarak da çevrilir.

ÇİYERTİ (TEKİLİ: ÇİYERT) ~ İblisler. Bu durumda Rus folklorundaki çeşitli perileri ya da peri halkını kapsayan bir topluluk adı.

ÇUDOVO ~ Yukarı Volga’nın kıyısında kurgusal bir kasaba. Adı, Rusçada “mucize” anlamına gelen *çudo* kelimesinden türetilmiştir. Günümüzde Rusya’da Çudovo adlı birkaç kasaba vardır.

DOMOVOİ ~ Rus folklorunda evin koruyucusu, ev perisi. Çoğulu; *domoviye*.

DVOR ~ Avlu ya da meydan.

DVOROVOİ ~ Rus folklorunda dvor’un ya da avlunun koruyucusu.

FERMAN ~ Rus tarih yazımında Altın Orda’nın resmî emirlerini ifade etmek için kullanılan bir terim. Rus’ yöneticilerin her birinin, yönetim yetkisi kazanabilmesi için Han’dan bir ferman ya da yarlık alması gerekirdi. Çeşitli şehirlerin yönetimi için ferman yarışına girmek, on üçüncü yüzyıldan itibaren Rus prensleri arasında büyük entrikalara yol açmıştır.

FIRIN ~ Rus fırını ya da *peç* on beşinci yüzyılda hem yemek pişirmek hem de ısınmak için yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanan büyük bir

yapıydı. Bir baca sistemi ısının eşit yayılmasını sağlardı ve bütün aile kışın sıcak kalabilmek için genellikle fırının üstündeki düz kısımda uyurdu.

GAMAYUN - Rus folklorunda genellikle kadın başlı bir kuş olarak tasvir edilen, kehanetlerde bulunan bir karakter.

GOSPODİN - Bir erkeğe seslenirken kullanılan, “beyefendi” den daha resmî ve saygı dolu bir ifadedir. “Lord” olarak tercüme edilebilir.

GOSUDAR - “Majesteleri” ve “Hükümdar” ifadelerine benzer bir terim.

HEGUMEN - Ortodoks manastırının başı; Batı geleneğinde başkeşişe denk düşer.

İZBA - Tahtadan, genellikle oymalı süslemelerle yapılmış küçük bir köy evi. Çoğulu; *izbi*.

İKONOSTAZ (İKONA LEVHASI) - Doğu Ortodoks kilisesinde spesifik olarak nefi ibadethaneden ayıracak şekilde konumlandırılan, ikonalarla dolu bir duvar.

KOKOŞNİK - Bir Rus başlığı. Bölgeye ve döneme göre değişiklik gösteren pek çok farklı *kokoşnik* modeli vardır. Genelde bu kelimeyle evli kadınların taktığı kapalı başlık kastedilir ama bekâr kızlar da arkası açık başlıklar ya da bazen sadece saçlarını açıkta bırakan saç bandı takar. *Kokoşnik* soylulara has bir aksesuardır. Orta Çağ'da bir Rus kadının başını örtmek için en sık kullanacağı şey bir eşarp ya da şaldır.

KREMLİN - Bir Rus şehrinin merkezinde bulunan güçlendirilmiş bölge. Modern İngilizcede *kremlin* kelimesi yalnızca en meşhur örneği Moskova Kremlin'i'ni kastediyor gibi olsa da aslında tarihî Rus şehirlerinin birçoğunda kremlin bulunur. Başlangıçta Moskova'nın tamamı kremlin sınırları içindeydi ancak zamanla şehir, duvarlarının dışına taştı.

KUPAVNA - On dördüncü yüzyılda Moskova'nın yirmi iki kilometre kadar doğusunda bulunan, gerçek bir Rus kasabası. Günümüzde daha geniş olan Moskova metropoliten alanının bir parçasıdır.

KURT AYI - Kuzey yarım küredeki kültürlerde yaşayan insanlar, geçmişte uzun kış gecelerinde dolunayı izlerken kurt ulumalarını duydukları için ocak ayında çıkan dolunaya “kurt ayı” adını vermişlerdir. (ç. n.)

KUTSAL APTAL - *Yurodivy*, dünya nimetlerinden elini eteğini çekip kendisini münzevi hayatına adanmış kişidir. Deliliklerinin (gerçek ya

da sahte) kaynağının ilahi olduğuna inanılırdı ve genelde başkalarının dillendirmeye cesaret edemediği doğruları söylerlerdi. (ç. n.)

LESNAYA ZEMLİYA ~ Birebir çevirisi: “Orman Diyarı”. Vasya, Saşa ve Olga’nın doğup büyüdüğü köydür; *Ayı ve Bülbül*’de olayların çoğu bu köyde geçmektedir, *Kuledeki Kız*’da da birkaç kez bu köye atıfta bulunulmaktadır.

MASLENİTSA ~ Rusçada tereyağı anlamına gelen *maslo* kelimesinden türetilmiş olan Maslenitsa, özünde kışın sonuna işaret eden bir pagan bayramı olsa da sonradan Ortodoks takvimine Paskalya Orucu’nun başlamasından önceki büyük şenlik olarak uyarlanmıştır (kabaca Batı’daki karnavallara benzetilebilir). Şenlik başlamadan önce evlerdeki bütün hayvansal ürünler tüketilir, tatil boyunca da insanlar ellerinde kalan son tereyağı ve sıvı yağlarla yuvarlak kekler (yeni doğan güneşi sembolize eder) pişirirler. Günümüzde Maslenitsa bir hafta sürmektedir. *Kuledeki Kız*’da ise festival üç gün sürüyor. Maslenitsa’nın son gününe Af Günü denir. Geleneksel olarak o gün, daha önce yanlış yaptığınızı birine gidip ondan af dilerseniz, o kişi sizi bağışlamak zorundadır.

METROPOLİT ~ Ortodoks kilisesinde yüksek rütbeli din adamı. Orta Çağ’da Rus’ kilisesinin Metropolit’i, Rusya’daki en büyük Ortodoks otoritesiydi ve Bizans Patriği tarafından seçiliyordu.

MİTYA ~ Rusçada Dmitri isminin sevgi dolu, çocukça ifadesidir. “Dünyayı sever” anlamına gelir. (ç. n.)

MOSKOF (LATİNCEDE MOSCOVIA, RUSÇADAKİ HALİYLE MOSCOV’) ~ Büyük Moskova Prensliği’ni ya da Moskova Grandüklüğü’nü ifade eder; Batı’da “Moskof” kelimesi yüzyıllar boyunca Rusya’yı kastetmek için kullanılmıştır. İlk başlarda Moskof, Moskova’dan kuzeye ve doğuya uzanan görece küçük bir alanı kapsıyordu fakat on dördüncü yüzyılın sonlarından on altıncı yüzyılın başlarına kadar ciddi anlamda genişledi; 1505 yılına gelindiğinde neredeyse iki buçuk milyon kilometrekarelik bir alana yayılmıştı.

MOSKOVA (RUSÇADA: MOSKVA) ~ Hâlihazırda modern Rusya Federasyonu’nun başkenti olan Moskova on ikinci yüzyılda Prens Yuri Dolgoruki tarafından kurulmuştur. Uzun bir süre Vladimir, Tver, Suzdal ve Kiev gibi şehirlerin gölgesinde kalan Moskova, Moğol istilasının ardından bir dizi yetkin ve girişken Rurik prensinin liderliğinde ön plana çıkmıştır.

MUZHİK - Bu kelime İngilizcede kullanıldığında sadece erkek bir Rus köylüsünü ifade eder. Bu terim Rusçada güçlü kuvvetli, sıradan bir adam şeklinde bir yan anlam da taşır.

MÜR - İlaç yapımında ve parfümeride yararlanılan, kokulu, yapışkan bir reçine türüdür. Bu reçinenin elde edildiği ağaç da aynı isimle anılır. (ç. n.)

NEGLİNNAYA NEHRİ - Moskova başlangıçta Moskova ve Neglinnaya nehirleri arasındaki bir tepeye kurulmuştur ve iki nehir doğal birer hendek görevi görmüştür. Neglinnaya şimdi Moskova şehrinin yer altı nehridir.

OUTRENYA - Slav dilinde Ortodoks manastırında yapılan sabah ayinini ifade eden kelime. Katolik manastırında yapılan sabah ibadetine karşılık gelir. Son dört gece ibadetinin vakti geleneksel olarak gün doğumunda bitecek şekilde ayarlanır.

ÖLÜMSÜZ KOŞEY - Rus masallarında zalim bir büyücü ya da köyleri ateşe veren bir komutan olarak tasvir edilen yenilmez atlıdır. Tipik özelliği güzel kızları kaçırmasıdır. Koşey aynı zamanda Hristiyanlıktan önce Rusların bozkır insanını, göçebeleri tanımlamak için kullandığı bir isimdi, daha sonra etimolojide "kosta" (kemik) sözcüğüyle ilişkilendirildi. (ç. n.)

POLUNOÇNİTSA - Birebir çevirisi gece yarısı kadını; Gece Yarısı Leydisi sadece gece yarısı görünen ve çocukların kâbus görmesine neden olan bir iblistir. Folklorla göre bir bataklıkta yaşamaktadır ve ebeveynlerin onu oraya geri göndermek için söyledikleri pek çok büyülü söz örneği vardır. Bir de Poludnitsa adlı bir yaratık daha vardır; Gün Ortası Leydisi de öğle vakti otlaklarda dolaşır ve güneş çarpmasına yol açar.

POSAD - Bir Rus kasabasının kuvvetlendirilmiş duvarlarına bitişik olan ama duvarların kapsamı içinde olmayan bir alandır; genellikle bir ticaret merkezi olarak kullanılır. Yüzyıllar boyunca posad sık sık bir idari merkeze ya da kendi içinde ayrı bir kasabaya dönüşmüştür.

POVEÇERİYE - Ortodoks manastırında akşam ayinleri. Katolik manastırında günün son duasına karşılık gelir.

REVAKLİ BAHÇE - Manastırların ortasında çevresi revaklı, üstü açık bahçe veya avlu. (ç. n.)

RUS' - Rus', köken olarak İskandinav halkıdır. MS dokuzuncu yüzyılda Slav ve Fin kabilelerinin savaş çağrısı üzerine Rurik hanedanlığını kurmuşlardır ve bu hanedanlık nihayetinde şimdilerde Ukrayna, Belarus ve Batı Rusya olarak bilinen geniş alanı kapsamıştır. Dokuzuncu yüzyıldan 1584'te IV. İvan'ın vefatına kadar süren bu hanedanlığın yönettiği bölge de orada yaşayan insanlar da zamanla onların adını almıştır.

RUSYA - On üç ile on beşinci yüzyıllar arasında Rusya adlı birleşmiş bir yönetim yoktu. Bunun yerine Rus' halkı birbirinden ayrı ve Moğollara bağlı olan rakip prenslikler (knezlikler) tarafından yönetiliyordu. *Rusya* kelimesinin kullanımı on yedinci yüzyıla kadar yaygınlaşmadı. Dolayısıyla "Rusya" kelimesi veya "Rus" sıfatı Orta Çağ bağlamında kullanıldığında birleşmiş bir yönetime sahip bir millettten ziyade ortak bir kültürün ve dilin hâkim olduğu bir toprak parçasını ifade eder.

SARAFAN - Pinafore veya jileye benzeyen, uzun kollu bir bluzun üzerine giyilen, askılı bir elbise. Bu elbise aslında yalnızca on beşinci yüzyılın başlarında yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bunu *Ayı ve Bülbül*'e ve bu romana az da olsa dâhil ettim çünkü bu tür bir elbise, peri masallarındaki Rusya imgesini Batılı okurun zihninde daha güçlü bir şekilde uyandırıyor.

SARAY (FARŞÇA KÖKENLİDİR) - Altın Orda'nın başkentidir; başlangıçta Ahtuba Nehri'nin kıyısında kurulmuş, daha sonra hafif kuzeyde yeniden konumlandırılmıştır. Pek çok Rus' prensi saygılarını sunmak ve bölgelerini yönetme yetkisi kazanmak amacıyla Han'dan ferman almak için Saray şehrine giderdi. Bir noktada Saray, yarım milyonu aşkın nüfusuyla Orta Çağ'ın en büyük şehirlerinden biri haline gelmişti.

SERPUHOV - Şimdilerde Moskova'nın yaklaşık yüz kilometre güneyinde bulunan bir şehirdir. Başlangıçta Dmitrii İvanoviç döneminde Moskova'nın güney kesimlerini koruma altına almak için kurulmuştur ve yönetim yetkisi Dmitrii'nin kuzeni Vladimir Andreviç'e (*Kuledeki Kız*'da Olga'nın kocasına) verilmiştir. Serpuhov on dördüncü yüzyılın sonlarına kadar şehir statüsü kazanmamıştır. Bu romanda Olga, Serpuhov Prensesi olsa da Moskova'da yaşamaktadır çünkü o zamanlar Serpuhov'da ağaçlık alanlar, bir kale ve birkaç barakadan başka bir şey yoktu. Ancak kocası, *Kuledeki Kız* boyunca göreceğimiz gibi sık sık evden uzakta, Büyük Prens için bu önemli araziyi koruma görevinin başında oluyordu.

SNEGUROÇKA (Rusçada kar anlamına gelen *Sneg* kelimesinden türetilmiştir) - Kar Kızı, birkaç Rus masalında bahsi geçen bir karakter.

SOLOVEY ~ Bülbul; Vasya'nın doru aygırının adı.

TEREM - Hem Eski Rusya'da soylu kadınların yaşadığı yeri (bir evin üst katlarını, farklı bir kanadını ya da sarayın erkeklerle ait kısmına bir koridorla bağlanan apayrı bir binayı) belirtmek hem de Moskova'da genel olarak aristokrat kadınları diğerlerinden ayırma uygulamasını ifade etmek için kullanılan bir kelimedir. Yunancadaki *teremnon* (mesken) kelimesinden türetildiği ve Arapça kökenli harem sözcüğüyle alakası olmadığı düşünülmektedir. Orta Çağ Moskova'sından kalan yazılı kayıtlar olmadığından bu uygulamanın nasıl başladığı belirsizdir. Terem uygulaması on altıncı ve on yedinci yüzyıllarda zirveye çıkmıştır. Nihayetinde Büyük Petro bu uygulamaya bir son vermiş ve kadınları tekrar kamusal alanlara dâhil etmiştir. İşlev olarak terem, soylu Rus kadınların hayatlarını erkeklerden tamamen ayrı bir şekilde geçirdiği, kızların terem'de yetiştirildiği ve evlenene kadar oradan ayrılmadığı anlamına geliyordu. Babası tarafından üç kere dokuz kilit ardında tutulan prenses, Rus mäsalllarında yaygın kullanılan bir kinayedir ve muhtemelen çıkış noktası terem uygulamasıdır.

TESLİS LAVRASI (AZİZ SERGEY'İN TESLİS LAVRASI) ~ Aziz Sergey Radonezski tarafından 1337 yılında Moskova'nın yaklaşık yetmiş kilometre kuzeydoğusunda kurulan manastır.

TONSURE - Dine adanmışlığın sembolü olarak saç kesme veya kafanın tepesini kazıtma ritüelidir. Doğu Ortodoks Kilisesi'nde bu, haç biçiminde dört parça saçın kesilmesi anlamına gelir. Doğu Ortodoks Manastırı'nda ise adanmanın üç seviyesi vardır ve bunlar üç tonsure derecesiyle temsil edilir: Rassophore, Stavrophore ve Great Schema. *Kuledeki Kız*'da Şaşa, Rassophore yeminlerini etmiş ama daha ileriye gitmeye tereddüt etmiştir çünkü Stavrophore yeminleri arasında mekân sabitliği de (mesela manastırında kalmak) vardır.

TOPLENOYE MOLOKO ~ İngilizceye “baked milk”, yani “fırınlanmış süt” olarak geçmiş olsa da aslında birebir çevirisi “ısıtılmış” ya da “pişirilmiş” süttür. Süt, toprak tencerede kaynatıldıktan sonra sabaha kadar Rus fırınının içinde bekletilir ve fırınla beraber soğumaya durur. Bu süreçte süt esmerleşir ve belirgin bir karamel aroması kazanır. (ç. n.)

TSARGRAD ~ “Çarın şehri”, Konstantinopolis. (ç. n.)

TUMAN ~ Sis; Saşa'nın gri atının adı.

UPİR ~ Vampir. Çoğulu; *upiri*. (ç. n.)

VAZİLA ~ Rus folklorunda ahırların ve çiftlik hayvanlarının koruyucusu.

VEDMA ~ *Vyed'ma*, cadı, bilge kadın.

VERST ~ Rusçada *versta* (İngilizceye, Rusçadaki çoğul haliyle geçmiştir ve genelde yanında bir sayıyla birlikte kullanılır). Yaklaşık bir kilometreye ya da bir milin üçte ikisine denk gelen bir uzunluk birimidir.

ZHAR PTİTSA ~ Ateş Kuşu. (ç. n.)

ZİMA ~ Kış; Vasya'nın yavru kısırağının adı.

ZOLOTAYA ~ Altın; Kasyan'ın kısırağının adı. Rusya'da Zolotaya Nehri de bulunmaktadır. (ç. n.)

TEŞEKKÜRLER

Daha önce ilk romanımı yazmanın, bir dev olabilir ümidiyle bir de-
ğirmenle savaşmaya benzediğini söylemiştim. İkinci romanımı yazmak
ise bir dev olduğunu bilerek bir devle savaşmak gibiydi ve bu süreçten
dört-nala yıldırım hızıyla geçerken hep şöyle düşündüm: *Geçen sefer nasıl
yapmıştım bunu?*

Dolayısıyla bu yolculuğumda bana eşlik eden herkese canıgönülden
teşekkür ederim. Onur duydum.

Aslında hiç de öyle olmasa da bana harika olduğunu söyleyen anne-
me... Öyle olduğunu düşünene kadar bana hiç de harika olmadığını söy-
lediği için babama... Bana bol bol sarıldığı için Beth'e... Sürekli rastgele
şarkılar söylediği, Vermont'taki en güzel eve sahip ve dünyadaki en iyi ar-
kadaşım olduğu için RJ Adler'a... Bütün gün yazmaktan gözüm dönmüş-
ken benimle muhabbet ettiği için Garrett Welson'a... Bir milyon inter-
net sitesi düzeltisi konusunda sabırlı olduğu için Carl Sieber'a... Bir sürü
taslağı okuduğu ve Rusça hatalarımı düzelttiği, bana özgüven aşıladığı ve
tabii ki bana bildiğim her şeyi öğrettiği için Tatiana Smorodinskaya'ya...
Masalları araştırıp teyit ettiği için Sasha Melnikova'ya... Harika bir dost ve
yetenekli bir film yapımcısı olduğu için Bethany Prendergast'a... Gerçek-
ten olabilecek en harika insanlar oldukları için Bjorn ve Kim, Vicki, Joel,
David ve Eliza, Mariel ve Dana'ya... Bazen pijamalarıyla çalışan çılgın
bir kadına yüreğini ve evini (özellikle de kanepesini) açtığı için Johanna
Nichols'a... Kendi devlerine saldırırken beni de bu sırada teşvik ettikleri
için Maggie Rogerson ve Heather Fawcett'a... Kuzenler olarak birbirimi-

ze dayandığımız için Jennifer Johnson'a... Leziz yemekleri, nezaketleri ve daimî teşvikleri için Peter ile Carol Ann Johnson ve Gracie'ye... Daha ben bile bilmezken yapabileceğimi bildiği için Carol Dawson'a... çok teşekkür ederim.

Stone Leaf Teahouse'taki ve Carol's Hungry Mind Cafe'deki çalışanlara teşekkür ederim: Aralıksız aylar boyunca masalarınızın demirbaşlarından biri haline geldim. Sabrınız için müteşekkirim.

Evan Johnson'a her şey için teşekkür ederim.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Ballantine/Del Rey'de çalışan Tricia Narwani, Mike Braff, Keith Clayton, David Moench, Jess Bonet ve Anne Speyer'a teşekkür ederim çünkü yaptıkları işi bundan daha iyi yapamazlardı. Nokta.

Bu kitap üzerinde benim kadar sıkı çalıştığı ve elimden gelenin en iyisini yaptığını düşündüğümde daha iyisini yapabileceğimi bana gösterdiği için Jennifer Hershey'e minnettarım.

Birleşik Krallık'taki Ebury'de çalışan Emily Yau, Tess Henderson, Stephenie Naulls ve Gillian Green'e de teşekkürü bir borç bilirim. Başından beri bu seri üzerinde öyle sıkı çalıştılar ki tüm emeklerine minnettarım.

Janklow & Nesbit'te çalışan Brenna English-Loeb, Suzannah Bentley ve Jarred Barron'a harika işler çıkardıkları için teşekkür ederim.

Son olarak her şeyi mümkün kılan yayın temsilcim Paul Lucas'a çok ama çok teşekkür ederim.

KATHERINE ARDEN

BİR KİS
GEÇESİ
MASALI

KULEDEKİ KIZ